

STATSRÅDETS KANSLI

Regeringens årsberättelse 2012

Del 4/4: Åtgärder med anledning av riksdagens
uttalanden och ställningstaganden

Regeringens årsberättelse 2012

Del 4/4: Åtgärder med anledning av riksdagens
uttalanden och ställningstaganden

STATSRÅDETS KANSLI

PB 28 (Snellmansgatan 1 A) 00023 STATSRÅDET

tfn 0295 16001

Internet: www.vnk.fi

Layout: Starsrådets kansli / Anja Järvinen

Presentationsblad

Utgivare och datum	Statsrådets kansli, 2013	
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet	
Publikationens titel	Del 4/4: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden	
Publikationens andra delar / versioner	Del 1/4: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna Del 2/4: Ministeriernas resultatredogörelser Del 3/4: Bokslutskalkylerna Osa 1/4: Hallituksen vaikuttavuusselvitys Osa 2/4: Ministeriöiden tuloksellisuusselvitykset Osa 3/4: Tilinpäätöslaskelmat Osa 4/4: Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta	
Publikationsserie och nummer	Regeringens publikationsserie 8/2013	
Distribution	Publikationen finns i PDF-format på www.vnk.fi/julkaisut/svenska .	
Tryckeri/tryckningsort och -år	Edita Prima, 2013	
ISBN 978-952-287-025-4 (Tryck) ISBN 978-952-287-026-1 (PDF) ISSN 2323-962X (PDF)	Sidor 293	Språk Svenska

Sammandrag

Statsrådet lämnar regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen. Berättelsen gäller år 2012.

De två separata publikationer som lämnats för tidigare år, statens bokslutsberättelse och berättelsen om regeringens åtgärder, utgör nu en enda publikation i fyra delar. Vid beredningen av den första sammanslagna berättelsen har man av två beredningsförfaranden skapat en gemensam process för regeringen och ministerierna genom att samordna insamlingen av uppgifter, tidtabeller och arbetsmetoder. Samtidigt har man försökt gallra bort överlappningar.

Regeringens årsberättelse för 2012 består av fyra delar

Del 1: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna

Del 2: Ministeriernas resultatredogörelser

Del 3: Statens bokslutskalkyler

Del 4: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Delarna 1, 2 och 3 i regeringens årsberättelse innehåller de uppgifter som enligt 17 § i lagen om statsbudgeten (423/1988) ska tas in i statens bokslutsberättelse.

Målsättningen är att berättelsens olika delar ska bilda en helhet som främjar den samhällspolitiska debatten och som kan användas som material vid planeringen av politikåtgärder.

Innehåll

Förord	9
Inledning	11
1 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden	13
1.1 Statsrådets kansli	13
1.2 Utrikesministeriet	18
1.3 Justitieministeriet	21
1.4 Inrikesministeriet	33
1.5 Försvarsministeriet	49
1.6 Finansministeriet	50
1.7 Undervisnings- och kulturministeriet	59
1.8 Jord- och skogsbruksministeriet	83
1.9 Kommunikationsministeriet	112
1.10 Arbets- och näringsministeriet	131
1.11 Social- och hälsovårdsministeriet	149
1.12 Miljöministeriet	186
2 Åtgärder med anledning av budgetuttalanden	196
2.1 Regeringens svar med anledning av riksdagens budgetuttalanden	196
3 Revisionsanmärkningsberättelse	199

Förord

Statsrådet lämnar riksdagen Regeringens årsberättelse som den berättelse enligt 46 § i grundlagen som ska innehålla en redogörelse för regeringens verksamhet, för skötseln av statsfinanserna och hur budgeten har följts samt för regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Årsberättelsen gäller år 2012.

Regeringens årsberättelse för 2012 är den första i sitt slag. De separata bokslutsberättelser och åtgärdsberättelser som regeringen har lämnat för tidigare år har nu sammanförts i en och samma publikation som består av fyra delar. I det första skedet har vi av två beredningsförfaranden skapat en gemensam process för regeringen och ministerierna genom att samordna insamlingen av fakta samt tidsplaner och arbetsmetoder. Samtidigt har vi försökt gallra bort överlappningar och presentera fakta om verksamhet och ekonomi på ett sådant sätt att fokus ligger på genomslaget och resultaten.

Avsikten är att förfarandet vid sammanställningen av årsberättelsen ska vidareutvecklas så, att den information som presenteras ger en klar helhetsbild av statens insatser, deras verkningar och genomslag samt de viktigaste förändringarna i verksamhetsbetingelserna. Den information som sammanställs ska vara användbar vid beredningen av politikåtgärder och diskussionen om dessa. Responsen från riksdagen för denna första årsberättelse för 2012 är viktig för att regeringen ska kunna utveckla sina årsberättelser. Målet är att de olika delarna i årsberättelsen ska bilda en helhet och att den ska främja dialogen mellan riksdagen och statsrådet.

Regeringens årsberättelse för 2012 består av fyra delar

Del 1: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna

Del 2: Ministeriernas resultatredogörelser

Del 3: Bokslutskalkyler

Del 4: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Delarna 1, 2 och 3 i Regeringens årsberättelse innehåller de uppgifter som enligt 17 § i lagen om statsbudgeten (423/1988) ska tas in i statens bokslutsberättelse.

Till dessa uppgifter hör statsbokslutet och andra nödvändiga uppgifter om skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt uppgifter om de viktigaste omständigheterna med tanke på utvecklingen av de samhälleliga verkningarna av statens verksamhet och resultatet av verksamheten. Dit hör även de viktigaste uppgifterna om utvecklingen av de samhälleliga verkningarna och resultatet av verksamheten inom ministeriernas ansvarsområden.

Regeringens årsberättelse innehåller dessutom in resultat- och balansräkningarna för statliga affärsverk samt intäkts- och kostnadskalkylerna eller resultat- och balansräkningarna för statliga fonder utanför budgeten. Den innehåller även uppgifter om de viktigaste omständigheterna med tanke på affärsverkens och fondernas verksamhet, ekonomi och resultat samt utvecklingen av dessa.

Helsingfors den 16 maj 2013

Statsminister Jyrki Katainen

Statssekreterare Olli-Pekka Heinonen

Inledning

I del 4 av regeringens årsberättelse ges en samlad redogörelse över de åtgärder som regeringen har vidtagit under berättelseåret med anledning av anhängiga uttalanden och ställningstaganden av riksdagen. Tidigare har åtgärderna som gäller budgetuttalanden redovisats i statens bokslutsberättelse och revisionsanmärkningsberättelsen har vid behov bifogats den. Åtgärderna som har vidtagits med anledning av övriga uttalanden och ställningstaganden av riksdagen har tidigare redovisats i regeringens åtgärdsberättelse.

Med riksdagens uttalande avses enligt riksdagens arbetsordning en viljeförklaring riktad till statsrådet som riksdagen beslutar om i avgörande behandling. Uttalanden har blivit ett etablerat sätt för riksdagen att reagera i riktning regeringen. Ett uttalande innehåller ett strängare ställningstagande om krav på åtgärder från regeringens sida i ett bestämt ärende än motiveringarna i ett betänkande. Uttalandeförfarandet uppfattas som ett viktigt verktyg för parlamentarisk styrning och övervakning. I sina svar strävar regeringen efter att ge riksdagen en så aktuell och riktig information som möjligt om hur uttalandena har verkställts. Utifrån fackutskottens ställningstaganden med avseende på berättelsen beslutar riksdagen huruvida uttalanden ska vara anhängiga.

I de betänkanen som ska utarbetas om berättelser och redogörelser föreslås det enligt riksdagens utskottsguide att riksdagen ska godkänna ett ställningstagande med anledning av redogörelsen eller berättelsen. I allmänhet föreslås det i ett betänkande att riksdagen som sin ståndpunkt godkänner att riksdagen inte har några invändningar med anledning av berättelsen eller redogörelsen. Om utskottet dock anser det motiverat med iakttagelser eller anmärkningar beträffande sakinnehållet, tas det i ställningstagandet in förslag om dessa.

Revisionsutskottet avger ett betänkande om statens bokslutsberättelse och i betänkandet noteras de uttalanden och ställningstaganden som riksdagen har framfört i samband med budgetbehandlingen och som riksdagen vill ha svar på av regeringen. Riksdagen förutsätter att regeringen i sin berättelse ska inkludera en redogörelse över de uttalanden av riksdagen som, helt eller delvis, inte har åtgärdats under berättelseåret samt orsakerna till att åtgärder saknas.

En revisionsanmärkningsberättelse har bifogats statens bokslutsberättelse som en separat berättelse, så som riksdagen årligen förutsätter i sina ställningstaganden, samt regeringens svar på riksdagens uttalanden i samband med behandlingen av budgetpropositionen.

I beredningen av regeringens årsberättelse för berättelseåret 2012 har etablerad praxis följts om att svaren på revisionsanmärkningsberättelsens olika åtgärds punkter och budgetuttalanden färdigställs av finansministeriets budgetavdelning, medan uppgifterna för svaren med anledning av riksdagens övriga uttalanden och ställningstaganden har samordnats i statsrådets kanslis sessionsenhet.

1 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

1.1 Statsrådets kansli

Regeringens propositioner, överensstämmelse mellan tryckta och elektroniska versioner

B 1/2009 rd — RSk 5/2010 rd

Grundlagsutskottet

Grundlagsutskottet föreslog med anledning av berättelsen om regeringens åtgärder under år 2008:

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa att de tryckta och de elektroniska versionerna av regeringens propositioner är identiska till innehållet och att utskottshandlingar och riksdagens svar kan uppgöras utifrån de elektroniska versionerna, och lämnar riksdagen en utredning om detta före utgången av 2010.

Den utredning som riksdagen förutsatte överlämnades till grundlagsutskottet i december 2010 och har därefter setts över.

Ministerierna och föredragandena ansvarar för att de tryckta och de elektroniska versionerna av regeringens propositioner är identiska till innehållet oberoende av arbetsredskap. Genom att iaktta anvisningarna om föredragande och beslutsfattande beordrar föredraganden tryckning av de finsk- och svenskspråkiga versionerna av en regeringsproposition som har godkänts av statsrådets allmänna sammanträde. Det borde inte vara möjligt att beordra tryckning av en version med något annat innehåll.

Statsrådets kansli strävar efter att utveckla arbetsredskapen så att det blir möjligt att avstå från den separata tryckta versionen av regeringens propositioner. Denna möjlighet måste utredas i samarbete med riksdagens centralkansli genast när regeringens propositioner även från statsrådets sida kan sändas till riksdagen konverterade till den gemensamma XML-strukturen. Övergången till den gemensamma XML-strukturen undanröjer de problem som fortfarande förekommer när de elektroniska versionerna av regeringens propositioner ska överföras till de dokumentmallar som används när utskottshandlingar och riksdagens svar uppgörs.

Statsrådets kansli moderniserar i samarbete med ministerierna och riksdagen beredningen och den tekniska behandlingen av statsrådets beslutshandlingar. Målet är att statsrådet från ingången av 2014 kan sända handlingarna till riksdagen så att de är konverterade till statsrådets och riksdagens gemensamma XML-struktur.

Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2009

SRR 1/2009 rd — RSk 17/2009 rd

Utrikesutskottet

Riksdagen godkände 17.6.2009 med anledning av redogörelsen följande ställningstaganden enligt utrikesutskottets betänkande:

1. Riksdagen förutsätter att man fortsätter med det säkerhets- och försvarspolitiska redogörelseförfarandet och att statsrådet omedelbart vidtar åtgärder för att utveckla det med hänsyn till åsikterna i betänkandet, inbegripet kravet på en definition av det breda säkerhetsbegreppet.

2. Riksdagen förutsätter att redogörelsen ska läggas upp som en övergripande säkerhetsstrategi som på ett balanserat sätt styr utvecklingen av alla förvaltningsområden med anknytning till säkerhet, också resurserna.

3. Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljningsgrupp med ett klart uppdrag tillsätts också framgent för att stödja redogörelsearbetet.

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet i nästa säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse kommer med en detaljerad bedömning av hur det är tänkt att försvarsmakten ska omstruktureras under kommande redogörelseperioder. Detta speciellt om resurserna till exempel på grund av den ekonomiska och finansiella krisen inte når upp till planerad nivå.

5. Riksdagen förutsätter insatser av statsrådet för att höja den nationella beredskapen för civil krishantering så mycket att Finlands deltagande i civil krishantering permanent når upp till minst den miniminivå som anges i den nationella strategin för civil krishantering.

6. Riksdagen förutsätter inrapportering efter behov om beredningen av nya beslut om att utveckla och intensifiera det nordiska försvaret.

1. Statsrådet tog i december 2011 förslaget av den kommitté som 2009 tillsattes för att bereda en övergripande utredning om samhällets beredskap och som lämnade sitt betänkande i december 2010 till närmare granskning i syfte att utarbeta en säkerhets- och försvarspolitik redogörelse.

Arbetet med säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen fortsatte i enlighet med de beslut som fattats. Dessutom beaktades kommitténs uppfattning att utgångspunkten för beredskapen bör vara ett så brett säkerhetsbegrepp som möjligt när den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2012 utarbetades.

2. Enligt de riktlinjer som den kommitté som hade i uppdrag att göra en övergripande utredning av samhällets beredskap drog i sitt betänkande förutsätter ett vidsträckt säkerhetstänkande och en omfattande beredskap också i fråga om nya typer av och oförutsedda

hot och störningar att redogörelsen utvidgas så att också nya slags säkerhetsfrågor granskas. På det sättet kan man i redogörelsen bättre än nu ange utgångspunkter, som har riksdagens stöd, för utarbetandet av andra styrdokument, i första hand för sammanställandet av Säkerhetsstrategin för samhället och programmet för den inre säkerheten, samt också förtydliga den inbördes hierarkin mellan dessa styrmedel på lägre nivå.

Statsrådet behandlade kommitténs förslag i december 2011. I överensstämmelse med de beslut som fattades fortsatte arbetet med säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen och kommitténs uppfattning att utgångspunkten för beredskapen bör vara ett så brett säkerhetsbegrepp som möjligt beaktades när redogörelsen utarbetades. Begreppet övergripande säkerhet har tagits i bruk för att beskriva ett brett säkerhetsbegrepp. Innehållet i begreppet förtydligades och ansvariga instanser för de olika delområdena fastställdes i statsrådets principbeslut om den övergripande säkerheten samt om verkställigheten av de uppgifter som hänför sig till den (utfärdat 5.12.2012).

3. Beslut när det gäller tillsättande av en uppföljningsgrupp fattas när beredningen av följande redogörelse inleds.

4. I enlighet med regeringsprogrammet inleddes reformen av försvarsmaktens strukturer och handlings sätt. Reformen genomförs före 2015. Dessutom deltog försvarsförvaltningen i utarbetandet av en säkerhets- och försvarspolitisk redogörelse till riksdagen. Det blir nästa regerings uppgift att bedöma möjligheterna att svara mot försvarsförvaltningens framställningar om behovet av tilläggsresurser och hur det inverkar på möjligheterna att hålla fast vid den försvarslösning som har valts.

5. Målet för den nationella strategin för civil krishantering (år 2008) är att öka Finlands deltagande till 150 experter på civil krishantering på årsnivå (eftersträvad nivå när det gäller minimiantalet experter). I den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen är den eftersträvalda nivån för antalet finländska experter som tjänstgör inom civila krishanteringsuppdrag cirka 150 årsverken på årsnivå. Av redogörelsen framgår också att detta kräver anslag både för att sända ut experter och för att utveckla den nationella beredskapen för civil krishantering. Att utveckla den nationella beredskapen och upprätthålla en tillräckligt hög nivå på den en förutsättning för att man ska kunna utöka Finlands deltagande i internationella civila krishanteringsoperationer.

Under 2012 nåddes inte den miniminivå för Finlands deltagande i civil krishantering som anges i redogörelsen och den nationella strategin för civil krishantering (på årsnivå 150 årsverken) eftersom utrikesministeriet satte gränser för deltagandet i respektive operationer.

I fråga om den nationella beredskapen inom civil krishantering hör de operativa uppgifterna till Krishanteringscentret som lyder under inrikesministeriet. Centret utbildar och rekryterar experter inom civil krishantering, har hand om personaladministration, materiel och logistik i anslutning till rekryteringen samt forskning och utveckling. Krishanteringscentret verkar som företrädare för staten som arbetsgivare i fråga om utsända experter på civil krishantering och upprätthåller lägesbilden och jourssystemet i anslutning till olika operationer. Krishanteringscentret har i fråga om de operativa uppgifterna verkställt och genomfört målen för den nationella strategin för civil krishantering. Genomförandet av målen är en del av resultatavtalet mellan centret och ministeriet.

Den viktigaste referensramen för Finlands deltagande i civil krishantering är Europeiska unionen. De förhållanden under vilka civila krishanteringsoperationer genomförs är alltmer krävande, vilket innebär nya utmaningar för den nationella beredskapen, inklusive utbildning, utrustning och hälso- och sjukvård särskilt med tanke på experternas säkerhet.

Utbildningen vid Krishanteringscentret har etablerat sig på en nivå som motsvarar Finlands deltagande i civil krishantering. År 2012 ordnade Krishanteringscentret flera kurser i civil krishantering och andra kurser, där över 500 experter som representerade 56 nationaliteter utbildades. Utbildningen inom den civila krishanteringen har ordnats i samarbete med Försvarsmaktens internationella center, Polisyrkeshögskolan och Gräns- och sjöbevakningsskolan. Av dem som arbetar inom den internationella räddningsverksamheten har 272 personer utbildats.

Finland har för olika operationer 2012 föreslagit ca 118 nya experter, av vilka 53,3 procent har valts till någon operation. Man har målmedvetet ökat andelen kvinnor bland experterna. Andelen kvinnor var 2012 i snitt 39 procent, och som högst 41 procent. Motsvarande andel kvinnor bland experter utsända från samtliga medlemsstater i EU var bara 16 procent. Det antal utbildade experter som föreslås för civil krishantering och deras bakgrund ska motsvara besluten om Finlands deltagande och de kompetensområden som betonas vid deltagandet. Den största utmaningen när det gäller den nationella beredskapen är tillgången på utbildad personal för de alltmer mångfacetterade civila krishanteringsuppdragen.

I regeringsprogrammet för Katainens regering förutsätts att Finlands strategi för civil krishantering uppdateras. Målen för den nuvarande strategin har till största delen redan genomförts. Förändringarna i omvärlden och internationella krissituationer förutsätter nya synsätt och målsättningar för den nationella beredskapen. En ny strategi blir klar 2013.

Civil krishantering finansieras under två olika budgetmoment. Med anslag under utrikesministeriets moment för civil krishantering (24.10.21) finansieras de kostnader som förorsakas av utsändning av experter, av vilka de största posterna utgörs av löner och ersättningar på grund av gällande förhållanden. År 2012 uppgick utrikesministeriets anslag till ca 17,3 miljoner euro, varav 12,55 miljoner euro anvisades för kostnaderna för experter. Under 2012 sjönk antalet experter inom den civila krishanteringen från 124 i januari till 94 i slutet av året. I snitt var det 104 experter 2012. På grund av utrikesministeriets restriktioner i deltagandet per operation kunde inte målet 150 experter enligt strategin uppnås.

År 2012 bekostades den nationella beredskapen med medel från inrikesministeriets moment 26.01.23. Anslaget för den nationella beredskapen för civil krishantering var 1,439 miljoner euro 2012. Anslaget har gjort det möjligt att bevara Krishanteringscentrets utbildning på samma nivå som 2011. Merkostnaderna för en svårare säkerhetssituation i omvärlden gör att det är en stor utmaning att få anslagen att räcka till. Utbildningens attraktionskraft har hittills varit god. Av alla sökande har endast en fjärdedel kunnat antas till utbildningen. Man kan dock märka en nedgång när det gäller de mest kritiska områdena; särskild fokus kommer att sättas på polisutbildningen och samarbetet mellan Krishanteringscentret och Polisyrkeshögskolan att fördjupas. Under året intensifierades i synnerhet samarbetet med Försvarsmaktens internationella centrum.

Anslaget för den nationella beredskapen gör det möjligt att hålla antalet experter som deltar i olika civila krishanteringsuppdrag på en nivå av högst 150 personer år 2013. Ansla-

get möjliggör inte att antalet finländska experter som deltar i internationella civila krishanteringsoperationer ökas från denna miniminivå i så stor utsträckning som det nämns i den tidigare säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen.

Svar på punkt 4 och 6 ingår i det avsnitt som gäller försvarsministeriet och på punkt 5 i det avsnitt som gäller inrikesministeriet.

6. Det nordiska försvarssamarbetet fördjupades inom samtliga delområden av samarbetet. Fokusområden under Danmarks period som ordförandeland var utvecklingen av krishanteringskapaciteterna i Östafrika, samarbetet inom de arktiska områdena samt gemensam utveckling och användning av kapaciteter. Vid ett internationellt försvarsindustriseminarium behandlades energieffektivitet och miljömedvetenhet i försvaret (green defence). Målen för Finlands period som ordförandeland 2013 fastställdes i november. Finlands mål är att fördjupa det nordiska kapacitetssamarbetet samt samarbetet i fråga om övnings- och utbildningsverksamhet. Under Finlands ordförandeperiod förs också i försvarsminister-sammansättning en principdiskussion om möjligheterna att utveckla försvarssamarbetet.

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2010

B 2/2012 rd — RSk 7/2012 rd

Grundlagsutskottet

Utrikesutskottet

Riksdagen förutsatte 9.5.2012 att regeringen på behörigt sätt beaktar de anmärkningar till tidigare uttalanden från riksdagen som ingår i de bifogade utlåtandena till grundlagsutskottets betänkande samt övriga kommentarer, om de gäller regeringen, och

att statsrådet 2012 lämnar en utredning om Finlands strategi för hur EU:s utrikes- och säkerhetspolitik bör utvecklas och våra nationella intressen tillvaratas genom samarbete i olika former med hänsyn till ståndpunkterna i utrikesutskottets betänkande.

Statsrådet beslöt 7.6.2012 att vidta de åtgärder som ställningstagandet föranleder.

Statsrådets redogörelse ”Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012” (SRR 6/2012 rd) behandlar också Finlands strategi för hur EU:s utrikes- och säkerhetspolitik bör utvecklas. Enligt redogörelsen betjänar det Finlands intressen att EU driver en utrikes- och säkerhetspolitik som är trovärdig, verkningfull och heltäckande. Enligt Finlands uppfattning bör man stärka det strategiska greppet inom EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

och utarbeta en ny, övergripande utrikes- och säkerhetspolitisk strategi. Enligt redogörelsen försöker Finland även utnyttja de möjligheter som samarbetet med likasinnade länder erbjuder i syfte att utveckla EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, och man finner det viktigt att undvika att det uppstår nya skiljelinjer inom EU. Arbetet med att utveckla utrikes- och säkerhetspolitiken bör ske i en sammansättning som omfattar samtliga medlemsländer. Om detta inte är möjligt kan Finland stödja verksamhet som sker i mindre sammansättningar.

I statsrådets kommande EU-redogörelse beaktas även EU:s utrikes- och säkerhetspolitik och dess utveckling.

1.2 Utrikesministeriet

Användningen av samordning i EU-frågor för genomförande av konsekvens i utvecklingspolitiken

B 5/2010 rd — RSk 56/2010 rd

Grundlagsutskottet

Utrikesutskottet

Riksdagen förutsatte 10.3.2011 i samband med behandlingen av berättelsen om regeringens åtgärder 2009:

2. att samordningen i EU-frågor regelmässigt utnyttjas för att åstadkomma utvecklingspolitisk konsekvens,

Statsrådet beslutade 24.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. Lissabonavtalet stärkte väsentligt den rättsliga grunden och rollen för en konsekvent politik för utveckling (Policy Coherence for Development, PCD) i EU:s utvecklingspolitik. Det mål för främjande av globalt hållbar utveckling och bekämpning av fattigdomen som införts i avtalet är starkt beroende av samverkan mellan olika sektorpolitiska åtgärder. Resultat kan uppnås i praktiken enbart genom att man fäster uppmärksamhet vid hur de olika sektorpolitiska områdena påverkar utvecklingen dels på EU-nivå och dels nationellt i de olika medlemsländerna.

I enlighet med regeringsprogrammet har Finland inom EU-samarbetet framhållit behovet av att koppla särskilt utrikes-, säkerhets-, utvecklings-, handels- och miljöpolitiken starkare till varandra för att säkra samstämmighet på de områden som stöder utvecklingen. Finland har framhållit betydelsen av att bättre uppmärksamma de externa konsekvenserna av EU:s inre politikområden i EU:s yttre verksamhet, där bl.a. jordbruks-, energi- och forskningspolitiken spelar en viktig roll.

Statsförvaltningens beredningsmekanism för EU-frågor erbjuder en kanal som nationellt kan säkra utvecklingsfrämjande samstämmighet inom de olika politikområdena. Nätverket för politisk konsekvens inom statsförvaltningen kom i maj 2012 överens om att utnyttja EU-samordningen på ett effektivare sätt. Samarbetet mellan ministerierna har sålunda blivit fastare bl.a. i fråga om reformerna som gäller EU:s jordbrukspolitik.

I EU har man under 2012 fortsatt att utveckla samarbetet mellan kommissionen och utrikesförvaltningen. Det är av väsentlig vikt att man säkerställer att det finns ett tillräckligt intresse och tillräckliga resurser för utvärderingen av de globala utvecklingskonsekvenserna inom de olika politikområdena. I synnerhet spelar kommissionens konsekvensbedömningar en nyckelroll vid bedömningen av utvecklingskonsekvenserna av EU:s beslutsfattande. Det är också viktigt att säkra att det finns tillräcklig sakkunskap inom utrikesförvaltningen.

Under berättelseåret antogs rådets slutsatser (PCD Conclusions) som byggde på rapporten från 2011 om en konsekvent EU-politik för utveckling. Centrala sektorer i rapporten är klimatförändringen samt handel och finansiering, migration, säkerhet och livsmedelstrygghet. I slutsatserna betonas en effektivisering av arbetet för konsekvens, särskilt på tyngd-

punktsområdena. Genomförandet och uppföljningen av EU:s PCD-arbetsprogram 2010-2013 fortsätter och det täta samarbetet mellan kommissionen, EU:s utrikesförvaltning och medlemsstaterna är av primär betydelse, liksom också dialogen med det civila samhället.

I maj antog rådet även slutsatser om en revidering av EU:s utvecklingspolitik med utgångspunkt i meddelandet ”Agenda för förändring”. Finland medverkade aktivt till att man i slutsatserna skrev in att tillämpningsområdet för politisk konsekvens ska framgå tydligare än i meddelandet och även gälla unionens interna politikområden.

I enlighet med det utvecklingspolitiska åtgärdsprogrammet inledde man under verksamhetsåret också tillämpningen av OECD-verktyget för konsekvens inom temaområdet för livsmedelstrygghet, det s.k. pilotprojektet för livsmedelstrygghet. Inom projektet utvecklar man erfarenheterna av samarbetet mellan olika förvaltningsområden och samverkansgrupper för att stärka även konsekvensbedömningen i EU-samordningen.

Infanteriminor

RP 15/2011 rd — RSv 47/2011 rd

Utrikesutskottet

1. Riksdagen förutsatte 25.11.2011 att statsrådet genomför programmen för att kompensera infanteriminornas prestanda trots trycket på att skära i försvarsutgifterna.
2. Riksdagen förutsatte att en årlig rapport om programmet för att kompensera infanteriminorna lämnas till utrikesutskottet och försvarsutskottet.
4. Riksdagen förutsatte att statsrådet bland annat via EU arbetar för att Ottawakonventionen ska få större räckvidd och bli effektivare.

Statsrådet beslutade 21.12.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. I samband med den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2004 drog regeringen upp riktlinjerna för Finlands tillträde till Ottawakonventionen 2012 och för förstörandet av infanteriminorna före 2016 i enlighet med avtalsbestämmelserna. I samband med att riktlinjerna drogs upp beviljades försvarsmakten tilläggsfinansiering på 200 miljoner euro (inkl. moms) för finansiering av ersättande system. Dessutom kom man överens om att försvarsförvaltningen använder 100 miljoner euro av sina egna anslag för ersättningsprojektet. Riktlinjerna från 2004 fastställdes på nytt i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2009.

Planeringen för att kompensera infanteriminornas prestanda inleddes vid försvarsmakten 2004. Den ersättande upphandlingen startade 2009 och avslutas enligt plan 2016.

2. Årligen lämnas en utredning till utrikesutskottet och försvarsutskottet om hur programmet som avser att ersätta infanteriminorna har framskridit. Den första utredningen lämnades i försvarsministeriets brev nr 86/50.06.04/2010, daterat 8.10.2012.

4. Frågan om att öka Ottawakonventionens täckningsgrad och genomslagskraft har fått stöd såväl i nationella anföranden i Finland som i anföranden inom EU på alla möten och konferenser om konventionella vapen. Täckningsgraden har varit ett av diskussionsämnena i EU:s bilaterala dialog om vapentillsyn med tredjeländer. Inom EU har Finland på arbets-

gruppsnivå understött betydelsen av att Ottawakonventionens täckningsområde utgör ett diskussionsämne. Finland fortsätter att arbeta för större täckning och genomslagskraft för Ottawakonventionen även i fortsättningen, både nationellt och via EU.

Utredning av möjligheterna att inrätta en gemensam stabiliseringsfond för utrikes-, försvars- och inrikesministeriet

B 5/2010 rd — RSv 56/2010 rd

Grundlagsutskottet

Utrikesutskottet

Riksdagen förutsatte 10.3.2011:

4. att statsrådet i början av nästa valperiod utreder vilka möjligheter det finns för utrikes-, försvars- och inrikesministeriet att inrätta en gemensam stabiliseringsfond.

Statsrådet beslutade 24.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

I enlighet med regeringsprogrammet utreds möjligheten att flexibelt använda resurserna t.ex. genom en stabiliseringsmekanism.

Läget i Afghanistan

Afghanistan, militär krishantering

SRR 2/2011 rd — RSk 4/2012 rd

Utrikesutskottet

Riksdagen förutsatte 30.3.2012 att statsrådet vidtar följande åtgärder:

1. Statsrådet bereder i fortsättningen sina utredningar och redogörelser om krishanteringssituationer till riksdagen på ett heltäckande sätt, inklusive alla delområden där Finland deltar, såsom diplomati, utveckling, fredsmäkling, civil krishantering och militär krishantering samt en analys av insatsernas genomslag.

2. Statsrådet lämnar regelbundet riksdagen en utredning om utvecklingen i Afghanistan och om genomförande och effekter av Finlands samlade insats, även hur krishanteringsoperationen utvecklats.

3. Statsrådet ser till att riksdagen i god tid får en allsidig utredning om planerna på Finlands eventuella deltagande i uppföljningsinsatsen till Isaf efter 2014.

Statsrådet beslöt 19.4.2012 att vidta de åtgärder som ställningstagandet förutsätter.

I enlighet med redogörelsen minskade man antalet soldater i Isaf-operationen med 50, vilket innebar att den högsta totala styrkan gick ner till 145 soldater.

I enlighet med redogörelsen informerades riksdagen om utvecklingen i Afghanistan och det aktuella läget för Isaf-operationen. Informationen gavs i samband med Nato-toppmötet i Chicago i maj 2012. I november 2012 informerades riksdagens utrikesutskott om utvecklingen i Afghanistan och det aktuella läget för Isaf-operationen. Informationen lämnades i samband med krishanteringsöversikten. I översikten konstateras det i enlighet med redo-

görelsen att Finland från och med september 2012 i egenskap av partnerskapsland i Nato kommer att delta i planeringen av den uppföljningsoperation som Isaf inleder efter 2014. Riksdagen informerades även om de ministermöten hösten 2012 med Natos Isaf-partner som Finland deltog i på ministernivå.

Afghanistan har redan blivit en av Finlands viktigaste utvecklingssamarbetspartner. Utrikesministeriet följer utvecklingen i Afghanistan och gör regelbundna utvärderingar av den finska närvaron i landet och effekterna av verksamheten. Under 2012 har utrikesutskottet i samband med vissa möten (februari, mars, april och september) informerats om det aktuella läget i Afghanistan och om hur förhandlingarna om samarbetsavtalet mellan EU och Afghanistan fortskrider. Utrikesministeriet har tillhandahållit skriftligt material bl.a. inför riksdagens talmans resa till Afghanistan och utrikesutskottets resa till USA. Utrikesministeriet har dessutom i mars lämnat tilläggsutredningar som gällt användningen av Finlands utvecklingsfinansiering i Afghanistan. Ministeriet har också inom utsatt tid svarat på de förfrågningar om bakgrundsmaterial om Afghanistanfrågor som enskilda riksdagsledamöter inkommit med. Om förutsättningarna för Finlands verksamhet i Afghanistan ändras väsentligt kommer information om detta att ges även till riksdagen.

1.3 Justitieministeriet

Återkrav av ersättningar

RP 36/1992 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 2.6.1992 att regeringen vidtar åtgärder för att förenhetliga stadgandena om återkrav av ersättningar inom olika områden av lagstiftningen så att stadgandena på enahanda grunder förpliktar till återkrav.

Den nya förvaltningslagen (434/2003) trädde i kraft vid ingången av 2004. Avsikten var ursprungligen att i lagen ta in allmänna bestämmelser om bl.a. offentligrättsliga fordringar. Det bestämdes dock att behovet av sådana bestämmelser ska utredas särskilt. För närvarande föreskrivs om återkrav i bestämmelser som gäller de olika formerna av stöd och ersättningar. Statsunderstödslagen (688/2001), som utfärdades 2001, innehåller dessutom allmänna bestämmelser som tillämpas vid återkrav av behovsprövat statsunderstöd.

Vid justitieministeriet färdigställdes 2004 en utredning om behovet av allmän lagstiftning som tillämpas på offentligrättsliga skuldförbindelser och om de frågor som eventuellt ska regleras i denna allmänna lag. Enligt utredningen är det nödvändigt att genom en allmän lag i fråga om offentligrättsliga fordringar föreskriva om ränta, preskription och kvittning samt återbetalning av en grundlös förmån i synnerhet i situationer där det inte finns någon annan gällande lagstiftning som kan tillämpas. Under remissförfarandet har ett på detta sätt utformat område inom den allmänna lagstiftningen i princip understötts.

Den planerade lagstiftningen ska ha ett betydligt mer begränsat tillämpningsområde än den allmänna lagstiftning som avses i klämman. Beredningen av ärendet kommer dock sannolikt att ta flera år i anspråk eftersom beredningen på grund av bristande resurser inte ännu kunnat inledas.

Beredningen av ny lagstiftning hindrar inte att man förenhetligar bestämmelserna om återkrav av stöd inom olika förvaltningsområden, om detta kan anses vara nödvändigt för att göra lagstiftningen tydligare. För denna beredning ansvarar varje ministerium inom sitt eget förvaltningsområde.

Forum för behandling av domstolsärenden

RP 57/2000 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte 15.9.2000 en utredning av om fördelningen av mål mellan domstolarna i Helsingfors och på annat håll i landet kan balanseras på så sätt att kategorier av mål som av någon orsak koncentrerats till en enda domstol överförs till domstolar på annat håll än i Helsingfors.

Statsrådets beslut om hovrätternas domkretsar ändrades fr.o.m. 1.1.2005. Syftet med ändringarna var att underlätta arbetssituationen för hovrätter med anhopning av ärenden, i synnerhet Helsingfors hovrätt, och att utjämna skillnaderna i behandlingstid. Till följd av den tingsrättsreform som trädde i kraft vid ingången av 2010 ändrades också hovrätternas domkretsar så att de motsvarar den nya tingsrättsorganisationen.

År 2006 överlämnades en regeringsproposition till riksdagen med förslag till lagar om överföring av besvärärenden till en annan hovrätt för handläggning och avgörande (RP 202/2006 rd). Propositionen förföll emellertid i riksdagen. Den arbetsgrupp som hade utrett utvecklingen av behandlingen av obestridliga fordringsmål (s.k. summariska ärenden) föreslog 2006 att bestämmelserna om forum ändras så att obestridliga fordringsmål kan överföras till sådana tingsrätter som har fri kapacitet. På basis av remissbehandlingen kom man fram till att överföring av obestridliga fordringsmål från en tingsrätt till en annan inte är ett genomförbart förslag.

Genom den ändring (267/2008) av bilskattelagen som trädde i kraft 1.5.2008 decentraliserades behandlingen av dessa ärenden till alla regionala förvaltningsdomstolar. Justitieministeriet har föreslagit för finansministeriet att man ska inleda beredningen av en lag i syfte att decentralisera behandlingen av besvär över mervärdesskatteärenden till de regionala förvaltningsdomstolarna. En av justitieministeriet tillsatt arbetsgrupp för förvaltningsprocessnivåerna föreslår i sitt betänkande om uppgiftsfördelningen mellan förvaltningsdomstolarna (JM 78/2010) inte bara att mervärdesskatteärendena ska decentraliseras utan också att man ska överväga att decentralisera ärenden som gäller mervärdesskatt, punktskatt, fordonsskatt och bränsleavgift från Helsingfors förvaltningsdomstol till alla förvaltningsdomstolar. Det föreslås dessutom att ärenden som gäller asyl och annat internationellt skydd decentraliseras från Helsingfors förvaltningsdomstol till fler än en förvaltningsdomstol. Justitieministeriet genomförde före utgången av 2012 en omfattande

remissbehandling som omfattade alla ministerier och som gällde inte bara en utvidning av systemet med begäran om rättelse och besvärstillstånd utan också en decentralisering av ärenden som nu är koncentrerade till en förvaltningsdomstol till flera förvaltningsdomstolar. Beredningen av ärendet fortsätter.

Syftet med den pågående hovrätts- och förvaltningsdomstolsreformen är bl.a. att skapa hovrätter och förvaltningsdomstolar som till antalet ärenden och till sin struktur är ungefär lika stora. Riksdagen behandlar som bäst regeringens proposition (RP 153/2012 rd) om saken. På detta sätt strävar man också efter lösningar för att balansera antalet mål och skapar man bättre förutsättningar för decentralisering av mål som kräver specialkunskande från Helsingfors förvaltningsdomstol till andra förvaltningsdomstolar.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Lagstiftningen om ordningsbot, blankostraffbestämmelser, tillräknelighet

RP 44/2002 rd — RSv 261/2002 rd

Lagutskottet

3. Riksdagen förutsatte 31.1.2003 att regeringen innan strafflagen träder i kraft försäkras sig om att bestämmelserna i strafflagen och i mentalvårdslagen möjliggör vård oberoende av personens vilja för farliga förbrytare som på grund av otillräknelighet inte har dömts till straff.

3. Enligt 8 § i mentalvårdslagen (1116/1990) kan beslut om psykiatrisk sjukhusvård oberoende av patientens vilja meddelas endast om

1) patienten konstateras vara mentalsjuk,

2) patientens vårdbehov på grund av mentalsjukdomen är sådant att hans eller hennes sjukdom väsentligt skulle förvärras eller det allvarligt skulle äventyra hans eller hennes eller andras hälsa eller säkerhet om han eller hon inte får vård och

3) andra mentalvårdstjänster inte är lämpliga eller de är otillräckliga.

I den gällande lagen har man gjort undantag från mentalsjukdomskriteriet endast i fråga om minderåriga. En minderårig kan oberoende av sin vilja meddelas beslut om psykiatrisk sjukhusvård också om han eller hon på grund av allvarliga mentala störningar har ett sådant behov av vård att hans eller hennes sjukdom väsentligt skulle förvärras eller hans eller hennes eller andras hälsa eller säkerhet allvarligt skulle äventyras, om han eller hon inte får vård och inga andra mentalvårdstjänster är lämpliga.

Vid social- och hälsovårdministeriet har man berett en regeringsproposition om samordning av strafflagen och mentalvårdslagen utifrån den arbetsgruppspromemoria (SHM:s arbetsgruppspromemorior 2005:20) som blev klar 2006. Arbetsgruppen föreslog att mentalvårdslagen ändras så att en s.k. kriminalpatient kan meddelas beslut om vård oberoende av hans eller hennes vilja också på grund av vissa andra allvarliga mentala störningar än mentalsjukdom. Det skulle då vara fråga om allvarliga personlighetsstörningar som ligger nära mentalsjukdom. Det ansågs att personer som lider av dessa störningar skulle ha nytta av behandlingsmetoder som är nästan likadana som de metoder som är avsedda för behandling av mentalsjukdomar.

Enligt uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet har ovan nämnda proposition beretts senast hösten 2011. Att behandlingen av saken dragit ut på tiden beror på att vid ministeriet pågår inom social- och hälsovårdens uppgiftsområden ett omfattande reformarbete som baserar sig på regeringsprogrammet och som gäller hela den centrala lagstiftningen.

I detta skede har social- och hälsovårdsministeriet inte kunnat anvisa tillräckligt med resurser för beredningen av en proposition om vård beroende av patientens vilja för personer som inte dömts till straff på grund av otillräcklighet. Mentalvårdslagen är för närvarande föremål för många olika krav på ändringar – de kommande ändringarna kommer att prioriteras inom den närmaste framtiden. Riksdagens uttalande kommer fram i samband med behoven av att revidera mentalvårdslagen.

Lagen om likabehandling och de grundläggande fri- och rättigheterna

RP 44/2003 rd — RSv 95/2003 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 5.12.2003 att regeringen bereder en proposition med förslag till en likabehandlingslagstiftning utifrån det finländska systemet med dess grundläggande fri- och rättigheter och med samma rättsmedel och påföljder för alla diskrimineringsgrunder.

Justitieministeriet tillsatte 25.1.2007 en kommission för att se över jämlikhetslagstiftningen. Målet för reformen är att förtydliga och i mån av möjlighet förenhetliga de gällande bestämmelserna om jämlikhet, jämställdhet och diskriminering. Utgångspunkten är att stärka det skydd som rätten till likabehandling ger genom att lagstiftningen klarare än tidigare täcker olika diskrimineringsgrunder, på ett mer enhetligt sätt kan tillämpas på olika levnadsområden och i fråga om olika diskrimineringsituationer tillämpar så likartade rättsmedel och påföljder som möjligt. I samband med att jämlikhetslagstiftningen revideras ser man även i behövlig utsträckning över bestämmelserna om den ställning och de uppgifter och befogenheter de myndigheter har som behandlar diskrimineringsfrågor. Detta sker med beaktande av den övergripande tillsynen över grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter i Finland samt de internationella krav som ställs på tillsynen.

Vid revideringen beaktas särdragen i den gällande jämlikhetslagstiftningen, särskilt i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) och lagen om likabehandling (21/2004). Utgångspunkten är att skyddsnivån enligt gällande lagstiftning inte får försämras när man bereder mer enhetliga bestämmelser och att de skyldigheter som skrivits in i de nuvarande lagarna och som gäller uppföljning, tillsyn och jämlikhetsfrämjande åtgärder och därmed sammanhängande befogenheter inte får begränsas utan att de ska stärkas ytterligare.

Kommissionen lämnade i enlighet med sitt uppdrag en mellanrapport om behovet av en reform av lagstiftningen om jämställdhet och likabehandling och reformalternativen 31.1.2008. Kommissionens mandat förlängdes 14.4.2008 och 3.11.2009. Kommissionens betänkande blev klart 15.12.2009. Betänkandet innehöll ett förslag till ny lag om likabe-

handling och lagstiftning som har samband med den. Beredningsarbetet fortsatte utifrån betänkandet, men de ytterligare resurser som reformen kräver kunde inte ordnas.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering kommer regeringen i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna och frivilligorganisationerna att bereda ett förslag till ny lagstiftning om likabehandling, i vilken ska beaktas lagstiftningsutvecklingen i Europa och som på ett effektivt sätt garanterar likabehandling oberoende av diskrimineringsgrund samt stärker tillsynen och effektiviserar förvaltningen i syfte att verkställa lagstiftningen. Lagen om likabehandling och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män ska även framöver vara separata lagar. Arbets- och näringsministeriet utreder och bereder ändringarna i bestämmelserna om diskriminering och likabehandling. Arbets- och näringsministeriet tillsatte 28.9.2011 en trepartsarbetsgrupp förstärkt med företrädare för frivilligorganisationer för att bereda ärendet. Arbetsgruppen blev klar med sitt arbete i juni 2012. Regeringen har fortsatt att bereda ärendet i samarbete med arbetsmarknads- och frivilligorganisationerna.

Begränsningar som gäller indrivningsuppdrag

RP 21/2004 rd — RSv 247/2004 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte 20.12.2004 att regeringen utreder om bestämmelserna i 9 § i lagen om indrivning av fordringar om begränsningar som gäller indrivningsuppdrag är ändamålsenliga.

Justitieministeriets arbetsgrupp för betalningsdröjsmål utredde ärendet och ansåg i sitt betänkande 21.12.2011 att det inte finns grund för att slopa begränsningar som gäller indrivningsuppdrag. Remissvaren gav ingen orsak att bedöma saken på något annat sätt. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Bestämmelsen om tid för väckande av talan i lagen angående införande av lagen om faderskap

RP 56/2004 rd — RSv 27/2005 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte 12.4.2005 att regeringen utreder vilka problem 7 § 2 mom. i lagen angående införande av lagen om faderskap (701/1975) ger upphov till och att den förelägger riksdagen de lagförslag som eventuellt visar sig vara nödvändiga på grundval av utredningen.

En reform av faderskapslagstiftningen finns inskriven i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering. Justitieministeriet har låtit göra en bedömningspromemoria om reformbehovet (JM:s utredningar och anvisningar 37/2011), i vilken man bl.a. utrett de problem som hänför sig till 7 § 2 mom. i lagen angående införande av lagen om faderskap. I bedömningspromemorian föreslås att paragrafen ska ändras. Promemorian

har varit på omfattande remiss hösten 2011. Justitieministeriet har 25.4.2012 tillsatt en arbetsgrupp för att bereda en totalreform av lagen om faderskap utifrån bedömningspromemorian och remissvaren om den. En uppföljningsgrupp på bred basis har tillsatts för arbetsgruppen 23.5.2012. Arbetsgruppens och uppföljningsgruppens mandatperiod går ut 30.9.2013.

Biometriska kännetecken

RP 25/2005 rd — RSv 92/2006 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 19.6.2006 att regeringen inleder beredningen av en allmän lagstiftning om skydd för personuppgifter i fråga om biometriska kännetecken och användningen av dem.

De allmänna bestämmelser som behövs om behandlingen av biometriska kännetecken bereds vid justitieministeriet som ett led i den allmänna översynen av personuppgiftslagen (523/1999). Det utredningsarbete som gjorts vid kommunikationsministeriet beaktas i beredningen.

Anmälan till utsokningsmyndigheten och förbud att anlita ombud i utsokning

RP 83/2006 rd — RSv 275/2006 rd

Lagutskottet

2. Riksdagen förutsatte 31.1.2007 att regeringen utreder om det är ändamålsenligt och även med hänsyn till gäldenärernas rättssäkerhet och de indrivningskostnader som drabbar dem motiverat att tillåta ombud vid utsokning av offentliga fordringar.

2. Justitieministeriets arbetsgrupp för betalningsdröjsmål utredde ärendet och ansåg i sitt betänkande 21.12.2011 att det inte finns grund för att ändra förbudet att anlita ombud i utsokning. Remissvaren gav ingen orsak att bedöma saken på något annat sätt. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Förebyggande av terrorismen

RP 81/2007 rd — RSv 107/2007 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte 4.12.2007 att regeringen utreder om de gällande straffbestämmelserna i strafflagstiftningen är konsekventa när det gäller gärningar i form av förberedelse och om de på tillbörligt sätt uppfyller kraven på bekämpning av allvarliga brott.

Förebyggande av brott och bestämmelser om att förberedelse av brott ska vara straffbart anknyter i sak till varandra eftersom en effektiv förebyggande verksamhet minskar behovet av att utvidga kriminaliseringarna till ett mycket tidigt förberedelseskede.

Regeringen överlämnade 25.10.2012 till riksdagen en proposition med förslag till lagstiftning om kriminalisering av förberedelse till vissa grova brott (RP 141/2012 rd). Enligt propositionen ska det till strafflagen fogas bestämmelser om straffbarhet för förberedelse till vissa grova brott. Förberedelse till brott mot liv, grov misshandel, tagande av gisslan och grovt rån och att överenskomma om att begå dessa brott ska kriminaliseras. De lagändringar som ingår i propositionen tryggar att polisen förfogar över ändamålsenliga metoder att undersöka förberedelse av brott, bl.a. möjligheter till teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation samt förtäckt inhämtande av information.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Utvecklande av förvandlingsstraff för böter

RP 164/2007 rd — RSv 79/2008 rd

Lagutskottet

1. Riksdagen förutsatte 18.6.2008 att regeringen ser till att polisens bötesföreskrifter uppdateras vid första tillfälle med hänsyn bl.a. till rättspraxis på senare tid och att de även i övrigt förtydligas efter behov, och att den bereder en proposition med nödvändiga förslag till bestämmelser som utesluter strafforderförfarande när den som begår en gärning genom sitt förfarande har visat likgiltighet för förbud eller påbud i lag för att överlämnas till riksdagen i samband med en totalreform av ordningsbotts- och strafforderförfarandet, eller i förekommande fall som en särskild proposition så att den kan sättas i kraft samtidigt med det nu godkända lagförslaget.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen omedelbart tar itu med en samlad analys av hur samhällspåföljden kan utvecklas och ser till att det i samband med analysen eller separat i samarbete mellan justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, kommunsektorn och övriga behöriga aktörer före utgången av 2009 bereds nödvändiga förslag till riksdagen om en lämplig samhällspåföljd för dem som faller utanför systemet med förvandlingsstraff för böter eller om andra åtgärder som ersätter förvandlingsstraff.

3. Riksdagen förutsatte att justitieministeriet bevakar och utvärderar effekterna av förvandlingsförbudet för böter och bl.a. ger akt på hur antalet bötesfångar utvecklas, bötesinkomsterna, bötesstraffets trovärdighet som straffrättslig påföljd i det fall att en person upprepat gör sig skyldig till mindre brott, effekterna för brottsligheten över lag, effekterna för företag i handelsbranschen samt för tingsrätter, kommuner och andra behöriga myndigheter, och att ministeriet lämnar en redogörelse om saken till lagutskottet före utgången av 2010.

1. En arbetsgrupp som tillsatts av justitieministeriet klarlade i sitt betänkande av 30.10.2009 behovet av att i sin helhet revidera systemet med förvandlingsstraff för böter.

Arbetsgruppen föreslog bl.a. att upprepade bötesbrott ska tas som grund för förvandling trots förvandlingsförbudet för böter i ett strafforderförfarande. Eftersom det antogs att antalet fångar skulle ha ökat till följd av arrangemanget överlämnades ingen proposition utifrån arbetsgruppens förslag. Justitieministeriets kommission för samhällspåföljder, som tillsattes i januari 2010, utredde frågan och tog ställning till den i sitt förslag i mars 2012. Utifrån de ovannämnda förslagen och remissvaren på kommissionens förslag inleder justitieministeriet i början av 2013 en total översyn av systemet med förvandlingsstraff för böter. I samband med översynen utreds också en delvis återgång till möjligheten att förvandla böter som dömts ut genom strafforderförfarande.

2. Den arbetsgrupp som nämns i punkt 1 undersökte också möjligheten att införa en samhällspåföljd avsedd uttryckligen för bötesfångar. Man fann dock inget genomförbart alternativ till verkställande av förvandlingsstraff i fängelse. Den kommission som nämns i punkt 1 fortsatte med detta utredningsarbete och föreslog att en s.k. bötestjänst skulle tas i bruk. Utifrån kommissionens förslag och remissvaren på dem utreds vid justitieministeriet de detaljerade villkoren för att ta i bruk bötestjänst, t.ex. hur den passar in i påföljdssystemet som helhet och kostnaderna för den. Utredningen av detaljerna i bötestjänsten hänför sig till beredningen av lagstiftningen om verkställigheten av samhällspåföljder. Avsikten är att regeringen ska överlämna en proposition med förslag till lagstiftning om verkställigheten av samhällspåföljder till riksdagen i slutet av 2013.

3. Rättspolitiska forskningsinstitutets undersökning om konsekvenserna av att minska förvandlingsstraffen för böter färdigställdes i december 2010. Undersökningen lämnades till riksdagen i början av 2011. Enligt undersökningen har undanröjandet av möjligheten att förvandla böter som dömts ut genom strafforderförfarande inte haft någon inverkan på brottsligheten och samhällets kostnader för förvandlingsstraff för böter har som helhet minskat.

Samlad bedömning av beredskapslagen

RP 3/2008 rd — RSv 71/2010 rd

VLF 1/2011 rd — RSk 28/2011 rd

Försvarsutskottet

Riksdagen förutsatte 9.12.2011 att regeringen gör en samlad bedömning av hur beredskapslagen ställer sig till grundlagens nya 23 § och väger in grundlagsutskottets synpunkter.

Statsrådet beslutade 29.12.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Den nya beredskapslagen och ändringen av 23 § i grundlagen träder i kraft 1.3.2012. I beredskapslagen finns bestämmelser om myndigheternas befogenheter under undantagsförhållanden. Genom grundlagsändringen kan man i framtiden under undantagsförhållanden genom lag eller genom en förordning av statsrådet, som utfärdas med stöd av ett bemyndigande med exakt avgränsat tillämpningsområde, införa tillfälliga undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna.

Reformen av beredskapslagen bereddes under sammanlagt åtta års tid. Inom statsrådet deltog alla ministerier i beredningen av reformen och under behandlingen i riksdagen gav sammanlagt 11 utskott sitt utlåtande om lagförslaget. Reformen av beredskapslagen har således varit ett exceptionellt omfattande och mångårigt lagstiftningsprojekt.

Utarbetandet av en samlad bedömning av hur den nya beredskapslagen ställer sig till 23 § i grundlagen är ett omfattande arbete. Detta arbete har ännu inte kunnat inledas.

Skydd mot ofredande som sker med hjälp av kommunikationsteknologi

RP 232/2008 rd — RSv 94/2009 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte 15.6.2009 att justitieministeriet i samarbete med berörda ministerier och andra aktörer under denna valperiod gör en heltäckande utredning om rättsskyddsmedel mot störande och ofog som sker med hjälp av modern kommunikationsteknologi samt utifrån en utvärdering av läget vidtar behövliga lagstiftnings- och andra åtgärder.

Justitieministeriet har 30.9.2011 tillsatt en arbetsgrupp som i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering ska utvärdera behovet av ändringar i lagstiftningen om yttrandefrihetsbrott med tanke på den avgörandepraxis som iakttas av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Arbetsgruppen ska också utvärdera behovet att ändra strafflagstiftningen när det gäller störande och ofog som sker med hjälp av modern kommunikationsteknologi.

Arbetsgruppen föreslog att till 24 kap. i strafflagen, vilket gäller kränkning av integritet och frid samt ärekränkning, fogas en ny straffbestämmelse om brott mot kommunikationsfriden.

Justitieministeriet bad 54 myndigheter, organisationer och experter yttra sig om arbetsgruppens förslag. Det kom 37 yttranden. I remissvaren förhöll man sig positivt till arbetsgruppens förslag att kriminalisera brott mot kommunikationsfriden. Avsikten är att regeringen ska överlämna en proposition om saken 2013.

Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser

RP 277/2009 rd — RSv 355/2010 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsatte 11.3.2010 att regeringen vidtar åtgärder för att upphäva lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten (266/1961) så att lagförslaget föreläggs riksdagen senast 2017.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder på vilka punkter lagstiftningen och procedurerna för kartläggning, klassificering och användning av grundvattenområden och skyddsplaner för sådana områden behöver ses över.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen värnar om miljöförvaltningen genom att avsätta adekvata resurser för de uppgifter som ålagts myndigheten och vidtar

åtgärder för att göra efterhandstillsynen av miljöskyddet effektivare genom att klarlägga om det går att införa en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen.

1. Upphävandet av lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å utnyttjande av vatten (266/1961) innebär att det av det system för grundande av utnyttjanderätter som avses i vattenlagen ska göras en ny utvärdering som också påverkar tillståndsprovningen enligt vattenlagen. Beredningen av ärendet inleds 2012.

2. Miljöministeriet tillsatte 28.9.2011 en arbetsgrupp som har till uppgift att se över den lagstiftning som gäller grundvattenskyddet. Arbetsgruppens avsikt är att utreda på vilka punkter lagstiftningen och procedurerna för kartläggning, klassificering och användning av grundvattenområden och skyddsplaner för grundvatten behöver ses över och att lägga fram förslag till utvecklingsalternativ när det gäller att effektivisera grundvattenskyddet och förbättra rättssäkerheten för olika aktörer. Arbetsgruppen har överlämnat sin rapport 17.12.2012 och avsikten är med arbetsgruppens förslag som grund bereda nödvändiga lagförslag som tjänsteuppdrag under 2013.

3. Miljöministeriet tillsatte 30.11.2011 ett projekt för att bereda en reform av miljöskyddslagen, miljöskyddförordningen och vissa andra författningar. Avsikten var att i detta sammanhang titta på införandet av en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen, men tidtabellen tillät inte detta. Utredningsarbetet inleds våren 2013.

Åtgärder för att påskynda förundersökning, åtalsprövning och rättegångar

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2008

B 1/2009 rd — RSk 5/2010 rd

Grundlagsutskottet

Riksdagen godkände 18.3.2010 ett ställningstagande i enlighet med grundlagsutskottets och utrikesutskottets betänkanden, enligt vilket riksdagen inte har något att anmärka med anledning av berättelsen, men riksdagen förutsatte

2. att regeringen gör upp en övergripande plan för hur förundersökningen, åtalsprövningen och rättegångarna kan snabbas upp,

Justitieministeriet och inrikesministeriet tillsatte en gemensam arbetsgrupp som i sitt betänkande inkluderade en plan med åtgärder för hur man kan förhindra att rättegångar drar ut på tiden. Den övergripande plan som riksdagen förutsatte gjordes upp utifrån arbetsgruppens betänkande av en arbetsgrupp som fortsatte arbetet och som publicerade sitt betänkande 10.3.2011. Betänkandet överlämnades till regeringsförhandlarna och vissa av arbetsgruppens förslag inkluderades i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering. I enlighet med programmet utarbetas som bäst ett rättssäkerhetsprogram utifrån tidigare åtgärdsplaner för att förkorta den totala längden på rättegångsprocesserna och förbättra kvaliteten på rättssäkerheten.

Övervakningsstraff

RP 17/2010 rd — RSv 266/2010 rd

1. Riksdagen förutsatte 19.1.2011 att övervakningsstraffet inte orsakar merkostnader för kommunerna.
2. Riksdagen förutsatte att justitieministeriet lämnar en utredning till lagutskottet om verkställigheten av lagstiftningen om övervakningsstraff och elektronisk övervakning i öppna anstalter inom två år från det att lagstiftningen om övervakningsstraff har trätt i kraft.

1. Lagstiftningen om övervakningsstraff trädde i kraft 1.11.2011. De verkställighetsplaner som utarbetas i samband med verkställigheten av den nya påföljden har inte förutsatt tilläggsfinansiering av kommunerna. Brottpåföljdsmyndigheten har utökat och utvecklat sina åtgärder som används när påföljden verkställs. Bland annat har ett nytt webbaserat rehabiliteringsprogram för missbrukare anskaffats som ska användas i samband med verkställigheten.

2. Lagstiftningen om elektronisk övervakning i öppna anstalter trädde i kraft 1.5.2011, medan lagstiftningen om övervakningsstraff trädde i kraft 1.11.2011. Justitieministeriet kommer att överlämna en utredning om verkställigheten av lagarna till lagutskottet senast 1.11.2013.

Lagstiftning om snabblån

RP 24/2010 rd — RSv 89/2010 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsatte 9.6.2010 att regeringen bevakar den nya lagstiftningens konsekvenser för verksamheten i de företag som tillhandahåller så kallade snabblån och i förekommande fall vidtar fler åtgärder för att minska de sociala problem som de här lånen orsakar.

Skuldproblemen till följd av snabblån har fortsatt att öka trots tidigare reformer av lagstiftningen om konsumentkrediter. Av denna orsak har regeringen föreslagit att lagstiftningen om snabblån ska skärpas ytterligare i den proposition (RP 78/2012 rd) som överlämnades i september 2012. Som huvudsaklig metod att minska skuldproblemen föreslås prisreglering av små konsumentkrediter. Ekonomiutskottet har lämnat sitt betänkande om regeringens proposition i december (EkU 15/2012 rd). Utskottet föreslår att lagförslagen godkänns utan ändringar.

Missbruk av inflytande

RP 79/2010 rd — RSv 373/2010 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte 15.3.2011 att regeringen skyndsamt börjar bereda ett förslag till lagstiftning om kriminalisering av missbruk av inflytande.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering ska regeringen utreda olika lagstiftningsalternativ när det gäller att kriminalisera missbruk av inflytande. Utredningen kommer att utarbetas i slutet av regeringsperioden.

Övervakning av förundersökningsmyndigheternas verksamhet och beslut om hemliga metoder för att inhämta information

RP 222/2010 rd — RSv 374/2010 rd

Lagutskottet

1. Riksdagen förutsatte 15.3.2011 att regeringen utreder om det utöver dagens system för att övervaka användningen av hemliga tvångsmedel bör inrättas ett expertorgan för att övervaka förundersökningsmyndigheternas verksamhet och användningen av tvångsmedel.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder och överväger om besluten om hemliga metoder för att inhämta information bör ingå i domstolarnas behörighet.

Den nya förundersökningslagen (805/2011) och tvångsmedelslagen (806/2011) träder i kraft 1.1.2014. Avsikten är att man redan i samband med de förberedande åtgärder (t.ex. beredning av förordningar samt utbildning) som vidtas innan lagarna träder i kraft ska inleda det utredningsarbete som avses i uttalandena. Före det har regeringen varit tvungen att bereda en proposition om de mest brådskande ändringarna i den nya tvångsmedelslagen, som överlämnas till riksdagen i början av 2013. Förhandlingar har redan förts mellan representanter för justitieministeriet och inrikesministeriet om inledandet av utredningarna och om inriktandet av dem.

Effekterna av åldersgränserna för adoption

RP 47/2011 rd — RSv 84/2011 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte 7.12.2012 att justitieministeriet observerar och bedömer effekterna av den övre åldersgränsen för adoptionssökande och även effekterna av att den övre åldersgränsen och den största tillåtna ålderskillnaden mellan adoptionssökande och barn som ska adopteras gäller samtidigt och att ministeriet lämnar lagutskottet en utredning om detta före utgången av 2014.

Adoptionslagen trädde i kraft 1.7.2012. En utredning om lagens effekter förutsätter så heltäckande erfarenhet som möjligt av lagens tillämpning. Saken har börjat beredas och utredningen kommer att överlämnas till lagutskottet inom utsatt tid.

1.4 Inrikesministeriet

Allmän lagstiftning om skydd för personuppgifter

RP 25/2005 rd — RSv 92/2006 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 19.6.2006 att regeringen inleder beredningen av en allmän lagstiftning om skydd för personuppgifter i fråga om biometriska kännetecken och användningen av dem.

Statsrådet beslutade 20.7.2006 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. Användningen av biometriska kännetecken eller andra elektroniska identifieringssätt och identifieringsmetoder ska bedömas enligt personuppgiftslagen (523/1999). Beredningen av en allmän lagstiftning om skydd för personuppgifter när det gäller biometriska kännetecken och användningen av dem hör till justitieministeriets förvaltningsområde och en närmare utredning av detta finns i avsnittet om justitieministeriets förvaltningsområde.

Vid inrikesministeriet bereddes regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av passlagen och av vissa andra lagar som har samband med den (RP 234/2008 rd), som överlämnades till riksdagen 29.1.2009. I propositionen föreslås bl.a. att uppgifter om passinnehavarens fingeravtryck ska ingå i passens mikrochips. Lagen trädde i kraft 29.6.2009. Eventuella förslag som gäller införande av biometriska kännetecken på identitetskort ges senare. Regeringspropositionen om ändring av utlänningslagen och vissa andra lagar som har samband med den (RP 104/2010 rd), som gäller införande av biometriska uppehållstillståndskort, överlämnades till riksdagen 16.7.2010 och lagarna trädde i kraft 1.1.2012.

Utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård

RP 90/2005 rd — RSv 94/2006 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 5.9.2006 att regeringen utreder möjligheterna att tillsammans med social- och hälsovården och polisen driva på en utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård.

Inrikesministeriet tillsatte 3.11.2009 i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet en arbetsgrupp som ska utreda gripande, transport, behandling och vård av berusade. Arbetsgruppen ska bl.a. utreda frågor i anslutning till behörighet, nämligen gränserna för myndigheternas befogenheter samt i synnerhet problem i anslutning till förvaring och transport av berusade. Arbetsgruppen ska också utreda möjligheterna att inrätta till-

nyktringsstationer. Syftet med projektet är att på ett övergripande sätt utreda ansvars-, behörighets- och resursfrågor som rör gripande, transport, förvaring och vård av berusade och att det ska leda till konkreta förslag. Arbetsgruppen överlämnade sin slutrapport 17.2.2011.

Frågor som anknyter till berusningsmedel och nykterhetsarbete, såsom lagstiftning och styrning, hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde.

Penninginsamlingar

RP 102/2005 rd — RSv 203/2005 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 12.12.2005 att regeringen ser till att det ordnas effektiv information om lagreformen och att den noga följer hur den nya lagen om penninginsamlingar tillämpas och fungerar med avseende på bl.a. gränsdragningsfallen med anledning av definitionen av penninginsamling respektive allmännyttig verksamhet, en effektiv övervakning av penninginsamlingar och stävande av missbruk, samt som en separat fråga överväger om den evangelisk-lutherska kyrkan, det ortodoxa kyrkosamfundet och församlingar inom dem och kyrkliga samfälligheter av särskilda skäl kunde beviljas tillstånd till penninginsamling.

I samband med att länsstyrelserna lades ned överfördes de uppgifter som gäller riksomfattande penninginsamlingar genom lagen om ändring av lagen om penninginsamlingar (505/2009) 1.1.2010 till Polisstyrelsen. De lokala polisinsamlingarnas befogenhet att meddela tillstånd för penninginsamlingar som anordnas inom deras egna distrikt ändrades inte i samband med reformen. Det uppföljningsarbete som riksdagen förutsatte inleddes av lotteri- och vapenförvaltningsenheten vid inrikesministeriets polisavdelning redan före omorganisationen, och uppföljningsarbetet har efter omorganisationen fortsatt vid Polisstyrelsens enhet för tillståndsförvaltning. Tillämpningspraxis för lagen om penninginsamlingar har inte till alla delar varit enhetlig när det gäller kyrkosamfunds och religionsamfunds möjligheter att anordna penninginsamlingar. En tolkningsmässig fråga som särskilt lyfts fram gäller gränsdragningsfallen med anledning av definitionen av allmännyttig verksamhet. Inrikesministeriet tillsatte 23.11.2011 ett förstudieprojekt med uppgift att utreda eventuella ändringsbehov av lagen om penninginsamlingar med avseende på det som sägs ovan. Dessutom ska arbetsgruppen i enlighet med riksdagens uttalande överväga om kyrkosamfunden eller församlingar inom dem eller kyrkliga samfälligheter av särskilda skäl kan beviljas tillstånd till penninginsamlingar. Vidare tillsatte inrikesministeriet 19.10.2012 ett lagstiftningsprojekt med uppgift att utifrån förstudieprojektet som avslutades 31.5.2012 bland annat utarbeta förslag till tydligare bestämmelser om allmännyttig verksamhet i lagen inom penninginsamlingar och förslag till rätt för den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet i Finland att ordna penninginsamlingar.

För övervakningen av penninginsamlingar arbetar man med att skapa ett riksomfattande tillsynsregister över penninginsamlingar som förs av polisen. Inom Polisstyrelsen

pågår ett projekt som gäller tillsynsregistret över penninginsamlingar. Projektets mål är att tillsynsregistret ska kunna införas i slutet av 2013.

Tillämpning och uppföljning av författningar som gäller internationellt skydd

RP 166/2007 — RSv 4/2009 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 25.2.2009 att regeringen noga ger akt på 1) hur många som beviljas tillfälligt uppehållstillstånd och vilken status de har, 2) när hindren för avlägsnande ur landet upphör och hur effektivt avlägsnandet verkställs när kriterierna för tillfälligt uppehållstillstånd upphör, 3) hur bestämmelserna om internationellt skydd tillämpas och med vilka konsekvenser och 4) hur utlänningslagen på det hela taget fungerar och vilka samhällsliga effekter, ekonomiska effekter inbegripna, invandringen får. Dessutom förutsätter riksdagen att regeringen 5) arbetar för en samstämmig europeisk politik för internationellt skydd och 6) utifrån bevakningsresultatet vidtar nödvändiga åtgärder bl.a. för att ändra lagstiftningen.

1–2. Utlänningslagens 51 § innehåller bestämmelser om beviljande av tillfälligt uppehållstillstånd på grund av hinder för avlägsnande ur landet. Antalet beviljade tillfälliga uppehållstillstånd vid asylförfarandet var ringa 2009, och vid utgången av 2009 hade Migrationsverket beviljat 19 sådana uppehållstillstånd. Åren 2010 och 2011 beviljades färre än tio uppehållstillstånd per år och 2012 bara tre. Migrationsverkets praxis när det gäller att bevilja tillfälliga uppehållstillstånd med stöd av 51 § har ändrats, eftersom riktlinjerna har ändrats för sådana utreseländer varifrån största delen av asylsökande som tidigare beviljats uppehållstillstånd med stöd av 51 § har kommit till Finland. På grund av att riktlinjerna har ändrats har polisen med stöd av 210 § i utlänningslagen skickat några tiotal ansökningar om fortsatt tillstånd till Migrationsverket för avgörande. Vid prövningen av fortsatt tillstånd har ämbetsverket utrett huruvida en person kan beviljas ett nytt tillfälligt eller ett permanent uppehållstillstånd eller huruvida en person ska utvisas ur landet efter det att hinder för avlägsnande ur landet inte längre föreligger. År 2009 fattades ett negativt beslut om fortsatt tillstånd för en person som hade fått sitt första uppehållstillstånd vid asylförfarande med stöd av 51 § i utlänningslagen. Även 2010 var de flesta besluten positiva. År 2011 kom bara några ansökningar om fortsatt tillstånd in till Migrationsverket. År 2012 beviljades fortsatt tillstånd i elva fall på grundval av 51 §. Inrikesministeriet tillsatte 30.11.2012 ett projekt för att permanenta systemet med frivilligt återvändande. I samma sammanhang kommer man också att utreda hur 51 § i utlänningslagen tillämpas och om paragrafen behöver ändras.

Med hänvisning till regeringsprogrammet tillsatte inrikesministeriet 28.11.2011 ett projekt för att förbättra resultaten inom migrationsförvaltningen. Mandatiden är 1.12.2011–31.12.2014. Projektarbetet styrs och följs upp av en tvärspektoriell arbetsgrupp ledd av migrationsavdelningen vid inrikesministeriet. I arbetsgruppen är inrikesministeriets migrationsavdelning och polisavdelning, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, Migra-

tionsverket, Gränsbevakningsväsendet, Polisstyrelsen och förläggningarna representerade. Projektet ska i synnerhet undersöka möjligheterna att effektivisera beslutsprocessen i asylfrågor för att förläggningarna ska uppnå de beslutade besparingarna. Man kommer att ta reda på vilka faktorer det som bromsar upp besluten och verkställigheten i asylfrågor och lägga fram förslag och en plan för att undanröja faktorerna och minska konsekvenserna av dem. Målet är att kvaliteten på asylbesluten ska ligga på minst samma nivå som nu. Andra frågor som analyseras närmare är möjligheterna att förbättra samarbetet mellan myndigheterna, se över organisationen av arbetet och utreda metoder för att uppnå besparingar på förläggningarna genom att effektivare styrning och bättre integrering av verksamheten i Migrationsverkets funktioner. Vidare ska man utreda hur omfattande nätet av förläggningar är och hur kostnaderna påverkas av placeringarna i kommunerna och överklaganden. Det konkreta målet med projektet är att effektivisera verksamheten vid migrationsmyndigheterna så mycket att det sparar på 20 miljoner euro i verksamhetseffektivisering och det sparmål till följd av färre sökande (för närvarande 20 miljoner euro) som ingår i utgiftsramen för statsfinanserna under utgifterna för mottagande av asylsökande ska uppnås senast 2015. Dessutom har arbetsgruppen tagit fram en modell för närmare samarbete mellan Migrationsverket, polisen och Gränsbevakningsväsendet. Arbetsgruppen kommer med en utredning våren 2013.

Arbetsgruppen har utarbetat strategin Migrationens framtid 2020 och den överlämnade sitt förslag till ministeriet i januari 2013. Den är ett av spetsprojekten i regeringsprogrammet. I målen lyfts den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen och konkurrenskraften i Finland särskilt fram. Strategin tar fasta på migrationen till Finland i den närmaste framtiden lägger upp mål för invandring, integration, arbetsmarknad och högskolor. Strategin föreläggs regeringen för godkännande våren 2013.

5. Åren 2009–2011 behandlades i Europeiska rådet kommissionens förslag till ändring av nästan alla de EU-rättsakter som bildar det gemensamma europeiska asylsystemet. Finland verkade aktivt för att främja en effektivare och enhetligare reglering på alla delområden inom asylsystemet och stödde ordförandestatens ansträngningar för att få rättsakterna godkända under 2012. I synnerhet starten för den praktiska verksamheten vid Europeiska stödkontoret för asylfrågor sommaren 2011 var av stor betydelse för att uppnå ett mer samordnat system. I Stockholmsprogrammet har fristen för ett gemensamt europeiskt asylsystem satts till 2012. Under Danmarks och Cyperns ordförandeskap hann EU behandla rättsakterna och direktiven så långt att en lagstiftningsram för ett gemensamt asylsystem sannolikt kan antas våren 2013. Dessutom framhövdes i olika sammanhang medlemsstaternas skyldighet att följa redan tidigare överenskomna gemensamma bestämmelser, vilket förutsätter att även Dublinsystemet tillämpas. Frågan om bristerna i det grekiska asylsystemet och en korrigerande av dem samt i anslutning till detta ett avbrott i Dublinöverföringarna lyftes fram inte bara på EU-nivå och nordisk nivå utan även tillsammans med de grekiska myndigheterna och den politiska ledningen. Finland förbinder sig att för sin del arbeta för att genomföra lagstiftningen om ett gemensamt asylsystem. Vi deltar i det praktiska samarbetet under ledning av EASO.

6. Regeringen överlämnade 13.11.2009 till riksdagen ett förslag till ändring av utlänningslagen (RP 240/2009 rd) i anslutning till asylutredningen. Lagförslaget godkändes i

maj 2010 och ändringarna trädde i kraft 1.8.2010. Ändringarna gäller bestämmelserna om familjeåterförening och asylsökandes rätt att arbeta. Utöver detta fogades till lagen bestämmelser om åldersbestämning. I mars 2010 överlämnades till riksdagen ett förslag om ändring av lagen om främjande av invandrarens integration samt mottagande av asylsökande. I propositionen föreslås att EU-medborgare som har ansökt om asyl i Finland inte längre ska omfattas av mottagandet av asylsökande efter att de har fått avslag på sin ansökan. Lagförslaget godkändes i juni 2010 och lagändringarna trädde i kraft 1.7.2010, varefter antalet ansökningar från EU-medborgare sjönk drastiskt. Vid inrikesministeriet har också en totalreform av lagen om främjande av invandrarens integration samt mottagande av asylsökande beretts. Syftet med lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011), som trädde i kraft vid ingången av september 2011, är att trygga enhetliga och tillräckliga mottagningstjänster för personer som söker internationellt skydd. De viktigaste ändringarna i lagen går ut på att lösgöra det ekonomiska stöd som betalas till asylsökande från det allmänna utkomststödet. I stället för utkomststöd betalas mottagnings- och brukspenning till de sökande. Syftet med ändringen är att göra stödet mindre lockande när det gäller att lämna in ogrundade ansökningar. I enlighet med regeringsprogrammet för Katainens regering ska man i syfte att påskynda behandlingen av asylansökningar effektivisera samarbetet och införa en modell för samarbetet mellan de olika myndigheter som har hand om invandringsfrågor, dvs. Migrationsverket, polisen och Gränsbevakningsväsendet. För att inleda samarbetet har man tillsatt ett projekt med mandattid till utgången av maj 2013. Dessutom har inrikesministeriet tillsatt en arbetsgrupp med mandattid till utgången av 2014 för att förbättra migrationsförvaltningens resultat. Arbetsgruppen har till uppgift att bl.a. utreda vilka faktorer som fördröjer beslutsfattandet i asylfrågor och verkställandet av asylbeslut samt att upprätta en plan för att undanröja eller minska dessa faktorer.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Genomförande av nödcentralsreformen

SRR 3/2007 rd — RSk 4/2008 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen godkände 10.4.2008 följande ställningstagande enligt förvaltningsutskottets betänkande:

1. Nödcentralsreformen måste fortsatt genomföras i överensstämmelse med förvaltningsutskottets betänkande FvUB 3/2008 rd.
2. Statsrådet ska lämna en skriftlig utredning om reformen till förvaltningsutskottet i enlighet med 47 § 2 mom. i grundlagen senast i september 2010.
3. Med hänvisning till förvaltningsutskottets betänkande FvUB 3/2008 rd ska statsrådet lämna en skriftlig utredning i enlighet med 47 § 2 mom. i grundlagen till förvaltningsutskottet, om områdesindelningen för nödcentralerna kommer att ändras.

Inrikesministeriet tillsatte 11.11.2008 ett projekt för utvecklande av nödcentralsverksamheten, vilket skulle lägga fram förslag till centrala strategiska riktlinjer för Nödcentral-

sverket 2009. Projektet lämnade sin slutrapport angående utvecklandet av nödcentralverksamheten 17.3.2009 (Strategiarbetsgruppens slutrapport, Inrikesministeriets publikation 7/2009). Inrikesministeriet fattade beslut om de strategiska riktlinjerna för nödcentralverksamheten 15.5.2009.

Projektet för utveckling av nödcentralverksamheten och datatekniken (TOTI) inleddes hösten 2008. Nödcentralverket undertecknade 10.6.2011 ett leveransavtal om ett nödcentraldatasystem. Nödcentraldatasystemet befinner sig i genomförandefasen.

Statsrådet fattade beslut om nödcentralernas kretsindelning 13.1.2010 och inrikesministeriet fattade beslut om placeringsorterna för nödcentralerna 9.3.2010. Lagen och statsrådets förordning om nödcentralverksamhet trädde i kraft 1.1.2011. Norra Finlands och Lapplands nödcentral inledde sin verksamhet i Uleåborg 8.11.2011. Nödcentralerna i Östra och Sydöstra Finlands krets slogs ihop till Kuopio nödcentral 4.12.2012. Den tekniska planeringen av ombyggnad för de övriga nya nödcentralerna har utarbetats så att de kan inleda verksamheten i enlighet med tidsramen för beslutet om placeringsort. Nödcentralreformen ska vara genomförd före 2015.

Inrikesministeriet tillsatte 22.12.2011 en utvärderingsgrupp för att utvärdera genomförandet av nödcentralreformen. Arbetsgruppens mandattid är till utgången av april 2013. Gruppen har till uppgift att följa upp genomförandet av reformen och bereda eventuella åtgärdsförslag.

Den utredning som hänför sig till punkt 2 i ställningstagandet och som avses i 47 § 2 mom. i grundlagen överlämnades till riksdagens förvaltningsutskott 30.9.2010.

Den utredning som hänför sig till punkt 3 i ställningstagandet och som avses i 47 § 2 mom. i grundlagen överlämnades till riksdagens förvaltningsutskott 29.10.2009. Förvaltningsutskottet gav sitt utlåtande om indelningen i nödcentralskretsar FvUU 27/2009 rd-MINU 5/2009 rd.

Genomförande av ett nätverk av skjutbanor och översyn av skjutvapenregistret

RP 106/2009 rd — RSv 149/2010 rd

Förvaltningsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 27.10.2010 att regeringen genom olika metoder som finns tillgängliga främjar genomförandet av ett tillräckligt omfattande nätverk av skjutbanor.
2. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att översynen av skjutvapenregistret genomförs skyndsamt, så snabbt som det tekniskt låter sig göras rent konkret och att tillräckliga anslag reserveras för arbetet med översynen.

Statsrådet beslutade 10.2.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Inrikesministeriet tillsatte 16.8.2011 en arbetsgrupp för vapensäkerhet med uppgift att utreda vapensäkerhetens utsikter i Finland. Mandattiden för arbetsgruppen löpte ut 31.12.2011. Arbetsgruppen lämnade sin slutrapport till inrikesministeriet i januari 2012. I arbetsgruppens arbete togs hänsyn till det uppdrag som gavs i riksdagens svar.

Utöver de ovannämnda åtgärderna har man inom inrikesministeriet fortsatt förhandsutredningsarbetet på det sätt som förutsattes av statsminister Kiviniemis regering. Utgångspunkten för arbetet är statsrådets uttalande 25.6.2009.

Miljöministeriet tillsatte i maj 2010 en arbetsgrupp för beredning av anvisningar för miljötillstånd för skjutbanor. Mandattiden för arbetsgruppen var 1.4.2010–31.12.2010. Mandattiden förlängdes till 30.6.2011. Arbetsgruppen har utarbetat en handbok för miljö-tillstånd för skjutbanor. Arbetsgruppen lade dessutom fram flera olika förslag som gällde skjutbanor och miljötillstånd för dem, av vilka den mest betydande förmodligen är förslaget om att utarbeta en norm för skjutbanor.

Miljöministeriet tillsatte i november 2011 ett projekt för att reformera miljöskyddet (30.11.2011/YM038:00/2011). Den har i uppdrag att senast 31.12.2013 lägga fram en revidering av miljöskyddslagen, miljöskyddsförordningen och vissa andra förordningar.

Det nya vapenregistersystemet som ersatt vapenregistret infördes 26.11.2012.

En samlad och systematisk rapport om gällande bestämmelser om familjeåterförening i utlänningslagen och om tillämpning av dem

RP 240/2009 rd — RSv 79/2010 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen godkände 26.5.2010 följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att statsrådet före den 16 oktober 2010 lämnar en samlad och systematisk rapport till förvaltningsutskottet om gällande bestämmelser om familjeåterförening i utlänningslagen och om tillämpningen av dem,

1) som utöver en bedömning av villkoren för uppehållstillstånd tar upp ekonomiska och sociala aspekter på flyttning till och integrering i Finland och kostnadseffekterna av olika slag av förmåner och åtgärder,

2) som innehåller en bedömning av behovet av integrationsfrämjande villkor för familjeåterförening, såsom krav på bostad och hur länge anknytningspersonen ska ha varit bosatt i Finland, och

3) som jämför nuvarande bestämmelser om familjeåterförening i finländsk lagstiftning och praxis med motsvarande bestämmelser och praxis i de övriga EU-länderna och Norden för att man ska kunna bedöma om våra bestämmelser utgör en attraktionsfaktor för asylsökande och migration med humanitära förtecken.

Inrikesministeriet lämnade förvaltningsutskottet en utredning 22.12.2010 efter att ha fått tilläggstid för utredningen. I utredningen behandlades först regeln om skydd för familjeliv i Europeiska människorättskonventionen samt Europeiska unionens familjeåterföreningsdirektiv. I utredningen behandlades även praxis i Norden och vissa EU-länder. Som ett resultat av jämförelsen kunde man notera att förutsättningarna för familjeåterförening när det gäller å ena sidan flyktingar och personer som fått sekundärt skydd och å andra sidan personer som flyttat till landet på basis av arbete eller näringsverksamhet i fråga om de väsentliga delarna är likadana i länder nära Finland, medan skillnaderna ökar med

avståndet. Vad gäller förutsättningarna för invandring för familjemedlemmarna till personer som fått humanitärt skydd eller uppehållstillstånd av individuella mänskliga skäl är en jämförelse svår. Detta beror på att det inte finns tillräckligt med exakt information tillgänglig om andra länders tillståndskategorier. Det är uppenbart att dessa kategorier varierar i olika länder. Dessa frågor har egentligen inte behandlats i EU-kretsar eller på något annat internationellt forum.

I utredningen förde man fram att regeln om skydd för familjeliv bör prövas särskilt i olika situationer: anknypningspersonen är bosatt i Finland permanent/temporärt; det är fråga om kärnfamilj/annan anhörig; det är fråga om att fortsätta att leva i en familjegemenskap som tidigare splittrats/inleda en helt ny familjegemenskap, dvs. familjebildning. I utlänningslagen varierar förutsättningarna beroende av den anknypningsperson som finns i Finland exempelvis i följande grupper: familjemedlem till en finsk medborgare, en EU-medborgare eller en s.k. ingermanländare.

I utredningen koncentrerade man sig på förutsättningarna för familjeåterförening för en person som tillhör en i Finland permanent bosatt tredjelandsmedborgares kärnfamilj, vilket är den grundläggande situationen. Den allmänna utgångspunkten i Finland utgörs av försörjningsförutsättningen, som dock medger vissa undantag. Vanhanens andra regering och Kiviniemis regering utredde även möjligheten att införa kravet på bosättningsstid, men avstod från detta på grund av den negativa responsen när förslaget var ute på remiss.

Under Vanhanens andra regering och Kiviniemis regering har åtstramningar gjorts när det gäller förfarandena för familjeåterförening. Numera är villkoret att försörjningsförutsättningen uppfylls när en ny familjemedlem till en person som fått internationellt skydd ska immigrera. När integrationslagen omarbetades avstod man från att betala ersättning för en familjemedlems flyttresa till Finland med undantag för familjemedlemmar som kommer till landet inom ramen för flyktingkvoten.

I utredningen behandlades dessutom de ekonomiska kostnaderna för specialtjänster som hänför sig till immigration och integration, de kalkylmässiga ersättningarna till kommunerna och andra kostnader. I utredningen behandlades också förberedande undervisning inför den grundläggande undervisningen och språkundervisning samt integrationsutbildning och kostnaderna för dessa.

Enligt regeringsprogrammet för Katainens regering ska förfarandena för familjeåterförening följa samma linje som i de övriga nordiska länderna. Kriterierna för familjeåterförening i fråga om personer som fått internationellt skydd kan preciseras med beaktande av bestämmelserna i EU:s familjeåterföreningsdirektiv så att villkoren ska omfatta skäliga bostads- och utkomstmöjligheter för sådana vuxna personer som sammanför sin familj.

I överensstämmelse med regeringsprogrammet har inrikesministeriet gjort en utredning om förutsättningarna för familjeåterförening. Den blev klar våren 2012. Enligt utredningen kan försörjningskravet också utsträckas till personer med humanitärt skydd om familjen har bildats redan innan anknypningspersonen invandrade. Däremot föreslås återföreningsvillkoren inte ändras för personer med sekundärt skydd eller flyktingstatus. Möjligheten att införa ett bostadsvillkor ska undersökas förvaltningsövergripande tidigast 2013 när det finns mer information om vilka effekter tidigare lagändringar har haft.

Utredningen var ute på remiss sommaren 2012. Organisationerna motsatte sig på bred front ytterligare restriktioner i familjeåterförningarna. Också största delen av riksdagsgrupperna ansåg det bäst att antingen helt och hållet låta bli att strama åt villkoren eller att åtminstone invänta en mer ingående resultatanalys. Än så länge har inget politiskt beslut om fortsatta åtgärder med anledning av utredningen fattats.

Uppföljning av utlännings-, invandrings- och integrationspolitiken

RP185/2010 rd — RSv 239/2010 rd

Förvaltningsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 8.12.2010 att regeringen varje valperiod lämnar riksdagen en redogörelse om utlännings-, invandrings- och integrationspolitiken och om hur den fungerar. Där ska bland annat bestämmelserna, praxisen och de ekonomiska förmånerna i Finland jämföras med andra EU-länder för att det ska gå att se om de finländska bestämmelserna, praxisen eller ekonomiska förmånerna är attraktivitetsfaktorer för asylsökande eller humanitär invandring.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att asylprocessen snabbas upp och att handläggningstiderna permanent och väsentligt kortas ner.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen i sina budgetpropositioner skriver in tillräckliga anslag för att effektivt och heltäckande genomföra lagen om främjande av integration, höjningen av ersättningarna till kommunerna medräknad.

4. Riksdagen förutsatte att regeringen före utgången av 2011 lämnar förvaltningsutskottet en utredning över

1) om det i testet för dem som söker finskt medborgarskap ska ställas som villkor att de har lärt sig den basinformation som avses i lagen om främjande av integration,

2) om integrationsstöd kan betalas till invandrare utifrån framgång i språkstudier och andra studier och

3) om utbildningen för nyanlända invandrare i större omfattning och mer långsiktigt bör bli en uppgift för medborgarinstitut, arbetarinstitut och folkhögskolor.

Statsrådet beslutade 29.12.2010 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Regeringen lämnar till riksdagen en redogörelse om utlännings-, invandrings- och integrationspolitiken och om hur den fungerar i slutet av valperioden.

Lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) trädde i kraft 1.9.2011. Syftet med lagen är i första hand att säkerställa att mottagningsverksamheten, när lagen om främjande av integration trätt i kraft, har den lagstadgade grund som krävs. Syftet med lagen är också att trygga enhetliga och tillräckliga mottagningstjänster för personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel.

De viktigaste ändringarna i lagen går ut på att lösgöra det ekonomiska stöd som förläggningarna betalar från det allmänna utkomststödet. I stället för utkomststöd ska det till vuxna betalas mottagningspenning och till barn utan vårdnadshavare brukspenning. T.ex.

är mottagningspenningens grunddel för ensamstående och ensamförsörjare 290 euro per månad, i förläggningar med måltidsservice 85 euro per månad. Brukspenningen för barn utan vårdnadshavare är 25 euro per månad för barn under 16 år och 45 euro per månad för barn som fyllt 16 år. Brukspenningen kan också vara mindre än så, om det är motiverat med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå.

Att det ekonomiska stöd som betalas till sökandena lösgörs från det allmänna utkomststödet förenklar i någon mån förfarandet för beviljandet av stöd och stödets struktur. Med ändringen strävar man efter att göra det ekonomiska stödet mindre lockande när det gäller att lämna in ogrundade ansökningar. Personer som söker internationellt skydd vistas lagligt i Finland, men fram till dess att deras ansökan avgjorts, endast tillfälligt. Sökanden får en del av utkomsten och omsorgen i form av nyttigheter från förläggningen, och därför är den del som betalas i pengar alltid mindre än det som betalas till en person som har rätt till utkomststöd och bor i landet. Antalet sökande har fortsatt varit lågt (cirka 3 100 asylsökande/år). Följaktligen kan våra invandringsbestämmelser inte anses vara en attraktionsfaktor.

Ända sedan Stockholmsprogrammet antogs har ett gemensamt europeiskt asylsystem hört till de prioriterade områdena inom inrikesministeriet. Med ett gemensamt system kommer reglerna för handläggning och procedurer vid asylansökan att samordnas i hela EU. Det ger effektivare processer, men ökar också asylsökandenas rättssäkerhet. Stockholmsprogrammet sätter gränsen för att införa ett gemensamt asylsystem vid 2012. Under Danmarks och Cyperns ordförandeskap hann rättsakterna och direktiven behandlas så långt att en lagstiftningsram för ett gemensamt asylsystem sannolikt kan antas i början av 2013. En framtida utmaning kommer att vara att genomföra och tillämpa lagstiftningen så att målet för det gemensamma systemet kan omsättas i praktiken. Samtidigt är det viktigt att vidareutveckla samarbetet med EASO som samordnare. Finland förbinder sig att för sin del arbeta för att genomföra lagstiftningen om ett gemensamt asylsystem och kommer att delta i samarbetet under ledning av EASO.

2. Med en rad utvecklingsåtgärder har Migrationsverket försökt göra asylförfarandet snabbare och smidigare. Åtgärderna har av allt att döma medverkat till att besluten ökade jämfört med 2011 (ökning med 418 beslut¹, exkl. Dublinbeslut). Den totala handläggningstiden för asylärenden sjönk med i snitt tio dagar (2011: 263 dagar, 2012: 253 dagar).

Beslutsstrukturen för asylansökningar har förtydligats och en modell tagits fram för asylsamtal. Samtidigt har kvaliteten förbättrats och förfarandet blivit snabbare och mer samordnat. Man försöker gallra fram de ansökningar som är uppenbart ogrundade och de som är uppenbart grundade så snabbt som möjligt redan i början av asylprocessen. Migrationsverkets asylenhet och polisen har utökat sitt samarbete med andra myndigheter.

Arbetsfördelningen och organisationen mellan resultatområdena på asylenheten har förbättrats. Målet har varit dels att minska spilltiden och belastningen i olika handläggningsfaser, dels att öka smidigheten och förbättra personalens yrkeskompetens. Arbetet följs upp bättre och det har getts anvisningar för processerna. Målet är att asylbesluten ska fattas genast efter asylsamtalet i alla resultatområden.

---

1 Jämförelsetidpunkt 30.11.

Vidare har man försökt göra överklagandeprocessen snabbare. Helsingfors förvaltningsdomstol lyckades förkorta den genomsnittliga behandlingstiden för ordinarie asylärenden med 0,7 månader jämfört med 2011. Tack vare en extra resurs (11 årsverken) 2012 kunde förvaltningsdomstolen öka sin beslutskapacitet.

Helsingfors förvaltningsdomstol och Migrationsverket har intensifierat samarbetet i asylprocessen. Processer som förlänger handläggningstiden har slopats och den statistiska uppföljningen för att bedöma antalet asylärenden har utökats. Dessutom håller Migrationsverket och förvaltningsdomstolarna på att införa elektronisk hantering av ärenden sinsemellan.

Polisens genomsnittliga tid för asylutredning (2012: 34 dagar, 2011: 41 dagar) har förkortats och processen för att utvisa personer har effektiviserats. Fler personer utvisades: 2012 var det totalt 2 440 personer, medan det 2011 var 2 252. Andelen utvisade i relation till utvisningsbesluten ökade och den var i fjol 80 procent (ökning med 5 %).

Mottagandet av asylsökande har anpassats till antalet sökande. Man har hållit inkvarteringskapaciteten på så hög nivå som möjligt (90 %) för att undvika underutnyttjande. Målet är att övergå från en institutionsliknande boendemodell till en billigare bostadsbaserad modell.

Under året minskade anslaget till mottagningsverksamhet med nästan 14,5 miljoner euro. Trots besparingarna har man kunnat behålla kvaliteten på verksamheten och trygga den lagstadgade mottagningsverksamheten. Styrningen av förläggningarna har förbättrats och verksamheten samordnats.

Det går dock inte att påverka eller snabba upp processen för att flytta till någon kommun med en snabbare asylprocess och anpassad mottagningsverksamhet. Den genomsnittliga väntetiden på förläggningarna efter uppehållstillstånd är fortfarande dubbelt så lång som den eftersträfvade tiden (mål i snitt: 2 månader, utfall i snitt: 4 månader).

För att flyttningen till kommuner ska gå snabbare har förläggningarna hjälpt till med flyttning på egen hand när den officiella processen inte har garanterat platser i kommunerna.

3. I den nya lag om främjande av integration (1386/2010, integrationslagen) som trädde i kraft 1.9.2011 föreskrivs om åtgärder som främjar invandrades integration så att de bildar en följdriktig helhet. I syfte att påskynda integration och sysselsättning finns det i lagen bestämmelser om tjänster för nyanlända, såsom basinformation, vägledning och rådgivning till alla, inledande kartläggning, den integrationsplan som ska upprättas utifrån den inledande kartläggningen och integrationsutbildning. Basinformationen ska också innehålla information om möjligheten att delta i en inledande kartläggning och i andra integrationsfrämjande åtgärder. Basinformationsmaterialet och den inledande kartläggningen är nya åtgärder i den integrationslag som trädde i kraft 1.9.2011.

Basinformationsmaterialet har utarbetats med finansiering från Europeiska socialfonden. Materialet kommer år 2012 också att vidareutvecklas med finansiering från Europeiska socialfonden, efter vilket uppdateringen och distributionen av basinformationsmaterialet förutsätter att anslag reserveras för detta ändamål i statsbudgeten. Integrationslagens bestämmelse om inledande kartläggning är ny, men inledande kartläggningar har gjorts som en del av arbetskraftspolitisk integrationsutbildning i enlighet med Utbildningsstyrelsens läroplansrekommendation. Arbets- och näringsbyrån ska göra en inledande kartläggning för dem som är registrerade som arbetssökande. De inledande kartläggningarna finansie-

ras med anslag under arbets- och näringsministeriets huvudtitel under moment 32.30.51, Sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder. Kommunen ska göra den inledande kartläggningen för de klienter som får utkomststöd och för andra invandrare som begär det. Staten betalar till kommunen en kalkylerad ersättning för kostnaderna för ordnandet av den inledande kartläggningen. För detta ändamål har ett anslag reserverats under inrikesministeriets huvudtitel under moment 26.40.30, Statlig ersättning till kommunerna (år 2012 under arbets- och näringsministeriets huvudtitel under moment 32.70.30).

I enlighet med 45 § i integrationslagen höjdes nivån på den kalkylerade ersättning som betalas till kommunerna i fråga om personer som får internationellt skydd med 10 % 1.1.2011. I den nya integrationslagen förlängdes ersättningstiden från tre år till fyra år. Bestämmelserna i 45 § i lagen ändrades 16.12.2011 så att staten från om med 1.1.2012 till kommunen betalar kalkylerad ersättning för mottagande och integrationsåtgärder för fyra år i fråga om en person som tagits till Finland inom den flyktingkvot som avses i utlänningslagen och för tre år i fråga om andra personer som får internationellt skydd (1313/2011).

4. Regeringen lämnar förvaltningsutskottet en utredning i början av 2012.

1) I regeringens utredning om det för dem som söker finskt medborgarskap ska ställas som villkor att de har lärt sig basinformationen hänvisas det till inrikesministeriets utredning om behoven av en revidering av medborgarskapslagen. Utredningen användes som underlag vid beredningen av lagen om ändring av medborgarskapslagen. Lagförslaget godkändes av riksdagen 19.1.2011 (579/2011). I inrikesministeriets utredning tog man också ställning till testets betydelse som villkor för finskt medborgarskap samt granskade internationell praxis. Som slutsats i utredningen gick man in för principen att möjligheten att beviljas finskt medborgarskap främjar invandrandens integration och känsla av samhällstillhörighet. I regeringspropositionen föreslogs av denna anledning inte några tester som mäter samhälls- eller historiekunskaper eller värderingar. Sådana tester ansågs inte stöda invandrarernas individuella integreringsprocess. Enligt inrikesministeriets åsikt stödde inte heller de administrativa, rättsliga och pedagogiska frågorna eller jämlikhetsfrågorna i anslutning till testet ett ibruktagande av testet i Finland.

2) I samband med beredningen av integrationslagen (1386/2010) granskades olika möjligheter att stöda invandrare under integrationsutbildningen. När det gäller de grundläggande lösningar som valdes är integrationsstödet i de flesta fall bundet till arbetsmarknadsstödet och till den lagstiftning som ligger till grund för arbetsmarknadsstödet. I fråga om dem som inte står till förfogande för arbetsmarknaden kan integrationsstödet vara bundet till utkomststödet.

För att arbetsmarknadsstöd ska betalas i form av integrationsstöd förutsätts att invandrarrens första hemkommun i Finland registrerats i befolkningsdatasystemet och att invandrarren iakttar integrationsplanen. Vidare förutsätts att invandrarren är i behov av ekonomiskt stöd och även i övrigt uppfyller villkoren för arbetsmarknadsstöd. På arbetsmarknadsstöd som betalas i forma av integrationsstöd tillämpas samma bestämmelser som på normalt arbetsmarknadsstöd. Ett villkor är bl.a. det att invandrarren kan anses vara bosatt i Finland enligt tillämpningslagen.

Vid beredningen av integrationslagen ville man betona vikten av invandrarrens egen aktivitet i integrationsprocessen, särskilt i fråga om språkstudier. I 17 § 3 mom. i lagen togs

av denna anledning in en bestämmelse enligt vilken invandraren ska iaktta sin plan och söka sig till och regelbundet delta i den undervisning i finska eller svenska som ingår i integrationsplanen och i andra åtgärder och tjänster som överenskommit i planen. Studierna i finska eller svenska utgör en central del av integrationsutbildningen. Om invandraren utan giltig orsak vägrar att delta i en specifikt överenskommen åtgärd i integrationsplanen, kan hans eller hennes rätt till en förmån som betalas som integrationsstöd begränsas enligt vad som föreskrivs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) eller sänkas enligt vad som föreskrivs i lagen om utkomststöd. Påföljderna är motsvarande som vid vägran att ta emot arbete, delta i arbetskraftspolitiska åtgärder, i utarbetandet av en aktiveringsplan eller t.ex. i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Det torde vara motiverat att påföljderna åtminstone i någon mån är jämförbara.

Enligt 19 § 1 mom. i grundlagen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Denna rättighet gäller alla, och avsikten är att miniminivån på förutsättningarna för ett människovärdigt liv ska tryggas (RP 309/1993 rd). Genom bestämmelsen ges var och en en subjektiv rätt som är nära kopplad till utkomststödet. Grundlagsutskottet har bland annat ansett att utkomststödet i praktiken kan betraktas som en garanti för den försörjning och omsorg som enligt 19 § 1 mom. i grundlagen krävs för ett människovärdigt liv i den mån stödet ges ut i pengar (GrUU 31/1997 rd, GrUU 20/1998 rd, GrUU 18/2001 rd). Lagstiftarnas skyldighet att se till att bidragssystemet är sådant att det ger individerna tillräckliga faktiska möjligheter att utöva sina rättigheter kan härledas ur den grundläggande karaktären hos den subjektiva rättigheten i 19 § 1 mom. i grundlagen och ur det allmännas skyldighet enligt grundlagens 22 § att se till att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses (jfr GrUU 31/1997 rd).

Integrationsplanerna ska på ett heltäckande sätt innehålla integrationsfrämjande åtgärder som lämpar sig för en gemensamt överenskommen servicehelhet. Ett viktigt hjälpmedel för att färdigheter som främjar och stöder integration ska uppnås är den integrationsutbildning som ordnas både som arbetskraftspolitisk och som frivillig utbildning.

Det finns inte någon särskild lagstiftning om integrationsutbildning. Integrationsutbildning för vuxna ordnas till övervägande del som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Bestämmelser om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning finns i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002). I lagen om främjande av integration har tagits in bestämmelser om integrationsutbildning. Tyngdpunkten ligger på språkstudier.

Integrationsutbildning kan också ordnas i form av frivilliga studier. På uppföljning av studier tillämpas vad som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Enligt 9 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice ska arbetssökanden regelbundet delta i undervisningen enligt utbildnings- eller studieplanen. För att arbetssökanden ska få arbetslöshetsförmån förutsätts framsteg i studierna. Som tillräckliga framsteg i högskolestudier avses att arbetssökanden i genomsnitt får 5,5, studiepoäng per studiemånad för studieprestationer i anslutning till sin examen. I fråga om andra studier förutsätts det att studierna framskrider enligt utbildnings- eller studieplanen.

Om invandrarens frivilliga studier inte längre stöds med arbetslöshetsförmån på grund av dålig studieframgång, kommer han eller hon även i fortsättningen fortfarande att få arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd i form av integrationsstöd.

Att binda villkoren för integrationsstöd till studieframgång kan försätta invandrarna inom integrationsutbildningen i en ojämlig ställning, eftersom det finns rätt stora skillnader i invandrarnas studiebakgrund när de anländer till landet. Under den första tiden är det också för många invandrare oberoende av minimiutkomsten fråga om huruvida integrationsstödet betalas i form av arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd. Utgångspunkten i fråga om sanktioner som gäller minimiutkomst ska vara att sanktionerna ändå inte får äventyra den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskäliga.

Integrationsutbildningen utvecklas under 2010 - 2013 inom ramen för projektet Delaktig i Finland, och projektet styrs av bestämmelserna om försöket i 9 kap. i lagen om främjande av integration. Avsikten med försöket är att genom resultatet från försöket göra en helhetsutvärdering av integrationsutbildningen samt finansieringen, stödformerna och lagstiftningen i anslutning till den. I detta sammanhang utvärderas också förmånssystemet för dem som omfattas av integrationsutbildningen samt möjligheterna att binda det ekonomiska stödet till studieframgången.

3) Åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsförvaltningens tjänster samt i form av andra åtgärder som främjar integration. Arbets- och näringsbyråerna har huvudansvaret för rådgivning, vägledning och utbildning för de invandrare som är i arbetsför ålder och som står till arbetsmarknadens förfogande. Kommunerna ansvarar för ordnandet av integrationstjänster för de invandrare som inte står till arbetsmarknadens förfogande.

För invandrare som passerat läropliktsåldern ordnas språk- och samhällsorienterande utbildning och integrationsutbildning i regel som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, om vilket föreskrivs i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002). Invandrare kan också söka sig till frivillig utbildning som administreras av utbildningsstyrelsen.

Innehållet i integrationsutbildningen för invandrare har utvecklats i nära samarbete med Utbildningsstyrelsen och genomförs i enlighet med rekommendationerna i ”Integrationsutbildningen för vuxna invandrare”. Rekommendationerna kan tillämpas på arbetskraftspolitisk utbildning och på frivilliga studier. Enligt rekommendationerna ska integrationsutbildningen för vuxna invandrare ge sådana språkliga, samhälleliga, kulturella och med livskompetens förknippade färdigheter, med vilka invandraren klarar sig i det dagliga livets olika situationer i sin nya omgivning, förmår fungera i arbetslivet och söka sig till fortsatta studier, samt verka aktivt som fullvärdiga och jämlika medlemmar i det finländska medborgarsamhället.

Före den egentliga integrationsutbildningen kan det vid behov ordnas läs- och skrivundervisning. När utbildning för invandrare som saknar läs- och skrifärdigheter upphandlas ska Utbildningsstyrelsens läroplan för utbildningen i fråga beaktas.

Genom den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen förbättras yrkesskickligheten hos de personer som är i arbetsför ålder samt deras möjligheter att få arbete eller hålla sig kvar på arbetsmarknaden. Därför är den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen främst utbildning som främjar yrkesfärdigheterna. Det primära målet med den förberedande arbets-

kraftpolitiska utbildningen är inte att ge omedelbar sysselsättning, utan med hjälp av den styr man de arbetssökande att välja lämpliga yrkesutbildningsalternativ och förbättrar man t.ex. invandrarnas förutsättningar till sysselsättning. I den utbildning som skaffas kan ingå lärande i arbete samt praktik i syfte att förbättra de praktiska yrkesfärdigheterna.

Arbets- och näringsförvaltningen upphandlar den arbetskraftspolitiska integrationsutbildning som invandrarna behöver i form av förberedande utbildning. Den integrationsutbildning som ordnats i form av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning har inte räckt till och kommer inte heller i fortsättningen till sin form och volym att räckta till för att svara mot hela behoven av språk- och integrationsutbildning. Arbetskraftspolitisk integrationsutbildning erbjuds inte heller nödvändigtvis i varje enskild kommun.

Enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice kan arbetssökandes frivilliga studier vid folkhögskolor, medborgar- och arbetarinstitut och andra läroanstalter för fritt bildningsarbete stödas med arbetslöshetsförmån. Frivilliga studier kan i enlighet med integrationslagen stödas med arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd. Genom frivillig utbildning kan man förbättra utbudet på utbildning som tar hänsyn till invandrarnas individuella behov och resurser. Också på orter där det på grund av att invandrarna är så få har varit svårt att skaffa integrationsutbildning i form av arbetskraftspolitisk utbildning, har invandrarna kunnat anvisas till utbildning som annars ordnas i området och som lämpar sig för dem.

Den frivilliga utbildningen har ökat under de senaste åren men i och med det har det dock uppstått problem i anslutning till anvisandet till utbildning och uppföljning av den. Det kan vara svårt att följa hur integrationsprocessen framskrider, eftersom det inte finns några exakta uppgifter om utbildningens innehåll och mål. Förutom invandrare som omfattas av integrationsåtgärder deltar också andra studerande med invandrarbakgrund i frivillig utbildning. Dagens statistikföringspraxis och uppföljningssystem möjliggör inte någon separat uppföljning av invandrarna.

Målet för den frivilliga utbildningen bestäms enligt respektive skolform. Innehåll som gäller utvecklingen av färdigheter för arbetslivet och som ingår i integrationsutbildningen finns inte alltid med i dessa utbildningar. Det händer därför ofta att kartläggningen av yrkeskompetensen hos dem som deltar i frivillig utbildning, uppgörandet av planer för den yrkesmässiga utvecklingen eller stödet för sysselsättningen inte ägnas någon uppmärksamhet.

Finansieringen för det fria bildningsarbetet ingår i det kalkylerade statsandelssystemet. Statsandelen för det fria bildningsarbetet är 57 procent. Finansieringen omfattar ingen i lag föreskriven kommunandel, och därför utgör de avgifter som tas ut hos de studerande en väsentlig del av finansieringen. Med bidrag för studiecheckar vill man förbättra läroanstalternas möjligheter att inte behöva ta ut avgifter hos eller att sänka avgifterna för de målgrupper i fråga om vilka man vill öka deltagande i undervisningen inom det fria bildningsarbetet. Invandrarna är en målgrupp.

När det gäller innehållet i och ordnandet av integrationsutbildning är utvecklingsbehoven många. Utvecklandet av utbildningen är viktigt i syfte att främja och påskynda invandrarintegration. I försöket Delaktig i Finland, som avslutas vid utgången av 2013 utvecklas nytt innehåll och nya koncept för integrationsutbildningen. Utgående från en utvärdering av försöket utreds förutsättningarna att ta in försöksåtgärderna i lagstiftningen som ett riksomfattande och permanent koncept för integrationsutbildningen. Avsikten är att

då ta bättre hänsyn till invandrarnas varierande bakgrund och utgångslägen samt att förtydliga olika aktörers roll vid ordnandet av integrationsutbildning. Också den stödjande roll som läroanstalterna för fritt bildningsarbete har när det gäller integrationen utreds i försöket Delaktig i Finland.

En långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn

RP 224/2010 rd — RSv 371/2010 rd

Förvaltningsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 15.3.2011 att regeringen utarbetar en uppdaterad långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och att det också görs ett åtagande att efterleva den.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen noga ger akt på hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

Statsrådet beslutade 21.7.2011 vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Den arbetsgrupp med uppdrag att utreda polisens resultatstyrning och resursallokering som statsrådet tillsatte 4.10.2011 överlämnade sin rapport i mars 2012.

I rambeslutet 4.4.2012 beviljade regeringen polisen extra resurser för att balansera upp ekonomin och säkerställa funktionsförmågan. Som ett led i balanseringen av ekonomin vidtar polisen dessutom åtgärder som innebär att utgifterna minskar med 35 miljoner euro fram till 2016. Följaktligen tillsatte inrikesministeriet 12.4.2013 ett projekt som ska förbereda en omstrukturering av polisen, och projektet överlämnade sitt förslag till minister Räsänen i augusti 2012. Efter att ministergruppen för den inre säkerheten hade förordat fortsatt omstrukturering av polisen lade minister Räsänen fram sina riktlinjer som underlag för fortsatt projektberedning. Målet är att reformerna ska träda i kraft 1.1.2014. Samtidigt förutsatte ministergruppen att det görs en utredning om uppgifter och roller beträffande Polisstyrelsen och polisavdelningen vid ministeriet. Utredningen från utredningspersonen och förslagen från projektgruppen för en förvaltningsreform inom polisen överlämnades till inrikesministeriet 13.2.2013.

Den nya polislagen (872/2011) träder i kraft 1.1.2014. När lagen träder i kraft kommer statsrådet att börja ge akt på hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och vidtar i förekommande fall åtgärder för att ändra lagstiftningen.

1.5 Försvarsministeriet

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

RP 37/2007 rd — RSv 110/2007 rd

Försvarsutskottet

Riksdagen förutsatte 11.12.2007 att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringstiden ska beaktas vid fastställande av pension och för att hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlovas. Riksdagen förutsatte dessutom att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras ytterligare.

Man har strävat efter att långsiktigt och systematiskt utveckla de värnpliktigas ekonomiska och sociala ställning. Vid huvudstaben utarbetades år 2000 det första förmånsprogrammet för värnpliktiga för åren 2000–2004, och utifrån programmet tillsatte försvarsministeriet en arbetsgrupp för år 2004, som skulle utreda de värnpliktigas ekonomiska och sociala ställning. Utvecklandet av de värnpliktigas förmåner fortsatte genom ett tväradministrativt samarbetsforum som samordnas av försvarsministeriet och som i sin verksamhet systematiskt har betonat vikten av att man förbättrar de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner och värderar deras samhällseliga ställning (arbetslivet, studier). Detta betonas också i en rapport av den arbetsgrupp som utredde värnpliktens samhällsverkningar.

I enlighet med samarbetsforumets riktlinjer har de värnpliktigas ekonomiska förmåner förbättrats enligt följande under åren 2006–2012:

- En höjning av dagpenningen till värnpliktiga graderad enligt tjänstgöringstiden (6–9–12 mån.) genomfördes år 2007, och en höjning av dagpenningen och särskilda ersättningar till värnpliktiga år 2009. År 2011 höjdes både dagpenningen och de särskilda ersättningarna.
- Bestämmelser om ersättning av de värnpliktigas resekostnader och antalet kostnadsfria permissionsresor ingår i värnpliktslagen och i försvarsministeriets förordning om de förmåner som avses i värnpliktslagen och i lagen om hälsovården inom försvarsmakten (1444/2007). Enligt förordningen är antalet kostnadsfria permissionsresor i Finland för närvarande för den som tjänstgör 180 dagar 18 resor, för den som tjänstgör 270 dagar 29 resor och för den som tjänstgör 362 dagar 39 resor. Numera är i praktiken alla permissionsresor som värnpliktiga gör med allmänna transportmedel kostnadsfria.
- Grunderna för betalning av reservistlön förnyades år 2008, då reservistlönerna bands till försvarsministeriets lönetabell. I enlighet med detta höjdes reservistlönerna åren 2011 och 2012.
- Militärunderstödslagen ändrades år 2009 så att egendom inte längre påverkar beviljandet av militärunderstöd.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering utvecklas den allmänna värnplikten med utgångspunkt i Siilasmaa-rapporten. Rapporten utredde värnpliktens samhällsverkningar och framställer flera förbättringar i de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner (bl.a. höjning av dagpenningen till värnpliktiga som har tjänstgjort länge, återställande av hemförlovningspenningen och intjänandet av pension under

beväringstjänsten). En del arbetsgruppens förslag har redan omsatts i praktiken genom försvarsministeriets egna åtgärder, bl.a. genom höjning av dagpenningen till värnpliktiga. Vad de övriga beträffar görs de tilläggsutredningar som krävs, och en del av framställningarna måste omvärderas inom ramen för de ekonomiska resurserna. I fråga om hemförlovningspenningen ingår åtgärderna i social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

1.6 Finansministeriet

Regionaliseringsprojekt

SRR 3/2004 rd — RSk 21/2004 rd

Förvaltningsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 28.10.2004 att regeringen ser till att möjligheterna till regionalisering utreds inom hela statsförvaltningen – inbegripet funktioner som inte sköts som myndighetsverksamhet – med undantag av ministeriernas inre kärna och att tillräckliga anslag årligen tas in i statsbudgeten för att täcka de extra utgifter som regionaliseringsåtgärderna medför staten i övergångsskedet.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att ekonomiska resurser som är viktiga för regionutvecklingen koncentreras och regionaliseras samt att andelen obundna utvecklingsmedel på landskapsnivå ökas och att landskapsförbundens roll som regionutvecklingsmyndighet enligt regionutvecklingslagen stärks när det gäller allokeringen av de regionaliserade resurserna och de resurser som skall regionaliseras bland annat genom att göra genomförandeplanerna för landskapsprogrammen mer bindande och verkningfulla.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen noggrant följer hur verksamhetsmodellerna och förfarandena inom regional- och strukturpolitiken fungerar och vilka effekter regionalpolitiken har samt vidtar de åtgärder som denna tillsyn kräver.

1. Sådana statliga funktioner som inte sköts som myndighetsverksamhet sköts främst av stiftelser, föreningar, fonder utanför statsbudgeten, aktiebolag i vilka staten innehar aktiemajoriteten, intressebolag och statliga affärsverk. Enligt den gällande regionaliseringslagen (362/2002) tillämpas lagen inte på statens affärsverk.

En arbetsgrupp som tillsatts av finansministeriet klarlade år 2010 möjligheterna att utlokalisera statliga funktioner som inte sköts som myndighetsverksamhet. Arbetsgruppen kartlade de organisationer som har hand om statliga uppgifter som inte sköts som myndighetsverksamhet och lade fram förslag till i fråga om vilka organisationer möjligheterna till utlokalisering åtminstone kan undersökas. Arbetsgruppen ansåg att alltid då villkoren i regionaliseringsförordningen uppfylls ska möjligheterna till en alternativ omplacering av organisationen utanför huvudstadsregionen prövas. Placeringen av centralenheten vid Finlands skogscentrals enhet för offentliga tjänster i Lahtis är ett exempel på regionalisering av en statlig funktion som inte sköts som myndighetsverksamhet.

Regionaliseringsprojekt har finansierats inom förvaltningsområdet som interna överföringar inom ramarna, genom att använda de inbesparingar som uppkommer till följd av utvecklandet av produktiviteten samt med medel som finansministeriet reserverat för projekt som finansministeriet godkänt som produktivetsprojekt, t.ex. då man bildar servicecentraler av stödtjänsterna.

Vid finansieringen av regionaliseringsprojekt har det varit möjligt att utnyttja ovan avsedda finansieringskällor.

Uttalandet ger inte anledning till vidare åtgärder.

2. År 2011 genomfördes för första gången en genuin resultatstyrningsprocess vid närings-, trafik- och miljöcentralerna i enlighet med lagstiftningen om regionförvaltningsreformen och lagen om utveckling av regionerna. Processen grundade sig på den nya regeringens riktlinjer i regeringsprogrammet och andra riktlinjer. Resurserna för regionutvecklingen har koncentrerats till NTM-centralernas styrprocess och i centralernas styrdokument allokeras en stor del av de anslag i statsbudgeten som är viktiga för regionutvecklingen.

Landskapsförbunden har deltagit aktivt i beredningen av NTM-centralernas strategiska resultatavtal. I samband med regionförvaltningsreformen ville man också öka landskapens inflytande genom att stärka landskapsprogrammets och genomförandeplanens genomslagskraft i förhållande till myndigheterna. Strävan är att ändringen i dokumentens genomslagskraft ska utredas närmare i samband med beredningen av följande landskapsprogram år 2013, då de nuvarande landskapsprogrammen utvärderas externt.

Statsrådets redogörelse till riksdagen om verkställandet och utfallet av regionförvaltningsreformen (SRR 1/2013) lämnades till riksdagen 27.2.2013.

Vid ingången av 2012 beslutade statsrådet i enlighet med 4 § 3 punkten i reglementet för statsrådet om fördelning av anslag regionalt till ett belopp av sammanlagt närmare 900 miljoner euro. Anslagen fördelades genom statsrådets beslut för användning vid de regionala myndigheterna.

De anpassningsåtgärder inom statsfinanserna som den osäkra ekonomiska utvecklingen gett upphov till har också inverkat på de landskapsutvecklingspengar som inte är bundna till program. I statsbudgeten för 2012 minskade andelen obundna anslag med 14,6 miljoner euro från året innan som en del av utgiftsbesparingarna enligt regeringsprogrammet. Landskapsförbunden beslutade 2012 om användningen av finansieringen för regionala utvecklingsprojekt inom ramen för det anslag som de beviljats.

Uttalandet ger inte anledning till vidare åtgärder.

3. Beredningen av den nya programperioden för EU:s region- och strukturpolitik (2014+) inleddes 2011. Regeringen har förutsatt att strukturfondsverksamheten ska genomföras integrerat, effektivt och resultatrikt. Utgångspunkten för planeringen av programperioden är tydliga mål för användningen av medel, effektiv närings- och sysselsättningspolitik samt en enkel och effektiv förvaltning. Under åren 2012–2013 upprättas tillsammans med kommissionen ett investerings- och partnerskapsavtal samt strukturfondsprogram, där mål, uppföljning och förvaltningssystem finns preciserade. Lagen om utveckling av regionerna (1651/2009) och strukturfondslagen (1653/2009) omarbetas på det sätt som förändringarna kräver. Under den pågående programperioden har man lättat på stödtagarnas och projekt-

aktörernas administrativa börda genom att förenklade kostnadsförfaranden har tagits i bruk, dvs. indirekta kostnader anmäls som fasta pris (flat rate) samt engångsersättning.

Uttalandet ger inte anledning till vidare åtgärder.

Statsandelsreformen

RP 88/2005 rd — RSv 191/2005 rd

Förvaltningsutskottet

4. Riksdagen förutsatte 13.12.2005 att regeringen följer och utvärderar hur finansieringssystemet för yrkeshögskolorna fungerar och hur reformen utfaller bland annat med avseende på systemets genomskinlighet, resultat och kvalitet i utbildningen samt finansieringsbasen och i förekommande fall så snart som möjligt vidtar de lagstiftningsåtgärder som uppföljningen och utvärderingen föranleder.

Lagstiftningen inom den andra fasen av statsandelsreformen trädde i kraft vid ingången av 2010. På grund av kommunernas strama ekonomi genomfördes den så att endast de nödvändigaste ändringarna gjordes i statsandelsgrunderna. Effekterna av ändringarna i statsandelsgrunderna under den första fasen för de enskilda kommunerna eliminerades av samma orsak genom en övergångsutjämning. Sålunda finns det inte behov av att jämna ut verkningarna genom understöd enligt prövning under övergångsperioden. På grund av effekterna av ändringarna på de enskilda kommunerna kunde någon koefficient för kostnaderna för öppen vård för barn eller andra förebyggande åtgärder inte införlivas i systemet i det här skedet. År 2009 bereddes en ändring av styrningen av yrkeshögskolorna från och med ingången av 2010. I stället för att reglera antalet nybörjarplatser ska man komma överens om mål för antalet examina per utbildningsområde.

Enligt regeringsprogrammet omarbetas statsandelssystemet som en del av kommunstrukturreformerna. Systemet ska förenklas och förtydligas och systemets sporrande egenskaper ska förbättras. Arbetet med reformen påbörjades i juni 2012. Riktlinjerna för det nya statsandelssystemet som utredningsmannen dragit upp ska läggas fram före utgången av 2013. Regeringspropositionen behandlas i riksdagen under våren 2014. Det nya statsandelssystemet planeras träda i kraft 1.1.2015.

Lagstiftningen om fastighetsfonder

RP 175/2008 rd — RSv 46/2009 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsatte 28.4.2009 att regeringen ger akt på hur lagstiftningen om fastighetsfonder fungerar och om tillämpningsområdet är ändamålsenligt, t.ex. om fastighetsfondsverksamheten kunde utsträckas till infrastrukturprojekt, och i förekommande fall bereder ändringar i lagstiftningen och senast 2010 lämnar en rapport till ekonomiutskottet om sina observationer och eventuella åtgärder.

Ändringen av lagstiftningen om fastighetsfonder trädde i kraft 1.1.2010 och därför har man inte ännu fått några erfarenheter av tillämpningen av den. I anslutning till denna ändring gäller detta också lagen om skattelättnad för vissa aktiebolag som hyr ut bostäder (299/2009) och även lag 919/2010 om ändring av sistnämnda lag, vilka bägge trädde i kraft 17.11.2010. Den första fastighetsfonden som i aktiebolagsform bedriver verksamhet enligt lagen om skattelättnader har grundats och dess första verksamhetsår utgick vid årsskiftet. I samband med att man genomför direktivet om alternativa investeringsfonder utreder man behovet av ändringar i lagen om fastighetsfonder i syfte att utveckla marknaden för fastighetsplaceringar.

RP 155/2012 rd — RSv 174/2012 rd
Finansutskottet

Riksdagen förutsatte 18.12.2012 att de stegvisa förändringarnas kumulativa verkan på riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten omsorgsfullt beaktas, om det är meningen att EU-reglerna i fortsättningen ska förstärkas ytterligare på ett sätt som begränsar det nationella beslutsfattandet.

Statsrådet beslutade 20.12.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Några nya förslag till EU-regler som gäller riksdagens budgetmakt har inte lagts fram. Statsrådet fäster särskild uppmärksamhet vid frågan i samband med eventuella nya EU-regler.

Regionförvaltningsreformen

RP 59/2009 rd — RSv 150/2009 rd
Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 11.11.2009 att regeringen ser till att riksdagen senast 2012 får en ingående redogörelse om hur regionförvaltningsreformen verkstälts och utfallit bl.a. med avseende på 1) reformens mål, 2) verkens och centralernas verksamhetsidé, ansvarsområde och uppgifter, 3) hur regionindelningen fungerar, 4) vilket genomslag kund- och medborgarorienteringen fått och om tjänster, språkliga tjänster inbegripna, finns att tillgå, 5) styrsystem och ledning, 6) ekonomiska resurser och personalens ställning, 7) produktivitet och effektivitet, 8) om behandlingen av ärendena skett oberoende och opartiskt och om rättssäkerheten tillgodosetts, 9) hur myndighetssamarbetet fungerar på och mellan olika förvaltningsnivåer och 10) vilket genomslag regionernas uttalade vilja får i statens åtgärder, och i förekommande fall redan tidigare vidtar åtgärder som uppföljningen av reformen ger upphov till.

Riksdagen förutsatte 4.12.2009 att regeringen ser till att 1) det genast inleds utredningar av de frågor som möjligtvis gäller de inbördes juridiska motsättningarna i fråga om beslutanderätt och annan talerätt hos de nya regionförvaltningsmyndigheterna, att 2) de oklarheter i regleringen av förvaltningsdomstolarnas regionala behörighet som möjligtvis beror på reformen samtidigt undersöks och att 3) de åtgärder som utredningsarbetet eller andra faktorer kräver vidtas i brådskande ordning.

En arbetsgrupp tillsatt av finansministeriet beredde ett förslag till en redogörelse om verkställigheten och genomförandet av regionförvaltningsreformen. Förslaget utarbetades i samarbete med de ministerier som styr regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna, andra aktörer och personalorganisationer. I arbetet beaktade man riksdagens uttalande (RSv 150/2009 rd). Arbetsgruppen blev färdig med sitt arbete 31.8.2012.

Arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet utarbetade under slutet av 2012 utredningar som väsentligt berör regionförvaltningens uppgifter. Utredningarna blev färdiga i december. Finansministeriet ansåg det ändamålsenligt att beakta utredningarnas resultat och förslag i beredningen av redogörelsen om regionförvaltningsreformen. Tidsfristen för redogörelsen förlängdes till slutet av februari 2013.

Finansministeriet inrättade 21.1.2010 en arbetsgrupp för uppföljning av regionförvaltningsreformprojektet. Arbetsgruppens mandattid är 21.1.2010–28.2.2013. I uppföljningsgruppen ingår företrädare för alla de ministerier som deltar i den funktionella styrningen av regionförvaltningsmyndigheterna, statsrådets kansli, försvarsministeriet, regionförvaltningsverken, närings-, trafik- och miljöcentralerna, förbunden på landskapsnivå, Finlands kommunförbund och respektive personalorganisationer. Uppföljningsgruppen har styrt beredningen av redogörelsen och följt med och främjat genomförandet av reformen, dess framskridande och uppnåendet av de uppställda målen för regionförvaltningsreformen.

Statsrådets redogörelse till riksdagen om verkställandet och utfallet av regionförvaltningsreformen (SRR 1/2013) lämnades till riksdagen 27.2.2013. Den behandlar utförligt frågorna som tas upp i uttalandet. Uttalandet (RSv 150/2009 rd) ger inte upphov till vidare åtgärder.

Sådana problem eller olägenheter som avses i riksdagens svar (RSv 205/2009 rd) och som hade krävt central styrning och omedelbara åtgärder har hittills inte kommit till kännedom. Det utredningsarbete som krävdes i riksdagens svar har genomförts vid behörigt ministerium.

Beträffande punkt 1 i det ovan nämnda uttalandet har miljöministeriet meddelat att man i samarbete med regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna i många olika sammanhang har behandlat rättsliga frågor som gäller talerätt och behörighet samt fäst uppmärksamhet vid att tillsynsuppgifterna i anslutning till miljöfrågor ska behandlas opartiskt mellan närings-, trafik- och miljöcentralernas olika ansvarsområden och inom centralernas ansvarsområde för miljön och naturresurserna.

Enligt den information som miljöministeriet fått av regionförvaltningsmyndigheterna har det huvudsakligen inte förekommit problem. Överdirektörerna känner till ansvarsområdets självständiga ställning. De situationer där kunder eller samarbetsgrupper först kontaktat fel enhet eller sökt stöd för sin uppfattning hos överdirektören har kunnat lösas och samtidigt har närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsmodeller rättats till. I enstaka fall t.ex. i fråga om tillsynen av det allmännas intressen inom miljövärden och fiskerinäringen har avvikande uttalanden observerats. Regionförvaltningsmyndigheterna anser det viktigt att vissa miljöuppgifters självständighet och opartiskhet även i fortsättningen lyfts fram och att närings-, trafik- och miljöcentralernas delvis motstridiga roller erkänns. Inom de ansvarsområden vid regionförvaltningsverken som ber närings-, trafik- och miljöcentralerna om utlåtanden anser man att det är viktigt att rollerna för ansvarsområdena inom närings-, trafik- och miljöcentralerna hålls isär och att de intressen som ansvarsområdena företräder framställs som sådana i deras uttalanden.

Frågor om närings-, trafik- och miljöcentralernas behörighet har uppstått åtminstone i samband med beslut om tillstånd att avvika från miljövärdsnormer. Högsta förvaltningsdomstolen har t.ex. ansett att närings-, trafik- och miljöcentralernas ansvarsområde för miljö och naturresurserna var behörigt att avgöra en ansökan från ansvarsområdet för trafik och infrastruktur vid samma närings-, trafik- och miljöcentral (HFD 2012:6).

Miljöministeriet har fäst uppmärksamhet vid att man måste garantera miljöskyddsmyndigheternas möjligheter att sköta de lagstadgade uppgifterna opartiskt. Uppmärksamhet har även fästs vid behovet att trygga resurserna för miljöförvaltningen och stärka dess roll i skötseln av samordningsuppgifter över förvaltningsgränserna. Till närings-, trafik- och miljöcentralernas strategiska resultatavtal fogades ett konstaterande att man genom en riktig allokering av resurser ska säkerställa att de grundläggande uppgifter som bestäms i lag sköts så att kundernas behov av service på jämlika villkor och det allmänna intresset tillgodoses och den opartiska behandling av ärenden som förutsätts säkerställs.

Beträffande punkt 2 i det ovannämnda uttalandet har justitieministeriet meddelat att det känner till de oklarheter som är förknippade med regleringen av regionförvaltningsmyndigheternas behörighet och förvaltningsdomstolarnas regionala behörighet och att ärendet har behandlats i det arbetsgruppsbetänkande som gäller uppgiftsfördelningen mellan förvaltningsdomstolarna (OM 78/2010). Ur den information som högsta förvaltningsdomstolen och förvaltningsdomstolarna gett framgår endel oklarheter i anslutning till myndigheternas behörigheter. Frågorna i anslutning till domstolarnas behörighet (forum) har behandlats i förhandlingar med regionförvaltningsmyndigheterna under ledning av justitieministeriets lagberedningsavdelning. Vid förhandlingarna har man konstaterat att tolkningen av bestämmelserna om förvaltningsdomstolarnas behörighet har klarlagts i den rättspraxis som uppstått och att det inte existerar något behov av en omedelbar ändring av bestämmelserna. Frågan om i fall 12 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen borde ändras så att den skulle vara bättre tillämplig på regionförvaltningsmyndigheterna även i situationer där regionförvaltningsmyndighetens verksamhetsfält är hela landet kommer att utredas vid justitieministeriet under lagberedningen i anslutning till en mer omfattande revidering av förvaltningsprocesslagen.

Frågorna som tagits upp i uttalandet behandlas också i statsrådets redogörelse till riksdagen om verkställandet och utfallet av regionförvaltningsreformen.

Uttalandet (RSv 205/2009 rd) ger inte upphov till vidare åtgärder.

Statsandelar till kommunerna

RP 174/2009 rd — RSv 223/2009 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 7.12.2009 att regeringen ser till att 1) revideringen av systemet med statsandelar till kommunerna fortgår genom att bestämningsgrunderna för statsandelarna uppdateras så att de motsvarar de varierande förhållandena och servicebehoven i kommunerna och att 2) man samtidigt med avvikelser från kostnadsneutralitetsprincipen klart ökar statsandelarna för att säkerställa kommunernas lagfästa uppgifter.

Hur den ändring av statsandelssystemet som trädde i kraft vid ingången av 2010 fungerar och behovet av att revidera grunderna för statsandelarna kommer att behandlas i det fortsatta arbetet för att utveckla systemet. Framställningar om finansieringen görs i samband med ramförslagen och budgetpropositionerna.

Enligt regeringsprogrammet omarbetas statsandelssystemet som en del av kommunstrukturreformen. Systemet ska förenklas och förtydligas och systemets sporrande egenskaper ska förbättras. Arbetet med reformen påbörjades i juni 2012. Riktlinjerna för det nya statsandelssystemet som utredningsmannen dragit upp ska läggas fram före utgången av 2013. Regeringspropositionen behandlas i riksdagen under våren 2014. Det nya statsandelssystemet planeras träda i kraft 1.1.2015. Som en del av inbesparingarna i statens utgifter bereddes en tillfällig ändring av statsandelsprocenten. Ändringen minskar statsandelarna 2012. I rambeslutet för åren 2013–2016 ingick ett beslut om tilläggsinbesparingar under 2013–2015

Mervärdesskatt, tillämpningspraxis

RP 41/2010 rd — RSv 111/2010 rd

Finansutskottet

Riksdagen förutsatte 24.6.2010 att regeringen bevakar hur tillämpningen påverkas av lagändringen, utifrån det bedömer om lagen behöver ändras och lämnar en utredning om detta till finansutskottet senast den 31 december 2012.

På uppdrag av finansministeriet utförde Skatteförvaltningen under 2012 flera enkäter och utredningar om effekterna av den omvända skattskyldigheten inom byggbranschen på företagets verksamhet, beskattnings- och tillämpningspraxis samt skatteinkomsterna. På basis av Skatteförvaltningens utredningar och rapporter genomförde finansministeriet en egen utredning i vilken finansministeriet anser att systemet med omvänd skattskyldighet

uppfyller de mål som uppställts för det. Finansministeriet sände sin utredning till finansutskottet 19.12.2012.

RP 146/2012 rd — RSv 156/2012 rd
Finansutskottet

Riksdagen förutsatte 17.12.2012 att finansministeriet följer upp hur lagändringen påverkar villkoren för företagande. Dessutom ska ministeriet tillsammans med Skatteförvaltningen särskilt bevaka hur lagändringen påverkar kapitalstrukturen i företag i intressegemenskap och ändringarna i avdragen för ränta på skuld och kartlägga vilka nya typer av skatteplanering det eventuellt uppstår i beskattningspraxis.

Riksdagen förutsatte också att finansministeriet utifrån tillgänglig information och arbetet i expertgruppen för näringsbeskattning utvärderar hur lagen bör förbättras och vidtar behövliga åtgärder för att vidareutveckla lagstiftningen. Utvärderingen bör särskilt fokusera på beskattningen av företag som bedriver fastighetsinvesteringar.

Lagändringen som baserar sig på propositionen RP 146/2012 tillämpas för först gången skatteåret 2014. Finansministeriet utreder hur de i riksdagens svar föreslagna åtgärderna har förverkligats. Uppföljningen av lagstiftningens effekter och kartläggningen av nya typer av skatteplanering förutsätter ett samarbete med Skatteförvaltningen och därför diskuterar man med Skatteförvaltningen om hur uppföljningen ska genomföras. Den egentliga uppföljningen kan utföras först efter det första året då lagen tillämpats, dvs. skatteåret 2014.

Dessutom har den av finansministeriet 21.11.2011 tillsatta expertgruppen för näringsbeskattning behandlat frågan. Indelningen av den beskattningsbara inkomsten i tre förvärvskällor, dvs. näringsverksamhetens förvärvskälla, jordbrukets förvärvskälla och förvärvskällan för personlig inkomst, inverkar särskilt på beskattningen av de företag som bedriver fastighetsinvesteringar. Indelningen har behandlats både av expertgruppen för näringsbeskattning och finansministeriets tjänstemän. Eventuella allmänna ändringar i indelningen av förvärvskällor skulle inverka även på företag som bedriver fastighetsinvesteringar.

RP 175/2012 rd — RSv 168/2012 rd
Finansutskottet

Riksdagen förutsatte 18.12.2012 att regeringen följer propositionens verkningar och granskar hur väl det temporära incitamentet fungerar och vilka dess praktiska konsekvenser är. Utifrån inhämtade uppgifter ska regeringen överväga om det finns skäl att utveckla lagen ytterligare och i förekommande fall lämna de ändringsförslag som syftet med propositionen kräver.

Lagändringen som baserar sig på propositionen RP 175/2012 tillämpas för först gången skatteåret 2013. Finansministeriet utreder hur de i riksdagens svar föreslagna åtgärderna har förverkligats. En uppföljningen av lagstiftningens effekter och en bedömning av beho-

ven av att utveckla lagen ytterligare förutsätter ett samarbete med Skatteförvaltningen och därför har man diskuterat med Skatteförvaltningen om hur uppföljningen ska genomföras och vilka uppgifter man ska samla in. Den egentliga uppföljningen kan utföras först efter det första året då lagen tillämpats, dvs. skatteåret 2013.

RP 177/2012 rd — RSv 170/2012 rd

Finansutskottet

Riksdagen förutsatte 18.12.2012 att regeringen följer propositionens verkningar och granskar hur väl det temporära incitamentet fungerar och vilka dess praktiska konsekvenser är. Utifrån inhämtade uppgifter ska regeringen överväga om det finns skäl att utveckla lagen ytterligare och i förekommande fall lämna de ändringsförslag som syftet med propositionen kräver.

Enligt 12 § i lagen om skattelättnad för investeringsverksamhet skatteåren 2013–2015 som riksdagen antagit på basis av regeringens proposition 177/2012 rd träder lagen i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet. Lagen tillämpas på investeringar som gjorts den dag då denna lag träder i kraft eller därefter. Tidpunkten för när lagen träder i kraft är beroende av Europeiska kommissionens bedömning av det statliga stödet, bedömningen är inte slutförd. Kommissionens granskning tar normalt från ett halvt till ett år. Det är för tidigt att bedöma erfarenheterna av skattelättnadens effekter och funktion i praktiken. Man kan dock redan i det här skedet konstatera att man genom att stifta lagen långt före den träder i kraft framkallar en osäkerhet för eventuella investerare vilket skapar extra besvär för eller skjuter fram företagens finansiering. Vid stiftande av lagar som gäller statligt stöd är det huvudsakligen att föredra att man slutför förfarandet med kommissionen innan man stiftar lagen.

Punktbeskattningen av sockerhaltiga livsmedel

RP 148/2010 rd — RSv 189/2010 rd

Finansutskottet

Riksdagen förutsatte 16.11.2010 att regeringen fortsätter att utveckla punktbeskattningen av sockerhaltiga livsmedel genom att tydligare lyfta fram hälsoeffekterna bland lagens målsättningar och genom att särskilt utreda om produkternas sockerhalt kunde läggas till grund för skatten. Regeringen bör också ge akt på hur konsumenternas hälsa samt handeln och industrin påverkas av den nya lagen. Vidare bör regeringen hålla ögonen på om lagen eventuellt leder till problem med svart ekonomi. De undersökningar som görs bör regeringen utnyttja för att driva på hälsofrämjande skatter i Europeiska unionen.

Regeringen fortsätter att följa verkningarna av den skatt på sötsaker som infördes vid ingången av 2011. Finansministeriet har dessutom inrättat en arbetsgrupp som ska utreda förutsättningarna för att ta i bruk en sockerskatt. Samtidigt kartlägger arbetsgruppen hur

den gällande lagen om skatt på sötsaker fungerar och vilka eventuella missförhållanden som är förknippade med den samt utreder möjligheterna att utvidga skattebasen för den gällande lagen om sötsaker som ett alternativ till sockerskatten. Arbetsgruppens mandatperiod går ut 31.12.2012.

Regeringen har följt upp verkningarna av den skatt på sötsaker som infördes vid ingången av 2011. Skatten har uppnått de uppställda fiskala målen och fungerat utan större problem. Den arbetsgrupp som finansministeriet tillsatte i början av 2012 har gjort en utredning om att ta i bruk en skatt på socker och en utvidgning av skattebasen som ett alternativ till skatten på socker.

Arbetsgruppen publicerade sin rapport den 31 januari 2013 och den sändes på remiss. Arbetsgruppen underströk behovet av att inverka på barns och ungdomars konsumtion. Barns och ungdomars fetma har ökat. Bakom ökningen ligger brist på fysisk aktivitet och ett för stort intag av energi. Intaget förvärras av bl.a. sockrade drycker och ohälsosamma mellanmål. Ur det här perspektivet fungerar skatten på sötsaker enligt arbetsgruppen rätt bra i sin nuvarande form eftersom den gäller produkter som barn och ungdomar konsumerar. Vidare ansåg arbetsgruppen att det existerar en viss osäkerhet beträffande hälsoeffekterna av en beskattning av socker. Man måste beakta att ifall man beskattar sockret kan konsumtionen styras till billigare produkter eller ersättande ohälsosammare produkter, t.ex. salta produkter.

Arbetsgruppen jämförde tre olika skattemodeller, en modell som baserar sig på det totala sockerinnehållet, den gällande modellen med sötsaksskatt och en modell som kombinerar dessa två. Kombinationsmodellen var den optimala för att främja hälsan men som helhet sett var den gällande modellen med skatt på sötsaker den mest genomförbara enligt arbetsgruppen. Arbetsgruppen understödde en översyn av skattebasen och skattenivåerna för sötsaksskatten för att främja en hälsosammare kost.

1.7 Undervisnings- och kulturministeriet

Systemet med bostadstillägg för studerande

RP 73/1999 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 7.12.1999 att regeringen utreder vilka verkningar systemet med bostadstillägg för studerande har på de studerandes boendeförhållanden och vidare utreder möjligheten att stödja studerandenas boende året runt.

Stödsystemet för studerandes boende ändrades från 1.5.2000 så att alla studerande, förutom barnfamiljer och de som bor i ägarbostad, omfattas av samma stödsystem för boende.

Hysesgränsen höjdes senast från 214,44 euro till 252 euro från 1.11.2005. Från 1.1.2009 beaktas inte längre makens inkomster när bostadstillägg beviljas.

Frågorna om hur studiestödet kan utvecklas kartlades av den styrgrupp som tillsatts 2.3.2009 för att utveckla studiestödet. Den arbetsgrupp som bereder utvecklandet av bostadsbidraget och som lyder under Sata-kommittén analyserade dessutom en sammanslagning av stödsystemen för boende.

Det senaste förslaget kommer från den arbetsgrupp som undervisnings- och kulturministeriet tillsatt för att dryfta studiestödets. I arbetsgruppens promemoria (UKM 29:2012) föreslås det att bostadstillägget utvecklas som en del av studiestödet för att trygga möjligheterna att studera. I promemorian ingår alternativa kalkyler för att höja hyresgränsen för bostadstillägg. Dessutom behövs det utredningar som gäller möjligheten att överföra de studerande till att omfattas av bostadsbidraget för att man ska kunna bedöma vilka konsekvenser ändringen kan ha för olika grupper av studerande och för statens utgifter.

Yrkeshögskolorna, finansieringssystem

RP 206/2002 rd — RSv 306/2002 rd

Kulturutskottet

3. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att de studerande vid yrkeshögskolorna får hälso- och sjukvårdstjänster på studieorten.

3. I ett försök som inleddes 2011 kartläggs möjligheterna att ordna studerandehälsovård för yrkeshögskolestuderande via Studenternas hälsovårdsstiftelse. Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att förbereda, leda och följa försöket med studerandehälsovård vid yrkeshögskolor. Arbetsgruppens mandatperiod är 7.12.2010–1.12.2015.

Ärendet hör till ansvarsområdet för social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Upphovsrättslagen, uppföljning av verkningarna

RP 28/2004 rd — RSv 100/2005 rd

Stora utskottet och kulturutskottet

2. Riksdagen förutsatte att det görs en uppföljning av vilka konsekvenser den slopade ersättningsbestämmelsen i upphovsrättslagens 25 i § får och att det ses till att rättigheterna enligt upphovsrättslagen framöver tillgodoses i den utsträckning Finlands internationella förpliktelser kräver i det fall att vidaresändningsskyldigheten ändras eller nya koncept att överföra televisions- och radioutsändningar tas i bruk eller mottagningsätten ändras avsevärt.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder vilka regler som gäller och vilka tolkningsproblemen är i fråga om dels rätten att använda gamla fotografier, dels upphovsrätten för fotografier som klassas som historiska, och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

2. Området för vidareändring av televisions- och radiosändningar som omfattas av distributionsskyldigheten enligt 134 § i kommunikationsmarknadslagen har varit oförändrat 2006. De ändringar som gjorts i upphovsrättslagens 25 i § och slopandet av rätten till ersättning har inte gett upphov till ändringar i förverkligandet av rättigheterna enligt upphovsrättslagen.

Under slutet av 2006 har riksdagen behandlat regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 4 och 7 § i lagen om televisions- och radioverksamhet. I fråga om sändningsverksamhet i DVB-H-nätet har man i propositionen även fäst uppmärksamhet vid upphovsrättsliga frågor. Undervisningsministeriet har både till kommunikationsministeriet som berett propositionen och de utskott som behandlat ärendet i riksdagen framfört sin åsikt att frågor som hänför sig till sändningsrätter i DVB-H-nätet inte ska avgöras genom bestämmelser i lag utan genom avtal mellan rättsinnehavare och sändarföretag.

I den ändring av kommunikationsmarknadslagen (1329/2007) som trädde i kraft 1.1.2008 har skyldigheten att distribuera televisions- och radioprogram begränsats så att skyldigheten gäller den del av Rundradion Ab:s televisions- och radioutbud som omfattas av den allmännyttiga verksamheten samt det riksomfattande kommersiella televisions- och radioprogramutbud som fritt kan tas emot. Distributionsskyldigheten gäller inte längre det avgiftsbelagda televisionsprogramutbudet, utan vidareändringen av detta kan licensieras av rättsinnehavarna.

Kommunikationsministeriet lade i oktober 2009 fram ett utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 134 § i kommunikationsmarknadslagen. I utkastet föreslås det att skyldigheten att distribuera programutbud ska begränsas jämfört med nu, så att det utöver det allmännyttiga programutbudet bara är det fritt mottagbara programutbudet med textning av eller talande textremsa för finsk- eller svenskspråkiga program som omfattas av skyldigheten. För att det programutbud som inte längre omfattas av distributionsskyldigheten ska kunna vidareändras i kabeltelevisionen krävs det avtal med rättsinnehavarna och betalning av ersättningar.

Lagen om ändring av 134 § i kommunikationsmarknadslagen (732/2010) träder i kraft 1.7.2011. Utifrån motiveringen till lagen kan det uppskattas att 4–5 kommersiella televisionskanaler inte längre kommer att omfattas av distributionsskyldigheten. I fortsättningen kräver vidareändring av dessa kanaler tillstånd av berörda rättsinnehavare. Omfattningen av den fulla inskränkningen av upphovsrätten enligt upphovsrättslagens 25 § i kommer med andra ord att minska. Enligt motiveringen till lagen utvidgas distributionsskyldigheten i detta sammanhang dock till att gälla kabeltelevisionen, när programutbud distribueras med någon annan teknik än den teknik som allmänt används i kabeltelevisionen, om leverantören av nättjänster också erbjuder tittarna anordningar med hjälp av vilka det är möjligt att ta emot programutbudet med sedvanliga konsumentapparater. Distributionsskyldigheten utvidgas således till att omfatta s.k. iptv-sändningar.

Riksdagen har i samband med den ovan nämnda ändringen av 134 § i kommunikationsmarknadslagen godkänt ett uttalande, som ingår i riksdagens svar RSv 103/2010 rd – RP 13/2010 rd: ”2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder i syfte att bedöma om 25 i § i upphovsrättslagen behöver ändras, om nät- och tjänsteutbudet 2011–2016 utvecklas

på ett sätt som i dag inte kan förutses och om denna utveckling leder till ett oskäligt slutresultat för upphovsmännen eller medborgarna.”

3. Undervisnings- och kulturministeriet föreslår följande utredning om utvecklingen när det gäller skyddet för fotografier. Åren 1927–1995 reglerades rätten till fotografier i Finland genom en särskild lag om rätt till fotografisk bild. Enligt denna lag hade alla fotografier samma värde och för erhållande av skydd krävdes ingen särprägel som gäller för upphovsrätten. År 1995 överfördes skyddet för fotografier till upphovsrättslagen, varvid fotografier som betraktas som verk började omfattas av det upphovsrättsliga skyddet. Andra fotografier omfattas fortfarande av ett s.k. vanligt skydd enligt bestämmelserna i 49 a § i upphovsrättslagen.

Enligt den regeringsproposition som gäller koppling av skyddet för fotografier till upphovsrättslagen (RP 287/1994 rd) har det inte ansetts förekomma några stora problem i fråga om att definiera fotografierna som verk, dvs. då det gäller att avgöra vilka fotografier som ska omfattas av det upphovsrättsliga skyddet. “Att skilja mellan äldre fotografiska verk än skyddstiden enligt 49 a § och friblivna andra fotografier avviker inte från den gränsdragning enligt gällande lag, som uppkommer på grund av att det internationella skyddet för fotografier som åtnjuter skydd enligt gällande fotografilag begränsas till sådana fotografier som enligt Bernkonventionen är fotografiska verk.” (s. 56)

Då reformen genomfördes 1995 var skyddstiden 50 år för fotografiska verk och fotografier som avses i 49 a §. När det gäller upphovsrätten beräknades skyddstiden från upphovsmannens död och när det gäller skyddet för andra fotografier från det att fotografiet tagits. I början av 1996 förlängdes tiden för det upphovsrättsliga skyddet till 70 år.

De ändringar i skyddets omfattning när det gäller vanliga fotografier som trädde i kraft i början av 2006 har ytterligare närmat skyddet för fotografiska verk med skyddet för andra fotografier. Alla fotografier har samma skydd under 50 års tid efter det att de tagits. Det omfattande rättsliga skydd som fotografier åtnjuter enligt upphovsrättslagen utgör ett tydligt undantag från de grundläggande principerna när det gäller upphovsrätt: alla fotografier åtnjuter skydd oberoende av särprägel.

När det gäller fotografier som förvaras i arkiv och museer kommer gamla fotografier att kunna användas genom förmedling av en av undervisningsministeriet godkänd organisation som en följd av de bestämmelser gällande avtalslicens som trädde i kraft 2007. Frågan om rätten att använda gamla fotografier utgör också föremål för en omfattande europeisk utredning som en del av ett projekt för grundande av ett europeiskt digitalt bibliotek. En särskild fråga i denna utredning utgör användningen av sådana fotografier vilkas upphovsmän inte kan identifieras eller nås.

Upphovsrättsrådet, som tillsatts av statsrådet, ska enligt 55 § i upphovsrättslagen avge utlåtanden i ärenden som gäller tillämpningen av upphovsrättslagen. Frågor som gäller skydd av fotografier som utgör verk och sådana fotografier som avses i 49 a § kan också behandlas av upphovsrättsrådet.

Med stöd av vad som anförts ovan anser undervisnings- och kulturministeriet att det inte finns något behov av att ändra lagstiftningen.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Studiestöd, utveckling

RP 11/2005 rd — RSv 57/2005 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 1.6.2005 att grunderna för rätt till utkomststöd justeras så att studielånsförhöjningen inte skärper villkoren för erhållande av utkomststöd när det gäller studerande med familj.

2. Riksdagen förutsatte att det finländska välstrukturerade och välriktade studiestödssystemet utvecklas med tonvikt på studiepenningen och att resurser också i fortsättningen reserveras för att höja studiepenningen och bostadstillägget för studerande.

1. Enligt social- och hälsovårdsministeriets uppfattning kan lagstiftningen om utkomststöd inte gynna någon särskild klientgrupp. Förfarandet skulle särbehandla inte bara mottagarna av utkomststöd i allmänhet, utan även studerande sinsemellan. De som har familj ska beaktas på annat sätt inom förmånssystemen. Undervisnings- och kulturministeriet följer upp situationen när det gäller studerande som har familj och bedömer utgående från erfarenheterna om det finns anledning att med särskilda åtgärder utveckla det ekonomiska stöd som beviljas studerande som har barn att försörja.

En av undervisningsministeriet tillsatt arbetsgrupp föreslog våren 2009 att de ekonomiska förutsättningarna att studera när det gäller studerande som har barn att försörja bör förbättras genom att det införs ett försörjartillägg till studiepenningen.

2. Studiestödet har utvecklats med betoning på studiepenningen genom att studiepenningarna höjdes med 15 % från 1.8.2008. Dessutom har systemet utvecklats utifrån den nuvarande strukturen med syftet att uppmuntra till heltidsstudier genom ändringar som trädde i kraft 1.8.2011 och innebar att praxis vid beviljande av studiestöd ändrades så att högskolornas examensstruktur i två steg beaktas, uppföljningen av framgången i studierna effektiviserades, studiestödets tillräcklighet förbättrades bl.a. så att den särskilda behovsprövningen av praktiklön eller av stipendier som betalas av läroanstalter slopades, borgen beviljas högskolestuderande mer automatiskt än tidigare, gymnasistuderandenas rätt till borgen utvidgades, borgen för studerande utomlands höjdes och inkomstgränserna för räntestöd höjdes.

I enlighet med regeringsprogrammet indexbinds studiestödet 1.9.2014. Regeringen ska i samband med statsbudgeten för 2014 överlämna en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd så att studiepenningen binds till folkpensionsindex 1.9.2014.

I enlighet med statsrådets strukturpolitiska ställningstagande (22.3.2012) tillsattes en arbetsgrupp för beredningen av den strukturella utvecklingen av studiestödet. Arbetsgruppens förslag färdigställdes före utgången av 2012. I arbetsgruppens promemoria behandlas olika alternativ för att förnya studiestödets struktur samt behov av ändringar när det gäller studiestödets nivå (inkl. studiepenning och bostadstillägg). Beslut om riktlinjerna för reformen av studiestödet fattas vid ramförhandlingarna 2013 så att det nya studiestödssystemet är i kraft 2014. Målet är att höja nyttjandegraden av studiestödet samt göra det möjligt att bedriva målinriktade och fullödiga studier och bli klar enligt tidsplanen. Utgångspunkten

för reformen är kostnadsneutralitet. Också studiepenningen för studerande på andra stadiet i åldern 18–19 år ändras i syfte att underlätta ansökningen till yrkesinriktade studier.

Studiestöd för studerande på andra stadiet

RP 9/2006 rd — RSv 38/2006 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 26.4.2006 att det skyndsamt utreds hur väl studiestödssystemet för studerande på andra stadiet fungerar och om de studerande behandlas jämlikt samt vidtas behövliga åtgärder.

Den enkät angående studerandes utkomst på andra stadiet som inleddes av undervisningsministeriet blev färdig sommaren 2007. Resultaten av enkäten har utnyttjats vid utvärderingen av behovet av att utveckla stödet för studerande på andra stadiet.

De gränser för föräldrarnas inkomster som beaktas vid beviljande av studiestöd höjdes från 11.11.2006 med 15 % och ytterligare med 30 % från 1.11.2007. Höjningen av inkomstgränserna förbättrar studiestödet i synnerhet för studerande under 20 år på andra stadiet.

I enlighet med regeringsprogrammet höjdes studiepenningen med 15 % från 1.8.2008 på alla utbildningsstadier och studerandes egna inkomstgränser höjdes med 30 % (1.1.2008) för att studiestödet ska trygga utkomsten under studier på heltid, främja effektiva studier och avläggande av examen inom utsatt tid.

Som ett led i den strukturella reform av studiestödet som genomfördes 2011 förbättrades studiestödet för andra stadiet så att den särskilda behovsprövningen av praktiklön eller av stipendier som betalas av läroanstalter slopades, gymnasiestuderandenas rätt till borgen utvidgades, borgen för studerande utomlands höjdes från 360 euro till 600 euro och inkomstgränserna för räntestöd steg med 54 %. Dessutom utvidgades rätten till stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning.

I enlighet med regeringsprogrammet ska den maximala stödtiden inom studier på andra stadiet begränsas 1.8.2013. Förvärvsinkomst på basis av inläring i arbetet ska inte längre hindra att stöd för skolresor beviljas, och definitionen av stödtiden för stöd för skolresor förtydligas.

I enlighet med statsrådets strukturpolitiska ställningstagande (22.3.2012) tillsattes en arbetsgrupp för beredningen av den strukturella utvecklingen av studiestödet. Arbetsgruppens förslag färdigställdes före utgången av 2012. Det viktigaste problemet med stödet på andra stadiet är enligt arbetsgruppens promemoria att föräldrarnas inkomster kan minska studiepenningen för myndiga studerande som bor självständigt. I arbetsgruppens promemoria ingår förslag till lösningar för att systemet ska fungera bättre och vara jämlikare. Beslut om reformen av studiestödet fattas vid ramförhandlingarna 2013. Målet är att höja nyttjandegraden av studiestödet samt göra det möjligt att bedriva målinriktade och fullständiga studier och bli klar enligt tidsplanen. Utgångspunkten för reformen är kostnadsneutralitet. Också studiepenningen för studerande på andra stadiet i åldern 18–19 år ändras i syfte att underlätta ansökningen till yrkesinriktade studier.

Skolornas biblioteksverksamhet och dataservice

RP 33/2006 rd — RSv 88/2006 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 12.6.2006 att tillräckliga resurser reserveras för att stödja skolornas biblioteksverksamhet och dataservice i hela landet så att eleverna garanteras tillgång till information genom adekvata biblioteks- och datatjänster.

De statliga regionförvaltningsmyndigheterna för biblioteks- och informationstjänsterna har årligen med hjälp av informationsstyrning och fortbildning främjat samarbetet mellan skolorna och de allmänna biblioteken i syfte att förbättra biblioteks- och informationstjänsterna för elever och lärare. Inom undervisnings- och kulturministeriets program Bibliotekspolitik 2015 betonas vikten av samarbete mellan skolor och bibliotek för att ordna bibliotekstjänster för elever inom grundskolan och andra stadiet. Enligt programmet kan elevernas bibliotekstjänster lösas effektivt och ekonomiskt genom satsningar på systematiskt samarbete och rationell fördelning av gemensamma resurser. Statsfinansieringen för såväl den grundläggande utbildningen som det allmänna biblioteksväsendet fastställs kalkylmässigt enligt statsandelssystemet för kommunal basservice. Kommunernas projekt för utveckling av samarbetet mellan skolväsendet och biblioteksväsendet har stötts med statsunderstöd enligt prövning.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Utlåningsersättningssystemet enligt upphovsrättslagen

RP 126/2006 rd — RSv 226/2006 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 7.12.2006 att i statsbudgeten reserveras tilläggsanslag som gör det möjligt att utsträcka utlåningsersättningssystemet enligt 19 § i upphovsrättslagen till bibliotek som betjänar forskning och utbildning.

Ändringen av 19 § i upphovsrättslagen genomfördes så att arrangemanget endast ska uppfylla minimikraven enligt det s.k. utyrnings- och utlåningsdirektivet (92/100/EEG) från 1992. Tillämpningsområdet för utlåningsersättningssystemet är således så begränsat som möjligt och omfattar i praktiken endast de allmänna biblioteken. Då genomförandet av utlåningsersättningssystemet inleds från 2007 kommer man att utreda möjligheterna att utvidga tillämpningsområdet i enlighet med riksdagens uttalande.

En utvidgning av utlåningsersättningssystemet till utlåning från bibliotek som betjänar forsknings- och undervisningsverksamheten ingick i beredningen av statsbudgeten vid undervisningsministeriet våren 2007. Till följd av att kulturanslagen var knappa kunde tilläggsanslag för detta ändamål likväl inte anvisas i den slutgiltiga budgetpropositionen.

Statsbudgeten för 2008 innehåller ett anslag om betalning av utlåningsersättning endast för utlåning från allmänna bibliotek.

Man har inte lyckats få med en sådan höjning av anslaget som behövs i statsbudgeten för 2009.

Man har inte lyckats få med en sådan höjning av anslaget som behövs i statsbudgeten för 2010.

Statsbudgetens ramar är redan ansträngda och ger inte utrymme för en sådan höjning av anslaget som behövs i statsbudgeten för 2011.

Statsbudgetens ramar har inte gett utrymme för en sådan höjning av anslaget i statsbudgeten för 2012 som skulle behövas för att utsträcka utlåningsersättningssystemet till bibliotek som betjänar forskning och utveckling.

Utbildningspolitisk redogörelse

SRR 4/2006 rd — RSk 35/2006 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 17.11.2006 att regeringen ser till att landskapens och regionernas planer för utbildningsdimensioneringen bättre beaktas i den riksomfattande prognostiseringen av utbildningsbehovet och dimensioneringen av utbildningen.

Systemet för prognostisering av arbetskrafts- och utbildningsbehoven har förnyats utifrån de förslag som en samarbetsgrupp för prognostisering inom ramen för politikprogrammet för arbete, företagande och arbetsliv har lagt fram. Samarbetsgruppen preciserade ansvaren i den regionala prognostiseringen på det sätt som anges nedan.

Till grund för prognostiseringen av utbildningsbehoven utarbetar Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) prognoser på medellång och lång sikt för arbetsmarknadsstrukturen. VATT har också utarbetat prognoser för de enskilda landskapen och förbunden på landskapsnivå har kunnat kommentera analysen redan i utarbetningsfasen.

Som ett led i reformen av lagen om regional utveckling fick förbunden på landskapsnivå i uppgift att samordna prognostiseringen av utbildningsbehovet på medellång och lång sikt som en del av utvecklingsplanen för utbildning och forskning. Utbildningsstyrelsen stöder förbundens prognostiseringsarbete.

Under våren och sommaren 2011 samt i samband med beredningen av utvecklingsplanen för utbildning och forskning under hösten 2011 diskuterade undervisnings- och kulturministeriet och förbunden på landskapsnivå de regionala målen för utbildningsutbudet.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Bedömning av gymnasiestudenters muntliga språkfärdigheter

RP 98/2008 rd — RSv 207/2008 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 15.12.2008 att regeringen följer hur lagändringen om bedömning av gymnasiestudenters muntliga språkfärdigheter genomförs i praktiken och i synnerhet granskar om de studerande får samma mängd under-

visning oberoende av studieort. Regeringen ska vid behov vidta åtgärder om det framgår att reformen inte fungerar med hänsyn till fördjupade studier i språk eller till kravet att de studerande ska bemötas jämlikt.

Helsingfors universitet genomför ett projekt för uppföljning av gymnasiestuderandes muntliga språkfärdigheter. Projektet som slutförs 2013 finansieras av undervisnings- och kulturministeriet. Syftet med projektet är att producera information om responsen på och undersökningarna om genomförandet av bedömningen och dess följder. Avsikten är att kartlägga, beskriva och analysera hur kurserna i muntlig språkfärdighet och läroplanerna genomförs vid gymnasierna på olika håll i landet. Projektet syftar också till att samla och utarbeta arbetsformer som lämpar sig för utbildningen av språklärare samt till att göra bedömningen mångsidigare.

En mellanrapport färdigställdes i september 2011. I mellanrapporten ingick en lärarenkät. Enligt enkäten finns det behov av kurser i muntlig språkfärdighet i gymnasiet. Lärarna anser att de muntliga kurserna bör vara obligatoriska för alla. Endast få personer besvarade enkäten. För att säkerställa tillförlitligheten i informationen ska en ny enkät göras inför slutrapporten. I den andra lärarenkäten ska man bl.a. utreda lärarnas erfarenheter och uppfattningar om ordnandet och genomförandet av muntliga kurser. En separat stude-
randeenkät gjordes 2012. Under våren 2013 görs klassobservationer och intervjuas lärare.

Läroavtalsutbildning, finansieringssystem

RP 119/2008 rd — RSv 188/2008 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 9.12.2008 noggrann uppföljning av de ändringar som gjorts i finansieringen av läroavtalsutbildningen och omedelbara åtgärder om reformen leder till snedvridning mellan olika områden när det gäller utbud på läroavtalsutbildning eller om den på något annat sätt klart gör det svårare att ordna läroavtalsutbildning så att det motsvarar behovet. Undervisningsministeriet ska lämna kulturutskottet en utredning i saken före utgången av 2009.

1. Republikens president stadfäste 19.12.2008 lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Lagen trädde i kraft 1.1.2009. Genom lagen ändrades priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning så att det är 63,13 % av det genomsnittliga priset per enhet för yrkesutbildning i stället för 77 % som förut. Syftet med ändringen var å ena sidan att priset per enhet för den grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning bättre än för närvarande ska motsvara de faktiska kostnaderna för ordnandet av utbildning, å andra sidan att säkerställa att kommunens finansieringsandel per invånare inte ökar när statens specialläroanstalter sammanförs med de andra anordnarna av yrkesinriktad specialundervisning.

I ett uttalande som riksdagen gav i samband med behandlingen av en regeringsproposition som gällde sänkning av priserna per enhet (RP 119/2008 rd) förutsatte riksdagen

att man i samband med statsandelsreformen VOS-2010 utreder möjligheterna att införa en egen kostnadsbas inom systemet för finansiering av läroavtalsutbildningen. Ledningsgruppen för totalreformen av vuxenutbildningen tog i sin andra mellanrapport (UVM 2009:11) ställning till införandet av en egen kostnadsbas som grund för finansieringen av läroavtalsutbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte 12.2.2010 en arbetsgrupp med uppgift att utreda hur finansieringssystemet för läroavtalsutbildningen fungerar som helhet, hur en egen kostnadsbas lämpar sig som grund för bestämmande av finansieringen, behovet av att reformera regleringen och kvoteringen av antalet studerande samt behovet av att reformera beräkningen av det studerandeantal som ligger till grund för finansieringen liksom även hur systemet för utbildningsersättning för utbildning på arbetsplatsen fungerar.

I enlighet med förslagen i arbetsgruppens slutrapport (UKM 2011:7) ska finansieringssystemet för läroavtalsutbildningen utvecklas som en del av finansieringssystemet för yrkesutbildningen som helhet så att i synnerhet de myndighetsuppgifter som hänför sig till lärande i arbetet kan handhas och utvecklas. Arbetsgruppen konstaterade också att den egna kostnadsbasen inom läroavtalsutbildningen inte ensam utgör en tillräckligt tillförlitlig grund för beräkningen av statsandelarna. Om de specifika kostnaderna inom läroavtalsutbildningen beaktas vid beräkningen av statsandelsgrunden, ska de inräknas i de totala kostnaderna för den grundläggande yrkesutbildningen. Arbetsgruppen utarbetade olika alternativ för hur detta kan verkställas.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Universitetsreformen, uppföljning av genomförande och effekter

RP 7/2009 rd — RSv 103/2009 rd

Kulturutskottet

2. Riksdagen förutsatte 16.6.2009 att regeringen följer hur universiteten ordnar idrott och motion för de studerande och att den vid behov vidtar åtgärder för att främja de studerandes möjligheter till idrott och motion.

3. Riksdagen förutsatte att man noga analyserar hur försöket med terminsavgifter utfaller och att kriterierna för denna analys fastställs snarast möjligt.

4. Riksdagen förutsatte att universiteten garanteras en tillräcklig basfinansiering så att utbildningen och forskningen kan utvecklas och kvaliteten tryggas. Finansiering bör kanaliseras jämbördigt till alla vetenskapsområden.

5. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att universitetscentren årligen tilldelas anslag som åtminstone ligger på samma nivå som för närvarande.

2. Inom FSF:s och Finlands universitetsrektorers råds Kyky-projekt, som finansieras av undervisningsministeriet, kartlades och sammanställdes 2009 exempel på god praxis som främjar universitetsstuderandenas studieförmåga (inkl. universitetssporten som stöder den fysiska och psykiska orken), och det utarbetades nationella rekommendationer för främjande av studieförmågan inom universitetsgemenskapen. Efter det har målet varit

att sprida god praxis och rekommendationer och att stödja tillämpningen av modellen för studieförmåga som en del av utvecklingen av högskoleundervisningen.

Finlands studentkårers förbund rf (FSF) och Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus har i samarbete med bl.a. Studerandenas Idrottsförbund rf och studentkårerna genomfört utredningarna Opiskelijän yliopisto 2005, 2006 och 2008. Målet med utredningarna har varit att ta fram kunskap om hur universitetens studiemiljöer fungerar. Sakkunniggruppen för idrott och motion i högskolorna, som är ett samarbete mellan Studerandenas Idrottsförbund rf, Finlands universitet UNIFI rf och Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, har understötts av undervisnings- och kulturministeriet och har tagit fram en rekommendation om idrotts- och motionstjänster vid högskolorna. Arbetsgruppens arbete presenterades vid undervisnings- och kulturministeriets seminarium i februari 2011.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

3. Försöket med terminsavgifter vid högskolorna inleddes vid ingången av 2010 och avslutas vid utgången av 2014. Två universitet och två yrkeshögskolor började ta ut avgifter 2010. År 2012 tog nio högskolor ut terminsavgifter hos studerande från länder utanför EU/EES-området för ca 40 program som leder till högre högskoleexamen. Det fanns något fler än 200 studerande som betalade terminsavgifter det året. För att kunna delta i försöket med terminsavgifter ska högskolorna ha ett stipendieprogram. Merparten av de studerande från länder utanför EU/EES-området som betalar terminsavgifter får stipendier som täcker hela terminsavgiften eller en del av den. En del av stipendierna täcker även levnadskostnader.

Undervisnings- och kulturministeriet fattade våren 2010 beslut om uppföljning av försöket med terminsavgifter utifrån en uppföljnings- och utvärderingsplan som utarbetats av en arbetsgrupp. Den arbetsgrupp som tillsatts för uppgiften ansvarar för genomförandet av planen. Vid uppföljningen samlas uppgifter från befintlig statistik och utredningar. Genom enkäter till högskolor och studerande samlas kvantitativa och kvalitativa uppgifter. I syfte att kartlägga de praktiska erfarenheterna och dela med sig av god praxis ordnar uppföljnings- och utvärderingsgruppen årligen temadiskussioner och arbetsseminarier för högskolor och intressentgrupper. Arbetsgruppen följer och rapporterar också om avgiftspraxis i andra europeiska länder och i synnerhet i de nordiska länderna och om dess utveckling. Arbetsgruppen ger årligen ut en mellanrapport.

4. Genom statlig finansiering tryggas förutsättningarna för alla universitet att sköta sina lagstadgade uppgifter. Den statliga finansieringen för universitetens utgifter grundar sig på samma principer för alla universitet. Genom kalkyleringsmodellen för universitetens basfinansiering tryggas möjligheterna till utveckling på lång sikt samtidigt som universiteten sporras till att, förutom att profilera sig och fortsätta att förbättra kvaliteten, även bedriva produktiv och ekonomisk verksamhet.

I övergångsfasen 2010–2012 var målet att universitetens inbördes finansieringsförhållanden inte ska förändras i väsentlig grad och att produktiviteten i verksamheten på längre sikt ska speglas i den finansiering som varje enskilt universitet får. I april 2012 godkände statsrådet de ändringar av förordningar som krävdes för att revidera finansieringsmodellen för universiteten med betoning på kvalitet, resultat och internationalisering. Förordningarna trädde i kraft vid ingången av 2013 så att statens finansiering till universiteten 2013 riktades i enlighet med den förnyade finansieringsmodellen.

I samband med budgetarna för 2009, 2010 och 2011 fattades det ett stort antal beslut som tryggar universitetens likviditet och soliditet. Beslut om andra bestående nivåhöjningar eller särskilda satsningar av engångsnatur som eventuellt görs för att stärka universitetens finansiering på lång sikt fattas i samband med kommande rambeslut.

I sista hand fattar universiteten inom ramarna för sin autonomi beslut om den finansiering som de anser vara ändamålsenlig för olika funktioner eller enheter för att det ska vara möjligt att nå de mål som man kommit överens om med ministeriet och de egna mål som uppställts inom universitetet.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

5. Undervisnings- och kulturministeriet anvisar under perioden 2013–2016 finansiering till de universitet som samordnar universitetscentren som en del av de riksomfattande uppgifterna. År 2013 anvisas 710 000 euro per universitetscenter. Den årliga höjningen av kostnadsnivån enligt universitetsindexet inverkar också på finansieringen av samordningen av universitetscentren. Förutom via de riksomfattande uppgifterna får universiteten även finansiering via basfinansieringens kalkylmässiga kriterier i fråga om insats/avkastning, av vilka en del även hänger samman med den verksamhet som bedrivs vid universitetscentren.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Yrkeshögskolor, uppföljning av verksamheten

RP 26/2009 rd — RSv 102/2009 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 16.6.2009 att regeringen följer upp hur antalet studieplatser vid yrkeshögskolorna förändras, hur utbildningsinnehållen utvecklas och hur de studerande kommer in på arbetsmarknaden.

2. Riksdagen förutsatte att resultaten av försöket med terminsavgifter vid yrkeshögskolorna utvärderas noggrant och att bedömningskriterierna läggs fast så snart som möjligt.

3. Riksdagen förutsatte att situationen inom hälsovården för studerande vid yrkeshögskolorna följs upp.

4. Riksdagen förutsatte att regeringen bevakar hur yrkeshögskolorna ordnar idrott och motion för de studerande och i förekommande fall vidtar åtgärder för att förbättra möjligheterna för idrott och motion.

1. Undervisnings- och kulturministeriet, huvudmännen för yrkeshögskolorna och yrkeshögskolorna har utbildningsområdesvis kommit överens om det studerandeantal som ska ligga till grund för yrkeshögskolornas basfinansiering under avtalsperioden 2013–2016.

Yrkeshögskolornas utbildningsutbud ska dimensioneras enligt resultaten av prognoserna över behovet av arbetskraft och utbildning. Målet för antalet unga som ska inleda yrkeshögskolestudier 2016 är sammanlagt 2 200 personer lägre än utbudet 2009. Undervisnings- och kulturministeriet har 5.10.2011 i sin skriftliga respons till yrkeshögskolorna föreslagit att antalet nybörjarplatser ska börja minska fr.o.m. 2013. Undervisnings- och kulturministeriet har genom sitt beslut 30.3.2012 minskat antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna

fr.o.m. 2013 så att utbildningsutbudet inriktas i enlighet med prognostiseringarna och så att tillgången till utbildningen, det regionala utbudet och tillgodoseendet av språkgruppernas behov säkerställs. Antalet nybörjarplatser minskar med sammanlagt 2 030.

I anslutning till utvecklandet av utbildningsinnehållen fortsätter rådet för utvärdering av högskolorna sin utvärdering av utbildningen. Resultatet av utvärderingen används i arbetet med att utveckla utbildningen.

Frågan om hur studerandena placerar sig på arbetsmarknaden följs upp med hjälp av de mål och nyckeltal i anslutning till dem som undervisnings- och kulturministeriet och yrkeshögskolorna gemensamt kommit överens om samt genom undervisnings- och kulturministeriets skriftliga respons till yrkeshögskolorna. När det gäller placeringen på arbetsmarknaden tar man även hjälp av prognostiseringar, genom vilka man strävar efter att få utbildningarna att passa arbetskraftsbehovet.

2. Försöket med terminsavgifter vid högskolorna inleddes vid ingången av 2010 och avslutas vid utgången av 2014. Två universitet och två yrkeshögskolor började ta ut avgifter 2010. År 2012 tog nio högskolor ut terminsavgifter hos studerande från länder utanför EU/EES-området för ca 40 program som leder till högre högskoleexamen. Det fanns något fler än 200 studerande som betalade terminsavgifter det året. För att kunna delta i försöket med terminsavgifter ska högskolorna ha ett stipendieprogram. Merparten av de studerande från länder utanför EU/EES-området som betalar terminsavgifter får stipendier som täcker hela terminsavgiften eller en del av den. En del av stipendierna täcker även levnadskostnader.

Undervisnings- och kulturministeriet fattade våren 2010 beslut om uppföljning av försöket med terminsavgifter utifrån en uppföljnings- och utvärderingsplan som utarbetats av arbetsgruppen. Den arbetsgrupp som tillsatts för uppgiften ansvarar för genomförandet av planen. Vid uppföljningen samlas uppgifter från befintlig statistik och utredningar. Genom enkäter till högskolor och studerande samlas kvantitativa och kvalitativa uppgifter. I syfte att kartlägga de praktiska erfarenheterna och dela med sig av god praxis ordnar uppföljnings- och utvärderingsarbetsgruppen årligen temadiskussioner och arbetsseminarier för högskolor och intressentgrupper. Arbetsgruppen följer och rapporterar också om avgiftspraxis i andra europeiska länder och i synnerhet i de nordiska länderna och om dess utveckling. Arbetsgruppen ger årligen ut en mellanrapport.

3. Kommunen ska ordna hälso- och sjukvårdstjänster för yrkeshögskolestuderande. För närvarande pågår ett försök som inleddes 2011 där studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande ordnas enligt SHVS-modellen. Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att bereda, styra och följa försöket med studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande. Arbetsgruppens mandatperiod är 7.12.2010-1.12.2015. Avsikten är att utreda om SHVS-modellen lämpar sig för studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande. Utifrån försöket och utvärderingen av det kommer en styrgrupp som lyder under SHM att lägga fram förslag till fortsatta åtgärder.

Ärendet hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde.

4. Sakkunniggruppen för idrott och motion i högskolorna, som är ett samarbete mellan Studerandenas Idrottsförbund rf, Finlands universitet UNIFI rf och Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, har understötts av undervisnings- och kulturministeriet och har tagit fram en rekommendation om idrotts- och motionstjänster vid högskolorna.

Arbetsgruppens arbete presenterades vid undervisnings- och kulturministeriets seminarium i februari 2011.

Förbundet för studerandekårer vid yrkeshögskolorna i Finland rf genomförde åren 2010–2011 projektet Yhteinen ammattikorkeakoulu för att främja studerandenas studieförmåga.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Yrkesutbildning, uppföljning av yrkesstarten

RP 107/2009 rd — RSv 138/2009 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 3.11.2009 att undervisningsministeriet bevakar tillträdet till orienterande och förberedande utbildning inför yrkesutbildning, utbildningsvolymen, omfattningen av den regionala tillgången och utbildningens effektivitet och lämnar en utredning om detta till kulturutskottet 2012.

Undervisningsministeriet inledde hösten 2006 ett försök med utbildning som orienterar och förbereder inför grundläggande yrkesutbildning, yrkesstarten, genom att bevilja 56 utbildningsanordnare försökstillstånd. Fusionerna av anordnare av yrkesutbildning har även medfört en jämn minskning av antalet utbildningsanordnare som deltar i försöket med yrkesstart: vid ingången av 2009 fanns det 49 anordnare av försöksutbildning och vid ingången av 2010 var antalet 43. Försöket avslutades hösten 2010.

Yrkesstarten är speciellt riktad till de unga som avslutat den grundläggande utbildningen, men som ännu inte har någon klar uppfattning om sitt yrkesval eller som inte har tillräckliga färdigheter för att kunna söka sig till fortsatta studier eller lyckas i sina studier. Genom yrkesstarten kan tröskeln sänkas för dessa ungdomar vid övergången från grundläggande utbildning till grundläggande yrkesutbildning, studieavbrotten i begynnelse-skedet av studierna reduceras och utbildningen bättre slutföras. Också de som avbrutit yrkesutbildning eller gymnasieutbildning kan delta i yrkesstarten. Från yrkesstarten kan studerandena flexibelt söka eller flytta över till en utbildning som leder till examen när de tycker att det är lämpligt.

Yrkesstartutbildningen har funnit sin plats som utbildning vid övergången mellan grundläggande utbildning och utbildning på andra stadiet. Resultaten och responsen från utbildningen har varit positiva. Utbildningsanordnarna har utvecklat och infört många nya arbetsmetoder.

Enligt en uppföljningsutredning som gjordes i samband med försöket med yrkesstart fortsatte ca 70 % av de studerande som deltog i yrkesstarten inom ett år studier inom en utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen, vid gymnasiet eller inom någon annan utbildning, eller så gick de över till arbetslivet. Yrkesstarten kan anses vara ett fungerande tillvägagångssätt i övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och yrkesutbildningen och den bidrar till att stödja en lyckad övergång från en utbildning till nästa och ett livslångt lärande för studerandena.

Yrkesstartutbildningen permanentades genom den lag som trädde i kraft vid ingången av 2010 för den utbildning som inleddes hösten 2010. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade 49 utbildningsanordnare stadigvarande tillstånd att ordna yrkesstartutbildning.

Hösten 2011 inledde ca 1 400 studerande yrkesstartutbildning. Av dessa studerande hade närmare 1 000 avslutat den grundläggande utbildningen samma vår.

Undervisnings- och kulturministeriet lämnade i slutet av 2012 en utredning till kulturutskottet om tillträdet till yrkesstartutbildning, utbildningsvolymen och omfattningen av den regionala tillgången samt utbildningens effektivitet.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Stödjande av inläring

Specialundervisning

RP 109/2009 rd — RSv 90/2010 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 8.6.2010 att regeringen ger akt på om elevernas rätt till särskilt stöd omsätts i verkligheten enligt deras inlärningsförutsättningar och vid behov griper in om det visar sig att elevernas möjligheter att efter behov få stöd för inläringen och möjligheterna till en framgångsrik inläring försvagas. Undervisnings- och kulturministeriet ska komma med en utredning om saken till kulturutskottet före utgången av 2013.

2. Riksdagen förutsatte att ramarna för statsfinanserna och de kommande statsbudgetarna väger in behoven av mer finansiering till följd av ändringarna i lagen om grundläggande utbildning i fråga om specialundervisning och annat särskilt stöd.

Undervisnings- och kulturministeriet har beställt två undersökningar om specialundervisning. Syftet är för det första att utreda hur specialundervisningen har ordnats i kommunerna och vilka faktorer som inverkar på ordnandet av specialundervisning, särskilt hur lagstiftningsreformerna om specialundervisningen och finansieringen av den samt lagen om statsandel för kommunal basservice inverkar på ordnandet och resurseringen av specialundervisningen i kommunerna. För det andra utreds vilka effekter den förnyade lagstiftningen om grundläggande utbildning har på för- och grundskoleelevers studier, välmåga och rättigheter.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Ett utkast till regeringens proposition med förslag till lag om elev- och studentvården sändes på remiss i slutet av november 2012. Förslaget gäller förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Avsikten är utvidga psykolog- och kuratorstjänsterna till att omfatta även gymnasier och yrkesinriktade läroanstalter. Det föreslås de bestämmelser om elev- och studentvård, behandling av personuppgifter, bokföring, registrering och sekretess som för tillfället finns utspridda i lagstiftningen ska sammanföras i den nya lagen.

Det fria bildningsarbetet, utredning

RP 175/2009 rd — RSv 232/2009 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 7.12.2009 att regeringen, när det gäller det fria bildningsarbetet, utreder om en finansieringsmodell som bygger på bidrag är ändamålsenlig eller om kvalitets- och utvecklingsbidragen bör bli en del av statsandelsfinansieringen, hur det ska bli möjligt att ordna endast allmänna lärokurser i grundläggande konstundervisning vid medborgarinstituten och vilka möjligheter det finns att höja priset per enhet för grundläggande konstundervisning så att skillnaderna i dessa priser inte styr kommunernas beslutsfattande när det gäller grundläggande konstundervisning.

Regeringen ska i förekommande fall utan dröjsmål till riksdagen lämna propositioner med förslag till lagändringar.

Som ett led i genomförandet av programmet för utveckling av det fria bildningsarbetet har bidragsfinansieringen under moment 29.30.30 förnyats från ingången av 2010 så att bidragen för det fria bildningsarbetet utgörs av 1) kvalitets- och utvecklingsbidrag som stöder de viktigaste målen, 2) bidrag som stöder en strukturell utveckling av läroanstalterna och deras huvudmän, 3) bidrag för studiesedlar som stöder underrepresenterade gruppers studier och 4) extra understöd. Kvalitets- och utvecklingsfinansieringen anvisas läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet under åren 2010–2012 i enlighet med de överenskomna målen i form av behovsprövade understöd. Den kvalitets- och utvecklingsfinansiering som delas ut i form av kalkylerade statsandelar kräver ett heltäckande statistik- och kunskapsunderlag. Det av undervisningsministeriet tillsatta statistik- och kunskapsunderlagsprojektet har utrett behovet av kunskap om finansieringen, styrningen, uppföljningen och utvecklingen av det fria bildningsarbetet. Arbetsgruppen konstaterade i sin slutrapport 21.9.2011 att datainsamling som baserar sig på personuppgifter inte lämpar sig för alla läroanstalter inom det fria bildningsarbetet, och därför finns inte den heltäckande statistik som behövs för statsandelsfinansieringen.

Den finansieringsgrupp för fritt bildningsarbete som undervisningsministeriet tillsatte 26.10.2010 lämnade sitt förslag till ministeriet 15.3.2010. Finansieringsarbetsgruppens uppgift var bl.a. att utreda den grundläggande konstundervisningens ställning och finansieringen av den i läroanstalter för det fria bildningsarbetet, främst vid medborgarinstituten. Den redogörelse om ordnandet av grundläggande konstundervisning vid medborgarinstitut som utarbetades utifrån arbetsgruppens förslag och de utlåtanden som lämnats om det lämnades till riksdagen 18.1.2011. Redogörelsen antecknades som inkommen vid kulturutskottets sammanträde 28.1.2011.

En arbetsgrupp som hade till uppgift att utreda utvecklandet av den statliga styrningen av fritt bildningsarbete vid idrottsutbildningscenter lämnade sin promemoria till undervisnings- och kulturministeriet 3.5.2011. Utifrån arbetsgruppens förslag inleddes ett utredningsprojekt för en reform av statsandelsfinansieringen av idrottsutbildningscentren. Utredningen blev klar 2.10.2012. I utredningen, som sammanställdes av VALOS-gruppen inom

Universitetstjänster/Informationsförvaltning vid Tammerfors universitet, föreslås en modell för en reform av statsandelsfinansieringen av idrottsutbildningscentren. Finansiering av kvalitets- och utvecklingsprojekt ingår inte i statsandelsfinansieringen. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder när det gäller finansiering av kvalitets- och utvecklingsprojekt som rör idrottsutbildningscentren.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Åtgärder för att stimulera samiskan

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2008

B 1/2009 rd — RSk 5/2010 rd

Grundlagsutskottet

Riksdagen godkände 18.3.2010 ett ställningstagande i enlighet med grundlagsutskottets och utrikesutskottets betänkanden, enligt vilket riksdagen inte har något att anmärka med anledning av berättelsen, men riksdagen förutsatte

3. att regeringen vidtar effektivare åtgärder för att stimulera samiskan; särskild hänsyn bör tas till att enaresamiskan och skoltsamiskan, som båda är hotade, kan fortleva.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte 24.9.2010 en arbetsgrupp för att utvärdera de samiska språkens situation och redan genomförda åtgärder för att förbättra situationen när det gäller alla de tre samiska språk som talas i Finland och, utifrån denna utvärdering, utarbeta ett mera övergripande och långsiktigt stimulansprogram för samiska språket och utse en styrgrupp som följer och leder projektet.

Arbetsgruppen överlämnade sitt förslag till åtgärdsprogram för att stimulera det samiska språket 2.3.2012 (undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2012:7). Det fattades beslut om att sända arbetsgruppens förslag på remiss, och ett sammandrag över resultaten blev klart i januari 2013. Regeringen behandlade också vid sin aftonskola i december 2012 den fortsatta beredningen av projekt som gäller samerna. Enligt riktlinjerna från aftonskolan fortsätter beredningen av åtgärdsprogrammet för att stimulera det samiska språket enligt målen som ställts upp i regeringsprogrammet. Regeringens principbeslut om programmet bereds som tjänsteuppdrag vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och sametinget. Med sametinget kommer det också att föras i 9 § i sametingslagen avsedda förhandlingar om programmet.

Lagstiftning om olämplighet för studier

RP 164/2010 rd — RSv 370/2010 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 15.3.2011man på alla utbildningsstadierna ser till att de studerande har möjlighet att få tillräcklig studiehandledning samt elevvård och andra preventiva stödåtgärder och att studerandehälsovården förbättras.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen följer hur lagstiftningen fungerar och vilken effekt den har. Det är särskilt viktigt att följa om den nyinrättade rättskydds nämnden kan åstadkomma en enhetlig tillämpningspraxis i läroanstalterna och högskolorna så att de studerande bemöts på ett jämlikt sätt. Undervisnings- och kulturministeriet ska se till att de studerande får information om rättsskydds nämnden.

1. I förordningen om yrkesutbildning (811/1998) föreskrivs det att studiehandledning ingår i en yrkesinriktad grundexamen (2 §) och att den studerande ska få personlig handledning och annan behövlig studiehandledning (4 §), om vilken bestäms i läroplanen. I grunderna för yrkesexamina finns närmare bestämmelser om målen med studiehandledningen, de studerandes rätt till studiehandledning och ordnande av studiehandledning.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte 1.9.2010 en samarbetsgrupp kring livslång handledning som fick i uppgift att senast 28.2.2011 utarbeta ett förslag till nationell strategi för livslång handledning. Strategin skulle omfatta alla utbildningsstadier och utbildningsformer och de informations-, rådgivnings- och handledningstjänster som erbjuds inom arbets- och näringslivet. I samarbetsgruppens rapport beskrivs det nuvarande handledningssystemet och dess problem samt presenteras de strategiska målen för utvecklandet av handledningen.

Som strategiska mål för att säkerställa en tillräcklig studiehandledning på olika skolstadier föreslog samarbetsgruppen i sin rapport att antalet elever inom den grundläggande utbildningen ska begränsas per studiehandledare, att rätten till personlig studiehandledning ska tas in i gymnasielagen och att kvalitetskriterier för studiehandledningen i gymnasier och yrkesutbildning ska utarbetas. Dessutom betonade samarbetsgruppen att kompetensen för handledning ska säkerställas genom utvecklande av studiehandledarnas grundläggande utbildning och genom ökande av möjligheterna till kompletterande utbildning samt genom utvecklande av kvalitetssystem för handledningen.

I utvecklingsplanen för utbildning och forskning 2012–2016 förutsätts det att kriterier för god studiehandledning för gymnasie- och yrkesstudier utarbetas så att de kan tillämpas fr.o.m. höstterminen 2014. När det gäller yrkesutbildningen ska kriterierna inkluderas i verkställandet av en kvalitetsstrategi. I utvecklingsplanen för utbildning och forskning förutsätts det också att grundutbildningen för dem som arbetar med handledning ska utvecklas så att den motsvarar de ökade kraven inom handledningen och att de elektroniska informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna utvecklas som en del av SADe-programmet Webbtjänst för lärande.

Uppdraget för samarbetsgruppen kring livslång handledning utvidgades till att omfatta uppföljnings- och samordningsgruppen för utvecklingsprogrammet för ökad träffsäkerhet och efterfrågeorientering inom kunskaps-, rådgivnings- och vägledningstjänster inom vuxenstudier (ESR). Den nya handlednings- och samarbetsgruppens mandatperiod är 1.9.2011–31.1.2015. Genom ett omfattande samarbete kring handledningen vill man säkerställa att handledningstjänsterna utvecklas så att de motsvarar de önskemål alla kunder, även elever och studerande i olika utbildningsstadier, har om tjänsternas kvalitet och tillgänglighet.

Undervisnings- och kulturministeriet valde tolv projekt på olika håll i Finland för det projekt för utveckling av studiehandledningen i gymnasier som inleddes 25.3.2011. Målet med projektet är att för sin del försnabba de ungas inledande av högskolestudier och att utveckla individuella handledningsmetoder för de studerandes behov. Projektfinansieringen kan användas till att utveckla studiehandledningen 2011–2012.

Hösten 2011 inleddes ett effektiviseringsprogram för att förkorta studietiden inom yrkesutbildningen (2011–2014), inom vilket man främst skapar modeller för god praxis för hur yrkesexamen kan avläggas inom tidsplanen. Ett av de centrala utvecklingsområdena är skapandet av förutseende och mer individuella verksamhetsmodeller för studiehandledningen och studerandehälsovården. Vid utgången av 2012 omfattade effektiviseringsprogrammet 43 olika utbildningsanordnare med 23 projektnätverk. Ansökan om statsunderstöd för 2014 inleddes 8.2.2013.

Beredningen av en ny, enhetlig lag som gäller studerandehälsovård inleddes 2010 i enlighet med förslagen från arbetsgruppen för elev- och studerandehälsovård 2009. Beredningen har genomförts i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet. Målet har varit att sammanföra de bestämmelser om elev- och studerandehälsovård som för närvarande finns i olika lagar till en lag för att säkerställa en jämlik och tillräcklig tillgång på tjänsterna. Mot slutet av 2012 var ett utkast till en ny lag om elev- och studerandevård ute på remiss i vida kretsar. Regeringens proposition överlämnas under våren 2013 och lagen avses träda i kraft vid ingången av 2014.

I den gällande universitetslagen (558/2009) och yrkeshögskolelagen (351/2003) finns inga bestämmelser om studerandehälsovård. De frågor som gäller högskolestudier och ordnandet av studiehandledning omfattas av universitetens och yrkeshögskolornas egen beslutanderätt. Begreppet studerandehälsovård omfattar i högskolorna olika handledningsfunktioner. Högskolestuderande är myndiga, vilket innebär att högskolornas roll i synnerhet hänför sig till handledning av högskolestudier och uppföljning av hur studierna framskrider. Vid högskolorna har man för att underlätta handledningen bl.a. tagit i bruk en individuell studieplan för de studerande (HOPS), karriär- och rekryteringstjänster samt handledning och rådgivning om internationalisering.

Yrkeshögskole- och universitetsstuderandes hälsa har under de senaste åren undersökts och främjats genom många olika projekt, såsom undersökningen Opintourat som utrett studievägar, Kyky-projektet som främjat studieförmågan, VALOA som gällt internationella studerande, Eurostudent som forskat i studier och arbete, ESOK som stött tillgänglighet och Campus Conexus som forskar i riskerna för utslagning samt samverkan.

Kommunerna ska ordna hälso- och sjukvårdstjänster såväl för studerande i yrkesutbildning som för yrkeshögskolestuderande. Studenternas hälsovårdsstiftelse SHVS erbjuder tjänster inom allmän hälsa, mental hälsa och oral hälsa för dem som avlägger en grundexamen vid ett universitet. För närvarande pågår ett treårigt försök 2011–2014 där studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande ordnas enligt SHVS-modellen. Avsikten är att utreda om SHVS-modellen lämpar sig för studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande samt att utifrån slututvärderingen lägga fram förslag till fortsatta åtgärder. Utvecklandet av studerandehälsovården hör till ansvarsområdet för social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

2. Den lagstiftning som gäller olämplighet för studier trädde i kraft 1.1.2012. Än så länge finns det bara lite praktiska erfarenheter av tillämpningen av den nya lagstiftningen, men undervisnings- och kulturministeriet kommer att följa hur lagstiftningen fungerar och vilka konsekvenser den får. Vid Utbildningsstyrelsen och social- och hälsovårdsministeriet har man berett anvisningar för utbildningsanordnare och yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården när det gäller att informera om den lagstiftning som gäller olämplighet för studier och för att säkerställa enhetlig praxis. Rättsskydds nämnden för studerande inledde sin verksamhet vid ingången av 2012, och hittills har den tagit emot en besvärsskrift. Undervisnings- och kulturministeriet kommer att följa rättsskydds nämnden för studerandes beslutspraxis.

Undervisnings- och kulturministeriet ordnade hösten 2011 en omfattande utbildnings-turné om den lagstiftning som gäller olämplighet för studier tillsammans med regionförvaltningsverken, Utbildningsstyrelsen och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Syftet med utbildningen var att på ett heltäckande sätt presentera den nya lagstiftningen för representanter för läroanstalter och andra som påverkas av bestämmelserna och således säkerställa att läroanstalterna kan informera de studerande om de förändringar som lagstiftningen innebär samt om rättsskydds nämnden för studerande. De förvaltningsärenden som gäller rättsskydds nämnden för studerande behandlas vid undervisnings- och kulturministeriet, och de studerande kan få aktuell information om nämndens verksamhet bl.a. på ministeriets webbplats. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Lagstiftningen om bildprogram, uppföljning av lagreformens genomförande och konsekvenser

RP 190/2010 rd — RSv 348/2010 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 15.3.2011 att Centralen för mediefostran och bildprogram får adekvata resurser för de nya och större skyldigheter som den får genom lagen om bildprogram. Detta är viktigt för att genomförandet av denna reform som har så stor betydelse för att skydda barn i medievårdagen inte ska riskeras.

2. Riksdagen förutsatte att det görs en utvärdering av hur lagstiftningen om bildprogram fungerar och vilka konsekvenser reformen har för en trygg mediemiljö för barn. Redogörelsen bör kunna lämnas till kulturutskottet vårsessionen 2014.

3. Riksdagen förutsatte att det i den genomgripande revideringen av lagstiftningen om säkerhetsutredningar tas in bestämmelser om kontroll av att brottslig bakgrund undersöks i fråga om klassificerare av bildprogram.

Statsrådet beslutade 16.6.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Den nya lagen om bildprogram (710/2011) och lagen om Centralen för mediefostran och bildprogram (711/2011) trädde i kraft 1.1.2012. I och med lagreformen blev Statens filmgranskningsbyrå Centralen för mediefostran och bildprogram. Centralen ska förvalta ett klassificeringssystem baserat på ålder för film, tv-program och spel och övervaka mark-

naden för bildprogram i syfte att skydda barn. Dessutom föreskrevs för centralen helt nya uppgifter som hänför sig till mediefostran, utbildning av klassificerare av bildprogram, informering och forskning i barnens mediemiljö.

Undervisnings- och kulturministeriet föreslog i ramarna för statsfinanserna 2012–2015 en årlig anslagsökning för omkostnaderna för Centralen för mediefostran och bildprogram för skötandet av de nya uppgifterna. Den föreslagna ökningen togs inte in i statsbudgeten för 2012.

I den tredje tilläggsbudgeten för 2012 beviljade riksdagen 80 000 euro för förnyande av informationssystemen vid Centralen för mediefostran och bildprogram.

Dessutom ökade riksdagen i budgeten för 2013 anslaget under omkostnadsmomentet för Centralen för mediefostran och bildprogram med 100 000 euro. Trots det har man i anslagen för centralen inte i tillräcklig grad kunnat beakta de merkostnader som uppgiften inom mediefostran medför. Avsikten är att Centralen för mediefostran och bildprogram ska slås samman med Nationella audiovisuella arkivet vid ingången av 2014. Målet är att stärka undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som helhet och att koncentrera myndighetsfältet samt att garantera framtida verksamhetsmöjligheter för Centralen för mediefostran och bildprogram.

2. Lagstiftningen om bildprogram reviderades till att motsvara den förändrade mediemiljön. Avsikten är att satsa på nya åtgärder som kan främja barns säkerhet i mediemiljön, såsom mediefostran och informering till barns vårdnadshavare och fostrare.

Undervisnings- och kulturministeriet inleder ett utredningsarbete om vilka konsekvenser den nya lagstiftningen om bildprogram har för en trygg mediemiljö för barn när man har fått tillräckligt med erfarenhet av lagen, senast 2013.

Vid Centralen för mediefostran och bildprogram pågår ett projekt för att samla in information om konsekvenserna av den nya lagstiftningen. På basis av det materialet sammanställer undervisnings- och kulturministeriet hösten 2013 en rapport om hur lagstiftningen om bildprogram fungerar och om reformens konsekvenser.

3. På förslag av kulturutskottet togs i 13 § i lagen om bildprogram in en bestämmelse om att Centralen för mediefostran och bildprogram ska be den som vill bli klassificerare av bildprogram visa ett straffregisterutdrag före beslutet om godkännande som klassificerare. Även i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen tog man in en hänvisning till lagen om bildprogram. Utskottet konstaterade också att övervakning av att kriminell bakgrund utreds bör göras i samband med den aktuella, genomgripande revideringen av lagstiftningen om säkerhetsutredningar.

Avsikten är att en regeringsproposition om en genomgripande revidering av lagstiftningen om säkerhetsutredningar ska ges 2012. Den genomgripande revideringen av lagstiftningen om säkerhetsutredningar hör till justitieministeriets förvaltningsområde.

Kulturens framtid

SRR 4/2010 rd — RSk 38/2010 rd

Kulturutskottet

Riksdagen godkände 20.1.2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. Att den sociala tryggheten för konstnärer förbättras så att allt fler konstnärer omfattas av social trygghet.
2. Att särfrågorna kring den sociala tryggheten, utkomstskyddet vid arbetslöshet och pensioner inom kulturområdet avgörs för att undanröja så många hinder för sysselsättning som möjligt.
3. Att färdighets- och konstämnen ges mer plats i den grundläggande utbildningen och lärarutbildningen.
4. Att en proposition bereds om omvandling av Centralkommissionen för konst till ett Centrum för konstfrämjande.
5. Att principen En procent för konst främjas och att den binds upp vid bygg och renoveringskostnader.
6. Att det nationella formgivningsprogrammet uppdateras för att ta hänsyn till tjänstedesign, kundtillvändhet och hållbar utveckling.
7. Att fler åtgärder vidtas för att hindra s.k. nätpiratism och främja laglig användning av digitalt material.
8. Att systemet med kompensationsavgift utvecklas och ses över.

Statsrådet beslutade 3.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1, 2, 5, 6. I regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering ingår följande skrivningar:

- I syfte att förbättra ställningen för de skapande branschernas aktörer ska behovet av en revidering av arbets-, socialskydds- och skattelagstiftningen utredas tvärssektoriellt.
- De korta stipendiernas ställning i lagstiftningen om social trygghet utreds.
- Principen om en procent till konsten när det gäller offentligt byggande främjas.
- Det nationella formgivningsprogrammet ses över.

1, 2. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 5.9.2012 en arbetsgrupp med representanter för förvaltningsområdena för att utreda dessa frågor. Arbetsgruppens mandattid löper ut 31.3.2012.

3. Statsrådet beslutade 28.6.2012 om de riksomfattande målen för och timfördelningen i den grundläggande utbildningen. Utbildningsstyrelsen bereder de nya grunderna för läroplanen så att den nya timfördelningen och läroplanerna enligt den nya timfördelningsförordningen kan tillämpas i alla årsklasser inom den grundläggande utbildningen fr.o.m. 1.8.2016.

4. Riksdagen godkände 20.1.2011 med anledning av statsrådets redogörelse att en proposition om att ombilda Centralkommissionen för konst till Centralen för konstfrämjande ska beredas. Statsrådet beslutade 3.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Enligt regeringsprogrammet för Jyrki Katainens regering ska Centralkommissionen för konst ombildas till Centralen för konstfrämjande. Vid reformen bevaras inbördes utvärdering som ett led i beslutsprocessen.

Centralkommissionen för konst omvandlades till Centret för konstfrämjande vid ingången av 2013. Lagen (657/2012) och förordningen (727/2012) om Centret för konstfrämjande antogs 2012. Centret för konstfrämjande är ett ämbetsverk som lyder under undervisnings- och kulturministeriet och har regionala verksamhetsställen. I anslutning till centret finns förtroendeorgan som utövar självständig beslutanderätt, nämligen konstrådet, statliga konstkommissioner, regionala konstkommissioner och särskilda nämnder. Genom reformen förtydligades det gamla konstkommissionsväsendets verksamhet genom att myndighetsuppgifterna för främjande av konst och förtroendeorganens uppgifter baserade på kollegial bedömning separerades från varandra. Ändringen innebär att det nya ämbetsverket blir handlingskraftigare och förvaltningen blir enhetligare. Även beslutsfattandet präglas av större genomskinlighet. Genom reformen förenades besluten om statsunderstöd och stipendier med möjlighet att begära omprövning och överklaga på laglighetsgrund.

5. Undervisnings- och kulturministeriet har av Ympäristötaiteen säätiö – Stiftelsen för miljökonst beställt en utredning om olika alternativ för hur staten kan främja genomförandet av principen om en procent för konst. Ympäristötaiteen säätiö – Stiftelsen för miljökonst gör utredningen i samarbete med Arkkitehtuurikeskus ry och den ska vara klar fram till 31.3.2013. Ympäristötaiteen säätiö – Stiftelsen för miljökonst inleder också i samarbete med bl.a. Suomen Taiteilijaseura – Konstnärsgillet i Finland ry, Ornamon ry och Arkkitehtuurikeskus ry ett pilotprojekt som rör principen om en procent för konst. Ministeriet har beviljat statsunderstöd för projektet.

6. Ett nytt nationellt formgivningsprogram färdigställs i mars 2013. Programmet har utarbetats under ledning av arbets- och näringsministeriet och i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet.

7. Enligt regeringsprogrammet ska ”olovlig användning av skapade alster rensas ut med informationens hjälp och genom att man utvecklar lagstiftningen och effektiverar genomförandet av den”.

Upphovsrättskommissionen har utvärderat lagstiftningsbehoven när det gäller hindrande av tillgången till nätsidor eller tjänster som förmedlar olagligt material till allmänheten. Kommissionen godkände ett betänkande i frågan i december 2011.

Vid undervisnings- och kulturministeriet bereds en utredning om nuläget i Finland och utomlands i fråga om olovlig nätdistribution, om existerande lagstiftningsmässiga och andra metoder för att minska distributionen samt om deras inverkan. I utredningen granskas också information och utbildning som rör temat samt möjligheterna att stödja utvecklingen av nya lagliga tjänster samt deras inverkan på den illegala nätdistributionen.

Informationsverksamhet om upphovsrätt har understötts.

8. I samband med beredningen av en statsrådsförordning som gäller kompensationsavgiften för kopiering för privat bruk och de anordningar som omfattas av avgiften har man i regeringens kulturpolitiska ministerarbetsgrupp enats om att den skrivning om reformeringen av systemet med kompensationsavgift som finns i regeringsprogrammet (”Systemet med ersättningsavgifter reformeras för att säkra de ekonomiska förutsättningarna för verk-

samheten inom branschen under förhållanden då den tekniska utvecklingen är snabb.”) ska börja genomföras 2012, så att tillämpningen av det nya systemet kan inledas vid ingången av 2013. Målet är ett system som är mer förutsebart än det nuvarande, som garanterar en ordentlig ersättningsnivå för upphovsmännen, som säkerställer att handeln och arbetsplatserna hålls kvar i Finland och som har en så lätt förvaltning som möjligt.

Projektet för reformering av kompensationsavgiften leds av en styrgrupp som består av representanter för regeringspartierna och som sammankallats av undervisnings- och kulturministeriet. På uppdrag av ministeriet utredde förhandlaren Markus Leikola tänkbara lösningsmodeller och lade fram sitt förslag i maj 2012. De slutliga överläggningarna om de alternativa lösningarna och beslutet om riktningen för den valda lösningen senareläggs till 2013.

Livskraftiga nationalspråk

Forskning och språkvård när det gäller minoritetsspråk

RP 97/2011 rd — RSv 95/2011 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 12.12.2011 att regeringen ser till att det finns tillräckligt med resurser för forskning och språkvård när det gäller det finska och det svenska språket som vår kulturella identitet bygger på, för att våra nationalspråk ska förbli livskraftiga.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar hur lagändringen påverkar forskningen och språkvården då det gäller de samiska språken, romani och teckenspråken och i förekommande fall vidtar åtgärder för att trygga dessa minoritetsspråk. I fråga om teckenspråk bör i samband med andra språkpolitiska åtgärder och beredningen av en eventuell teckenspråkslag särskilt ges akt på om de arrangemang som vidtagits i samband med denna lagstiftning är lämpliga och i förekommande fall vidtas åtgärder som tryggar teckenspråkens ställning och utveckling.

Statsrådet beslutade 21.12.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Lagen om Institutet för de inhemska språken (1403/2011) trädde i kraft 1.1.2012. Genom lagen preciserades institutets uppgifter och eliminerades överlappningar med universitetens forskning. Lagen klargör och profilerar institutets ställning som sakkunnig i språkvård av finska och svenska språket. Enligt lagen hör språkvård av finska och svenska språken, rådgivning och ordboksarbete samt forskning med anknytning till språkvård och ordboksarbete till institutets uppgifter. Undervisnings- och kulturministeriet för årligen resultatförhandlingar med Institutet för de inhemska språken, där man också kommer överens om institutets resurser och målen för resultatavtalsperioden.

3. Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp lade 7.5.2012 fram sitt förslag till åtgärder för att utveckla undervisningen i svenska. Olika åtgärder har börjat genomföras utgående från de utlåtanden som lämnades hösten 2012.

2. Lagen om Institutet för de inhemska språken (1403/2011) trädde i kraft 1.1.2012. Genom lagen preciserades institutets uppgifter och eliminerades överlappningar med universitetens forskning. Forskningen i minoritetsspråk, som samiska och romani, stärktes genom en samordning av resurserna med Uleåborgs universitet när det gäller samiska och med Helsingfors universitet när det gäller romani. Den verksamhet som gäller teckenspråk har överförs till Finlands Dövas Förbund rf som en del av verksamheten för att utveckla teckenspråket. Språknämnderna för språken i fråga är fortfarande verksamma vid Institutet för de inhemska språken. Detta för att säkerställa att de beaktas i den finländska språkpolitiken och språkvården.

Undervisnings- och kulturministeriet för årligen resultatförhandlingar med Institutet för de inhemska språken, där man kommer överens om institutets resurser och målen för resultatavtalsperioden. Vid avtalsförhandlingarna kommer även effekterna av den nya lagen att diskuteras. Ministeriet ska under de kommande åren ge akt på vården av minoritetsspråken och forskningen i dem.

1.8 Jord- och skogsbruksministeriet

Ringröta på potatis

RP 87/1995 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 7.11.1995 att de åtgärder som anförs i utskottets betänkande nr 41/1994 rd och i jord- och skogsbruksministeriets utredning av den 13 oktober 1995 till utskottet sätts in utan dröjsmål och vid behov med ännu större effektivitet än tidigare för att Finland skall kunna bli ett område fritt från ljus ringröta inom tre år.

Ringröta på potatis är en bakteriesjukdom och tack vare de effektiva åtgärderna för bekämpning av sjukdomen har förekomsterna av smitta gått ner till en så låg nivå att de inte längre ger synliga symptom. Förekomsterna av ringröta kartläggs regelbundet och vid laboratorieundersökningarna av de knölprover som tas konstateras årligen några fall av latent smitta på gårdarna. Latent ringrötessmitta kan inte helt utrotas i Finland, men de nuvarande bekämpningsåtgärderna räcker för att hålla situationen under kontroll.

Ärendet ger inte anledning till andra åtgärder. Det föreslås att uttalandet slopas.

Effektivare bekämpning av flyghavre

RP 50/2001 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 10.12.2001 att det för en effektivare bekämpning av flyghavre årligen anvisas adekvata medel i budgetpropositionen för såväl tillsynen över flyghavre som för ersättning av kostnaderna för bekämpning av flyghavre

och att riksdagens jord- och skogsbruksutskott årligen tillställs en utredning om den rådande situationen beträffande bekämpning av flyghavre i Finland.

Det har inte anvisats några medel för ersättning av kostnaderna för bekämpning av flyghavre i propositionen om statsbudgeten efter 2011. Enligt kommissionens tolkning kan ersättning av kostnaderna för bekämpning av flyghavre inte betalas i form av statligt stöd. Det är dock möjligt att betala ut ersättningar som de minimis-stöd. I sådana fall måste det dock tas i beaktande vilka andra de minimis-stöd gården har mottagit under de tre senaste åren. I det fall att gården under de tre senaste skatteåren har fått sammanlagt 7 500 euro som de minimis-stöd, kan ersättning för flyghavre inte betalas ut överhuvudtaget. De minimis-stöd är därmed inte en lämplig stödform för att ersätta kostnaderna för bekämpning av flyghavre. De senaste åren har i genomsnitt 30 procent av ansökningarna om ersättning för flyghavre kunnat beviljas.

Jord- och skogsbruksministeriet genomförde 2007 en utredning om verkningarna av lagstiftningen om flyghavre. I denna underströks bekämpningsplanernas avgörande betydelse när det gäller själva bekämpningen. I budgeten för 2013 har 30 000 euro reserverats för utarbetande av planer för bekämpning av flyghavre.

Centralen för utsädespotatis

RP 70/2002 rd

Jord- och skogsbruksutskott

1. Riksdagen förutsatte 17.6.2002 att arbetet med att forska i och utveckla produktionstekniken för högklassig utsädespotatis som lämpar sig särskilt för finländska nordliga förhållanden och som hittills ankommit på Centralen för utsädespotatis skall fortsätta vid Forskningscentralens för jordbruk och livsmedelsekonomi forskningsstation i Ruukki och att adekvata anslag årligen avsätts i statsbudgeten för forskning kring och utveckling av potatisodling.

2. Riksdagen förutsatte att försörjningsberedskapen i fråga om potatisproduktionen i Finland säkerställs när Centralen för utsädespotatis ombildas till ett aktieföretag bl.a. genom att staten kvarstår som delägare i företaget så länge detta är nödvändigt för att säkerställa att företagets mål att trygga den nationella försörjningsberedskapen kan nås.

1. Forskningsanstalten för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT) är en forskningsanstalt som är underställd jord- och skogsbruksministeriets resultatstyrning och som får sina inkomster så gott som helt och hållet från statsbudgeten. I MTT:s resultatavtal definieras årligen prioriteringsområdena och de viktigaste forskningsobjekten för forskningen inom jordbruket och livsmedelsekonomin.

2. I delägaravtalet för den finländska Centralen för utsädespotatis (SPK) Ab förbinder sig staten att inte sälja aktier före 1.9.2007 av den andel på 22 procent som staten äger. Hittills har staten inte sålt sin andel. Med tanke på försörjningsberedskapen är det fortfarande viktigt att staten kvarstår som delägare i företaget. Genom innehavet kan det även i fortsätt-

ningen säkerställas att Centralen för utsädespotatis producerar rent utsäde för våra nordliga förhållanden. Enligt en förordning av statsrådet (344/2003) är det möjligt att betala ersättning förutom för förädling av nationellt sett viktiga jordbruksgrödor också för produktion av stamutsäde. Försörjningsberedskapscentralen har finansierat den stamutsädesproduktion som Centralen för utsädespotatis bedriver.

Skydd av flygekorrar

RP 73/2003 rd, LM 154/2003 rd — RSv 52/2004 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 8.6.2004 att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att bilaga 4 a i habitatdirektivet ses över när det gäller Finland och flygekorrar, om det visar sig att flygekorrbeståndet är så stort och stabilt att det inte längre kan klassificeras som en viktig art enligt bilaga 4 a och som därför kräver ett strikt skyddssystem.
2. Riksdagen förutsatte att de merkostnader som uppstår till följd av myndigheternas extra uppgifter i anknytning till skyddet av flygekorrar och av kravet på snabb handläggning beaktas på behörigt sätt i förslaget till statsbudget.
3. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att myndigheterna får tydliga anvisningar om hanteringen av frågor som gäller skyddet av flygekorrar så att de nödvändiga myndighetsbesluten fattas skyndsamt och med hänsyn till att skogsägarna bemöts lika och att skyddet av flygekorrar ordnas på behörigt sätt.
4. Riksdagen förutsatte att anslaget i förslaget till statsbudget för miljöstöd till skogsbruket är så stort att merkostnaderna för skyddet för flygekorrar kan beaktas på behörigt sätt.

1. Miljöministeriet har sedan 2003 finansierat en utvärdering av flygekorrstammens storlek i Finland och en uppföljning av stammen. En preliminär utredning av bedömningen av flygekorrstammens storlek färdigställdes under första hälften av 2006. Resultatet av utvärderingen ger för första gången en statistiskt tillförlitlig bild av flygekorrstammens storlek i Finland. Det krävs dock fortsatta undersökningar för att man ska få lika tillförlitliga uppgifter om Stammens utveckling under en längre period. I rapporten har Stammens utveckling preliminärt bedömts vara på nedgång. Med anledning av detta har miljöministeriet finansierat en uppföljningsundersökning. Det nätverk av kartläggningsrutor som använts i undersökningen används vid uppföljningen. På basis av det preliminära resultatet av uppföljningen verkar det som om trenden fortsättningsvis är nedåtgående för stammen. Det är likväl nödvändigt att fortsätta uppföljningen.

Den nyaste kartläggningen av hur utrotningshotade arterna är, ”Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010”, utkom 1.12.2010. Flygekorren klassificerades fortfarande som en hotad art (Vulnerable, VU). Orsakerna till att arten är utrotningshotad och de faktorer som hotar arten är skogsförnyelse, skogsvård, förändrade trädslagsförhållanden och ett minskat antal rötskadade träd.

EU:s medlemsstater har 2007 tillställt Europeiska kommissionen de rapporter som krävs i artikel 17 i habitatdirektivet och som gäller bedömning och utveckling av en gynnsam skyddsnivå för de naturtyper och arter som räknas upp i direktivet. Kommissionen har 2009 utgående från medlemsstaternas rapporter gjort en sammanställning som gäller hela EU-området. Granskningen gäller på ett övergripande sätt alla arter och naturtyper i bilagorna till direktivet. Det är dock Europeiska kommissionen som ska ta initiativ till en eventuell ändring av bilagorna. Beslut om en eventuell ändring av bilagorna fattas troligen i normalt lagstiftningsförfarande.

I slutet av 2006 under Finlands ordförandeperiod konstaterade ministerrådet i de slutsatser som gäller att stoppa utarmningen av biodiversiteten senast 2010 (18.12.2006) bl.a. att granskningen av bilagorna till habitatdirektivet inleds 2010 då det finns tillräckliga naturvetenskapliga uppgifter om arternas och naturtypernas skyddsnivå. I slutbedömningen av EG:s handlingsplaner för biologisk mångfald 2010 har granskningen av bilagorna ändå inte lyfts fram. Med beaktande av resultaten av den nyligen färdigställda utredningen över Finlands utrotningshotade arter och uppföljningsuppgifterna om artens utveckling anser miljöministeriet inte att det är motiverat att vidta ytterligare åtgärder för att för artens del ändra bilaga 4 a i habitatdirektivet.

Ärendet hänförs enligt statsrådets arbetsfördelning till miljöministeriets ansvarsområde och ger inte för jord- och skogsbruksministeriets vidkommande anledning till nya åtgärder.

2. Inom Finlands skogscentral utgör de uppgifter som hör till skyddet av flygekorrar en del av den normala tillsyns- och kontrollverksamheten enligt skogslagen. Statsförvaltningens produktivhetsprogram och statens andra utgiftsbesparingar har reducerat skogscentralens statsunderstöd. Man har dock försökt trygga de resurser som krävs för skötseln av skogscentralens lagstadgade uppgifter.

Ärendet ger inte anledning till nya åtgärder.

3. Jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet gav 30.6.2004 skogscentralerna (fr.o.m. ingången av 2012 Finlands skogscentral) och de regionala miljöcentralerna gemensamma anvisningar om definition och bevarande av flygekorrans föröknings- och rastplatser vid användning av skog. I samband med detta har man ordnat fältutbildning och gjort upp scheman för processerna och mallar för beslutsfattandet då det gäller förfarandet. De beslutsprocesser som hör till miljöförvaltningen har under 2005 utgjort ett utvecklingsobjekt inom miljöförvaltningens kvalitetssystem. I fråga om myndighetsbesluten har man fäst särskild uppmärksamhet vid att de nödvändiga besluten fattas utan dröjsmål. I praktiken har man försökt iaktta en tidsfrist på 30 dygn. Beslutens sakinhåll och form har också i övrigt blivit ganska enhetliga. Detta har gjorts i synnerhet med tanke på likabehandlingen av skogsägare. År 2012 fortsatte arbetet för att utveckla överföringen av uppgifter om flygekorrar. Syftet är att förenhetliga och snabba upp överföringen av uppgifter mellan NTM-centralerna och skogscentralen.

I det gemensamma brevet ingår även anvisningar om hur flygekorrans föröknings- och rastplatser ska bestämmas i detalj. De regionala miljöcentralerna hade fram till 1.1.2013 fattat sammanlagt 2 286 beslut om bestämmande av läget för sådana platser enligt 72 a § i naturvårdslagen. Den sammanlagda arealen av föröknings- och rastplatser enligt besluten är 457 ha, vilket innebär att dessa platser till sin areal är rätt små.

Under 2012 fortsatte Finlands skogscentral arbetet med att utveckla det informativa materialet om flygekorrens geografiska utbredning. Centralen har frångått det tidigare systemet med geografisk information regionvis och gått över till en central databas som ansluts till Aarni, dvs. skogscentralens nya system för information om skogstillgångarna. Avsikten är att uppgifterna om flygekorror i fortsättningen ska finnas tillgängliga direkt via gränssnittet för miljöförvaltningens databas, eftersom de då kan tillhandahållas i realtid. Skogscentralens system för att hantera finansierings- och inspektionsverksamheten upptar detaljerade anvisningar om de åtgärder som skogscentralen ska vidta för att skydda flygekorren.

En förutsättning för betalning av ersättning för skydd av en föröknings- och rastplats är att skyddandet föranleder betydande olägenhet för markägaren. Miljöutskottet har i sitt utlåtande om regeringens berättelse om åtgärder under 2005 fäst uppmärksamhet vid miljöministeriets synpunkt enligt vilket det förefaller som om ersättningströskeln har lagts vid ett högre eurobelopp då det gäller ersättning av betydande olägenhet enligt naturvårdslagen jämfört med eurobeloppet vid ersättning av betydande olägenhet enligt övrig lagstiftning (MiUU 25/2006 rd). Utskottet krävde att ministeriet ser över anvisningarna i fråga om detta.

I praktiken kommer ersättningströskeln att finna sin plats genom rättspraxis, dvs. på basis av rättsfall som gäller denna fråga. I fråga om skyddet av föröknings- och rastplatser har endast ett fall kommit upp i högsta domstolen via förrättningsmännens och tingsrättens (jorddomstolens) beslut. Högsta domstolen tog inte i sitt avgörande direkt ställning till den absoluta nivån på ersättningströskeln, utan ansåg att tröskeln för betydande olägenhet hade överskridits i detta fall. Högsta domstolen underströk i sitt avgörande även att avgöranden i enskilda fall blir beroende av prövning av många omständigheter som endast kan uppskattas. Ärendet remitterades till inlösningskommissionen för ny behandling.

Under den senaste tiden har även andra fall som hänför sig till bevarandet av flygekorrens föröknings- och rastplatser och som har lett till ersättningsförrättning blivit aktuella. På grundval av högsta domstolens avgörande och övriga ersättningsfall under året har miljöministeriet beslutat avstå från att meddela allmänna normativa gränsvärden för betydande olägenhet. Således ska en ersättning som eventuellt betalas efter beslut om avgränsning av och skogsvård på flygekorrens föröknings- och rastplatser fastställas av miljöcentralen och markägaren så att alla delfaktorer som hör till vart och ett fall kan beaktas. Den rättspraxis som gäller ersättningströskeln kommer med tiden att förenhetliga bedömningen.

Ärendet ger inte anledning till nya åtgärder.

4. Skyddet av flygekorror kan ersättas med miljöstöd för skogsbruket när skyddsområdet uppfyller villkoren i 19 § i lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996).

Användningen av miljöstöd för skogsbruket uppgick 2007 till 4,1 miljoner euro, 2008 till 4,4 miljoner euro, 2009 till 5,3 miljoner euro, 2010 till 7,7 miljoner euro och 2011 till 8,6 miljoner euro. År 2012 uppskattas användningen av miljöstödet uppgå till 5,2 miljoner euro.

Ärendet ger inte anledning till nya åtgärder.

Systemet med samlat gårdsstöd

RP 17/2005 rd — RSv 93/2005 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 22.6.2005 att regeringen följer upp hur reformen påverkar enskilda gårdar, regioner och produktionsinriktningar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att undanröja missförhållandena med hjälp av nationella insatser i syfte att förhindra att stödbortfallet resulterar i att gårdarnas inkomster och utvecklingsmöjligheter kommer i farozonen.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen också framöver i sina beslut om jordbruket och livsmedelssektorn i vårt land prioriterar åtgärder för att säkerställa tillgången till inhemska råvaror för självförsörjningen av livsmedel och för industrin.

3. Riksdagen förutsatte att ett av de viktigaste målen för Finlands ståndpunkter i Europeiska gemenskapens beslutsprocesser är att byråkratin inom jordbruksförvaltningen minskas och att det avsätts resurser för de organisatoriska och personella kostnader som genomförandet av systemet med samlat gårdsstöd medför för att kostnaderna inte skall belasta stöden till jordbrukarna.

4. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar åtgärder för att jordbrukare som utvidgar verksamheten eller byter produktionsinriktning inom ramen för gemenskapens regelverk garanteras lika möjligheter att få stödrättigheter som alla andra jordbrukare.

5. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar åtgärder för att energiodling av rörlan och andra fleråriga växter skall behandlas som stödberättigade produktionsformer inom ramen för ekologisk odling med sedvanliga odlingsmetoder.

6. Riksdagen förutsatte att det utreds om rätten att överföra stödrättigheter inom ramen för systemet med samlat gårdsstöd kan få sådana konsekvenser för säkerhetsvärdena på redan in-tecknade jordbruksfastigheter att säkerheterna eventuellt inte räcker till.

1. Avsikten var att bygga upp en modell för gårdsstödet på så sätt att ändringarna i det totala stödet till gårdsbruksenheterna, inom olika produktionsgrenar och inom olika regioner, skulle bli så små som möjligt när man vid en jämförelse beaktade även de nationella stöden, kompensationsbidraget och miljöstödet för jordbruket.

Gårdsbruksenheternas ekonomiska ställning påverkas av flera faktorer som står utanför gårdsstödsreformen, såsom förändringar i marknadsinkomsterna, kostnaderna och andra stöd. Gårdsbruksenheterna strävar också efter att i mån av möjlighet anpassa sin verksamhet till respektive verksamhetsmiljö. Gårdsstödsreformens konsekvenser för gårdsbruksenheternas ekonomiska ställning med beaktande av de enskilda gårdsbruksenheterna, olika produktionsinriktningar och olika regioner kan grovt bedömas t.ex. av resultaten från lönsamhetsbokföringsgårdar.

Enligt resultatet av den lönsamhetsbokföring som handhas av MTT Ekonomisk forskning ligger lönsamheten inom jordbruket på en något lägre nivå åren 2008–2012 än före

2006. Lönsamhetsutvecklingen har visserligen varierat inom olika produktionsgrenar. Det är emellertid så gott som omöjligt att separera gårdsstödsreformens inverkan på gårdarnas lönsamhet från andra faktorer som inverkar på lönsamheten.

Ärendet ger inte anledning till nya åtgärder.

2. Regeringens mål är en fortsatt jordbruksproduktion i hela Finland och produktion av högkvalitativa råvaror i den mängd som den inhemska livsmedelskedjan behöver. År 2012 inträffade inga betydande förändringar i produktionsvolymen av produkter från husdjurskötsel i jämförelse med året innan. Produktionen av griskött sjönk i likhet med de föregående åren. Den totala spannmålsskörden 2012 låg på samma genomsnittliga nivå som under de senaste 10 åren. År 2012 motsvarade produktionsvolymerna av de viktigaste jordbruksprodukterna den inhemska efterfrågan, utom i fråga om nöt- och fårkött, råg samt olje- och proteinväxter. Produktionen av dessa produkter har redan under tidigare år varit mindre än efterfrågan. Under den politiska beredningen har man fäst särskild uppmärksamhet vid tillämpningen av stödpolitiken för dessa produkters del med beaktande av de begränsningar som finns i EU:s gemensamma jordbrukspolitik och kommissionens beslut som begränsar systemet med nationellt stöd.

Ärendet ger inte anledning till nya åtgärder.

3. Ett centralt mål för Finland är att jordbrukets stödsystem förenklas och byråkratin inom jordbruksförvaltningen minskas där det är möjligt.

Finland har aktivt framhållit behovet av att förenkla verkställigheten av den gemensamma jordbrukspolitiken. Finland anser det vara viktigt att lagstiftningen och stödsystemen är så tydliga och konsekventa som möjligt för att problem med verkställigheten ska kunna undvikas och för att rättsskyddet för jordbrukare och andra aktörer inom jordbrukssektorn ska kunna garanteras.

Stöden till jordbruksproducenter grundar sig på gemenskapsregler och stödprogram som godkänts av kommissionen. Stöden betalas till fullt belopp till producenterna. Kostnaderna för den organisation och personal som behövs för genomförandet av systemet med samlat gårdsstöd finansieras med andra medel.

I slutet av 2007 färdigställdes en rapport om förenkling av stöd- och tillsynssystemet inom jordbruket. Rapporten har utarbetats av den utredningsman som jord- och skogsbruksministeriet tillsatt. Utredningsmannens uppgift var att för att rensa bort onödigt byråkrati utvärdera stöd- och tillsynssystemet inom jordbruket och då fästa särskild uppmärksamhet vid hur systemet fungerar på gårdarna samt vid jordbrukarnas rättssäkerhet.

En arbetsgrupp som jord- och skogsbruksministeriet tillsatt har behandlat utredningsmannens alla förslag. En del av förslagen hade börjat beredas redan innan utredningsmannens rapport publicerades. En del av förslagen ledde till åtgärder åren 2008–2012 (t.ex. ibruktagandet av elektroniska stödansökningar och utvecklandet av karttjänsten). Arbetsgruppens arbete var slutfört 31.12.2008.

Ärendet ger inte anledning till nya åtgärder.

4. Enligt artikel 41 i rådets förordning (EG) nr 73/2009 om system för direktstöd för jordbrukare ska varje medlemsstat ha en nationell reserv inom systemet för samlat gårdsstöd. Ur reserven ska stödrättigheter eller uppskrivningar beviljas jordbrukare i vissa sär-

skilda situationer samt, om en medlemsstat så beslutar, i första hand nya jordbrukare och dessutom jordbrukare som omfattas av ett omstrukturerings- eller utvecklingsprogram.

År 2012 var det möjligt att bevilja stödrättigheter ur den nationella reserven på följande grunder: ny jordbrukare, överföring av arrendejord till arvingar, köp av arrendejord, ägo-reglering, förbindelsearealer enligt lagen om avträdelsepension och lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare, avtal om miljöspecialstöd (20 år) som upphört att gälla, domstolsbeslut eller administrativt beslut samt oöverstigligt hinder eller exceptionell omständighet. Vid utgången av 2012 fanns i reserven cirka 1,3 miljoner euro.

Ärendet ger inte anledning till nya åtgärder.

5. Det krav som riksdagen fört fram har förverkligats. Genom statsrådets förordning 277/2006 har statsrådets förordning om kompensationsbidrag och miljöstöd för jordbruket (644/2000) ändrats. Förordningens 25 § (avtal om ekologisk produktion) har ändrats så att en jordbrukare som tillämpar ett ekologiskt produktionssätt kan odla rörfen med vanliga produktionsmetoder. Specialstöd för ekologisk produktion betalas dock inte för rörfenarealer.

Ärendet ger inte anledning till nya åtgärder.

6. Det har varit möjligt att överföra stödrättigheter från och med början av 2007. Man har kunnat både köpa och sälja eller arrendera stödrättigheterna med motsvarande åkerareal. Myndigheterna har inte noterat marknadspriset på stödrättigheter, varför det är omöjligt att bedöma hur stödrättigheterna påverkar marknadspriset på åker och därigenom säkerhetsvärdet.

Ärendet ger inte anledning till nya åtgärder.

Lagen om gödsselfabrikat

RP 71/2005 rd — RSv 51/2006 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 23.5.2006 att miljökonsekvenserna av landskapsarkitektur och anläggning av grönområden utreds med särskild hänsyn till hur stor andel av den totala näringsämnesbelastningen i våra vattendrag som utgörs av urlakning orsakad av jordförbättringsmedel och växtunderlag baserade på slam från reningsverk.

2. Riksdagen förutsatte att lagens effekt speciellt på tillverkning, utbud och användning av gödsselfabrikat uppföljs och att en utredning av uppföljningsresultaten lämnas jord- och skogsbruksutskottet senast den 31 december 2007.

1. Jord- och skogsbruksministeriet startade i april 2007 ett forskningsprojekt om miljökonsekvenserna av anläggning av grönområden, Viherrakentamisen ympäristövaikutukset – Envirogreen. Avsikten med projektet är att utreda hur mycket kväve och fosfor som rinner ut i vattendragen med avrinningsvattnet från grönområdenas växtunderlag. Projektet genomfördes av Finlands miljöcentral och Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT). I undersökningen fäste man särskild uppmärksamhet vid näringsämnen i avrinningen från växtunderlag som innehåller behandlat slam från

reningsverk och deras andel av den totala belastning på vattendrag som anläggningen av grönområden föranleder.

Resultaten från undersökningen visar att fosforhalterna i traditionella växtunderlag som anlagts med hjälp av mineraljord, torv och oorganisk gödsel vanligen är minst hälften mindre än i växtunderlag baserade på slam från reningsverk. Variationen i fosforhalterna i växtunderlag som har anlagts av kompostslam från reningsverk är större även för en och samma tillverkare än i fråga om torvbaserade växtunderlag.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

2. Vilka konsekvenser den nya lagen om gödselproduktion hade på anläggningen av grönområden och växtunderlagshandeln utvärderades med hjälp av enkäter. Livsmedelssäkerhetsverkets tillsyn över gödselproduktion startade 2007 på jord- och skogsbruksministeriets initiativ ett projekt om utredning av aska som gödselämne tillsammans med de dåvarande TE-centralerna.

Utifrån en enkät som sändes till verksamhetsutövare ansågs lagstiftningen om gödselproduktion uppfylla verksamhetsutövarnas behov nästan utan undantag i viss mån 2007, medan man 2009 klart kunde urskilja en tudelning i dem vars behov uppfylldes och i dem vars behov inte uppfylldes. Majoriteten utgjordes ändå fortfarande av dem som ansåg att lagstiftningen uppfyllde deras behov, antingen helt eller delvis.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Jordbruksproduktionen

SRR 4/2005 rd — RSk 20/2006 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. I Finland är en lönsam jordbruksproduktion inte möjlig utan ett stödsystem som medger kompensation för klimatförhållandena och därför förutsatte riksdagen 16.6.2006 att hela landet bör omfattas av ett system för långvarigt och stabilt nationellt stöd.

2. Riksdagen förutsatte att gårdsbrukets utvecklingsfond garanteras bättre beredskap för långsiktig finansiering genom att ett tillräckligt stort anslag årligen flyttas över från statsbudgeten till fonden, vilket är en bättre lösning med tanke på statsekonomi än att fondens eget kapital först utnyttjas fullt ut och anslag för finansiering av investeringar i gårdsbruket därefter anvisas enbart över statsbudgeten.

3. Riksdagen förutsatte att man fäster större avseende vid synpunkterna på en säker livsmedelsförsörjning i Finland, för varje stat har rätt och skyldighet att se till att medborgarna har tillgång till livsmedel och att livsmedlen är säkra.

4. Riksdagen förutsatte att forskning och produktutveckling samt rådgivning i anknytning till livsmedelsekonomi garanteras en adekvat finansiering.

1. I Finland är det inte möjligt att utan samhälleligt stöd producera viktiga jordbruksprodukter i nuvarande utsträckning, eftersom prisnivån på jordbruksprodukter på EU:s inre marknad i regel är lägre än produktionskostnaderna i Finland. För att trygga produktio-

nens lönsamhet stöds jordbruket både med EU:s budgetmedel och nationella budgetmedel. De viktigaste stödsystemen för jordbruket kommer att ändras under åren 2014—2015. Finland har som mål att påverka innehållet i de nya systemen så att Finlands särskilda jordbruksförhållanden beaktas i metodurvalet inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Enligt principerna för den gemensamma jordbrukspolitiken ska dess metoder tillämpas i första hand. Efter det kan de problem som eventuellt kvarstår lösas med hjälp av nationella specialarrangemang som godkänts av kommissionen, och Finland kommer att förhandla om dessa med kommissionen när det framgår vad de ändrade stödsystemen innebär.

2. De medel som gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera) disponerar över har fortgående minskat, trots färre investeringar än tidigare inom jordbruket under de senaste åren. Om det inte överförs medel ur budgeten till fonden kommer fondens tillgångar 2015 sannolikt inte att längre räcka till för att bevilja investerings- och startbidrag på nuvarande nivå på alla ansökningar som har bedömts vara stödberättigade. Under den nuvarande regeringsperioden har det inte gjorts några budgetöverföringar. En arbetsgrupp tillsatt enligt regeringsprogrammet hade till uppgift att göra en utredning om framtida uppgifter för Makera och lämnade sitt betänkande sommaren 2012. Arbetsgruppen granskade tre alternativ för fondens framtid: att verksamheten fortsätter såsom för närvarande, fondens funktioner överförs till budgeten eller andra ändringar samt att fonden indras helt och hållet. Arbetsgruppen framhöll bl.a. att om bidragen för näringsverksamhet överförs till statsbudgeten ökar detta betydligt insynen i statsbudgeten, likaledes riksdagens budgetmakt samt breddar täckningen för statsfinansernas ramsystem. Till övriga delar ansåg arbetsgruppen att fonden som finansieringsinstrument fortsättningsvis är motiverad. Något beslut om fondens framtid har ännu inte tagits.

3. Utvecklingen av produktionsvolymerna av jordbruksprodukter följs regelbundet och med hjälp av ändringar i politiken försöker man svara mot det ändrade produktionsläget. Produktionen av nöt- och fårkött, olje- och proteinväxter samt råg har redan under tidigare år varit mindre än den inhemska efterfrågan, men 2012 ledde det trängda ekonomiska läget inom produktionen av griskött till att produktionen minskade till en nivå strax under den inhemska konsumtionen.

Produktionen av hönsägg sjönk temporärt i någon mån på grund av att produktionen ändrade med anledning av att de traditionella burarna blev förbjudna som produktions sätt. Produktionen av fjäderfäkött ökade så att den motsvarar efterfrågan.

Spannmålsskörden 2012 motsvarade helt skörden året innan, trots en lite större betoning på fodersäd. Höstens svåra förhållanden under skörden inverkar på skördens kvalitet och i synnerhet när det gäller oljeväxterna även på skördens kvantitet.

I fråga om produkter där produktionen är mindre än efterfrågan har man i den politiska beredningen fäst särskild vikt vid stödpolitikens tillämpning med beaktande av de begränsningar som gäller inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik och de begränsningar i kommissionens beslut som gäller nationellt stöd.

De tvärvillkor som kompletterar EU:s gemensamma jordbrukspolitik förpliktar de jordbrukare som ansöker om stöd att dra försorg om åkrarnas växtförmåga. År 2011 var

drygt 12 procent av åkerarealen inte i aktiv odling (träda, icke odlad åker som sköts eller grön gödslingvall). Vid behov kan denna åkerareal börja odlas på nytt.

Grunden för Finlands försörjningsberedskap är att inhemsk jordbruksproduktion och produktionsförmåga upprätthålls. Detta mål kan understödjas med bl.a. stödpolitiska medel. Jordbrukets förmåga att anpassa sig till olika krissituationer, såsom elavbrott på grund av stormar och exceptionella översvämningar, ingår som ett led i den allmänna försörjningsberedskapen och energiförsörjningen. Beredskapen för livsmedelsförsörjningen tryggas även med hjälp av tillräckliga säkerhetsupplag. Ett nytt Statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen är under beredning. Beslutet bör beakta färska prognoser för produktionen av och efterfrågan på jordbruksprodukter samt vilka konsekvenserna är för produktionen inom Europeiska unionen och beredskapen för livsmedelsförsörjning i Finland. Dessutom gäller det att fästa särskild uppmärksamhet på att det utöver att det finns tillräckliga säkerhetsupplag av brödsäd och utsäde går att trygga tillgången till protein och övriga kritiska produktionsinsatser.

4. En del av de inbesparingar inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde som fastslagits i regeringsprogrammet har man tvingats göra inom forskning och rådgivning. Den nuvarande nivån på dessa anslag är låg, och därför är också en liten nedskärning av dessa anslag av betydelse.

Anslaget för landsbygdsrådgivning 2011 uppgick till 9 668 000 euro. De viktigaste målen för användningen av statsunderstödet var att uppnå

- 1) Förbättring av landsbygdsföretagens konkurrenskraft och kvaliteten på produkterna och verksamheten
- 2) Förbättring av miljön och landsbygden och minskade utsläpp av växthusgaser från jordbruket
- 3) Mångsidigare landsbygdsnäringar, ökat innovativt tänkande, ledningen av landsbygdsföretag och företagarnas välbefinnande och förmåga att orka i arbetet.

Utöver dessa mål har jord- och skogsbruksministeriet i sin resultatstyrning särskilt uppmärksammat såväl främjandet av informationsutbytet mellan forskning och rådgivning som ett ökat samarbete mellan rådgivningsorganisationerna. Detta har skett både med hjälp av resultatavtal och genom särskilda projekt.

Under 2011 bereddes också en strategi för statsunderstöd till landsbygdsrådgivning som genomfördes i samband med fördelningen av statsunderstöden för 2012. Arbetet baserade på undersökningen Rådgivningens spelplan 2020 (Neuvonnan pelikenttä 2020) i vilken det utreddes vilka utmaningar rådgivningens kommer att ställas inför i framtiden. Genom statsunderstödsstrategin vill man garantera att statsunderstöden riktas så att just de åtgärder som är allra viktigast med tanke på näringens framtid och utveckling får understöd. Därtill tillsatte man under 2012 i enlighet med regeringsprogrammet en utredningsman med uppgift att utarbeta ett förslag till hur den av staten delvis finansierade företagsrådgivningen för gårdarna ska ordnas i en situation, där det offentliga stödet minskar, men behovet av rådgivning växer och blir allt mera mångskiftande.

Tillståndet inom den offentliga ekonomin har lett till att den andel av statens direkta budgetfinansiering som anslås för finansiering av forskningsinstitutens verksamhet har minskat. År 2012 täcktes exempelvis de utgifter Forskningscentralen för jordbruk och

livsmedelsekonomi (MTT) hade upp till 56 procent av direkt budgetfinansiering, medan dess andel ännu 2008 uppgick till 70 procent. Den största delen av budgetfinansieringen används för uppgifter som ansluter sig till forskning och till upprätthållande av den nationella forskningsmiljön, vilket i stor utsträckning gagnar också annan forskning än den som bedrivs av MTT.

Till följd av nedskärningarna i ramen tvingades MTT balansera sin ekonomi under 2012 och 2013 med nästan 5 miljoner euro jämfört med 2011. Detta görs genom fokusering av verksamheten, förbättrad lönsamhet, merinkomster och kostnadsnedskärningar. Verksamhetsmodellen ändras i en tydligt lättare och flexiblare riktning och samtidigt minskar den tekniska personalen.

MTT:s profil som ett jordbruksforskningsinstitut med försöksverksamhet som sin huvudsakliga inriktning har förändrats på ett avgörande sätt under 2000-talet. Livsmedelsforskning, miljöforskning och bioteknikforskning liksom ekonomisk och regionekonomisk forskning samt samhällsforskning ingår i samhällets behovshierarki och därmed har efterfrågan på forskningsresultat förskjutit MTT:s fokus radikalt. I enlighet med den reviderade strategin och budgetnedskärningarna ändrar MTT sin inriktning och sina verksamhetsmetoder för att de huvudsakliga uppgifterna ska kunna skötas också i framtiden. Samarbetet med LYNET (Sammanslutningen för naturresurs- och miljöforskning) samt med universiteten stöder effektiviseringen av verksamheten. Under 2012 startade en projektgrupp med målet att slå samman Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT), Skogsforskningsinstitutet (Metla) samt Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet (VFFI) till Naturresurscentralen. Samma förslag ingick också i rapporten från en arbetsgrupp under ledning av understatssekreterare Timo Lankinen: ”Statens forskningsinstitut och forskningsfinansiering: förslag till totalreform”. Projektgruppens rapport, som blev klar i januari 2013, redogör för de viktigaste åtgärderna och en tidsplan för att Naturresurscentralen ska kunna inleda verksamheten från 1.1.2015. Ett principbeslut om att tillsätta ett projekt om Naturresurscentralen har fattats 17.1.2013.

Jord- och skogsbruksministeriets obundna forskningsfinansiering har man också blivit tvungen att skära ned kraftigt. I och med att utmaningarna i samhället kräver allt mera omfattande forskningsprojekt som spänner över flera vetenskapsgrenar innebär det att valet av forskningsprojekt är ett allt mer krävande arbete, eftersom endast ett fåtal kvalitetsprojekt kan omfattas av finansieringen. Samtidigt ska forskningen också utgöra underlag för politiska beslut (evidence based policy).

Det är därför ytterst viktigt att forskningen inom sektorn klarar sig bättre i konkurrensen om den finansiering som kommer från andra källor, såsom Finlands Akademi, Tekes och EU:s ramprogram, särskilt som EU inom sitt följande ramprogram (Horizon 2020) i betydligt större omfattning än tidigare kommer att inrikta sig på forskning inom bioekonomi. Inom den jord- och livsmedelsekonomiska finansieringen har man strävat efter att i första hand inrikta forskningsfinansieringen från gårdsbrukets utvecklingsfond på forskningsprojekt som primärt är viktiga för förvaltningen samt sådana som betjänar näringarna, eftersom dessa inte själva i samma utsträckning har de resurser för forskning som många av sektorerna inom industrin har.

Fiskerifonden

RP 220/2006 rd — RSv 205/2006 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 4.12.2006 att inga stödformer för något av de prioriterade områdena i rådets förordning (EG) nr 1198/2006 om Europeiska fiskerifonden utsluts och att stöd vid behov också kan ges till frivilliga initiativ till att minska fiskandet om fiskebestånden försämras.

I det operativa programmet för fiskeriet fastställs vilka av de stödåtgärder som fiskerifonden tillåter som Finland har för avsikt att införa samt vilka resurser som ska användas för åtgärderna. Ingen stödform som godkänts i det operativa programmet är kategoriskt utesluten.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Resurser för livsmedelstillsynen

SRR 7/2006 rd — RSk 47/2006 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 24.1.2007 att verksamhetsbetingelserna för forskningen och rådgivningen i livsmedelssäkerhet garanteras och att en tillräcklig finansiering säkerställs.

2. Riksdagen förutsatte att resurserna för livsmedelstillsynen säkerställs inom både statsförvaltningen och den kommunala livsmedelstillsynen.

Den forskning som gäller livsmedelssäkerhet finansieras genom jord- och skogsbruksministeriets resultatstyrning (Livsmedelssäkerhetsverket, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi), med jord- och skogsbruksministeriets obundna forskningsmedel samt med finansiering från universitet och högskolor. Dessutom ingår finansiering med anknytning till livsmedelssäkerheten i Europeiska unionens ramprogram för forskning. Med denna finansiering har man inlett och fortsatt forskningsprojekt som gäller livsmedelssäkerhet.

Centrala åtgärder för att trygga resurserna för livsmedelstillsynen är att sammanföra livsmedelstillsynen till lokala samarbetsområden och utöka tillsynens avgiftsbelagda tjänster. De lokala tillsynsenheternas antal har i början av 2013 sjunkit till ca 74. Kommunerna har enligt de utredningar som utförts rätt försiktigt börjat ta ut tillsynsavgifter.

Statsrådet kommer att lämna en redogörelse till riksdagen om livsmedelssäkerheten under 2013. I redogörelsen ser man bl.a. över hur målsättningen i den förra redogörelsen har förverkligats.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Genomförande av systemet med samlat gårdsstöd

RP 52/2007 rd — RSv 201/2008 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 16.12.2008 att jord- och skogsbruksministeriet före utgången av 2009 lämnar jord- och skogsbruksutskottet en detaljerad utredning om hur lagen fungerar och vilka konsekvenser den får med hänsyn till bland annat det som grundlagsutskottet har framhållit i sina utlåtanden i frågan.

I lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (557/2005), nedan lagen om samlat gårdsstöd, ändrades 20 § genom en lag som trädde i kraft den 1 januari 2009, så att 20 § 3 och 4 mom. upphävdes och ett nytt 3 mom. fogades till paragrafen i stället för det upphävda 3 mom. Enligt det tidigare 3 mom. i lagen om samlat gårdsstöd överförs en stödrättighet i regel till utarrenderaren när arrendetiden går ut med de undantag som nämns i momentet. Efter ändringen av 20 § är det inte längre så här, utan enligt gällande 20 § 3 mom. kan ett arrendeavtal jämkas, om avsaknaden av villkoret gällande överföringen av stödrättigheter skulle leda till oskäligheter.

Jord- och skogsbruksministeriet känner inte till ett enda fall där ett arrendeavtal skulle ha jämkats i överensstämmelse med 20 § 3 mom. i lagen om samlat gårdsstöd.

Från 1.8.2005, då lagen om samlat gårdsstöd trädde i kraft, till 31.12.2008 har några tvistemål enligt det tidigare 20 § 3 mom. anhängiggjorts. Landsbygdsnäringsnämnden har avgjort ca tio tvistemål anhängiga vid nämnden. Dessa gäller överföring av stödrättigheter. Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat ett avgörande i ett ärende som gäller stödrättigheter våren 2012. Ärendet avgjordes så att gårdsstödsrättigheter som beviljats en arrendator 2006 inte behöver överföras tillbaka till markägaren när arrendetiden har löpt ut.

Jord- och skogsbruksministeriet lämnade riksdagens jord- och skogsbruksutskott en detaljerad utredning 29.1.2010.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Strukturstöd till jordbruket

RP 113/2007 rd — RSv 121/2007 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 11.12.2007 att ansökningar om startstöd till unga jordbrukare prioriteras i förhållande till andra ansökningar om strukturstöd när ansökningarna behandlas, så att urvalsförfarandet inte behöver tillämpas när unga jordbrukare beviljas startstöd.

2. Riksdagen förutsatte att bara den ena maken behöver uppfylla kraven på yrkeskunskap när makarna gemensamt ansöker om startstöd till unga jordbrukare, såvida inte EG-bestämmelserna kräver annat.

3. Riksdagen förutsatte att effekterna av lagen om strukturstöd till jordbruket följs och att jord- och skogsbruksutskottet får en utredning om utfallet före utgången av 2009.

1. För ansökningar om startstöd för unga jordbrukare har varje NTM-central anvisats en egen anslagskvot åren 2008–2012. Med hjälp av denna har man kunnat säkerställa att alla sökande som uppfyller villkoren kan beviljas startstöd.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

2. Europeiska gemenskapens bestämmelser förutsätter att i sådana situationer, där makarna tillsammans ansöker om startstöd för unga jordbrukare, ska båda makarna uppfylla kraven på yrkeskunskap.

Enligt statsrådets förordning om investeringsstöd för gårdsbruk och om startstöd till unga jordbrukare (299/2008) betraktas yrkesutbildning på minst andra stadiet i naturbruk eller annan motsvarande utbildning som tillräcklig yrkeskunskap, om utbildningen är ändamålsenlig med tanke på den företagsverksamhet som stödet gäller. Startstöd får även beviljas lantbruksföretagare som har minst tre års arbetserfarenhet av jordbruk och minst tjugo studieveckors eller trettio studiepoängs utbildning som är ändamålsenlig med tanke på bedrivande av den företagsverksamhet som stödet gäller. I situationer då makar tillsammans ansöker om stöd för etablering av jordbruk anses det att kravet på yrkeskunskap uppfylls även om bara den ena av makarna uppfyller de ovan nämnda punkterna, men då ska den andra maken ha minst tre års arbetserfarenhet av jordbruk. Kravet på yrkeskunskap ska uppfyllas senast det tredje året efter det att stödet beviljats.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

3. Jord- och skogsbruksministeriet följer upp konsekvenserna av lagen om strukturstöd till jordbruket och har tillställt riksdagens jord- och skogsbruksutskott en utredning om det nya stödsystemets funktionsduglighet i december 2009.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Konsekvenserna av viltskadelagen

RP 90/2008 rd — RSv 198/2008 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 12.12.2008 att viltskadelagens konsekvenser följs och att en utredning om iakttagelserna lämnas till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2010.

Jord- och skogsbruksministeriet lämnade före utgången av 2010 en utredning till jord- och skogsbruksutskottet.

I utredningen konstaterades, att man i viltskadelagen och förordningen om viltskador särskilt har beaktat ersättandet av synnerligen betydande skador som orsakats av stora rovdjur. De strukturella förändringar som viltskadelagen innebär, såsom systemet med ersättning för försvunna kalvar och exceptionellt stora skador på ren, skapades för att säkerställa en mer täckande ersättning för i synnerhet skador som orsakats av stora rovdjur och för att trygga förutsättningarna för renhushållningsnäringen.

Fram till 2011 ökade antalet stora rovdjur även inom renskötselområdet, trots att jakt på dem var tillåten med dispens (utom på järv). Härefter har antalet tydligt börjat minska. Mängden skador orsakade av brunbjörnar och lodjur har sjunkit medan vargskadorna har

ökat. Byteskvoten på varg hann emellertid bli fylld och väderförhållandena olämpliga för jakt innan en kompletterande förordning gavs, vilket bidrog till att skadorna ökade våren 2012. För innevarande jaktår har det inte fastställts någon som helst kvot på varg inom renskötselområdet. Dessutom har jakt på järv inte bedrivits i Finland under de 30 senaste årens med dispens och järvstammen har sakta börjat växa. Järvskadornas betydande ökning kan inte förklaras med att stammen har vuxit utan med att väderförhållandena har varit gynnsamma för järven. Skadorna orsakade av stora rovdjur under 2012 kommer att vara de största genom tiderna och järvskadorna lika stora som skadorna som alla de tre andra stora rovdjuren orsakat tillsammans. Antalet upphittade renar uppgår till omkring 5000 stycken och det är nästan 1000 renar mera än under det föregående toppåret 2007. Det verkar vara möjligt att genom jakt påverka mängden skador orsakade av brunbjörnar, vargar och lodjur, men inte när det gäller järven. Det skulle vara lättare att göra en prognos över hur ersättningsanslaget räcker till om järven separeras från detta ersättningssystem och att det utvecklas ett revirbaserat ersättningssystem.

Genomgripande reform av lagen om fiske

RP 17/2009 rd — RSv 72/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 26.5.2010 att bestämmelserna om yrkesfiske i samband med den genomgripande reformen av lagen om fiske ändras så att yrkesfiske blir tillståndspliktig verksamhet.

En genomgripande reform av lagen om fiske har beretts under ledning av jord- och skogsbruksministeriet av en bredbasig arbetsgrupp och dess fyra sektioner. Bestämmelserna om yrkesfiske, inklusive verksamhetens tillståndspliktighet, har behandlats som en del av den genomgripande reformen. I förslaget har man utgått från att yrkesfiskarna ska införas i ett register som upprätthålls av NMT-centralerna och att endast yrkesfiskare primärt ska ha rätt att sälja fisk. Det föreslås också att de ska ha skyldighet att anmäla uppgifter om fångsten. Verkställigheten av dessa förslag innebär i praktiken att yrkesfisket blir tillståndspliktigt.

Överföring av inskrivningsärenden som gäller fastigheter

RP 30/2009 rd — RSv 89/2009 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 15.6.2009 att lantmäteriverkets alla kontor ska tillhandahålla tjänster som håller samma standard i alla inskrivningsärenden som berörs av reformen.

1. Som en följd av riksdagens uttalande överflyttades omedelbart efter att inskrivningen av fastighetsärenden hade överförts på Lantmäteriverkets ansvar till Österbottens lantmäteribråns kontor i Alajärvi en inskrivningssekreterare, som sköter inskrivningsärenden och

vid behov bistår kundservice när det gäller kundservice i inskrivningsärenden. Arbetsuppgifterna ändrades för en person som arbetade vid Mellersta Finlands lantmäteribråns kontor i Saarijärvi och som ca två år tidigare hade skött inskrivningsärenden vid tingsrätten. Denna person började sköta inskrivningsärenden vid kontoret och fick dessutom till uppgift att vid behov bistå kundservice när det gäller kundservice i inskrivningsärenden. I och med att åtgärderna hade vidtagits hade inskrivningssekreterare blivit utplacerade vid Lantmäteriverkets alla 35 kontor, och därför kan det anses att Lantmäteriverkets alla kontor erbjuder tjänster som håller samma standard också i fråga om inskrivning av fastighetsärenden. Lantmäteriverkets samtliga kontor verkar alltså enligt principen om s.k. komplett service.

Lantmäteriverket har under de senaste åren förbättrat sin service i synnerhet vad det gäller inskrivningen av fastighetsärenden genom att anställa fler inskrivningsjurister och ordna regelbunden utbildning för den personal som sköter inskrivningsuppgifter. I avsikt att höja betjäningskapaciteten på riksplånet, speciellt när det gäller inskrivningsärendena, övergår verket dessutom till ett nytt inskrivningssystem 2013.

Ärendet ger inte anledning till andra åtgärder. Det föreslås att uttalandet slopas.

Behov av ändring av bestämmelserna om strukturstöd till jordbruket

RP 65/2009 rd — RSv 91/2009 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 15.6.2009 att det genast utreds vad som behöver ändras i lagbestämmelserna om strukturstöden till jordbruket och att regeringen lämnar en proposition med nödvändiga ändringar till riksdagen i början av höstsessionen.

Jord- och skogsbruksministeriet överlämnade i slutet av 2009 en sådan utredning som avses i uttalandet. Jord- och skogsbruksministeriet har dessutom kartlagt behovet av ändring av det nya systemet med strukturstöd och har berett författningsändringar tillsammans med producentorganisationerna och företrädare för finansministeriet i den s.k. arbetsgruppen för strukturstödet. Efter den lagändring (598/2009) som godkändes i augusti 2009 har regeringens propositioner (RP 294/2010 rd) och (RP 40/2011 rd) gällande det upphandlingsförfarande som ska tillämpas på investeringar vid gårdsbruksheter överlämnats till riksdagen. Lag 499/2011, som baserar sig på förslaget i den förstnämnda propositionen, trädde i kraft i november 2011 och lag 1415/2011, som baserar sig på den andra propositionen, trädde i kraft vid ingången av 2012. Arbetsgruppen har inte kunnat konstatera något behov av andra ändringar i innehållet i lagen om strukturstöd till jordbruket. I september 2012 överlämnades till riksdagen regeringens proposition (RP 102/2010 rd) om att sänka räntestödet för räntestödslån från fyra procentenheter till tre. En lagändring baserad på denna proposition trädde i kraft genom lagen 947/2012. Jord- och skogsbruksministeriet har ytterligare fattat beslut om ett lagstiftningsprojekt som bereder lagstiftning som gäller programperioden 2014—2020 och ändringar som i detta sammanhang behöver vidtas även i lagen om strukturstöd till jordbruket.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Anordnande av landsbygdsförvaltningen i kommunerna

RP 232/2009 rd — RSv 26/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 16.3.2010 att EU-bestämmelserna om åtskiljande av uppgifterna i Finland ska tolkas så att den person som har hand om uppgifter som landsbygdsnäringsmyndighet i kommunen kan sköta både uppgifter som förvaltningsmyndighet och uppgifter som utbetalningsställe. Uppgifterna ska anses ha blivit åtskilda om personen i fråga inte sköter både uppgifter i anslutning till förbindelsebeslut och uppgifter som utbetalningsställe för en och samma lantbruksföretagare.

De principer för åtskiljande av uppgifter som förutsätts i riksdagens uttalande har vid inrättandet av samarbetsområden presenterats med hjälp av utbildning och information. Uttalandet beaktas också vid utarbetandet av avtal om utbetalningsställe mellan Landsbygdsverket och kommunernas samarbetsområden.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Gränsälvöverenskommelsen mellan Finland och Sverige

RP 264/2009 rd — RSv 95/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 16.6.2010 att regeringen både nationellt och tillsammans med Sverige ser till att fisket av lax och öring i Östersjön regleras effektivt och genom konkreta åtgärder bereder sig på att i större omfattning skydda fiskbestånden och utfärda effektivare fiskebestämmelser utifrån 16 § i fiskestadgan för Torneälvens fiskeområde samt i samråd med Sverige ser till att övervakningen av fisket genomförs effektivt i det område som gränsälvöverenskommelsen gäller.
2. Riksdagen förutsatte att jord- och skogsbruksutskottet senast den 1 oktober 2012 lämnas en utredning om resultaten av regleringen, övervakningen och uppföljningen av fisket och om åtgärderna enligt 16 § i fiskestadgan.

1. Regeringen har reglerat fisket av lax med hjälp av såväl statsrådets förordning om begränsningar av laxfisket i Bottniska viken och Simo älv (190/2008) som statsrådets förordning om tillämpning av nationella fiskebestämmelser inom Torneälvens fiskeområde (436/2011). Förordning 436/2011 sammanhänger med gränsälvöverenskommelsen mellan Finland och Sverige och dess syfte är att sätta den bestämmelse i 7 § 8 stycket i fiskestadgan för Torneälvens fiskeområde som ingår i överenskommelsen i kraft. Bestämmelsen gäller nationella beslut om laxfiske på havsområdet och övervakningen av fisket.

I fråga om året 2012 kan det konstateras att laxen lekvandrade i Torneälven i betydligt större omfattning än tidigare. Antalet laxar som passerade laxräknaren i Kattilakoski var över 60 000.

Överläggningar enligt 16 § i fiskestadgan för Torneälvens fiskeområde har pågått på vårvintern 2011 och 2012. Överläggningarna har genomförts i god anda och med beaktande av förfaringsstättet i fiskestadgan. Under båda åren har det gått att överenskomma om ett protokoll enligt 16 § 3 stycket. Protokollen har i Finland satts i kraft genom Republikens presidents förordning 438/2011 (FördrS 66/2011) och statsrådets förordning 204/2012 (FördrS 21/2012).

2011 års protokoll upptar en bestämmelse om fångsthåvens struktur vid fiske med håv av andra arter än lax och öring. Samtidigt slopades kravet på maskstorlek som hade lett till att sikar fastnade i håvens maskor och skadades. På Finlands initiativ innehåller protokollet också en bestämmelse att det dagliga vittjandet av alla fiskhus i fasta fångstredskap för fiske av annan fisk än lax och öring förutsätter att fiskhuset lyfts upp ur vattnet så att hela fiskhusets fångst och ett varsamt frisläppande av all fångad lax och öring entydigt kan verifieras av en närvarande övervakare. Genom protokollet utökades dessutom bilaga 2 med vissa traditionella fångstplatser och kompletteringar av fångstplatsernas namn. Bestämmelserna i protokollet tillämpas från början av fiskesäsongen sommaren 2011.

2012 års protokoll innehåller en bestämmelse om den tillåtna tidpunkten för att inleda fiske av lax och öring med fasta redskap i havsområdet. Enligt bestämmelsen får fisket 2012 inledas tidigast från den 19 juni, när det enligt fiskestadgan kunde ha börjat från den 17 juni kl. 12.00. Dessutom ingick i protokollet en bestämmelse att vid fiske efter lax och öring med flytnät får samtidigt högst ett flytnät per båtlag användas. Bilaga 2 till fiskestadgan kompletterades också med uppgiften om en ny fångstplats för fiske med håv. Bestämmelserna i protokollet tillämpas från början av fiskesäsongen sommaren 2012 med undantag för bestämmelsen om när fisket av lax och öring på havsområdet får inledas, denna lösning gällde endast fiskesäsongen sommaren 2012.

På basis av de observationer som finländska fiskeövervakare gjort har fiskarnas och övervakarnas åtgärder på den svenska sidan tagit ett steg i rätt riktning. Fisket med fasta redskap inleddes senare än förut och vid den övervakning som skett före laxfiskesäsongen har den fisk som fångats i fasta redskap släppts tillbaka i vattnet. Det finns alltså orsak att bättra sig beträffande iakttagandet av bestämmelserna och övervakningen, men riktningen är den rätta. Även samarbete mellan tillsynsmyndigheterna vid planeringen av och den praktiska övervakningen har blivit bättre. Sverige har också anvisat mera resurser för övervakningen av fisket.

2. Jord- och skogsbruksministeriet lämnade 28.9.2012, inom den föreskrivna tiden (1.10.2012), en sådan utredning som riksdagen förutsatte till jord- och skogsbruksutskottet.

Skogslagens bemyndiganden

RP 266/2009 rd — RSv 109/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 21.6.2010 att inga sådana ändringar görs som innebär att den vård och användning av skogar som avses i den här lagen ändras när bestämmelser under lagnivå ses över i enlighet med de bemyndiganden som nu blir lagstadgade.

En partiell ändring av skogslagen (1093/1996) och en sammanhörande ändring av strafflagen har stadfästas 10.9.2010. Ändringarna har publicerats i författningssamlingen med nummer 822/2010 (skogslagen) och 823/2010 (strafflagen). Ändringarna trädde i kraft 1.1.2011. Samtidigt trädde också statsrådets förordning om hållbar skötsel och användning av skog (1234/2010) i kraft. I förordningen har samlats de ämnesshelheter som ingick i skogsförordningen och jord- och skogsbruksministeriets beslut om tillämpningen av skogslagen. De sistnämnda författningarna upphävdes genom ovan nämnda statsrådets förordning. Gällande statsrådets förordning överensstämmer med riksdagens uttalande och har inte ändrat rådande praxis för skötseln och användningen av skog.

För tillfället bereder jord- och skogsbruksministeriet ändringar i skogslagen, som kommer att inverka även på sådan skötsel och användning av skog som avses i den gällande skogslagen. Översynen kommer att grunda på principbeslutet Det nationella skogsprogrammet 2015 som statsrådet godkände i mars 2008. I programmet sägs att skogslagstiftningen ska reformeras på så sätt att den bättre än för närvarande stöder programmets målbild. En uppdatering av programmet godkändes i december 2010. Som den viktigaste åtgärden i programmet föreslås det att skogsbehandlingsmetoderna görs mångsidigare, bl.a. genom en översyn av lagstiftningen.

I syfte att uppnå principbeslutets mål gick man in för att reformera skogslagen i två faser. I reformens första fas reviderades skogslagen genom den ovan nämnda partiella ändringen så att den uppfyller grundlagens krav utan att rådande praxis för skogsbehandlingen ändrades. I den andra fasen som nu är under beredning är det meningen att företa betydande ändringar i skogslagen med beaktande av samhällets och skogsägarnas nya målsättningar och värderingar, förändringar som skett i användningen av skog och färsk forskningresultat samt förbättra skogsbrukets lönsamhet. Med hjälp av reformen ska det utöver sådan skötsel och användning av skog som avses i den nuvarande skogslagen bli möjligt att smidigare än för närvarande tillämpa alternativa behandlingsmetoder.

Avsikten är att en proposition om ändring av skogslagen, som jord- och skogsbruksministeriet har under beredning, ska komma upp till behandling i riksdagen under vårsessionen 2013. När skogslagen ändras så att den är i linje med principbeslutet förutsätter detta också ändringar i bestämmelserna på lägre nivå.

Skogsgödsling

RP 271/2009 rd — RSv 47/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 23.4.2010 att bestämmelserna om skogsgödsling på lägre nivå än lag formuleras så att utskottets ståndpunkter i betänkandet om regeringens proposition med förslag till lag om gödselfabrikat (JsUB 3/2006 rd - RP 71/2005 rd) blir beaktade.

Jord- och skogsbruksministeriets nya förordning om gödselfabrikat (24/2011) trädde i kraft 13.9.2011. I enlighet med riksdagens ståndpunkt kommer det att vara möjligt att också i fortsättningen utveckla och använda aska av god kvalitet som uppkommit vid

förbränningen av trä, torv och åkerbiomassa för skogsgödsling liksom för framställning av nya produkter för skogsgödsling (ny typbeteckning; gödselmedel av aska). I ministeriets förordning höjdes det högsta tillåtna kadmiumvärdet till 25 mg Cd/kg torrsubstans i gödselmedel av aska som används inom skogsbruket, då det tidigare var 17,5 mg Cd/kg. Enligt den nya förordningen får kadmium som ingår i gödselmedel av aska spridas till en mängd av 100 g/ha mätt under en period av 60 år. Ändringen motsvarar Skogsforskningsinstitutets riktlinjer för skogsaska, då gödselmedel av aska till en mängd av 4 000 kg/ha används inom skogsbruket. De tidigare tillåtna maximala spridningsmängderna av kadmium var 60 g/ha mätt under en period av 40 år. Också gränsvärdet för arsen i gödselmedel av aska som används i skogsbruk höjdes genom förordningen. Gränsvärdet är nu 40 mg As/kg torrsubstans, då den tidigare var 30 mg As/kg torrsubstans. Samtidigt som gränsvärdena för arsen höjdes föreskrevs i enlighet med Skogsforskningsinstitutets förslag den maximala spridningsmängden per hektar för arsen i gödselmedel av aska på motsvarande sätt som för kadmium, och maximimängden är nu 160 g As/ha mätt under en period av 60 år.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Ändring av livsmedelslagen

RP 275/2009 rd — RSv 96/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 8.6.2010 att regeringen i fortsättningen ser till att kontrollen av importen av såväl förpackningsmaterial som livsmedel i största möjliga utsträckning koncentreras till tullen och Livsmedelssäkerhetsverket och att kommunerna har de nödvändiga resurserna om de påförs fler uppgifter inom livsmedelstillsynen.

Kontrollen av importen av samtliga livsmedel, inklusive förpackningsmaterial, ska skötas av tullverket, medan kontrollen i fråga om livsmedel av animaliskt ursprung ska skötas av Livsmedelssäkerhetsverket. Det föreslås inga nya uppgifter inom livsmedelstillsynen för kommunerna. Tvärtom har ansvaret för köttbesiktningar i små slakterier överförts på staten fr.o.m. 1.9.2011 (lag 352/2011).

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Landsbygden och ett välmående Finland, statsrådets redogörelse

SRR 5/2009 rd — RSk 7/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen godkände 28.4.2010 med anledning av redogörelsen följande ställningstagande och förutsatte att

1. Regeringen ser till att utveckla infrastrukturen och tjänsterna på landsbygden utifrån invånarnas och näringarnas behov och så att landsbygden behandlas på lika villkor som resten av landet.

2. Regeringen bidrar till att näringslivet på landsbygden utvecklas så att det vid sidan av traditionella näringar satsas framför allt på sektorer med särskilda starkheter tack vare globala förändringar, såsom decentraliserad förnybar energi och rena livsmedel.

3. Regeringen ser till att såväl den landsbygdsinriktade primärforskningen och tillämpade forskningen som utbildningen läggs upp så att de kan ge ett svar på de nya utmaningar som bland annat globala förändringar ställer oss inför.

4. Regeringen i planeringen av statsfinanserna beaktar de resursbehov som utvecklandet av landsbygden förutsätter och vidtar åtgärder för att förbättra samarbetet mellan myndigheterna inom olika förvaltningsområden och inför konsekvensutvärderingar för landsbygden som ett föregripande element i allt sådant nationellt beslutsfattande som har regionala konsekvenser

1–4. Jord- och skogsbruksministeriet har berett ett principbeslut om utveckling av landsbygden tillsammans med arbets- och näringsministeriet (ANM). Principbeslutet godkändes 24.2.2011 av statsrådet på föredragning från ANM. De centrala utmaningarna med tanke på landsbygdens framtid som principbeslutet ska ge svar på är följande:

1) Beredskap inför att andelen äldre i befolkningen växer snabbare på landsbygden än i städerna

2) Trygghet av tillgången till service på landsbygden

3) Säkerställande av att landsbygdens transport- och telekommunikationsinfrastruktur är tillräckligt täckande och att den hålls i skick

4) Främjande av livskraften hos näringarna på landsbygden.

Personalen och uppgifterna inom sektionen för landsbygdspolitik vid enheten för utveckling av landsbygden, som fungerade under jord- och skogsbruksministeriets jordbruksavdelning, överfördes i enlighet med regeringsprogrammet till regionutvecklingsenheten vid arbets- och näringsministeriet från början av 2012. Härigenom har skötseln av uppgifterna inom den nationella landsbygdspolitiken (bl.a. samarbetsgruppen för landsbygdspolitik) övergått på arbets- och näringsministeriet.

Regeringen främjar de åtgärder som uttalandet förutsätter i fråga om landsbygdens infrastruktur, utvecklandet av näringslivet och uppfyllandet av behoven av forskning, utveckling och innovation, framförallt regionalt och lokalt, med utnyttjande av stöden för politikprogrammen för landsbygds- och kohesionspolitiken. Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013 innehåller resurser och möjligheter att verkställa regionala och lokala strategier för att främja livskvaliteten, miljön och näringsverksamheten i landsbygdsområdena. Programmet ger t.ex. möjlighet att anvisa särskild finansiering på 25 miljoner euro för utveckling av bredbandsinfrastrukturen i landsbygdsområden under programperioden. Genomförandet av programmen framskrider i beräknad takt och programmen avslutas 2015. Målet på regional nivå är framför allt att främja näringsverksamhet och sysselsättning på landsbygden. Likaledes pågår beredningen av landsbygdsutvecklingsprogrammet under programperioden 2014–2020 i form av ett brett upplagt samarbete med intressentgrupperna.

Också en betydande del av strukturfondsfinansieringen (från ERUF och ESF) har anslagits för utvecklingsåtgärder i landsbygdsområdena i särskilt Norra och Östra Finland.

Fullmakterna att använda och fatta beslut om den finansiering som nämns ovan och om den nationella utvecklingsfinansieringen har delegerats till främst regional och lokal nivå. Verksamheten enligt regionala strategier och mål utövas i form av samarbete mellan olika förvaltningsområden och landskapsförbund. Samarbetet mellan förvaltningsområdena på regional nivå intar en nyckelställning inom alla landsbygdsutvecklingsåtgärder och betonas också i styrningen av den regionala förvaltningen.

I och med att uppgifterna, personalen och anslagen överförs enligt riktlinjerna i regeringsprogrammet har även ansvaret för uppföljningen av statsrådets redogörelse övergått på arbets- och näringsministeriet.

Ärendet omfattas av arbets- och näringsministeriets ansvar för sitt förvaltningsområde.

Fastighetsbildningslagen

RP 265/2009 rd — Rsv 307/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 9.2.2011, att effekterna av den lag som nu utfärdas följs upp och att jord- och skogsbruksutskottet lämnas en utredning över uppföljningsverksamheten senast 2013.

Statsrådet beslöt 21.7.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Jord- och skogsbruksministeriet har i samarbete med Lantmäteriverkets centralförvaltning inlett en sådan uppföljning som uttalandet förutsätter. Därtill har ministeriet intagit i Lantmäteriverkets resultatavtal för 2013 förpliktelsen att rapportera konsekvenserna av lagstiftningen som rör delningsbegränsningarna till jord- och skogsbruksministeriet senast 31.10.2013.

Jaktvårdsavgifterna

RP 237/2010 rd — Rsv 275/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 25.1.2011 att en större del av de influtna medlen från jaktvårdsavgifterna anvisas för jaktvårdsföreningarnas utgifter.

Statsrådet beslutade 17.2.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

I enlighet med riksdagens uttalande kommer den del av de influtna medlen från jaktvårdsavgifterna som anvisas för jaktvårdsföreningarnas utgifter att varje år under VEP-perioden höjas från nuvarande 18,5 procent. I statsbudgeten för 2012 uppgår jaktvårdsföreningarnas andel av jaktvårdsutgifterna till 20 procent. Målet är att höja andelen till 24 procent fram till år 2016. Detta förutsätter emellertid att jaktvårdsavgiften höjs, eftersom utvecklandet av verksamheten vid Finlands viltcentral kräver investeringar i nya informationssystem för att resultatet av verksamheten ska kunna tryggas. Att öka den andel som

anvisas jaktvårdsföreningarna utan ett ökat uttag av årliga jaktvårdsavgifter skulle kräva en nedskärning i de disponibla medlen för Finlands viltcentral vilket skulle äventyra viltcentralens serviceförmåga. Därför lade statsrådet förslag om att jaktvårdsavgiften höjs till 33 euro från början av 2013. Riksdagen godkände denna ändring i lagen om jaktvårdsavgift och jaktlicensavgift 21.12.2012.

Utöver vad som konstateras ovan skapas inom ramen för Finlands viltcentral en särskild stödprocess som omfattar bl.a. åtgärder som att se till att de ekonomiska förutsättningarna för viltvårdsföreningarna bibehålls och förbättras samt att utveckla och upprätthålla viltvårdsföreningarnas informationssystem och stödet för ekonomiförvaltningen.

Energistöd för klenträäd

RP 270/2010 rd — RSv 254/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 10.12.2010 att det följs upp hur lagen om energistöd för klenträäd påverkar användningen av trä för energiproduktion och råvirkesmarknaden och att utskottet före utgången av 2012 får en utredning över uppföljningsresultaten.

Statsrådet beslutade 27.1.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. Under ledning av arbets- och näringsministeriet utarbetades 2011 en modell för uppföljning av vilka återverkningar energistöden har på energiutvinningen av trä och på virkesmarknaden.

Eftersom kommissionens notifieringsbehandling inte är slutförd är inte systemet med energistöd för klenträäd ännu i kraft och någon utvärdering av stödets återverkningar på energiutvinningen av trä och på virkesmarknaden har inte heller utförts.

Översyn av lagen om fiske

RP 271/2010 rd — RSv 363/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 15.3.2011 att det i samband med översynen av lagen om fiske på lagnivå föreskrivs om satsning på fiskeövervakning vid fördelningen av de medel som inflyter av fiskevårdsavgifterna så att övervakningen får tillräckliga resurser.

Statsrådet beslutade 24.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. En grundlig översyn av lagen om fiske har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet med hjälp av en arbetsgrupp och fyra utskott. Fiskeövervakningen har tagits in som ett eget användningsändamål för medlen i det förslag till finansieringssystem i de förslag till lagar som än så länge enbart existerar som utkast. Dessutom har det föreslagits att ansökningar om understöd för utvecklande av fiskeövervakningen ska prioriteras vid beviljan-

det av de behovsprövade understöd som 2012 och 2013 betalas av medel som influtit av fiskevårdsavgiften.

Köttbesiktning vid små slakterier

RP 293/2010 rd — RSv 333/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 1.3.2011 att sänkningen av de små slakteriernas kostnader för köttbesiktning och tillsyn genomförs så att nyttan av kostnadssänkningen till fullt belopp tillkommer de små slakterierna och att jord- och skogsbruksutskottet senast i september 2012 lämnas en utredning om kostnadssänkningen och uppföljningen av den.

Statsrådet beslutade 31.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. Köttbesiktningen och tillsynen över den vid små slakterier och inrättningar för vilthantering överfördes 1.9.2011 till staten. Institutionen för livsmedels- och miljöhygien vid Helsingfors universitet har gjort en utredning om vilka konsekvenser överföringen har medfört. En utvärderingsrapport samt Livsmedels säkerhetsverkets utredning om små slakteriers kostnader för köttbesiktning och tillsyn över anläggningarna 2012 lämnades till riksdagens jord- och skogsbruksutskott 27.9.2012. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Upphandlingsförfarandet för investeringar vid gårdsbruksheter

RP 294/2010 rd — RSv 367/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 15.3.2010 att man även i författningarna på lägre nivå och när reformen genomförs i övrigt särskilt går in för att minska jordbrukarnas administrativa börda.

Statsrådet beslutade 12.5.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om investeringsstöd för gårdsbruk och om startstöd till unga jordbrukare (1140/2011) utfärdades i november 2011. I förordningen föreskrivs om ett förenklat upphandlingsförfarande jämfört med lagen om offentlig upphandling (348/2007), som minskar den administrativa bördan för den som ansöker om stöd. Om den som ansöker om stöd inte har gjort en anmälan om offentlig upphandling före stödet beviljas, gör närings-, trafik- och miljöcentralen en anmälan för dennes räkning. En egen sektion för anmälan av jordbrukarnas upphandlingsannonser har skapats i det elektroniska anmälningssystemet för offentlig upphandling. Landsbygdsverket har utarbetat anvisningar för användarna om hur ett konkurrensutsättningsförfarande enligt förordningen ska genomföras och om användningen av det elektroniska anmälningssystemet.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Upphävande av lagen om ersättande av översvämningsskador

RP 295/2010 rd — RSv 325/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 22.2.2011 att det följs upp hur de nya försäkringsprodukterna på marknaden påverkas av att lagen upphävs och att jord- och skogsbruksutskottet ges en utredning över uppföljningsresultaten senast 2012.

Statsrådet beslutade 25.8.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Jord- och skogsbruksministeriet har lämnat en uredning till jord- och skogsbruksutskottet vid utskottets utfrågning 29.11.2012. Enligt en utredning som har genomförts tillsammans med Finansbranchens centralförbund kan de tre största bolagen, vilkas marknadsandel är över 80 procent, tillhandhålla hushållen försäkringar med översvämningsskydd före början av 2013. Dessutom överväger de andra bolagen att erbjuda försäkringar som inkluderar översvämningsskydd eller erbjuda dem i vissa särskilda produkter. Villkoren i de försäkringsprodukter som man har vetskap om motsvarar de uppställda målen för översvämningsskyddet som låg som grund för lagstiftningen i syfte att reformera ersättningsystemet. Utöver översvämningsskyddet för bostadshus erbjuder två försäkringsbolag försäkringar som ersätter översvämningsskador även på byggnader för lantbruksproduktion. Enligt jord- och skogsbruksministeriets bedömning på basis av utredningen har hushållen och även lantbruksföretagarna efter det att lagen om ersättande av skador som förorsakats av exceptionella översvämningar upphävdes tillräcklig möjlighet att bereda sig på skador som översvämningar från vattendrag förorsakar på byggnader och lösöre i dessa genom att teckna en försäkring.

Livsmedelssäkerhet

SRR 3/2010 rd — RSk 40/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen godkände 27.1.2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. Regeringen ser till att det finns adekvata resurser för livsmedelskontroll och för tullen, i synnerhet för tulllaboratoriet, i syfte att förbättra riskhanteringen och att kontrollen samtidigt fortsätter att koncentreras till staten.
2. Regeringen arbetar med en bättre livsmedelssäkerhet som mål för att förbättra spårbarheten i fråga om livsmedel, vilket innebär att alla livsmedelsprodukter i fortsättningen ska vara ursprungsmärkta.

Statsrådet beslutade 17.2.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Genom en ändring av livsmedelslagen (352/2011) överfördes köttbesiktningen vid små slakterier och inrättningar för vilthantering och den tillsyn som sammanhänger med den från kommunerna till staten från och med 1.9.2011.

2. En förordning om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (EU) nr 1169/2011 trädde i kraft i december 2011. De nya kraven på obligatorisk livsmedelsinformation börjar tillämpas i december 2014. Livsmedlets ursprungsland måste uppges i fall att det kan vilseleda konsumenten om detta inte uppges. Genom förordningen om information till konsumenterna utvidgas skyldigheten att lämna uppgifter om livsmedlets ursprungsland stegvis. Fram till utgången av 2014 utvidgas skyldigheten att uppges ursprungsland att omfatta förutom nötkött även gris-, får- och getkött samt kött av fjäderfä. När livsmedlets ursprungsland uppges och detta inte är samma som den primära ingrediensens ursprungsland ska också den primära ingrediensens ursprungsland uppges. Separat redogörelse ska ingå för ursprungslandet för kött som använts som ingrediens. Skyldigheten att uppges ursprung utsträcks även till vissa andra produktgrupper, exempelvis mjölk och mjölk som använts som ingrediens i mjölkprodukter. En aktör inom livsmedelsbranschen kan redan nu frivilligt uppges ursprungsland för ett livsmedel eller dess ingredienser.

Livsmedelspolitisk redogörelse

SRR 6/2010 rd — RSk 41/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen godkände 27.1.2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. Regeringen ser till att primärproduktionens lönsamhet och primärproducenternas villkor på marknaden förbättras, vilket säkerställer den inhemska livsmedelsproduktionen och att åkermarken i Finland fortsatt används för produktion.
2. Regeringen ser till att ta fram spårbarhetssystem för livsmedel för att livsmedelsråvarors ursprung och produktionssätt alltid ska kunna påvisas vid saluföringen av produkter.
3. Regeringen främjar användningen av närproducerade och ekologiskt producerade livsmedel i offentlig måltidsservice genom att möjliggöra entydiga kvalitetskriterier som färskhet, tillsatsfrihet och korta transportavstånd vid offentlig upphandling.
4. Regeringen förbättrar försörjningsberedskapen och skapar större klarhet i förvaltningen av livsmedelspolitiken och främjar samordningen mellan olika förvaltningsområden.

Statsrådet beslutade 10.2.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Regeringen har fortsatt att trygga primärproduktionens lönsamhet, bl.a. genom att bevilja produktions- och investeringsstöd. Inom EU har Finland likaledes kraftigt fört fram egna synpunkter i samband med reformen av Europeiska unionens gemensamma jordbrukspolitik (CAP). Därtill har primärproducenternas ställning beaktats i arbetet med att bereda program för såväl ekologiskt producerade som närproducerade livsmedel. Under 2012 har den inhemska livsmedelsproduktionen förblivit stabil, trots att producentpriserna har fluktuerat och priserna för insatsvaror har stigit.

2. Jord- och skogsbruksministeriet har med hjälp av bl.a. projektfinansiering arbetat vidare på att utveckla ansvars- och spårningssystem sektorvis. Tyngdpunkten i 2012 års arbete har varit förlagd till branschen för griskött, där branschen har dokumenterat det existerande systemet i form av en kvalitetshandbok och inlett kvalitetsrevisioner på försorg av en utomstående auditör.

3. I regeringens beredning av program för ekologiskt producerade och närproducerade livsmedel har utvecklandet av upphandlingslagstiftningen innehått en central roll. Rådgivningen till dem som sköter offentlig upphandling har en nyckelposition när det gäller att beakta kvalitetsmässiga kriterier. Jord- och skogsbruksministeriet har finansierat projekt som utvecklat kvalitetsmässiga kriterier i anslutning till upphandlingen av livsmedel. Ärendena som gäller mat och måltidsservice är numera en uppgift för statens och kommunernas gemensamma rådgivningsenhet för offentlig upphandling.

Regeringen har ställt upp som strategiskt mål för jordbrukspolitiken att utvecklingen ska vändas så att andelen närproducerad och ekologiskt producerad mat ökar kraftigt. Målen för dessa utvecklingsprogram godkändes vid regeringens aftonskola 9.1.2013. Ansökningsomgången för projekt för utvecklande av livsmedelskedjan upptog separata prioriteringar som stöder regeringsprogrammets mål i syfte att utveckla också sektorn för ekologiskt producerad och närproducerad mat.

4. Inom försörjningsberedskapen har regeringen dessutom genom utvecklings- och forskningsprojekt främjat i synnerhet självförsörjningen i fråga om proteiner.

Jord- och skogsbruksministeriet har under 2012 reviderat sin strategi: ”Förnybara naturresurser – livskraftig natur ger mat och välbefinnande”. Utifrån denna strategi bereddes en omorganisering och i samband med denna beslöt man inrätta en ny livsmedelsavdelning. Dessutom har ministeriet tillsatt en bredbasig livsmedelspolitisk delegation i januari 2013. Ett exempel på koordineringen inom förvaltningsområdet är utvecklingsprogrammen som jord- och skogsbruksministeriet har utarbetat separat för den ekologiska branschen och för närproducerad mat och en för dessa grundad gemensam styrgrupp med representater för samtliga ministerier.

Tillståndssystemet för fiskeguider

RP 135/2011 rd — RSv 40/2012 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 29.5.2012 att jord- och skogsbruksutskottet senast den 31 december 2014 får en rapport om hur tillståndssystemet för fiskeguider fungerar och hur det påverkat fiskbestånden och om systemet behöver ses över bl.a. med avseende på landsbygdsturismen.

Statsrådet beslutade 14.6.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Jord- och skogsbruksministeriet bereder sig på att före utgången av 2014 lämna till jord- och skogsbruksutskottet en sådan rapport som uttalandet förutsätter om hur tillståndssystemet för fiskeguider fungerar och hur det har påverkat fiskbestånden samt behoven att utveckla systemet.

Försäkringsstöd för kommersiellt fiske

RP 129/2012 rd — RSv 151/2012 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 17.12.2012 att bestämmelserna om förvägran av fiskeriförsäkringsstöd ses över när bestämmelserna om genomförande av EU:s tillsynsbestämmelser bereds, så att påföljderna för förseelser står i rätt proportion till hur allvarliga dessa är.
2. Riksdagen förutsatte att förvaltningsplanen för sälstammar uppdateras.

Statsrådet beslutade 27.12.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. En bredbasig arbetsgrupp tillsatt av jord- och skogsbruksministeriet 18.10.2011 bereder lagstiftning som behövs för att införa det kontroll- och påföljdssystem som ska tillämpas inom Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik. Avsikten är att det i anslutning till en proposition om denna lagstiftning görs en översyn av bestämmelserna om förvägran av fiskeriförsäkringsstöd. Regeringens proposition torde avges på hösten 2013.

2. I viltförvaltningslagen, som trädde i kraft 1.3.2011 (158/2011), sägs att beredningen, utarbetandet och uppdateringen av förvaltningsplaner som gäller viltarter är Finlands viltcentralens uppgift. Finlands viltcentral har uppskattat att inom ramen för nuvarande resurser klarar centralen att samtidigt genomföra processerna med beredningen eller uppdateringen av två förvaltningsplaner.

Under 2012 beredde Finlands viltcentral förvaltningsplaner för älgen, som är den viktigaste viltarten i ekonomiskt hänseende samt för skogssädgåsen, där stammen visar en markant tillbakagång. På grund av att skogssädgåsen minskat utvidgas viltcentralens beredning att från början av 2013 dessutom omfatta beredningen av en förvaltningsplan på det internationella planet, där Finland har åtagit sig ansvaret för att leda beredningen av en internationell förvaltningsplan på det sätt som riksdagens jord- och skogsbruksutskott förutsätter i sitt utlåtande (JsUU 8/2012 rd). Beredningen av förvaltningsplanen för älgstammen slutförs under första halvåret 2013, vilket gör det möjligt att under andra halvåret 2013 inleda det enligt statsrådets uppfattning synnerligen viktiga arbetet med att uppdatera förvaltningsplanen för vargstammen i Finland. Eftersom man kan räkna med att uppdateringen av förvaltningsplanen för vargstammen kommer att bli synnerligen krävande är det inte i detta skede möjligt att uppskatta huruvida man samtidigt med den beredningen klarar att bereda någon annan förvaltningsplan. En sådan bedömning kan göras först i slutet av 2013.

Beredningen och uppdateringen av förvaltningsplanerna sker i samarbete med viltvårdsråden på ett sätt där även intressentgrupper kan vara delaktiga. Angelägenhetsordningen för att uppdatera förvaltningsplanerna kommer att bedömas som ett element i den fortlöpande process som utgör den offentliga viltkoncernens strategi i samarbetet med viltvårdsråden, och i detta sammanhang kommer riksdagens uttalande om uppdatering av förvaltningsplanen för sälstammarna i Östersjön att beaktas. Dessutom bereder jord- och skogsbruksministeriet åtgärder på basis av utredningar i anslutning till den gällande

förvaltningsplanen, vilka för sin del inverkar på bedömningen av hur skyndsamt det är att uppdatera förvaltningsplanen.

1.9 Kommunikationsministeriet

Körförbudsmekanism

RP 104/2004 rd — RSv 152/2004 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 16.11.2004 att regeringen vidtar åtgärder för att utifrån en övergripande utredning om körförbudsmekanismen och dess grunder skapa en mer samordnad och lättfattlig mekanism.

Riksdagen har godkänt ett nytt uttalande i ärendet (RP 212/2010 rd – RSv 269/2010 rd) och för ärendet redogörs i senare berättelser i samband med uttalandet i fråga.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Trafiktraktorer

RP 24/2006 rd — RSv 71/2006 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 8.6.2006 att regeringen på grundval av en övergripande utredning (inkl. periodiska besiktningar) vidtar behövliga åtgärder för att trafiktraktorernas status i lagstiftningen ska bli klarare. Utredningen ska överlämnas till kommunikationsutskottet 2007.

Riksdagen har godkänt ett nytt uttalande i ärendet (RP 41/2008 rd – RSv 57/2008) och för ärendet redogörs i senare berättelser i samband med uttalandet i fråga.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Vägtullsystem

RP 109/2006 rd — RSv 135/2006 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 24.10.2006 att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att skapa ett vägtullsystem för tunga fordon på vissa vägsträckor.

En arbetsgrupp som tillsatts av kommunikationsministeriet har utrett regionala och vägbestämda vägtullar för lastbilstrafik. Utredningen blev färdig våren 2008. Arbetsgruppen konstaterade att vägtullar som gäller endast ett område eller en väg skulle ha negativa regionalekonomiska effekter. För vägtullar för den tunga trafiken förutsätts det sålunda att avgiften omfattar hela vägnätet. Den arbetsgrupp finansministeriet tillsatt 10.6.2009

blev 2010 färdig med sin redogörelse för konsekvenserna av en anslutning till eurovinjett-systemet. Arbetsgruppen konstaterade att vinjettssystemet inte är möjligt eftersom det ökar kostnaderna för den tunga trafiken.

Eftersom drivkraftsskatten sänktes till EU:s miniminivå i början av 2012 i samband med höjningen av bränsleskatten på dieselolja, är det omöjligt att ta i bruk en kostnadsneutral användaravgift. Det är mycket svårt i detta ekonomiska läge att höja transportkostnaderna, som också annars stigit. Statsrådet står inte i begrepp att vidta åtgärder för att införa ett särskilt vägtullsystem för den tunga trafiken. Förutsättningarna för ett vägtullsystem kommer att utredas inom ramen för ett arbete som pågår vid kommunikationsministeriet. Arbetet ska ha slutförts vid utgången av 2013. Granskningen gäller tekniska, trafikmässiga, ekonomiska och legislativa frågor i anslutning till vägtullar.

Förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport

RP 115/2007 rd — RSv 111/2007 rd

Kommunikationsutskottet

2. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar åtgärder för att EU inom sig sätter upp gemensamma, fungerande regler för stöd till sjöfarten och användningen av blandade besättningar och även anger den lägsta lönenivå som ska iaktas på fartyg under varje EU-stats flagg.

2. Europeiska gemenskapernas kommission har genom sitt meddelande C (2004) 43 dragit upp riktlinjer för statligt stöd till sjötransport. Avsikten var att riktlinjerna skulle ses över 2011, men reformen har dröjt. År 2012 inledde kommissionen en genomgång av riktlinjerna för statligt stöd för sjöfarten genom att ordna ett offentligt samråd kring regleringen. I sitt svar lade Finland fram sitt ställningstagande till principerna för stödet för sjöfarten.

Trafiktraktorer

RP 41/2008 rd — RSv 57/2008 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 3.6.2008 att regeringen utifrån en övergripande utredning skyndsamt vidtar nödvändiga lagstiftningsåtgärder för att klarlägga hur lagstiftningen förhåller sig till trafiktraktorer. Utredningen ska lämnas till kommunikationsutskottet inom 2008.

Med anledning av riksdagens uttalande utarbetade kommunikationsministeriet en utredning för att klarlägga hur lagstiftningen förhåller sig till trafiktraktorer. Slutsatsen var att ändringar i vissa lagar och förordningar är nödvändiga, bl.a. i fråga om definitionen av trafiktraktor, körkortsförordningen, beviljandet av trafiktillstånd och föreskrifterna om montering av färdskrivare.

Riksdagens kommunikationsutskott uppmanade 9.6.2009 i sitt brev med anledning av kommunikationsministeriets förslag till klarläggande att lagberedningsarbetet i anslutning till trafiktraktorer ska fortsätta i överensstämmelse med de riktlinjer som framställts i utredningen. Utskottet understödde den i utredningen föreslagna grundläggande lösningen att definitionen på trafiktraktor framöver klart ska grunda sig på traktorns hastighet. Enligt utskottet fanns det dock inte skäl att ytterligare försvåra användningen av trafiktraktorer vid idkandet av jordbruksnäringar och ansåg det därför vara viktigt att man klart skiljer åt användningen av trafiktraktorer dels för transport i anslutning till jordbruk som basnäring, dels för användning på de konkurrensutsatta marknaderna inom kommersiell gods-transport. Utskottet anser att det samtidigt vore motiverat att förtydliga regleringen av trafiktraktorer och till dem kopplade släpvagnar och bedöma behovet av en utvidgning av skyldigheten att låta utföra periodisk besiktning av trafiktraktorer.

I den nya körkortslagen (386/2011) ingår nya bestämmelser om körkort för trafiktraktorer. Den nya körkortskategorin LT för trafiktraktorer tas i bruk i januari 2013. Till denna del ger uttalandet inte anledning till nya åtgärder.

I övrigt fortsätter beredningen av lagar och andra författningar i syfte att klargöra definitionen av trafiktraktorer och andra tekniska specifikationer och utifrån det eventuella nya bestämmelser om trafiktillstånd och färdskrivare. Klassificeringen av och tekniska krav på traktorer som är snabbare än vanliga jordbrukstraktorer utformas inom det projekt för en reform av ramförordningen gällande traktorer som för närvarande behandlas av en arbetsgrupp i Europeiska unionens råd. I Finland är det social- och hälsovårdsministeriet som i det avseendet har huvudansvaret i ärendet. När det gäller den nationella definitionen av och de tekniska kraven på trafiktraktorer följer man för närvarande utvecklingen av motsvarande EU-rättsakter och strävar efter att vid behov påverka den. Författningarna om trafiktillstånd för traktorer ses också över i samband med åtgärderna för förhindrande av den gråa ekonomin inom godstransporter. En proposition med förslag till bestämmelser om trafiktillstånd lämnades i december 2012. I RP 193/2012 ingår bland annat ett förslag enligt vilket alla traktorer ska ha samma ställning oberoende av klassificering. Detta skulle eliminera de tolkningsproblem som gäller begreppet trafiktraktor. I det avseendet kan uttalandet anses vara slutbehandlat.

I en arbetsgrupp vid Europeiska unionens råd har man 2012 inlett en uppdatering av bestämmelserna om besiktning av fordon utifrån ett förslag från kommissionen. I detta sammanhang ska skyldigheten till periodiska besiktningar av trafiktraktorer ses över.

Trafikpolitisk redogörelse

SRR 3/2008 rd — RSk 13/2008 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen godkände 10.9.2008 följande ståndpunkter med anledning av redogörelsen:

2. Den regionala och rikstäckande planeringen av markanvändning och trafik plus tillhörande styrmedel ska utvecklas målinriktat så att samhällsstrukturen blir intakt och behovet att färdas minskar. Behoven av gång- och cykeltrafik ska

beaktas i markanvändning, planläggning och trafikplanering och finansieringen av vägar för sådan trafik ska säkerställas.

4. Kollektivtrafiken ska bli mer attraktiv genom att biljettsystemen förbättras, tjänsterna samordnas, servicestandarden höjs och trafiken blir mer tillförlitlig. Stödet för kollektivtrafik i stora stadsregioner ska införas 2009.

6. Trafiksäkerhetsarbetet ska effektiviseras med hjälp av ett heltäckande säkerhetsprogram som tar upp allt från markanvändning till trafikfostran och sänker olycks- och dödlighetsciffrorna för gott. Strategier och lösningar för att utveckla trafiksystemet bör alltid utvärderas ur trafiksäkerhetssynvinkel.

7. Möjligheterna att införa trängselavgifter och vägavgifter baserade på positionsbestämning bör utredas.

9. Besluten om trafikinvesteringar och finansiering av dem ska fattas parlamentariskt och omfatta större helheter än en valperiod och på så sätt att byggvolymen är jämn också under skiftet mellan två regeringar. Möjligheterna att nyttja väg- och trafikfonder ska utredas under pågående regeringsperiod.

2. Kommunikationsministeriet har tillsammans med miljöministeriet, finansministeriet och arbets- och näringsministeriet ingått MBT-avsiktsförklaringar med stadsregionerna Tammerfors, Åbo, Uleåborg och Helsingfors. Avsiktsförklaringarna med Helsingfors och Åbo har redan undertecknats och för Tammerfors och Uleåborgs del undertecknas de i februari 2013. Åtgärderna enligt avsiktsförklaringarna främjar på ett övergripande sätt skapandet av en bättre fungerande samhällsstruktur och gör det möjligt att minska behovet av personbil. Avsiktsförklaringen medför att kommunerna och staten i högre grad förbinder sig att vidta de överenskomna åtgärderna för att utveckla markanvändning, boende och trafik. Åtgärderna enligt MBT-avsiktsförklaringarna främjar ministeriets trafikpolitiska mål, såsom en ökning av andelen kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik. Också regionförvaltningsreformen bidrar till att effektivisera samordningen av markanvändning och trafik i och med att närings-, trafik- och miljöcentralerna fungerar som statliga regionalorganisationer för planeringen av både trafiken och markanvändningen.

År 2011 färdigställdes kommunikationsministeriets nationella strategi för gång- och cykeltrafik 2020. Under den föregående regeringsperioden ökade finansieringen av leder för gång- och cykeltrafiken, men den finansiering som behövs för att förankra strategin har inte kunnat garanteras. År 2012 inledde flera aktörer under ledning av Trafikverket en gemensam rikstäckande åtgärdsplan för gång och cykling. Regeringen har inom ramen för den trafikpolitiska redogörelsen 2012 förbundit sig att under regeringsperioden finansiera åtgärder som främjar kollektivtrafik, gång och cykling i enlighet med MBT-avsiktsförklaringarna med totalt 30 miljoner euro, förutsatt att kommunerna bidrar med motsvarande belopp. Kommunerna, Trafikverket och närings-, trafik- och miljöcentralerna har tillsammans gjort upp planer för vilka små och kostnadseffektiva åtgärder eller projekt som primärt ska finansieras med MBT-medel i regionerna.

4. Utvecklingsprogrammet för kollektivtrafiken ”Bättre vardagsmobilitet genom förbättrad kollektivtrafik” slutfördes och publicerades våren 2009. Genomförandet av programmet

pågår. I statsbudgeten har det reserverats medel (10,25 miljoner euro år 2012) för stödet för kollektivtrafiken i stora stadsregioner. Med denna finansiering har man bl.a. kunnat stödja utbudet av kollektivtrafik, anslutningstrafiken och utvecklandet av biljettsystemen i stora stadsregioner. År 2012 inleddes beredningen av ett gemensamt biljett- och betalsystem för kollektivtrafiken i stadsregioner.

6. Utifrån säkerhetsplanen för vägtrafiken fattade regeringen i december 2012 ett principbeslut om att förbättra säkerheten i vägtrafiken. Åtgärderna i beslutet fokuserar på en drogfri vägtrafik, ökad och förbättrad trafikövervakning samt utveckling av vägtrafikbestämmelserna och vägtrafikförvaltningen.

7. Kommunikationsministeriet följer aktivt utvecklingen av de system med trängselavgifter och vägavgifter som baseras på positionsbestämning. Studien om trängselavgifter i Helsingforsregionen, där man även utrett konsekvenserna av ett trängselavgiftssystem med satellitbaserad positionsbestämning, slutfördes i början av 2011. I studien konstaterades det att trängselavgifter främjar uppnåendet av de trafikpolitiska målen inom området för studien. I februari 2012 tillsatte Kommunikationsministeriet en arbetsgrupp med uppgift att utreda hur Finland på lång sikt ska gå vidare när det gäller införandet av vägavgiftssystem. Granskningen gäller tekniska, trafikmässiga, ekonomiska och legislativa frågor i anslutning till vägavgifter. År 2012 granskades särskilt frågor kring datasekretess. Arbetet ska vara klart vid utgången av 2013.

9. I den trafikpolitiska redogörelsen för 2008 drogs det upp riktlinjer för trafikledsinvesteringarna under föregående regeringsperiod samt föreslogs projekt som ska genomföras efter 2011. För alla de projekt i den så kallade första korgen som ingick i redogörelsen har det beslutats om genomförande i de årliga budgetarna. Regeringen lämnade en ny trafikpolitisk redogörelse till riksdagen 2012.-

År 2008 klarlades det hur lämpliga väg- och trafikfonder är och hur de kan utnyttjas för att finansiera trafikprojekt i Finland. I utredningen föreslogs grundandet av trafikfonden Infra Oy som ett alternativ för finansieringen av trafikinfrastrukturen. År 2010 ändrades budgetpraxisen för att underlätta budgeteringen av trafikprojekt. Under 2010–2012 har man som tjänsteuppdrag fortsatt att studera olika modeller för finansieringen av trafikinvesteringar. Våren 2012 lade en arbetsgrupp under finansministeriets ledning fram förslag till flera åtgärder i syfte att utveckla den traditionella budgetfinansieringen och skapa en smidigare och tydligare budgetpraxis när det gäller trafikinvesteringar. En del av förslagen har redan genomförts. Det statliga bolagskonceptet (Infra Oy) kan i vissa fall vara ett sätt att sänka kostnaderna för finansieringen av projekt som genomförs enligt livscykelmodellen.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Kollektivtrafiken

RP 110/2009 rd — RSv 146/2009 rd

Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 3.11.2009 att kollektivtrafiken görs attraktivare och att kollektivåkandet ökas kraftigt genom bättre biljettsystem, en samordnad service, högre servicenivå och tillförlitligare transporter. Särskilt stödet för kollektivtra-

fiken i de stora stadsregionerna måste höjas så att det motsvarar dessa regioners betydande utmaningar när det gäller att förbättra kollektivtrafiken och uppnå de formulerade miljömålen för trafiken.

2. Riksdagen förutsatte att uppföljningen av hur lagen fungerar och vilka effekter den har är heltäckande och att även trafikidkarnas synpunkter och praktiska erfarenheter beaktas. Kommunikationsministeriet ska före utgången av 2012 lämna en utredning till kommunikationsutskottet om hur lagen fungerar och om dess konsekvenser.

1. Kommunikationsministeriet publicerade våren 2009 ett utvecklingsprogram för kollektivtrafiken ”Bättre vardagsmobilitet genom förbättrad kollektivtrafik”. Programmet omfattar tio spetsprojekt, vilkas genomförande särskilt har framhållits med tanke på kollektivtrafikens servicenivå och konkurrenskraft. Spetsteman för det inledande skedet av utvecklingsprogrammet är åtgärder för utveckling av kollektivtrafiken i stora och medelstora stadsregioner med eventuella avsiktsförklaringar, tryggnad av basservicen på landsbygdsområden samt åtgärder för att utveckla ett resekort i samband och ett effektivt informationssystem. I utvecklingsprogrammet betonas betydelsen av att aktörerna inom hela trafiksektorn samarbetar med varandra och förbinder sig till programmet. I samarbete med ministeriet genomför Trafikverket programmet bl.a. inom ramen för trafiksystemarbetet. Staten kan främja genomförandet av utvecklingsprojektet genom att bevilja statsunderstöd för åtgärder enligt programmet.

År 2012 inleddes under ledning av Trafikverket projektet Piletti som inriktar sig på ett samordnat biljett-, betal- och informationssystem. Målet är att sommaren 2014 införa ett biljett- och betalsystem inom kollektivtrafiken som är gemensamt för de behöriga myndigheter som avses i kollektivtrafiklagen. Projektet stöder regeringsprogrammets och den trafikpolitiska redogörelsens riktlinjer för en samordning av biljett- och betalsystemen samt målen för en ökning av kollektivtrafikens andel av resandet och antalet passagerare.

Kommunikationsministeriet och VR-Group Ab har undertecknat avtal om ordnandet av järnvägspersontrafiken inom fjärrtrafiken och närtrafiken. Avtalen gäller i fyra år, dvs. 1.1.2012–31.12.2015.

Genom avtalet garanteras ett trafikutbud för fjärrtrafiken på bannätet som är på samma nivå som för närvarande. Avtalet förbättrar förutsättningarna för bättre tillgänglighet bl.a. på förbindelserna från Kuopio via Kajana till Uleåborg och tillbaka. Genom avtalen har man kunnat avstyra de förslag som förts fram under den pågående avtalsperioden om att inskränka trafiken t.ex. mellan Seinäjoki och Jyväskylä, Kotka och Kouvola samt Riihimäki och Lahtis.

Servicenivån inom närtrafiken på rutterna Kyrkslätt-Karis, Kervo-Riihimäki och Helsingfors-Mäntsälä-Lahtis förblir oförändrad. Genom det långfristiga avtalet garanteras trafikutbudet för hela avtalsperioden.

Under avtalsperioden använder kommunikationsministeriet 135,6 miljoner euro för inköp inom fjärrtrafiken och 37,6 miljoner euro för inköp inom närtrafiken. I avtalen ingår en bonus- och sanktionsmekanism för järnvägstrafikens punktlighet. I samband med avta-

len för köp av när- och fjärrtrafik ökades också den allmänna trafikplikt som ålagts VR-Group Ab, som i gengäld har ensamrätt till persontrafiken.

I budgeten för 2010 var kollektivtrafikstödet till stora städer 7 miljoner euro och för 2011 uppgick det till 10 miljoner euro. I budgeten för 2012 är stödet 10,25 miljoner euro.

2. Kommunikationsministeriet följer upp hur kollektivtrafiklagen fungerar samt verkningarna av den. Kommunikationsministeriet lämnade en utredning till kommunikationsutskottet i december 2012. I utredningen framhåller man att det i kollektivtrafiklagen ingår en bestämmelse om en tio års övergångsperiod. De viktigaste stadgandena i övergångsbestämmelsen gäller avtalen för övergångsperioden som har passats in så att trafikeringsavtalen för övergångsperioden går ut tidigast i juni 2014. Beredningen av de ändringar som ska genomföras sommaren 2014 är fortfarande i många avseenden halvfärdig. Det är ännu inte möjligt att göra en samlad bedömning av hur lagen fungerar och vilka konsekvenser den har.

De behöriga myndigheterna har i enlighet med 62 § i kollektivtrafiklagen ingått trafikeringsavtal med trafikidkarna för övergångsperioden före kollektivtrafiklagens ikraftträdande. Avtalen för övergångsperioden går ut steg för steg mellan 2014 och 2019, en stor del 30.6.2014. Endast i några fall har trafikidkarna inte velat ingå avtal om linjetrafiktillstånd. Dessa tillstånd har betraktats som tillstånd för linjebaserad trafik fr.o.m. 3.12.2009.

Under 2010 har avtalen om regionbiljetter ersatts med samarbetsavtal mellan kommunerna och närings-, miljö- och trafikcentralerna samt med tilläggsdokument till övergångsperiodens trafikeringsavtal mellan behöriga myndigheter och trafikidkarna. Avtalen har huvudsakligen undertecknats före 31.10.2010.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna har beviljat 28 tillstånd för linjebaserad trafik med stöd av den nya kollektivtrafiklagen (situationen 4.1.2012).

I den nya kollektivtrafiklagen ålades de behöriga myndigheterna förpliktelsen att bestämma en nationell servicenivå samt regionala och lokala servicenivåer för kollektivtrafiken. Utvärderingen av effekterna av finansieringen och basservicenivån för kollektivtrafiken ska i fortsättningen baseras på de definitioner som blev färdiga i slutet av 2011. Den nationella basservicenivån för fjärrtrafiken (buss-, tåg- och flygtrafiken) som ankommer på kommunikationsministeriet fastställdes i slutet av 2011. I huvudsak genomförs fjärrtrafiken på marknadsvillkor. I samband med beredningen av servicenivån undersökte man också hurudan basservicenivån inom fjärrtrafiken borde vara. Detta arbete kan användas vid prioriteringen av den statliga finansieringen.

Kommunikationsministeriet hade tillsatt en arbetsgrupp för busstrafik för tiden 1.11.2011–28.2.2012. Arbetsgruppen har behandlat ordnandet av kollektivtrafiken i framtiden. Beredningen av de riktlinjer som arbetsgruppen ställt upp kommer att fortsätta fram till slutet av övergångsperioden.

Kommunikationsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för tiden 22.8.2012–31.1.2013 för finansieringen av kollektivtrafiken. Arbetsgruppens uppgift är att undersöka hur finansieringen av kollektivtrafiken lämpligen ska inriktas efter att övergångsperiodens avtal har gått ut.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Handeln med utsläppsrätter för luftfart och flygplatsnätet

RP 209/2009 rd — RSv 245/2009 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 15.12.2010 att regeringen bevakar och förutser vilka konsekvenser handeln med utsläppsrätter för luftfart kommer att ha och vidtar sådana åtgärder som behövs för att garantera flygtrafiktjänster på lika villkor och ett flygplatsnät enligt nätverksprincipen och därigenom också tryggar näringarna och sysselsättningen ute i regionerna.

Lagen om handeln med utsläppsrätter för luftfart trädde i kraft 1.2.2010. Genom lagen genomförs EU:s flygutsläppsdirektiv, som avser att ekonomiskt och effektivt minska växt- och utsläppen från luftfarten inom EU-området. Utsläppshandeln inleds på alla rutter inom EU samt mellan EU och tredjeländer år 2012. Utsläppshandeln gäller alla luftfartyg som avgår från och anländer till EU:s område. Trafiksäkerhetsverket har förberett sig för att utsläppshandeln inleds och godkänt kontrollörer för handeln med utsläppsrätter för luftfart, tagit emot och första gången granskat luftfartygsoperatörernas rapporter om sina årliga utsläpp och tonkilometer samt fattat beslut om beviljandet av avgiftsfria utsläppsrätter inom handeln med utsläppsrätter för luftfart för perioderna 2012 och 2013–2020.

Lagen om flygplatsnät och flygplatsavgifter (210/2011) trädde i kraft 15.3.2011. I lagen bestäms om flygplatsnätbolagets skyldighet att svara för ett riksomfattande flygplatsnät och för flygplatstjänster. I Finland upprätthålls flygplatsnätet av Finavia Abp, som helt och hållet ägs av staten. Hösten 2012 inledde kommunikationsministeriet med stöd av den trafikpolitiska redogörelsen arbetet med en flygtrafikstrategi. Arbetet ska vara klart i slutet av 2014. Ett av de teman som tas upp i strategin är nätverket av flygplatser.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

System för bedömning av körförmågan

RP 247/2009 rd — RSv 242/2009 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 10.12.2009 att regeringen genast vidtar åtgärder för att upprätta ett allsidigt och tillförlitligt system för bedömning av körförmågan, utöka forskning och undervisning i trafikmedicin, gå ut med behövliga råd till de läkare som utför undersökningar och ordna heltäckande företagshälsovård för yrkeschaufförer och för företagare i transportsektorn.

I körkortslagen (386/2011) ingår bestämmelser om medicinska krav för körkort, kontroller av förarens hälsotillstånd och en ny bestämmelse om mer omfattande läkarundersökningar av äldre. Närmare bestämmelser om de medicinska kraven på förare har utfärdats med stöd av social- och hälsovårdsministeriets förordning om körhälsa (1181/2011). Bestämmelserna innehåller anvisningar till de läkare som utför undersökningarna. Förordningen har ändrats genom att det till den fogats en bestämmelse om en mer omfattande läkar-

undersökning av äldre. Bestämmelsen trädde i kraft 19.1.2013. Social- och hälsovårdsministeriet har efter samråd med sakkunniga på området utarbetat en blankett för bedömningen av äldre personers körhälsa, och anvisningarna för läkare om bedömningen av körhälsan kommer att uppdateras under våren 2013.

En utredning av frågor som gäller företagshälsovård har inletts på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. I detta sammanhang utreds dels utvecklandet av företagshälsovården för egenföretagare som är verksamma inom trafikbranschen och andra små företag som en del av genomförandeplanen för företagshälsovården, dels gruppernas möjligheter att bli delaktiga av företagshälsovårdens tjänster. Arbetshälsoinstitutet har undersökt taxi- och transportföretagarnas arbetsmiljö och hälsa och testat den självvärdering av arbete och hälsa som utarbetats för små- och egenföretagare inom yrkestrafiken. Tanken är att självvärderingen ska bidra till att sänka företagarnas tröskel för att anlita företagshälsovårdstjänster. Dessutom har institutet undersökt effekterna av utbildningsinterventioner på yrkesförarens vakenhetsgrad och arbetshälsa och på säkerheten i arbetet och trafiken. Arbetshälsoinstitutet har utarbetat en handbok och utbildningsmaterial för ett rikstäckande virtuellt universitet som företagshälsovården kan använda som anvisning för dem som är verksamma inom trafikbranschen. Arbetshälsoinstitutet ordnar också kontinuerlig utbildning i företagshälsovård och är med och ordnar hälso- och sjukvårdsutbildning. Vid institutet har man tagit fram metoder som främjar sunda levnadsvanor, vakenhetsgraden och arbets- och funktionsförmågan hos förarna och introducerat metoderna på arbetsplatserna och ställt dem till företagshälsovårdens förfogande. Det har också ordnats utbildning på området och utarbetats skriftligt och Internetbaserat material.

Kommunikationsministeriet har medverkat i en utredning kring en studie med anknytning till förare av vägfordon gällande aktörerna och behoven av forskning på området samt samordningen av forskningen. I syfte att förbättra säkerhetskulturen i vägtrafikföretagen kommer man att utveckla ett användarvänligt system för anmälan av risksituationer och en samarbetsmodell.

Arbetshälsoinstitutet undersöker körförmågan hos yrkesförare och andra förare och lämnar sakkunnigutlåtanden vid problematiska bedömningar av körförmågan. Genom en litteraturstudie har man undersökt metoder för identifiering av de intellektuella effekterna av minnesstörningar och stroke i samband med bedömningen av körförmågan. Arbetshälsoinstitutet förbereder en enhet som är insatt i problem med körförmågan och samordnar ett riksomfattande forskningsnätverk för problematiska bedömningar av körförmågan. Syftet med nätverket är att förbättra och förenhetliga undersökningarna och bedömningen av problem i fråga om körförmåga i hela landet.

Svavelutsläpp

RP 248/2009 rd — RSv 249/2009 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 14.12.2009 att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att mildra effekterna, om den planerade minskningen av svavelutsläppen i fortsättningen leder till oskäligen kostnader för det finländska näringslivet.

Internationella sjöfartsorganisationen IMO antog 2008 i anslutning till MARPOL-konventionen en ny luftskyddsbilaga, som innehåller bl.a. nya bestämmelser om begränsning av svavelutsläpp från fartyg. Bestämmelserna träder i kraft 1.1.2015 på kontrollområdena för svavelutsläpp, dvs. Östersjön, Nordsjön, Engelska kanalen och Nordamerikas kust.

I juli 2011 gav kommissionen sitt förslag till ändring av det s.k. svaveldirektivet (1999/32/EG), enligt vilket de nya bestämmelserna i luftskyddsbilagan till MARPOL-konventionen ska tas in i direktivet. Direktivet har behandlats i miljørådet och hör till miljöministeriets ansvarsområde. Direktivet har ofta tagits upp i EU-ministerutskottet och man har informerat riksdagen närmare om direktivet och om hur behandlingen av det framskridit genom U-skrivelse 35/2011 och en kompletterande skrivelse. Under Danmarks EU-ordförandeskap nådde rådet och parlamentet samsyn om direktivet, och ändringsdirektiv 2012/33/EU lämnades 21.11.2012. Medlemsstaterna ska senast 18.6.2014 ha infört direktivet i sin lagstiftning. MARPOL-konventionens bilaga IV och svaveldirektivet tillåter inte nationella övergångsperioder.

Finland meddelade IMO i slutet av 2009 att den nya luftskyddsbilagan, till de delar den hör till Finlands behörighet, kräver ny nationell lagstiftning i Finland och att den nya luftskyddsbilagan inte kan träda i kraft för Finlands del innan lagstiftningen i anslutning till detta har godkänts. En regeringsproposition om genomförandet av svavelbestämmelserna håller på att beredas.

När regleringen har trätt i kraft är fartygens alternativ lågsvavligt bränsle, flytande naturgas (LNG), biobränsle eller teknik för rening av svavelutsläpp (t.ex. skrubbrar).

I november 2010 godkände statsrådet en förordning (946/2010) om de allmänna villkoren för investeringsstöd för fartyg i syfte att förbättra miljöskyddet. Syftet med förordningen är att uppmuntra rederier att investera i syfte att förbättra fartygens miljöegenskaper. Genom förordningen regleras stödet till nya fartyg. På basis av den fullmakt på 30 miljoner euro som beviljats i den första tilläggsbudgeten för 2010 har man fattat beslut om att bevilja stöd för investeringskostnaderna för två nya fartyg. Det ena fartyget använder biobränsle och det andra LNG. I budgeten för 2013 ingår en fullmakt på 30 miljoner euro för 2013–2014 för investeringar som gäller efterinstallationer på befintliga fartyg av anordningar som förbättrar miljöskyddet, såsom svavelskrubbrar och liknande teknik för rening av avgasutsläpp. Europeiska unionens kommission har godkänt ändringarna i förordningen. Regeringen kommer våren 2013 att utfärda en reviderad förordning.

I juni 2012 begärde statsminister Jyrki Katainen att man skulle förbereda ett nationellt handlingsprogram om hur de negativa effekterna av EU:s svaveldirektiv på Finlands konkurrenskraft och näringsliv ska kunna kompenseras. Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 10 augusti 2012 en arbetsgrupp med uppgift att bedöma de negativa effekterna av EU:s svaveldirektiv på Finlands näringsliv och konkurrenskraft samt utarbeta ett nationellt handlingsprogram för att kompensera effekterna. Arbetsgruppen ska lämna sina förslag senast 28.2.2013.

System med körkortspåföljder utifrån poäng

RP 212/2010 rd — RSv 269/2010 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 18.1.2011 att ett system med körkortspåföljder utifrån poäng genomförs.

Statsrådet beslutade 28.4.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Enligt statsrådets principbeslut om trafiksäkerhet 5.12.2012 kommer man under ledning av kommunikationsministeriet att utreda en reform av körkortspåföljdssystemet. I utredningen, som förväntas vara klar våren 2013, bedöms införandet av ett poängsystem vid trafikförseelser vars syfte är att göra det möjligt att noggrannare bedöma förseelserna.

Sjömätning

RP 213/2010 rd — RSv 221/2010 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 7.12.2010 att man efter övergången till fri konkurrens ser till att den samhällliga beredskapen eller vitala försvarsintressen inte äventyras vid upphandling av sjömätningstjänster.

Trafikverket iakttar bestämmelserna i territorialövervakningslagen vid konkurrensutsättning av sjömätningstjänster. Tack vare bestämmelserna i territorialövervakningslagen, den begränsade marknaden för sjömätning och de stränga datasäkerhetsbestämmelserna kommer den samhällliga beredskapen eller de vitala försvarsintressena inte heller i fortsättningen att äventyras.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Flygplats- och flygtrafiktjänster

RP 313/2010 rd — RSv 336/2010 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 1.3.2011 att man gör en övergripande undersökning av säkerhetsmyndigheternas behov i fråga om flygplats och flygtrafiktjänster och ser till att myndigheterna kan fullgöra sina lagstadgade uppgifter för flygplatstjänsternas del. Kommunikationsministeriet ska rapportera om detta till kommunikationsutskottet senast den 1 september 2012.

Statsrådet beslutade 10.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. Den 31 augusti 2012 lämnade kommunikationsministeriet en utredning till kommunikationsutskottet. I utredningen redogörs bl.a. för Finavia Abp:s roll som servicegivare och för omorganiseringen av serviceutbudet och för kommunikationsministeriets samarbete med försvarsministeriet och inrikesministeriet. Enligt utredningen klarar Finavia Abp väl av

att producera de tjänster som försvarsmakten behöver. I avtalen mellan parterna har man i detalj enats om hur tjänsterna ska tillhandahållas och funktionerna tryggas. Konstate-
rade behov av lagändringar åtgärdas i samband med en totalrevidering av luftfartslagen.

Genomgripande reform av lagstiftningen om farledsavgifter

RP 65/2011 rd — RSv 53/2011 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 30.11.2011 att regeringen tar itu med en genomgripande reform av lagstiftningen om farledsavgift, där hänsyn också tas till fartygens mil-
jöegenskaper och faktiska utnyttjande av isbrytningstjänster.

Kommunikationsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att bereda en revidering av farledsavgifterna för sjöfarten. Arbetsgruppens uppgift är att utreda hur lagstiftningen om farledsavgifter ska förnyas. Arbetet ska vara klart senast 30.6.2013.

Pristak

RP 74/2004 rd — RSv 226/2004 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 13.12.2004 att kommunikationsministeriet årligen lämnar kommunikationsutskottet en rapport om hur lagstiftningen genomförts och vilka effekter den fått.

Riksdagen har 2004 ålagt kommunikationsministeriet att årligen lämna en rapport om hur lagstiftningen genomförts och vilka effekter den fått. Rapporten för 2012 har lämnats till riksdagens kommunikationsutskott i december 2012. I december 2012 meddelade Kommunikationsverket beslut om de skyldigheter som ska åläggas teleföretag med ett betydande inflytande på grossistmarknaderna för tillträde till fasta accessnät och bredband. Genom de nya besluten inriktar Kommunikationsverket regleringen på de ur marknadens synvinkel viktigaste företagen på marknaden för tillträde till accessnät. För de åtta främsta företagen på marknaden har regleringen skärpts och Kommunikationsverket övergår från en efterhandstillsyn av prissättningen av tillträdet till accessnät till en förhandsreglering av priserna genom att för första gången tillämpa bestämmelserna i 37 § i kommunikationsmarknadslagen om pristak för tillträde till accessnät. Under 2013 kommer Kommunikationsverket att fastställa de högsta företagsvisa beloppen i euro genom separata beslut.

Under 2012 har kommunikationsverket inte fattat några beslut med stöd av 86 § i kommunikationsmarknadslagen (rätten att i enskilda fall i efterhand besluta om maximibeloppet av den ersättning som tas ut).

Båda de ovan nämnda bestämmelserna i kommunikationsmarknadslagen (37 § och 86 §) omfattas av totalrevideringen av kommunikationsmarknadslagen och ändringarna

av bestämmelserna i fråga bereds för närvarande vid kommunikationsministeriet inom ramen för ett lagstiftningsprojekt kring informationssamhällsbalken.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Bredband

RP 176/2009 rd — RSv 189/2009 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 25.11.2009 att regeringen utreder och utvärderar alla till buds stående extra finansieringsmöjligheter för att säkerställa att de hushåll som anser sig behöva bredbandsuppkoppling, men inte har ekonomiska möjligheter att betala eventuella oskäligen kostnader för att bygga abonnentförbindelser, får tillgång till abonnentförbindelser som ingår i kommunikationsnät som byggs genom bredbandsprojekt. Regeringen ska lämna en utredning om frågan till kommunikationsutskottet senast i augusti 2010.

Kommunikationsministeriet har 26.8.2010 lämnat den rapport som avses i uttalandet till riksdagens kommunikationsutskott.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Distributionsskyldighet

RP 13/2010 rd — RSv 103/2010 rd

Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 21.6.2010 att man inte tolkar begreppet ”programutbud som tjänar allmänintresset” i 19 a § i lagen om televisions- och radioverksamhet alltför extensivt, så att antalet programutbud som omfattas av distributionsskyldigheten faktiskt sett ökar i förhållande till vad regeringen framför i propositionen.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar åtgärder i syfte att bedöma om 25 i § i upphovsrättslagen behöver ändras, om nät- och tjänsteutbudet 2011-2016 utvecklas på ett sätt som i dag inte kan förutses och om denna utveckling leder till ett oskäligt slutresultat för upphovsmännen eller medborgarna.

3. Riksdagen förutsatte att det utreds närmare hur textning av barnprogram påverkar barnens utveckling och att man utifrån utredning på nytt överväger skyldighet att texta barnprogram.

De kanaler som från och med 1.7.2011 omfattas av distributionsskyldigheten bestämdes genom statsrådets förordning 292/2011, som utfärdades 31.3.2011. Förordningen ändrades 20.12.2012 till följd av en ändring i bestämmanderätten över Family Channel Oy. Ändringen, som godkändes av statsrådet 29.11.2012, innebär att distributionsskyldigheten enligt 2 § i förordningen i fortsättningen kommer att omfatta programmen i Fox i stället för SuomiTV:s programutbud. Omfattningen av distributionsskyldigheten, som regleras genom förordning, har inte ändrats.

Kommunikationsverkets audiovisuella innehållstjänster i Finland. Enligt en utredning om television och videoinnehåll i Kommunikationsverkets marknadsöversikt (Televisio ja videosisältöjen katselu 2012, Markkinakatsaus 7/2012) har antalet IPTV-anlutningar ökat i rask takt och översteg 200 000 i början av 2012. Men fortfarande tar cirka 44 procent av hushållen emot televisionssändningar via kabel (över 1,1 miljon hushåll) och 48 procent via antenn (1,2 miljoner hushåll). Förändringarna i sättet att ta emot televisionssändningar är således ännu inte så stora att de kan anses leda till något oskäligt slutresultat för vare sig upphovsmännen eller medborgarna på det sätt som avses i uttalandet. Enligt kommunikationsministeriet finns det i nuläget ingen anledning att vidta åtgärder för att bedöma behovet av ändringar av 25 i § i upphovsrättslagen.

Kommunikationsministeriet lät 2012 utföra en konsultutredning: textning, referat och tolkning av televisionsprogram. Uppdatering av ministeriets publikation 40/2009, Kommunikationsministeriets publikationer 19/2012. Enligt slutsatserna i utredningen kommer man i samband med beredningen av informationssamhällsbalken att göra en ny bedömning av skyldigheten att texta barnprogram.

Postverksamheten

RP 216/2010 rd — RSv 351/2010 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 9.3.2011 att utvecklingen på postmarknaden och kvaliteten och tillgången på posttjänster noga följs upp och att åtgärder genast vidtas om det behövs för att säkerställa utbudet av högkvalitativa posttjänster i hela landet. Vid uppföljningen bör effekterna på utdelningspriserna i glesbygden särskilt utvärderas. Kommunikationsutskottet bör senast den 31 maj 2013 få en utredning om uppföljningen och de åtgärder som vidtagits.

2. Riksdagen förutsatte att finansieringen av samhällsomfattande tjänster bör säkerställas om tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster förorsakar nettokostnader som blir en oskälig ekonomisk belastning för tillhandahållaren. Kommunikationsutskottet bör senast den 1 september 2012 få en utredning om de åtgärder som vidtagits för att säkerställa finansieringen.

Statsrådet beslutade 28.4.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

En ny postlag trädde i kraft 1.6.2011. Den 2 mars 2012 beviljade statsrådet Esan Kirjapaino Oy regional koncession för postverksamhet. I slutet av 2012 lämnades också ytterligare en ansökan om koncession, som ännu inte hade avgjorts i slutet av året. Dessutom har Itella Posten Ab koncession för att bedriva postverksamhet.

Den utredning som uttalandet ger anledning till beträffande postmarknadens utveckling och kvaliteten och tillgången på posttjänster ska lämnas till kommunikationsutskottet senast den 31 maj 2013.

Den 21.12.2010 tillsatte kommunikationsministeriet en arbetsgrupp med uppgift att klarlägga hur finansieringsmekanismen enligt postlagen har genomförts i praktiken samt utarbeta förslag till nödvändiga ändringar i lagstiftningen samt andra åtgärder. Arbetsgrup-

pens mandat förlängdes 20.9.2011 så att gruppen också ska kunna utvärdera andra alternativa finansieringsmodeller. Arbetsgruppen lämnade 2.4.2012 en rapport om finansieringen av de samhällsomfattande posttjänsterna (kommunikationsministeriets publikationsserie 9/2012). Arbetsgruppens rapport var ute på remiss 30.4–31.5.2012.

En utredning om finansieringen av de samhällsomfattande posttjänsterna lämnades till kommunikationsutskottet 30.8.2012.

Bredband och informationssamhället

SRR 10/2010 rd — RSk 46/2010 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen godkände 18.2.2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. Metoderna för att genomföra projektet för bredband i glesbygden och projektet för bredband i tätorten bör bedömas på nytt i början av nästa valperiod såsom det föreslås i redogörelsen. I bedömningen ska avseende fästas vid kostnadskalkylerna för såväl stamnät som abonnentförbindelser, vilka preciserats efter anbudsförfarandena, eventuella ändringsbehov till följd av teknikutvecklingen samt den tilläggsfinansiering och de nya finansieringsmodeller som i förekommande fall behövs för att nå målen.

2. De befogenheter och resursbeslut avseende utveckling av informationssamhället som hittills följt förvaltningsgränserna bör koncentreras till en instans vid statsrådet.

Statsrådet beslutade 28.4.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Projektet för bredband i glesbygden utvärderades i en mellanrapport 2011 och 2012. I utvärderingen behandlades situationen och utvecklingsbehoven inom projektet ingående. Tillsammans med riksdagens kommunikationsutskott ordnade kommunikationsministeriet 11.10.2011 en workshop för mellanrapporten. Utgående från mellanrapporten har principerna för bredbandsprojektet setts över så att enskilda projekt kan genomföras på ett smidigt sätt. En ändring av en bestämmelse om översynen av stödsystemet i lagen om stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden trädde i kraft 12.11.2012. Den 22 november 2012 fattade statsrådet beslut om att slopa de landskapsspecifika kvoterna för stödanslag. EU-kommissionen godkände ändringarna av bredbandsprojektet 10.9.2012. Bredbandsprojektet kommer att utvärderas i en ny mellanrapport 2013.

2. Under den pågående regeringsperioden har koordineringen av informationssamhällsfrågor inte fortsatt och befogenheterna inte koncentrerats. I enlighet med regeringsprogrammet ska varje ministerium skapa en strategi för intelligent teknik, som ska innehålla både mål och styrmedel. Statsrådet har gett kommunikationsministeriet i uppdrag att samordna ministeriernas strategiarbete för intelligent teknik. Inom kommunikationspolitiken skapas en intelligent strategi genom programmet KIDE (tillväxt, innovationer, digitala tjänster och evolution). Det är fråga om ett samarbetsprojekt med målet att uppnå tillkomst och utveckling av en digital tjänstekultur såväl inom produktionen som vid användningen av tjäns-

ter. Det centrala i programmet är nya handlingsmodeller och pilotförsök genom vilka man försöker frigöra sig från det traditionella sektors- och branschtänkandet. Strategiprocesen inleds genom identifiering av framtida utvecklingsvägar, framgångsteman, nödvändiga åtgärder och aktörer som för verksamheten framåt. Teman i programmet KIDE är öppna data, molntjänster, grön ICT, start up-verksamhet, nya arbetsformer, ICT-forskning och ICT-infrastruktur. Inom alla teman pågår flera projekt i samarbete med företag, offentlig förvaltning och utvecklingsnätverk.

Omorganisering av Havsforskningsinstitutets funktioner

RP 121/2008 rd — RSv 177/2008 rd

Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 10.12.2008 att regeringen vidtar åtgärder för att så snart som möjligt flytta Finlands miljöcentrals verksamhet till kampusområdet i Vik och utreder möjligheten att inrätta ett Havsmiljöcenter i Vik som är mer omfattande än den enhet som föreslås i propositionen och som inkluderar Meteorologiska institutets havsforskning, Finlands miljöcentral, det nedlagda Havsforskningsinstitutet samt andra enheter inom kampusområdet i Vik som arbetar med havsbiologi och miljöforskning.

1. Vid Finlands miljöcentral pågår ett projekt som syftar till att koncentrera alla funktioner inom havsbiologi och miljöforskning i huvudstadsregionen till ett enda verksamhetsställe. År 2010 ordnades en internationell planeringstävling för byggandet av ett nytt slags ekologiskt hållbart energi- och ekoeffektivt modellaffärshus i Vik som ska användas av Finlands miljöcentral. Planeringen av det vinnande förslaget Synergihuset fortsatte 2011 med avseende på funktion och ekonomi. Samtidigt utreddes nya samarbetsmöjligheter med andra forskningsinstitut för naturresurs- och miljöforskning samt med Helsingfors universitet. Det har ännu inte fattats några beslut om fortsättningen och tidsplanen för affärshusprojektet.

Trafikpolitisk redogörelse

SRR 2/2012 rd — RSk 17/2012 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen har 21.6.2012 godkänt följande ställningstagande enligt betänkandet:

1. Under ramperioden måste det avsättas mer finansiella resurser för bastrafikledshållning, om läget i statsfinanserna tillåter det. Fokus bör särskilt ligga på små projekt för trafikflyt och trafiksäkerhet. På lång sikt måste extra finansiering sättas in för bastrafikledshållning, så att trafiknätet kan hållas i tillräckligt bra skick och förbättras där det behövs och så att eftersattheten i fråga om reparationer av de allt äldre trafiklederna de facto kan minskas.

2. Tillsammans med kommuner och vägslag måste det tas fram en övergripande lösning på frågan om finansieringen av och lagstiftningen om underhåll

och utveckling av det sekundära vägnätet och enskilda vägar, så att bättre finansiella resurser garanteras för det sekundära vägnätet och enskilda vägar och så att de olika aktörernas ansvar tydliggörs.

3. Konkurrenskraften i vårt näringsliv måste förbättras i relation till konkurrerande länder genom att logistikkostnaderna sänks. Framför allt bör möjligheten att införa ett system för återbäring av förhöjd dieselskatt till yrkesmässig trafik utredas.

4. Den potential som finns i den ekonomiska tillväxten i Ryssland måste lyftas fram tydligare i den nationella trafikpolitiken och bör synas bättre i ståndpunktsformuleringen i anknytning till beslutsfattandet i EU.

5. Trafik- och transportsektorn måste nå de mål som ställts för Finland i fråga om reduktion av utsläppen från trafiken bl.a. genom att användning och utveckling av ny fordonsteknik och hållbara biodrivmedel främjas. Dessutom bör användningen av hybrid- och elbilar främjas t.ex. genom bättre infrastruktur för laddning och satsningar på inhemska innovationer och produktutveckling.

6. Den nationella intressebevakningen i beredningen av trafikpolitiska beslut som är viktiga för vårt land måste effektiviseras och skärpas tillsammans med berörda intresseorganisationer, både i EU och internationellt inom forum med beslutanderätt.

Statsrådet beslutade 16.8.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Kommunikationsministeriet har förberett en genomförandeplan för den trafikpolitiska redogörelsen. Regeringen och riksdagen ska fatta särskilda beslut om de åtgärder som anges i redogörelsen i samband med respektive rambudget och budget eller lagändring.

I budgeten för 2013 inriktades ytterligare 20 miljoner euro av anslagen för bastrafikledshållning på istandsättning av bannätet. Pengarna räcker till att åtgärda de värsta tjälkadorna på en cirka 30 kilometer lång sträcka, förnya föråldrade bärträdar på en 100 kilometers sträcka och byta ut överåriga skenor på en sträcka av 150 kilometer.

För att stödja konkurrenskraften i näringslivet och sänka logistikkostnaderna har man undersökt möjligheten att höja de högsta tillåtna vikterna och måtten på tunga fordon. Kommunikationsministeriet har hösten 2012 berett ett förslag till statsrådets förordning enligt vilket den högsta tillåtna totalvikten för fordonskombinationer i det finländska vägnätet i fortsättningen får uppgå till 76 ton i stället för 60 ton. Utkastet till ändringar av de högsta tillåtna vikterna och måtten har lämnats till EU-kommissionen för ett eventuellt ställningstagande. Ändringen kräver att trafiknätet förbättras (viktbegränsade broar, låga underfarter och vägnarnas bärighet). Kommunikationsverket har bedömt att det för åtgärderna behövs en tilläggsfinansiering på 70 miljoner euro per år under ramperioden.

Den potential som finns i den ekonomiska tillväxten i Ryssland beaktas genom att man reagerar på de utmaningar och möjligheter som den växande gränstrafiken mellan Finland och Ryssland medför. Kommunikationsministeriet och Trafikverket håller för närvarande på med att utarbeta en mer exakt tidsplan för byggandet av de projekt som ingår i den trafikpolitiska redogörelsen och vars syfte är att stärka förbindelserna till Ryssland. När det gäller behovet av att utveckla gränsövergångsställena och trafikförbindelserna där ligger

fokus på de livligaste gränsövergångarna i sydöstra Finland. EU deltar i utvecklingen av förbindelserna mellan Finland och Ryssland genom finansieringsprogrammet ENPI. De totala kostnaderna för projekt som genomförs inom ramen för programmet ENPI uppgår till sammanlagt 33,6 mn euro, av vilket ENPI:s andel av finansieringen är 23,7 mn euro. Projekten genomförs 2013–2014. Dessutom håller Finland på att ansöka om stöd från TEN-T för projektet Fredrikshamn–Vaalimaa.

Regeringens ministerarbetsgrupp för energi- och klimatpolitik har under hösten 2012 förberett en uppdatering av den nationella energi- och klimatstrategin. I den drar man upp riktlinjerna för bl.a. de åtgärder som är nödvändiga för att målen för en reduktion av trafikutsläppen ska uppnås. Som ett led i strategiuppdateringen har arbetsgruppen också förberett ett program som syftar till att minska beroendet av olja. Vid kommunikationsministeriet har man dessutom förberett en uppdatering av förvaltningsområdets klimatpolitiska program (ILPO) och en arbetsgruppsrapport om de framtida drivmedlen i trafiken. Arbetena ska vara klara under förra delen av 2013. Till det primära i alla strategigenomgångar som anges ovan hör frågan om att främja användningen av den nyaste fordonstekniken och hållbara biobränslen.

Samarbetet mellan ministerierna och med intressentgrupperna har utvecklats och förutsättningarna för en förbättrad förebyggande intressebevakning har ökat.

Marknadsföring av mobiltelefonanslutningar per telefon

RP 144/2011 rd — RSv 34/201220 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte 15.5.2012 att statsrådet senast 2013 lämnar kommunikationsutskottet en utredning över effekterna av förbudet mot att marknadsföra mobilabonnemang per telefon.

Statsrådet beslutade 14.6.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Lagen om ändring av 80 § och temporär ändring av 65 a § i kommunikationsmarknadslagen (373/2012) trädde i kraft 1.8.2012. Lagens 65 a § (Förbud mot marknadsföring per telefon) gäller till 1.6.2015.

En utredning om effekterna av förbudet mot marknadsföring av mobiltelefonanslutningar per telefon kommer enligt uttalandet att lämnas 2013.

Bedömning av effekterna av frekvensauktionen

RP 72/2012 rd — RSv 89/2012 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte att det görs en analys av hur frekvensauktionen påverkar konkurrensen och konsumentprisernas utveckling i branschen innan koncessioner för mobil kommunikation inom frekvensområdet 700 megahertz beviljas och att analysresultaten beaktas när frekvenserna på 700 megahertz fördelas.

Statsrådet beslutade 1.11.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Lagen om ändring av lagen om auktion av vissa radiofrekvenser (592/2012) trädde i kraft den 8 november 2012. Auktionen inom frekvensområdet 800 megahertz, vilket lagen ger möjlighet till, genomförs i januari 2013. Den utredning som förutsätts i uttalandet kan lämnas efter att nätverken i det nya frekvensområdet har tagits i kommersiell användning.

Kommunikationspolitiskt program för elektroniska medier

SRR 4/2012 rd — RSk 32 /2012 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen har 12.12.2012 godkänt följande ställningstagande enligt betänkandet:

1. Bedömningen av riktlinjerna för mediebranschens framtid och verksamhetsförutsättningar eller av t.ex. tidsfristerna för övergång till ny teknik måste framför allt utgå från att tittarnas och lyssnarnas jämlikhet och deras behov blir tillgodosedda.

2. Inhemsk program spelar en stor roll för den finländska kulturen och för bl.a. den nationella identiteten och det är av största vikt att främja utbudet och en allsidig produktion av sådant innehåll. För den skull måste man under det tids-
spann som redogörelsen sträcker sig över värna och utveckla villkoren för de finländska elektroniska medierna, som genom programleveranser står för lejonparten av finansieringen av den finländska kulturen och innehållsproduktionen.

3. Distributionsvägarna för elektroniska medier bör utvecklas teknikneutralt och opartiskt med ambitionen att främja användningen av nya, effektiva vägar men samtidigt med utsik efter sätt att trygga verksamheten i de traditionella näten, som kommer att behövas länge än, och möjligheterna att använda dem. Tittarna och lyssnarna bör ges möjlighet att välja mellan varierande innehåll och även distributionsvägar efter eget behov. De här frågorna bör tas upp även i de halvtidsöversyner som nämns i redogörelsen.

4. Ibruktagnandet av tekniker som medger en samtidig distribution av tv-innehåll via bredband till ett stort antal tittare bör främjas. Det är angeläget att branschaktörerna enas om att ta i bruk teknik av det här slaget, hur genomförandet ska ske tekniskt och i övrigt och hur kostnaderna ska fördelas. Om man trots dessa åtgärder inte lyckas marknadsintroducera denna teknik, som är viktig för tittarnas valmöjligheter, tv-branschens framtid och i ett vidare perspektiv informationssamhällsutvecklingen, bör man undersöka om det behövs lagstiftning om frågan och om sådan är genomförbar.

5. För att trygga en livskraftig radiobransch och dess villkor behöver det upprättas en handlingsplan enligt redogörelsen. I handlingsplanen bör hög prioritet ges åt att stimulera och utveckla lokalradioverksamheten som är viktig för den lokala identiteten men som tappat i kvantitet när det bl.a. gäller lokala programinnehåll.

Statsrådet beslutade 20.12.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Kommunikationsministeriet har den 5.12.2012 tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att bereda en detaljerad övergångsplan för att påskynda den markbundna televisionens övergång till ny distributionsteknik. I arbetsgruppen ingår en bred representation av alla utövare av markbunden televisionsverksamhet, företrädare för parti- och detaljhandeln med mottagare, myndigheterna, de viktigaste teleaktörerna och konsumenterna. Arbetsgruppen ska lämna en mellanrapport senast 30.8.2013. Vid beredningen av informationssamhällsbalken enligt regeringsprogrammet beaktar kommunikationsministeriet de åtgärder som förutsätts i riksdagens ställningstagande.

1.10 Arbets- och näringsministeriet

Slutförvaringsanläggning för använt kärnbränsle

Övriga 7/2000 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsatte 18.5.2001 att statsrådet innan bygglov beviljas lämnar en utredning till riksdagen om nya forskningsrön som gjorts och den tekniska utveckling som ägt rum efter detta principbeslut för att garantera säkerheten vid slutförvaring av använt kärnbränsle.

Giltighetstiden för principbeslutet om Posiva Oy:s projekt går ut om inget tillstånd enligt kärnenergilagarna ansöks hos statsrådet senast den 18 maj 2016. En ansökan lämnades in till arbets- och näringsministeriet den 28 december 2012, vilket är orsaken till att arbetet med att ta fram en utredning ännu inte inleddes under året.

Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap

RP 195/2004 rd — RSv 24/2005 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 5.4.2005 att regeringen följer upp hur tidsbegränsade anställningar berör kvinnor och män i åldern för familjebildning och utreder hur avbrotten i anställningarna och den anknytande osäkerheten kan reduceras i unga vuxnas liv.

Genom både övervakning och utfärdande av anvisningar strävar regeringen efter att anställningsförhållande för viss tid ska användas endast i sådana fall där behovet av visstidsanställning är genuint och går att visa i överensstämmelse med bestämmelserna i lag. Regeringen strävar efter att på olika sätt främja möjligheterna för personer i icke-typiska anställningsförhållanden att få arbete av mera permanent karaktär. Arbetsministeriet tillsatte våren 2005 en utredare för att reda ut frågor som gäller visstidsanställningar och de visstidsanställdas situation. Utredaren överlämnade sin rapport till arbetsministeriet i

december 2005, och arbetsministeriet vidtar de lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som behövs våren 2006.

Arbetsministeriet tillsatte den 27 juni 2006 en trepartsarbetsgrupp med uppdrag att utreda visstidsanställningar och förutsättningarna för användning av dem. Tillsättandet av arbetsgruppen baserade sig på behovet av fortsatta utredningar av de förslag som ingick i utredarens rapport. Eftersom arbetsmarknadsparterna har varit oeniga om möjligheterna att genomföra utredarens förslag fick arbetsgruppens i uppgift att granska om det utifrån de framlagda förslagen eller helt oberoende av dem var möjligt att bereda åtgärder med hjälp av vilka problem som eventuellt hänför sig till visstidsanställning kan minskas utan att den legitima rätten att använda sådant arbete begränsas.

Arbetsgruppen utredde de juridiska förutsättningarna för visstidsanställning, hur allmän visstidsanställning är och utmaningarna för arbetsmarknaderna inom en nära framtid och bedömde i vilken utsträckning regelverket motsvarar nuvarande och framtida utmaningar. I syfte att gallra bort grundlösa tidsbegränsade anställningsavtal föreslog arbetsgruppen att övervakningen effektiviseras genom att det blir straffbart för arbetsgivaren att försumma sin plikt att redogöra för anställningens centrala villkor. Samtidigt föreslogs det att lagen om tillsynen över arbetarskyddet ändras så att arbetarskyddsmyndigheten kan inleda ett uppmaningsförfarande för att få denna redogörelse. Syftet med ändringarna är att grunden för ett tidsbegränsat anställningsavtal ska övervägas noggrannare och att också arbetslagaren ska informeras om grunden. Lagändringarna trädde i kraft vid ingången av 2008.

Efter det att arbetsgruppen hade avslutat sitt arbete utredde en trepartsarbetsgrupp som tillsatts av arbetsministeriet uthyrningsarbete som helhet. Arbetsgruppen föreslog i november 2007 att det i arbetsavtalslagen, arbetarskyddslagen och den s.k. lagen om beställarsvar tas in särskilda bestämmelser om uthyrningsarbete. Ändringarna syftar till att förbättra inhyrda arbetstagares ställning genom att lagstiftningen förs till en nivå som beaktar uthyrningsarbetets särdrag. Lagändringarna trädde i kraft vid ingången av 2009. Arbets- och näringsministeriet utarbetade tillsammans med arbetsmarknadsorganisationerna en broschyr om uthyrningsarbete för arbetstagare, användarföretag och uthyrningsföretag.

I syfte att förbättra situationen för visstidsanställda beredde arbets- och näringsministeriets trepartsarbetsgrupp en proposition med förslag till precisering av den bestämmelse i arbetsavtalslagen som gäller anställningsförhållanden för viss tid. Propositionen lämnades till riksdagen i oktober 2010. Lagen trädde i kraft vid ingången av 2011 och preciserade förutsättningarna för upprepade visstidsanställningar. Det gjordes inga innehållsmässiga ändringar i begreppet *grundad anledning* som är en förutsättning för varje enskilt anställningsavtal för viss tid. De ändrade bestämmelserna gäller även inhyrd personal.

De centrala arbetsmarknadsorganisationerna ingick i oktober 2011 ett ramavtal i syfte att trygga Finlands konkurrenskraft och sysselsättningen. Enligt avtalet är parterna eniga om att grunderna och de grundläggande principerna för att ingå avtal om visstidsanställning är likartade oberoende av anställningsformen. Parterna föreslog att man på treparts-basis utreder om dessa grunder och principer i praktiken genomförs också vid visstidsanställningar för inhyrd arbetskraft. Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 11 januari 2012 en arbetsgrupp för att utreda dessa frågor.

Arbetsgruppen föreslog en ändring av den bestämmelse i arbetsavtalslagen som gäller information om de centrala villkoren i arbetet. Ändringen går ut på att informationen i fråga om anställningar på viss tid ska uppge varför anställningen är på viss tid och när eller en uppskattning av när anställningsavtalet går ut. Vidare föreslog arbetsgruppen att den särskilda bestämmelsen om inhyrd personal ska kompletteras med en bestämmelse vars syfte är att öka den information som inhyrd personal ska ges. Det är meningen att på detta sätt ge sådana anställda bättre möjligheter att bedöma grunden för visstidsanställningen och framtida möjligheter till anställning.

Dessutom föreslog arbetsgruppen ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan av utomstående arbetskraft. Enligt det förslaget ska beställaren på begäran underrätta personalens företrädare också om orsaken till att inhyrd arbetskraft anlitas.

Ändringarna trädde i kraft vid ingången av 2013.

Högskoleuppfinningar

RP 259/2004 rd — RSv 28/2006 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 7.4.2006 att regeringen följer hur lagstiftningen om högskoleuppfinningar fungerar och lämnar en utredning om detta till kulturutskottet inom tre år från lagstiftningens ikraftträdande. Uppföljningen bör bland annat klarlägga hur högskolorna uppfyller sina åligganden efter att de har övertagit rättigheterna till uppfinningar på det sätt som 7 § i lagen om högskoleuppfinningar föreskriver. Vid behov bör regeringen lägga fram förslag till bestämmelser om tidsfrister.

Lagen om rätt till uppfinningar vid högskolor (369/2006) trädde i kraft den 1 januari 2007. Undervisningsministeriet har gett universiteten och yrkeshögskolorna anvisningar om att i samband med mål- och resultatförhandlingarna avlägga en rapport om hur lagen om högskoleuppfinningar fungerar. Våren 2008 rapporterade universiteten hur lagen om högskoleuppfinningar fungerar i de bokslutshandlingar som gäller 2007. Yrkeshögskolorna har på motsvarande sätt inkluderat en kort redogörelse om högskoleuppfinningar i resultatanalysen för 2007. Utifrån dessa utredningar har det inte förekommit några särskilda problem med hur lagen om högskoleuppfinningar har fungerat.

En separat utredning har utarbetats om detta, och den lämnades till riksdagens kulturutskott i december 2009.

Riksdagens kulturutskott behandlade vid sitt möte den 15 juni 2010 den utredning som arbets- och näringsministeriet tillsammans med undervisnings- och kulturministeriet hade utarbetat om hur lagen har fungerat och konstaterade att ärendet inte ger anledning till ytterligare åtgärder (protokoll 15.6.2010, 6 §, SIO 2/2010 rd).

Åtgärder till följd av arbetslivsredogörelsen

SRR 4/2004 rd — RSk 10/2005 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

2. Riksdagen förutsatte 11.5.2005 att regeringen ser till att en god praxis för åldersrelaterat ledarskap sprids på arbetsplatserna och att utbildning i åldersrelaterat ledarskap integreras i all ledarskaps- och chefsutbildning.

4. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder hur skyddet på grundval av arbetsrätten och sociallagstiftningen ska kunna utsträckas till nya former av arbete såsom arbetspraktik, arbetslivsträning samt familje- och närståendevård.

2. Genom både övervakning och anvisningar strävar regeringen efter att anställningsförhållanden för viss tid ska användas endast i sådana fall där behovet av sådan anställning är genuint och går att visa i överensstämmelse med bestämmelserna i lag. Regeringen strävar efter att på olika sätt främja möjligheterna för personer i icke-typiska anställningsförhållanden att få arbete av mera permanent karaktär. Arbetsministeriet tillsatte våren 2005 en utredare för att reda ut frågor som gäller visstidsanställningar och situationen för visstidsanställda. Utredaren överlämnade sin rapport till arbetsministeriet i december 2005 och arbetsministeriet vidtar de lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som behövs våren 2006.

Arbetsministeriet tillsatte den 27 juni 2006 en trepartsarbetsgrupp med uppdrag att utreda visstidsanställningar och förutsättningarna för användning av dem. Tillsättandet av arbetsgruppen baserade sig på behovet av fortsatta utredningar av de förslag som ingick i utredarens rapport. Eftersom arbetsmarknadsparterna har varit oeniga om möjligheterna att genomföra utredarens förslag var arbetsgruppens uppgift att granska om det utifrån de framlagda förslagen eller helt oberoende av dem var möjligt att bereda åtgärder med hjälp av vilka problem som eventuellt hänför sig till visstidsanställning kan minskas utan att den legitima rätten att använda sådant arbete begränsas. I syfte att gallra bort grundlösa tidsbegränsade arbetsavtal föreslog arbetsgruppen att övervakningen effektiviseras så, att det blir straffbart för arbetsgivaren att försumma sin plikt att redogöra för anställningens centrala villkor. Samtidigt föreslogs att lagen om tillsynen över arbetarskyddet ändras så att arbetarskyddsmyndigheten kan inleda ett uppmaningsförfarande för att få denna redogörelse. Syftet med ändringarna är att grunden för ett tidsbegränsat arbetsavtal ska övervägas noggrannare och att också arbetstagaren ska informeras om grunden. Lagändringarna trädde i kraft vid ingången av 2008.

Arbets- och näringsministeriets trepartsarbetsgrupp beredde en proposition med förslag till precisering av den bestämmelse i arbetsavtalslagen som gäller anställningsförhållanden för viss tid. Propositionen lämnades till riksdagen i oktober 2010. Genom propositionen skapas klarhet i förutsättningarna för ingående av flera på varandra följande visstidsavtal. Det föreslås inga innehållsmässiga ändringar i begreppet *grundad anledning* som är en förutsättning för varje enskilt anställningsavtal för viss tid. Enligt förslaget ska frågan om huruvida ingående av ett tidsbegränsat anställningsavtal är tillåtet avgöras utifrån hur

bestående behovet av arbetskraft är med tanke på utförandet av de aktuella arbetsuppgifterna. Lagändringen träder i kraft den 1 januari 2011.

De ändringar av lagstiftningen som behövs för att genomföra bemanningsdirektivet bereddes på trepartsbasis 2011. Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av 2 kap. 6 och 9 § i arbetsavtalslagen och av lagen om utstationerade arbetstagare (RP 104/2011 rd) lämnades till riksdagen den 28 oktober 2011.

Frågor i anslutning till arbetstidsskyddet spelar fortfarande en viktig roll i den tillsyn som utövas av arbetarskyddsmyndigheterna. Det utvecklingsarbete som hänför sig till ledarskapssystemen, inklusive beredningen av åldersmedvetet ledarskap, har inletts inom den arbetslivssektion som arbetar inom ramen för informationssamhällsprogrammet. Arbetsgruppens förslag gällande undervisning, forskning, kultur, miljöpolitik, byggande och regionalpolitik behandlas inom den projektgrupp som undervisningsministeriet tillsatt för att bereda en nationell kreativitetsstrategi. Arbetsministeriet bereder de åtgärder för främjande av kreativitet som hör till ministeriets förvaltningsområde.

En av undergrupperna i arbets- och näringsministeriets trepartsarbetsgrupp för flexicurity, gruppen för reglering av arbetslivet, har som uppgift att klarlägga arbetslagstiftningen och hur arbetsmarknaden fungerar med utgångspunkt i flexibilitet och säkerhet. En helhet som är föremål för utredning är regleringen av arbetstiderna, inklusive möjligheten att kombinera arbete och familjeliv. På finländska arbetsplatser tillämpas det olika slag av flexibla arbetstidsarrangemang (deltid, flexitid, distansarbete, deltidspension, arbetstidsbank, arbetsdelning). Arbetstidsregleringen granskas i en undergrupp till flexicurity-gruppen. Gruppen behandlade den del av regeringens proposition med förslag till lag om ändring av arbetsavtalslagen som gäller en arbetstagares avtalsenliga rätt att utebli från arbetet för att vårda en familjemedlem. Propositionen lämnades till riksdagen i november 2010. Arbetsgivaren ska inte vara skyldig att betala lön för frånvarotiden. I bestämmelsen ska arbetstagaren garanteras möjlighet att under vissa förutsättningar återgå till arbetet under den avtalade frånvarotiden. Dessutom ska arbetstagaren ha rätt att i första hand återgå till sitt tidigare arbete efter frånvaron. Ändringen av arbetsavtalslagen trädde i kraft vid ingången av april 2011.

En strategi för utveckling av arbetslivet har i enlighet med regeringsprogrammets mål tagits fram i brett samarbete under arbets- och näringsministeriets ledning. Strategin blev klar i början av 2012, och den täcker på ett övergripande sätt in aktuella teman som gäller arbetslivet. Det kan gälla t.ex. bättre innovationer och högre produktivitet, fördjupat förtroende och samarbete, kompetent arbetskraft och tryggad arbetstrivsel och hälsa. Strategin syftar till att höja sysselsättningsnivån, kvaliteten på arbetslivet, trivseln i arbetet och arbetets produktivitet.

Ett av strategins temaområden är kompetent arbetskraft. Enligt strategin kan kompetent arbetskraft svara mot förändringar i arbetet och tillägna sig nya färdigheter under hela tiden i arbetslivet. Kompetensutveckling i arbetet och stödjande av den utvecklingen framhävs. Den kompetensnivå som arbetskraften förvärvar genom utbildning tillsammans med lärande i arbetet är de starkaste förutsättningarna för framgång och ny sysselsättning i det föränderliga arbetslivet. Dessa bidrar för sin del till både arbetets produktivitet och

uppkomsten av nya arbetstillfällen. Mål inom temat är att lärandet i arbetet ökar och att kompetensnivån höjs och motsvarar arbetslivets behov.

I syfte att genomföra strategin kommer ett omfattande nationellt samarbetsprojekt att starta ute på både privata sektorns och offentliga sektorns arbetsplatser 2013. Målet är att lyckas nå de företag, företagare och arbetsplatser som ser det som nyttigt att utveckla sina rutiner och behöver stöd för att lyckas med detta. Måluppfyllelse kräver både nationellt och regionalt samarbete mellan olika förvaltningsgrenar och andra arbetslivsaktörer.

De viktigaste arbetslivsaktörerna deltar i samarbetsprojektet. Exempelvis deltar social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet i strategiprocessen för att utveckla arbetslivet ur sitt eget perspektiv, och Tekes har startat programmet Liideri, ett program för affärsverksamhet, produktivitet och arbetsglädje.

4. I syfte att förbättra den rättsliga ställningen för personer som inte är i anställningsförhållande tillsattes en arbetsgrupp i början av februari 2008. Målet för själva utredningen är arbete som enligt lagstiftningen inte betraktas som arbete i anställningsförhållande. Utöver kartläggningen av tillämpningsområdet ska arbetsgruppen bl.a. dryfta de villkor som ska gälla för arbete som inte utförs i anställningsförhållande. Dessutom fästs uppmärksamhet vid förhållandet mellan arbetsrättslig och arbetskraftspolitisk lagstiftning och sociallagstiftning. Utredningsarbetet utförs och de förslag till lagstiftning och övriga åtgärder som läggs fram utifrån utredningsarbetet tas fram gemensamt av arbetsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet och arbetsmarknadsparterna.

Det utredningsarbete som gällde personer som inte är i anställningsförhållande slutfördes i september 2009. Arbetsgruppens förslag om rätten till förmån under tillfällig vårdledighet för personer som omfattas av arbetsmarknadsåtgärder har genomförts genom regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och av vissa lagar som har samband med den (RP 179/2009 rd). Propositionen bereddes av social- och hälsovårdsministeriet och överlämnades den 2 oktober 2009. Genom samma proposition genomfördes också en förlängning av granskningsperioden för arbetsvillkoret för personer som omfattas av arbetsmarknadsåtgärder eller deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Enligt arbetsgruppens förslag bör det i lagen om offentlig arbetskraftsservice föreskrivas att det i arbetsmarknadsåtgärderna tillämpas vissa bestämmelser om integritetsskydd i arbetslivet. Förslagen har genomförts genom regeringens proposition med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om offentlig arbetskraftsservice samt om ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 274/2009 rd), som bereddes av arbets- och näringsministeriet och lämnades till riksdagen den 22 december 2009. Lagändringarna trädde i kraft den 10 maj 2010.

Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) trädde i kraft den 1 januari 2013. Genom den upphävdes den tidigare lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002). De arbetsmarknadsåtgärder som funnits tidigare, dvs. arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning, slogs ihop till arbetsprövning, som fick ett mer klart definierat ändamål. De förslag som gällde arbetsprövning utarbetades av en trepartsgrupp som arbets- och näringsministeriet tillsatte i januari 2012. Den hade i uppgift att utveckla den arbetskraftsservice som ordnas på arbetsplatsen. Utöver tidigare genomförda ändringar i lagstiftningen innehåller lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice i syfte att för-

bättra den rättsliga ställningen för den som deltar i arbetsprövning bestämmelser om dagligt och årligt arbetstidsskydd. Frågan ger inte längre anledning till åtgärder för den offentliga arbetskraftsservicens del.

Till lagen om stöd för närståendevård (937/2005) fogades med verkan från den 1 augusti 2011 en ny 4 a §. Enligt den får kommunen ordna den avlösarservice som behövs under närståendevårdarens ledighet eller annan tillfällig frånvaro genom att med en lämplig person ingå ett uppdragsavtal där personen förbinder sig att ge vården under den tid närståendevårdaren är ledig.

Vid ingången av augusti 2011 trädde en ändring av familjevårdarlagen (312/1992) i kraft. Enligt den får kommunen ordna den avlösarservice som behövs under familjevårdarens ledighet eller annan tillfällig frånvaro genom att ingå ett uppdragsavtal med en person som uppfyller kraven i familjevårdarlagen. En ny 6 a § om detta fogades till lagen.

Verkställigheten av den nya lagen om samarbete inom företag och uppföljningen av dess effekter

RP 254/2006 rd — RSv 286/2006 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

2. Riksdagen förutsatte 14.2.2007 att regeringen tillsammans med arbetsmarknadsorganisationerna utreder möjligheterna att ta fram ett heltäckande statistik- och uppföljningssystem för personalplanerna och personalutbildningen.

Den nya lagen om samarbete inom företag (334/2007) trädde i kraft den 1 juli 2007, men den tillämpas på företag med 20–29 anställda först från och med den 1 januari 2008.

När regeringen överlämnade propositionen med förslag till denna lag till riksdagen beslutade den samtidigt att arbetsministeriet ska utarbeta en broschyr om lagen i synnerhet med tanke på småföretag och deras behov, utbilda personal vid arbeidskrafts- och näringscentralerna (TE-centralerna) så att den blir förtrogen med lagen och kan fungera som rådgivare för företagen samt framställa en stordiaserie med information om lagen. Broschyren kom ut på finska på sensommaren 2007 och på svenska i början av hösten samma år. Den fick bred distribution och finns bl.a. på alla TE-centraler. Broschyryrorna kan också laddas ned via arbetsministeriets webbsidor. Personalen vid TE-centralerna har utbildats och man har utarbetat en diaserie som centralerna kan använda. Arbetsministeriet har också i övrigt deltagit i de många kurser som ordnats om samarbetslagen.

I enlighet med lagens ikraftträdandebestämmelse har bestämmelsen om personalmålen och utbildningsmålen tillämpats från och med den 1 januari 2008. Avsikten är att det därefter ska utredas huruvida det är möjligt att skapa ett heltäckande system för statistikförening och uppföljning i dessa frågor. I samband med detta kan man också utreda möjligheten att exempelvis i Statistikcentralens undersökning om arbetsförhållanden ta in enkätfrågor som belyser denna bestämmelse i samarbetslagen.

Arbets- och näringsministeriet inledde en undersökning av utvärderingen av den nya lagens konsekvenser. Undersökningen gjordes 2009 och resultaten offentliggjordes i början av 2010. Det var inte ändamålsenligt att inleda undersökningen tidigare, eftersom tillräck-

liga erfarenheter av lagens praktiska tillämpning inte fanns att tillgå före detta. I undersökningen utreddes särskilt de frågor som ställs i riksdagens uttalande. Undersökningen utnyttjades vid utarbetandet av den redogörelse som överlämnades till riksdagen. Till följd av riksdagens uttalande sände arbets- och näringsministeriet en på trepartsbasis utarbetad utredning om hur lagen om samarbete inom företag fungerar till riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott i maj 2010.

Lagen om samarbetsombudsmannen (216/2010) trädde i kraft den 1 juli 2010, och juris doktor Helena Lamponen valdes till den första samarbetsombudsmannen hösten 2010. Ombudsmannen ska utöva tillsyn över efterlevnaden av samarbetslagarna och de som gäller övriga system för personalens medverkan. Ombudsmannen arbetar självständigt i anslutning till arbets- och näringsministeriet. Arbetsgivare, arbetstagare och företrädare för personalgrupper kan kontakta ombudsmannen. På samarbetsombudsmannens byrå arbetar dessutom en jurist och två medarbetare på deltid.

Ombudsmannens uppgift är att ge anvisningar och råd om tillämpningen av lagarna, att göra lagarna mer kända, att föra ett register över personalfonderna, att genom initiativ och anvisningar främja och förbättra samarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagare och genomförandet av de övriga systemen för personalens medverkan, att följa hur syftet med de lagar vars efterlevnad står under ombudsmannens tillsyn uppnås och att av arbetsrådet begära utlåtande om huruvida lagen om samarbete inom företag eller lagen om samarbete inom finska företagsgrupper och grupper av gemenskapsföretag tillämpas på företaget eller företagsgruppen. Samarbetsombudsmannen har i sin tillsynsverksamhet fäst särskild vikt vid att de planer som förutsätts i samarbetslagen förverkligas.

I programmet för statsminister Jyrki Katainens regering konstateras att det är nödvändigt att föra fram användningen av personalplaner och utbildningsplaner som en del av den systematiska utvecklingen av arbetstagarnas kompetens. Dessutom framhävs i det ramavtal som fastställdes på arbetsmarknaden i november 2011 betydelsen av att utveckla personalplaneringen, och i avtalet fastställs att centralorganisationerna utarbetar en gemensam modell för personalplanen före den 31 maj 2012 som grund för beredningen av en ändring av samarbetslagen. I personalplanen ska särskild vikt fästas vid bl.a. systematisk användning av flexibla arbetstidsarrangemang, vid tidsbundna anställningar genom att förutse behovet av bl.a. vikarier varje år och vid utvecklandet av arbetstagarnas yrkesmässiga kompetens.

Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 3 september 2012 en arbetsgrupp som ska bereda behövliga ändringar i syfte att integrera de ämnen som nämns i ramavtalet i personalplanerna enligt samarbetslagarna.

Konsekvenserna av definitionen av småskalig elproduktion

RP 116/2007 rd — RSv 116/2007 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsatte 4.12.2007 att regeringen noga bevakar hur definitionen av småskalig elproduktion påverkar nybyggen inom elproduktionen och att erfarenheterna beaktas i den kommande lagstiftningen.

Definitionen av småskalig elproduktion togs in i elmarknadslagen (386/1995) genom en lagändring som trädde i kraft den 1 februari 2008. Med stöd av den aktuella lagändringen utfärdade statsrådet den 14 juni 2007 en förordning om överföringsavgifter för elproduktion i eldistributionsnät (691/2007). Genom förordningen föreskrevs det en övre gräns för den överföringsavgift som kan tas ut för elproduktion i eldistributionsnät. Motsvarande bestämmelse ingår numera i statsrådets förordning om elmarknaden (65/2009), som utfärdades den 5 februari 2009. Samma dag utfärdade statsrådet också en förordning om utredning och mätning av elleveranser (66/2009). Genom förordningen frångick man vid småskalig elproduktion i anslutning till elförbrukningen den separata mätning av elproduktionen som tillämpades tidigare. Enligt förordningen kan en elproduktionsanläggning som matar in el i elnätet lämnas utan separat mätapparat, om anläggningen finns vid ett eldriftsställe med huvudsäkringar som är mindre än 3x63 ampere och eldriftsstället har utrustats med mätapparat som kan mäta både den elmängd som tas ut ur elnätet och den elmängd som matas in i elnätet.

Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 7 december 2011 en utredningsman med uppgift att utarbeta en rapport om de administrativa hindren för vindkraftsbyggandet. Utredningsmannen lämnade sin rapport den 13 april 2012. Två arbetsgrupper på arbets- och näringsministeriet har gått igenom utredningsmannens förslag, och de genomförbara förslagen håller på att genomföras av olika ministerier. Arbetsgruppernas slutrapporter blir klara våren 2013.

Arbets- och näringsministeriet beställde den 21 december 2011 en rapport om nettomätning av småskalig elproduktion. Rapporten går igenom vilka fördelarna, nackdelarna och de eventuella problempunkterna är med nettomätning och nettofakturerings av småskalig elproduktion när det gäller överföringstjänster, energihandel och balansavräkningsperiod samt beskattning i Finland. De förslag som i rapporten läggs fram om att undanröja hindren för att koppla småskalig produktion till nätet och om att underlätta försäljning av småskalig produktion på marknaden ligger hos arbets- och näringsministeriet och aktiebolaget Motiva för genomförande.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Redogörelse om butikernas öppettider samt stödet till bybutiker i glesbygden

RP 84/2009 rd — RSv 173/2009 rd

Ekonomiutskottet

1. Riksdagen förutsatte 18.11.2009 att regeringen före utgången av 2012 lämnar riksdagen en redogörelse om vilka effekter liberaliseringen av butikernas öppettider haft. Rapporteringen ska bl.a. gälla hur bestämmelserna påverkat de anställda och företagen inom handeln, personalens trygghet, barndagvården, arbetsresandet, privata företagares rekrytering av en första anställd och semesterförmåner, tillgången till tjänster i glesbygden och handelns struktur ur ett småföretagarsperspektiv.

Lagen om öppettider för detaljhandeln och frisersalonger stadfästes den 27 november 2009 och trädde i kraft den 1 december 2009. Arbets- och näringsministeriet lämnade en redogörelse för inverkningarna av liberaliseringen av butikernas öppettider den 13 december 2012.

Landskapsförbundens samarbete

RP 146/2009 rd — RSv 248/2009 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 11.12.2009 att regeringen noga ger akt på landskapsförbundens samarbetsarrangemang och hur de fungerar och omedelbart vidtar åtgärder för att undanröja skadliga hinder som begränsar landskapsförbundens samarbete om sådana uppstår i samarbetet i ett område som avviker från ett samarbetsområde enligt 11 § i lagen om utveckling av regionerna.

En undersökning av hur landskapens samverkan fungerar och hur målen uppnåtts genomfördes genom en förfrågan till landskapsförbunden våren 2012. Den hängde samman med beredningen av redogörelsen till riksdagen om hur reformeringen av regionförvaltningen hade utfallit. Frågorna gällde hur det praktiska samarbetet såg ut och vilka teman det gällde. Vidare ville man veta vilka eventuella negativa effekter samverkan hade haft på sådant samarbete som inte sammanfaller med landskapens samarbetsområden. Alla förbund svarade på frågorna. Lapplands, Mellersta Finlands och Birkalands förbund, som inte hör till något samarbetsområde, svarade på fråga om eventuella negativa effekter.

I början av 2010 bildades sex samarbetsområden. Sydkarelen och Kymmenedalen förbund bildade ett särskilt samarbetsorgan, en s.k. samarbetsgrupp. De övriga regionerna sköter samarbetet genom överensstämmande beslut av landskapen. Beredningen sker i landskapsstyrelserna eller motsvarande delegationer eller arbetsutskott. I allmänhet turas landskapen om att svara för samarbetet. Varje landskap har ansvaret ett år i taget. I sydöstra Finland sammanfaller mandattiden med fullmäktigeperioderna och ansvaret överförs vid halva tiden.

Bland typiska teman som samarbetet gällt inom så gott som alla regioner kan nämnas hur man ska inverka på 2010 års regeringsprogram och dessutom årligen på statsbudgeten, de för samarbetsområdet gemensamma projekt- och förhandlingsförslag som ska presenteras i landskapsprogrammets genomförandeplaner, den trafikpolitiska redogörelsen och trafikpolitiska projekt och riktlinjerna för den nationella och EU:s kommande strukturperiod. Dessutom har många andra teman behandlats regionalt, t.ex. i fråga om utbildningspolitik, trafikledsprojekt, naturskydd och användningen av naturresurser och förvaltningen.

Landskapsförbunden tycker inte sig se några direkta negativa effekter av samarbetet för det övriga regionala samarbetet. Redan befintligt samarbete exempelvis inom de större regionerna (östra Finland, västra Finland, norra Finland och alliansen för landskapen i södra Finland) har fortsatt, vilket i och för sig ger upphov till vissa överlappningar och tilläggskostnader. Dessutom bedrivs annat samarbete vid behov inom olika forum, i olika

riktningar och inom olika frågor. Vissa frågor är sådana att området för samverkan inte sammanfaller med samarbetsområdena (exempelvis planering av vattenvården och skogscentralernas verksamhetsområden). Kritik har framförts främst i fråga om att staten i sina beslut borde beakta redan befintliga och etablerade samarbetsområden och inte genom nya beslut splittra dessa (som exempel nämns indelningen i valkretsar). Extra utmaningar för samarbetet kommer av att regionerna inte till alla delar sammanfaller med närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområden.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Arbetstidsskydd för dem som deltar i arbetsmarknadsåtgärder samt konsekvenser av de lagändringar som trädde i kraft 10.5.2010 (lagen om offentlig arbetskraftsservice) för möjligheterna att få in svårssysselsatta på arbetsmarknaden

RP 274/2009 rd — RSv 46/2010 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 21.4.2010 att regeringen i brådskande ordning bereder lagändringar som inkluderar dem som deltar i arbetsmarknadsåtgärder i den personkrets som omfattas av semesterlagens arbetstidsskydd.

2. Riksdagen förutsatte att arbets- och näringsministeriet före utgången av 2011 tillställer arbetslivs- och jämställdhetsutskottet en utredning om vad lagändringarna har inneburit för möjligheterna att få in svårssysselsatta på arbetsmarknaden.

Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) trädde i kraft den 1 januari 2013. Genom den upphävdes den tidigare lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002). De arbetsmarknadsåtgärder som funnits tidigare, dvs. arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning, slogs ihop till arbetsprövning, som fick ett mer klart definierat ändamål. De förslag som gällde arbetsprövning utarbetades av en trepartsgrupp arbets- och näringsministeriet hade tillsatt i januari 2012. Den hade i uppgift att utveckla den arbetskraftsservice som ordnas på arbetsplatsen. Arbetsgruppen granskade bl.a. möjligheten att inkludera dem som deltar i arbetsmarknadsåtgärder i den personkrets som omfattas av semesterlagens arbetstidsskydd. I stället för genom semesterlagen tryggas det årliga arbetstidsskyddet för enskilda kunder som deltar i arbetsprövning genom att garantera dem en vilotid på två veckor efter en arbetsprövning på sex månader utan avbrott. Arbets- och näringsbyrån ska inte anvisa enskilda kunder arbetsprövning som skulle börja inom två veckor efter det att en arbetsprövning som pågått i sex månader utan avbrott avslutats. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Arbets- och näringsministeriet har lämnat den utredning som riksdagen krävde till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet i december 2011. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Klimat- och energipolitiken

SRR 8/2009 rd — RSk 45/2010 rd

Framtidsutskottet

Riksdagen godkände 2.2.2011 ett ställningstagande med anledning av redogörelsen, enligt vilket riksdagen

1. omfattar ståndpunkterna och riktlinjerna i redogörelsen och
2. förutsätter att klimatpolitiken lyfts upp som ett led i en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling,
3. förutsätter att Finland siktar på grön tillväxt genom energisparande, högre verkningsgrad för energiförbrukningen och ett skäligt energipris,
4. förutsätter att regeringen, medveten om de faktiska möjligheterna att lösa problemen med klimatförändringen, enligt principerna för proportionalitet och rättvisa bereder sig på att ett klimatavtal av skäl som inte beror på oss drar ut på tiden, bara genomförs regionalt eller på annat sätt partiellt eller avvisas,
5. förutsätter att regeringen sätter som en av sina klimatpolitiska prioriteter att hantera kolsänkor och kollager i skogarna. Regeringen bör i EU och vid FN:s klimatförhandlingar arbeta för en samordnad praxis när det gäller kolsänkor och minskning av utsläpp av växthusgaser,
6. förutsätter att regeringen skyndsamt startar en inventering av kol i marken. Det behövs upprepade inventeringar med tillräckligt långa intervaller för att de kolsänkor och kollager som de olika skogstyperna i landet utgör ska kunna räknas med behövlig exakthet,
7. förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att främja produktionen och exporten inom trävarubranschen och i synnerhet för att utöka kompetensen och arbetstillfällena inom träbyggande,
8. förutsätter att regeringen satsar på bättre energiprestanda i befintliga byggnader och en mer omfattande start för reparationer, i synnerhet när det gäller ökad användning av trä..

Statsrådet beslutade den 24 februari 2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

2. I den strategiska verkställighetsplanen för regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering har man prioriterat ett flertal projekt som svarar på riksdagens ställningstagande om att klimatpolitiken lyfts in i politikramverket för hållbar utveckling. Regeringsprogrammet stöder strävandena mot en hållbar eller grön ekonomisk tillväxt genom ett flertal projekt. Genom dessa strategiska projekt stöder regeringen Europeiska unionens och OECD:s riktlinjer, och vidare använde den dem vid förberedelserna inför FN:s konferens om hållbar utveckling (Rio+20) i juni 2012.

Regeringen kommer att omarbota den nationella strategin för hållbar utveckling, som fastställer målen och principerna för hållbar utveckling. Den kommer också att ta fram ett förslag till ett samhällsättagande för hållbar utveckling. Åtagandet ska också innehålla klimatpolitiska åtgärder. Samtidigt utvecklas mått för måluppfyllelse inom de olika för-

valtningsområdena. Strategiprocesserna inleddes hösten 2012 och arbetet blir klart 2013. Strategiarbetet ska ske i nära samordning med strategier och handlingsplaner som är viktiga med tanke på hållbar utveckling.

Den 20 december 2012 fattade statsrådet ett principbeslut om Finlands strategi för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden för åren 2012–2020. Strategins huvudmål, ”för naturen – till nytta för människan”, är att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden i Finland senast 2020. Den nya strategin, som nämns i regeringsprogrammet, uppdaterar strategin för 2006–2012. Klimatförändringens konsekvenser för naturens mångfald utvärderas allt noggrannare, kunskapsunderlaget stärks, naturskyddssystemets kopplingar förbättras och beredskap för en verksamhetspolitik som anpassats till förändrade omständigheter upprättas.

Regeringens mål är en ekologiskt och socialt hållbar ekonomisk tillväxt. Det allmänna målet med den ekonomiska dimensionen av den hållbara utvecklingen är att avsevärt förbättra resurseffektiviteten. I detta syfte startade man hösten 2012 en nationell programplanering för materialeffektivitet och hållbar användning av naturresurserna. Programmet för hållbar konsumtion och produktion, ”Smartare konsumtion” blev klart våren 2012. Där föreslås politikåtgärder och inleds försöksprojekt för att minska utsläppen av växthusgaser från konsumtion. Ett principbeslut av statsrådet om hållbar konsumtion och produktion har beretts och ett strategiskt program för skogsbranschen utarbetas för att främja bl.a. bygande i trä. Vidare har den energi- och klimatpolitiska strategin uppdaterats.

3. Statsrådets principbeslut om energieffektivitetsåtgärder (2010) innefattar sådana åtgärder som gäller energiinbesparing och energieffektivitet och som ska vidtas under detta årtionde. Principbeslutet grundar sig på ett betänkande från den energieffektivitetskommissionen på bred bas som arbets- och näringsministeriet tillsatt. Åtgärderna vidtas för att uppnå målen för klimat- och energistrategin på lång sikt (2008).

I enlighet med regeringsprogrammet uppdateras energi- och klimatstrategin. Uppdateringen blir klar i början av 2013. I den strategin, liksom tidigare i andra motsvarande strategier, sammanslås energiinbesparing och ökad energieffektivitet med energi till ett skäligt pris och förbättrade förutsättningar för ekonomisk tillväxt.

4. Regeringen har vid förberedelserna inför de internationella klimatförhandlingarna och vid beredningen av Finlands ställningstaganden hela tiden varit medveten om de svårigheter som har tenderat att fördröja avancemanget mot ett heltäckande internationellt klimatavtalssystem eller som kunde bli ett hinder för ett sådant system.

Europeiska unionens målmedvetna genomförande av klimatpolitiken, bl.a. klimat- och energipaketet, ger dock Finland förutsättningar att genomföra en långsiktig klimatpolitik utifrån nationella och regionala perspektiv. Detta konsekventa och smidiga avancemang för unionens del är också en fördel för Finland vid övergången till ett utsläppsnålt samhälle och vid främjandet av grön ekonomi.

Vid klimatmötet i Durban fattades beslut om en färdplan som ska styra förhandlingarna. I enlighet med färdplanen ska alla parter av klimatkonventionen senast 2015 enas om de spelregler utifrån vilka man ingår en global och heltäckande klimatavtal som ska träda i kraft 2020.

Klimatkonferensen i Doha i december 2012 kom överens om en andra åtagandeperiod för Kyotoprotokollet. Den startar i början av 2013 och pågår i två år. Konferensen i Doha preciserade dessutom arbetsprogrammet för ett globalt och heltäckande klimatavtal från 2020. Förhandlingarna om ett nytt avtal kommer att fortsätta under 2013. Nästa möte mellan parterna i klimatavtalet och Kyotoprotokollet kommer att hållas i november 2013.

Den nationella strategin för anpassning till klimatförändringen från 2005 ska uppdateras 2013. Om den globala medeltemperaturen i enlighet med prognoserna stiger med två grader utöver den uppvärmning som redan skett detta århundrade, kan vintertemperaturen i Finland stiga med hela fem grader och sommartemperaturen med mer än två grader. Strävan är att genom nationella anpassningsåtgärder minska de negativa effekterna av klimatförändringen och att dra nytta av eventuella fördelar. Genom uppdateringen bestäms och inriktas anpassningsåtgärderna utifrån hur betydande klimatförändringens direkta och indirekta effekter och risker är, intensifieras genomförandet av åtgärderna och stöds olika sektors förberedelser för ökade extrema väderleksfenomen.

5. Regeringen har betraktat reglerna för att beräkna kolsänkorna som en av de viktigaste förhandlingsfrågorna för Finlands vidkommande vid FN:s internationella klimatförhandlingar.

De regler för att beräkna kolsänkor som godkändes för åren 2013–2020 vid klimattötet i Durban 2011 var nödvändiga för att man skulle nå en klimatöverenskommelse, och de äventyrar inte användningen av skog i Finland. I Durban presenterades olika alternativ till regler för att beräkna kolsänkorna, och av dessa skulle en del ha haft mycket dramatiska följder för Finland. När det gäller den valda metoden för att fastställa jämförelsenivån förutspås den årliga storleken på en sänka med utgångspunkten i politikåtgärder som fastställdes före 2009.

Finland bestämde utifrån Skogsforskningsinstitutets modeller att jämförelsenivån för en kolsänka uppgår till ca 20 miljoner ton koldioxid. I enlighet med detta har ca 16 miljoner kubik av den årliga tillväxten i våra skogar, som totalt uppgår till drygt 100 miljoner kubik, reserverats för att användas som kolsänka. När vår skogssänka överskrider jämförelsenivån får Finland tillgodoräkna sig högst 2,5 miljoner ton koldioxid per år när det gäller skyldigheten att minska utsläppen. Storleken på kolsänkan överskrider i Finland jämförelsenivån rejält, vilket tillåter att skogarna används på ett mångsidigt sätt både som råvara för industrin och som bioenergi. I Durban kunde Finland säkerställa detta på det sätt som vi eftersträvade.

I ett land med mycket skog röjer man skog för byggande, för trafikleder och för odling för att trygga lönsamheten inom livsmedelsproduktionen. I Durban hamnade man i en situation där denna avskogning inte under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod kan ersättas med kolsänkor såsom under den första åtagandeperioden. Eftersom beräkningen av avskogningens effekter började från och med 1990, kan Finland orsakas utsläpp på femsex miljoner ton koldioxid per år under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod, om man avstår från kompensationerna. Priset på utsläppsrätter är för närvarande lågt, vilket innebär att kostnaderna för beslutet om kolsänkor i Durban också har sjunkit.

Europeiska unionen höll i Durban ända in i det sista fast vid en kompensation för avskogning, vilket gäller för Finland, men detta äventyrade den gemensamma överenskommelsen

för 194 länder, och unionen fick avstå från detta krav. Finland eftersträvar en lösning som resulterar i att situationen beaktas vid genomförandet av EU:s interna klimatpolitik. Förhandlingslösningen i Doha 2012 i fråga om Kyotoprotokollet när det gällde de s.k. tilldelade utsläppsenheterna (AAU) ger bättre möjligheter att nå en rationell lösning på frågan om kompensation för avskogning. Förhandlingar i syfte att nå en lösning har förts med kommissionen 2012 och de kommer att fortsätta 2013. Olika alternativa lösningar har granskats när det gäller att kompensera Finland för konsekvenserna av beslutet i Durban.

I Durban kom äntligen Förenta staterna och tillväxtländerna med i förhandlingarna om en global överenskommelse. Förhandlingarna fortsatte 2012 i Qatar i syfte att nå en ny heltäckande klimatöverenskommelse senast 2015. I samband med dem granskades också sätten att räkna ut utsläpp och sänkor inom markanvändningen och i skogar för tiden efter 2020. Överenskommelsen, som alla länder förbinder sig att iaktta, är även för Finland det bästa slutresultatet. Genom överenskommelsen säkerställer man att industrin inte flyttar över sina investeringar till länder med en mindre strikt klimatpolitik. För den finska industrin innebär detta en möjlighet att utveckla och exportera utsläppsnål och koldioxidneutral teknik. Det ligger framför allt i kommande generationers, även finländarnas, intresse att stävja klimatförändringen.

Klimatkonferensen i Doha i december 2012 kom överens om en andra åtagandeperiod för Kyotoprotokollet för åren 2013–2020. Dessutom fortsatte förhandlingarna om ett globalt avtal för tiden efter 2020. Kolsänkornas roll i det nya avtalet är en viktig förhandlingsfråga. I Doha behandlades sänkorna genom preliminära diskussioner utifrån ett vetenskapligt-tekniskt perspektiv och diskussionerna kommer att fortsätta 2013. Forskningsprojekt om sänkor har inletts till stöd för den nationella beredningen i Finland.

6. Den utsläppsinventering av växthusgaser som Statistikcentralen upprätthåller innefattar den princip som redan internationella författningar kräver, dvs. principen om kontinuerligt förbättrande av bakgrunds- och utgångsuppgifter som ett led i det nationella inventeringsarbetet. I inventeringsarbetet deltar forskare, och expertinrättningar såsom Skogsforskningsinstitutet, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedels ekonomi och Finlands miljöcentral har deltagit i utvecklingsarbetet och drivit genom projekt som har undersökt utsläpp från jordmänen och bildningen av kolsänkor, och bedömningen av deras antal har förbättrats. Detta arbete har fortsatt 2012 och resultaten används i det nationella inventeringsarbetet i samband med tillämpningen av de nyaste anvisningarna från den mellanstatliga panelen för klimatförändringar (IPCC) för metoder för inventeringar.

Energiunderstöd för bostadsbyggnader beviljades fortsatt 2012 bl.a. för övergång från el- och oljevärme till ett normalvärmesystem som huvudsakligen använder förnybar energi, såsom vedeldning.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

7. Värdet av exporten av trävaror uppgick 2011 till ca 2,1 miljarder euro. Av exporten av trävaror var endast en fjärdedel förädlade trävaror. Finlands trävaruindustri sysselsätter sammanlagt ca 27 000 personer. Förädlingen av trävaror sysselsätter omkring hälften av personalen inom hela trävaruindustrin, dvs. förädlingens sysselsättande effekt är avsevärt större än sågningens och fanertillverkningens.

I programmet för statsminister Katainens regering har riktlinjer dragits upp för ett riksomfattande program för träbyggnad, och detta program syftar uttryckligen till att främja träbyggnad samt produktion och export av trävaror. Programmet för att främja träbyggnad genomförs som en del av arbets- och näringsministeriets strategiska program för skogsbranschen (MSO), och detta innebär att programmet för att främja träbyggnad är ett av statsrådets spetsprojekt.

MSO:s delegation har som allmänt utvecklingsmål för branschen uppställt en ökning av marknadsandelen för våningshus i trä till 10 procent och en fördubbling av exporten inom trävarubranschen. Enligt uppskattningar kan antalet arbetstillfällen som bäst öka med 6 000 årsverken om byggnad i trä och exporten av trävaror ökar. Uppskattningsvis kommer det att behövas ca 150 planerare med AA-kompetens inom träbyggnad för att tillgodosätta behovet under de närmaste åren. Det har varit ett av MSO:s viktigaste mål att främja byggnad i trä. Ett nytt spetsprojekt för MSO utöver träbyggnad är under 2013–2014 trävaruindustrins konkurrenskraft, tillväxt och internationalisering. I mellanrapporten från MSO (Arbets- och näringsministeriets publikationer, Kilpailukyky 43/2012) slås de åtgärder fast som behövs för att uppnå målen.

Som ett resultat av satsningarna på byggnad i trä håller mer än 7 000 bostäder i höghus av trä på att färdigställas under de närmaste åren, vilket kan jämföras med de 650 som hittills byggts. I syfte att säkerställa kompetensen i träbyggnad har man avtalat om kompletteringsutbildning för planerare av träbyggnad med Aalto PRO. Dessutom har man årligen hållit utbildningsseminarier i träbyggnad för omkring 2 400 deltagare på olika håll i Finland. För att främja trävaruindustrins konkurrenskraft och exporten har man kommit överens om att 2103 genomföra riktade marknadsundersökningar, att skapa ett gemensamt varumärke för träet och dess historia, ”Puun tarina”, och en plan för internationell påverkan och att utnyttja konceptet Team Finland. Dessutom kommer man att använda sig av Tekes Tillväxtbanemodell för att påskynda företagets tillväxt och internationalisering.

För att utveckla trävarubranschen och träbyggnaden i Finland krävs fortfarande långsiktiga satsningar av staten. Med hjälp av arbets- och näringsministeriets strategiska program för skogsbranschen kan staten tillsammans med den privata sektorn föra detta utvecklingsarbete framåt i enlighet med uppställda mål. Den försämrade ekonomiska situationen framhäver ytterligare betydelsen av att främja trävaruindustri och träbyggnad som grundar sig på inhemsk råvara och produktion.

8. Miljöministeriet utfärdade den 15 april 2011 en förordning om ändring av byggnaders brandsäkerhet (Miljöministeriets förordning om byggnaders brandsäkerhet, Finlands byggbestämmelsesamling nr 3/11). Genom den ökades möjligheterna att använda trä betydligt bl.a. i samband med saneringar som avser att förbättra energieffektiviteten i bostadshöghus. Det är möjligt att i större utsträckning än tidigare använda trä som byggnadsmaterial i fasader. Trä kan också användas som stomkonstruktion när man bygger lätta tilläggs våningar på befintliga bostadsbyggnader.

Främja användningen av biodrivmedel

RP 197/2010 rd — RSv 264/2010 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsatte 13.12.2010 att effekterna på de trafikpolitiska och miljöpolitiska målen av olika metoder att främja användningen av biodrivmedel i fortsättningen noga följs upp och att forskningen på området stöds. I förekommande fall bör lämpliga åtgärder skyndsamt vidtas för att ändra och komplettera bestämmelser och mål utifrån det som kommit fram vid uppföljningen och forskningen.

Arbets- och näringsministeriet utreder lagens konsekvenser när graderingen av distributionsskyldigheten ökar. I förekommande fall vidtas lämpliga åtgärder. Europeiska kommissionen lämnade i oktober 2012 ett direktivförslag om att begränsa de traditionella biodrivmedlens andel inom EU:s mål för förnybar energi och ändra vissa centrala kalkylregler. Om förslaget godkänns kan det komma att kräva ändringar i den nationella lagstiftningen om biobränsle.

Naturresursstrategin

SRR 11/2010 rd — RSk 49/2010 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen godkände 24.2.2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

2. En precisering av bestämmelserna om äganderätten till naturresurser utgör en del av den framtida uppdateringen av redogörelsen. Sett ur äganderättsregleringens perspektiv kommer man att åtminstone dryfta på vilket sätt ägarens rätt att använda naturresurserna i väsentlig utsträckning har begränsats samt administrativa förfaranden. En noggrannare genomgång av bestämmelserna om äganderätt görs med avseende på skogarna, vattenområdena och marken samt nyttigheter från dessa.

Enligt programmet för statsminister Jyrki Katainens regering främjar regeringen en hållbar användning av naturresurser utifrån naturresursstrategin. Riktlinjerna i strategin kommer att uppdateras under valperioden. Den uppdaterade naturresursstrategin överlämnas till riksdagen som en redogörelse. Beredningen av redogörelsen inleds i slutet av 2013.

Statsrådets principbeslut om Teollisuuden Voima Oyj:s ansökan om byggandet av en kärnkraftverksenhet, om Posiva Oyj:s ansökan om att slutförvaringsanläggningen för använt kärnbränsle skall uppföras utbyggd och om Fennovoima Ab:s ansökan om byggandet av ett kärnkraftverk

Ö 2, Ö 3, Ö 4/2010 rd — RSk 22/2010 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen godkände 1.7.2010 följande uttalanden:

2. Riksdagen förutsätter att regeringen på lämpligt sätt arbetar för att Posiva Oy och dess ägare plus Fennovoima Ab under 2010 startar gemensamma utredningar och förhandlingar om slutförvar för använt kärnbränsle i sikte på en gemensam nationell lösning för slutförvaret som inbegriper slutförvaring av använt kärnbränsle från Fennovoima Ab:s kärnkraftverksenhet.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen skapar förutsättningar för att finländsk arbetskraft, finländsk kompetens och finländska företag ska kunna utnyttjas i stor utsträckning i kärnkraftsprojekten.

2. Statsrådet har under 2010–2012 utrett förutsättningar och hinder för en gemensam lösning för slutförvaret samt möjligheterna till samarbete mellan aktörerna. Den 13 mars 2012 tillsatte näringsministern en arbetsgrupp för att utreda förutsättningarna för samarbete i fråga om hanteringen av kärnavfall. I sin slutrapport den 10 januari 2013 konstaterade arbetsgruppen att det finns förutsättningar för samarbete. Den rekommenderade att bolagen ska inleda kommersiella förhandlingar om samarbete när det gäller hanteringen av använt bränsle från Fennovoimas anläggning. Fennovoima föreslår en samlad plan för kärnavfallshanteringen i sin bygglovsansökan. Där föreslås också en plan för hanteringen av använt kärnbränsle.

4. Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 27 oktober 2010 en expertarbetsgrupp som har i uppgift att utreda kompetensen inom kärnkraftsbranschen, kartlägga personalresursernas utvecklingsbehov, utvärdera utvecklingsbehovet av den finländska kärnkraftsforskningens infrastruktur och kartlägga deltagandet i internationell forskning i branschen. Arbetsgruppens rapport blev klar den 26 mars 2012. Enligt rapporten måste Finland utbilda 2 500 nya experter för kärnkraftsektorn fram till 2025. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Kostnadsersättning för tiden i arbetsprövning till unga under 25 år som saknar yrkesutbildning

RP 133/2012 rd — RSv 163/2012 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen förutsatte 18.12.2012 att regeringen inom kort utreder hur det att unga under 25 år som saknar yrkesutbildning undantas från rätten till kostnadsersättning under den tid de deltar i arbetsprövning påverkar deras faktiska möjligheter att delta i arbetsprövning och om bestämmelsen riskerar samhällsgarantin för

unga framför allt i områden där resekostnaderna är betydande. Samtidigt förutsätter riksdagen att regeringen bedömer om det är motiverat med en åldersgräns för kostnadsersättningar med tanke på principen om likabehandling av medborgarna.

Arbets- och näringsministeriet kommer att utreda om bestämmelsen om kostnadsersättning till unga för tiden i arbetsprövning i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagservice behöver ändras och möjligheterna att göra ändringen före utgången av oktober 2013.

1.11 Social- och hälsovårdsministeriet

Nivån på grunddagpenningen för arbetslösa

Redogörelse 4/1996 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen har med anledning av redogörelsen 25.4.1997 godkänt utlåtandet enligt social- och hälsovårdsutskottets betänkande. I sitt utlåtande förutsätter riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att höja nivån för grunddagpenningen för arbetslösa och ändra beskattningen så att arbetslösa som lever på grunddagpenning inte behöver ty sig till utkomststöd utom i undantagsfall.

Grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet höjdes med 0,84 euro per dag, dvs. med ungefär 18 euro i månaden, från ingången av mars 2002. Dessutom har barnförhöjningen i anslutning till arbetsmarknadsstödet höjts från ingången av 2002 så att den motsvarar barnförhöjningen i anslutning till arbetslöshetsdagpenningen.

Enligt regeringsprogrammet är målsättningen framför allt förändringar som syftar till aktivering och sysselsättning. För att nå detta mål höjdes de ersättningar för uppehälle som betalas under tiden för åtgärderna från och med 1.1.2004. Dessa ersättningar höjs igen från ingången av 2010. Ersättningen för uppehälle är skattefri och i övriga system, bl.a. när det gäller utkomststöd, är den s.k. prioriterad inkomst. Därför ökar en höjning av ersättningen inte den beskattningsbara inkomsten, och minskar inte heller övriga utgifter för förmån.

Dessutom har mottagande av arbete understötts genom att beskattningen av arbete har lindrats. Från ingången av 2010 höjs maximibeloppet för grundavdraget från 1 480 euro till 2 200 euro. Detta lindrar beskattningen för alla som får endast grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd.

Regeringen tillsatte 14.6.2007 en kommitté med uppgift att se över den sociala tryggheten. Till kommitténs uppgifter hörde bl.a. att utarbeta ett förslag till reform av grundtryggheten så att en tillräcklig nivå av grundtrygghet kan garanteras i alla livssituationer utan att man som sista utväg behöver ty sig till utkomstskydd. Enligt SATA-kommitténs delbetänkande, centrala riktlinjer för en totalreform av den sociala tryggheten, (STM selvityksiä 2009:10), betalas från ingången av 2010 som en ny förmån för de 20 första arbetslöshetsdagarna grunddagpenningens förhöjningsdel till dem som har varit i arbete tre år

innan arbetslösheten började. Dessutom betalas för den tid som man deltar i sysselsättningsfrämjande tjänster grunddagpenningens och arbetsmarknadsstödet förhöjningsdel för 200 dagar. Dessutom har SATA-kommittén i sitt slutbetänkande 18.12.2009 lagt fram sådana förslag till förbättrande av grundtryggheten som kommer att bedömas senare.

I enlighet med SATA-kommitténs förslag infördes en bestämmelse om helhetsbedömning av grundtrygghetens tillräcklighet i lag. Bestämmelsen fogades till lagen om folkpensionsindex, och trädde i kraft 1.11.2010. Vid bedömningen av huruvida hushållens grundtrygghet är tillräcklig ska Folkpensionsanstaltens förmåner och utkomststöd enligt lagen om utkomststöd beaktas. Därutöver beaktas andra faktorer som inverkar på förmånstagarnas och hushållens utkomst, såsom t.ex. beskattningen. Social- och hälsovårdsministeriet ska låta göra helhetsbedömningen vart fjärde år. Den första helhetsbedömningen utarbetas år 2011 och ska överlämnas till social- och hälsovårdsministeriet senast 1.3.2011.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering höjdes grunddagpenningen enligt utkomstskyddet för arbetslösa med 100 euro per månad från och med ingången av 2012. Dessutom höjdes grunddagpenningen genom en indexhöjning, vilket innebär att grunddagpenningen höjdes med sammanlagt ca 120 euro från och med ingången av 2012. Syftet med nivåhöjningen är att grundskyddet för arbetslösa tryggar en tillräcklig utkomst och levnadsstandard.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Förvaltning och styrning av dagvården

RP 91/1999 rd

Kulturutskottet

5) Riksdagen förutsatte att regeringen bereder sådana ändringar i bestämmelserna som ger kommunerna möjlighet att om de så önskar överföra förvaltningen och styrningen av dagvården från socialnämnden till den nämnd som svarar för undervisningsväsendet.

Regeringen har överlämnat den proposition som riksdagen förutsatte med förslag till lagar om ändring av 11 a § i lagen om barndagvård och 4 och 28 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (RP 151/2002 rd). Enligt propositionen får kommunen avgöra vilket kollegialt organ i kommunen som ska administrera barndagvården samt stödet för hemvård och privat vård av barn. Det föreslås att dagvården samt stödet för hemvård och privat vård av barn bevaras som socialtjänster, vilkas lagstiftningsmässiga, finansiella samt övriga styrning och övervakning fortfarande hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde.

Socialvårdslagen, lagen om barndagvård och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn har temporärt (genom lagarna 155–157/2003) ändrats så, att kommunen själv enligt bestämmelserna kan välja på vilket kollegialt organ den överför förvaltningen av barndagvården samt förvaltningen av stödet för hemvård och privat vård av barn. Alla uppgifter i fråga ska falla inom ramen för samma organs befogenheter. De temporära bestämmelserna är i kraft fem år under tiden 1.8.2003–31.7.2008.

I samband med den temporära lagstiftningen utför social- och hälsovårdsministeriet en omfattande uppföljnings- och utvärderingsundersökning med hjälp av vilken man strävar efter att klarlägga de olika administrativa lösningarnas effekt. På basis av uppföljningen görs en bedömning av hur nödvändig lagstiftningen är i framtiden.

Finlands Kommunförbund och Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes redde ut förhållandet inom förvaltningen av dagvården genom en enkät våren 2004 och har aktuell information på sina webbsidor under hela den tid som den temporära ändringen av socialvårdslagen är i kraft. Under det första året av lagens giltighetstid har åtta kommuner (S:t Karins, Kemi, Kouvola, Lojo, Rautalampi, Rautjärvi, Vasa och Villnäs) överfört förvaltningen av dagvården på undervisningsväsendet. Före lagändringen hade två kommuner (Imatra och Kervo) och den svenskspråkiga delen av en kommun (Esbo) överfört förvaltningsuppgifterna gällande dagvården på undervisningsväsendet. I två kommuner ansvarar någon annan nämnd för förvaltningen av dagvården. Tio kommuner har fattat beslut om en överföring av förvaltningen på undervisningsväsendet 2005 och 2006 och en kommun kommer att inrätta en ny verksamhetsmodell med en förskoleverksamhets- och undervisningsnämnd. Stakes samlar in information om kommunerna i anknytning till försöket med förvaltningsområden 2005 och 2006 samt analyserar och utvärderar erfarenheterna av försöket och styrsystemets funktionsduglighet när det gäller olika förvaltningsmässiga lösningar. En utvärderingsrapport färdigställdes 2007 (Harju, Lindberg och Välimäki: Päivähoidon hallinto kunnissa 2006. Stakes 9/2007).

Genom ändringarna av socialvårdslagen (1329/2006), folkhälsolagen (1328/2006) och lagen om barndagvård (1330/2006), vilka trädde i kraft vid ingången av 2007, ändrades bestämmelserna om ansvaret för de uppgifter som ansluter sig till verkställigheten av socialvården och folkhälsoarbetet så att ansvaret kan delas mellan ett eller flera kollegiala organ som utses av kommunen. Genom de lagändringar som genomfördes vid ingången av 2007 har även de temporära bestämmelserna om förvaltningsförsöket inom dagvården upphävts, eftersom den nya bestämmelsen i socialvårdslagens 6 § gör det möjligt att även genomföra den förvaltningsmodell som avses i försökslagen.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Förbättrande av grundskyddet

RP 155/2001 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 4.12.2001 att regeringen under 2002 utreder hur situationen för dem som får utkomststöd kan förbättras, särskilt med hänsyn till att situationen för alla stödtagare inte kan förbättras med hjälp av åtgärderna för att motivera stödtagarna att delta i arbetslivet. Utifrån utredningen ska regeringen lägga fram förslag till nödvändiga ändringar i lagstiftningen i samband med nästa budgetproposition.

Social- och hälsovårdsministeriet har inlett det utredningsarbete som förutsattes i riksdagens uttalande. Enligt ministeriets uppfattning utgörs de mest centrala problemen i

fråga om grundskyddet av att de som omfattas av de primära förmånssystemen allt för ofta måste ty sig till utkomststöd. Det bästa sättet att förbättra situationen i synnerhet för personer som har varit beroende av utkomststöd under en längre tid är att utveckla de primära förmånssystemen och beskattningen, varvid utkomststödet i enlighet med dess ursprungliga syfte bildar ett socialt skyddsnät som främst är avsett för personer som tillfälligt befinner sig i en svår ekonomisk situation.

Social- och hälsovårdsministeriet anser att det i detta skede inte är ändamålsenligt att genomföra några författningsmässiga ändringar som gäller lagen om utkomststöd. På grundval av regeringens proposition antog riksdagen lagen om social kreditgivning (1133/2002). Med hjälp av social kreditgivning kan man också lätta på de ekonomiska problemen för personer som omfattas av utkomststöd. Social- och hälsovårdsministeriet har utarbetat en handbok om social kreditgivning, som har sänts till kommunerna i juni 2003.

Situationen för skuldsatta utkomststöds klienter har förbättrats genom ett förenklat skuldförlikningsprogram som utarbetades i samarbete med justitieministeriet och bankföreningen och som var avsett för långvarigt insolventa personer som får utkomststöd. Ett skuldhanteringsprogram har utarbetats i enlighet med regeringsprogrammet. Syftet med detta program är att förhindra att skuldproblem uppstår och förvärras.

I den handbok om utkomststöd som sändes till kommunerna 2007 ingår rekommendationer för hur utkomststödet ska användas på ett mer flexibelt och effektivt sätt i syfte att stöda personer som varit utkomststöds klienter under en längre tid. I rekommendationerna understryks behovet av multiprofessionellt kunnande och samarbete mellan myndigheterna när det gäller att betjäna långtids klienter.

När det gäller utkomststödet har ett försök med s.k. prioriterade inkomster pågått sedan 1.4.2002. Vid beräkningen av utkomststödet belopp lämnas minst 20 procent av en utkomststöds klientens förvärvsinkomster obeaktade, dock högst 150 euro. Försökets giltighetstid har förlängts till utgången av år 2014. Syftet med försöket är att främja utkomststödstagares sysselsättningsmöjligheter och förbättra deras ekonomiska ställning.

Avsikten med det sysselsättningspaket som trädde i kraft vid ingången av 2006 samt den reform av statens och kommunernas finansiering av utkomststödet som anknyter därtill är att även stöda sysselsättningen av långtidsarbetslösa och personer som får utkomststöd och således även i ekonomiskt hänseende förbättra situationen för utkomststödstagare.

Lagen om utkomststöd ändrades från och med 1.9.2006 så att självriskandelen på 7 procent för boendeutgifterna inte längre inkluderas i de utgifter som täcks med utkomststödet grunddel. Beloppet av utkomststödet grunddelar sänktes inte, utan utkomststöds klienten kunde använda självriskandelen för andra utgifter som täcks med grunddelen. Ändringen förbättrade utkomststöds klienternas möjligheter att bättre klara av andra dagliga utgifter som täcks med utkomststödet grunddel. Ändringen förbättrade i synnerhet situationen för sådana utkomststöds klienter som bor i områden där boendekostnaderna är höga.

Regeringen tillsatte 14.6.2007 en kommitté som ska bereda reformen av den sociala tryggheten (SATA). Kommittén har bl.a. i uppgift att utarbeta ett förslag till reform av grundtryggheten så att nivån på grundtryggheten är tillräcklig i alla livssituationer utan att man som sista utväg behöver ty sig till utkomstskydd och att systemet är klart och gör

det möjligt att bättre kombinera arbete och social trygghet. Kommittén har gett sitt betänkande i december 2009.

Genom en ändring av lagen om utkomststöd (lag 1202/2007) fogades till lagen en ny 14 a § som gäller behandlingen av utkomststödsärenden. I brådskande fall ska beslutet fattas på basis av de till buds stående uppgifterna samma eller senast följande vardag efter att ansökan inkommit. I andra än brådskande fall ska beslutet fattas utan dröjsmål, likväl senast den sjunde vardagen efter att ansökan inkommit. Beslutet ska verkställas utan dröjsmål.

Enligt lagändringen ska utkomststöds klienten ges tillfälle till ett personligt samtal med en socialarbetare eller socialhandledare senast den sjunde vardagen efter det att klienten begärt detta.

Stödets storlek, som har fastställts i lagen om utkomststöd, ändrades i samband med att kommunernas dyrortsklassificering avskaffades 2008. Vid ändringen höjdes den grunddel som betalades i den andra dyrortsklassen till den första dyrortsklassens nivå (583/2007).

Det försök med prioriterad inkomst inom utkomststödet som pågått sedan 1.4.2002 förlängdes med en temporär ändring av lagen från och med 1.1.2011 till utgången av 2014 (1172/2010).

Utkomststödet grunddel kan sänkas i vissa situationer som anges i lagen. Fr.o.m. 2011 kan grunddelen sänkas i fråga om en person som är 18-24 år och behovet av utkomststöd föranleds av att personen inte är berättigad till arbetslöshetsförmån efter att ha avbrutit eller vägrat delta i utbildning (1172/2010).

I regeringsprogrammet har föreslagits att utkomststödet grunddel höjs med 6 procent från och med ingången av 2012. Dessutom anvisas det 5 milj. euro i statsandelar till en höjning av utkomststödet för ensamförsörjare. 9 § 1 mom. 1 punkten i lagen om utkomststöd ändrades så att storleken av utkomststödet grunddel höjdes med 6 procent för ensamstående 2011. Höjningen träder i kraft 1.1.2012. Grunddelen för andra personer som hör till familjen steg i samma förhållande som deras andel är i förhållande till grunddelens storlek för en ensamstående. Vid fastställande av utkomststödet betalas till en ensamförsörjare grunddelen för en ensamstående förhöjd med 10 procent. En bestämmelse om detta fogades till lagens 9 § 2 mom. (1184/2011).

I början av 2013 genomfördes en extra delvis tidigarelagd indexhöjning (0,7 %) av utkomststödet i syfte att jämna ut den inverkan som höjningen av mervärdesskattesatsen har. Den tidigarelagda höjningen gäller hela 2013 (709/2012).

Enligt lagen om ändring av 11 § i lagen om utkomststöd (1006/2012) kommer utkomstskyddets förhöjningsdelar för den aktiva tiden att räknas som prioriterad inkomst i en persons och familjs utkomststöd från början av 2013.

Efter uttalandet har man genomfört många ändringar av utkomststödet och arbetet med att förbättra stödet fortsätter. Till denna del ger ärendet inte längre anledning till åtgärder.

Klientavgifter inom social- och hälsovården

RP 49/2002 rd — RSv 299/2002 rd

Stora utskottet

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 17.2.2003 att en övergripande reform av bestämmelserna om klientavgifter inom social- och hälsovården görs så snart som möjligt både när det gäller institutionsvård och öppenvård och att inkomstbegreppet vid öppenvård och institutionsvård samordnas samtidigt som klienter i långvarig öppenvård tillförsäkras disponibla medel. Dessutom förutsatte riksdagen att reformen tryggar hela familjens försörjning under den tid som någon familjemedlem är i öppenvård eller institutionsvård.

Enligt programmet för Matti Vanhanens andra regering kommer gränserna mellan öppenvården och institutionsvården gradvis att avlägsnas inom socialförsäkringarna. Som en av de första åtgärderna i denna riktning genomfördes genom lag 1151/2007 betalning av folkpension till oförminskat belopp under tiden för institutionsvård, från ingången av 2008. På grundval av denna ändring ändrades 7 c § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården genom lag 1217/2007 så att avgiften för personer i långvarig anstaltsvård kan uppgå till högst 82 procent av klientens nettoinkomster. Om avgiften fastställs utgående från makarnas sammanlagda inkomster, kan avgiften uppgå till högst 41 procent av de sammanlagda nettoinkomsterna. Den som får anstaltsvård ska dock till sitt förfogande ha minst 90 euro i månaden.

Genom den ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården 387/2008, som trädde i kraft 1.8.2008, genomfördes en nivåförhöjning som motsvarar kostnadsutvecklingen i klientavgifterna och de inkomstgränser som utgör grund för avgifterna. Genom ändringen har avgifterna och inkomstgränserna bundits till det index, som bäst motsvarar inkomstutvecklingen för klienter som använder servicen och för kostnaderna för servicen. Vid revidering av lagen har avgiftstaket lämnats utanför nivåförhöjningen men bundits till ett index. I fortsättningen justeras avgifterna och inkomstgränserna enligt index med två års mellanrum. Samtidigt har även familjebegreppet, som utgör grund för den avgift som tas ut för barndagvården, ändrats så att det bättre stämmer överens med familjens faktiska storlek. I familjens storlek ska beaktas personer som lever i gemensamt hushåll i äktenskap eller äktenskapsliknande förhållanden och dessutom deras minderåriga barn som bor i samma hushåll. Dessutom blev det flexiblere att flytta barn från halvdagsvård till heldagsvård. Avsikten är att i fortsättningen följa vilken verkan avgiftsreformen har på olika klientgrupper då det gäller användningen av servicen.

Det följande skedet i slopandet av gränsdragningen mellan öppen vård och anstaltsvård genomfördes genom lag 1050/2009. Från ingången av 2010 betalas handikappförmåner även till dem vilkas vårdperiod i en offentlig vårdanstalt pågår över tre månader. Förmåner är handikappbidrag för personer under 16 år, handikappbidrag för personer över 16 år, vårdbidrag för pensionstagare samt kostersättning. I anslutning till detta har lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården ändrats genom lag 1051/2009 så att avgiften för

långvarig anstaltsvård stiger från 82 procent till högst 85 procent av klientens nettoinkomster. Klientavgiften för den av makarna som har högre inkomster stiger från 41 procent till 42,5 procent av makarnas sammanlagda inkomster. När avgiften för anstaltsvård bestäms räknas handikappförmånerna till nettoinkomsterna. Den som får anstaltsvård ska dock till sitt förfogande ha minst 97 euro i månaden.

En persons disponibla medel justerade med arbetspensionsindex ska från 1.1.2012 uppgå till minst 99 euro per månad.

SATA-kommittén, som ska bereda totalreformen av den sociala tryggheten, har i sitt arbete utrett klientavgifterna inom social- och hälsovården. Kommittén föreslog 18.12.2009 att man i det första skedet gör sådana partiella ändringar i klientavgifterna inom social- och hälsovården som korrigerar de mest uppenbara bristerna i avgiftssystemet. När det gäller tjänsterna inom den öppna vården föreslog kommittén att avgifterna för serviceboende för enhetligas. Enligt förslaget ska avgiften vara inkomstrelaterad och i den ska ingå förutom stödtjänster även cateringtjänster och transporttjänster samt trygghetstelefon och därtill hörande tjänster. Avgiften skulle bestämmas enligt den tid som använts. Avgiften ska inte omfatta hyra som personen betalar separat till hyresvården. Enligt kommittén är det ändamålsenligt att genomföra den detaljerade beredningen av ändringen i den arbetsgrupp för reform av vård och omsorg dygnet runt för äldre personer som social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt. Dessutom föreslog SATA-kommittén att avgiftssystemet inom social- och hälsovården för enhetligas så att de bestämmelser som gäller avgifterna samlas i samma lag för att öka avgiftssystemets översiktighet.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering fortsätter utvecklandet av systemet med klientavgifter för att inte avgifterna inom social- och hälsovården ska utgöra ett hinder för användningen av tjänsterna. Avgiftstaken slås samman och förnyas. Avsikten är att skapa ett enhetligt system med avgiftstak inom hälso- och sjukvården genom att slå samman avgiftstaket för den kommunala hälso- och sjukvården och den årliga maximala självriskandelen för den lagstadgade sjukförsäkringens läkemedelskostnader. Ibrukttagandet av det enhetliga avgiftstaket förutsätter ett elektroniskt informationssystem som lämpar sig för genomförandet. Bestämmelserna om avgifter inom social- och hälsovården samlas i samma lag för att förbättra genomskinligheten i avgiftssystemet.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 15.9.2009 en arbetsgrupp för att bereda förslag till utvecklande av strukturer och innehåll i vård- och omsorgstjänster dygnet runt för äldre samt riktlinjer för fastställande av klientavgifterna för serviceboende för äldre. I enlighet med regeringsprogrammen ändras avgifterna för serviceboende utifrån arbetsgruppens förslag som publicerades i januari 2011 så att det för den boendeservice som kommunerna har ansvar för att ordna föreskrivs på riksnivå om enhetliga grunder för fastställande av klientavgifter. Avgifterna för effektiviserat serviceboende för enhetligas och ett minimibelopp som ska stå till en persons förfogande fastslås.

Social- och hälsovårdsministeriet inledde hösten 2012 en författningsberedning som gäller klientavgifterna för det serviceboende som kommunerna är skyldiga att ordna. Mandatet för den arbetsgrupp som stöder författningsberedningen går ut i slutet av 2013.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

RP 115/2002 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

2. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder möjligheterna att utvidga rätten till tilläggsdagar och förhöjd förtjänstdel inom utkomstskyddet för arbetslösa för att också företagare, personer med grunddagpenning och personer med arbetsmarknadsstöd ska få dessa förmåner.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder möjligheterna att slopa behovsprövningen vid arbetsmarknadsstöd när det gäller makens inkomster.

Arbetsgruppen Företagare 2009 utredde bristerna i och behoven av att förbättra socialskyddet för företagare. I den promemoria som arbetsgruppen lämnade 3.11.2009 föreslog man inte någon rätt till tilläggsdagar i utkomstskyddet för arbetslösa företagare.

Rätten till tilläggsdagar är framför allt kopplad till det arbete som pågår i syfte att hitta metoder för att förlänga arbetskarriärerna. Det är inte motiverat att ändra bestämmelserna om rätten till tilläggsdagar för företagare innan frågan om rätten till tilläggsdagar för löntagare är avgjord.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om offentlig arbetskraftsservice ändrades 1.7.2005 så att för grunddagpenning och grunddel betalas en förhöjningsdel som motsvarar den inkomstrelaterade dagpenningens förhöjda förtjänstdel. Med de ändringar av lagen om utkomstskydd för arbetslösa som trädde i kraft vid ingången av 2010 uppmuntras deltagande i sysselsättningsfrämjande service genom att man under tiden för servicen betalar en förhöjningsdel för grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet och en förhöjd förtjänstdel för inkomstrelaterad dagpenning för högst 200 dagar. Som en ny förmån kan även företagare betalas en förhöjd förtjänstdel under tiden för sysselsättningsfrämjande service.

Riksdagen förutsatte att regeringen utreder möjligheten att frånga behovsprövningen vid arbetsmarknadsstöd när det gäller makens inkomster. Den inkomstgräns för makens inkomster som inverkar vid behovsprövningen höjdes från 236 euro till 536 euro i månaden genom en lagändring som trädde i kraft 1.1.2004. Möjligheten att frånga behovsprövningen har setts över i samband med flera budgetförhandlingar, men av kostnadsskäl har det inte varit möjligt att välja denna väg. Den kommitté som ska reformera den sociala tryggheten som regeringen tillsatte 14.6.2007 har i sitt slutbetänkande 18.12.2009 föreslagit att behovsprövningen i anknäytning till arbetsmarknadsstödet slopas.

Gränserna för behovsprövningen i fråga om arbetsmarknadsstöd höjdes fr.o.m. 15.12.2010. Efter höjningen beaktas makens inkomster i behovsprövningen till den del de överstiger 660 euro. Av det uträknade beloppet dras 50 procent av från den inkomstdel som överstiger 1 044 euro (tidigare 848 euro) i månaden. För den som har familj höjs inkomstgränsen dessutom med 130 euro (tidigare 106 euro) för varje barn som inte har fyllt 18 år och som personen försörjer. Efter förhöjningen får maken till en stötdagare tjäna 1 704 euro i månaden (tidigare 1 384 euro) utan att hans eller hennes inkomster inverkar på arbetsmarknadsstödet belopp. Utbetalningen av arbetsmarknadsstöd upphör om makens

inkomster överstiger 3 022 euro i månaden. Om det finns barn att försörja i familjen, höjs inkomstgränserna i enlighet med detta.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering utreds möjligheterna att slopa den behovsprövning som görs på basis av makens inkomster när det gäller arbetsmarknadsstödet.

Vid behovsprövningen av arbetsmarknadsstödet beaktas från början av 2013 inte längre makens inkomster.

I avtalet om en förlängning av tiden i arbetslivet enades man om att höja åldersgränsen för löntagares rätt till tilläggsdagar med ett år för dem är födda 1957 eller senare. Målet på lång sikt är att helt och hållet slopa rätten till tilläggsdagar.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Arbetspensionsreform

RP 242/2002 rd — RSv 298/2002 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 18.2.2003 att det under följande fas av arbetspensionsreformen utreds om de som får grunddagpenning enligt utkomstskyddet för arbetslösa kunde tjäna in arbetspension.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar åtgärder för att korrigera eftersläpningarna i folkpensionen.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen under följande fas av arbetspensionsreformen gör en ny bedömning av behoven att se över folkpensionssystemet, i synnerhet när det gäller åldersgränsen för ålderdomspension och förtidsminskningen, för att personer med små arbets- eller företagarpensioner ska ha likvärdiga möjligheter att gå i pension flexibelt från och med 63 års ålder i enlighet med de nu godkända pensionslagarna.

4. Riksdagen förutsatte att det under följande fas av arbetspensionsreformen utreds hur den pensionsersättning som ska betalas av statens medel för tiden för vård av barn på ett rättvist sätt kunde utvidgas särskilt med hänsyn till allt fler olika möjligheter att kombinera arbete och barnavård och att de atypiska anställningarna blir allt vanligare. Riksdagen förutsatte att ändringsförslag läggs fram innan de nu godkända lagarna träder i kraft.

5. Riksdagen förutsatte att det under följande fas av arbetspensionsreformen utreds om pensionsersättningen av statens medel kunde utsträckas till att gälla beväringar och civiltjänstgörare samt dem som har avbrutit sina studier på grund av sjukdom.

Ovannämnda uttalanden hänför sig till den arbetspensionsreform som trädde i kraft vid ingången av 2005.

Under hela den tid som arbetspensionssystemet har funnits till har regeringarna utvecklat systemet på trepartsbasis i samarbete med de centrala arbetsmarknadsparterna. I regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering konstateras det att regeringen

ska förbereda riktlinjer och förslag till ändringar av lagstiftningen när det gäller arbetslagstiftningen, utvecklingen av arbetslivet och dess socialskydd i samarbete med parterna i arbetslivet. Enligt regeringsprogrammet deltar regeringen aktivt i utvecklingen av arbetslivsfrågorna. Regeringen har som mål att bland annat höja den genomsnittliga pensionsåldern, öka säkerheten vid förändringar, stärka jämställdheten och förbättra möjligheterna att förena familj och arbete. I regeringsprogrammet konstateras det också att man måste nå samsyn om långsiktiga lösningar för att förlänga tiden i arbetslivet, trygga finansieringen av arbetspensionssystemet och säkerställa ett tillräckligt pensionsskydd. Vidare konstateras det att arbetsmarknadsorganisationerna har förbundit sig att förhandla och vidta nödvändiga åtgärder för att målet ska nås.

De arbetsmarknadsparter som förhandlar om ändringsbehov beträffande lagstiftningen om arbetspensioner har än så länge inte sett det som nödvändigt att ändra den på det sätt som avses i punkt 1 i uttalandet. Under ledning av överdirektör Jukka Pekkarinen vid finansministeriet har arbetsmarknadsparterna dock i ett avtal om en förlängning av tiden i arbetslivet som ingicks i mars 2012 enats om att före utgången av 2013 kartlägga effekterna av pensionsreformen 2005 och behovet av ytterligare åtgärder. Utifrån denna kartläggning kommer arbetsmarknadsparterna att diskutera en reform av arbetspensionssystemet med fokus på åldersgränser, system med förtidspension, återstående tid vid invalidpension, familjepension, avdrag för löntagaravgifter från pensionsinkomsten, intjänande av pension och tidpunkt för när pensionen börjar tjänas in, index och avgiftsutveckling som tryggar pensionsförmånerna. I detta sammanhang är det möjligt att också behandla den fråga som avses i punkt 1 i uttalandet. Reformen ska träda i kraft senast i början av 2017.

Nivån på folkpensionerna har höjts 2005, 2006 och 2008. Inom folkpensionen slopades dessutom kommunernas dyrortsklassificering och sänkningen av folkpensionen på grundval av anstaltsvård vid ingången av 2008.

Utöver höjningarna av nivån på folkpensionen togs 1.3.2011 i bruk en garantipension för att garantera en skälig nivå på de lägsta pensionsinkomsterna. Garantipensionen utbetalas i form av ett tillägg till pensionstagare om den totala pensionen understiger en viss inkomstnivå. Införandet av garantipension höjde minimipensionen till 687 euro i månaden år 2011. Höjningarna av nivån på folkpensionen, liksom de årliga indexhöjningarna, har också lett till att de inkomstavdrag som pensionstagarna kan göra i beskattningen har ökat. Inte heller garantipensionen överstiger det belopp för pensionsinkomster som utgör övre gräns för avdrag i beskattningen.

Folkpensionerna och garantipensionerna höjdes 2013 med en extra indexhöjning på 0,7 procent för att utjämna effekterna av den höjda mervärdesskatten på levnadskostnaderna. Till följd av den extra indexhöjningen och den årliga indexhöjningen höjdes folkpensionerna och garantipensionerna från början av 2013 med cirka 3,5 procent, medan de löpande arbetspensionerna höjdes med cirka 2,8 procent. År 2013 är det fulla beloppet av garantipension 738,82 euro per månad.

I Katainens regeringsprogram konstateras det att statsmakten och arbetsmarknadsorganisationerna 11.3.2009 enades om att den förväntade pensionsåldern för dem som har fyllt 25 år ska höjas till minst 62,4 år före 2025. För att målet ska nås har arbetspensions- och folkpensionslagstiftningen senast ändrats med de lagändringar som trädde i kraft i början

av 2013. Ändringarna medför bland annat att man i arbetspensionssystemet slopar möjligheten till förtida ålderspension för personer som är födda 1952 eller senare, och inom folkpensionssystemet har de möjlighet att gå i förtida ålderspension tidigast när de fyllt 63 år, vilket motsvarar den nedre åldersgränsen för ålderspension enligt arbetspensionslagarna. Men de åtgärder som hittills har vidtagits för att förlänga tiden i arbetslivet tycks ändå inte räcka till för att det mål som ställdes 2009 ska uppnås. Därför fortsätter regeringen och arbetsmarknadsparterna att utreda behoven av ytterligare åtgärder. Först när parterna nått samsyn om hur nödvändiga tilläggsåtgärderna är, är det möjligt att bedöma vilka återverkningar de överenskomna åtgärderna har exempelvis på åldersgränsen för ålderspension enligt folkpensionssystemet och på förtidsminskningen. Återverkningarna på folkpensionen kan beaktas vid beredningen av den pensionsreform som enligt avtalet om en förlängning av tiden i arbetslivet ska träda i kraft senast i början av 2017.

Reformen av familjeledigheterna trädde i kraft vid ingången av 2007. Under tiden för familjeledighet tjänar föräldern in arbetspension enligt sin förvärvsinkomst. Från ingången av 2010 förbättrades dessutom förtjänstnivån i fråga om återstående tid som hänför sig till arbetspensionen för sådana försäkrade som sköter barn yngre än tre år med stöd för hemvård av barn. Jyrki Katainens regering har deltagit i genomförandet av det ramavtal som arbetsmarknadsorganisationerna ingick 13.10.2011 bl.a. genom att lämna en proposition till riksdagen enligt vilken det sammanlagda antalet familjeledighetsdagar ökar med tolv vardagar från ingången av 2013. För dessa tilläggsdagar växer också tilläggs pensionen enligt den egna förvärvsinkomsten.

Social- och hälsovårdsministeriet utredde under 2008 om värnplikts- och civiltjänsttiden kunde omfattas av det inkomstrelaterade arbetspensionsskyddet. Utredningen visade att arbetsgivarna och arbetstagarna inom den privata sektorn inte var villiga att bekosta arbetspensionsskydd för beväringar och civiltjänstgörare. Det kom också fram att om arbetspensionsskydd för värnplikts- och civiltjänsttiden införs är det intjänade pensionsskyddet bara några euro. Förhöjd intjänad pension som baserar sig på det arbete som en arbetstagare utför efter att ha fyllt 63 år ger en arbetstagare möjlighet att förbättra det arbetspensionsskydd som han inte kunde tjäna in under värnpliktstiden. Det system som baserar sig på lagen om olycksfall i militärtjänst tryggar inkomsten för den som blivit arbetsoförmögen under värnpliktstiden.

Social- och hälsovårdsministeriet kommer dock i samband med beredningen av den pensionsreform som ska träda i kraft i början av 2017 att utreda om det är möjligt att jämställa militär- och civiltjänstgöring med tiden för vård av barn och tiden för studier under vilken förmåner tjänas in med stöd av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Punkt 2 i uttalandet ger inte längre anledning till åtgärder.

En förtydligad gränsdragning gällande kostnaderna för läkemedelsbehandling mellan den kommunala hälso- och sjukvården och sjukförsäkringen

RP 50/2004 rd, RP 164/2004 rd ¾ RSv 160/2004 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 24.11.2004 att regeringen för att förhindra en omotiverad överföring av kostnader utreder hur gränsen mellan den kommunala hälso- och sjukvården och sjukförsäkringen kan göras tydligare när det gäller kostnaderna för läkemedelsbehandling.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 2.3.2006 en utredningsman för att kartlägga den gränsdragning som hänför sig till kostnadsansvaret när det gäller läkemedel. I enlighet med sitt uppdrag skulle utredningsmannen kartlägga de problem som är förknippade med kostnadsansvaret när det gäller läkemedel och utreda behovet av ändringar samt lägga fram förslag som förtydligar de anvisningar som gäller kostnadsansvaret eller preciserar lagstiftningen så att en obefogad överföring av kostnadsansvaret från ett system till ett annat förhindras på det sätt som förutsätts i uttalandet. Utredningen blev färdig i slutet av 2006.

Riksdagen godkände i december 2010 förslaget till ny hälso- och sjukvårdslag. Enligt 68 § i lagen ansvarar den behandlande enheten för de läkemedel som ges till patienten under tiden för slutna vård. Verksamhetsenheten ansvarar för läkemedel som ges vid öppen mottagning på en hälsovårdscentral, ett sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet när läkemedlen ges av en läkare, tandläkare eller, under uppsikt av en läkare eller tandläkare, någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Närmare bestämmelser om när läkemedel kan ges under uppsikt av en läkare eller tandläkare kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

En arbetsgrupp som tillsatts av social- och hälsovårdsministeriet med uppgift att utveckla systemet för läkemedelsersättning har under 2012 i enlighet med sitt uppdrag granskat frågan om man, för att kunna ge patienten en ändamålsenlig läkemedelsbehandling, i särskilt angivna fall bör precisera den kommunala hälso- och sjukvårdens och sjukförsäkringens finansieringsansvar. Alternativerna i de angivna fallen är behandling inom den kommunala hälso- och sjukvården eller behandling som ges inom öppenvården och ersätts från sjukförsäkringen. Enligt arbetsgruppen är det motiverat att närmare utreda kostnadsansvaret och ersättningarna i synnerhet när det gäller särlekemedel. Arbetsgruppen såg det också som viktigt att fortsätta skapa klarare anvisningar för den offentliga hälso- och sjukvården och fördelningen av kostnadsansvaret inom sjukförsäkringens system för läkemedelsersättningar. Målet är en enhetlig praxis på olika områden och vid olika hälso- och sjukvårdsenheter med beaktande av sjukförsäkringslagen och hälso- och sjukvårdslagen samt syftet med andra lagar på området.

Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap

RP 195/2004 rd — RSv 24/2005 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

2. Riksdagen förutsatte 5.4.2005 att regeringen vidtar åtgärder för att arbetsgivarnas kostnader för föräldraskap ska fördelas mellan alla arbetsgivare enligt principen om solidariskt ansvar.

4. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att det finns adekvata resurser för genomförande och övervakning av jämställdhetslagstiftningen och tryggar möjligheterna för medborgarorganisationer som utför jämställdhetsarbete att långsiktigt arbeta för att främja jämställdheten.

2. Utvecklandet av ersättning för kostnader till följd av familjeledigheter utreddes våren 2005 av en utredningsperson (STM, Työryhmämuistioita 2005:16). Efter att den trepartsgrupp med uppgift att göra en fortsatt utredning på basis av utredningspersonens förslag hade avslutat sitt arbete lämnade regeringen en proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om föräldradagpenningar och ersättning för arbetsgivarkostnader (RP 112/2006). De lagändringar som godkändes av riksdagen trädde i kraft från ingången av år 2007. Syftet med ändringarna var att förbättra kvinnornas ställning på arbetsmarknaden genom en utjämning av de kostnader som familjeledigheterna förorsakar arbetsgivarna och att uppmuntra papporna att i större utsträckning utnyttja familjeledigheterna.

Trots att kompensationen till arbetsgivarna för kostnaderna för familjeledigheter har utökats under de senaste åren, har dessa i någon mån fortfarande direkta kostnader för ledigheterna. Dessa kostnader gäller arbetsgivare i branscher där kollektivavtalet omfattar avlönad moderskapsledighet. Också tillfällig vårdledighet orsakar arbetsgivaren direkta kostnader. Utöver dessa har arbetsgivaren också indirekta kostnader, som hänför sig till bl.a. rekrytering och utbildning av ställföreträdare. Sådana kostnader har ansetts belasta i synnerhet kvinnodominerade branscher.

De kostnader som föranleds arbetsgivaren av familjeledighet har senast granskats av en arbetsgrupp för familjeledighet som tillsattes av social- och hälsovårdministeriet (Social- och hälsovårdministeriets rapporter 2011:12). Enligt den del som gäller utveckling av arbetslivet och förlängda arbetskarriärer i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering kommer de frågor som ansluter sig till utvecklingen av det inkomstbaserade systemet för familjeledigheter att beredas i form av ett samarbete på trepartsbasis mellan arbetslivets parter. I enlighet med detta lämnade regeringen hösten 2012 en proposition till riksdagen som innehöll förslag till ändringar av faderskapsledigheten från början av 2013 (RP 111/2012). Syftet med reformen är att öka pappornas andel av ledigheten, göra det smidigare för papporna att utnyttja familjeledigheten och göra det möjligt för föräldrarna att längre än vad nu är fallet ta hand om sitt barn hemma med stöd av föräldrapenningen.

Ett ytterligare mål är att fortsätta ersätta arbetsgivarna för de kostnader som orsakas av familjeledigheterna genom att höja de ersättningar som betalas till arbetsgivaren från den lagstadgade sjukförsäkringen. Vidare ska det göras en bedömning av nivån på dagpen-

ningsförmånerna inom systemet med familjeledigheter i synnerhet för att sporra papporna att utnyttja familjeledigheter. I det fortsatta arbetet bedöms alternativen för utveckling av finansieringen av det inkomstbaserade systemet för familjeledigheter och hur kostnaderna ska fördelas. Ändringarna i lagstiftningen genomförs när man har kommit överens om finansieringen.

4. Med anslag under moment 29.30.53 (Statsunderstöd till organisationer) under undervisningsministeriets huvudtitel i statsbudgeten understöds bl.a. vissa kvinnoorganisationer som utför jämställdhetsarbete. Statsunderstöden till riksomfattande kvinnoorganisationer som främjar jämställdhet mellan könen och samhällelig påverkan blev lagstadgade genom en lag (663/2007) som trädde i kraft 1.1.2008. Lagen gällde till att börja med statsunderstöd till Naisjärjestöjen Keskusliitto-Kvinnorganisationernas Centralförbund rf och Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS rf.

En lagändring (1137/2010) ökade fr.o.m. 1.1.2011 antalet kvinnoorganisationer som främjar jämställdheten mellan könen och som får statsbidrag med Monika-Naiset liitto ry. Med ökningen av antalet organisationer som får statsbidrag ökades det statsbidrag som beviljas organisationerna med 50 000 euro, dvs. till sammanlagt 350 000 euro 2011. För små arbetsgivare har kostnaderna liksom de arrangemang som orsakas av vikarier ansetts vara särskilt betungande. För understöd som avses i lagen om statsbidrag till vissa kvinnoorganisationer beviljades 360 000 euro för 2012 och 353 000 euro för 2013.

Samordning av systemet med utkomstskydd för arbetslösa och det nya arbetspensionssystemet

RP 223/2004 rd — RSv 223/2004 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 10.12.2004 att regeringen utreder hur samordningen av arbetspensionssystemet och utkomstskyddet för arbetslösa kan förbättras för att tiden i arbetslivet ska förlängas och pensionsavgångarna senareläggas.

Det centrala målet med reformen av pensionssystemet och utkomstskyddet för arbetslösa 2005 är att förlänga tiden i arbetslivet och senarelägga pensioneringen med två till tre år. I anknytning till ändringarna av pensionslagstiftningen och målsättningarna att förlänga tiden i arbetslivet ändrades bestämmelserna om utkomstskydd för arbetslösa från ingången av 2005 så att personer som fortsätter i arbetslivet efter att de har fyllt 65 år kan få arbetslöshetsförmån för tillfälliga avbrott i arbetet tills de har fyllt 68 år.

Enligt regeringsprogrammet måste samförstånd nås om långsiktiga lösningar då det gäller en förlängning av tiden i arbetslivet, trygghandet av finansieringen av arbetspensionssystemet och säkerställandet av ett tillräckligt pensionsskydd. Dessutom utreder man det bästa sättet att trygga ett enhetligt socialskydd för personer med inkomster från olika källor.

Arbetsmarknadsorganisationerna har förbundit sig att förhandla och vidta nödvändiga åtgärder för att nå det uppställda målet. Åtgärderna inriktas på det inledande, mellanliggande och avslutande skedet av arbetskarriären. Särskild vikt kommer att läggas vid

att bekämpa orsaker till arbetsförmåga och att utveckla yrkesskickligheten under hela arbetskarriären.

Enligt en ändring av arbetspensionslagstiftningen, som trädde i kraft i början av 2013, har långtidsarbetslösa som är födda 1958 eller senare och som lyfter arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar inte längre möjlighet att få ålderspension utan förtidsminskning vid 62 års ålder. Ändringen är baserad på regeringsprogrammet och det avtal om en förlängning av tiden i arbetslivet som arbetsmarknadsorganisationerna ingick i mars 2012. Med anledning av ändringen bereds vid social- och hälsovårdsministeriet för närvarande en regeringsproposition med förslag till en ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. För att få rätt till utkomstskydd för tilläggsdagar ska enligt ändringen de som är födda 1957 eller senare ha fyllt minst 61 år innan maximitiden för arbetslöshetsdagpenning har uppnåtts. Lagändringen avses träda i kraft i början av 2014.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten

RP 3/2005 rd — RSv 67/2005 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 8.6.2005 att regeringen vidtar åtgärder för att skapa entydiga regler för ett förfarande som säkerställer en flexibel och fortgående medicinsk rehabilitering också av gravt handikappade över 65 år med utgångspunkt i det individuella rehabiliteringsbehovet och i sådant samarbete som föreskrivs i 54 § i lagförslaget och i lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen följer upp och utvärderar riktigheten och objektiviteten i beslut om rehabilitering enligt prövning med stöd av 12 § samt i beslut om medicinsk rehabilitering av gravt handikappade och därefter bereder de ändringar i lagstiftningen som anses behövliga.

Under social- och hälsovårdsministeriets ledning utarbetades hösten 2005 anvisningar om förfaranden vilkas syfte är att säkerställa att rehabiliteringen av gravt handikappade som fyller 65 år fortsätter enligt det individuella rehabiliteringsbehovet då skyldigheten att ordna rehabilitering överförs från FPA till den kommunala hälso- och sjukvården. Anvisningarna har uppgjorts av social- och hälsovårdsministeriet, Folkpensionsanstalten och Finlands Kommunförbund. Anvisningarna har delats ut förutom till Folkpensionsanstalten även till alla sjukvårdsdistrikt och kommunala hälsovårdscentraler. Ändamålsenligheten i förfarandet kan följas upp och garanteras inom en lokal rehabiliteringssamarbetsgrupp eller en regional rehabiliteringssamarbetskommission, där bl.a. Folkpensionsanstalten och den kommunala social- och hälsovården är representerade. Uttalandet ger inte längre till denna del anledning till åtgärder.

Social- och hälsovårdsministeriet har bett Folkpensionsanstalten utreda utvecklingen när det gäller beslut om medicinsk rehabilitering och rehabilitering enligt prövning för personer med svår funktionsnedsättning. Folkpensionsanstalten har lämnat social- och hälsovårdsministeriet utredningar i ärendena fr.o.m. 2005. Ansökningar om medicinsk

rehabilitering för personer med svår funktionsnedsättning har avslagits relativt sett mera sällan än ansökningar om andra rehabiliteringsformer. Den relativa andelen avslag ökade emellertid något mellan åren 2005 och 2010. Antalet rehabiliteringsbeslut som har ändrats i besvärsnämnden för social trygghet i relation till andra förmåner som utbetalas av Folkpensionsanstalten har emellertid under motsvarande tidsperiod varit genomsnittligt eller lägre. I fråga om den relativa andel avslag som gäller medicinsk rehabilitering för personer med svår funktionsnedsättning har det däremot inte skett några förändringar under 2010–2012.

De beslut som gäller rehabilitering enligt prövning för olika grupper av rehabiliteringsklienter baserar sig på Folkpensionsanstaltens treårsplan för användning av det penningbelopp som riksdagen har reserverat för ändamålet. Utgående från treårsplanen ger Folkpensionsanstalten tillämpningsanvisningar för beviljande av rehabilitering enligt prövning. Användningen av medel för rehabilitering enligt prövning och genomförandet av treårsplanen har följts upp noggrannare än förut då Folkpensionsanstalten årligen fr.o.m. år 2005 lämnar social- och hälsovårdsministeriet en utredning angående användningen av medel. Av utredningarna kan konstateras att som helhet betraktat har medlen använts i överensstämmelse med de prioriteringar som anges i treårsplanerna. Den rehabiliterande psykoterapi som ges inom ramen för rehabilitering enligt prövning har överförs från att ha omfattats av Folkpensionsanstaltens anordningsskyldighet till att blir lagstadgad verksamhet från ingången av 2011. Avslagsprocenten för ansökningar om rehabiliterande psykoterapi har under de senaste åren i genomsnitt varit lägre än avslagsprocenten för rehabiliteringsåtgärder enligt prövning och andelen avslag minskade ytterligare när verksamheten kom att omfattas av anordningsskyldigheten. Den relativa andelen avslag av beslut om rehabilitering enligt prövning har enligt statistiken ökat en aning i och med att psykoterapin blev lagstadgad. Ökningen beror främst på att besluten om psykoterapi kom att grunda sig på lag.

Enligt regeringsprogrammet är avsikten att under regeringsperioden utveckla rehabiliteringen ur ett helhetsperspektiv år 2011.

År 2012 återgick andelen avslag som gäller rehabilitering enligt prövning dock till nästan samma nivå som 2010.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Stödtjänster för prostituerade

RP 221/2005 rd — RSv 93/2006 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte 21.6.2006 att det för prostituerade ordnas adekvata stödtjänster för att ge dem bättre möjligheter att komma ifrån prostitution och inträda i arbetslivet.

Social- och hälsovårdsministeriet har särskilt koncentrerat sig på att bistå offer för människohandel, av vilka många är prostituerade.

Prostitution är i stor utsträckning förknippad med människohandel och därför behandlas den i samband med bestämmelserna om människohandel. I Finland vaknade man först i början av 2000-talet till insikt om problemet med människohandel.

Ett system med hjälp för offer för människohandel infördes från 1.1.2007 genom en lag om ändring av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (1269/2006). Vid den fullständiga omarbetningen av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) överfördes bestämmelserna om människohandel oförändrade till den nya lagen om främjande av integration (1386/3010) som trädde i kraft den 1 september 2011. Enligt lagstiftningen omfattar servicen och stödåtgärderna juridisk och annan rådgivning, krishjälp, social- och hälsovårdstjänster, tolktjänster och andra stödtjänster. Det kan också vara fråga om ordnande av tillfällig inkvartering eller mera stadigvarande boende, utkomststöd och annan nödvändig omsorg samt stödjande av trygg återresa till hem- eller ursprungslandet. Behovet och genomförandet av servicen bedöms individuellt. Statens mottagningscentraler ska koordinera systemet. Med social- och hälsovårdstjänster avses sådana tjänster som offer för människohandel behöver beroende på situationen i fråga, exempelvis hälsovårdare, läkare eller socialarbetare, barnskydd, skyddshem, rehabilitering och psykiskt stöd. Ovannämnda föreskrifter gäller i huvudsak personer som saknar hemkommun i Finland. Personer med hemkommun i Finland får motsvarande tjänster och stödåtgärder i enlighet med allmänna bestämmelser. Till kommunerna kan betalas ersättning för kostnader för särskilda tjänster och stödåtgärder till offer för människohandel på grund av deras ställning som offer.

Parallellt med den fullständiga omarbetningen av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande arbetade en styrgrupp som inrikesministeriet hade tillsatt 1.9.2008 för att följa upp verkställandet och stödjandet av samordningen av den preciserade handlingsplanen mot människohandel. Efter en förlängning gick styrgruppens mandat ut 31.3.2011. Till styrgruppens uppdrag hörde att före utgången av mandatet utifrån sin bedömning utarbeta åtgärdsrekommendationer för den fortsatta utvecklingen av lagstiftningen och åtgärderna mot människohandel.

Förberedelserna har framskridit och justitieministeriet har publicerat ett betänkande i form av en regeringsproposition (63/2012) i vilket ministeriet ser över möjligheterna att klargöra gränsdragningen mellan dels människohandelsbrott och koppleribrott, dels människohandelsbrott och ockerliknande diskriminering i arbetslivet. De ändringar som gäller detta görs i straffbestämmelserna om människohandel och koppleri. Inrikesministeriet har i sin tur tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att bereda en lag om människohandel (SM008:00/2012), i första hand för att se över behoven av ändringar i regleringen av hjälpsystemet för offren för människohandel.

För dem som fallit offer för prostitution som betraktas som människohandel kan hjälp ordnas via hjälpsystemet med de stödåtgärder som står till buds, om personen i fråga vill det. Prostitution som organiseras av brottsligor och som inte betraktas som människohandel tas vanligen om hand av social- och hälsovården, om offret är finsk medborgare eller medborgare i ett EU-land eller har ett europeiskt sjukförsäkringsnummer. I annat fall måste personen hänvisas till de organisationer som erbjuder hjälp. Man är medveten om att personalen inom social- och hälsovården behöver få utbildning för att kunna identifiera prostitution och våld och frågan förs fram bl.a. i samband med ett program för minskat våld mot kvinnor.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Skol- och studerandehälsovården*RP 234/2006 rd — RSv 279/2006 rd**Social- och hälsovårdsutskottet*

Riksdagen förutsatte 2.2.2007 att regeringen bevakar att skol- och studerandehälsovården utfaller enligt syftena i reformen, särskilt när det gäller studerande inom yrkesutbildningen, och utvärderar om lagstiftningen behöver ändras.

Vid Institutet för hälsa och välfärd (THL) har Systemet för jämförelseanalys av främjande av hälsa (TedBM-projektet) utvecklats för kontinuerlig insamling av jämförbara uppgifter om främjande av hälsa och välfärd bl.a. i grundskolor, gymnasier och yrkesläroanstalter samt av hur skol- och studerandehälsovården genomförs. År 2007 färdigställdes en rapport om verkställande av kvalitetsrekommendation för skolhälsovården (Stakes/Arbetspapper 32/2007). Uppgifter om skol- och studerandehälsovården samlas in som en del av den enkät om hur aktivt befolkningens hälsa främjas i primärvården som genomförs vartannat år. I samarbete med utbildningsstyrelsen har genomförts enkäter i grundskolor (Utbildningsstyrelsen och Stakes 2007), yrkesläroanstalter (Främjande av välfärd och hälsa i yrkesläroanstalterna - grundläggande rapport på basis av enkäten 2008, utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd) och gymnasier (Främjande av välfärd och hälsa i gymnasierna - grundläggande rapport på basis av enkäten 2008, utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd 2009). År 2011 har man samlat in uppgifter om grundskolorna och år 2012 samlar man in uppgifter om gymnasierna och yrkesläroanstalterna från skolornas ledning. Målet är att för varje delsystem skapa indikatorer som är lätta att följa.

Enkäten Hälsa i skolan som Institutet för hälsa och välfärd årligen genomfört sedan 1995 utvidgades år 2008 till att gälla också första och andra årets studerande vid yrkesläroanstalter. Undersökningen innehåller frågor som gäller skolförhållandena, mobbning, hälsa, sinnesstämning, sexuell hälsa, rökning, andra droger, andra hälsovanor, olycksfall i skolan, förseelser och brott, medier och spel samt hem och vänner. Från och med 2013 kommer enkäten Hälsa i skolan att genomföras vartannat år i hela landet.

Som en del av programmet för minskning av hälsoskillnader har Institutet för hälsa och välfärd under slutet av 2000-talet haft som mål att förbättra främjandet av hälsa och välfärd vid läroanstalterna för yrkesutbildningen på andra stadiet. För att ordna studerandehälsovård vid läroanstalter för yrkesutbildning på andra stadiet har man inom det projekt som syftar till att utveckla uppföljningen av studerandes hälsa (OPTE) undersökt genomförandet av och rutinerna för hälsoundersökningarna inom studerandehälsovården (läroanstalter och yrkeshögskolor på andra stadiet).

Försök med ordnande av hälsovårdstjänster för yrkeshögskolestuderanden via Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS) inleddes hösten 2011 i Villmanstrand och Seinäjoki. Försöket är treårigt och slutförs våren 2014. Försöket genomförs av Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS). Studenternas hälsovårdsstiftelse har verksamhet på den ena försöksorten (Villmanstrand) men inte på den andra (Seinäjoki). Försöket baserar sig på betalning av den frivilliga hälsovårdsavgiften. Vid social- och hälsovårdsministeriet har tillsatts en

styr- och uppföljningsgrupp för uppföljning och utvärdering av försöket. I gruppen finns representanter för både Förbundet för studerandekårer vid yrkeshögskolorna i Finland rf och Finlands studentkårers förbund (FSF) rf. De slutliga förslagen till fortsatta åtgärder läggs fram på basis av försöket.

Vid social- och hälsovårdsministeriet kommer i början av 2012 att färdigställas en utredning om studerandehälsovården. Utredningen omfattar alla studerandes studerandehälsovård, från gymnasier till yrkeshögskolor.

Statsrådet utfärdade våren 2011, när den nya lagen hälso- och sjukvårdslagen trädde i kraft, en ny förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011, tidigare 380/2009). Genom förordningen har tillräckligt enhetliga och regionalt lika tjänster tryggats, förbättrats hälsofrämjande samt effektiviserats stöd i ett tidigt skede och förhindrande av utslagning. Genom att förbättra de förebyggande hälsovårdstjänsternas planmässighet, förenhetliga nivån och ta hänsyn till individens och befolkningens behov i olika delar av landet har man strävat efter att minska de socioekonomiska hälsoskillnaderna samt skillnaderna i utbudet av tjänster mellan regionerna och mellan hälsovårdscentralerna. Utgångspunkten för förordningen är en hälsosyn i vilken alltid ingår även den mentala hälsan.

För att ordna tjänster enligt förordningen har statsandelarna för kommunernas primärvård höjts 2010 och 2011 med sammanlagt 18,5 miljoner euro, som kommer att finnas permanent i kommunernas statsandelar. Uppföljningen av förordningen genomförs av Institutet för hälsa och välfärd. Institutet för hälsa och välfärd gav ut en särskild rapport om uppföljningen av förordningen (Raportti 21/2011). Dessutom gör Institutet för hälsa och välfärd en särskild utredning om skolhälsovården 2012 och om studerandehälsovården 2013. Tillsynen utförs av tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) och regionförvaltningsverken. För tillsynen har Valvira och regionförvaltningsverken utarbetat ett tillsynsprogram för 2012-2014. Som basmaterial för tillsynsprogrammet utförde Valvira en enkät våren 2011.

I hälso- och sjukvårdslagen (1326/2011) som trädde i kraft 2011 finns bestämmelser om skolhälsovård och studerandehälsovård för barn och unga under egna paragrafer. Lagen understryker särskilt främjandet av hälsa för barn och unga och effektiviserande av tidigt stöd. Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska hälsorådgivning och hälsoundersökningar ordnas också för unga personer och personer som blir utanför studerandehälsovården. Inom mentalvårdstjänsterna för barn och unga ska bedömningen av vårdbehovet inledas inom tre veckor från det att remissen anlände till en verksamhetsenhet för specialiserad sjukvård. Enligt den nya hälso- och sjukvårdslagen ska vård eller behandling som utifrån en bedömning av vårdbehovet konstaterats vara nödvändig i fråga om personer under 23 år, med beaktande av hur brådskande vården är, ordnas inom tre månader från det att vårdbehovet konstaterades.

Den lagstiftning som gäller skol- och studerandehälsovård har reviderats under de senaste åren med en statsrådsförordning och hälso- och sjukvårdslagen. För närvarande finns det en uppdaterad och omfattande författningsgrund för skol- och studerandehälsovården. Eventuella behov att ändra den lagstiftning som gäller studerandehälsovården klarnar under de närmaste åren.

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att utveckla hälso- och sjukvården för studerande. Arbetsgruppen ska lägga fram förslag som i första hand förbättrar hälso- och sjukvården för studerande inom yrkesutbildningen. Arbetsgruppens mandat är 1.8.2012–31.12.2013.

Undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet har tillsammans förberett en regeringsproposition med förslag till lag om elev- och studerandevård. Enligt propositionen bör studerande på andra stadiet få tillgång till samma psykolog- och kuratorstjänster inom studerandevården som eleverna inom den grundläggande utbildningen.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Barnskydd

RP 252/2006 rd — RSv 309/2006 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

3. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar åtgärder för att revidera familjevårdslagstiftningen.

4. Riksdagen förutsatte att regeringen följer hur beslutsfattandet i ärenden som gäller omhändertagande av barn fungerar och att regeringen vid behov och så snabbt som möjligt bereder ett förslag till beslutsförfarande som effektiviserar barnskyddet och som innebär att besluten om tvångsomhändertagande fattas av ett multiprofessionellt organ som inrättas exempelvis i anknäytning till samkommunerna enligt 6 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform.

3. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 23.4.2009 en arbetsgrupp med uppdrag att lägga fram förslag till en reform av familjevårdslagstiftningen och styra genomförandet av det riksomfattande handlingsprogrammet för familjevården. Arbetsgruppens delrapport om behovet av att ändra lagstiftningen om familjevården (Lainsäädännön muutostrarpeet perhehoidossa, Sosiaali- ja terveystministeriön selvityksiä 2010:15) blev klar våren 2010. Enligt regeringsprogrammet kommer familjevårdslagstiftningen att främjas samtidigt som de behov som den äldre befolkningen ger upphov till beaktas.

RP 331/2010 rd med förslag till lagar om ändring av 50 § i barnskyddslagen, familjevårdslagen och lagen om stöd för närståendevård föredrogs i statsrådet i januari 2011. Ändringarna trädde i kraft 1.8.2011 och 1.1.2012.

Rättspolitiska forskningsinstitutet publicerade 2012 en undersökning om beslutsgången vid tvångsomhändertaganden. Enligt undersökningen har förvaltningsdomstolarna hanterat sin nya uppgift på ett bra sätt. Till följd av lagändringen har dock antalet besvär hos högsta förvaltningsdomstolen ökat och det behöver ytterligare utredas hur lagen fungerar ur högsta förvaltningsdomstolens synvinkel.

Elektroniska patientjournaler och elektroniska recept

B 4/2006 rd

Framtidsutskottet

Framtidsutskottet lämnade utlåtande om en berättelse om regeringens åtgärder under år 2005. Utskottets utlåtande gäller informationssamhället och speciellt de elektroniska tjänsterna. Utskottet vill fästa uppmärksamhet vid att man interaktivt använder internet och mobilteleapparater i ganska liten utsträckning för att utträtta ärenden inom social- och hälsovården. Utskottet föreslog

att regeringen gör en helhetsbedömning av hindren, dröjsmålen och lösningarna när det gäller digitaliseringen av de offentliga tjänsterna och att regeringen i brådskande ordning bereder lagstiftnings- och andra beslut som verkställigheten av en e-journal kräver.

Lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om elektroniska recept (61/2007) trädde i kraft 2007. Övergångsbestämmelserna i dessa lagar ändrades hösten 2010. Sommaren 2009 utfärdades en förordning om journalhandlingar. En förordning om elektroniska recept utfärdades sommaren 2008 och en därtill ansluten avgiftsförordning hösten 2011.

I samband med en ändring av klientuppgiftslagen (159/2007) gjordes arbetsfördelningen mellan de nationella aktörerna (social- och hälsovårdsministeriet, Folkpensionsanstalten, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Befolkningsregistercentralen och Institutet för hälsa och välfärd) tydligare. Den operativa styrningen av den elektroniska informationsförvaltningen kommer också att stärkas genom den enhet för operativ ledning som från ingången av 2011 inrättas i anslutning till Institutet för hälsa och välfärd. Skapandet av riksomfattande informationssystemtjänster finansieras med medel ur statsbudgeten. Genom en lag (1255/2011) som gavs hösten 2011 inrättades vid Folkpensionsanstalten en servicefond för finansiering av användningen av nationella hälsoarkivets (KanTa) tjänster. Systemet med elektroniska recept är i etableringsskedet. Mer än 100 hälso- och sjukvårdsenheter och alla apotek har anslutit sig till systemet. Närmare 5 000 elektroniska recept har skrivits ut. Ett pilotprojekt för elektroniska arkiv har genomförts vid social- och hälsovårdscentralen i Kuopio. I samband med det arkiverades cirka 100 000 journalhandlingar i faktisk användning. Invånarna har möjlighet att ta del av sina uppgifter via en elektronisk förbindelse, och mer än en miljon har redan utnyttjat möjligheten.

Medborgarnas elektroniska kommunikation när det gäller social- och hälsovård utvecklas som en del av finansministeriets SADe-program.

Reform av avgiftssystemen

RP 37/2008 rd — RSv 50/2008 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

2. Riksdagen förutsatte att beredningen av en avgiftstaksreform inom hälsovården påbörjas med det snaraste.

3. Riksdagen förutsatte att de strukturella problemen i dagvårdsavgifterna kartläggs i samband med en totalöversyn av dagvårdslagen och att det görs försök att korrigera dem exempelvis med ökad differentiering av inkomstgränserna med sikte på att den högsta avgiften ska tas ut bara hos familjer med inkomster över löntagarnas medelinkomst och att avgifterna i större utsträckning bestäms utifrån vårdtiderna.

4. Riksdagen förutsatte att konsekvenserna av den nu godkända avgiftsreformen följs med fokus på dimensioneringen av dagvårdspersonalen, småbarnsmammors deltagande i arbetslivet och i synnerhet hur olika klientgrupper utnyttjar servicen.

Införande av ett avgiftstak som täcker alla utgifter inom social- och hälsovården och beaktar klientens betalningsförmåga har utretts av den kommission som haft i uppgift att utreda en reform av avgiftspolitikerna och avgiftssystemet inom social- och hälsovården. I sitt betänkande från 2005 (STM julkaisu 2005:10) granskade kommissionen möjligheterna att sammanslå avgiftstaket för den kommunala hälso- och sjukvården och självrisktaket inom sjukförsäkringen. Kommissionen ansåg att det ur klientens synvinkel vore motiverat och nödvändigt att minska den totala belastningen som föranleds av särskilda avgiftstak men närmare ställningstaganden om sammanslagning av avgiftstaken lämnades för fortsatt beredning. En av uppgifterna för SATA-kommittén, som utreder en totalreform av den sociala tryggheten, var att inom ramen för totalreformen utreda möjligheterna att sammanslå avgiftstaken. Enligt ett uppdragsavtal gjorde Stakes en utredning åt SATA-kommittén om möjligheterna att sammanslå avgiftstaken. Syftet med utredningen var att bedöma olika alternativ för sammanslagning av avgiftstaken samt någon annan alternativ modell som rättvist i övrigt skulle kunna förbättra situationen för klienter som utnyttjar kommunala tjänster och läkemedel i stor omfattning. Utgångspunkten för olika bedömningar var ett kostnadsneutralt slutresultat och verkningarna av alternativen granskades utgående från de klienter som använder tjänsterna, den kommunala social- och hälsovården och sjukförsäkringen. Utgående från Stakes utredning föreslog SATA-kommittén i sitt betänkande (STM selvityksiä 2009:62) att ett gemensamt avgiftstak för social- och hälsovårdstjänster införs så, att avgiftstaket för den kommunala hälso- och sjukvården och självriskandelen för de årliga läkemedelskostnaderna inom ramen för sjukförsäkringen kombineras. Utanför det sammanslagna avgiftstaket lämnas då taket för resekostnader inom ramen för sjukförsäkringen. Utgångspunkten för den fortsatta beredningen bör vara en modell med ett kostnadsneutralt, platt avgiftstak (840 euro/år). Servicesedlarnas självriskandel ska beaktas i det gemensamma avgiftstaket till högst det belopp som motsvarar den kommunala serviceavgiften. I den fortsatta beredningen ska det också bedömas om det finns behov av ett s.k. mellantak inom den kommunala hälso- och sjukvården. Kommittén konstaterade därutöver att införandet av ett gemensamt avgiftstak inte är möjligt förrän Folkpensionsanstalten och kommunerna har ett elektroniskt informationssystem som lämpar sig för ändamålet till sitt förfogande.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering fortsätter utvecklandet av systemet med klientavgifter för att inte avgifterna inom social- och hälsovården

ska utgöra ett hinder för användningen av tjänsterna. Avgiftstaken slås samman och förnyas. Avsikten är att skapa ett enhetligt system med avgiftstak inom hälso- och sjukvården genom att slå samman avgiftstaket för den kommunala hälso- och sjukvården och den årliga maximala självriskandelen för den lagstadgade sjukförsäkringens läkemedelskostnader. I bruktagandet av det enhetliga avgiftstaket förutsätter ett elektroniskt informationssystem som lämpar sig för genomförandet. Bestämmelserna om avgifter inom social- och hälsovården samlas i samma lag för att förbättra genomskinligheten i avgiftssystemet.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 15.9.2011 en arbetsgrupp med uppdrag att bereda förslag till utveckling av strukturerna för och innehållet i omvårdnad och vård av äldre dygnet runt samt riktlinjer för bestämmande av klientavgifterna för boendeservice för äldre. I enlighet med regeringsprogrammet ändras avgifterna för serviceboende utifrån de förslag som social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupp lade fram 2011 så att det för den boendeservice som kommunerna har ansvar för att ordna föreskrivs på riksnivå om enhetliga grunder för fastställande av klientavgifter. Dessutom förenhetligas avgifterna för effektiviserat serviceboende och fastslås ett s.k. minimibelopp som ska stå till en persons förfogande.

Enligt regeringsprogrammet ska klientavgifterna utvecklas och man planerar att göra det i flera etapper på följande sätt: I den första etappen förbereds ändringar av avgifterna för det serviceboende som kommunerna är skyldiga att ordna. Enhetliga grunder för fastställande av klientavgifterna för denna boendeservice ska bestämmas på riksnivå. Dessutom förenhetligas avgifterna för effektiviserat serviceboende och fastslås ett minimibelopp som ska stå till en klients förfogande. I den andra etappen införs ett enhetligt avgiftstak för hälso- och sjukvård genom en sammanslagning av avgiftstaken för den kommunala hälso- och sjukvården och den årliga självriskandelen för de läkemedelskostnader som omfattas av den lagstadgade sjukförsäkringen. Ett enhetligt avgiftstak kräver ett elektroniskt informationssystem som lämpar sig för genomförandet. I den tredje etappen samlas bestämmelserna om social- och hälsovårdsavgifter i en och samma lag.

Genom en ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården reviderades fr.o.m. 1.8.2008 familjebegreppet som utgör grund för den avgift som tas ut för barndagvården så att det bättre motsvarar den faktiska familjestrukturen. Det innebär att i familjens storlek ska beaktas personer som lever i gemensamt hushåll i äktenskap eller äktenskapsliknande förhållanden och dessutom deras minderåriga barn som bor i samma hushåll. Dessutom blev det flexiblere att flytta barn från halvdagsvård till heldagsvård. Kartläggningen av de strukturella problemen när det gäller dagvårdsavgifterna kommer att fortsätta i samband med totalrevideringen av lagen om barndagvård.

Kommittén för reform av den sociala tryggheten gav också förslag om dagvårdsavgifterna. I det första skedet av reformen av klientavgifterna bereds partiella ändringar med hjälp av vilka de största bristerna i klientavgiftssystemet rättas till. Bl.a. ändras grunderna för avgifter för halvdags- och deltidsvård av småbarn så att de motsvarar den i förväg avtalade vårdtiden.

Effekterna av den reformering av avgifterna inom barndagvården som genomfördes 2008 förklaras i Institutet för hälsa och välfärds slutrapport som ges ut 2012. I rapporten granskas avgiftsreformens konsekvenser ur familjernas, kommunernas och statens synvinkel.

Den lagstiftning som gäller klientavgifterna för den kommunala dagvården ändrades från och med 1.8.2008. Avsikten var att ändra avgifterna så att de bättre motsvarar den utveckling som skett i den allmänna utkomstnivån och social- och hälsoverksamhetens priser på 2000-talet. Begreppet familjestorlek som bestämmer avgifterna och inkomstgränsernas progressivitet ändrades. Samtidigt bands avgifterna till prisernas och lönernas indexutveckling. Förordningen om barndagvård ändrades så att målet att barn i dagvårdsålder ska få vård snabbare i sådana situationer där föräldrarna sysselsätts uppnås.

I rapporten beskrivs avgiftsreformens och förordningsändringens konsekvenser för barnfamiljers ekonomi, avgifternas progressivitet, kommunekonomin och personalutvecklingen inom dagvården. Likaså behandlas de nyaste forskningsrönen när det gäller effekterna av dagvården i korthet. Avgiftsreformen har enligt rapporten underlättat situationen för vissa specialgrupper såsom familjer med två vårdnadshavare med små inkomster och ensamförsörjare med inkomster under medelinkomsten. Ökningen av klientavgifterna betalas till största delen av hushåll med två vårdnadshavare som har inkomster som något överstiger medelinkomsten för familjer.

Enligt den enkät som sändes till kommunerna som en del av rapporten har konsekvenserna av ändringen av dagvårdsförordningen inte föranlett någon riksomfattande trend men vissa spridda konsekvenser när det gäller att omedelbart få en dagvårdsplats kan ses i vissa kommuner. Även den kommunala finansieringen av dagvården har reellt sett hållits på nästan samma nivå under 2000-talet, medan klientavgifternas andel av utgifterna klart har minskat även efter reformen.

I början av 2013 överförs beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och dagvårdstjänster samt förvaltningen och styrningen på området från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet. Överföringen görs så att den inte orsakar några förändringar för dagvårdsklienterna och inte leder till att det nuvarande dagvårdssystemet fungerar sämre.

Effektivisering av arbetet vid besvärskommittén för social trygghet och förbättring av rättsäkerheten för dem som söker ändring

RP 58/2008 rd — RSv 59/2008 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 10.6.2008 att besvärskommittén för social trygghet får nödvändiga personella resurser för att kunna garantera medborgarnas rättssäkerhet och utöva effektiv verksamhet, att ledarskapet och arbets- och handläggningsprocesserna vid nämnden följs upp aktivt och att nödvändiga åtgärder vidtas för att förbättra verksamheten och förkorta handläggningstiderna.

2. Riksdagen förutsatte att behovet att överklaga socialförsäkringsärenden reduceras genom att besluten motiveras bättre och de berörda informeras mer och att det snabbt undersöks hur rättelseförfarandet för socialförsäkringsärenden fungerar i första instansen och vilka utvecklingsbehoven är.

Behandlingstiden för besvär påverkas av såväl antalet besvär som anländer till nämnden som antalet avgjorda ärenden. Dessutom kan behandlingen av besvär i nämnden påskyndas.

Lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa, arbetspension, folkpension, sjukförsäkring och rehabilitering har gjorts klarare och den förväntas i sin tur påverka antalet besvär som kommer till besvärsnämnden. För att minska antalet besvär trädde 1.7.2011 i kraft en lagändring som innebär att en försäkringsanstalt som beviljat en förmån (t.ex. FPA) i vissa fall kan avgöra ett ärende på nytt i ett enklare förfarande än för närvarande. Ändringarna minskar antalet ärenden som gäller undanröjande av beslut som ska behandlas vid besvärsnämnderna och lättar arbetsbördan.

Ministeriet har tillsatt en arbetsgrupp som har som uppgift att utveckla systemet med försäkringsläkare. Arbetsgruppen ska bland annat förbättra förmånstagarnas delaktighet i besluten och öka invånarnas medvetenhet om grunderna för beviljande av socialförsäkringsförmåner. Samtidigt är syftet att förbättra motiveringarna till besluten och öka andelen externa förtroendeläkare. De ändringar som genomförs i takt med att arbetsgruppens arbete framskrider kommer sannolikt att ha en positiv inverkan också på antalet besvär som kommer till besvärsnämnden och förbättra rättssäkerheten för den som söker ändring.

Under de senaste åren har det gjorts lagändringar som lett till att det blivit möjligt att hos besvärsnämnden anföra besvär över nya grupper av förmåner (underhållsstöd, tolktjänster, psykoterapi som lagstadgad rättighet och garantipensioner). Ändringarna har i sin tur ökat antalet besvär. I viss mån på grund av det har antalet besvär inte minskat under tidigare år, men 2012 kom 21 200 besvär, medan antalet 2008–2010 var cirka 22 000 per år och 2011 så högt som 23 400.

För att öka antalet avgjorda besvär har besvärsnämnden tilldelats mer resurser sedan 2008. Nämnden har haft 10 extra anställda under 2008–2010 och 20 anställda år 2011 utöver de 48 ordinarie anställda. År 2012 uppgick antalet ordinarie anställda till 55 personer och dessutom fanns det 7 personer som var anställda för viss tid. Sedan 2013 består nämnden av 55 personer.

En lagändring som trädde i kraft 1.8.2008 underlättade behandlingen av ärenden i besvärsnämnden: nämnden indelades i två sektioner, de ärenden som behandlas i en sammansättning av fem medlemmar minskades, en sammansättning med en domare infördes och notarierna fick möjlighet att föredra enkla besvärärenden. Genom en lagändring som trädde i kraft 1.1.2011 har man dessutom ökat antalet ärendegrupper som får avgöras i en sammansättning med en domare.

Också den interna utvecklingen av besvärsnämnden är central för att verksamheten ska fungera smidigt. Arbetsprocesserna har auditerats av Villmanstrands tekniska universitet och processerna har förbättrats. Besvärsnämnden har också fäst särskild vikt vid ledningen av processerna, utbildningen av personalen och personalens arbetshälsa och vidtagit åtgärder för att förbättra dessa.

Vid besvärsnämnden var den genomsnittliga tiden för behandling av besvär längst i januari 2009, dvs. 18,4 månader. Den genomsnittliga behandlingstiden för hela 2009 var 17 månader. Efter det har tiderna förkortats till 15,3 månader år 2010 och 11,8 månader år 2011. Den genomsnittliga behandlingstiden 2012 var 9,7 månader och i december 9 måna-

der. Motsvarande siffror för 2013 förväntas vara 7 månader för hela året och 6 månader i december.

Sedan 2008 har besvärsnämndens oskäligt långa behandlingstider varit föremål också för Justitiekanslersämbetets granskning. I ett utlåtande i juni 2012 uppgav biträdande justitiekanslern att ärendet inte längre ger anledning till åtgärder.

Behandlingstiderna för besvär som anförts hos besvärsnämnden för social trygghet har så gott som halverats från sin högsta nivå. Målet på lång sikt har varit att förkorta den genomsnittliga behandlingstiden för ärenden vid besvärsnämnden för social trygghet till under 6 månader.

Med nuvarande personalstyrka avgörs uppskattningsvis 22 000 besvär per år och om antalet besvär håller sig på en skäligen nivå, kommer behandlingstiden att ytterligare förkortas.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Begränsningar av alkoholreklam

RP 84/2008 rd — RSv 95/2009 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte 15.6.2009 att regeringen före utgången av vårsessionen 2010 klarlägger konsekvenserna av de begränsningar av alkoholreklam som trädde i kraft den 1 januari 2008 och bedömer behovet av ytterligare åtgärder i fråga om imageskapande reklam.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 8.9.2009 en arbetsgrupp som hade till uppdrag att utreda konsekvenserna av de begränsningar av alkoholreklam som trädde i kraft 1.1.2008, bedöma behovet av ytterligare åtgärder i fråga om imageskapande reklam och samla forskningsmaterial om alkoholreklamens effekter på unga och unga vuxna.

Arbetsgruppens promemoria offentliggjordes 3.6.2010 och utlåtanden om den begärdes av myndigheter och organisationer 1.7.2010.

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereddes under senare delen av hösten 2010 ett utkast till en regeringsproposition utgående från ovannämnda arbetsgrupps promemoria. Enligt utkastet skulle inte imageskapande reklam vara förbjuden. I förhandlingarna mellan regeringspartierna kunde man dock inte enas om innehållet i regeringspropositionen vilket innebar att saken förföll i och med riksdagsvalet 2011.

I regeringsprogrammet för Jyrki Katainens regering konstateras följande: ”Reklam för alkohol begränsas genom att förbjuda reklam som riktar sig till barn och unga samt reklam där det ges en bild av att alkohol har en positiv inverkan på den sociala och sexuella framgången. De tillåtna sändningstiderna för reklam i TV och radio ses över. Övervakningen av bestämmelserna om reklam för alkohol effektiviseras och behovet av att utveckla påföljderna utvärderas.”

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds en proposition med förslag till en lag i frågan och avsikten är att lagförslaget ska lämnas till riksdagen under våren 2013.

Skyldighet för stipendiater att ingå försäkring inom socialförsäkringen

RP 92/2008 rd — RSv 132/2008 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 11.11.2008 att regeringen utreder möjligheten att utvidga försäkringsskyldigheten för stipendiater för att på varandra följande stipendier som sammanlagt omfattar minst fyra månader ska ingå i den obligatoriska försäkringen.

Den lagstiftning som gäller stipendiaters socialskydd avvägt enligt förtjänsten trädde i kraft vid ingången av 2009. Bl.a. med anledning av riksdagens uttalande har i anslutning till lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA), som verkställer pensionsskydd för stipendiater enligt pensionslagen för lantbruksföretagare och lagstadgat olycksfallsskydd, inkom inrättats en delegation med uppdrag att utveckla stipendiaters socialskyddsärenden. I delegationen ingår representanter förutom för LPA även för social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, Delegationen för stiftelser och fonder rf, Centralkommisionen för konst, Forskarförbundet, Akava, Konstnärsgillet i Finland och Suomen Näyttelijäliitto – Finlands skådespelarförbund ry.

Vid LPA gjordes 2010 en särskild utredning om stipendiaternas förutsättningar för att arbeta oavbrutet fyra månader. Utredningen och resultatet av den presenterades för den delegation som inrättats för utveckling av stipendiaters socialskydd vid delegationens möte 27.5.2010. Delegationen drog vid sitt möte den slutsatsen att det i det skedet inte behöver beredas några ändringar i den lagstiftning som gäller försäkring för stipendiaterna men att det är skäl att återkomma till ärendet senare när man har mera erfarenhet av hur det nuvarande systemet fungerar.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering utreds de korta stipendiernas ställning i lagstiftningen om social trygghet.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 5.9.2012 en arbetsgrupp för personer som arbetar inom de kreativa branscherna och övriga personer som sysselsätter sig själva. Arbetsgruppens uppgift var att identifiera eventuella missförhållanden i den sociala tryggheten och i den beskattning som påverkar den sociala tryggheten för dessa persongrupper och lägga fram förslag till nödvändiga ändringar för att rätta till missförhållandena. Arbetsgrupps mandat går ut 31.3.2013. Arbetsgruppen ska på grundval av en utredning som gjorts av Delegationen för stipendiater bland annat utreda dels vilken betydelse stipendieperioder som är kortare än fyra månader har med tanke på försäkringen vid stipendiearbete, dels eventuella övriga missförhållanden i stipendiaternas sociala trygghet som delegationen har noterat, och utifrån det lägga fram behövliga ändringsförslag. Arbetsgruppen har begärt att delegationen lämnar en ny sådan utredning som avses ovan, och efter att utredningen är klar behandlas frågan i arbetsgruppen.

Ersättning för dosdispensering av läkemedel

RP 134/2008 rd — RSv 106/2008 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 4.11.2008 att den utredning som gäller regleringen av dosdispenseringen av läkemedel innefattar en utvärdering av hur ändamålsenliga och totalt sett lönsamma de begränsningar är som gäller ersättningen för dosdispensering, såsom kravet på minst sex ersättningsgilla läkemedel, och att behövliga förslag för ändring av lagstiftningen läggs fram.

Enligt 5 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en försäkrad som fyllt 75 år rätt till ersättning för kostnaderna för dosdispensering om han eller hon när dosdispenseringen inleds har minst sex läkemedel som ska ersättas enligt sjukförsäkringslagen och som lämpar sig för dosdispensering. Dessutom är en förutsättning att hans eller hennes medicinering har kontrollerats i syfte att eliminera onödiga medicinering, dubbel medicinering med oönskade interaktioner och en övergång till dosdispensering vid långvarig läkemedelsbehandling är medicinskt motiverad.

Maskinell dosdispensering för patienter inom den öppna vården inleddes i Finland 2002. Servicen är avsedd särskilt för personer som använder flera läkemedel eller som själva har svårt att rätt dosdispensera sina läkemedel. Enligt en undersökning som utfördes av Folkpensionsanstalten (Saikkonen 2003) minskade den maskinella dosdispenseringen bland 120 testpatienter läkemedelskostnaderna med ca sex procent. Den största kostnadsnyttan hade sådana personer som använde minst fem läkemedel.

I och med att dosdispenseringen har utvidgats har det uppstått behov av att utveckla verksamheten.

Under social- och hälsovårdsministeriets ledning fanns en arbetsgrupp som utredde utvecklingsbehoven för apoteksverksamheten inom öppenvården. I arbetsgruppens promemoria, som färdigställdes våren 2011, fanns det många förslag till utveckling av den maskinella dosdispenseringen. Ett förslag var att ersättningskriterierna för doseringsarvodet ska justeras för att stödja en ändamålsenlig läkemedelsbehandling av långtidssjuka. Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea har utifrån förslag från arbetsgruppen för utveckling av apoteksverksamheten lämnat förslag till ändringar av lagstiftningen om apoteksverksamheten till social- och hälsovårdsministeriet. I förslagen ingår för närvarande närmast några utvecklingsförslag som gäller tillstånden för maskinell dosdispensering.

Övergripande reform av pensionsfonderna

RP 152/2008 rd — RSv 8/2009 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 25.2.2009 att regeringen omedelbart bereder en övergripande reform av pensionsfonderna som innefattar nya tilläggsarrangemang, tillgodoser de försäkrades och arbetsgivarnas rättigheter och skyldigheter och tryggar pensionsstiftelsernas och pensionskassornas villkor på lämpligt sätt.

Bakom uttalandet ligger riksdagens tidigare uttalande RP 156/2005 rd – RSv 34/2006 med nästan samma innehåll och med anledning av vilket social- och hälsovårdsministeriet i februari/mars 2008 beslöt att i första hand bereda en internationellt konkurrenskraftig reform om tilläggspensioner som skulle gälla premiebaserade tilläggspensionsarrangemang vid de nuvarande pensionsstiftelserna och pensionskassorna. Behövliga bestämmelser skulle tas in i en särskild lag och gällande lag om pensionsstiftelser (1774/1995) och lag om försäkringskassor (1164/1992) skulle fungera som bakgrundslagar för den särskilda lagen.

De lagar som ingick i reformen, dvs. 173/2009, 174/2009 och 175/2009, antogs 27.3.2009 och trädde i kraft 1.4.2009.

År 2012 tog kommissionen åter upp förhandlingarna om det 2007 ändrade förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om minimikrav för ökad rörlighet för arbetstagare genom förbättrade villkor för intjänande och bevarande av kompletterande pensionsrättigheter (KOM(2007)603 slutlig).

Beredningen av den övergripande reformen har inletts under berättelseåret med utarbetandet av en bedömningspromemoria. Den egentliga lagberedningen inleds 2013 utgående från utlåtandena om bedömningspromemorian.

År 2013 förväntas kommissionen komma med förslag till ändring av direktivet om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut 2003/41/EG.

I beredningen av reformen kommer de ändringar som föreslås i direktiven att beaktas. Ändringarna gäller åtminstone sådana pensionsfonder som bedriver annan än lagstadgad försäkringsverksamhet.

När det gäller arbetspensionsfonder bör effektivt och säkert verkställande av socialskyddet anses avgörande. I fråga om tilläggspensionsfonder bör man se till att avgörandena uppfyller EU-regleringen. Skillnaderna mellan arbetspensionsanstalterna och tilläggspensionsfonderna i en konkurrenssituation kommer att beaktas vid beredningen av lagstiftningen.

Service och stöd på grund av handikapp

RP 166/2008 rd — RSv 181/2008 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 10.12.2008 att regeringen följer upp hur reformen verkställs och vilka effekter den har och utifrån uppföljningen bedömer lagstiftningens funktion och kostnadskonsekvenser i sin helhet samt eventuella behov av preciseringar.

Social- och hälsovårdsministeriet har följt verkställigheten av revideringen av handikappservicelagen, som trädde i kraft 1.9.2009, i den styrgrupp för verkställighet av ändringarna i handikappservicelagen som ministeriet tillsatt. På uppdrag av styrgruppen har Institutet för hälsa och välfärd bl.a. sänt en uppföljningsenkät till kommunernas socialdirektörer och till handikapporganisationerna. Styrgruppen har i sin slutrapport våren 2011 lagt fram förslag till åtgärder som uppföljningen av revideringen kräver och som Institutet för hälsa och välfärd verkställer på det sätt som närmare bestäms i resultatavtalet mellan

institutet och social- och hälsovårdsministeriet. Institutet för hälsa och välfärd har skickat en separat enkät om år 2010 till kommunerna i början av 2011. I enkäten har ändringarna i handikappservicelagen beaktats och resultatet av enkäten har rapporterats hösten 2011. Dessutom pågår vid Institutet för hälsa och välfärd en uppföljning av kostnadseffekterna av handikappservicelagen i samband med ett annat forskningsprojekt. Uppföljningen ska vara klar i slutet av 2013.

Informationsstyrning inom social- och hälsovården

Övriga 2/2008 rd — RSk 15/2008 rd

Revisionsutskottet

2. Riksdagen förutsatte att regeringen förbättrar den ekonomiska styrningen genom att se över statsandelarna och finansieringen av social- och hälsovården för att de ska uppmuntra kommunerna att bli mer kostnads- och kvalitetsmedvetna i sin verksamhet och att utveckla sin servicestruktur.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen i samband med reformen av regionalförvaltningen avsätter tillräckligt mycket medel för regionalförvaltningens styr- och kontrollverksamhet och ger den möjligheter att satsa på förebyggande styrning.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering ska statsandelssystemet omarbetas som en del av kommunstrukturreformen. Samtidigt ska systemet förenklas och görs klarare och dess sporrande egenskaper förbättras. Omarbetandet av systemet inleddes 2012.

2. Lagen om statsandel för kommunal basservice utfärdades 29.12.2009. I lagen sammanförs inom finansministeriets förvaltningsområde av de nuvarande förvaltningsområdes-specifika statsandelarna, med vissa undantag, den allmänna statsandelen och statsandelarna för social- och hälsovården, förskoleundervisning och grundläggande utbildning, bibliotek, allmän kulturverksamhet och sådan grundläggande konstundervisning vars finansiering är invånarbaserad. Med undantag av förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen förändrade reformen inte de gällande invånarbaserade bestämningsgrunderna för statsandelarna. I de sammanslagna statsandelarna tillämpas en enda statsandelsprocent. Lagen trädde i kraft 1.1.2010.

3. Uppgifterna vid länsstyrelsernas social- och hälsovårdsavdelningar överfördes till regionförvaltningsverken vid ingången av 2010. Anslag för regionförvaltningsverkens omkostnader delas ut av finansministeriets kommun- och regionförvaltningsavdelning. Med omkostnadsanslagen finansieras myndigheternas löneutgifter och andra personalutgifter, utgifter för lokaler, resekostnader, ämbetsverkets normala ADB-utgifter och övriga konsumtionsutgifter. Övriga omkostnadsanslag avsedda för regionförvaltningsmyndigheternas skötsel av sektorministeriernas uppgifter – s.k. substansanslag – budgeteras och bruksprincipen och andra villkor antecknas i budgeten under sektorministeriernas huvudtitel. Sektorministerierna delar ut anslagen, styr och övervakar användningen av dem samt

redogör för användningen. När det gäller arbetarskyddet sköts finansieringen via social- och hälsovårdsministeriet. Ärendet ger inte längre anledning till vidare åtgärder.

I statsbudgeten för 2013 har det överförts 420 000 euro från moment 33.70.50 (hälsofrämjande verksamhet) till moment 28.40.01 (regionförvaltningsverkens omkostnader). Med anslaget för den hälsofrämjande verksamheten har man finansierat regionförvaltningsverkens försöks- och utvecklingsprojekt som anknyter till genomförandet av alkoholprogrammet samt annan hälsofrämjande verksamhet. Verksamheten har konstaterats vara nödvändig och överfördes därför till regionförvaltningsverken där den ingår i basverksamheten. Genom överföringen garanteras en fortsatt utveckling av den hälsofrämjande verksamheten och förebyggandet av alkohol- och narkotikarelaterade skador samtidigt som den minskar det administrativa arbetet vid såväl social- och hälsovårdsministeriet som regionförvaltningsverken.

Servicesedlar

RP 20/2009 rd — RSv 67/2009 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 5.6.2009 att social- och hälsovårdsministeriet ordnar uppföljning och utvärdering av lagstiftningens effekter och lämnar en rapport om detta till social- och hälsovårdsutskottet senast den 31 december 2012. Uppföljningen och utvärderingen bör inriktas bland annat på hur allmänt det är med servicesedlar, hur modellen fördelas mellan olika tjänster och hur värdet på sedeln läggs fast samt dessutom inriktas på lagstiftningens effekter för selektionen av klienter, den kommunala tjänsteverksamheten, personalen och sysselsättningen.

2. Riksdagen förutsatte att det i samband med en reform av avgiftstaket utreds på vilket sätt självriskan för servicesedlar beaktas i avgiftstaket.

Vid social- och hälsovårdsministeriet inleddes en uppföljning och utvärdering av effekterna av lagstiftningen om servicesedlar 2012.

I samband med det arbete som utfördes av kommittén för en totalreform av den sociala tryggheten, dvs. SATA-kommittén, utredde man även klientavgifterna inom social- och hälsovården och utvecklingsbehov som hänför sig till dem. Kommittén föreslog 18.12.2009 att ett enhetligt avgiftstak för hälso- och sjukvården byggs upp så att avgiftstaket för den kommunala hälso- och sjukvården kombineras med självriskandelen för de årliga läkemedelskostnaderna inom ramen för sjukförsäkringen. Utanför det sammanslagna avgiftstaket lämnas då taket för resekostnader inom sjukförsäkringen. Utgångspunkten för den fortsatta beredningen bör vara en modell för ett kostnadsneutralt, platt avgiftstak (840 €/år). Servicesedlarnas självriskandel ska beaktas i det gemensamma avgiftstaket till högst det belopp som motsvarar den kommunala serviceavgiften. I den fortsatta beredningen ska det också bedömas om det finns behov för ett s.k. mellantak inom den kommunala hälso- och sjukvården.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering fortsätter utvecklandet av systemet med klientavgifter. Avgiftstaken slås samman och förnyas. Avsikten är att skapa ett enhetligt system med avgiftstak inom hälso- och sjukvården genom att slå samman avgiftstaket för den kommunala hälso- och sjukvården och den årliga maximala självriskandelen för den lagstadgade sjukförsäkringens läkemedelskostnader. Avsikten är att i bestämmelserna om avgiftstak beakta även självriskerna för servicesedlar. Ibruktagnandet av det enhetliga avgiftstaket förutsätter ett elektroniskt informationssystem som lämpar sig för genomförandet.

I slutet av 2012 lämnade social- och hälsovårdsministeriet en utredning om servicesedlar inom social- och hälsovården till social- och hälsovårdsutskottet. Som bilaga till utredningen finns en rapport som social- och hälsovårdsministeriet begärt av Institutet för hälsa och välfärd. I rapporten granskas effekterna av servicesedlar utifrån forskningsresultat.

Den nuvarande lagstiftningen om servicesedlar har funnits i tre år. Hittills har servicesedlarnas andel av kommunernas serviceproduktion varit obetydlig. Servicesedelsystemets betydelse kommer dock sannolikt att öka, och i framtiden bör dess effekter granskas noggrannare. År 2013 kommer social- och hälsovårdsministeriet att inleda en revidering av avgiftslagstiftningen. I samband med det kommer man att utreda i vilken utsträckning självriskerna i servicesedeln ska beaktas i avgiftstaket.

Utveckling av partiell sjukdagpenning

RP 62/2009 rd — RSv 71/2009 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 3.6.2009 att regeringen undersöker möjligheterna att förlänga maximitiden för partiell sjukdagpenning och utifrån undersökningen bedömer behoven av att ändra författningar.

När riksdagens social- och hälsovårdsutskott behandlade regeringens proposition 69/2009 rd framkom behovet av en eventuell förlängning av den partiella sjukdagpenningen från nuvarande 72 vardagar. En förlängning kunde vara nödvändig vid läkningsprocessen efter långvariga sjukdomar, såsom t.ex. vissa mentala störningar. En vidareutveckling av ärendet ansågs emellertid kräva utvärdering och uppföljning av systemet och därefter förhandlingar med arbetsmarknadsparterna om en utveckling av den partiella sjukdagpenningen utifrån resultaten. Riksdagen förutsatte emellertid när lagen godkändes att regeringen undersöker möjligheterna att förlänga maximitiden för partiell sjukdagpenning och utifrån undersökningen bedömer behoven av att ändra författningar.

Användningen av partiell sjukdagpenning har undersökts på Folkpensionsanstaltens och arbetshälsainstitutets försorg. Enligt undersökningen har erfarenheterna av förmånsanvändningen i huvudsak varit positiva. Utöver en vidareutvecklad lagstiftning krävs det att attityderna i själva arbetslivet förändras mera än hittills. Också den information som ges är av stor betydelse. I praktiken är det så att man i vårt land arbetar heltid eller inte alls. Olika mellanformer har ansetts vara ett sätt att förlänga arbetskarriärerna. På uppdrag av Masto-projektet, som koordinerades av social- och hälsovårdsministeriet, utförde

TNS Gallup Oy år 2010 en undersökning av användningen av partiell sjukdagpenning och olika sätt att stödja arbetsförmågan i Finland 2010. I undersökningen intervjuades representanter för personaladministrationen eller andra arbetsgivarrepresentanter i 303 medelstora och stora företag och organisationer. Över 40 procent av respondenterna berättade att partiell sjukdagpenning har använts i deras företag eller organisation. Över hälften av företagen hade ännu inte använt sig av partiell sjukdagpenning, men största delen av dem, 44 procent, meddelade att de ställde sig positivt till att ta partiell sjukdagpenning i bruk om behovet skulle uppstå. Den vanligaste orsaken till att partiell sjukdagpenning inte utnyttjades var att man inte hade haft behov av denna möjlighet. De två näst vanligaste orsakerna var att arbetstagarna inte visste om denna möjlighet eller inte var intresserade av den och att arbetsgivarna inte var informerade. Utöver ovetskapen lade arbetets beskaffenhet hinder för användningen av partiell sjukdagpenning. Användningen hindrades också av uppfattningen om ibruktagandet som besvärligt.

Antalet mottagare av partiell sjukdagpenning uppgick år 2009 till 2 180. Under 2010 blev antalet mottagare åtminstone det dubbla jämfört med 2009. Antalet mottagare av partiell sjukdagpenning uppgick till 4 737. År 2011 var antalet 6 907. Den lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2010 verkar vara lyckad. Behovet och möjligheten att förlänga maximitiden för partiell sjukdagpenning kan bäst bedömas när det finns erfarenhet av denna åtgärd vid sidan av andra åtgärder som hjälper arbetstagarna att orka i arbetslivet.

Enligt den del i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering som gäller utvecklande av arbetslivet och förlängda arbetskarriärer har arbetsförmåga en betydande negativ inverkan på arbetskarriärens längd. Därför vill regeringen lägga vikt vid förebyggandet av arbetsförmåga och en ökad sysselsättning av partiellt arbetsföra för att förlänga tiden i arbetslivet. Detta kräver framförallt hälsofrämjande åtgärder och utveckling av företagshälsovård, rehabilitering och arbetsliv. Enligt regeringsprogrammet ska möjligheterna till deltidsarbete förbättras genom att det blir lättare att få bl.a. partiell sjukdagpenning. Därför bör bl.a. arbetsuppgifter och arbetstider ordnas så att de bättre än för närvarande motsvarar arbetstagares behov under partiell arbetsförmåga och rehabilitering. Arbetsgivarnas beredskap och incitament för att anställa partiellt arbetsföra ska främjas och vidareutvecklas.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 11.4.2012 en arbetsgrupp med uppgift att bereda ett handlingsprogram som ska främja sysselsättningen av partiellt arbetsföra. Arbetsgruppens mandat går ut 30.6.2013. I arbetsgruppens utredningsarbete ingår frågan om det är möjligt att utveckla den partiella sjukdagpenningen. Beslut om nödvändiga åtgärder fattas efter att arbetsgruppen har slutfört sitt arbete.

Främjande av sjukpensionärers återgång i arbete

RP 72/2009 rd — RSv 105/2009 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 25.9.2009 att man under försökstiden bevakar om inkomstgränsen 600 euro och maximitiden två år för att låta pensionen vila är lämpliga och under den fortsatta beredningen av lagstiftning bedömer om de behöver ändras.

Den temporära försökslagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete har ändrats genom lag 1189/2010, som träder i kraft 1.3.2011. Inkomstgränsen för vilande invaldpensioner höjdes från 600 euro till 687,74 euro i månaden. Den nya inkomstgränsen är lika hög som den garantipension som betalats ut under samma tid. Den förra inkomstgränsen på 600 euro var en fast inkomstgräns. Den nya inkomstgränsen bands till folkpensionsindex. Från ingången av 2013 stiger inkomstgränsen till 732,13 euro. Den temporära försökslagen gäller fram till utgången av 2013. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte våren 2012 en arbetsgrupp i syfte att utreda hur försökslagen fungerar och behoven att ändra lagstiftningen.

Effekten av lagen om vuxenutbildningsstöd

RP 152/2009 rd — RSv 204/2009 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen förutsatte 30.11.2009 att regeringen före utgången av 2012 lämnar en rapport till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om hur lagen om vuxenutbildningsstöd fungerar och i vilken mån lagens syfte har uppnåtts och om hur många som fått vuxenutbildningsstöd.

Social- och hälsovårdsministeriet planerar att under 2011 inleda utarbetandet av den rapport som riksdagen förutsätter.

Arbetsmarknadsorganisationernas ramavtal för trygghandet av konkurrenskraften och sysselsättningen i Finland undertecknades den 28 november 2011. I samband med det tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att granska användningen av vuxenutbildningsstödet och bereda förslag till utveckling av Utbildningsfondens verksamhet. I sin promemoria anser arbetsgruppen att reformen av vuxenutbildningsstödet 2010 enligt tillgängliga uppgifter är ett steg i rätt riktning och överensstämmer, om man ser till bland annat det ökade antalet förmånstagare, med målen för reformen. År 2011 fick 11 104 personer vuxenutbildningsstöd, medan antalet stödtagare 2009 var 7 319. Arbetsgruppen föreslog en ändring av villkoren för jämkat vuxenutbildningsstöd, så att beloppet av den fulla skyddsdelens höjs till 250 euro per månad. Arbetsgruppen föreslog vidare att den maximala stödtiden förlängs till 19 månader. Lagberedningen som gäller dessa ändringar pågår och ändringarna avses träda i kraft den 1 augusti 2013.

Ändringar i lagen om hemkommun och i socialvårdslagen

RP 101/2010 rd — RSv 261/2010 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 13.12.2010 att regeringen 1) noga bevakar hur reformen påverkar bl.a. kostnadsfördelningen mellan kommunerna och 2) utreder alla aspekter kring hemkommunen för personer som bor självständigt och omfattas av öppenvården och i förekommande fall tar itu med att bereda ändringar i lagstiftningen.

I enlighet med det resultatavtal som Social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd har ingått har Institutet för hälsa och välfärd inlett en uppföljning av konsekvenserna av ändringarna i lagen om hemkommun och i socialvårdslagen. Avsikten är att en rapport ska avläggas i ärendet år 2013.

Jämställdhetsredogörelse

SRR 7/2010 rd — RSk 51/2010 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen godkände 2.3.2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. riksdagen omfattar regeringens riktlinjer för att främja jämställdheten och förutsätter att
2. regeringen bereder en proposition om att ändra jämställdhetslagen bland annat så att skyldigheten att göra lönekartläggningar preciseras, personalens medbestämmande och rätt till information ökar när jämställdhetsplaner och lönekartläggningar görs på arbetsplatsen, skyldigheten att upprätta en handlingsplan för jämställdhet utvidgas så att den också gäller skolor med grundläggande utbildning och lagen kompletteras med bestämmelser om skydd för transpersoner och medling i diskrimineringsfall,
3. handlingsprogrammet för att motverka våld mot kvinnor anvisas tillräckliga anslag i statsbudgeten som möjliggör långsiktig verksamhet,
4. antalet platser på och den regionala omfattningen för skyddshemmen höjs till nivån enligt Europarådets rekommendationer och alla behövande får tillgång till tjänsterna,
5. resurserna för jämställdhetsarbetet ökas genom att:
  - jämställdhetsombudsmannen anvisas anslag för att anställa mer personal för övervakning och styrning enligt skyldigheterna i jämställdhetslagen och
  - Centret för jämställdhetsinformation Minna tilldelas mer resurser och finansiering fortsätter efter 2012, och att
6. regeringen lämnar riksdagen nästa jämställdhetspolitiska redogörelse senast 2021 och, som halvtidsrapport om genomförandet av redogörelsen, en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet senast 2016 om de åtgärder som vidtagits och hur jämställdheten utvecklats.

Statsrådet beslutade 6.4.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

2. Regeringen har tillsatt en arbetsgrupp för att bereda en ändring av jämställdhetslagen med avsikt att precisera lagen när det gäller lönekartläggningar och personalens medbestämmande och rätt till information när jämställdhetsplaner och lönekartläggningar görs upp liksom undersöka möjligheten att i lagen införa bestämmelser om medling i diskrimineringsfall. Regeringen bereder en ändring av jämställdhetslagen så att skyldigheten att upprätta en handlingsplan för jämställdhet utvidgas så att den också gäller skolor

med grundläggande utbildning och lagen kompletteras med bestämmelser om skydd för transpersoner.

3. De ministerier som ansvarar för genomförandet av programmet (inrikesministeriet, justitieministeriet och social- och hälsovårdsministeriet) har föreslagit anslag för programmet i budgeterna för respektive förvaltningsområde. Genomförandet av programmet anpassas till resurserna. När ministergruppen för den inre säkerheten 10.6.2010 godkände genomförandet av programmet för att minska våldet mot kvinnor förutsatte den samtidigt att programmet genomförs inom ramen för respektive förvaltningsområdes budget. Det största behovet av anslag drabbar social- och hälsovårdsministeriet eftersom åtgärderna för programmet till största delen ska vidtas inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Anslaget beviljas per år, vilket innebär att man inte känner till beloppet av de anslag som beviljas under kommande år. SHM har beviljat ett anslag på 200 000 euro för i fjol för genomförandet av ett program för minskat våld mot kvinnor.

Vid justitieministeriet genomfördes verkställandet av programmet som en del av ministeriets verksamhet och inom ramen för budgeten. Justitieministeriet har bidragit med 13 000 euro till finansieringen av kostnaderna för projektet MARAK. År 2012 deltog sammanlagt 53 fångar under strafftiden i program som syftade till att minska våldsamt beteende (40/2011). Bland programmen kan nämnas ett program för självständig förändring (OMA), ett program mot våld i nära relationer, ett samtals- och motiveringsprogram som riktar sig till kvinnor och bland de nyaste programmen ett program som syftar till att bryta kedjan för dem som drabbats av våld i nära relationer (Ketjun katkaisuhjelma).

Polisavdelningen vid inrikesministeriet och polisstyrelsen konstaterar att det är omöjligt att i efterhand specificera finansieringen av åtgärderna eftersom finansieringen inte är öronmärkt. De flesta åtgärder har vidtagits inom strukturerna i samband med dels utvecklingen av verksamheten, dels andra åtgärder. Polisavdelningen har bidragit till finansieringen av kostnaderna för MARAK med 26 000 euro (Heidi Kankainen/IM).

4. Social- och hälsovårdsministeriet lät göra en utredning 2010 ”Skyddshemstjänster som erbjuder offer för våld i närrelationer och inom familjen”. I utredningen kartlades situationen i fråga om skyddshem i Finland och gavs rekommendationer för förbättrande av situationen. I de flesta fallen upprätthålls skyddshemmen av organisationer men även vissa kommuner har dessa tjänster. Skyddshemmens utbredning så att de skulle finnas i hela landet har framskridit långsamt. Avsikten är att under 2013 göra upp kvalitetskriterier och efter det tillsynskriterier för verksamheten. Också i slutrapporten från den arbetsgrupp som diskuterat en totalreform av socialvårdslagen anges våld i nära relationer och inom familjen som en sådan orsak till särskilt stöd som kommunerna är skyldiga att beakta. För att stödbehovet ska kunna tillgodoses förutsätter det enligt arbetsgruppen dock ytterligare överläggningar om vilken specialreglering som ska gälla för skyddshemsverksamheten och i vilken gällande lag eller lag under beredning eller annan eventuell och nödvändig reglering verksamheten ska tas in. Om det i lag föreskrivs om skyddshemstjänster har det även en positiv inverkan på beviljandet av resurser för ordnande av tjänsterna.

5. Anslaget för Jämställdhetsombudsmannens personal liksom även resurserna för Centret för jämställdhetsinformation Minna har inte ändrats. Finansiering som tidigare

motsvarat Centret för jämställdhetsinformation Minna har tagits med i ramarna för åren 2012-2015.)

Resurserna för jämställdhetsarbetet ska ökas:

- genom att det för jämställdhetsombudsmannen anvisas medel för mer personal som ska sköta de övervaknings- och ledningsuppgifter som ingår i skyldigheterna att främja jämställdheten enligt lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män,
- genom att Centret för jämställdhetsinformation Minna tilldelas mer resurser och centret garanteras fortsatt finansiering också efter 2012 och
- genom att i ministeriets ramförslag för 2014–2017 införa två nya tjänster vid jämställdhetsmannens byrå.

Under 2013 är anslagen för jämställdhetsombudsmannens personal oförändrade, men de övriga omkostnadsanslagen har ökat.

Centret för jämställdhetsinformation Minna har från 1.1.2013 flyttats permanent till Institutet för hälsa och välfärd på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

RP 115/2012 rd — RSv 148/2012 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 12.12.2012 att sysselsättningsbonusen utvidgas så att den också gäller lönesubventionerat arbete i den eventuella nästa fasen.

Statsrådet beslutade 27.12.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

RP 160/2012 rd — RSv 162/2012 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 18.12.2012 att regeringen 2014 undersöker om personaldimensioneringen realiserats i enlighet med äldreservicelagen, och lämnar riksdagen en proposition om precisering av lagen i det fall att den rekommenderade personalmängden (minst 0,5) inte uppnåtts i heldygnsvård.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer och kontrollerar om syftet med lagen nåtts och vilka effekter lagen haft på den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa och funktionsförmåga och tillgång till social- och hälsovårdstjänster samt på kommunernas kostnader.

Statsrådet beslutade 27.12.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 24.9.2012 en arbetsgrupp med uppgift att revidera kvalitetsrekommendationen om tjänster för äldre och föreslå hur den ska genomföras.

RP 86/2011 rd — RSv 78/2012 rd
Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte 2.10.2012 Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och utvärderar hur biobankslagstiftningen fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

Statsrådet beslutade 20.11.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Biobankslagen fastställdes 30.11.2012 och träder i kraft 1.9.2013. Social- och hälsovårdsministeriet kommer att meddela allmänna anvisningar för genomförandet av lagen. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har ansvaret för att biobankslagstiftningen genomförs i praktiken.

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en styrgrupp och en tjänstemannaarbetsgrupp för lagstiftningen om biobanker genom ett beslut 27.11.2012. Tjänstemannaarbetsgruppen har som uppgift att förbereda författningar på lägre nivå som utfärdas med stöd av biobankslagen och leda beredningen av nödvändiga anvisningar samt i tjänstemannasammansättning vara ett stöd vid genomförandet av biobanksreformen. Tjänstemannaarbetsgruppen inleder sitt arbete 8.1.2013.

Styrgruppen för biobankslagstiftningen har som uppgift att följa upp och bedöma hur lagstiftningen fungerar när det gäller forskning som använder prover från människa samt leda uppbyggnaden av den infrastruktur som behövs för biobanksverksamheten i Finland i samarbete med forskare, finansiärer, hälso- och sjukvårdens servicesystem, expertinstitut och andra intressentgrupper. Styrgruppens konstituerande möte hålls 15.2.2013.

Social- och hälsovårdsministeriet samordnar Finlands deltagande i det europeiska BBMRI-projektet (Biobanking and BioMolecular Resources Infrastructure), som har valts till pilotprojekt för ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur som initierats av Europeiska unionens råd. Av den anledningen ordnade social- och hälsovårdsministeriet ett samråd 30.11.2012 där man enades om tillvägagångssätten för Finlands anslutning till BBMRI-projektet.

1.12 Miljöministeriet

Tillsyn över miljöskyddet, tillsynsavgift
RP 100/2009 rd — RSv 6/2010 rd
Miljöutskottet

Riksdagen förutsatte 26.2.2010 att regeringen i sitt projekt för att förenkla förhandstillsynen också vidtar åtgärder för att göra efterhandstillsynen effektivare genom att klarlägga om det går att införa en tillsynsavgift och utveckla själva efterhandstillsynen.

Miljöministeriet tillsatte 30.11.2011 ett projekt för att bereda en revidering av miljöskyddslagen och miljöskyddsförordningen och av vissa andra författningar. Projektet har som syfte att bereda revideringen av miljöskyddslagen med beaktande av de mål som ställts upp i regeringsprogrammet för en totalrevidering av miljöskyddslagen och miljöskyddsförordningen samt allt det beredningsarbete och de utredningar som gjorts hittills. Projektet har också som mål att se till att direktivet om industriutsläpp genomförs. Miljöministeriet sände 15.11.2012 förslaget till ändring av miljöskyddslagen på remiss. Tidsfristen för utlåtandena löpte ut 7.1.2013.

Ett av projektets fyra delprojekt fokuserade på revidering av bestämmelserna om tillsynen. I enlighet med uppdraget hade det till uppgift att senast 29.2.2012 ha utarbetat ett förslag till utvecklande av tillsynen, inklusive förslag till att införa avgiftsbelagd tillsyn. Förslaget inbegriper de ändringar i bestämmelserna om tillsynen som direktivet om industriutsläpp förutsätter. Enligt förslaget ska en tillsynsavgift tas ut för återkommande inspektioner, granskningar av verksamhetsutövarnas rapporter samt för inspektioner som gäller utövning av administrativt tvång. En tillsynsavgift ska införas inom tillsyn av miljötillstånd såväl i statliga som kommunala myndigheter. Om avgiftens storlek ska föreskrivas genom förordning.

Miljöministeriet uppdaterade 7.11.2012 anvisningarna för tillsynen över miljötillstånd (MM 12/401/2012). Även publikationen Övervakning av miljölagstiftningen, Miljön i Finland 11/2006 håller som bäst på att revideras inom ramen för ett projekt vid Närings-, trafik- och miljöcentralen i Mellersta Finland som miljöministeriet styr och finansierar. År 2013 inleder man arbetet med att komplettera anvisningarna för tillsynen genom att ge anvisningar för övervakning av förutom miljöskyddslagen, även av vattenlagen och avfallslagen.

Många övervakare av miljöskyddet vid närings-, trafik- och miljöcentralerna går i pension inom den närmaste framtiden. På grund av produktivitetmålen är det nödvändigtvis inte möjligt att göra ersättande rekryteringar. Att tillsynen blir avgiftsbelagd är något som underlättar resursläget tidigast 2014, och endast i det fall att tillsynsavgifterna riktas till dessa uppgifter i NTM-centralerna utan att tillsynens övriga finansiering minskar. Åren 2013 och 2014 kommer att vara krävande med tanke på ett ändamålsenligt ordnande av tillsynen.

Oljeskyddsfonden, finansiering

RP 167/2009 rd — RSv 231/2009 rd

Miljöutskottet

Riksdagen förutsatte 7.12.2009 att regeringen undersöker möjligheterna att bredda den finansiella basen för oljeskyddsfonden och ser till att fonden fortsatt kan fungera, vid behov genom budgetlösningar.

I enlighet med regeringsprogrammet har den temporära höjningen av oljeskyddsavgiften som trädde i kraft 1.1.2010, förlängts (L 848/2012). Höjningen är fortfarande tredubbel (1,50 €/ton) jämfört med normalnivån. Ändringen gäller fram till 31.12.2015. Även höjningen av fondens kapitalgränser förlängdes fram till 31.12.2019. Syftet med ändringen är att säkra oljeskyddsfondens likviditet i en situation där både staten och de regionala

räddningsverken fortsatt har behov att höja beredskapen för bekämpning av oljeskador. På Finska viken har oljetransporterna ökat från 20 miljoner ton år 1995 till närmare 160 miljoner ton år 2010. År 2015 uppgår transporterna till uppskattningsvis 230 miljoner ton. Att genomföra oljebekämpningsprojekten enligt den beredskapsnivå som Finland eftersträvar kräver en ytterligare finansiering på omkring 100 – 140 miljoner euro. Räddningsväsendets områden eller enligt prövning statsens bekämpningsmyndigheter får ersättning ur oljeskyddsfonden för en del av anskaffningarna.

När miljöutskottet i samband med tidigare lagändringar har behandlat oljeskyddsfondens läge har utskottet framhåvt att utvecklingen av oljebekämpningsberedskapen också förutsätter budgetfinansiering och att oljeskyddsfondens funktionsförmåga ska tryggas med budgetlösningar vid behov (MiUB 16/2004 rd, MiUB 11/2009 rd). Den ekonomiska krisen under de senaste åren har dock försämrat statsfinanserna avsevärt. På grund av ett stort underskott i statsfinanserna har det inte varit möjligt att öka anslaget för bekämpning av miljöskador. De osäkra ekonomiska utsikterna prognostiserar inte heller någon förändring inom de närmaste åren. Utan den här höjningen av oljeskyddsavgiften kommer de behovsprövade ersättningarna till staten att minska, vilket i praktiken också leder till minskningar när det gäller att utveckla statsens oljebekämpningsberedskap.

Miljöministeriet har i enlighet med riksdagens önskemål kartlagt möjligheterna att utvidga avgiftsbasen för oljeskyddsfonden. Det konstaterades dock att det inte finns en fungerande, ekonomiskt betydelsefull lösning för att utvidga den finansiella basen.

Att utvidga fondens verksamhetsområde till att gälla även andra kemikalier ska i praktiken betyda en helt ny fond, vars inrättande ska behandlas i enlighet med 87 § i grundlagen. På grund av en inskränkt grundlagsordning är inrättandet av en ny fond osäkert. Enligt principerna om god förvaltningssed är det inte möjligt att använda de medel som tagits ut för kemikalier till bekämpning av oljeskador.

Att utvidga fondens verksamhet till att även inbegripa export av oljeprodukter som raffinerats i Finland riktar sig till samma betalningsinstans som i dag, dvs. det gäller inte en verklig breddning av den finansiella basen.

Oljeavfallshanteringen finansieras genom en oljeavfallsavgift, men en del av intäkterna används för kostnader för sanering av oljeförorenade områden (som överföring via oljeskyddsfondens budget). Man kunde tänka sig att överföra en del av intäkterna också till oljebekämpning. Det är inte fråga om ett stort belopp (uppskattningsvis 1-2 miljoner euro per år) utöver det belopp som överförs för iståndsättningsprojekt. Intäkterna från oljeavfallsavgiften har minskat på sistone, vilket innebär att dess betydelse som en eventuell finansieringskälla har fortsatt att minska.

Andra avgifter och skatter lämpar sig inte för att utvidga den finansiella basen antingen därför att definitionen av oljeprodukter är snäv eller på grund av finansministeriets beskattningsprinciper. Skatter är generella och kan enligt finansministeriets uppfattning inte öronmärkas för ett visst ändamål.

I samband med behandlingen av regeringspropositionen utredde riksdagens miljöutskott närmare möjligheten att ta ut oljeskyddsavgiften i form av punktskat, vars intäkter skulle gå till oljeskyddsfonden. På grund av de principiella och praktiska hinder som finansmi-

nisteriet presenterade fortsatte utskottet inte utredningsarbetet och regeringspropositionen godkändes enligt förslaget.

Avloppsvattenförordningen och behandlingen av avloppsvatten i glesbygden

RP 179/2010 rd — RSv 288/2010 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsatte 11.2.2011 att regeringen upphäver den gällande avloppsvattenförordningen och utfärdar en ny förordning anpassad till lagändringen så snart som möjligt efter att denna lagändring har godkänts.
2. Riksdagen förutsatte att regeringen följer upp hur lagen verkställs och lämnar en utredning till miljöutskottet innan övergångsperioden går ut.
3. Riksdagen förutsatte att regeringen så snart som möjligt utarbetar ett riktäckande avloppsstödprogram som innehåller höjda anslag som ska räcka till för åtminstone hela övergångsperioden för verkställigheten av denna lag och den nya förordningen.
4. Riksdagen förutsatte att regeringen i samråd med kommunerna ser till att de kommunala myndigheterna får adekvata anvisningar för att kunna verkställa lagen effektivt och att regeringen ser till att kommunerna får tillräckligt stora anslag för att kunna ordna avloppsrådgivning för enskilda fastigheter fram till dess att övergångstiden för att verkställa den nya förordningen går ut.
5. Riksdagen förutsatte att inkomstgränserna för att få reparationsstöd och anslaget till reparations- och energistöd höjs för att bidragen ska medverka till att fler åtgärder för att förbättra avloppsvattenbehandlingen i hushåll med små inkomster vidtas.

Statsrådet beslutade 3.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Statsrådet gjorde år 2011 de ändringar i lagstiftningen som förutsattes av riksdagen.
2. Det har utarbetats anvisningar för rapporteringen av rådgivningsprojekt för avloppsvattnet i glesbygdsområden som har beviljats statsunderstöd. Rådgivningsprojektens slutrapporter sammanställs periodvis i en landsomfattande sammanfattning. Den landsomfattande sammanfattningen av 2012 års rådgivningsprojekt görs år 2013. Uppföljningen av genomförandet av de nya bestämmelserna om avloppsvattnet i glesbygdsområden ordnas genom att man utnyttjar den sammanställda informationen om rådgivningsprojekten och uppföljningen av genomförandet av åtgärdsprogrammet för vattenvården så att man kan lämna en utredning till riksdagen om frågan före utgången av 2015.
3. Jord- och skogsbruksministeriet utarbetade i samarbete med miljöministeriet ett nationellt program för avloppssystem som godkändes av ministerierna 17.12.2012. I programmet konstateras att det behövs 12 miljoner euro i statligt stöd årligen för att bygga avlopp i glesbygdsområdena, vilket innebär att cirka 30 000 hushåll får avlopp inom de tätaste och livskraftigaste glesbygdsområdena före utgången av år 2016. Programmet innehåller kriterierna för beviljande av statligt stöd och en regional fördelning av stödet som bygger på behovskartläggningen.

En del av de objekt som ingår i avloppsprogrammets behovskartläggning finns på tätortsliknande områden, där avloppsregleringen kan skötas till rimliga kostnader utan statens stöd. I andra projekt, p.g.a. det stora avståndet mellan hushållen, är fastighetsspecifika lösningar en bra och tillräcklig lösning för området, om det inte finns särskilda miljöskyddsgrunder för avloppsreglering eller hushållens antal inte klart håller på att öka. I glesbygdsområdena finns omkring 330 000 permanent bebodda fastigheter. Trots att avloppsnätet byggs ut är man också i fortsättningen tvungen att behandla avloppsvattnet fastighetsspecifikt i största delen av glesbygdsområdena. År 2014 ska det utarbetas en halvtidsutvärdering av utfallet av programmet för avloppssystem.

4. De nya bestämmelserna om en effektivare avloppsrening i glesbygden har beaktats i förvaltningens kommunikation, i den utbildning som ordnas om de ändrade bestämmelserna. Största delen av informations- och utbildningsmaterialet blev färdigt år 2011. Miljöguiden Glesbygdens avloppsvatten - Lagstiftning och praktik 2011 sändes i tryckt format till kommunernas myndigheter. Utbildningsmaterialet för fastighetsspecifika rådgivare uppdaterades enligt erfarenheterna från rådgivningen.

Med hjälp av understödsanslag på sammanlagt 2 miljoner euro för 2011 och 2012 var det möjligt att ordna rådgivning i avloppsfrågor på glesbygden inom alla närings-, trafik- och miljöcentralområdena på ca 10 000 objekt. Organisationerna och samfunden har lämnat in understödsansökningar till närings-, trafik och miljöcentralerna före ingången av december 2012.

5. Anslaget under moment 35.20.55 i statsbudgeten (Understöd för reparationsverksamhet) minskade betydligt 2012. Det minskade anslaget räckte inte till att understödja åtgärder för att förbättra hanteringen av avloppsvatten i hushåll med små inkomster, vilket slutade vid ingången av år 2012. Miljöunderskottet har informerats om detta i samband med olika samråd.

Genomförande och uppföljning av reformen av avfallslagen

RP 199/2010 rd — RSv 360/2010 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsatte 11.3.2011 att regeringen genom förordningar ställer upp tillräckligt ambitiösa mål för materialåtervinning av kommunalt avfall, bioavfall, avfall som omfattas av produktansvar, bygg- och rivningsavfall och om möjligt också annat avfall, följer upp hur väl målen nås och skärper dem när den tekniska utvecklingen medger det.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen ger akt på hur målen i lagen uppfylls, med särskild hänsyn både till hur uppkomsten av avfall kan förebyggas och till hur prioriteringsordningen iakttas över lag.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen ger akt på hur uppdelningen av ansvaret för att ordna avfallshantering inverkar på privata företags och kommunala avfallsbolags verksamhetsvillkor och kommunernas möjligheter att ta hand om de uppgifter som de har ansvaret för.

4. Riksdagen förutsatte att regeringen ger akt på hur retursystemet för lågenergilampor fungerar ur konsumentens synvinkel och så fort som möjligt vidtar åtgärder för att utvidga mottagningssystemet, med hänsyn till riskerna för säkerheten i arbetet och livsmedelssäkerheten.

Statsrådet beslutade 16.6.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Den nya avfallslagen och en statsrådsförordning om avfall som har utfärdats med stöd av lagen trädde i kraft 1.5.2012. Enligt målen i den här förordningen ska man återvinna minst 50 viktprocent av det kommunala avfallet senast år 2016 och 70 viktprocent av bygg- och rivningsavfallet (med undantag för mark- och stensubstans som lösgjorts från berggrunden eller marken och farligt avfall) år 2020. I dag återvinner man ungefär 35 procent av det kommunala avfallet och cirka hälften av bygg- och rivningsavfallet åter används som material.

I fråga om övriga avfallslag kommer man att utvärdera återvinningsmålen i samband med beredningen av förordningarna åren 2013 och 2014.

2. Miljöministeriet har ordnat utbildning om den nya avfallslagen för myndigheterna och aktörer i branschen. I utbildningen har man betonat den bindande karaktär lagens företrädesordning har jämfört med tidigare och den prioritet som förebyggandet av uppkomsten av avfall ges när avfallshantering genomförs. Därtill har miljöministeriet utarbetat guiden ”Materiaalin käytön tehokkuus ympäristölupamenetellyssä”. Guiden har varit tillgänglig för myndigheterna och alla aktörer i branschen sedan lagen trädde i kraft.

3. Avsikten är att uppföljningen av verkställigheten av den nya avfallslagen inleds vid ingången av år 2013. I första skedet ligger fokusen särskilt på uppföljning av tillämpningen av de lagbestämmelser som gäller hantering av kommunalt avfall samt på bedömning av konsekvenserna. Vid uppföljningen tar man också hänsyn till insatserna i regeringens program för främjande av sund konkurrens för att utreda processerna för tillämpning av bestämmelserna i avfallslagen.

4. Producentsammanslutningar och handeln arbetar som bäst med att ta fram en handlingsmodell för en effektivare insamling av gamla lågenergilampor och små uttjänta elektriska och elektroniska produkter i enlighet med kraven i den nya avfallslagen. Insamlingsnätverket kommer också att uppfylla kraven i det nya direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (2012/19/EU). I förslaget definieras närmare kraven för handeln att samla in uttjänt elektrisk och elektronisk utrustning.

Markanvändnings- och bygglagen, styrning av etablering i planlösningar

RP 309/2010 rd — RSv 365/2010 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsatte 15.3.2011 att regeringen tar reda på hur de befintliga pendlingsregionerna i tillräcklig utsträckning beaktas i konsekvensbedömningar av planer när det gäller lägena för stora handelsenheter.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen i anknytning till utvärderingen av hur markanvändnings- och bygglagen fungerar undersöker om det finns behov att

mer exakt lagstifta om styrningen av etablering av andra funktioner med hänsyn till de riksomfattande områdesanvändningsmålen rättsliga status och granskar de praktiska aspekterna och utvecklingsbehoven i förfarandet för att fastställa landskapsplaner.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen på det allmänna planet ger akt på hur lagen påverkar servicenätet, tillgången till tjänster och konkurrensvillkoren i handeln, tar fram de datasystem som behövs och undersöker möjligheterna att tillgripa andra, framför allt ekonomiska, styrmedel för att bidra till måluppfyllelsen.

4. Riksdagen förutsätter att dels markanvändningen och byggandet, dels de riksomfattande målen för områdesanvändningen införlivas bättre i den parlamentariska styrningen, när lagstiftningen ses över. Enligt 5 och 6 § i lagen om utveckling av regionerna (1651/2009) är det landskapsförbunden som svarar för att utveckla regionerna. Markanvändnings- och bygglagen måste utvärderas och revideras med respekt för synpunkterna i landskapen och med särskild hänsyn till fastställelsen av landskapsplanerna. Planbestämmelserna och byggnormerna om stora köpcentra måste ta fasta på åtgärder för att bekämpa klimatförändringen, bland annat träbyggande.

Statsrådet beslutade 31.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Miljöministeriet håller på att revidera anvisningarna om särskild styrning av etableringen av detaljhandeln. I guiden som utarbetas beaktas bland annat hur arbetet och uträttandet av ärenden inverkar på de planlösningar som gäller stora handelsenheter för detaljhandeln och på konsekvensbedömningen. Avsikten är att guiden färdigställs våren 2013.

2. och 4. Miljöministeriet har inlett en utvärdering av markanvändnings- och bygglagen där en av prioriteterna är hur väl styrsystemet för områdesanvändningen fungerar. I samband med utvärderingen kommer man att beakta de synpunkter riksdagen framfört i sitt uttalande.

3. Man följer upp verkställandet av lagen genom de erfarenheter man får av projekten och handeln tas också i beaktande när man utvecklar uppföljningssystemen. Miljöministeriet deltar i forskningsprojektet Kaupan rakentamisen sääntely ja kaupan strategiat, som ingår i Tekes program Det hållbara samhället 2007–2012 (Kestävä yhdyskunta 2007-2012). Projektet studerar vilka förändringar det skett i regleringen av handeln i Finland och England och vilka verkningar dessa haft på marknadsstrukturen och konkurrensen.

Planering och genomförande av havsvården

RP 323/2010 rd — RSv 297/2010 rd

Miljöutskottet

Riksdagen förutsatte 9.2.2011 att regeringen vidtar åtgärder för att havsförvaltningsplanerna integreras i görligaste mån för att undvika överlappningar och ser till att adekvata resurser avsätts för att planera och genomföra havsvården.

Statsrådet beslutade 24.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Finland utarbetar en havsförvaltningsplan för sina havsvatten. Miljöministeriet ansvarar i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet och kommunikationsministeriet för beredningen av den. Havsförvaltningsplanens första del, en preliminär analys av miljötillståndet i havet i dag och fastställelsen av målen för ett gott tillstånd för de marina vatten, godkändes i statsrådet år 2012. Arbetet har utförts under ledning av Finlands miljöcentral i bred samverkan med miljöministeriets, kommunikationsministeriets och jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområden. Forskningsinstitut inom olika sektorer och andra instanser har också medverkat i arbetet. Beredningsarbetet har också integrerats tätt med arbetet att planera vattenvården. Dessutom ska Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland i enlighet med lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (272/2011) och förordningen fungera som samordnande närings-, trafik- och miljöcentral för planering och genomförande av havsvården. Miljöministeriet har tillsatt både sakkunnig- och samarbetsgrupper för att säkerställa en tillräcklig integrering av havs- och vattenvården. Under år 2012 har man inlett arbetet med att ta fram ett program för uppföljning av havsvården som ska vara färdigt år 2014.

Av anslaget under moment 35.10.22 (Vissa utgifter för miljövård) i statsbudgeten för 2012 riktades uppskattningsvis cirka 300 000 euro för att trygga planeringen och genomförandet av havsvården. Anslaget har använts bland annat för utredningar som planeringen av havsvården krävt.

Metropolområdets regionala enhetlighet och konkurrenskraft

SRR 9/2010 rd — RSk 48/2010 rd
Förvaltningsutskottet

Riksdagen godkände 25.2.2011 ett ställningstagande enligt betänkandet, enligt vilket:

riksdagen inte har något att anmärka med anledning av redogörelsen och riksdagen förutsätter att statsrådet under nästa valperiod fattar nödvändiga beslut för att påverka segregeringsutvecklingen i metropolområdet och för att medverka till att integrera området, förbättra dess samhällsstruktur och göra det till en internationellt ännu mer konkurrenskraftig region som kan bidra till att hela Finland klarar sig ännu bättre och där medborgarna har goda möjligheter att påverka besluten om sin livsmiljö.

Statsrådet beslutade 17.3.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

I enlighet med regeringsprogrammet för Jyrki Katainens regering fortskrider metropolpolitiken och den intensifieras.

Regeringen beslutade vid sin aftonskola 21.9.2011 om principerna för metropolpolitikens genomförande och organisering. Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling preciserade 13.10.2011 organiseringen i fråga om sammansättningen av de samarbetsorgan som ska inrättas.

Utvecklingen av förvaltningsstrukturerna samt markanvändningen, boende och trafik, internationell konkurrenskraft, invandringsfrågor och social integration utgör de innehållsmässiga prioriteringarna i metropolpolitiken under regeringsperioden 2011–2015. I genomförandet beaktas dessutom åtgärder som betjänar arbetskraftsbehoven och utbildningsmöjligheter.

En delegation och ett sekretariat för metropolpolitiken tillsattes 22.12.2011. Preciseringen av de innehållsmässiga prioriteterna i metropolpolitiken till spetsprojekt behandlades av den metropolpolitiska delegationen 9.2.2012. Bland spetsprojekten noteras avsiktsförklaringen som gäller regionens markanvändning, boende och trafik, en ny avsiktsförklaring som rör regionens konkurrenskraft, tryggande av uppnåendet av målen i avsiktsförklaringen som gäller sysselsättning och integration av invandrare, partnerskapsprogrammet för social integration, genomförandet av programmet för minskning av långtidsbostadslösheten 2012–2015 i metropolområdet, utredning av metropolområdets ändamålsenliga kommun- och servicestruktur och bedömning av behovet av en särskild lag om metropolområdet.

Avgiftsförklaringen som gäller markanvändning, boende och trafik träffades mellan Helsingforsregionen och staten 20.6.2012. Arbets- och näringsministeriet har börjat söka deltagare i stadsregionernas tillväxtavtalsprocess. Tidsfristen går ut 28.2.2013. Med de regioner som godkänns att delta i processen ska föras avsiktsförklaringsförhandlingar under våren 2013. Avsiktsförklaringen om en effektivare sysselsättning och integration av invandrare i huvudstadsregionen ingicks 20.12.2012. Avsiktsförklaringar som gäller minskning av långtidsbostadslösheten har ingåtts med Esbo och Vanda. I fråga om Helsingfors är målet att besluten tas i januari 2013. Beredningen av partnerskapsprogrammet för social integration inleddes hösten 2012 under ledning av social- och hälsovårdsministeriet. En förstudie om metropolområdets kommunindelingsområden samt metropoladministrationen inleddes i augusti 2012. En halvtidsrapport gavs ut 11.1.2013.

RP 36/2012 rd — RSv 49/2012 rd
Miljöutskottet

Riksdagen förutsatte 12.6.2012 att regeringen bidrar till utvecklingen av teknik för växthusgasreducering, inklusive teknik för avskiljning och lagring av koldioxid, och när så krävs snabbt vidtar åtgärder för att bereda lagstiftning om geologisk lagring i det fall att lagringsmöjligheter bedöms föreligga.

Statsrådet beslutade 28.6.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Regeringen har bidragit till utvecklingen av teknik för reducereing av växthusgaser i synnerhet via Tekes verksamhet. Tekniken för att avskilja och lagra koldioxid har följts upp och utvecklats i Finland. Globalt har avskiljning av koldioxid knappt gjort några framsteg, trots att frågan för några år sen stod tydligare i centrum. EU-finansieringen för avskiljning och lagring av koldioxid och innovativa projekt kring förnybar energi (s.k. NER300) omfattade länge projekt för avskiljning av koldioxid, men det slutliga finansieringsbeslutet i december 2012 innehöll inte längre ett enda projekt för avskiljning och all finansiering, ca 1,5 miljarder euro, riktades till innovativa projekt kring förnybar energi.

När det gäller lagring följer miljöministeriet tillsammans med arbets- och näringsministeriet och Geologiska forskningscentralen upp insamling av geologisk information om Finlands mark- och vattenområden samt utveckling av tekniken för lagring av koldioxid. Ifall situationen förändras avsevärt så att geologisk lagring emot den hittills rådande uppfattningen är möjlig i Finlands mark- eller vattenområden, vidtar regeringen de åtgärder som krävs för att ändra lagen om avskiljning och lagring av koldioxid. Tills vidare har läget inte förändrats.

2 Åtgärder med anledning av budgettuttalanden

2.1 Regeringens svar med anledning av riksdagens budgettuttalanden

Riksdagens budgettuttalanden om budgeten för 2010 (RSk 31/2009 rd — RP 138/2009 rd, RP 241/2009 rd)

Finlands asylpolitik

Moment 26.40.01

Riksdagen förutsätter att strategier och praxis för Finlands asylpolitik och ersättningar till de sökande samordnas så väl som möjligt med de nordiska länderna och jämförbara EU-länder och framhåller samtidigt att beslutsfattandet måste hålla en hög nivå och de sökande bemötas enligt normerna för mänskliga rättigheter.

År 2009 genomfördes den asylutredning som förutsattes i halvtidsöversynen av Vanhanens andra regering. I utredningen granskades vår lagstiftning och praxis när det gäller

internationellt skydd, i synnerhet i relation till de andra nordiska länderna. Utredningen innehöll även en jämförelse av vissa bestämmelser om familjeåterförening och praxis när det gäller återvändande. Dessutom utredde man hur effektiva bestämmelserna och praxis

är när antalet asylsökande ökar, och vidare sökte man metoder för att få ned antalet grundlösa ansökningar. I utredningen föreslogs åtgärder som man kan effektivisera systemet med, framför allt minska kostnaderna för mottagandet av asylsökande. Man började genomföra åtgärderna i slutet av 2009. Samarbetet mellan Migrationsverket, polisen, gränsmyndigheterna och förläggningarna har intensifierats i syfte att göra asylprocessen smidigare. Både Migrationsverket och polisen har effektiviserat sällningen av asylansökningar för att prioritera sådana ansökningar som sannolikt går att avgöra snabbt. Vid förläggningarna i Helsingfors har man särskilt utvecklat sådant transitboende som erbjuder måltidsservice. Syftet är att stödja behandlingen av asylansökningar som avgörs enligt påskyndat förfarande. Den tekniska beredskapen för distanstolkning och asylsamtal på distans har förbättrats och ny teknik har införts. Språkanalyser och medicinska åldersbestämningar har utförts i betydligt större utsträckning än tidigare.

År 2012 har det ERF-finansierade Lean-projektet fungerat som lokomotiv för Migrationsverkets utvecklingsåtgärder. Svenska Migrationsverket har stått för introduktionen till projektet. Europeiska stödkontoret för asylfrågor EASO, som inrättades 2011, har främjar harmoniseringen av asylprocesserna i EU-länderna. Även Migrationsverkets asylenhet har

deltagit i utbildningsmoduler inom den europeiska asylutbildningen, med vars hjälp asylprocessen har utvecklats i en sameuropeisk och effektivare riktning.

Den 13 november 2009 överlämnade regeringen ett förslag till riksdagen om ändring av utlänningslagen (RP 240/2009 rd) i anslutning till asylutredningen. Lagförslaget godkändes i maj 2010 och ändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2010. Ändringarna gäller bestämmelserna om familjeåterförening och asylsökandenas rätt att arbeta. Utöver detta fick lagen bestämmelser om åldersbestämning. I mars 2010 fick riksdagen ett förslag om ändring av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande. I den propositionen föreslog regeringen att EU-medborgare som har ansökt om asyl i Finland inte längre ska omfattas av mottagandet av asylsökande om de har fått avslag på sin ansökan. Lagförslaget godkändes i juni 2010 och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2010, varefter antalet ansökningar från EU-medborgare rasade.

Inrikesministeriet har också berett en totalreform av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande. Lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) trädde i kraft den 1 september 2011. Avsikten med lagen har i första hand varit att säkerställa att mottagningsverksamheten har den rättsliga grund som krävs när lagen om främjande av integration (1386/2010) träder i kraft. Syftet med den nya lagen är också att garantera dem som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel enhetliga och tillräckliga mottagningstjänster.

De viktigaste ändringarna går ut på att lösgöra det ekonomiska stödet till asylsökande från det allmänna utkomststödet. I stället för utkomststöd ska vuxna i fortsättningen betalas mottagningspenning och barn utan vårdnadshavare brukspenning. Enligt mottagningslagen är exempelvis mottagningspenningens grunddel 290 euro per månad för ensamstående och ensamförsörjare och 85 euro per månad i förläggningar med måltidsservice. Brukspenningen för barn utan vårdnadshavare är 25 euro per månad för barn under 16 år och 45 euro per månad för barn som fyllt 16 år. Brukspenningen kan också vara mindre än så, om det är motiverat med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå. Den årliga justeringen av mottagningspenningen och brukspenningen är knuten till folkpensionsindexet.

I och med att det ekonomiska stöd som betalas till de sökande lösgörs från det allmänna utkomststödet blir förfarandet för beviljande av stödet och stödets struktur något enklare.

Genom ändringen strävar man efter att göra det ekonomiska stödet mindre lockande när det gäller att lämna ogrundade ansökningar. Personer som söker internationellt skydd vistas lagligt i Finland, men fram till dess att deras ansökan avgjorts ändå endast tillfälligt. De får en del av sin försörjning och omsorg i form av varor och tjänster på förläggningen, och då blir den del som betalas i pengar alltid lägre än för någon som bor i landet och har rätt till utkomststöd.

I enlighet med programmet för Katainens regering ska man i syfte att påskynda behandlingen av asylansökningar effektivisera samarbetet och införas en modell för samarbetet mellan de olika myndigheter som har hand om invandringsfrågor, dvs. Migrationsverket, polisen och gränsbevakningsväsendet. Ett projekt med mandattid till slutet av maj 2013 har startats för att införa modellen. Dessutom har en arbetsgrupp med mandat till slutet av 2014 tillsatts för att förbättra Migrationsförvaltningens resultat. Arbetsgruppen ska bland annat utreda vad det är som fördröjer asylbeslut och beslutsgenomförandet och

utarbete en plan för hur detta kan undanröjas eller minskas. Kvaliteten på besluten ska ändå ligga åtminstone på nuvarande nivå. De totala kostnaderna för mottagningen av asylsökande anpassas till antalet sökande och de förkortade behandlingstiderna. Strävan är att effektivisera asylofförandet inom Migrationsverkets, polisen och gränsbevakningsväsendets ansvarsområden samt domstolarnas behandling när det gäller besvärprocessen för asylärenden. Genom arbets- och näringsministeriets åtgärder främjas överflyttningen till kommuner av dem som får internationellt skydd.

Det årliga målet för Migrationsverket är att de beslut av fullföljdsdomstolen som upphäver ett beslut av Migrationsverket med motivet att verket har gjort ett lagtolknings- eller procedurfel ska vara högst 5 % av besvären. År 2011 uppfylldes målet: besvären godkändes bara i 1,6 % av fallen på de nämnda grunderna.

Frågan föranleder inga ytterligare åtgärder.

Riksdagens budgettuttalanden om budgeten för 2012 (RSk 31/2011 rd — RP 59/2011 rd, RP 119/2011 rd, RD 128/2011 rd)

Utvidgning av väderradarnätet

Moment 31.50.01

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utvidga väderradarnätet så att varningssystemet blir heltäckande för alla regioner.

I statsrådets rambeslut våren 2009 anvisades ett anslag på sammanlagt 6 miljoner euro för att modernisera väderradarnätet, dvs. för att ersätta åtta väderradaranläggningar 2012–2014. Genom den pågående moderniseringen kan radarnätet göras mer heltäckande och genom ersättande kapacitet också göras mindre känsligt för störningar.

Trots den pågående moderniseringen kan man inte garantera att radarnätet är heltäckande i alla regioner under alla väderleksförhållanden. Meteorologiska institutet har planerat att placera fyra nya anläggningar i östra/sydöstra Finland, västra/mellersta Finland, Lappland och östra Finland. Detta skulle garantera att Finlands väderradarnät är heltäckande i alla regioner och skulle täcka in de största områden där det nuvarande radarnätet ligger i radioskugga. Anslagsbehovet har uppskattats till ca 5,2 miljoner euro.

Meteorologiska institutet har utrett alternativa sätt att få pengar till investeringar i utvidgning av radarnätet. Institutets ekonomiska situation, ställningen som nettobudgeterad myndighet samt beslutet att öppna institutets datamaterial för avgiftsfri användning ger ingen möjlighet att ordna finansiering utanför budgetekonomin. I dagens ekonomiska läge och med hänsyn till moderniseringen av det existerande väderradarnätet är det för närvarande inte möjligt att få pengar för flera anläggningar inom ramen för statsbudgeten utan att avstå från något annat av institutets projekt.

3 Revisionsanmärkningsberättelse

Regeringens berättelse om de åtgärder som föranletts av riksdagens ställningstaganden i riksdagens skrivelse 18/2012 rd om Statens bokslutsberättelse för 2011 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet för finansåret 2011 och statens bokslutsberättelse (RSk 18/2012 rd — B 10/2012 rd, B 14/2012 rd samt revisionsutskottets betänkande ReUB 4/2012 rd):

Rsk 21/2007 rd — B 12/2007 rd — B 13/2007 rd — ReUB 1/2007 rd

2. Bokslutsberättelsen bör lämnas till riksdagen i så god tid att riksdagen kan behandla berättelsen under vårsessionen

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet framhållit följande:

Bestämmelserna om statens bokslutsberättelse ingår i 17 § i lagen om statsbudgeten (423/1988, ändrad genom lagen 1216/2003) samt i 67 och 68 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992, ändrad genom förordningen 254/2004), som föreskriver mera ingående om beredningen av och innehållet i statens bokslut och bokslutsberättelse.

Den första av statens bokslutsberättelser med den utformning de har i dag gällde året 2004 och överlämnades till riksdagen vid presidentföredragningen den 23 juni 2005. Tidschemat för beredningen av statens bokslutsberättelse har forcerats så att bokslutsberättelsen för 2011 överlämnades till riksdagen den 10 maj 2012.

Man har närmast genom att lägga om och effektivisera beredningsprocessen, minska på vissa arbetsmoment och försöka få översättningen till svenska klar så fort som möjligt lyckats snabba upp tidsschemat för beredningen av bokslutsberättelsen.

Den tekniska processen med statens bokföringsberättelse kan i dagens läge anses vara effektiv. Översättningsarbetet inleds direkt som finansministeriet har fått in materialet för berättelsen. För den interna behandlingen vid finansministeriet har anslagits ungefär fyra veckor och under den tiden granskar ministeriet texten och överenskommer med det förvaltningsområde som levererat texten om eventuella ändringar samt diskuterar vid behov med den föredragande ministern och andra relevanta aktörer. Den tekniska granskningen av innehållet, ombrytningen och andra tekniska förberedande åtgärder kräver ungefär en vecka.

Statens bokslutsberättelse kan överlämnas tidigare till riksdagen endast på så sätt att såväl finansministeriets som de övriga ministeriernas processer för att ta fram information tidigareläggs. Det existerar dock två slags hinder för att tidigarelägga processerna.

68 § i förordningen om statsbudgeten föreskriver om tidsfristerna för att lämna de uppgifter som behövs för att göra upp statens bokslutsberättelse. Enligt förordningen ska ministerierna lämna en redogörelse för resultaten av verksamheten inom sina ansvarsområden senast den 15 april. Dessutom ska varje ministerium enligt förordningens 68 a § senast den

30 april efter finansåret lämna in till finansministeriet de fastställda boksluten för affärsverken och de statliga fonderna utanför budgeten inom respektive förvaltningsområde. I praktiken har ministerierna kunnat leverera redogörelserna för resultaten inom sina förvaltningsområden ungefär en månad före den tidpunkt som bestäms i förordningen. På grund av processen med att bereda, godkänna och fastställa boksluten har de fastställda boksluten för affärsverken och de statliga fonderna utanför budgeten varit tillgängliga först mycket nära den tidpunkt som förordningen föreskriver. Tidsfristerna i förordningen om statsbudgeten styr förvaltningsområdenas samt affärsverkens och fondernas ekonomiförvaltning och därför förutsätter en grundläggande justering av tidsschemat att också förordningen om statsbudgeten ändras.

I 68 b § i förordningen om statsbudgeten sägs att ministerierna ska eftersträva att bedöma utvecklingen av de samhällliga verkningarna och av resultaten av verksamheten och i mån av möjlighet med adekvata nyckeltal. I synnerhet bedömningen av de samhällliga verkningarna har till stor del baserat på uppgifter som statistikcentralen och andra statistikmyndigheter har tagit fram. Med avseende på att uppgifterna om de samhällliga verkningarna i statens bokslutsberättelse ska vara trovärdiga är det viktigt att informationen bygger på material som är systematiskt sammanställt enligt nationella och internationella normer. Genom att iaktta standarder kan man skapa grund för finansministeriets controller-funktion och för den bedömning av uppgifternas tillförlitlighet som finansministeriet utför.

Finansministeriet och statsrådets kansli har fortsättningsvis samarbetat om att utveckla processen med berättelsen. Man har nu för avsikt att slå ihop berättelsen om regeringens åtgärder och statens bokslutsberättelse så att den första kombinerade berättelsen, regeringens årsberättelse för 2012, kan överlämnas till riksdagen på våren 2013. En sammanslagning av berättelserna inverkar inte direkt på tidpunkten för att avge berättelsen. Avsikten är att utveckla beredningsprocessen med utgångspunkt i den nya berättelsen och samtidigt göra en uppskattning av om det blir möjligt att överlämna berättelsen till riksdagen tidigare utan att uppgifternas innehåll eller omfattning äventyras.

Rsk 25/2007 rd — B 14/2007 rd — ReUB 2/2007 rd

1. Läget i resultatstyrningen

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet framhållit följande:

Regeringen har under de senaste åren arbetat med ett flertal projekt och insatser i avsikt att utvärdera såväl statens resultatstyrning som redovisningsskyldighetsreformen samt planera utvecklande åtgärder och genomföra dessa åtgärder. De viktigaste projekten har varit projektet för utvärdering av resultatstyrningen ("utvärderingsprojektet", 2009–2010), projektet i syfte att utveckla resultatstyrningen ("utvecklingsprojektet", 2011–2012) och arbetet med att genomföra utvecklingsprojektets förslag till utveckling ("genomförandet", 04/2012–).

I bakgrunden till utvärderingsprojektet fanns ett behov att regelbundet kunna utvärdera de centrala styrsystemens funktioner. Det andra särskilda skälet för att starta ett utvärderingsprojekt var att riksdagen vid behandlingen av Statens revisionsverks berättelse om sin verksamhet för finansåret 2006 godkände ett ställningstagande, där riksdagen förutsatte att regeringen vidtar åtgärder för att utvärdera statens resultatstyrning och redovisnings-skyldighetsreform. För det tredje ville man dessutom regelbundet få respons från styrsystemets viktigaste aktörer.

På basis av utförda utvärderingar och utredningar kan det konstateras att 2004 års reform har varit lyckad och att det har skett en utveckling på reformens viktigaste delområden. De nya verksamhetsmodellerna som reformen förde med sig har fått ett gott mottagande. Också rapporteringen av resultaten har fått en fast utformning på de förvaltningsområden som granskats jämfört med tidigare år och dess struktur följer mera explicit dispositionen i resultatprismat. I och med reformen har mätarna under de senaste åren utvecklats i en mera strukturerad riktning. I utvärderingarna får också revisionsutskottet positiv respons för sina aktiva strävanden att ge resultatstyrningen mera skärpa.

OECD har som sina viktigaste observationer vid en landutvärdering om Finland (2010) konstaterat att den finländska resultatstyrningen är väl uppbyggd, men dess förankring i strategiska mål liksom dess horisontella funktioner bör förstärkas. Statens revisionsverk har i sitt utlåtande i verkets årsberättelse för 2011 konstaterat att med avseende på uppgifterna som redogör för verksamhetens måluppfyllelse har situationen i och med resultatstyrningen utvecklats i en klart bättre riktning, trots att det finns brister, speciellt när det gäller att ställa upp mål för verksamhetens resultat. Också de områden som OECD har lyft upp i resultatstyrningen, dvs. strategisk styrning, horisontella funktioner och gemensamma mål, står i centrum för de områden som utvecklingsarbetet inom resultatstyrningen för närvarande är inriktat på. Detta framgår av de utvecklingsåtgärder som presenteras nedan.

På finansministeriets avdelning för utvecklande av förvaltningen (numera en del av den personal- och förvaltningspolitiska avdelningen) tillsattes 22.2.2011 ett projekt i syfte att utveckla resultatstyrningen som fortsättning på projektet för utvärdering av resultatstyrningen. Som det viktigaste målet för utvecklandet av resultatstyrningen fastslog projektet att styrningen i framtiden ska vara mera strategisk, lättare, mera tväradministrativ och enhetligare. Utvecklingsprojektet för resultatstyrningen lade i sin slurrapport (FM 21/2012) fram följande förslag och stödåtgärder för verkställandet av resultatstyrningen inom statsförvaltningen:

- Förslag 1: Ibruktagning av resultatstyrningsprinciper som är gemensamma för alla
- Förslag 2: Regeringsprograms- och budgetstyrningen kopplas ihop kraftigare inom resultatstyrningen
- Förslag 3: En ny resultatprisma och ett beskrivningssätt som betonar enhetlighet, förvaltningsöverskridning och gemensamma målsättningar tas i bruk
- Förslag 4: Strategiskheten utökas och resultatstyrningen inom förvaltningsområdena lättas genom ibruktagningen av en cykel som omspannar regeringsperioden
- Förslag 5: Ibruktagning av gemensamma administrativa målsättningar t.ex. i fråga om personalen, informationsförvaltningen och lokalitetseffektiviteten

- Förslag 6: Ibruktagning av en resultatavtalsmodell som införs i statens resultatinformationssystem
- Förslag 7: Man genomför ett pilotprojekt för förnyandet av resultatstyrningspraxis
- Förslag 8: Man utarbetar en ny handbok för resultatstyrning och –ledning
- Förslag 9: Man genomför träningsprogrammet för resultatstyrning vid ministerier och ämbetsverk
- Förslag 10: Resultatstyrningsnätverkets verksamhet permanentas och ministerierna utser dem som ansvarar för styrningen av kvaliteten hos resultatstyrningen
- Förslag 11: Användning av yttre utvärderingar och självutvärdering uppmuntras
- Förslag 12: Resultat- och ledningsavtalens sinsemellan kompletterande roll förtydligas.

De viktigaste åtgärderna för det praktiska genomförandet av förslag 1–12 är:

1. Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling har godkänt att nya gemensamma principer för resultatstyrningen får tas i bruk och genomföras (23.3.2012), likaledes kanslicheferna vid sitt sammanträde (2.4.2012). Till förvaltningsområdena har gått ett brev med anvisningar om hur de ska genomföra förslagen om utvecklande åtgärder (06/2012).

2. Det praktiska införandet av principerna för utveckling av resultatstyrningen testas med hjälp av pilotprojekt. Inom fyra verksamhetsområden pågår pilotprojekt som slutförs på våren 2013 och därefter utvärderas och publiceras de viktigaste resultaten från pilotprojektet. Pilottestningarna är inriktade på att definiera gemensamma och ämbetsverksspecifika mål med aspekt på själva processen och verksamhetskonceptet, den tväradministrativa beredningsprocessen, modelleringen av resultatstyrningsprocessen som en helhet samt på att förbättra samordningen, speciellt med avseende på dokument som kan utnyttjas i resultatstyrnings- och budgeteringsprocessen. Pilottestningarna utreder dessutom om det går att utveckla VEP-processen och göra den lättare och enklare. Samtidigt ändras prioriteringarna i resultatstyrningen att bli mera strategiska. I fortsättningen fokuserar målen för resultatstyrningen på sådana saker som är viktigast eller mest i behov av ändringar.

3. Inom genomförandeprojektet har man nu berett en ny, gemensam modell för resultatavtal, som görs upp i statens resultatinformationssystem och tas i bruk så snart som möjligt.

4. Genomförandeprojektet har utarbetat en ny handbok för resultatstyrningen och resultatledningen. Bokens första delar publicerades som nätversion 30.11.2012. Handbokens första version består av informationskort med presentationer av resultatstyrningen, beskrivningar av pilotverksamheten samt annat material, och avsikten är att längre fram ytterligare utvidga den.

5. Ett resultatstyrningsprogram för ministerierna och ämbetsverken genomförs i samarbete med Haus Kehittämiskeskus Oy. Det första programmet om den nya praxisen startar i början av 2013.

6. Från och med 2011 har man byggt upp ett nätverk av sakkunniga som möts en gång i halvåret för att dryfta aktuella frågor och reformer inom resultatstyrningen. Ett arbetsutskott för resultatstyrningen har tillsatts 2012 och det har sammanträtt två gånger. Till arbetsutskottet hör beroende på resultatstyrningens art en representant för varje ministerium som axlar ansvaret inom sitt förvaltningsområde. Arbetsutskottet har till uppgift att

sammanföra personer som aktivt arbetar med resultatstyrningen inom ministerierna, förbättra informationsflödet och åsiktsutbytet samt arbeta för att utveckla resultatstyrningen och skapa grogrund för en professionell resultatstyrning.

7. Resultat- och ledningsavtalens roll som komplement till varandra klarläggs genom att man i handboken för resultatstyrningen tar in sådant innehåll som beskriver ledningsavtalens roll i resultatstyrningen.

Reformen av Statskontorets organisation i början av 2013 innebär att man får bättre möjligheter än tidigare att utveckla förtroendet med och stödja resultatstyrningen när den genomförs inom förvaltningen i och med att en enhet som stöder resultatstyrningen inleder sin verksamhet.

Rsk 11/2008 rd — B 6/2008 rd — B 10/2008 rd — ReUB 1/2008 rd

1. Tidigareläggning av överlämnandet av bokslutsberättelsen

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet framhållit följande:

Bestämmelserna om statens bokslutsberättelse ingår i 17 § i lagen om statsbudgeten (423/1988, ändrad genom lagen 1216/2003) samt i förordningen om statsbudgeten (1243/1992, ändrad genom förordningen 254/2004).

De viktigaste bestämmelserna om att en bokslutsberättelse ska avges ingår i 67 och 68 § i förordningen om statsbudgeten. Förordningens 67 § föreskriver om statens bokslut och vad det ska innehålla och tidsschemat för att uppgöra det. Enligt förordningen 67 b § utarbetar Statskontoret ett förslag till statsbokslut jämte bilagor och ger det före utgången av april efter finansåret undertecknat till finansministeriet. I praktiken har förslaget till statens bokslut under de senaste åren blivit klart efter mitten av april för det har varit möjligt att inverka på tidsschemat för beredningen genom exaktare anvisningar.

68 § i förordningen om statsbudgeten bestämmer om ministeriernas uppgifter i samband med att bokslutet uppgörs. Paragrafen föreskriver också om tidsfristerna och kraven på innehållet i det material som ministerierna ska tillhandahålla. För beredningen av statens bokslutsberättelse ska varje ministerium senast den 15 april efter finansåret ge finansministeriet ett förslag till en redogörelse som på det sätt som anges i 18 § lagen om statsbudgeten ger riktiga och tillräckliga uppgifter om resultaten av verksamheten inom ministeriets ansvarsområde. Ministeriet ska lämna översättningen av förslaget till redogörelse för resultaten inom ansvarsområdet till det andra nationalspråket senast den 22 april efter finansåret.

Varje ministerium ska senast den 30 april efter finansåret lämna in till finansministeriet de fastställda boksluten för affärsverken och de statliga fonderna utanför budgeten inom sitt förvaltningsområde samt sådana andra förslag som uppgörandet av statens bokslutsberättelse förutsätter och som gäller redogörelser vilka ska ingå i berättelsen, samt översättningarna av dem till det andra nationalspråket.

I praktiken har tidsschemat för statens bokslutsberättelse under de senaste åren fastställts i den årliga anvisningen för beredningen av statsbokslutsberättelsen samt Statskontorets anvisningar om uppgörandet av statsbokslutet. Tidsfristerna i 67 och 68 § i förordningen om statsbudgeten har inte under de senaste åren i nämnvärd grad haft någon inverkan på tidpunkten när statens bokslutberättelse har överlämnats till riksdagen. Genom att utveckla processen vid beredningen av bokslutsberättelsen och noggrannare anvisningar har man klarat att överlämna berättelsen ungefär en månad tidigare till riksdagen.

4. Korrigerings av bristerna i och problemen med elektronisk identifiering och certifikattjänster

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet framhållit följande:

Under 2012 har planeringen av en omorganisation för att få till stånd ett enhetligare och kostnadseffektivare system för elektronisk identifiering och myndigheternas certifikattjänster pågått inom ramen för ett brett upplagt samarbete mellan företrädare för finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, kommunikationsministeriet, Finlands Kommunförbund, Jubileumsfonden för Finlands självständighet samt bankerna och mobiloperatörerna som är verksamma i Finland. Inom detta omfattande samarbete har man kommit fram till att det är skäl att under 2013 utreda närmare möjligheten att bygga upp en grundläggande infrastruktur för elektronisk identifiering utifrån en s.k. statsledd modell. I det fall att de viktigaste intressentgruppernas (särskilt bankernas och mobiloperatörernas) engagemang för elektronisk identifiering organiserad på riksnivå kan garanteras övergår man till fortsatta åtgärder för att ta fram en statsledd modell inklusive detaljplanering av organisationen samt eventuell beredning av lagstiftning. Preliminärt har man utgått ifrån att den statsledda modellen organiseras så, att den gör det möjligt att tillhandahålla redskap för identifieringen i lösningar som kan tillhandahållas på marknadsvillkor.

På basis av den beredning som gäller elektronisk identifiering och underskrift som för närvarande pågår på EU-nivå och resultaten från EU:s storskaliga pilotprojekt STORK (EU:s lösning för elektronisk identifiering över medlemsstaternas gränser) håller finansministeriet för att det i det här skedet är ändamålsenligast att fortsättningsvis tillhandahålla medborgarcertifikat och att analysera frågan som ett element i den mera ingående planeringen av hur den ovan nämnda statsledda modellen kan organiseras.

Dessutom har finansministeriet och Statskontoret under 2012 fört diskussioner om saken och har nu planer på att man kunde övergå från Folkpensionsanstaltens, Skatteförvaltningens samt arbets- och näringsministeriets gemensamma elektroniska identifieringstjänst tunnistus.fi till att tillämpa den identifieringstjänst (Vetuma), som Statens IT-servicecentral vid Statskontoret tillhandahåller utifrån en tidsplan baserad på separat överenskommelse med respektive myndighet. På så sätt skulle det bli möjligt att frångå statens nuvarande överlappande identifieringslösningar och garantera enhetligt producerade tjänster för elektronisk identifiering.

Rsk 15/2008 rd — Ö 2/2008 rd — ReUB 5/2008 rd**2. Starkare ekonomisk styrning genom en översyn av systemen för statsandelar och finansiering av social- och hälsovården så att de uppmuntrar att utveckla verksamheten och strukturerna**

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet i samråd med social- och hälsovårdsministeriet framhållit följande:

I regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens andra regering ingick intentionen att revidera statsandelssystemet från ingången av 2010. Meningen var att det skulle bli enklare, tydligare och genomskinligare, likaledes var det meningen att systemet skulle utvecklas i en allt mer sporrande riktning. Den arbetsgrupp som beredde reformen av statsandelssystemet beställde av Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) en utredning om på vilket sätt statsandelssystemet kunde bli enklare, tydligare och genomskinligare. I beslutet som gällde ramförfarandet i statsekonomin åren 2010–2013 beslöt man dock genomföra reformen av statsandelssystemet utan betydande ändringar av faktorerna enligt vilka andelarna fastställs. Om statsandelssystemet hade reviderats enligt resultaten från VATT:s undersökningar skulle det ha inneburit stora förändringar för de enskilda kommunerna och detta ansågs inte vara ändamålsenligt i det aktuella rådande ekonomiska läget.

I början av 2010 trädde en lag om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) i kraft. I denna hade man samlat förutom vissa undantag från de tidigare bestämmelserna om statsandelar för de enskilda förvaltningsområdena den allmänna statsandelen, statsandelarna till social- och hälsovården, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt de allmänna statsandelarna till kommunernas kulturverksamhet och den grundläggande konstundervisningen med finansiering utifrån en kalkylerad grund per invånare att omfattas av finansministeriets förvaltningsområde. Reformen stärker finansieringen av hela den kommunala basservicen när den samlar statsandelarna för kommunens basservice till en komplex helhet inom finansministeriets förvaltningsområde. Den har också medfört att beredningen av statsandelarna i statsbudgeten har blivit allt mera förvaltningsövergripande. Genom reformen får även basserviceprogrammet och dess målsättningar en fastare förankring. I reformen förblir grunderna för statsandel beräknad enligt de kalkylerade kostnaderna i den allmänna delen och i social- och hälsovården samt vid utjämnning av statsandelen på basis av skatteintäkterna oförändrade. Inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ändrade beräkningsgrunderna så att de kalkylerade kostnaderna bestäms på basis av antalet 6–15-åringar. Statsandelssystemet bygger alltjämt på kalkylerade kostnader och kommunernas genomsnittliga självfinansieringsandel. Om kommunen klarar att ordna servicen billigare än den kalkylerade genomsnittliga kostnaden får den själv hålla den ekonomiska nyttan den har därav. Det här sporrar kommunerna att bli mera kostnadsmedvetna. Flera system för kalkylerade kostnader som slagits samman antogs ytterligare uppmuntra kommunerna att organisera basservicen på ett kostnadseffektivt sätt.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering revideras statsandelssystemet som en del av kommunstrukturreformen. Systemet görs enklare och tydligare och dess sporrande kataktär ska förbättras. Som ett led i reformen av statsandelssystemet utreds grunderna för statsandelar till den grundläggande utbildningen i syfte att säkra tillgången till jämlik grundläggande utbildning av jämn kvalitet även i fortsättningen. Målet är att reformera kommunernas statsandelssystem enligt de utstakade riktlinjerna i regeringsprogrammet på så sätt att regeringens proposition kan behandlas i riksdagen under vårsessionen 2014 och den nya lagstiftningen träda i kraft från 1.1.2015.

För beredningen av reformen av statsandelssystemet har tillsatts en utredningsman med mandat för tiden 1.6.2012–31.12.2013. Utredningsmannen biträds av en stödgrupp samt en sakkunnig- och kalkyleringsgrupp. Utredningsmannens framställning om reformen av statsandelssystemet blir klar till slutet av 2013 och avsikten är att det nya systemet ska vara i kraft 1.1.2015.

3. Tillräckliga resurser och verksamhetsbetingelser för den regionala styrningen och tillsynen

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet i samråd med social- och hälsovårdsministeriet framhållit följande:

Frågan hänför sig till informationsstyrningen och hur den fungerar inom social- och hälsovården. En utredning som 2008 lämnades till riksdagens revisionsutskott om informationsstyrningen inom social- och hälsovården konstaterade att på grund av den ökande mängden ärenden som gäller klagan har man inom regionförvaltningen (länsstyrelserna) tvingats poängtera efterhandskontrollen i stället för att arbeta med förebyggande styrning och övervakning i sådan omfattning som styrningen skulle förutsätta. Social- och hälsovårdsministeriet har besvarat samma fråga i sina svar på uttalanden i berättelsen om regeringens åtgärder.

Mängden ärenden som gäller klagan har ökat under 2000-talet. Under 2009 lämnades det in till länsstyrelserna 65 procent fler ärenden som gällde klagan än år 2000. I samband med regionförvaltningsreformen i början av 2010 överfördes social- och hälsoavdelningarnas uppgifter på regionförvaltningsverken. Även hos regionförvaltningsverken har mängderna ärenden som gäller klagan förblivit stora.

Målet är att tyngdpunkten ska förläggas vid förhandsövervakning och förebyggande styrning. Detta har skrivits in i regionförvaltningsverkens strategidokument samt i de strategiska resultatavtalen.

Målformuleringarna för projektet med en reform av regionförvaltningen var omfattande. Regionförvaltningsverken har stått i fokus för de tidigare ämbetsverkens produktivitetsmål samt det produktivitetsmål som uppställdes i samband med regionförvaltningsreformen att reducera arbetsinsatsen med sammanlagt 174 årsverken under åren 2010–2015. I en situation, där resurserna minskar och uppgifterna ökar, förutsätter detta att om verksamhetsbetingelserna för styrning och övervakning samt förebyggande handledning ska tryggas måste mängden ärenden som gäller klagan fås att minska och ärendena överfö- ras att i första hand behandlas i anmärkningsförfarande samt att behandlingsprocesserna

effektiviseras. Våren 2012 fick finansministeriets arbetsgrupp sitt betänkande med förslag till ändring av förvaltningslagens bestämmelser om klagan klart. Med hjälp av den lösning som arbetsgruppen föreslår som lagstiftning för att avgöra ärenden som gäller klagan försöker man garantera tillräcklig prövningsrätt och flexibilitet vid behandlingen av en förvaltningsklagan. Därtill vill man genom dessa förslag öka laglighetskontrollens måluppfyllelse överlag genom att myndigheterna som behandlar ärenden som gäller klagan ges möjlighet att utnyttja och rikta sina resurser för övervakningen bättre än för närvarande. Justitieministeriet svarar för den fortsatta beredningen av arbetsgruppens förslag och avsikten är att regeringens proposition i ärendet kan avges under vårsessionen 2013. Ämbetsverken har likaledes utvecklat sin process för behandlingen av ärenden som gäller klagan.

Den allmänna styrningen av regionförvaltningsverken hör till finansministeriets uppgifter. Regionförvaltningsverkens resurser bestäms i strategiska resultatavtal, där de fördelas enligt förvaltningsområde. Finansministeriet och ministerierna som ansvarar för styrningen av verksamheten utarbetar dessa avtal tillsammans. Minskningarna av anslag motsvarar målen för att minska produktiviteten och har intagits i ramarna. Regionförvaltningsverken har dock fått ett extra 1,725 miljoners anslag av engångsnatur i budgeten för 2013 för sina omkostnader på grund av de ökande uppgifterna, varav en del är övervakning av social- och hälsovården.

Dessutom har i 2013 års budget överförts från moment 33.70.50 (Hälsofrämjande verksamhet) 420 000 euro till moment 28.40.01 (Regionförvaltningsverkens omkostnader). Med anslaget för hälsofrämjande verksamhet har man finansierat försöks- och utvecklingsprojekt som regionförvaltningsverken genomfört i anknäytning till alkoholprogrammet samt övriga hälsofrämjande åtgärder. Verksamheten har ansetts vara nödvändig och har därför överförts att ingå i regionförvaltningsverkens basverksamhet. Överföringen säkerställer att utvecklingsverksamheten med hälsofrämjande åtgärder och förebyggande av drogsador kan fortsätta, samtidigt minskar det administrativa arbetet såväl vid social- och hälsovårdsministeriet som vid regionförvaltningsverken.

Rsk 21/2008 rd — B 15/2008 rd — ReUB 6/2008 rd

2. Informationssystemens interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet i samråd med social- och hälsovårdsministeriet framhållit följande:

Mål och riktlinjer

Finansministeriets enhet för den informations- och kommunikationstekniska funktionen inom den offentliga förvaltningen (OffICT-funktionen) svarar för beredningen av ärenden som gäller den allmänna utvecklingen och styrningen av den offentliga förvaltningens informationsförvaltning samt arbetar för och säkerställer att informationssystemen inom den offentliga förvaltningen är överensstämmande (Reglemente för statsrådet 262/2003). Enligt lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2001, nedan informationsförvaltningslagen) har finansministeriet till

uppgift att ta hand om den allmänna styrningen av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningens myndigheter. I denna roll ska ministeriet särskilt sörja för planeringen och beskrivningen av den offentliga förvaltningens övergripande arkitektur samt för utarbetandet och uppdateringen av de beskrivningar och definitioner av interoperabiliteten som den gemensamma övergripande arkitekturen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen förutsätter (4 § 1 mom. i informationsförvaltningslagen). För att lagens syfte ska förverkligas har finansministeriet utarbetat en beskrivning av den offentliga förvaltningens övergripande arkitektur.

Under 2012 har finansministeriet genom ett brett upplagt samarbete med den offentliga förvaltningen, organisationer och ICT-företag utarbetat ett utkast till strategi för tillgodogörande av ICT i den offentliga förvaltningen (OffICT-strategi). Strategin har som mål att möjliggöra effektiva arrangemang och högklassiga lösningar som garanterar interoperabiliteten i den offentliga förvaltningens informationssystem och producera gemensamma tjänster. Utkastet till en OffCIT-strategi var på remiss i oktober–november 2012, och därefter har man uppdaterat strategin utifrån de utlåtanden som kommit in och börjat vidta sådana åtgärder som genomförandet av strategin kräver.

Enligt informationsförvaltningslagen ska varje ministerium styra utvecklandet av informationsförvaltningen och informationsförvaltningsprojekten inom sitt ansvarsområde med beaktande av de syften och förpliktelser som anges i nämnda lag (4 § 3 mom. i informationsförvaltningslagen), dessutom ska ministerierna enligt ansvarsområde sörja för att det utarbetas och upprätthålls beskrivningar samt definitioner av interoperabiliteten som den övergripande arkitekturen förutsätter mellan informationssystemen (8 § 1 mom. i informationsförvaltningslagen).

Målet för den elektroniska informationshanteringen inom social- och hälsovården är att klient- och patientuppgifterna ska bli tillgängliga oberoende av tid och plats såväl inom den offentliga som privata sektorn genom ett friktionsfritt informationsutbyte mellan systemen. Medborgarna ska ha tillgång till sina egna patientuppgifter och loggen över hur patientuppgifterna har använts samt till pålitlig hälsoinformation. Samma målsättning gäller i fortsättningen också för uppgifterna i socialvården och därtill ska de elektroniska tjänsterna för medborgarna utvecklas inom social- och hälsovården.

Riksdagen har i sin skrivelse (Rsk 21/2008 rd) förutsatt att datasystemen inom den offentliga sektorn blir interoperabla med början från hälso- och sjukvården, och att gemensamma tillämpningar och öppna kontaktytor garanteras så att informationsutbytet mellan datasystemen kan ske friktionsfritt.

Ovan nämnda mål och riktlinjer realiserar genom det riksomfattande KanTa-projektet för den elektroniska informationshanteringen inom hälso- och sjukvården och projektet om elektronisk informationshantering inom socialvården. Finansministeriets SADe-program fokuserar på att främja ärendehantering i form av webbtjänster och interoperabilitet mellan informationssystemen i den offentliga förvaltningen.

Åtgärder

Finansministeriet har i sin beskrivning av den offentliga förvaltningens övergripande arkitektur föreskrivit att arkitekturerna byggs upp så att sådana beskrivningar som informationsförvaltningslagen avser i fråga om interoperabilitet i den offentliga förvaltningens övergripande arkitektur utarbetas för vartenda projekt som gäller utvecklandet av den gemensamma arkitekturen inom den offentliga förvaltningen. I samband med att beskrivningarna av måltillståndets arkitektur görs upp preciseras behoven av och målen för interoperabilitet på den övre nivån i respektive system som är föremål för arkitekturarbetet samt den information som behöver överföras mellan olika tjänster och informationssystem. I de mera ingående beskrivningarna av måltillståndet för arkitekturen i det enskilda systemet ska ingå definitioner på uppgifterna som överförs mellan olika tjänster och informationssystem, uppgifternas struktur samt beskrivningar av de datatekniska gränssnitten i tjänsterna som förmedlar dessa uppgifter.²

I ett brev 4.9.2012³ har finansministeriet påmint ministerierna om informationsförvaltningslagens förpliktande att utarbeta och upprätthålla beskrivningar av interoperabiliteten mellan informationssystemen inom verksamhetsområdet, samma sak gäller definitionerna så att interoperabiliteten kan förverkligas. Ministerierna har dessutom ombetts rapportera hur arbetet med verksamhetsområdenas övergripande arkitektur har avancerat.

Finansministeriet har aktivt medverkat i arbetsgruppen ICT 2015, som startade på våren 2012. I sin rapport, som arbetsgruppen offentliggjorde 17.1.2013, föreslår arbetsgruppen att staten bygger upp en nationell IT-servicestruktur. Arkitekturen och dess centrala del, servicekanalen, ska ha som mål att skapa tjänster över organisationsgränserna lättare än i dagens läge. I avsikt att främja denna målsättning och få interoperabiliteten mellan olika tjänster att fungera bättre har finansministeriet inlett planeringen av hur frågan om en servicekanal som stöder målen för serviceverksamheten och förmedlingen av sådan information som behövs i serviceverksamheten kunde lösas så att den omfattar hela landet. För planeringen av de olika alternativen för att bygga upp en servicekanal har det tillsatts ett projekt⁴ som ska ta fram en eventuellt riksomfattande lösning. Lösningen ska ha som mål att informationsförmedlingen bildar en helhet, där den information som behövs i servicen inom olika verksamhetssektorer finns tillgänglig via öppna kontaktytor för alla tjänster som behöver den på så sätt, att varje tjänst som är ansluten till kanalen svarar för att den information som andra behöver kan delas via en plattform med hjälp av gemensamt överenskomna gränssnitt.

Det riksomfattande arbetet med att utveckla de elektroniska systemen med klientuppgifter inom social- och hälsovården leder till att uppgifterna inom både den privata och offentliga social- och hälsovården samt patientuppgifterna inom företagshälsovården kan användas gemensamt. Det här är det viktigaste enskilda verktyget för att höja kvaliteten i social- och hälsovården och öka produktiviteten. Informationssystemen skapar den nöd-

2 Finansministeriet 2011: Beskrivning av innehållet i den offentliga förvaltningens övergripande arkitektur v. 1.0 (4.4.2012)

3 Finansministeriets brev till ministerierna 4.9.2012, VM/531/00.01.02.03/2012

4 Finansministeriets beslut att tillsätta ett projekt för planeringen av arkitekturen för en nationell servicekanal 7.2.2013 (VM008:00/2013)

vändiga tekniska plattformen för medborgarnas nya elektronisk tjänster. Genom dessa nya tillvägagångssätt blir det möjligt att hejda kostnadsstegringen i social- och hälsovården och hantera den personalbrist som är att vänta genom att reformera arbetsfördelningen såväl mellan dem som är yrkesverksamma i branschen som mellan medborgarna och branschfolket. På så sätt blir det möjligt att tillhandahålla befolkningen bättre social- och hälsovårdstjänster.

Utgångspunkten är att de redan existerande informationssystemen uppgraderas att motsvara nationella krav, så att de kan sända och ta emot information i standardiserad form via öppna gränssnitt. Inom den offentliga hälsovården har patienternas uppgifter redan i årtal ingått i de elektroniska systemen med patientinformation till 100 procent.

I och med en ny lagstiftning som trädde i kraft från början av 2011 och statens rambudget för 2011–2014 fick man en ny modell för styrningen samt långsiktig finansiering och personalresurser för projekten. Härigenom skapades förutsättningar för en smidigare styrning och bättre kontroll över projekten, förutom att man kunde tillämpa god förvaltningssed och växelverkan mellan centralförvaltningen och fältet.

I regionalt perspektiv har hindren för att överföra patientens uppgifter undanröjts genom hälso- och sjukvårdslagen som trädde i kraft från början av 2011 (1326/2010). Lagens 9 § gav rättslig grund för att den kommunala hälso- och sjukvårdens enheter (hälsocentralerna och sjukvårdsdistriktets sjukhus) kan lämna patientens uppgifter till en annan enhet som får använda dessa när de vårdar patienten utan att man behöver få vederbörandes uttryckliga samtycke. På basis av bestämmelsen är det möjligt att på vart sjukvårdsdistrikts område bygga upp ett gemensamt patientregister med de tekniska arrangemang de kräver. Det här gör att patienternas uppgifter smidigt kan användas i samtliga kommunala verksamheter inom hälso- och sjukvården. I anknytning till detta har inom vissa sjukvårdsdistriktsystemen med patientinformation reformerats så att de möjliggör gemensam användning.

KanTa-tjänsterna

Lösningen med ett nationellt arkiv för hälso- och sjukvården består av centraliserade elektroniska arkiv som Folkpensionsanstalten har byggt upp (eArkivet, eReceptcentret) och lokala patientdataarkiv, som datasäkert sänder och hämtar information i standardformat från de centraliserade dataarkiven. Dessutom kommer Folkpensionsanstaltens tjänst Mina uppgifter, som är riktad till befolkningen, att tillåta att patienten kan kontrollera sina egna uppgifter och hur de har överlämnats mellan enheterna inom hälso- och sjukvården. Som helhet sett möjliggör detta datasäker tillgång till information i realtid i en vårdssituation oberoende av vilken enhet som ger vård samt till elektronisk arkivering av dokument. I och med det elektroniska receptet blir det också möjligt att ha medborgarens hela medicinering i öppenvården under kontroll.

Det är frågan om reformer av mycket stora mått på nationell nivå och de kräver långsiktigt arbete och tillräckliga resurser för myndigheternas verksamhet. Det stora antalet självständiga aktörer på såväl det nationella planet som inom hälso- och sjukvården har krävt både resurser och tid av samarbetet.

Organisation

Lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007, nedan lagen om klientuppgifter) samt en ändring av vissa andra lagar trädde i kraft från början av 2011. De bringade klarhet i de nationella projekten för behandlingen av klientuppgifter inom social- och hälsovården och arbetsfördelningen mellan aktörerna på nationell nivå, förenklade praxisen beträffande samtycke samt bestämde nya tidsfrister för en övergång i etapper till de nya tjänsterna. OPER-enheten som inrättades från början av 2011 i anslutning till Institutet för hälsa och välfärd (THL) har sedan 1.4.2011 tagit hand om den operativa projektstyrningen av KanTa-projektet (arbetet med definitionerna på nationell nivå, arbetets styrning och genomförande samt samarbetet på EU-nivå).

De olika faserna

Elektroniska recept införs successivt så att apoteken ska ansluta sig till Receptcentret före 4/2012, den offentliga hälso- och sjukvården före 4/2013 och den privata före 4/2014. I fråga om det elektroniska patientdataarkivet har den offentliga hälso- och sjukvården tid till 9/2014 och den privata till 9 /2015.

Situationen i slutet av 2012

Det elektroniska receptet är inne i ibruktagningsfasen. Alla apotek klarar att expediera elektroniska recept. I slutet av 2012 hade 2/3 av enheterna inom den offentliga hälso- och sjukvården anslutit sig, resten har planerat att införa elektroniska recept våren 2013 inom ramen för övergångstiden. Cirka 45 000 elektroniska recept görs dagligen upp, detta motsvarar omkring 20 procent av alla recept och mängden ökar efter hand som ibruktagnandet avancerar. Redan nu har 5 miljoner elektroniska recept gjorts upp för över en miljon personer. Av informationssystemen som den privata sektorn tillämpar har tillsvidare ett godkänts att tas i bruk.

Folkpensionsanstaltens andel av det elektroniska patientdataarkivet är färdig, testad och auditerad. Arkiveringsprocessen har testats inom pilotprojekt som gällde basinformationen vid hälsocentralen i Kuopio under vintern 2011–2012. Under denna tid matades uppgifterna för vården av omkring 77 000 patienter, dvs. drygt 100 000 dokument, in i patientdataarkivet. Tekniskt sett fungerade verksamheten väl, men användbarheten i patientdatasystemets funktioner förbättras innan det tas i permanent bruk. Testningar pågår också inom Östra Savolax sjukvårdsdistrikt och i fråga om ett gemensamt register på Norra Karelen område. Social- och hälsovårdsministeriet har i sin fasindelningsförordning (165/2012) föreskrivit om en utvidgning av den information som ska sparas i eArkivet (t.ex. med mun- och tandvård). eArkivet är ett elektroniskt arkiv som Arkiverket har godkänt att förvara handlingar varaktigt. Lokala eller regionala elektroniska patientdatasystem har inte Arkiverkets godkännande.

Nättjänsten Mina uppgifter är under produktion. Medborgarna kan läsa sina elektroniska recept, vilka läkemedel som är uthämtade från apoteket samt loggen via adressen www.kanta.fi, samma uppgifter har också sparats och syns i eArkivet.

En ändring som rör behandlingen av patientinformation i lagen om klientuppgifter trädde i kraft från början av 2011. Var och en kan via Mina uppgifter meddela samtycken eller förbud i fråga om vilka uppgifter som lagras i eArkivet och dessutom lämna viljeyttringar som hänför sig till hälso- och sjukvården samt samtycke/förbud mot tagande av organ. Därtill samlar tjänsten koncentrerat ihop olika registerföräres uppgifter om den enskilda patienten, bl.a. diagnoser, åtgärder, riskinformation och vaccineringsregister. Tjänsten är nu inne i pilot- och testningsfasen.

Projektet med elektronisk informationshantering inom socialvården

I fråga om elektronisk informationshantering i socialvården går man nu över från definieringsfasen till testningar och pilotverksamhet. Redan i definieringsfasen har projektet fokuserat på att förenhetliga termerna och klassificeringarna samt verksamhetsprocesserna som tillämpas inom socialvården. När olika alternativa arkitekturer utreddes stannade projektet för att föreslå en motsvarande modell som KanTa också i socialvården. På det viset blir det möjligt att utnyttja investeringarna i KanTa-tjänsten samt erfarenheterna från denna.

Social- och hälsovårdsministeriet har bestämt att man börjar bygga upp socialvårdens nationella elektroniska informationshanterings tjänster i etapper efter att KanTa-tjänsterna har införts inom den offentliga sektorn med början från 2014. På så sätt kan finansieringen och personalresurserna bättre tryggas såväl på riksnivå som i kommunerna. Det här har också varit ett krav från finansministeriets sida.

Organisation

Den ändring av behandlingen av patientinformation i lagen om klientuppgifter som trädde i kraft från början av 2011 överförde det tidigare separata Tikesos-projektet i syfte att utveckla den elektroniska behandlingen av klientuppgifter inom socialvården att ingå som en del av den OPER-enhet som hade inrättats vid THL. Samtidigt upprättades en budgettram som bestämdes omfatta informationshanteringen både inom hälso- och sjukvården och socialvården.

Situationen i slutet av 2012

OPER-enheten har tagit hand om materialet som Tikesos-projektet tagit fram. I det här skedet har materialet blivit granskat och uppdaterat. Det har också till stora delar omarbetats att motsvara den övergripande arkitekturen för den offentliga förvaltningen. Definitionerna har validerats i samråd med aktörerna på fältet och för det fortsatta arbetet har man nu letat efter ett område, som kunde ta definitionerna i användning som pilotverksamhet.

Följande konkreta steg förutom pilottestningarna är att utveckla lagstiftningen. I socialvårdslagen bör intas registreringskyldighet. Härefter bör lagen om klientuppgifter utvidgas att gälla också klientuppgifterna inom socialvården. Samtidigt bör i lagstiftningen ytter-

ligare intas bestämmelser om sam användning av klientuppgifterna inom social- och hälsovården samt om socialvårdspersonalens ställning. Lagstiftningsarbetet har förlagts till åren 2013–2014.

Upphandlingen av det centraliserade systemet sker under åren 2014–2015, och därefter kan man börja ansluta lokala system till detta.

Interoperabiliteten i social- och hälsovårdens regionala och lokala informationssystem

I syfte att realisera interoperabiliteten i informationssystemen för hälso- och sjukvården och få till stånd applikationstjänster och öppna gränssnitt, som kan användas gemensamt, har finansministeriet förutom arbetet med den offentliga förvaltningens övergripande arkitektur styrt och finansierat projekt med att utveckla den offentliga förvaltningen för ta fram sådana definitioner, som behövs för att interoperabiliteten ska bli möjlig. Styrningen och planeringen av utvecklingsprojekten har skett i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

Finansministeriet har 2011 finansierat och Finlands Kommunförbund genomfört ett projekt i syfte att planera den regionala och lokala arkitekturen inom hälso- och sjukvården. Projektet arbetade utifrån modellen med en gemensam övergripande arkitektur för den offentliga förvaltningen fram en beskrivning för en referensmodell på det nationella planet till stöd för arbetet med att utveckla de regionala och lokala informationssystemen inom hälso- och sjukvården.⁵ Slutresultatet av projektet var gemensamt utarbetade beskrivningar av ändringar, som behövs i samband med att man tar fram informationssystemlösningar på regional och lokal nivå, av nuläget samt en uppskattning av vilka konsekvenser ändringarna kommer att medföra. I projektet ingick planering av arkitekturen i informationssystemen inom hälso- och sjukvården på regional och lokal nivå på medellång sikt utifrån realistiska alternativ samt den ordning i vilken arkitekturen ska byggas upp.

Som fortsättning på projektet med att planera den regionala och lokala arkitekturen inom hälso- och sjukvården har finansministeriet under hösten 2012 i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet samt Finlands Kommunförbund förberett ett stödprojekt. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för projektet som är inriktat på att utveckla den regionala övergripande arkitekturen inom social- och hälsovården⁶ (SHM/370/2013). Målet för det stödprojekt som nu startar för att utveckla den regionala övergripande arkitekturen är att stödja planeringen av det regionala måltillståndet för servicestrukturen inom social- och hälsovården genom att lyfta fram informationshanteringen och utvecklandet av informationssystemen som ett element med nära anknytning till översynen av tjänster och strukturer. Projektet tar också fram information som behövs för att planera och genomföra stödet vid förändringar, som hänger samman med riksomfattande dataadministrativa och ICT-tekniska omläggningar i samband med kommunreformen och servicestrukturen i social- och hälsovården. För att möjliggöra interoperabiliteten har projektet dessutom

5 http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/tietojarj-sahkoiset-palv/tapas/Documents/TAPAS-yhdistetty_paadokumentti_2011-12-02.pdf

6 Finansministeriet, finansieringsbeslut 18.2.2013 (VM/201/02.02.03.09/2013)

som mål att bredda det regionala samarbetet inom hälso- och sjukvården och identifiera behoven att utveckla interoperabiliteten och informationssystemlösningarna på riksnivå, eftersom de utgör förutsättningar för hela verksamheten och för att få reformarbetet med de regionala informationssystemlösningarna genomfört⁷.

Utöver planeringen av den övergripande arkitekturen inom hälso- och sjukvården är man vid finansministeriet och inom det ministeriestyrda arbetet med servicehelheter så gott som klara med de ovan nämnda beskrivningarna som krävs för att genomföra interoperabiliteten, bl.a. som en del av programmet för påskyndande av elektronisk ärendehantering och demokrati (SADe-programmet) beträffande servicehelheten tjänster inom social- och hälsoområdet i anknytning till medborgarnas välfärd, upprätthållande av hälsan och hälsofrämjande tjänster (bl.a. tjänsterna Söka vård och Medborgarens tidsbeställning samt systemet med servicesedel och köpta tjänster).

RSk 11/2009 rd — B 11/2009 rd – B 12/2009 rd — ReUB 1/2009 rd

1. Tidigareläggning av bokslutsberättelsen

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Processerna i samband med beredningen av statens bokslutsberättelse har utvecklats under de senaste åren med målet att tidigarelägga överlämnandet av bokslutsberättelsen till riksdagen för att ge riksdagen möjlighet att behandla den under vårsessionen. Den första bokslutsberättelsen i dess nuvarande form var statens bokslutsberättelse för 2004 som lämnades till riksdagen vid föredragning av republikens president den 23 juni 2005. Tidtabellen för utarbetandet av statens bokslutsberättelse har komprimerats så att bokslutsberättelsen för 2011 lämnades till riksdagen den 10 maj 2012.

Överlämnandet av statens bokslutsberättelse har kunnat tidigareläggas till följd av att centrala processer, materialleveranser, översättningar och de tekniska beredningsprocesserna, ombrytningen och den tekniska kontrollen som gäller utarbetandet av bokslutsberättelsen har komprimerats.

För närvarande är det inte möjligt att ytterligare pressa tidtabellen utan att omfattningen av berättelsens faktainnehåll och dess tillförlitlighet blir lidande. Finansministeriet och statsrådets kansli har tillsammans fortsatt utveckla berättelseförfarandet. Avsikten är att regeringens åtgärdsberättelse och statens bokslutsberättelse ska slås samman så att den första gemensamma berättelsen för 2012, regeringens årsberättelse, lämnas till riksdagen under våren 2013. Sammanslagningen av berättelserna har inte någon direkt inverkan på tidpunkten för när berättelserna lämnas in. I samband med utvecklingen av berättelseförfarandet utifrån den nya berättelsen kommer man också att bedöma om det är möjligt att

⁷ Stödprojektet för den regionala övergripande arkitekturen inom social- och hälsovården, projektplan v0.85 (4.1.2013)

lämna berättelsen till riksdagen tidigare än förut utan att äventyra innehållet i eller omfattningen av de uppgifter som lämnas till riksdagen.

RSk 30/2009 rd — B 15/2009 rd — ReUB 5/2009 rd

4. Kostnaderna för den offentliga social- och hälsovården och den totalekonomiska vinsten av verksamheten i kommunal regi, vid köp av tjänster och vid utläggning av verksamheten

Social- och hälsovårdsministeriet tillsammans med finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I samband med enskilda projekt har man utrett de ekonomiska konsekvenserna när tjänsterna ordnas på olika sätt, men det finns ingen enhetlig och heltäckande utredning i frågan⁸. Under ledning av Institutet för hälsa och välfärd genomfördes nyligen en omfattande undersökning om beställar-utförarmodeller. Undersökningen sträckte sig över mer än två år. Trots att undersökningen gav en betydande mängd merinformation om olika sätt att ordna tjänster, hur de kan utnyttjas och vilka konsekvenser de har, tillgodosåg den inte fullt ut riksdagens krav på jämförelseuppgifter⁹.

I takt med att statistikföringen och informationssystemen utvecklas kommer det framöver att bli lättare att jämföra kostnaderna för de tjänster som ordnas av kommunerna. Hösten 2012 inledde finansministeriet ett omfattande program för utvecklingen av den kommunala ekonomi- och verksamhetsstatistiken. Förutsättningarna för en jämförelse mellan statistiken liksom mellan kostnaderna förbättras också till följd av att det rikstäckande informationssystemprojektet för social- och hälsovården ger landet tillgång till enhetliga klientinformationssystem för social- och hälsovården och ett elektroniskt dokumentarkiv.

Även om man får uppgifter om försäljningspriserna på de tjänster som tillhandahålls av privata serviceproducenter, är det mycket svårt att få uppgifter om de faktiska produktionskostnaderna. Dessutom bör man tänka på att det vid bedömningen av alternativa sätt att ordna tjänster är viktigare för såväl de instanser som ansvarar för att ordna tjänsterna som andra parter att utreda de ekonomiska konsekvenserna av den samlade servicen än att ta reda på kostnaderna för enskilda tjänster.

8 Till exempel Kati Myllymäki m.fl., Kannattiko palvelujen ulkoistaminen? Oman ja ulkoistetun perusterveydenhuollon palvelujen käytön ja tuottavuuden vertailu Kouvolan terveystieteiden keskuksessa (Lönade det sig att lägga ut tjänsterna? En jämförelse mellan användningen och produktiviteten när det gäller tjänster i kommunal regi och vid utläggning av tjänster inom primärvården vid Kouvolan hälsovårdscentral). THL, Aavuksia 2/2010 och Timo Sinervo m.fl., Yksityinen vai kunnallinen palveluasuminen? Kustannukset, asiakasrakente, hoidon laatu ja henkilöstön hyvinvointi (Privat eller kommunalt serviceboende. Kostnader, klientstruktur, vårdkvalitet och personalens välbefinnande) THL, Raportti 34/2010 samt Sairaanhoidopiirien laboratorioden laboratoriotutkimusten hinnat maaliskuussa 2010 (Priserna på laboratorieundersökningar vid sjukvårdsdistriktens laboratorier i mars 2010), Finlands Kommunförbund.

9 Majjalisa Junnila m.fl., Man får det man beställer, Utvecklingen av beställar-utförarmodellen inom social- och hälsovården. THL, Rapport 42/2012.

1. Uppställning av samhälleliga effektmål och rapportering av resultat

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Beträffande uppställningen av samhälleliga effektmål ber vi att man också beaktar regeringens svar i fråga om det ställningstagande i vilket riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utvärdera statens resultatstyrning och redovisningsskyldighetsreformen (RSk 25/2007 rd – B 14/2007 rd – ReUB 2/2007 rd).

Regeringen har inom ramen för projekten för utvärdering (2009–2010) och utveckling (2011–2012) av resultatstyrningen och verkställandet av projekten (2012–) också inriktat åtgärder på att utveckla uppställningen av dels målen för de samhälleliga effekterna, särskilt i fråga om de gemensamma målen för statsrådet, dels de sektorsövergripande målen. I fokus för de pågående pilotförsöken kring verkställandet av resultatstyrningsprojektet står också uppställningen och behandlingen av statsrådets gemensamma mål och de sektorsövergripande målen. I samband med verkställandet har det dessutom utarbetats en gemensam resultatavtalsmodell (inkl. gemensamma mål) som kan utnyttjas via resultatinformationssystemet Netra.

Som ett led i skärpningen av budgetmakten, rapporteringen och förbättringen av förutsättningarna för besluten ingår nu också sammanslagningen av statens bokslutsberättelse och regeringens åtgärdsberättelse för första gången. Berättelserna i fråga slås samman till regeringens årsberättelse. Avsikten är att regeringens årsberättelse ska beredas för första gången 2012 och lämnas till riksdagen i maj 2013. Regeringen har hittills rapporterat om utfallet av de samhälleliga effektmålen till riksdagen i statens bokslutsberättelse som följer lagen om statsbudgeten (423/1988). I statens bokslutsberättelse har utfallet av de samhälleliga effektmålen bedömts mycket heltäckande, men informationsunderlaget och kvaliteten på bedömningen varierar dock mellan de olika förvaltningsområdena och i vissa fall också mellan olika politikområden inom respektive förvaltningsområde. Av det följer att uppgifterna om hur de uppställda målen har utfallit och vilka faktorer som bidragit till att målen på förvaltningsområdena uppnåtts inte i alla avseende är tillräckligt tydliga. Statsrådets controller har i sitt utvärderings- och bekräftelseuttalande om statens bokslutsberättelse konstaterat att det, för att förbättra kvaliteten på utvärderingen, krävs dels att måluppställningen utvecklas, vilket har skett som ett led i utvecklingen av resultatstyrningen, dels att utvärderingsmetoderna och förfarandena utvecklas.

Beträffande miljöministeriets metoder för granskningen av den samhälleliga effekten kan det ses som särskilt positivt att tillvägagångssättet är konkret och praktiskt och att granskningen ligger nära de konkreta effektmål som statsrådet och ministeriet självt har ställt upp för ministeriet och genomförandet av målen. Detta konstateras också i revisionsutskottets betänkande (5/2010 rd att granskningsmetoden är praktisk och bra). Dessutom är miljöministeriets sätt att lägga fram utfallet av effektmålen motiverat och visuellt åskådligt och ger snabbt en överblick över situationen. I tidigare anvisningar för upprättandet av statens bokslutsberättelse har man under de senaste åren rekommenderat en femgradig

kvalitativ skala för att summera hur bedömningen av effekterna har utfallit. Miljöministeriets presentation följer i princip rekommendationen. Det är dock klart att en koncentrerad presentation som går igenom effektmålen behöver bygga på en systematisk utvärdering av effekterna på förvaltningsområdet och tydliga kriterier som kan användas för en koncentrerad utvärdering av måluppfyllelsen.

Alternativet att utveckla bedömningen av de samhällliga effekterna som ett led i den strategiska utvecklingen av verksamheten vid statsrådet har förts fram också i samband med ett projekt som initierats av statsrådets kansli och som har som syfte att utveckla effektbedömningen av politikåtgärderna (projektet POVI). I POVI-arbetet ingick sju pilotprojekt och med hjälp av har man samlat in empiriska kunskaper om nuläget när det gäller effektbedömningen av de politiska åtgärderna och bedömt utvecklingsbehoven. I projektets slutrapport (SRK 2/2011) ges en helhetsbild av användningen av utvärderingsinformationen i pilotprojekten, analyseras försök som utfallit väl och brister som konstaterats och ges alternativa lösningar till de konstaterade problemen. I projektet POVI identifierades följande problem beträffande en systematisk användning av information: 1. En politisering av informationsanvändningen, 2. En splittring och sektorisering av informationen, 3. Brist på systematik i informationsåtervinningen, 4. Tillgång till information i användbar form och brister i informationsförmedlingen, 5. Inverkan på det politiska beslutsfattande med hjälp av information, 6. Brådska, brist på resurser samt ledarskap.

I statsrådets kanslis projekt utvecklingsprojekt om tillvägagångssätten för ett effektivt genomförande av regeringsprogrammet (det s.k. KOKKA-projektet, avslutades i april 2011) har man inför nästa regeringsperiod berett rekommendationer för tillvägagångssätt som stärker strategin, smidigheten och kunskapsunderlaget för beslutsfattandet i regeringens arbete. Inom projektet KOKKA har man berett rekommendationer om tillvägagångssätt som kan följas under nästa regeringsperiod, om nästa regering så önskar. Trots att projektet gällde utvecklingen av statsrådets arbete, gynnar en utveckling av regeringsarbetet också riksdagen i form av bättre förberedda och motiverade beslut. Rekommendationerna gällde följande faser i beredningen av regeringspolitiken och i beslutsfattandet: beredningen av regeringsprogrammet, kunskapsunderlaget för programmet och möjligheten att omorganisera resurserna och stärka de strategiska riktlinjerna i programmet; utarbetandet av regeringens första rambeslut och strategidokument, som säkerställer att resurserna inriktas enligt politiska prioriteringar; den årliga uppföljningen och revideringen av regeringens strategi: riktlinjerna för den ekonomiska politiken, omorganiseringar inom ramarna samt strategiska lagstiftnings-, forsknings- och effektbedömningsprojekt; genomförandet av politiska helheter över förvaltningsgränserna och bättre kunskapsunderlag vid beslutsfattandet.

3. Rapportering om skattestöd

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I Finland började skattestöden kartläggas redan i slutet av 1980-talet. En projektgrupp som hade tillsatts av finansministeriet gjorde en grundlig utredning av de skattestöd som ingår i skattelagstiftningen. I finansministeriets publikationsserie har publicerats en rapport om projektgruppens arbete (Verotuet Suomessa, 2/1988) där definitionen av skattestöd liksom beräkningsmetoderna utvecklades.

Den senaste omfattande kartläggningen av skattestöden gjordes i en arbetsgrupp i samarbete mellan finansministeriet och Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) 2010 (Verotuet Suomessa 2009–2012, VATT Muistiot 17, 2011, länk: <http://www.vatt.fi/file/verotukiselvitys/m17.pdf>). I kartläggningen gick man för varje skattelagstiftning igenom normerna för skattestöd och de skattestöd som kan identifieras med normkriterierna i fråga liksom skattesanktionerna. Dessutom beräknades de fiskala verkningarna av skattestöden. VATT och finansministeriets skatteavdelning kommer också framöver att tillsammans ge ut en årlig detaljerad granskning av skattestödsbeloppen och deras fiskala verkningar. Beräkningarna är allmänt tillgängliga på VATT:s webbplats (www.vatt.fi).

Skattestöden i det finländska skattesystemet har granskats också i en internationell jämförelse. Såväl OECD:s som EU:s översikter behandlar skattesystemen i olika länder och anknytande skattestöd. Också i nordiska sammanhang har Finland deltagit i jämförande studier, t.ex. i en arbetsgrupp som publicerat en bred utredning om skattestöden i de nordiska länderna (Tax Expenditures in the Nordic Countries, 2010, länk: http://www.skm.dk/public/dokumenter/Tal45/Skatter_og Afgifter86/Tax_Expenditures_in_the_Nordic_Countries.pdf). Våren 2012 ordnade det nordiska skattevetenskapliga rådet dessutom ett tvådagars seminarium i Finland kring temat skattestöd ur ett juridiskt och ekonomiskt perspektiv. Om seminariet gjordes en publikation, Tax Expenditures, som finns på www.djoef-forlag.dk/da.

Skattestöd rapporteras redan nu regelbundet och på ett allt mer detaljerat plan till riksdagen. Såväl i budgetpropositionen (i den allmänna motiveringen) från och med 2010 som i statens bokslutsberättelse redovisas beloppen av skattestöd årligen enligt uppgiftsområde. I den senaste bokslutsberättelsen från 2011 anges som separata siffror forskningsresultaten beträffande verkningarna av vissa skattestöd på sysselsättning och näringsverksamhet. Undersökningarna om skattestödets verkningar ger information om möjligheterna att nå de önskade målen med hjälp av skattestöd. Vid VATT pågår för närvarande undersökningar om verkningarna av bl.a. hushållsavdraget och sänkningen av momsen på restaurangmat.

I statens bokslutsberättelse redovisas beloppen av skattestöd årligen enligt uppgiftsområde. I bokslutsberättelsen redovisas dessutom årligen såväl beloppen av skattestöd och deras fiskala verkningar som forskningsbaserade rön om skattestödets verkningar.

6. Tryggad kvalitet på lagstiftningen

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I regeringsprogrammet har man ställt som mål att inom ministerierna öka de resurser som används för lagberedning, utveckla författningsspråket, skapa en mer öppen växelverkan och effektivisera bedömningen av regleringssätten och verkningarna. Bland spetsprojekten för den strategiska genomförandeplanen för regeringsprogrammet finns omfattande reformprojekt som gäller lagstiftningen och som enligt regeringsprogrammet har som mål att göra regleringen tydligare och öka de alternativa regleringssätten. Kanslicheferna svarar för lagberedningen och utvecklingen av den vid sina ministerier, och kanslichefsmötet spelar en central roll för samordningen av regeringsprogrammets genomförande. En samarbetsgrupp för författningsspolitiken med företrädare från alla ministerier har tillsatts som samarbetsorgan på expertnivå. Arbetsgruppen har som uppgift att genomföra och följa upp regeringsprogrammets mål för lagberedningen. Dessutom är målet för det pågående reformprojektet inom centralförvaltningen bland annat att skapa enhetlighet i den legislativa styrning som görs inom statsrådet och stödja måluppfyllelsen i den offentliga förvaltningen och samhället.

År 2012 gjorde ministerierna en bedömning av resurserna för lagberedningen och deras tillräcklighet. Enligt bedömningen användes för beredningen av författningar på nationell nivå cirka 11 procent av de arbetsinsatser som utförs av statsrådets tjänstemän. Enligt ministeriernas bedömning av resurserna för personal, tid och kompetens var antalet iakttagelser av brister av avgörande betydelse dock färre än vid motsvarande uppskattningar 2010.

År 2011 publicerades i Finlands författningssamling 1 577 författningar som omfattade totalt 7 363 sidor. Uppgifterna för 2011 motsvarade de senaste årens normala nivå, men sidantalet var det näst högsta någonsin. Motsvarande siffror för 2012 var exceptionellt låga, 1 092 författningar och 3 606 sidor. På lång sikt har antalet författningar vanligen varit lägst i början av en regeringsperiod.

Justitieministeriets laggranskningsenhet granskar den lagtekniska kvaliteten på utkastet till författningar. År 2011 omfattade granskningen 86 procent av lagarna och 2012 var motsvarande siffra 94 procent.

Den förnyade webbtjänsten Dinasikt.fi, en plattform för delaktighet, öppnades 2012. Webbtjänsten, som är avsedd för växelverkan mellan invånarna och förvaltningen, erbjuder elektroniska verktyg för medborgarinitiativ som riktas till riksdagen och för kommunikation och webbdiskussioner om frågor som är under beredning inom förvaltningen. År 2013 kommer tjänsten att utökas med elektroniska verktyg för utlåtanden och invånarinitiativ.

1. Insatser mot den svarta ekonomin genom ett brett upplagt åtgärdsprogram

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådet godkände den 19 januari 2012 ett principbeslut, ett effektiviserat åtgärdsprogram för bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012–2015, med en samlad bedömning också av faktahelheterna i riksdagens ställningstaganden som i lämplig omfattning och form inordnats i programmet. Syftet med åtgärdsprogrammet är att genomföra målet i regeringsprogrammet om effektiviserad bekämpning av den svarta sektorn. Enligt regeringsprogrammet är bekämpningen av den svarta ekonomin ett av regeringens spetsprojekt. Programmet har som mål att minska den svarta ekonomin och den ekonomiska brottsligheten samt stödja laglig verksamhet och en sund konkurrens. Åtgärdsprogrammet ska trygga inflödet av skatter och andra avgifter, se till att den offentliga servicen bibehålls och säkerställa de offentliga tjänsternas finansieringsgrund. Genom åtgärdsprogrammet stöds sund företagsamhet och sysselsättning.

Ministerarbetsgruppen för bekämpningen av svart ekonomi (ordf. finansminister Jutta Urpilainen) följer utfallet av programmet och effekterna av det och vidtar vid behov ytterligare åtgärder. Dessutom har en ledningsgrupp med tjänstemän för bekämpningen av ekonomisk brottslighet som uppgift att sammanjämka olika myndigheters planer för bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet samt regelbundet följa upp och rapportera till ministerarbetsgruppen om utfallet av programmet och eventuella behov av nya åtgärdsförslag.

2. Genomförandet av de projekt som ingår i programmet för bekämpning av ekonomisk brottslighet och svart ekonomi och rapporteringen om deras effekter

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Syftet med de projekt som ingår i åtgärdsprogrammet för bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet är att förebygga svart ekonomi, och genom att projekten genomförs försvåras möjligheterna att begå brott, ökar risken för att åka fast och höjs myndigheternas beredskap i fråga om att avslöja och bekämpa svart ekonomi. Förändringarna i påföljdssystemet och strävan att i effektivare utsträckning återta vinningen av brotten ökar den samlade effekten. Med de ändringar i lagstiftningen och andra åtgärder som vidtas under regeringsperioden betonas också företagens ansvar när det gäller bekämpningen av den svarta sektorn genom att företagen styrs att välja pålitliga samarbetspartners som sköter sina lagstadgade skyldigheter.

Ministerarbetsgruppen för bekämpningen av svart ekonomi följer utfallet av programmet och effekterna av det och vidtar vid behov ytterligare åtgärder. Dessutom har en ledningsgrupp med tjänstemän för bekämpningen av ekonomisk brottslighet som uppgift att

sammanjämka olika myndigheters planer för bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet och att regelbundet följa upp och rapportera till ministerarbetsgruppen om bekämpningsprogrammets framsteg och eventuella behov av nya åtgärdsförslag.

Regeringen rapporterar på lämpligt sätt till riksdagen om framsteg och genomförande i fråga om de projekt som omfattas av principbeslutet. Åtgärdsprogrammet har fått en snabb start och programåtgärderna pågår eller håller på att beredas. En del av dem har redan lett till lagändringar som godkänts av riksdagen.

Finansministeriet har också gett justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet möjlighet att komplettera inrikesministeriets svar ovan.

3. Tillräckliga resurser för bekämpningen av svart ekonomi

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I enlighet med intentionerna i regeringsprogrammet har bekämpningen av ekonomisk brottslighet och svart ekonomi effektiviserats märkbart under perioden. I statsbudgeten för 2012 anvisades olika myndigheter en tilläggsfinansiering på sammanlagt 20 miljoner euro, av vilken polisens andel enligt överenskommelse mellan ministerierna fastställdes till 5,6 miljoner euro för finansiering av visstidstjänsterna 2010 och 2011. Enligt en utredning från polisstyrelsen arbetade i årsskiftet 2012–2013 sammanlagt 507 personer vid polisen med utredningar av ekonomiska brott. Av dem arbetade 338 vid polisinsrättningar, 1 vid rörliga polisen och 168 vid Centralkriminalpolisen. Enligt utredningen, som byggde på polisens fältbesök, skriftliga utredningar som polisen begärt in och tidsredovisning har enheterna vid polisen under 2012 kunnat öka resurserna för bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet med 50 årsverken jämfört med året innan.

Merparten av det anslag som reserverats för polisens enheter är avsedd för 2010–2012 för finansieringen av tjänster (84 st) för personer som undersöker ekonomiska brott. I övrigt fördelar sig anslaget på i huvudsak fyra sektorer, på bl.a. rörliga polisens övervakning av svart ekonomi, kampanjen Grå ekonomi – Svart framtid, utbildningsdagar för utredare av ekonomisk brottslighet och extra kostnader och utvecklingsåtgärder som gäller utredningar vid polisinsrättningarna.

Polisen har använt de anslag som anvisats för bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet mer heltäckande än tidigare. Inom polisen har man effektiviserat bl.a. kontrollen av den svarta sektorn i transportbranschen i samband med övervakningen av den tunga trafiken. Tack vare det har man lyckats avslöja svart arbetskraft och företagare som bryter mot bestämmelserna i transportbranschen och avtalen i arbetslivet.

Polisstyrelsen har i ett brev den 27 december 2012 uppmanat polisinsrättningarna att granska klassificeringen av de brottmål som är under utredning vid enheterna för ekonomisk brottslighet och se till att det vid enheterna inte utreds andra brottmål än sådana som överensstämmer med den fastställda definitionen av ekonomiska brott. I sitt brev slår polisstyrelsen också fast den minsta personalstyrkan vid polisinsrättningarnas enheter för utredning av ekonomiska brott för 2013. För 2013 års del förutsätter polisstyrelsen att det för bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet vid polisinsrättningarna

finns 373 utredare av ekonomisk brottslighet, vid rörliga polisen 1 och vid Centralkriminalpolisen 168.

Finansministeriet har också gett justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet möjlighet att komplettera inrikesministeriets svar ovan.

4. Samlad bedömning av beställaransvarslagen

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I det effektiviserade åtgärdsprogrammet för bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012–2015 som godkändes den 19 januari 2012 som en del av ett principbeslut av statsrådet förutsätter regeringen att behoven av en revidering av beställaransvarslagen utreds och att man med utgångspunkt i utredningarna bereder nödvändiga förslag på trepartsbasis (projekt 1 i åtgärdsprogrammet).

5. Genom bekämpningen av svart ekonomi förbättras informationsutbytet, informationssystemen och andra förutsättningar för myndighetssamarbete

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Enligt finansministeriets anvisningar i beskrivningen av den övergripande arkitekturen för den offentliga förvaltningen bör arkitekturen utformas så att de beskrivningar av interoperabiliteten inom den övergripande arkitekturen för den offentliga förvaltningen som avses i lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (informationsförvaltningslagen) ska ingå i alla utvecklingsprojekt för den offentliga förvaltningens gemensamma arkitektur. I beskrivningarna av målbildens arkitektur fastställs dels behoven och målen för interoperabiliteten i det övre skiktet för de objekt som arkitekturarbetet inriktar sig på, dels de data som ska överföras mellan tjänsterna och informationssystemen. I de mer detaljerade målbeskrivningarna av målbildens arkitektur fastställs de data som ska överföras mellan tjänsterna i objektet och informationssystemen, deras struktur och de tekniska gränssnittsbeskrivningarna av de tjänster som omfattas av informationsöverföringen.¹⁰

I ett brev den 4 september 2012¹¹ har finansministeriet påmint ministerierna om den skyldighet som informationsförvaltningslagen ålägger den offentliga förvaltningen att utarbeta beskrivningar och definitioner av interoperabiliteten för informationssystemen på förvaltningsområdet och hålla dem uppdaterade med tanke på interoperabiliteten samt bett ministerierna rapportera om hur arbetet med den övergripande arkitekturen framskrider på förvaltningsområdet.

¹⁰ Finansministeriet 2011: Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin sisältökuvaus v. 1.0 (4.4.2012)

¹¹ Finansministeriets brev till ministerierna 4.9.2012, VM/1531/00.01.02.03/2012

Finansministeriet har också gett inrikesministeriet, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet möjlighet att komplettera finansministeriets svar ovan.

6. Åtgärder som förbättrar registeruppgifternas aktualitet, tillförlitlighet och tillgänglighet

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Inom ramen för programmet för bekämpning av svart ekonomi förutsätter regeringen att det ska bli enklare för företagen att sköta sina skyldigheter. Det ska bli lättare att få tillgång till de registeruppgifter som behövs för bekämpningen av den svarta sektorn. Möjligheterna att få avgiftsfritt tillgång till exempelvis de uppgifter som behövs för att fullgöra skyldigheterna enligt beställaransvarslagen utreds. Möjligheterna att öka myndighetsregistrens aktualitet och tillförlitlighet (projekt 12 i åtgärdsprogrammet) behöver också utredas. Dessutom ska behovet av en översyn av straffskalorna utredas och beredas liksom behovet av kvalificerade gärningsformer i enlighet med hur grova brotten är (projekt 17 i åtgärdsprogrammet).

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Under ledning av finansministeriet har aktualiteten, tillförlitligheten och tillgängligheten när det gäller informationen i den offentliga förvaltningens gemensamma grunddatalager förbättrats genom att man fastställt gemensamma principer för utlämning och användning av information samt utformat gemensamma definitioner och riktlinjer för utvecklingen av grunddatalagren och genomförandet av gränssnitten för informationsöverföringen.

Inom den offentliga förvaltningen inleddes i början av 2013 en övergång till avgiftsfrihet för utlämningen av standarduppgifter i de informationssystem som omfattas av informationsförvaltningslagen. Avgiftsfriheten gäller elektronisk informationsåtervinning i standardform mellan å ena sidan statliga ämbetsverk och inrättningar, universiteten, Folkpensionsanstalten och kommunerna, å andra sidan Befolkningsregistercentralen, Lantmäteriverket och Patent- och registerstyrelsen. Förändringen förbättrar förvaltningens möjligheter att få tillgång till aktuella registeruppgifter och minskar behovet av att föra egna överlappande register. Ju mer heltäckande användningen av de gemensamma registren är, desto större uppmärksamhet fäster användarna vid fel och brister, vilket gör att man via responsen kan förbättra kvaliteten på uppgifterna.

En arbetsgrupp för främjandet av tillgången till och användningen av den offentliga förvaltningens datalager har utarbetat ett förslag till allmänna användarvillkor för behandlingen av information i basregister (Julkishallinnon tietoluovutusten periaatteet ja käytännöt. Finansministeriets publikationer 2/2012). Syftet med användarvillkoren är att dels definiera och förenhetliga behandlingen av uppgifter som lämnas ut från samhällsliga basregister som förs av myndigheter, dels utforma allmänna och gemensamma principer för

innehållet i användarrättigheterna till informationen i basregistren. En modell för användarvillkoren har publicerats och kan fås från interoperabilitetsportalen¹². Också ett förslag till en licensmodell för öppna data kan fås från portalen. För närvarande bereds en rekommendation för den offentliga förvaltningen (JHS) med målet att skapa en internationellt harmoniserad licens för öppna data.

För att förbättra användningen av registeruppgifter har finansministeriet inlett arbetet med en referensarkitektur för grunddatalagren. I samband med det fästs också vikt vid kvaliteten på datainnehållet i registren. Referensarkitekturprojektet¹³ har som mål att utforma en gemensam lösningsmodell – referensarkitektur – för den logiska nivån i fråga om hur informationen i den offentliga förvaltningens grunddatalager ska utnyttjas i processerna och informationssystemen i organisationerna inom den offentliga förvaltningen. Dessutom tar referensarkitekturen ställning till hur informationen i datalagren ska distribueras och göras tillgänglig så att den kan utnyttjas på ett enhetligt sätt i kärnverksamhetens processer och informationssystem.

Arbetsgruppen för gränssnitt för den offentliga förvaltningens grunddatalager (PERA; VM125:06/2007, mandat 2010–2011) har under ledning av finansministeriet planerat och beskrivit en gemensam teknisk modell för hur olika datalager kan göras tillgängliga för dem som behöver dem. Syftet med lösningsmodellen är att förenhetliga användningen av datalagren genom att olika tillhandahållare av datalagertjänster bygger upp gränssnitten för sina tjänster på ett enhetligt sätt.

Finansministeriet har också gett justitieministeriet och social- och hälsovårdsministeriet möjlighet att komplettera arbets- och näringsministeriets och finansministeriets svar ovan.

7. Översyn av 6 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Punkten har beaktats vid beredningen av det effektiviserade åtgärdsprogrammet för bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012–2015 som antagits som en del av statsrådets principbeslut. I projekt 13 i åtgärdsprogrammet sägs det: ”Hinder för informationsutbyte mellan myndigheter avlägsnas, och de myndigheter som bekämpar grå ekonomi ska på ett smidigt sätt få tillgång till behövliga myndighetsregister. Man utreder myndigheternas möjlighet att i större omfattning än i dag lämna nödvändiga uppgifter till ansvariga myndigheter på eget initiativ. För att förebygga ekonomisk brottslighet och grå ekonomi får till exempel myndigheter som sköter utlänningsfrågor och arbetarskyddsförvaltningen, på basis av en mera detaljerad utredning, utvidgad rätt att få information om hur företagen sköter sina lagstadgade avgifter. Utifrån den utredning som ska göras utvidgas tillgången till information om bekämpning av penningtvätt i myndighetsverksamhet. Utifrån erfarenheterna utvidgas vid behov användningsområdet för de full-

12 <http://www.yhteentoimivuus.fi>

13 Finansministeriets beslut om att tillsätta ett planeringsprojekt för referensarkitekturen för grunddatalagren 5.12.2012 (VM119:00/2012)

göranderapporter som utarbetas av Enheten för utredning av grå ekonomi i bekämpning av grå ekonomi. Man utreder utvecklingsbehoven gällande myndigheternas verksamhetsförutsättningar och -befogenheter för bekämpning av grå ekonomi och vidtar utifrån utredningarna nödvändiga åtgärder på trepartsbasis.” Ansvarig myndighet är inrikesministeriet och övriga ansvariga är ministerierna inom varje förvaltningsområde.

Som en del av det nämnda projektet för bekämpning av grå ekonomi har man inlett ett s.k. VTPR-projekt (gränssnitt för myndighetsinformationstjänster). I samband med projektet utreds möjligheterna och behoven av att utveckla det informationsutbyte mellan myndigheter som sker via Skatteförvaltningens Enhet för utredning av grå ekonomi. Samtidigt utreds myndigheternas behov och möjligheter att utnyttja de tjänster som enheten tillhandahåller. Projektet inleddes 2012 och avslutas 2015.

8. Beredning av lagstiftning om typgodkända kassaapparater inom hotell- och restaurangbranschen

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Som ett led i åtgärdsprogrammet mot svart ekonomi förutsätter regeringen att det i hotell- och restaurangbranschen görs en utredning om hur vanligt det är att kassaapparater manipuleras och om det är möjligt att förhindra oregistrerad försäljning. På basis av utredningen bereds nödvändiga bestämmelser om skyldigheten att använda typgodkända kassaapparater och skyldigheten att erbjuda kunden ett kvitto och om eventuella påföljder som försummelserna medför. Det ska också utredas om motsvarande lagstiftning behövs inom övriga kontantbranscher och hur den ska tillämpas på dessa (projekt 8 i åtgärdsprogrammet).

9. Behoven av skatteövervakning av flerstegsmodellen för förvaltarregistreringen av värdepapper

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringens proposition med förslag till en totalrevidering av lagstiftningen om värdepappersmarknaden (RP 32/2012 rd) lämnades till riksdagen i april 2012. Lagarna trädde i kraft den 1 januari 2013.

I samband med beredningen av lagstiftningen avskiljdes regleringen av flerstegsförvaltningen av värdepapper till en separat helhet. I projektets andra fas bedöms möjligheterna att utveckla flerstegsförvaltningen av värdepapper. Dessutom utreds frågor i anslutning till internationellt samarbete och förbättrat utbyte av skatteuppgifter och bereds förslag i frågor som gäller ägandets offentlighet. Ärendet bereds som tjänstearbete i samråd mellan finansministeriets finansmarknadsavdelning och skatteavdelning samt Skattestyrelsen. Under beredningen har tjänstemannagruppen hört bland annat andra myndigheter, såsom utskökningsmyndigheter och polisen, intresseorganisationer för företag på finansmarknaden och företrädare för media. Arbetet beräknas vara klart under våren 2013.

Beredningen av de lagstiftningsförslag som gäller en flerstegsförvaltning av värdepapper är ännu inte slutförd, vilket i viss mån beror på förseningar i beredningen av Europaparlamentets och rådets förslag till förordning om värdepapperscentraler.

10. Skärpning av maximistraffen för grovt bedrägeri och andra grova ekonomiska brott

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådet antog den 19 januari 2012 ett principbeslut om ett effektiviserat åtgärdsprogram för bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012–2015. I programmet ingår målet att utreda och bereda behovet av en översyn av straffskalorna (projekt 17).

11. Juridiska personers straffansvar

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Bedömningen av juridiska personers straffansvar ingår inte som mål i det åtgärdsprogram för bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet som statsrådet antog den 19 januari 2012, eftersom det inte har konstaterats några större problem i regleringen av juridiska personers straffansvar.

12. Tillämpning av rättsprincipen ne bis in idem

Justitieministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med förslag till lag om skatteförhöjning och tullhöjning som påförs genom ett särskilt beslut samt till vissa lagar som har samband med den (RP 191/2012). I propositionen föreslås det att de ändringar som förutsätts av det s.k. ne bis in idem-förbudet i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) genomförs i lagstiftningen.

I sina lagstiftningsåtgärder försöker regeringen se till att inte försvaga påföljdssystemets preventiva verkan när det gäller ekonomiska brott.

Ne bis in idem är en latinsk fras och rättsprincip som betyder ”inte två gånger för samma sak”. I artikel 4 i tilläggsprotokoll nr 7 till Europakonventionen föreskrivs om förbudet. Enligt det får ingen rannsakas eller straffas på nytt genom brottmålsförfarande i samma stat för ett brott för vilket han redan blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i denna stat.

13. Beredning av en bestämmelse om grov ockerliknande diskriminering i arbetslivet

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I statsrådets åtgärdsprogram mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet ingår ett mål om att utreda och bereda behovet av kvalificerade gärningsformer i enlighet med hur grova brotten är (projekt 17). Detta mål gäller uttryckligen behovet av att fastställa grov ockerliknande diskriminering i arbetslivet som en särskild gärningsform.

14. Åtgärder för att säkerställa polisens, åklagarväsendets och domstolarnas resurser för behörig behandling av brottmål som gäller svarta löner

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Enligt regeringsprogrammet ska resurserna till tillsynsmyndigheterna, såsom arbetarskyddet, Skatteförvaltningen och Centralkriminalpolisen, stärkas. Antalet utlänningsinspektörer ökas i enlighet med programmet för bekämpning av svart ekonomi. I budgeten för 2012 och i ramarna för statsfinanserna 2013–2016 har arbetarskyddets tillsynsresurser för övervakningen av den svarta sektorn ökat. Polisen har för sin del breddat övervakningen av den svarta ekonomin så att den numera ingår i övervakningen av utlänningar och restauranger.

I december 2012 inledde polisen förberedelser med målet att i samarbete med arbetarskydds-, beställaransvars- och skattemyndigheterna göra en gemensam aktion mot byggarbetsplatsen vid Olkiluoto kärnkraftverk. Syftet med aktionen var att heltäckande utreda i vilken utsträckning de finländska kollektivavtalen tillämpas på arbetsplatsen och i vilken omfattning där uppträder ockerliknande diskriminering i arbetslivet. Operationen genomfördes den 19 december 2012. Sammanlagt 200 personer var föremål för intervjuer samt kontroller vid portarna. Efter att materialet har analyserats vidtas nödvändiga fortsatta åtgärder. En rapport om aktionen bereds för närvarande vid regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland. Enligt de preliminära resultaten uppnåddes målen.

Tillsammans med regionförvaltningsverken och skattemyndigheterna kommer man under 2013 att fortsätta med gemensamt planerade och samordnade övervakningsaktioner för att avslöja missbruk av utländsk arbetskraft.

16. Utredning om möjligheterna att föreskriva källskatteplikt eller förskotts innehållningsplikt för utländska företag utan fast driftställe i Finland

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Punkten har beaktats vid beredningen av statsrådets principbeslut om ett effektiviserat åtgärdsprogram för bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012–2015. I projekt 10 i åtgärdsprogrammet sägs det: ”Rättigheterna och skyldigheterna som

hänför sig till beskattningen ska gälla för alla som deltar i arbetskraften och är bosatta i Finland och vara oberoende av invandrarens ställning med beaktande av skatteavtal och internationella skattebestämmelser. Det görs en helhetsbedömning av hur väl reglerna om användningen av utländsk arbetskraft fungerar, samt av bristerna däri. Utgående från utredningen bereds, inom gränserna för vad som är möjligt enligt EU-lagstiftningen, en skyldighet för arbetsgivaren att innan arbetstagare sänds ut göra en anmälan till myndigheterna i Finland om de utsända arbetstagarna, och en skyldighet för utländska arbetsgivare verksamma i Finland att registrera sig i Finland. Det utreds dessutom om man kan förplikta företag som registrerats i utlandet att dra av källskatt eller verkställa förskotts-innehållning när de betalar skattepliktig lön för arbete som görs i Finland, oberoende om företaget har fast driftsställe i Finland eller inte.”

Ansvarig myndighet är finansministeriet och andra ansvariga myndigheter arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet.

Finansministeriet inledde 2012 en sådan utredning som avses i projektet. Vid finansministeriet har man förberett en förklarande rapport om beskattningen. Rapporten ska sändas på remiss i februari 2012. Efter remissförfarandet ska utredningsarbetet fortsätta i samarbete med arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet.

17. Källor till problem i lagen om näringsförbud och i tillämpningen av den

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådet har den 19 januari 2012 antagit ett principbeslut om ett effektiviserat åtgärdsprogram för bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012–2015. I programmet ingår ett mål om att göra näringsförbudet effektivare (projekt 19).

”19. Åtgärder vidtas för att göra näringsförbudet effektivare. Utifrån den utredning som ska göras ges tillsynsmyndigheterna rätt att begära förundersökningsmyndigheter att utreda om det finns förutsättningar för näringsförbud även i andra fall än i samband med förundersökning av brott. Alla förundersökningsmyndigheter ges dessutom möjlighet att utreda om det finns förutsättningar för näringsförbud, och myndigheternas rätt och möjlighet att meddela förundersökningsmyndigheterna eventuella brott mot näringsförbud utvidgas. Man utreder möjligheter att införa personer med näringsförbud i ett separat register som publiceras på Internet.”

För att effektivisera näringsförbudet och övervakningen över det har åtgärder planerats och vidtagits bl.a. i form av övervakningsaktioner. I november 2012 inledde polisstyrelsen en omfattande övervakningskampanj som inriktade sig på näringsförbudet. Avsikten var att genomföra de samtal och utredningar som lagen om näringsförbud förutsätter beträffande alla de personer som meddelats näringsförbud.

En mer omfattande beredning av lagstiftningen om näringsbud hör till justitieministeriets förvaltningsområde.

Finansministeriet har gett också justitieministeriet möjlighet att komplettera inrikesministeriets svar ovan.

18. Tillämpningen av omvänd bevisbörda när en förverkandepåföljd utdöms

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I statsrådets effektiviserade åtgärdsprogram för bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet ingår ett mål om att utreda och bereda tillämpningen av omvänd bevisbörda när vinning av brott döms förverkad (projekt 18).

19. Utvidgad användning av administrativa påföljder på områden med utbredd grå ekonomi

Justitieministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Detta ställningstagande realiserar genom regeringens proposition (RP 191/2012) till riksdagen med förslag till lag om skatteförhöjning och tullhöjning som påförs genom ett särskilt beslut samt till vissa lagar som har samband med den.

20. Utvidgning av skyldigheten att anmäla kontanta medel till att också gälla trafiken över EU:s inre gränser

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Enligt en utredning som tullen genomfört förutsätter en motsvarande skyldighet att anmäla kontanta medel som vid trafiken över EU:s yttre gränser att tullen, för att kunna ta emot anmälningar, blir tvungen att bemanna också sådana gränsövergångar vid de inre gränserna som för närvarande inte behöver bemanning, m.a.o. tillämpningen av anmälningsskyldigheten skulle medföra betydande kostnader. I vissa EU-länder har man undersökt möjligheten att i stället för egentlig anmälningsskyldighet tillämpa en reglering som innebär att resenärernas anmälningsskyldighet när tulltjänstemännen frågar efter eventuella kontanta medel förstärks genom sanktioner. Finansministeriets skatteavdelning fick i november preliminära sakkunnigsynpunkter från justitieministeriet om de minimikrav som genomförandet av en liknande reglering skulle ställa på Finlands lagstiftning. Till sammans med tullen fortsätter skatteavdelningen utreda vilka verkningar regleringen skulle ha i praktiken.

21. Utdragna ekobrottsprocesser måste bli kortare

Justitieministeriet och inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I statsrådets effektiviserade åtgärdsprogram för bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet ingår ett mål om att förkorta den totala tiden för straffprocesser i samband med ekonomisk brottslighet (projekt 16). Ett av målen är att påskynda behandlingen

av omfattande brottmål genom ett effektivt samarbete mellan förundersökningsmyndigheter och åklagare och genom att utveckla åklagarens avgränsningsmöjligheter.

22. Insatserna mot svart ekonomi i regeringens lagstiftningsplan

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I lagstiftningsprojekten i lagstiftningsplanen ingår ändringar i lagstiftningen som gäller bekämpningen av den svarta ekonomin.

23. Möjligheten till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande ska förhindras i lagstiftningen

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

När lagar bereds ska olika lagstiftningsalternativ utredas så att den föreslagna lagstiftningen i så hög grad som möjligt uppfyller de krav som ställs på den. Regeringen har till exempel 2012 lämnat en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och av 65 § i lagen om beskattningsförfarande (RP 146/2012). I propositionen föreslås det att lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet ändras så att rätten för samfund samt öppna bolag och kommanditbolag att dra av ränteutgifter begränsas i näringsverksamhetens förvärvskälla. Begränsningen tillämpas på både nationella och gränsöverskridande räntebetalningar. Bestämmelserna ska tillämpas första gången vid beskattningen för 2014. Genom regleringen ingriper man i företagets skatteplanering.

24. Allokering av resurser för uppföljningen av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot den svarta ekonomin har

Inrikesministeriet och justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådet har den 19 januari 2012 antagit ett effektiviserat åtgärdsprogram för bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012–2015. I åtgärdsprogrammet ingår sammanlagt 22 projekt. Den sektorsövergripande ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet sammanträder regelbundet och har som uppgift att samordna olika myndigheters planer när det gäller bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet samt följa upp och rapportera om resultaten av åtgärdsprogrammet till ministerarbetsgruppen för bekämpning av svart ekonomi som i sin tur vid behov kan vidta ytterligare åtgärder.

25. Svar med anledning av revisionsanmärkningarna som gäller punkterna 1–24 i riksdagens ställningstagande

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringens svar på de enskilda punkterna i ställningstagandet ingår i svaren ovan.

RSk 50/2010 rd — B 21/2010 rd — ReUB 10/2010 rd

1. Faktaunderlag, öppenhet och insyn rörande de statsfinansiella ramarna

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att faktaunderlaget, öppenheten och insynen när det gäller ramarna för statsfinanserna ska förtydligas och förbättras. Faktaunderlaget för ramarna måste ge riksdagen bättre förutsättningar att fatta beslut om ramarna och övervaka att de följs och att målen uppnås.

I regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering fastställdes de största utgifterna som hör till ramen år 2015. Dessutom fastställdes regler som gällde ramen för valperioden 2012–2015. Ramen för valperioden 2012–2015 fastställdes den 5 oktober 2011 i de justerade ramarna för statsfinanserna enligt prisnivån 2012. För att trygga insynen har man strävat efter att i detalj presentera de element genom vilka ramen för den nuvarande valperioden har utvecklats ur den förra regeringens sista rambeslut.

Våren 2012 beslutade regeringen om ramarna för statsfinanserna 2013–2016. I det sammanhanget bedömdes möjligheterna att uppnå de finanspolitiska målen i regeringsprogrammet, och regeringen beslutade om ytterligare anpassningsåtgärder. Dessa tilläggsåtgärder sänkte ramutgifterna på 2015 års nivå med 992 miljoner euro enligt prisnivån 2013. Dessutom bidrar fastslagna frysningar av index till att sänka justeringen av prisnivån under de sista åren av valperioden. Nivån på den totala ramen för valperioden korrigerades neråt så att den motsvarar besparingarna i ramutgifterna. Ramnivån sänktes nu första gången under det nuvarande ramsystemets historia mitt under pågående valperiod. En sänkning av ramen är, till skillnad från en höjning, möjlig under pågående valperiod utan att det skadar ramens trovärdighet. Man har strävat efter att presentera justeringen av nivån på ramen i rambeslutet av den 4 april 2012 på ett genomskinligt sätt.

För att öka genomskinligheten i ramsystemet har man publicerat en handbok som beskriver metoden som används för att följa den finansiella ramen för valperioden 2012–2015 kallad Kehyskäsikirja – kuvaus vaalikauden kehyksen 2012–2015 laadinnasta ja ylläpidosta. Den finns även översatt till engelska. I handboken beskrivs hur ramnivån fastställs, de regler som tillämpas på ramen, de olika skedena i arbetet med att göra prisjusteringar i ramen och de index som använts samt principerna för strukturella justeringar i ramen. Metodbeskrivningen har publicerats på finansministeriets webbplats.

Alla justeringar av prisnivåer och strukturella justeringar som gjorts i ramnivån redovisas i de allmänna motiveringarna i budgetpropositionerna och i de årliga rambesluten. Man har strävat efter att utveckla rapporteringen och göra den klarare och mera detaljerad. Under den pågående valperioden har man försökt undvika att dela momenten i en del som omfattas av ramen och en del som hamnar utanför, vilket gör systemet genomskinligare. För att hålla budgeten inom ramnivån har man i stället för att dela moment i regel använt sig av klart redovisade strukturella justeringar av ramen.

Hur väl ramen för valperioden och de finanspolitiska målen beaktats redovisas genom årlig rapportering i statens bokslutsberättelse. Rapporteringen utvidgades i bokslutsberättelsen för 2010 på grundval av de synpunkter som Statens revisionsverk framförde i sin särskilda berättelse (B 21/2010 rd Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Effekterna av ramförfarandet i statsfinanserna som verktyg för hantering av finanspolitiken).

2. Förutsättningar för finansiering genom fonder

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Finansministeriet har gett de fondansvariga ministerierna en beredningsanvisning där ministerierna åläggs att behandla en eventuell överföring av fonderna till statsbudgeten eller, om detta inte anses möjligt, att ta med fondernas utgifter i ramen för statsfinanserna. (Kehysjärjestelmän kehittäminen /Finansministeriets publikationer 17/2011, 25.3.2011)

Ministeriernas svar i fråga om de olika fonderna redovisas nedan. Ministerierna har ännu i detta skede bedömt fonderna självständigt utifrån det egna förvaltningsområdets perspektiv.

I nästa skede blir det nödvändigt att utvärdera fonderna som helhet och ordnandet av verksamheten och finansieringen i fondform utifrån finanspolitiskt och statsfinansiellt perspektiv samt i ljuset av 87 § i grundlagen med beaktande av Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Granskning av finanspolitiken vid mitten av valperioden 2011–2014 (B 2/2013 rd).

Brandskyddsfonden

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Enligt finansministeriets åtgärdsbegäran har riksdagen förutsatt att regeringen separat för varje fond ska bedöma om de nödvändiga krav som avses i 87 § i grundlagen fortfarande föreligger för att organisera verksamheten och finansieringen i form av fonder utanför budgeten.

Enligt FM:s beredningsanvisning ska man i samband med denna bedömning överväga att eventuellt föra över fonderna till statsbudgeten eller, om detta inte anses möjligt, att ta med fondernas utgifter i ramen för statsfinanserna.

Enligt lagen om brandskyddsfonden (306/2003) ska det för brandförsäkrad fast och lös egendom i Finland årligen betalas en brandskyddsavgift. Syftet med avgiften är att främja

förebyggandet av eldsvådor samt räddningsverksamheten. Brandskyddsavgiften ska betalas av alla som bedriver försäkringsrörelse i Finland. Brandskyddsavgifterna intäktsförs till brandskyddsfonden utanför statsbudgeten.

För att lagens syfte ska nås kan allmänna understöd eller specialunderstöd ur brandskyddsfonden beviljas organisationer inom räddningsbranschen och andra motsvarande sammanslutningar inom ramen för fondens medel och den årliga dispositionsplanen. Specialunderstöd kan även beviljas kommuner, räddningsområden och avtalsbrandkårer. Ur brandskyddsfonden kan även andra beviljas specialunderstöd för produktion och anskaffning av läromedel, utveckling av informationsbehandling och anskaffning av apparatur, försöks-, start-, undersöknings- och utvecklingsverksamhet, upplysning och rådgivning, samt för standardisering.

Genom brandskyddsfondens styrelses representativitet och sakkunskap kan man säkerställa att understöden riktas till ändamål där de effektivast kan bidra till att förebygga bränder och begränsa deras följder.

Inrikesministeriets räddningsavdelning anser att det inte i grunderna för upprätthållandet av Brandskyddsfonden har skett sådana väsentliga förändringar som innebär att grunderna för fondens verksamhet har ändrats. Därför bör Brandskyddsfonden bevaras som en fond som står utanför budgeten och ramförfarandet. På så sätt upprätthålls även förhållandet mellan de avgifter som samlas in via brandförsäkringen och användningen av de medel som delas ut i enlighet med principen om kostnadskausalitet.

Statens Pensionsfond (VER)

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

När det gäller statens pensionsfond har det i den revisionsanmärkningsberättelse som ingick i statens bokslutsberättelse 2011 konstaterats att det enligt gällande grundlag sannolikt inte längre skulle vara möjligt att inrätta en sådan fond som statens pensionsfond och att man bör göra en ny bedömning av fondens roll och vid behov göra den klarare. Det här är den utvärderingen som avses i riksdagens ställningstagande RSk 50/2010 rd. Statens pensionsansvar kräver en beredskap som sträcker sig längre än över en berättelseperiod eller ramperiod, vilket särskilt bör beaktas när man bedömer fonderingen. Alternativen att föra över fonden till statsbudgeten eller att ta med utgifterna i ramen för statsfinanserna bedömdes inte separat i det skedet. Till statens pensionsfonds årliga utgifter hör en överföring till statsbudgeten samt fondens driftskostnader. Överföringen från pensionsfonden antecknas som en inkomst i statsbudgeten, och att ta med den i utgiftsramen kommer därför inte på fråga. Att ta med fondens driftsutgifter i den statsfinansiella ramen som en separat åtgärd kan inte anses ändamålsenligt. Frågan bör bedömas i samband med att pensionsfondens roll utvärderas och eventuellt görs klarare.

Statens säkerhetsfond

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I fråga om statens säkerhetsfond har finansministeriet i den utvärdering som avses i riksdagens ställningstagande RSk 50/210 rd konstaterat att säkerhetsfonden bör bevaras som en fond utanför budgeten och ramförfarandet. Säkerhetsfonden har för närvarande inga andra utgifter än de utgifter som härrör från fondens fullmäktiges sammanträden, utgifterna i samband med revisionen och olika avgifter till Palkeet. Utgifterna uppgår till drygt 30 000 euro per år. Fonden får sina inkomster delvis som förskottsutdelning eller inlösen av kapitallån från Företagsbanken Skop Abp och Egendomsförvaltningsbolaget Arsenal Ab, vilka är i likvidation.

Gårdsbrukets utvecklingsfond (MAKERA)

Jord och skogsbruksministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Gårdsbrukets utvecklingsfond (nedan Makera) inrättades 1898 som en lånefond för anskaffning av jord åt den obesuttna befolkningen. Fondens nuvarande uppgifter anges i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966).

Medel från Makera får användas för att förbättra gårdsbrukets struktur, främja landsbygdsnäringsarna, förbättra levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna på landsbygden samt främja utvecklandet av dessa åtgärder. Medel från fonden får användas för köp av fastigheter, och fonden får sälja sådana fastigheter eller sådan fast egendom som den redan besitter för ändamål som fondens medel är avsedda för. Ur fonden kan även lån med låg ränta, dvs. så kallade statslån, beviljas. I dag beviljas få nya lån, men utlåningen har inte upphört helt. Största delen av fondens medel utgörs av kapitalet från de lån som tidigare har beviljats samt inkomster från amorteringar av dessa lån och betalade låneräntor. Fondens medel används i dag i huvudsak till bidrag, borgensverksamhet och – i mindre omfattning – för finansiering av forskning.

I motiveringen till 87 § i grundlagen (RP 1/1998 rd) sägs följande om redan existerande fonder: ”De föreslagna bestämmelserna påverkar inte de nuvarande fondernas ställning utan de fortsätter sin verksamhet på samma sätt som hittills. Förutsättningarna enligt första meningen i paragrafen för inrättande av en fond måste emellertid vara uppfyllda när någon av de nuvarande fondernas tillgångar eller ändamål utökas väsentligt. För att sådana ändringar skall godkännas skall dessutom krävas minst 2/3 majoritet av de avgivna rösterna i enlighet med andra meningen i paragrafen.”

Med hänvisning till detta konstaterar jord och skogsbruksministeriet att det kan bli aktuellt med ändringar i en del av Makers nuvarande uppgifter. Som bäst behandlar EU en omläggning av såväl den gemensamma landsbygdspolitiken som strukturfonderna. Slutresultatet av reformerna är fortfarande obekant, och vilka stöd- och styrinstrument som kommer att vara tillgängliga under den nya finansieringsperioden är därför inte heller känt. I EU är målet en övergång från direkta stöd till finansieringsinstrument där de som

är delaktiga i den verksamhet som styrs deltar i finansieringen av åtgärderna. I och med reformen kan det bli aktuellt att förvalta nya system, som det är ändamålsenligt eller till och med nödvändigt att genomföra med hjälp av en fond i stället för anslag i statsbudgeten.

Möjligheterna att bevara Makera och ändamålsenligheten i detta har utretts av en arbetsgrupp som tillsattes av jord- och skogsbruksministeriet den 24 januari 2011 och vars mandatperiod löpte ut den 30 april 2012. De lösningar som arbetsgruppen lade fram utgick från alternativen att Makera bevaras med huvudsakligen oförändrade uppgifter, att fonden avskaffa eller att fondens verksamhet delvis ändras.

Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar likväl att behovet av Makera i fortsättningen på ett betydande sätt kommer att bero på hur finansieringen av strukturstödet till jordbruket ordnas i sin helhet och därför på kommande beslut om en omläggning av EU:s gemensamma jordbrukspolitik och utvecklingen av landsbygden. På basis av redogörelsen ovan anser jord- och skogsbruksministeriet att det blir möjligt att lämna en motive-rad framställning om Makers framtid och uppgifter och vad som är ändamålsenligast att finansiera ur statsbudgeten först när det finns en klarare och säkrare bild av åtgärderna under EU:s kommande finansieringsperiod.

Jord- och skogsbruksministeriet framhåller likväl att riksdagen även i dag har stor makt att styra Makers verksamhet på grund av att stöden som finansieras ur fonden baserar på en ytterst detaljerad lagstiftning. Dessutom har uppgifter om Makers verksamhet lämnats i samband med den årliga budgetpropositionen.

Stöd för att förbättra jordbrukets struktur behövs även i fortsättningen. För att stöda renhushållningen och skolterna är det fortfarande ändamålsenligt att använda statslån. Betydelsen av statlig borgen har vuxit under de senaste åren. Likaså är finansiering av forskning vid nuvarande objekt med medel ur Makera hela tiden aktuell. Dessutom måste Makers marktillgångar även framdeles förvaltas, och det är ändamålsenligt att fortsätta den verksamhet som gäller markanvändningen särskilt vid nyskiften, om än i mera begränsad omfattning än tidigare.

Interventionsfonden för jordbruket (MIRA)

Jord och skogsbruksministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Fondens namn är Interventionsfonden för jordbruket (MIRA). Till sin karaktär är den en fond ur vilken förpliktelser med grund i Europeiska unionens lagstiftning (interventionsköp, interventionslagring, livsmedelshjälp) finansieras tillfälligt. Staten ersätts för dessa utlägg i efterskott från Europeiska unionens medel. Interventionsfonden sköter således en uppgift som är bestående för staten. Enligt de förslag som man nu känner till om en reform av Europeiska unionens gemensamma jordbrukspolitik innehåller dessa inga förändringar i interventionsverksamheten. Ur Interventionsfonden kan inga andra utgifter finansieras enligt prövning än de som orsakas av åtgärder som nämns ovan. Den tillfälliga finansieringen måste i praktiken ordnas genom upplåning.

Interventionsfondens upplåningsbehov är i praktiken omöjligt att uppskatta på förhand inom det tidsschema som gäller för budget- eller tilläggsbudgetförfarandet. Inte heller verk-

tygen i budgetekonomin (nettobudgetering, budgetering på flera års sikt och förslags- eller reservationsanslag) kan användas vid skötseln av uppgiften. Huruvida lånestocken krymper beror på om kommissionen beslutar att öppna försäljningen för konkurrens. Upplåningsbehov kan aktualiseras med mycket korta intervaller, och eftersom verksamheten är organiserad som en fond kan ett lån tas upp snabbt, flexibelt och på förmånliga villkor.

I den utsträckning som Europeiska unionen inte ersätter utgifter som hör till Interventionsfondens verksamhet finansieras dessa utgifter med överföringar till fonden som ingår i statsbudgeten. Följaktligen omfattas användningen av fondens penningmedel till denna del av riksdagens budgetmakt. På basis av redogörelsen ovan anser jord- och skogsbruksministeriet att det i fråga om Interventionsfonden för jordbruket finns sådana grunder som avses i 87 § i grundlagen för att organisera verksamheten och finansieringen i form av en fond utanför budgeten.

Statens televisions- och radiofond

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Riksdagen har i sin skrivelse 50/2010 rd bland annat förutsatt att regeringen separat för varje fond bedömer om de nödvändiga grunder som avses i 87 § i grundlagen fortfarande finns. Nedan presenteras en sådan bedömning för statens televisions- och radiofond.

Enligt 87 § i grundlagen kan riksdagen genom lag bestämma att en statlig fond ska lämnas utanför statsbudgeten, om skötseln av någon bestående statlig uppgift nödvändigt kräver det. Enligt paragrafen krävs det för att ett lagförslag om inrättande av en fond utanför statsbudgeten eller om väsentlig utvidgning av en sådan fond eller dess ändamål ska godkännas med två tredjedelars majoritet. Dessa villkor måste tolkas synnerligen restriktivt (GrUB 10/1998 rd, s. 24/I).

Enligt 1 § i lagen om statens televisions- och radiofond (745/1998) har fonden till syfte att ordna finansieringen av Rundradion Ab:s verksamhet och förvaltningen av statens televisions- och radiofond samt att även i övrigt främja televisions- och radioverksamheten. För det syfte som anges i 1 § i lagen finns enligt 3 § statens televisions- och radiofond, som står utanför statsbudgeten och som förvaltas av Kommunikationsverket. I lagen om statens televisions- och radiofond finns bestämmelser om de medel som fonden samlar in, om användningen av medlen och om förvaltningen av fonden.

Ur Statens televisions- och radiofonds medel finansieras Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet, som är av central betydelse för att förverkliga yttrandefriheten, främja debatten och beslutsfattandet på nationell nivå samt för att upprätthålla den regionala och nationella kulturen. Ett erkännande av den allmännyttiga verksamhetens särställning ingår även i EU:s grundfördrag. Medlemsländernas offentliga rundradioverksamhet anses ha direkt anknytning till varje samhälles demokratiska, sociala och kulturella behov på samma sätt som till behovet att trygga en pluralistisk kommunikation.

Finansieringen av Rundradion Ab via en separat fond innebär att bolagets oavhängighet stärks och yttrandefriheten i Finland förverkligas. Fonden säkerställer dessutom att Rundradion Ab:s finansiering är långsiktig och kalkylerbar. Under de senaste åren har finansie-

ringen av den allmännyttiga verksamheten granskats bl.a. i parlamentariska arbetsgrupper (Niemeläs arbetsgrupp 2003–2004 och Lintiläs arbetsgrupp 2009). Arbetsgrupperna har i sina framställningar framhållit att det alltjämt är nödvändigt att organisera finansieringen via en fond.

Riksdagsgruppernas ordförande kom vid ett möte med bostads- och kommunikationsminister Krista Kiuru den 16 december 2011 överens om finansieringen av och innehållet i Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet samt om styrningen och övervakningen av bolaget. Statsrådet godkände på basis av överenskommelsen de centrala riktlinjerna och åtgärderna i reformen genom sitt principbeslut den 21 december 2011. Målen med reformen var följande:

- att skapa en finansierings- och förvaltningsmodell, som långsiktigt säkerställer att Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet utvecklas och är oberoende i sin nuvarande omfattning,
- att ordna finansieringen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet på ett hållbart sätt för att säkerställa utbudet av allmännyttigt innehåll och de ekonomiska förutsättningarna för att utveckla det,
- att värna Rundradion Ab:s oberoende produktion av innehåll.

Utgående från riktlinjerna ovan bereddes och behandlades regeringens förslag till en ny rundradioskatt (RP 28/2012 rd, FiUB 14/2012 rd, RSv 66/2012 rd) och till ändringar i Rundradion Ab:s allmännyttiga tjänster och finansieringen av dem (RP 29/2012 rd, KoUB 8/2012 rd, RSv 64/2012 rd). Lagen om rundradioskatt (484/2012), lagen om ändring av lagen om statens televisions- och radiofond (475/2012) och lagen om ändring av lagen om Rundradion Ab (474/2012) trädde i kraft den 1 januari 2013.

Genom reformen upphörde skyldigheten att betala TV-avgift vid utgången av år 2012. Vid ingången av 2013 började staten uppbära en ny rundradioskatt, som tas ut av allmänt skattskyldiga personer som fyllt 18 år och av samfund på basis av den beskattningsbara inkomsten. Hur skatten bestäms anges i 2 och 3 § i lagen om rundradioskatt.

Intäkterna från rundradioskatten inkomstförs under momentet skatt på förvärvs- och kapitalinkomster (rundradioskatt för personer) och under momentet samfundsskatt (rundradioskatt för samfund). I budgetpropositionen för 2013 har intäkterna från rundradioskatten för personer beräknats bli 475 miljoner euro för hela året (moment 11.01.01. Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster). Från rundradioskatten för samfund beräknas intäkterna bli 22 miljoner euro (moment 11.01.02. Samfundsskatt).

I statsbudgeten finns det i enlighet med 3 § i lagen om statens televisions- och radiofond ett anslag för överföring av medel till statens televisions- och radiofond (moment 31.40.60 Överföring till statens televisions- och radiofond). År 2013 har ett anslag på 500 miljoner euro beviljats enligt 3 § i lagen om statens televisions- och radiofond för att täcka Rundradion Ab:s kostnader för den allmännyttiga verksamheten. Vid ingången av år 2014 justeras anslaget i enlighet med ändringarna i kostnadsnivån.

Målet är att intäkterna från rundradioskatten och det belopp som betalas för att täcka Rundradion Ab:s kostnader för den allmännyttiga verksamheten åtminstone på längre sikt ska motsvara varandra. I överensstämmelse med det ovan beskrivna parlamentariskt för-

ankrade vägvalet behandlas överföringen till fonden i budgeten som en utgiftspost utanför budgetramen.

I enlighet med den parlamentariska viljan har statens televisions- och radiofonds roll vid finansieringen den allmännyttiga tjänsten bevarats. Med hjälp av fonden binds en bestämd kategori av intäkter (intäkterna av rundradioskatten som inkomstförs i statsbudgeten) till en bestämd kategori av utgifter (kostnaderna som Rundradion Ab har för att producera sina lagfästa allmännyttiga tjänster). Genom det ändrade sättet att samla in medel som beskrivits ovan blev fondens ändamål inte ändrat eller väsentligt utvidgat, vilket är ett av konstaterandena i grundlagsutskottets utlåtande 14/2012 rd. Dessutom har fonden även inom det nya systemet fortsättningsvis en viktig roll när det gäller att trygga Rundradion Ab:s oberoende. Förfarandet vid fastställandet av fondens dispositionsplan bidrar också till att öka insynen i användningen av de medel som anvisas för den allmännyttiga verksamheten.

Genom ändringen stärktes riksdagens faktiska möjligheter att genom sin lagstiftande makt inverka på hur fondens medel används. I lagen om statens televisions- och radiofond ingår sedan 1 januari 2013 en bestämmelse om det belopp som årligen ska överföras från budgetmedel till fonden och användas för genomförandet av fondens syfte, dvs. finansieringen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet. Riksdagens möjligheter att få information om de allmännyttiga tjänster som Rundradion Ab tillhandahåller ökade vid ingången av 2013 genom att förvaltningsrådet ålagdes att årligen lämna riksdagen en redogörelse för hur bolagets allmännyttiga verksamhet har genomförts. Riksdagen ska för kännedom även få del av det utlåtande som avges till statsrådet enligt 12 b § i lagen om Rundradion Ab.

Grundlagsutskottet konstaterade även i sitt utlåtande om RP 29/2012 att det med hänsyn till syftet att värna riksdagens budgetmakt som ligger till grund för 87 § i grundlagen (RP 1/1998 rd) också bör noteras att riksdagen på förslag fattar beslut om vilket belopp som ska styras över till fonden och som sedan förs över för att finansiera Rundradions verksamhet. Utskottet ansåg att förslaget till ändring av lagen om statens televisions- och radiofond inte var på så vis väsentligt med tanke på riksdagens budgetmakt att det behövde godkännas med kvalificerad majoritet enligt 87 § i grundlagen.

Det kan vidare konstateras att finansutskottet i sitt betänkande FiUB 14/2012 rd tog ställning till de parlamentariska riktlinjerna på följande sätt: ”Utskottet anser att de här riktlinjerna är en väsentlig och motiverad del av den finansiella lösningen även om öronmärkta särskilda skatter av den här typen i sig inte är en naturlig del av skattesystemet. Men det exceptionella förfarandet är acceptabelt i det här enskilda fallet på grund av Rundradions särskilda ställning. Public service bör finansieras med offentliga medel och den valda lösningen har visat sig vara det bästa alternativet. Det relevanta är att den råder bot på den långvariga ovissheten om Rundradions finansiering på ett öppet och hållbart sätt.”

Statens kärnavfallshanteringsfond

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statens kärnavfallshanteringsfond inrättades med stöd av kärnenergilagen (990/1987), som trädde i kraft 1988, och förordningen om statens kärnavfallshanteringsfond (162/1988), som utfärdades med stöd av lagen. Fonden utvidgades genom en ändring av kärnenergilagen (1131/2003) som trädde i kraft 2004. Statens kärnavfallshanteringsfond är sammansatt av tre särskilda förmögenheter, nämligen Reserveringsfonden, Kärnsäkerhetsforskningsfonden och Kärnavfallsforskningsfonden.

Statens kärnavfallshanteringsfonds funktion och verksamhetsprinciperna i anknytning till den definieras i kärnenergilagen (990/1987), i kärnenergiförordningen (161/1988) samt i statsrådets särskilda beslut (SRb om reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering 165/1988). Utöver de bestämmelser som nämns ovan finns det separata bestämmelser om de allmänna villkoren för lån som beviljas ur fonden (SRb om de allmänna villkoren för lån som ges av statens kärnavfallshanteringsfonds tillgångar 166/1988).

Reserveringsfonden har till uppgift att samla in, förvara och på ett säkert sätt placera de medel som samlas in till fonden av de avfallshanteringsskyldiga som avgifter för den framtida kärnavfallshanteringen. Fonden sörjer för att tillgångarna alltid finns tillgängliga och kan användas när kärnavfallshanteringsåtgärder är nödvändiga. Tillgångarna används för hantering av kärnavfall endast i det fall att den avfallshanteringsskyldiga inte själv uppfyller sin ombesörjningsskyldighet så som lagen föreskriver. Penningmedel återbetalas till de avfallshanteringsskyldiga efter hand som avfallshanteringen genomförs.

Kärnsäkerhetsforskningsfondens uppgifter anknyter till säkerställandet av sakkunskapen. Om det uppkommer omständigheter som är nya med tanke på en trygg drift av kärnanläggningarna och som det inte har varit möjligt att beakta tidigare, ska myndigheterna ha tillgång till tillräcklig och heltäckande kärnteknisk sakkunskap och annan beredskap, med vilken man vid behov och utan dröjsmål kan reda ut betydelsen av dessa omständigheter.

Även kärnavfallsforskningsfondens uppgifter sammanhänger med säkerställandet av sakkunskapen. Fonden ska sörja för att myndigheterna har tillgång till tillräcklig och heltäckande kärnteknisk sakkunskap och annan kompetens som behövs vid jämförelser av olika sätt att hantera kärnavfall och olika metoder som används.

Penningmedel som samlats in till Reserveringsfonden, Kärnsäkerhetsforskningsfonden och Kärnavfallsforskningsfonden får användas endast för ändamål som anges för dessa medel i bestämmelserna i kärnavfallslagen.

Till Reserveringsfonden hör de medel som de avfallshanteringsskyldiga betalar till fonden i form av avgifter för kärnavfallshantering samt de medel som flyter in av fondens verksamhet med anknytning till dessa medel. Fondens vinst, som härrör från fondens placeringsverksamhet och ränteavkastningen från utlåningsverksamheten, läggs till de avfallshanteringsskyldigas fondandelar.

En avfallshanteringsskyldig har med stöd av kärnenergilagen rätt att mot säkerheter ur reserveringsfonden låna upp till 75 % av sin fondandel. Staten har rätt att låna de tillgångar i reserveringsfonden som inte har lånats ut till de avfallshanteringsskyldiga eller

deras aktieägare. Låneräntorna är lika för alla. I det fall att staten inte utnyttjar sin rätt till lån ska fonden placera andelen i fråga på ett säkert sätt.

Till Kärnsäkerhetsforskningsfonden samlas medel årligen in av kärnkraftsbolagen på grundval av den termiska effekten i deras anläggningar. Kärnsäkerhetsforskningsfondens medel används till forskningsprojekt på vetenskapligt högstående nivå i anslutning till säkerheten vid kärnanläggningarna.

Avgifterna till Kärnavfallsforskningsfonden tas årligen ut hos de avgiftshanteringsskyldiga på basis av ansvarsbelopp som fastställs enligt 43 § i kärnenergilagen. Kärnavfallsforskningsfondens medel används till sådana forskningsprojekt på vetenskapligt högstående nivå som ansluter sig till kärnavfallshanteringen.

Förvaltningskostnaderna för Statens kärnavfallshanteringsfond fördelas mellan de tre ingående fonderna. Medlen för att sköta förvaltningskostnaderna samlas in från de avfallshanteringsskyldiga.

Principen för kärnavfallshanteringen är att de avfallshanteringsskyldiga ombesörjer samtliga kärnavfallshanteringsåtgärder och också gör vederbörliga förberedelser för åtgärderna samt svarar för kostnaderna för dem (9 § i kärnenergilagen). Reserveringsskyldigheten ska uppfyllas på det sätt som det förskrivs om reserveringsåtgärder i kärnenergilagen.

Genomförandepanerna för kärnavfallshanteringen sträcker över kärnanläggningarnas kalkylerade drifttid. Kärnkraftverkens livslängd beräknas vara 60 år. Kärnavfallsanläggningarna kommer enligt gällande planer för anläggningarna att vara nedlagda och stängda före utgången av 2120.

Vid den årliga genomgången av beredskapen utvärderas planerna och åtgärderna inom kärnavfallshanteringen utifrån läget under respektive år. I det fall att man hade stängt de anläggningar som för närvarande är i drift år 2012 skulle kärnavfallshanteringen för dessa vara slutförd 2050.

Statens kärnavfallshanteringsfond är en central aktör när det gäller att upprätthålla den finansiella beredskapen för kärnavfallshantering och säkerställa sakkunskapen i kärnenergibranschen. Reserveringsfondens tillgångar ska säkerställa att avfallshanteringsåtgärder som gäller befintligt kärnavfall och som ännu inte har utförts blir utförda. Forskningsfondernas tillgångar åter är avsedda att användas till forskning på högstående nivå som ger myndigheterna tillgång till kärnteknisk sakkunskap. Medlen samlas in från de avfallshanteringsskyldiga och kärnkraftsbolagen.

Enligt 87 § i grundlagen kan en statlig fond lämnas utanför statsbudgeten, om skötseln av någon bestående statlig uppgift nödvändigt kräver det. När det gäller Statens kärnavfallshanteringsfond finns det enligt arbets- och näringsministeriets uppfattning på grundval av det som ovan sagts fortfarande sådana nödvändiga grunder som avses i 87 § i grundlagen.

Försörjningsberedskapsfonden

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har arbets- och näringsministeriet framhållit följande:

Statens säkerhetsupplagring genomfördes fram till 1986 inom ramen för budgetekonomin i handels- och industriministeriet. Då innehöll statsbudgeten anslag för affärstransaktioner och statsrådets allmänna sammanträde fattade besluten om enskilda köp. I praktiken visade det sig vara ett otympligt och oändamålsenligt tillvägagångssätt och därefter gick man in för en fond utanför budgetekonomin med ett eget beslutssystem för enskilda affärstransaktioner.

År 2012 uppgick Försörjningsberedskapsfondens kostnader enligt preliminära uppgifter till cirka 250 miljoner euro och omsättningen till cirka 400 miljoner euro. Av dessa summor stod mindre än 10 procent för annat än säkerhetsupplagring. Därför är säkerhetsupplagringen ett relevant objekt för en granskning av Försörjningsberedskapsfonden när man utreder huruvida fonden ska inlemmas i budgetekonomin.

I Försörjningsberedskapscentralens (FBC) olika säkerhetsupplag lagras omkring tre och en halv miljon ton olja. Säkerhetsupplagens volym fastställs genom statsrådets beslut med cirka fem års mellanrum. Oljevolymer i lager utgår från OECD:s och EU:s minimikrav på upplagring. Vilken kvalitet det är fråga om bestäms på grundval av förbrukningens struktur samt miljörelaterade och tekniska normer. Enligt lagen ska företagsekonomiska principer i tillämpliga delar iakttas vid säkerhetsupplagringen. För oljans del innebär detta att prisnivån bestäms utifrån internationella noteringar. FBC bestämmer tidpunkterna för upphandling och försäljning samt de olika kvaliteternas inbördes volym. Ett lyckat val av tidpunkt för upphandling och försäljning får stor inverkan på verksamhetens resultat.

FBC har lyckats bra med tidpunkterna för affärstransaktionerna, hanteringen av kostnaderna för lagren och kvalitetskontrollen. Det har inte förekommit några försämringsförluster, och kvalitetsväxlingarna till följd av miljönormerna har kunnat genomföras utan extra insatser från statens sida. Resultatet är inte endast en följd av professionell verksamhet, utan även av raska beslut enligt situationens krav.

Ett absolut villkor för att tidpunkten för affärstransaktioner ska lyckas är förmågan att reagera så fort situationen så kräver. Det förutsätter att man i handeln med olja har låg tröskel för beslutsfattandet och solid likviditet. En ytterligare förutsättning för att transaktionerna ska lyckas är att det inte föreligger något yttre tvång, såsom fara för att produkter far illa eller en tidsgräns med anledning av budgeteringsprocessen.

Under den tid Försörjningsberedskapsfonden har funnits till har det intäktsförts 158 miljoner euro till statens budgetekonomi från fonden, främst till följd av att målsättningarna för försörjningsberedskapen har sänkts. Dessutom har fonden gjort investeringar som förbättrar försörjningsberedskapen upp till ett värde av cirka 300 miljoner euro (förvärv av aktieposter i Gasum och Fingrid, förvärv av säkerhetslager av Statens spannmålsförråd). Fondens tillgångar har också använts i hastigt påkomna situationer, såsom vid anskaffningen av pandemivaccin 2009. När det inte fanns anslag i statsbudgeten för denna anskaffning och det var nödvändigt att reagera snabbt, finansierades köpet på 37 miljoner

euro ur försörjningsberedskapsfonden efter att användningsområdet för tillgångarna tillfälligt hade breddats.

Arbets- och näringsministeriet har konstaterat att fonden tidvis har haft stor likviditet i förhållande till dess normala funktioner. Denna omständighet accentueras i dagsläget när FBC genomför massiva operationer i syfte att genom byteshandel hålla oljeproduktionens kvalitet oförändrad. Den goda likviditeten är snarast en följd av lyckade drag i bytesaffärerna med olja. Merparten av vinsten är bunden till lagrets värdestegring, eftersom det i stället för allt som sålts kommer in ny vara som uppfyller miljönormerna. Den totala mängden förblir oförändrad på den målnivå som statsrådet har fastställt. Enligt prognosen kommer kassaflödet för den ordinarie verksamheten 2013 att röra sig nära nollstrecket. Det finns också några större investeringar av engångskaraktär i planerna, där statsrådets riktlinjer beaktas i beslutsfattningen.

Med tanke på den operativa verksamheten i handeln med olja kan 40 miljoner euro anses vara en trygg nivå för kassamedlen. Den gör det dock inte möjligt att reagera på överraskande problem i försörjningsberedskapen eller att exempelvis göra placeringar i aktier när det med avseende på försörjningsberedskapen anses nödvändigt. Ett exempel på situationer som har krävt snabba reaktioner är den nämnda anskaffningen av pandemivaccin 2009. Arbets- och näringsministeriet har framhållit att det viktigt att fonden fortsatt har god likviditet med tanke på affärstransaktioner och överraskande situationer.

Frågor i anknytning till fondens likviditet utreds i samtal mellan ministeriet och FBC. Detta har också skrivits in i resultatavtalet för 2013. Målen för försörjningsberedskapen ses över 2013. Sänks målnivån för försörjningsberedskapen till någon del kan motsvarande andel intäktsföras i statsbudgeten. Så har det skett tidigare i en motsvarande situation.

Arbets- och näringsministeriet föreslår att försörjningsberedskapsfondens verksamhet ska fortgå i form av en fond utanför budgeten. I resultatavtalet med FBC har man enats om att centralens fasta kostnader inte får överskrida avkastningen av försörjningsberedskapsavgiften som tas ut på energiprodukter. Avkastningen av försörjningsberedskapsavgiften är till sitt reella värde, jämfört med priset på olja, ungefär en fjärdedel av vad den var när den nuvarande fondmodellen inrättades.

Tidpunkten för affärstransaktioner med olja kommer att vara mycket viktig också framöver. Vill man att verksamheten både ska trygga försörjningsberedskapen och vara lönsam, kräver det ett smidigt beslutsfattande och en solid likviditet. Uppfylls villkoren inte, kan resultatet också bli förlustbringande. När det handlar om tillgångar av Försörjningsberedskapsfondens mått kan en förlust få stor ekonomisk betydelse.

Om man vill överföra de fonder som nu står utanför budgeten till budgetekonomin, bör de obestriddigen goda sidorna i den nuvarande Försörjningsberedskapsfonden kvarhållas. Det är den bästa lösningen med tanke på både Finlands försörjningsberedskap och statsfinanserna.

Statsgarantifonden

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har arbets- och näringsministeriet framhållit följande:

Arbets- och näringsministeriets svar utgår i huvudsak från motsvarande utredning 2012, eftersom grunderna inte har ändrats sedan dess.

Statsgarantifondens inrättande och medel

Lagen om statsgarantifonden (444/1998), nedan fondlagen, samt förordningen om statsgarantifonden (957/1998) styr Statsgarantifondens verksamhet. Innan specialfinansieringsreformen trädde i kraft 1999 verkade Statsgarantifonden i anslutning till Statsgaranticentralen. Vid reformen överfördes fonden till arbets- och näringsministeriet (tidigare handels- och industriministeriet).

Enligt 2 § i fondlagen är syftet med fonden att trygga att de förbindelser som avses i 4 § och som ges av det bolag som avses i lagen om statens specialfinansieringsbolag (443/1998) uppfylls. Fonden svarar för statliga exportgarantier (422/2001), statsgarantier för fartygsanskaffningar (573/1972), garantier för investeringar som främjar miljövård samt statsgarantier för tryggnad av basråvaruförsörjningen (651/1985). Staten svarar direkt för nämnda garantier och borgen, beviljade av Finnvera Abp.

Ovan nämnda ansvarsförbindelser täcks i första hand med medel ur specialfinansieringsbolaget Finnvera Abp:s fond för exportgaranti- och specialborgensverksamhet. I denna bolagsinterna fond för exportgaranti- och specialborgensverksamhet uppgick tillgångarna den 31 december 2012 till cirka 296 miljoner euro. Om bolagets tillgångar i fonden inte räcker till för att uppfylla de förbindelser som staten ansvarar för, betalas ersättning ur tillgångarna i Statsgarantifonden.

Med medel ur fonden sköts enligt 2 § i fondlagen också de ansvarsförbindelser som avses i 11 § och som har getts av Statsgaranticentralen och av exportgarantianstalten och Statsgarantianstalten som föregick centralen. Av 11 § i den lagen framgår det att staten ansvarar för dessa förbindelser i första hand med tillgångar ur Statsgarantifonden.

När Statsgarantifonden flyttade över till arbets- och näringsministeriet den 1 januari 1999 överfördes tillgångarna till fonden från Statsgaranticentralen. Därefter har tillgångarna utökats med garantiavgifter och sådana garantiavgifter och fordringar som ska återkrävas och som hänför sig till ansvarsförbindelser som avses i 11 § samt reducerats med kapitalåterbäringarnas belopp.

Fonden får sina medel från ett anslag som ska anvisas i statsbudgeten för att eventuellt överföras till fonden, från medel som specialfinansieringsbolaget överför till fonden och från de avgifter som ska betalas för fondlån samt från de garantiavgifter och fordringar som ska återkrävas vilka hänför sig till de ansvarsförbindelser som avses i 11 §. Den största enskilda posten bland fordringar som ska återkrävas har varit en tidigare lagd återbäring av en fordring på före detta Sovjetunionens skuld. Fonden ingår i statens centralbokföring och tillgångarna förvaltas på ett samlingskonto. Statsgarantifonden hade tillgångar för omkring 737 miljoner euro vid utgången av 2012.

I 7 § i fondlagen sägs att beloppet av de medel som finns på fondens samlingskonto i statens centralbokföring ska hållas tillräckligt stort för att fondavgifter och fondlån ska kunna betalas. Fondens direktion och generalsekreterare ska övervaka att fondens disponibla medel är tillräckligt stora i förhållande till de förbindelser som ges av specialfinansieringsbolaget. Om fondens medel inte räcker till för att täcka utgifterna, överförs det återstående beloppet till fonden ur statens årsbudget eller med anslag som tas in i en tilläggsbudget.

Statsgarantifonden har ingen egen kassaförvaltning, men för fonden fastställs en budget och ett bokslut. Statsrådet fastställer statsgarantifondens bokslut, och arbets- och näringsministeriet fondens årliga budget efter att statsrådets finanspolitiska utskott har behandlat förslaget. Statsgarantifondens verksamhet beskrivs i statens bokslutsberättelse och i avsnittet om arbets- och näringsministeriet.

Fondens uppgifter och ansvar

Fonden sköter en bestående statlig uppgift. Den har en direktion och en generalsekreterare. Medlemmar i direktionen är förutom en företrädare för arbets- och näringsministeriet personer som finansministeriet och statskontoret utsett som sina företrädare. Dessutom deltar företrädare för specialfinansieringsbolaget Finnvera Abp i direktionens sammanträden.

Så som det framgår av redogörelsen ovan fungerar Statsgarantifonden som en buffert i statens specialfinansieringsverksamhet. Enligt 5 § i fondlagen får fondens tillgångar användas för att täcka förluster i Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialborgensverksamhet i det fall att Finnvera Abp:s balansräkning visar att de medel som flutit in från exportgaranti- och specialborgensverksamheten är använda. För det fall att sådana fondavgifter har överförts till Finnvera Abp för att täcka förluster ska bolaget från ett resultat som uppvisar ett överskott återbetala de fondavgifter det erhållit i fondåterbäringar. Statsgarantifondens direktion fattar besluten om fondavgifterna. Besluten om fondåterbäringarna och deras belopp fattas av bolagsstämman på framställning av statsgarantifondens direktion.

Fonden kan vid behov också bevilja Finnvera Abp ett fondlån. Det är fondens direktion som beslutar om beviljandet och om lånevillkoren.

Sedan Statsgarantifonden inledde sin verksamhet har ansvaret för statens exportgaranti- och specialborgensverksamhet ökat från i runt tal 4,0 miljarder euro till ungefär 11,1 miljarder euro i slutet av 2012. Ansvaret växte radikalt under 2008 till följd av den kris som tog sin början på finansmarknaden och inom ekonomin. Innan dess hade totalansvaret rört sig mellan 3,3 och 4,7 miljarder euro. Även ansvarsstockens struktur har förändrats så att en allt större del av ansvarsförbindelserna utgörs av alltjämt gällande förbindelser, vilket betyder att andelen exportgarantier som erbjuds är relativt liten. Också volymen och beloppet på enskilda, stora exportgarantier har ökat de senaste åren.

Merparten av ansvarsförbindelserna utgörs av garantier för export av kapitalvaror. Finlands export är uppbyggd så att förbindelserna för de största enskilda exportgarantierna kan vara synnerligen stora i proportion till exportgarantierna sammanlagt där de tjugo största ansvarsförbindelserna står för drygt 90 %. Finnveras exportgarantier behövs i synnerhet i större projekt för att sprida riskerna samt som garanti för sådan handel där risken för landet eller köparen är hög.

Finnvera bedömer den totala kreditrisken i garantiverksamheten med motsvarande metoder som bankerna. Bedömningen utgår från antaganden om sannolikheten för allvarliga störningar samt om det kalkylerade belopp som ska återindrivas i händelse av förlust. Sannolikheten för förlust uppskattas genom att alla risker (dvs. utländska köpare eller banker och länder som finansierar dem) klassificeras. Klassificeringen jämförs med internationella kreditvärderingsinstituts erfarenheter i fråga om sannolikheten för betalningsstörningar. Även bedömningen av beloppet som behöver återindrivas utgår från kreditvärderingsinstituts uppgifter om hur återindrivningen i genomsnitt har lyckats. På grundval av en bedömning utifrån dessa antaganden är risken i samband med exportgarantiverksamheten 0,9 miljarder euro.

Finnveras exportgarantiverksamhet är för närvarande tryggad såväl genom de kapitalbuffertar för exportgaranti- och specialborgensverksamheten som ingår i bolagets egen balansräkning som genom Statsgarantifondens tillgångar vilka sammanlagt uppgår till cirka 1,0 miljard euro.

Det är viktigt för Finnveras verksamhet att bolaget har tillräckliga buffertar i förhållande till ansvarsförbindelserna. Så som Finlands näringsliv är uppbyggt kan enskilda garantibeslut och eventuella ersättningar stiga till hundratals miljoner euro. Dessutom kan dessa ersättningar förfalla till betalning inom mindre än två veckor. Därför bör bolaget i förekommande fall snabbt ha tillgång till ett fungerande buffertsystem mot eventuella ersättningar.

Statsgarantifondens ställning i förhållande till 87 § i grundlagen

Enligt 87 § i grundlagen kan genom lag bestämmas att en statlig fond ska lämnas utanför statsbudgeten, om skötseln av någon bestående statlig uppgift nödvändigtvis kräver det. I grundlagsutskottets betänkande (GrUU 10/1998 rd) sägs att "[U]tskottet finner det viktigt att riksdagen i budgetpropositionen får alla väsentliga uppgifter om fondekonomin utveckling och verksamhet och att i förekommande fall åtgärder vidtas i enlighet med propositionen för att garantera riksdagens beslutanderätt gällande fondernas verksamhet."

Utgångspunkten vid inrättandet av Statsgarantifonden var att det för att täcka statens ovan nämnda förbindelser behövs omfattande tillgångar i en särskild, genom lag bestämd statsgarantifond. De statliga exportgarantierna, statsgarantierna för fartygsanskaffningar samt andra garantier som omfattas av fondens verksamhet är till storleken flera miljarder euro. På motsvarande sätt bör det finnas tillgångar som intäktsförts till systemet från verksamheten och som i form av en fond kan utnyttjas för att täcka garantiförluster som exportgarantier och specialfinansieringsgarantier medfört.

Statsgarantifonden säkerställer att förbindelser som avses i 4 § i lagen om statens specialfinansieringsbolag (443/1998) uppfylls. Statens ansvar för garanti och borgen som Finnvera Abp beslutat om i enskilda fall, exempelvis i projekt som gäller cellulosaindustrin eller fartygsanskaffningar, kan vara av storleken hundratals miljoner euro. Därför kan enskilda ersättningar på basis av garantin stiga till flera hundra miljoner euro.

Med beaktande av verksamhetens omfattning och statens ansvar är det förnuftigt att organisera verksamheten i form av en fond. Statsgarantifonden fungerar som en s.k. buffertfond. Statsgarantifondens tillgångar förvaltas på statens samlingskonto och fondens räntor

intäktsförs till staten. Fondarrangemanget säkerställer att tillgångarna vid behov kan lös-göras snabbt för ersättningar i anknytning till statens exportgaranti- och specialborgens- verksamhet som kan ha en betalningstid på mindre än två veckor.

Statsgarantifonden ansvarar för närvarande för en ansvarsstock på sammanlagt cirka 11,1 miljarder euro, medan verksamhetsrisken uppgår till 0,9 miljarder euro. På motsva- rande sätt finns det i detta nu tillgångar för ungefär 737 miljoner euro i Statsgarantifon- den och i Finnveras fond för exportgaranti- och specialborgensverksamhet för ungefär 296 miljoner euro, sammanlagt således runt en miljard euro.

Regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering har som mål att utöka Finnveras möjligheter till risktagning vid finansieringen av export. Målet är att Finnvera ska kunna ta större risker än i dagsläget när det gäller särskilt viktiga kommersiella pro- jekt. Lagen om ändring av lagen om statliga exportgarantier (793/2012) trädde i kraft den 1 januari 2013. I samband med lagändringen utvidgades specialfinansieringsbolagets spe- cialrisktagning i linje med regeringsprogrammet. Följaktligen behövs det också framdeles en tillräcklig kapitalbuffert för den växande stocken av exportgarantier och för portföljris- kerna samt för att möjliggöra en internationellt konkurrenskraftig exportgarantiverksamhet.

Enligt arbets- och näringsministeriets bedömning är fondarrangemanget fortfarande det mest ändamålsenliga sättet att säkra ansvarsförbindelserna som statens exportgaranti- och specialborgensverksamhet medför. Med beaktande av exportgaranti- och specialbor- gensverksamhetens volym och ansvarsförbindelsernas storlek är den s.k. buffertmodellen i praktiken den bästa modellen för att säkerställa statens åtaganden. För att Finnvera Abp ska kunna fungera som ett internationellt konkurrenskraftigt exportgarantiinstitut bör bolaget ha tillräckliga kapitalbuffertar i ett läge, där ansvarsstocken växer samtidigt som portföljens risker ökar till följd av att den globala ekonomin försvagas. Därför föreligger det enligt arbets- och näringsministeriet också i fortsättningen sådana grunder för Stats- garantifondens verksamhet som avses i 87 § i grundlagen.

Statens bostadsfond

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har miljöministeriet framhållit följande:

På de grunder som framförs nedan anser miljöministeriet att det fortfarande föreligger sådana nödvändiga grunder som föreskrivs i 87 § i grundlagen för att Statens bostads- fond ska lämnas utanför statsbudgeten. Miljöministeriet anser att det inte är motiverat att inlemma Statens bostadsfond i statsbudgeten eller att ta in fondens utgifter i ramarna för statsfinanserna.

Statens bostadsfond, nedan bostadsfonden, som står utanför statsbudgeten och lyder under miljöministeriet har inrättats genom lagen om statens bostadsfond (1144/1989) för att finansiering av åtgärder i syfte att utveckla bostadsförhållandena. Genom bostadsfon- den stödjer staten finansieringen av social bostadsproduktion med hjälp av olika stödå- tgärder. Genom att stödja social bostadsproduktion vill staten främja vars och ens rätt till bostad och möjligheter att själv ordna sitt boende så som det förutsätts i 19 § i grundlagen.

För närvarande betalar bostadsfonden ut räntestöd i anknytning till räntestödslån och ansvarar för borgensförbindelserna dessa lån är förknippade med samt för borgensförbindelser som hänför sig till boendet i ägarbostäder. Bostadsfonden betalar också ut olika bidrag. De senaste årens viktigaste stödbjekt är boendelösningar för olika grupper med särskilda behov. Under de senaste åren har bostadsfonden också finansierat stimulansåtgärder för att trygga sysselsättningen inom byggsektorn.

Bostadsfonden får sina tillgångar i huvudsak från amorteringar och räntor på tidigare beviljade aravalån. Bostadsfondens kassatillgångar placeras som en del av statskassan. I samband med budgetbehandlingen fastställer riksdagen för vart år fullmakter för hur fondens tillgångar får användas. Statsrådet fastställer den årliga dispositionsplanen för fullmakten att bevilja och godkänna lån som beviljas av eller understöds med bostadsfondens medel.

Bostadsfondens uppgifter är bestående uppgifter för staten. Det föreligger sådana nödvändiga grunder som föreskrivs i 87 § i grundlagen för att bostadsfondens verksamhet ska kvarstå utanför statsbudgeten. Konjunkturerna för bostadsbyggandet fluktuerar emellanåt kraftigt, vilket gör det betydligt svårare att förutse utgiftsposterna för stöden till byggverksamheten från bostadsfonden, framför allt på längre sikt. Detta förutsätter sådan smidighet i användningen av medel till stöd för social bostadsproduktion som fondmodellen medger. Det är motiverat och nödvändigt att hålla kvar möjligheten till snabba åtgärder. Förutom räntestödslångivningen som används i dag är aravalagstiftningen som gäller social bostadsproduktion fortfarande i kraft, även om nya aravalån inte beviljas. En fond är ett effektivare och smidigare sätt att trygga och främja social bostadsproduktion i olika situationer på marknaden, också när det råder lågkonjunktur och det uppstår turbulens på finansmarknaden, än inom ramen för statens ramar och budgetekonomi.

Det är betecknande att investeringarna i bostadsbyggande i olika konjunkturlägen varierar relativt mycket vilket ger stora effekter på den allmänna ekonomiska utvecklingen och sysselsättningen. Med hjälp av bostadsfonden är det möjligt att smidigt jämna ut fluktuationerna i det konjunkturlägnings bostadsbyggandet. Fondstrukturen har fungerat bra såväl under 1990-talets depression som också under den senaste krisen på finansmarknaden. På 1990-talet gjorde fondstrukturen genom värdepapperisering av aravalånen det möjligt med medelanskaffning för bostadsproduktion utanför statens upplåning. Under den ekonomiska recessionen 2009 och 2010 genomfördes stimulansåtgärderna för bostadsbyggandet i syfte att säkerställa sysselsättningen bland annat inom byggsektorn i huvudsak via bostadsfonden. Det gick alltså inte endast att direkt påverka bostadsbyggandet och bostadsmarknaden med bostadsfondens stödåtgärder, utan även den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen i näringslivet.

Förändringarna på finansmarknaden påverkar bostadsmarknaden. Det är med beaktande av särdragen i bostadsbyggandets verksamhetsmiljö befogat att kvarhålla bostadsfonden i sin nuvarande form som en fond. Ett sådant särdrag är också det faktum att den i dagsläget största finansiären av social bostadsproduktion är Kommunfinans Abp. Regleringen av kreditinstituten börjar stramas åt och det kan få konsekvenser också för finansieringen via Kommunfinans Abp och dess kostnader. Om finansieringen blir väsentligt dyrare eller det blir svårare att få finansiering, kan det också vara befogat att använda bostadsfondens lånefinansiering direkt.

Sedan 2005 har det överförts sammanlagt 955 miljoner euro från bostadsfonden till statsbudgeten. Då överföringarnas belopp har överskridit bostadsfondens årliga överskott har fondens tillgångar minskat och på det sättet så småningom till den delen överförts till budgetekonomin. Eftersom fondens tillgångar består av fordringar på utestående aravalån (8,1 miljarder euro vid utgången av 2011 och det årliga kassaflödet med avkortningar och räntor kring 600–700 miljoner euro) och fonden inte har väsentliga likvida medel (32 miljoner euro vid utgången av 2011) skulle inlemmande av bostadsfonden i budgetekonomin inte medföra extra inkomster eller inbesparingar i statsekonomin. Bostadsfondens förbindelser och utgifter är i huvudsak räntestöd periodiserade över en längre tid som varierar enligt räntenivån samt bidrag i anknytning till investeringar i bostadsbyggandet. Till den delen bringar det inget mervärde att ta in räntestödsutgifterna i budgetekonomin.

Riksdagens möjligheter att påverka har tryggats i och med att den i samband med budgetbehandlingen beslutar om de huvudsakliga riktlinjerna för och volymerna i bostadsfondens verksamhet. Den nuvarande fondmodellen är ett transparent verktyg för stöd till bostadsfinansiering. I budgetpropositionen och i statens bokslut lämnas de viktigaste uppgifterna till riksdagen om hur fondekonomin har utvecklats. Bostadsfondens årliga bokslut beskriver exakt det faktiska subventionsbelopp som genom lån, räntestöd och bidrag har beviljats för produktionsstöd. Transparens och öppenhet i uppföljningen av bidragen underlättar det för staten att verka på känsliga marknader och gör det möjligt att dimensionera bidragen rätt samt att sköta det uppdrag staten åläggs i grundlagen om att främja vars och ens möjligheter till boende. Understöd till bostadsproduktionen genom budgetekonomin ger inte större genomskinlighet än i dag. En mera bunden behandling i samband med ramarna kunde leda till att utgiftsnivån binds på ett oändamålsenligt sätt med tanke på de tvära kasten i den sociala bostadsproduktionen.

I stödet för finansiering av social bostadsproduktion bör i alla händelser beaktas att en långsiktig bostadspolitik ger de bästa resultaten. Med hjälp av bostadsfonden har det byggts upp ett hållbart tillvägagångssätt i stödjandet av bostadsfinansieringen. I gällande regeringsprogram sägs det att Statens bostadsfond ska kvarstå som en fond utanför statsbudgeten och att dess finansiella ställning fortsatt ska vara stark.

En internationell utvärdering från 2002 av det finländska systemet för bostadsfinansiering konstaterade att en fond utanför budgeten är ett utmärkt verktyg som för med sig sådan långsiktighet som behövs för att fullfölja bostadspolitiken. Utvärderingen rekommenderade att fondens nuvarande struktur och medelsanskaffning ska kvarstå också framdeles.

Oljeskyddsfonden

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har miljöministeriet framhållit följande:

Miljöministeriet anser det alltjämt motiverat att organisera systemet för ersättningar i samband med oljeskador och upprätthållandet av bekämpningsberedskapen samt den sekundära finansieringen för sanering av oljeförorenade objekt i form av en fond. Det är av nedan anförda skäl inte befogat att inlemma Oljeskyddsfonden som helhet i statsbudgeten eller att ta in utgifterna i ramarna för statsekonomin.

Oljeskyddsfonden får medel till sin verksamhet från oljeskyddsavgifter som tas ut av importörer och transitörer. Avkastningen från avgifterna används till kostnader för skador som orsakats av oljeprodukter, för skadebekämpning och för att upprätthålla oljebekämpningsberedskapen. Det är fråga om skador och skaderisker som är förknippade med en bestämd näringsgren. Fonden tillämpar i vid bemärkelse principen om att den som orsakar skadan betalar.

Det är möjligt att få ersättning från Oljeskyddsfonden vid oljeolyckor där ansvars- och ersättningsfrågorna är oklara eller man inte vet vem som orsakat skadan (funktioner av försäkringskaraktär). Efter prövning kan staten ersättas ur fondens medel för kostnader för bekämpningsberedskap för oljeskador orsakade av fartyg. Statens investerings- och upphandlingsutgifter ingår i budgeten och också ersättningarna från fonden intäktsoförs till budgeten.

Fördelarna med en oljeskyddsfond jämfört med budgetekonomin är att en fond är självständig i sin verksamhet och kan använda tillgångarna flexibelt. I fondmodellen är det dessutom möjligt att binda vissa utgifter och inkomster till varandra. I statsbudgeten är skatter och avgifter allmänna inkomstposter och öronmärkning står inte i samklang med statens budgetprinciper.

Ersättningarna som Oljeskyddsfonden betalar ut kan variera mycket kraftigt från år till år, särskilt i samband med investeringar som ersätts, och i en sådan situation är fondmodellen smidig. Bestämda gränser för fondens kapital garanterar att det inte samlas stora kapitaltillgångar i fonden.

Oljeskyddsfonden fungerar dessutom som ett sekundärt system för att finansiera saneringen av oljeskadade objekt när det inte finns någon ansvarig. Det finns inte någon annan motsvarande finansieringsmekanism och ett flertal små privatägda objekt har iståndsatts som fondens projekt. Det kan överföras medel till fonden för dessa utgifter från statsbudgetens moment 35.10.60 för inlutna oljeavfallsavgifter.

Oljeskyddsfonden har inte någon större finanspolitisk betydelse, särskilt inte när oljeskyddsavgiften inflyter i normal omfattning. Ersättningarna som betalas ut från fonden uppgår årligen till cirka 8–10 miljoner euro. Oljeskyddsavgiften som indrivs är tredubbel under åren 2010–2015 och därför kommer fondens ersättningar att vara på en klart högre nivå ungefär fram till 2019.

Det kommunala räddningsväsendet är Oljeskyddsfondens viktigaste enskilda kund som har rätt till ersättningar utifrån en fastställd bekämpningsplan. Tidpunkten för oljebekämpningsanskaffningar och därmed för utbetalning av fondens ersättningar beror på den kommunala ekonomin, eftersom fonden först i efterhand betalar ut ersättningarna till räddningsverken.

Särskilt ersättningarna till staten från Oljeskyddsfonden har redan nu en koppling till ramarna för statsfinanserna. Efter prövning kan statens utgifter och investeringar för oljebekämpning ersättas ur fonden. Å andra sidan kan det till fonden överföras medel för ersättande av kostnader för sanering av oljeförorenad mark och oljeförorenat grundvatten. Anslagen för statens anskaffningar för oljebekämpningsberedskap, som delvis ersätts ur fonden, liksom även anslagsöverföringen till Oljeskyddsfonden ingår i ramarna för statsfi-

nanserna. Det rapporteras årligen om Oljeskyddsfondens verksamhet i fondens verksamhetsberättelse och i samband med statens bokslutsberättelse (årsberättelse).

3. Strukturen i ramförfarandet och nya investeringar för företagsinvesteringar

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet tillsammans med kommunikationsministeriet konstaterat följande:

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att omstrukturera ramförfarandet så att det införs en mekanism som möjliggör lönsamma trafikinvesteringar som återbetalar sig själva och halvtidsöversyner av sådana.

I överensstämmelse med programmet för statsminister Katainens regering har en arbetsgrupp ledd av finansministeriet undersökt olika budgeterings- och finansieringsmodeller för trafikinvesteringar. I arbetsgruppen ingick företrädare för kommunikationsministeriet, trafikverket, statsrådets kansli, utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet och arbets- och näringsministeriet. Mandatperioden gick ut den 15 mars 2012. Arbetsgruppen skulle utreda förutsättningarna för att utnyttja de så kallade nya finansierings- och budgeteringsmodellerna för trafikinvesteringar inom ramen för regeringsprogrammet. Som ett led i uppdraget utredde arbetsgruppen också möjligheterna att generera statsfinansiella besparingar och andra fördelar i trafikledsprojekt med hjälp av det statsbolagskoncept som gick under namnet Infra Ab. Arbetsgruppen bedömde finansierings- och budgeteringsmodellerna framför allt med avseende på balans i de offentliga finanserna, kostnadseffektivitet, effektiv projektförvaltning, incitament som stöder projektgenomförande inom offentlig sektor och stabil och långsiktig investeringsverksamhet.

Arbetsgruppen leddes av statssekreterare Tuire Santamäki-Vuori och den lade fram följande förslag som till centrala delar ingår i regeringens trafikpolitiska redogörelse från april 2012:

Beslutsfattande

Besluten om trafikprojekt ska bygga på samhällsekonomisk lönsamhet och trafikpolitisk effektivitet. Projektets prioritetsordning läggs fast på denna grund och möjligheterna att genomföra dem uppskattas i sin helhet inom ramen för utgiftsramarna. Därefter utvärderas genomförande- och finansieringsmodellerna projektspecifikt utifrån tydliga kriterier för ekonomi och effektivitet. I besluten ska man se till att skuldbaserade modeller inte leder till en försämring av de offentliga finanserna och att detta inte heller medför orimliga ansvarsförbindelser.

Åtgärder för att utveckla budgetfinansieringen

Beträffande den traditionella budgetfinansieringen var arbetsgruppens slutsats att det behövs större flexibilitet utan att det äventyrar förutsättningarna för kontroll och stabilitet visavi de statliga utgifterna. Arbetsgruppen förslög följande:

1. Fullmaktsförfarandet slopas för moment 31.10.77 (Utveckling av trafikledsnätet). I stället införs ett femårigt förfarande med reservationsanslag. Under moment 31.10.78 (Efter-

finansieringsprojekt) och 31.10.79 (Livscykelfinansieringsprojekt) fortsätter fullmaktsförfarandet.

2. För planering av projekt för att utveckla trafikledshållningen anvisas separat finansiering på momentet för utvecklingsprojekt. Det nödvändiga anslaget flyttas från bastrafikledshållningen till momentet för utvecklingsprojekt (31.10.77).

3. TEN-stöd och extern finansiering behandlas i fortsättningen som strukturkorrigeringar av ramarna. Stöden ska gå till utvecklingsprojekt.

4. Projekttabellen i budgetpropositionen kompletteras så att den ger tydlig information om både statlig och utomstående finansiering.

5. De utgifter som betalas ut från investeringsmomentet preciseras.

6. Lagstiftningen inom området uppdateras och förtydligas med hänsyn till ansvaret för och finansieringen av trafikledsnäten.

Utveckling av livscykelmodellen

Om man konstaterar att det är fördelaktigast för staten att genomföra ett trafikledsprojekt som livscykelprojekt, kan Infra Ab beroende på situationen vara ett sätt att sänka finansieringskostnaderna för projekt enligt livscykelmodellen. Infra Ab kan också underlätta möjligheterna att få finansiering och samordna när flera parter är finansörer. Modellen med Infra Ab är dock fortfarande förknippad med betydande osäkerhetsmoment och problem. Därför ansåg arbetsgruppen det inte motiverat att införa Infra Ab som permanent institution, men såg inga hinder att testa Infra Ab från fall till fall, om villkoren i rapporten är uppfyllda. Användningen av Infra Ab ska vara baserad på omsorgsfull projektspecifik beredning och jämförelse med andra modeller för finansiering och genomförande. I beredningen ska man särskilt bemöda sig om att effektivitetsincitamenten i den privata sektorn ligger kvar på tillräckligt hög nivå och att statens andel av riskerna inte blir för stor. Om Infra Ab sätts in, ska det begränsa sig till livscykelprojekt. Projekten måste i så fall behandlas inom samma ram- och skuldsättningsbegränsningar som statens trafikprojekt i övrigt.

Statens interna upplåning för trafikprojekt

Någon modell för statens interna upplåning har än så länge inte tagits fram eller tillämpats i detalj i finländska förhållanden. Därför tog arbetsgruppen inte ställning till en sådan modell.

Statsrådets trafikpolitiska redogörelse till riksdagen blev klar den 12 april 2012. I samband med beredningen framhölls det att den nuvarande budgetfinansieringen kan bli flexiblare för att projekthanteringen ska underlättas och det ska gå att genomföra projekten samhällsekonomiskt kostnadseffektivt. Dörren stängdes inte för nya finansieringsmodeller, men de ska existera sida vid sida med och stötta den normala budgetfinansieringen.

För statens investeringsprojekt förbereds en ändring av budgetlagstiftningen som kommer att tillåta längre perioder med reservationsanslag. I stället för med mångåriga reservationsanslag kan målet i princip också uppnås med bestämmelser om att till exempel budgetfullmakterna för statens trafikinvesteringar kan gälla i flera år (s.k. överföringsfull-

makt). Detta skulle dock kräva en ändring i bemyndigandebestämmelsen i grundlagen, enligt en utredning.

I en andra tilläggsbudget för 2012 infördes ett särskilt anslag under moment 31.10.77 Utveckling av trafikledsnätet för planering av utvecklingsprojekt inom trafikledshållningen som ett särskilt användningsändamål. Samma praxis finns i budgeten för 2013. Under den pågående valperioden har utomstående finansiering av trafikprojekt och TEN-stöd behandlats som strukturella korrigeringar av ramen. I budgetpropositionen för 2013 förtydligas budgeteringen genom att tabellerna i förklaringen till momenten för utveckling av trafikledsnätet och vissa trafikledsprojekt klart och tydligt anger vad som är utomstående finansiering. En översyn av lagstiftningen startar 2013.

Behandlingen av trafikinvesteringar i det statsfinansiella ramförfarandet redovisas också i arbetsgruppspromemoriorna Kehysjärjestelmän kehittäminen (VM 17/2011) och Kehyksen puitteissa – Finanssipolitiikan sääntöjen ja kehysmenettelyn kehittäminen (VM 5a/2007) från finansministeriet.

4. Skattestöden och ramförfarandet

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Möjligheten att ta in skattestöden i ramförfarandet behandlas i finansministeriets arbetsgruppspromemoria Kehysjärjestelmän kehittäminen (VM 17/2011) och mer ingående i publikationen Kehyksen puitteissa – Finanssipolitiikan sääntöjen ja kehysmenettelyn kehittäminen (VM 5a/2007). Ett i ett ramperspektiv är diskussionen och bevakningen av skattestöden viktiga eftersom det utgiftsreglerande ramsystemet kan locka till att använda skattestöden till att kringgå ramen i stället för till direkta utgifter. Båda arbetsgrupperna föreslog dock att skattestöden inte ska inkluderas i ramförfarandet för utgifter.

Det finns emellertid flera problem med att införliva skattestöd i ramförfarandet. Här är det största problemet att det är svårt att i förväg bedöma hur stora skattestöden är, eftersom de påverkar människors beteende och priserna. En ram med skattestöd kan inte i förväg bindas till en viss, fast nivå eftersom det inte går att helt och hållet förutse vad de skattskyldiga kommer att göra. Dessutom är det i vissa fall mycket invecklat och komplicerat att följa upp hur skattestöd utnyttjas. Exempelvis i samfundsbeskattningen går det inte alltid att få information om hur enskilda stöd har utnyttjats, eftersom uppgifter inte samlas in så ingående. Ett annat problem är att vissa skattestöd påverkar varandra och att det då är svårt att göra skillnad mellan dem. Vid en bedömning av det totala beloppet för skattestöden måste det beaktas att en del av stöden överlappar varandra och att avskaffade skattestöd inte nödvändigtvis ökar skatteinkomsterna med lika mycket som kostnaderna för ett enskilt skattestöd uppskattas vara.

Uträkningen av skattestöden försvåras också av att begreppet skattestöd inte är entydigt, utan att varje skattestöd definieras särskilt i relation till det så kallade normsystemet i respektive lagstiftning. Definitionen av normen kan inte förenhetligas på grund av att lagstiftningen om varje skatteslag har sina karakteristiska drag.

Skattestöden har i allmänhet en styrande karaktär och de lämpar sig av den anledningen inte för ramförfarandet. Dessutom bestämmer skattestöden delvis hur skattebördan fördelas. Ramarna i sin tur reglerar explicit den totala utgiftsnivån och inte i så hög grad hur utgifterna fördelas.

Det finns dock en risk för att skattestöd kommer att tillämpas i större omfattning och bevakningen av dem har effektiviserats. Efter skattestödsutredningen från hösten 2010 har vi mer kunskap om skattestöden och informationen har ökat i och med en utredning från slutet av 2011 (VATT, Verotuet Suomessa 2009–2012). Rapporten är tänkt att bli uppdaterad årligen. Skattestöden behandlas dessutom i större omfattning i budgetpropositionerna och statens bokslutsberättelser.

5. Rambegränsning för ökade kommunalekonomiska utgifter

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Riksdagen förutsätter, för att säkra hållbarheten i kommunalekonomin, att regeringen i ramarna för statsfinanserna skriver in en bindande gräns för hur mycket utgifter som staten under ramperioden får tilldela kommunsektorn genom lagstiftning och andra åtgärder.

Vid den årliga översynen av de statsfinansiella rambesluten görs det en bedömning av de kommunalekonomiska utvecklingsutsikterna för den fyraåriga ramperioden. Basserviceprogrammet, som ingår i rambeslutet, innehåller en kalkyl för utvecklingsutsikterna i den kommunala ekonomin och förändringarna i kommunernas omvärld, likaså åtgärder för att balansera upp kommunernas inkomster och utgifter. Det årliga rambeslutet innehåller en kalkyl för utvecklingen i den kommunala ekonomin och beslut om de statsbidrag som kommunerna får under ramperioden. Statsunderstöden till kommunerna ingår i ramförfarandet och de begränsar både direkt och indirekt möjligheterna att öka kommunernas utgifter. Bara ett fåtal statsbidrag, exempelvis kompensationer för skatteinkomstbortfall som beror på ändrat beskattningsunderlag och statsbidrag till utgifter för utkomststöd, ingår inte i ramen.

Statsandelarna inom driftsekonomin täcker dock in bara en femtedel av verksamhetsutgifterna inom den kommunala ekonomin, så kommunernas egna skatteinkomster och beslut spelar en stor roll för utgiftsökningen. Dessutom är osäkerheten i den kommunala inkomstbasen ett problem med avseende på hanteringen av utgifterna. I synnerhet de tillfälliga inkomstökningarna vid konjunkturförändringar har en tendens att öka utgifterna bestående och ökningen kan vara stor vid högkonjunktur.

Kommunerna kan påföras uppgifter bara genom lagstiftning. Dessutom ska staten se till att kommunerna har faktiska möjligheter att fullfölja sina uppgifter. För de lagstadgade uppgifterna betalar staten statsbidrag till kommunerna enligt en lagstadgad procentsats. Om det är en ny eller utvidgad uppgift ska statsandelen enligt den gällande lagen om statsandel för kommunal basservice vara 50 procent. Staten har inga andra möjligheter att ålägga kommunerna utgifter än genom lagstiftning.

Enligt programmet för statsminister Jyrki Katainens regering kan kommunerna under regeringsperioden åläggas extra uppgifter bland annat inom social- och hälsovården. För detta avsatte regeringen i regeringsprogrammet och i det första rambeslutet den 5 oktober 2011 ett belopp på 145 miljoner euro i statsbidrag på 2015 års nivå. Den kalkyl för utvecklingen i kommunekonomin som ingår i rambeslutet beaktar att uppgiftsförändringar påverkar kommunernas inkomster och utgifter.

På senare tid har det i synnerhet till följd av utvecklingen i EU:s reglering av den ekonomiska politiken och den så kallade finanspolitiska överenskommelsen uppstått ett större tryck på att utveckla ett nationellt finanspolitiskt regleringssystem, inbegripet utgiftsramar, för de samlade offentliga finanserna. Också internationella organisationer som OECD och IMF har uppmanat Finland att göra ramsystemet mer heltäckande. Möjligheterna att begränsa nya uppgifter till kommunerna och att utveckla förfarandet med ett basserviceprogram har analyserats i ett ramperspektiv i två publikationer från finansministeriet: Finassipolitiikan linja – kuntatalouden vakaus ja kestävyys (VM 42/2010) och Kehysjärjestelmän kehittäminen (VM 17/2011).

I programmet för statsminister Jyrki Katainens regering ingår ingen skrivning om att en utgiftsbegränsning inom kommunsektorn eller ett tak för nya förpliktelser ska ingå i ramen för statsfinanserna. Däremot sägs det i regeringsprogrammet att basserviceprogrammets långsiktighet, bindande verkan och styreffekt ska stärkas med målet att den kommunala ekonomin ska vara bättre förutsebar. Vidare sägs det att möjligheterna att öka och utvidga nya och nuvarande uppgifter och förpliktelser för kommunerna ska begränsas.

I kommunallagen ingår det bestämmelser om förfarandet med basserviceprogram och om innehållet i programmet. De åtgärder för att utveckla programmet och förfarandet som regeringsprogrammet kräver kommer således fram i en genomgripande reform av kommunallagen. Finansministeriet tillsatte den 3 juli 2011 flera organ för att bereda en genomgripande reform av kommunallagen. Målet är att den nya kommunallagen ska träda i kraft den 1 januari 2015. Sektionen för kommunal ekonomi har i uppgift att bereda förslagen beträffande styrningen av den kommunala ekonomin, samarbetsekonomin och koncernstyrningen, balanseringen av ekonomin och revisionen av ekonomin. Den reform av kommunallagen som behövs för att stärka basserviceprogrammets långsiktighet, bindande verkan och styreffekt bereds av ekonomisektionen.

6. Större flexibilitet i ramförfarandet

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att flexibiliteten i ramarna ökas så att anslagen bättre kan disponeras inom och mellan olika förvaltningsområden.

Den bindande ramen för statsfinanserna under valperioden läggs upp på den totala nivån för ramutgifterna. I rambeslutet är den totala utgiftsramen för statsfinanserna uppdelad efter förvaltningsområde, men ramarna för enskilda förvaltningsområden är inte bindande. I de årliga rambesluten följer man bara upp att ramutgifterna håller sig inom det totala taket, och inte hur ramarna har utfallit för varje förvaltningsområde. Mellan beloppet för den

totala utgiftsramen och förvaltningsområdenas ramar finns dels en odelad reserv, dels en årlig tilläggsbudgetreserv på 200 miljoner euro för oförutsedda utgifter.

Flexibiliteten i ramen behandlas i arbetsgruppspublikationen Kehysjärjestelmän kehittämisen (VM 17/2011) från finansministeriet. Ramsystemet i sig hindrar inte omfördelningar mellan förvaltningsområdena. Den bristande flexibilitet mellan förvaltningsområdena som framför allt kännetecknade tidigare valperioder berodde främst på beslutskulturen, som innebar att parterna höll fast vid sina anslagsreserveringar och koalitionen ville bestämma om ändringar i samförstånd. Omfördelningar blir inte av, om de uteslutande görs i samförstånd eftersom den som ger efter vanligen motsätter sig. Läget vore detsamma utan ramförfarandet.

Under den pågående valperioden har regeringens beslutskultur kännetecknats av stram utgiftsdisciplin och överenskommelser om omfördelningar av utgifter. Regeringen har finansierat sina nya satsningar med omfördelningar. För att stärka statsfinanserna har regeringen också fattat beslut om omfattande anpassningsåtgärder. De första anpassningsåtgärderna minskar nettoramutgifterna med cirka 1,2 miljarder euro räknat i 2015 års nivå och jämfört med det sista rambeslutet av den förra regeringen. Åtgärderna beslutades i regeringsprogrammet. Besparingarna i ramutgifterna var drygt 2 miljarder euro samtidigt som bland annat samhällsgarantin för unga, sysselsättningsåtgärder och bekämpning av den svarta sektorn fick status av spetsprojekt och det avsattes mer anslag för ändamålen. Genom regeringsprogrammet och valperiodens första rambeslut omfördelades således anslag.

Våren 2012 beslutade regeringen i samband med rambeslutet 2013–2016 om nya anpassningsåtgärder och utgiftssatsningar. De nya besparingarna i utgiftsramen uppgår till cirka 1,2 miljarder euro netto räknat i 2015 års nivå, och de gäller bland annat statsandelarna till kommunerna och uteblivna indexjusteringar. I stället läggs mer pengar ut på bland annat ett kompetensprogram för unga vuxna, sysselsättningsåtgärder och reformer av utkomstskyddet för arbetslösa. Regeringen har därmed visat att prioriteringarna kan ändras i samband med genomgripande omfördelningar av framför allt nivån på ramutgifterna och att ramsystemet inte är något hinder.

Under den pågående valperioden kommer också effektiviteten och resultaten av resursanvändningen inom förvaltningsområdena att analyseras. I anslutning till detta förberedde ministerierna hösten 2012 analyser av kärnverksamheterna inom sina förvaltningsområden. De syftar till att revidera de statliga verksamheterna så att de grundläggande uppgifterna och tjänsterna ska kunna skötas väl också i framtiden. Vidare är målet med den planerade reformen av centralförvaltningen att samordna statsrådets styrning av politik, lagstiftning och resurser, bättre stödja genomförandet av regeringens strategiska syn och ge den större genomslag i den offentliga förvaltningen och samhället, öka rörligheten bland personalen och de ekonomiska resurserna och främja framväxten av en sammanhållen verksamhetskultur i statsförvaltningen.

1. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en årlig berättelse om statens ägarstyrning.

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har statsrådets kansli konstaterat följande:

Statsrådets kansli sammanställer årligen, senast i juni, en årsberättelse om statsägda kommersiella företag¹⁴. Berättelsen behandlar alla bolag enskilt och innehåller uppgifter om dem. Den skickas till riksdagen personligen till varje riksdagsledamot samt till gruppkanslierna och Riksdagsbiblioteket. Berättelsen är inte en berättelse som enligt 46 § i grundlagen årligen ska lämnas till riksdagen.

2. Innehållet i den omarbetade berättelsen om ägarstyrningen

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har statsrådets kansli tillsammans med finansministeriet konstaterat följande:

Statens bokslutsberättelse har innefattat en rapport om statens bolagsägande i avsnittet om verkningarna. En sådan rapport har också begärts för 2012. Statsrådets kansli sammanställer rapporten och skickar den till finansministeriet. De övriga ministerierna sammanställer rapporter om bolag med statliga specialuppdrag inom sina förvaltningsområden och skickar uppgifterna till finansministeriet. Utifrån informationen sammanställer finansministeriet en rapport om statens bolagsägande.

Statens bokslutsberättelse är en berättelse till riksdagen om hur statsfinansernas har skötts och budgeten följts som avses 46 § i grundlagen. I enlighet med 46 § i grundlagen har statsrådet också årligen lämnat en berättelse om regeringens verksamhet och de åtgärder som den har vidtagit med anledning de beslut som riksdagen har fattat. Berättelsen har gått under namnet regeringens åtgärdsberättelse.

För 2012 förbereder statsrådet en berättelse som sammanför regeringens åtgärdsberättelse och statens bokslutsberättelse. Målet är att ministerierna inte ska åläggas nya rapporteringsskyldigheter, men att riksdagen ska få mer sammanhållen information om regeringens verksamhet, resultaten av verksamheten och om ekonomin.

Rapporteringen om statens ägarstyrning kommer att vidareutvecklas som ett led i reformen av berättelseförfarandet. Tanken är att en portfölj om de kommersiella bolagen och information om bolagen med statliga specialuppdrag i fortsättningen ska finnas i den nya berättelsen, som går under namnet regeringens årsberättelse. Statsrådets kansli kommer fortfarande att sammanställa berättelsen om kommersiella bolag som ingår i den centrala ägarstyrningen och även skicka den till riksdagsledamöterna, gruppkanslierna och Riksdagsbiblioteket.

---

14 I statsrådets principbeslut om statens ägarpolitik från den 3 oktober 2011 betecknas bolagen som kommersiella företag och därför används inte termen "marknadsmässigt bolag".

Finansministeriet och statsrådets kansli leder arbetet med att vidareutveckla och bereda innehållet i den nya sammanslagna berättelsen i samarbete med ministerierna. I detta sammanhang har ministerierna ombetts skicka in uppgifter om kommersiella bolag och bolag med statliga specialuppdrag till finansministeriet.

Statsrådets kansli, finansministeriet och de övriga ministerierna kommer tillsammans att fortsätta utveckla innehållet i berättelsen utifrån erfarenheterna av den första sammanslagna berättelsen, riksdagens ställningstaganden hittills och nya synpunkter som kommer in. Arbetet fördelas på flera år framöver och framstegen bevakas årligen.

3. Åtgärder för att säkerställa verksamhetsförutsättningar för finanscontrollerfunktionen i rapporteringen om statens ägarstyrning

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Det finns inga planer på att riskera verksamhetsmöjligheterna för finanscontrollerfunktionen under den pågående regeringsperioden. I och med reformen av regeringens berättelseförfarande slås de tidigare dokumenten, statens bokslutsberättelse och regeringens åtgärdsberättelse, från och med rapporteringen för 2012 ihop till en årlig berättelse som går under namnet regeringens årsberättelse. Den omarbetade berättelsen är tänkt att ha ett mer samordnat innehåll och förfarande samtidigt som överlappningar och separata rapporteringsskyldigheter undanröjs. I utvecklingsarbetet kommer också rapporteringen av ägarstyrningen att utvärderas för att riksdagen ska kunna få riktiga och tillräckliga uppgifter om hur statens egendom förvaltas.

RSk 17/2011 rd — B 10/2011 rd — B 12/2011 rd — ReUB 1/2011 rd

1. Upplåning över likviditetsbehovet slopas

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Hösten 2011 (GrUU 4/2011 rd) ansåg riksdagens grundlagsutskott att det grundlagfästa kravet på täckning av statsbudgeten inte kräver att ett lån som anges i statsbudgeten tas ut till fullt belopp, om det inte behöver tas ut på grund av statens likviditet. Vidare framhöll utskottet att det med denna tolkning inte avser att ta ställning till anslagskaraktären beträffande amorteringarna på statsskulden.

Enligt finansministeriets uppfattning tillåter grundlagsutskottets ståndpunkt att budgeten tillämpas så att nettoupplåning tas upp som noll. Detta är inte liktydigt med att staten helt och hållet avstår från upplåning som inte är nödvändig för likviditeten, eftersom man ofta kan låta bli att ta upp nya lån (bruttoupplåning) till ett så stort belopp att den nettobudgeterade upplåningen omvandlas till nettoavskrivning på statsskulden (med upp till flera miljarder euro) när budgeten tillämpas.

Upplåningen 2011 och 2012 och kommande år

I slutet av 2011 vidtog regeringen åtgärder för att avskaffa upplåning som överskrider likviditetsbehovet på det sätt som riksdagen hade förutsatt (RSk 17/2011 rd – B 10/2011 rd, B 12/2011 rd). Sedan dess har principen varit att årligen ta upp lån till ett belopp som säkerställer likviditeten. År 2011 uppgick den nettoupplåning i statens budgetekonomi inklusive poster för skuldhantering som ingick i budgetar antagna av riksdagen till 6,429 miljarder euro. Lån togs upp till ett belopp av 4,734 miljarder euro, vilket var cirka 1,694 miljarder euro mindre än inkomstsidan i budgeten hade krävt. För 2012 var den nettoupplåning i statens budgetekonomi inklusive poster för skuldhantering som ingick i budgetar antagna av riksdagen cirka 9,182 miljarder euro. Lån togs upp till ett belopp om 4,767 miljarder euro, vilket betyder att 4,415 miljarder euro av upplåningen i budgeten inte togs upp. Ingetdera året ansågs statens likviditet kräva upplåning i enlighet med beloppen på inkomstsidan. I slutet av 2012 var statens kassamedel cirka 7,5 miljarder euro.

RSk 25/2011 rd — B 17/2011 rd — ReUB 5/2011 rd

1. Effekterna av projektet Smidigare lagberedning

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har justitieministeriet konstaterat följande:

Enligt regeringsprogrammet kommer de metoder för god lagberedning i statsrådet som projektet Smidigare lagberedning genererar att införas. Regeringen har godkänt en strategisk verkställighetsplan för regeringsprogrammet. De spetsprojekt inom lagstiftningen som ingår i planen bildar tillsammans regeringens lagstiftningsplan. I synnerhet i dessa projekt är det meningen att leva upp till de rutiner för en god lagstiftningsprocess som projektet Smidigare lagberedning har resulterat i. Projekten i lagstiftningsplanen följs upp via en elektronisk rapporteringsplattform där innehållet är anpassat till faserna i lagberedningsprocessen.

En handbok i lagberedning, Lainvalmistelun prosessiopas har getts ut¹⁵ i elektroniskt format för ministerierna. Den bygger på modellen för lagstiftningsprocessen i projektet Smidigare lagberedning. Handboken är avsedd för planering, genomförande och uppföljning av lagstiftningsprojekt.

År 2012 slog projektet Smidigare lagberedning fast vilken kompetens det behövs i lagberedningsarbetet och lade fram förslag till hur kompetensen i statsrådet ska höjas.

---

15 (Publicerades 6.2.2013.)

2. Gemensamt ärendehanterings- och informationssystem för justitie- och inrikesförvaltningen

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har inrikesministeriet tillsammans med finansministeriet konstaterat följande:

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och inför ett gemensamt ärendehanterings- och informationssystem för justitie- och inrikesförvaltningen och att tidplanen tillåter att den nya förundersöknings- och tvångsmedelslagstiftningen träder i kraft enligt planerna.

För ett år sedan avlade inrikesministeriet rapport till riksdagen om läget för att införa inrikesministeriets och justitieministeriets gemensamma informationssystem. Dessutom konstaterar inrikesministeriet att interoperabiliteten mellan polisförvaltningens system VITJA och justitieförvaltningens system AIPA måste säkerställas; detta enligt en ståndpunkt från den offentliga förvaltningens ICT-funktion och 8 § i informationsförvaltningslagen. Följaktligen framhåller inrikesministeriet att det genom samarbete mellan förvaltningsområdena säkerställs att de sektorsövergripande informationssystemen fungerar. I denna fråga har inrikesministeriet och justitieministeriet ett gemensamt mål, nämligen att rättsprocessen ska bli snabbare och att den elektroniska informationen i brottmålskedjan ska vara friktionsfri över hela linjen.

VITJA är ett system för verksamhetsstyrning uppbyggt på definierade arbetsprocesser. Dokumenthantering är en viktig del av systemet. Åklagarnas och domstolarnas arbete däremot är mer inriktat på ärendehantering och dokument, och funktionerna är alltså olika. Det faller sig naturligt för åklagarna att utnyttja samma tekniska lösningar i sitt arbete som domstolarna. Dessutom består arbetet i de allmänna domstolarna uppskattningsvis av lika många brottmål som tvistemål och ansökningsärenden. De tekniska lösningarna i AIPA påverkas av kraven i behandlingen av tvistemål och ansökningsärenden.

Verkställigheten av den nya förundersöknings- och tvångsmedelslagstiftningen kommer inte att fördröjas. VITJA kommer att införas enligt planerna, det vill säga i början 2014, förutsatt att ekonomiska och andra resurser är tillgängliga också i fortsättningen. Enligt den nya planen införs AIPA stegvis från och med 2015. Vad beträffar databanken måste det framhållas att AIPA inte bara är ett projekt för ett informationssystem. På åklagarämbetena och de allmänna domstolarna är AIPA samtidigt också ett projekt för att utveckla arbetet. Arbetsmetoderna kommer att förändras i och med ärendehanterings- och ärendehanteringssystemen och detta kräver att de berörda myndigheterna utreder behoven bland personalen med praktiskt arbete. Det tar tid att förankra nya arbetsmetoder på enheterna, och detta måste beaktas i tidsplanerna.

Sedan den 1 december 2012 har justitieministeriet organiserat projektet AIPA på det sätt som beredningsfasen kräver. I förberedelserna för konkurrensupphandling ansåg ministeriet det nödvändigt att precisera de tekniska systemkraven. Tack vare att preciseringarna gjordes före själva upphandlingsprocessen kommer det tekniska genomförandet sannolikt att gå snabbare och bättre. Dessutom garanterar det att systemet uppfyller de krav som de nya arbetsmetoderna ställer.

VITJA och AIPA införs således stegvis, och de slutliga delarna av AIPA kommer inte att vara tillgängliga den 1 januari 2014. Följaktligen har justitieministeriet och inrikesmi-

nisteriet för övergångsperioden mellan förvaltningsområdena att informationsutbytet mellan VITJA och justitieförvaltningens nuvarande informationssystem ska ordnas så rationellt som möjligt och med små kostnader. Både under övergångsperioden och i synnerhet i den slutliga produktionslösningen måste man se till att ekvivalenterna stämmer överens i VITJA och AIPA.

I den tekniska lösningen för AIPA utnyttjas konkurrenssituationen på marknaden för att den totalekonomiskt sett ska bli fördelaktig. Då kan också den tekniska utvecklingen beaktas. Interoperabiliteten kan säkerställas oberoende av teknikval och plattformlösningar, och friktionsfri information kräver inte att plattformen bygger på någon viss teknik. Sett ur justitieförvaltningens perspektiv är det motiverat att tekniklösningen i AIPA konkurrensupphandlas utifrån systeminterna krav. Samarbetet mellan AIPA och VITJA har säkerställts och åtgärder för att säkerställa den elektroniska kedjan i brottmål har vidtagits. På så sätt kan det garanteras att polisens VITJA-system och åklagarämbetenas och domstolarnas AIPA-system opererar friktionsfritt tillsammans.

Projektet för ett säkerhetsnät inom förvaltningen (TUVE) har byggt upp en säker ICT-plattform med hög användbarhet för säkerhetsmyndigheterna och statens högsta ledning. Samtidigt har man skapat förutsättningar för att förbättra förmågan till samverkan. Inrikesministeriets system VITJA är ett informationssystem med krav på hög beredskap. I kombination med de övriga gemensamma informationssystemen under arbete kommer det att effektivisera förvaltningen. Finansministeriet har förberett en bestående TUVE-funktion som ska bevaka arbetet med att utveckla systemen för hög beredskap.

RSk 10/2012 rd — TRO 4/2012 vp — Ö 3/2012 rd — ReUB 2/2012 rd

1. Tillämpning av bestämmelserna i statsunderstödslagen

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Genom sitt brev FM/1506/03.03.00/2012, 27.9.2012 till statsrådets kansli och ministerierna har budgetavdelningen vid finansministeriet frågat mottagarna på vilka statsbidragssystem inom respektive förvaltningsområden de åtminstone delvis tillämpar statsunderstödslagen (688/2001), exklusive de stöd som avses i 3 § och stöd som helt eller delvis finansieras av EU.

Ministerierna ombads bedöma de omständigheter som framgår av ståndpunkt 1 i riksdagens skrivelse med avseende på sitt eget förvaltningsområde och rapportera framför allt följande faktorer till budgetavdelningen vid finansministeriet:

- Har ministeriet beaktat de problem som framgår av betänkandet från revisionsutskottet?
- På vilket sätt kommer ministeriet att se till att aktörerna inom förvaltningsområdet får bättre kompetens och utbildning så att de känner till, följer och övervakar de aktuella bestämmelserna?

– På vilket sätt har 15 och 36 § i statsunderstödslagen tillämpats och har konkurrens-effekterna utvärderats?

Statsrådets kansli och ministerierna har besvarat förfrågan. Den 20 december 2012 lämnade regeringen en utredning till riksdagen, där den rapporterar hur de åtgärder som riksdagen förutsätter i ståndpunkterna 1 och 2 vidtogs 2012. Dessutom redogör regeringen för möjligheterna att upptäcka konkurrens-effekterna av stöd- och statsbidragssystemen och utreda bedömningarna.

I sina svar lyfte ministerierna fram följande:

Statsrådets kansli

Under huvudtiteln för statsrådets kansli ingår anslag för stöd till partiverksamheten. Partilagen (10/1969) tillämpas på partistödet och med stöd av den delvis också statsunderstödslagen. Enligt partilagen är det justitieministeriet som utövar tillsyn över partistödet. Varje gång när bestämmelserna ändras ser statsrådets kansli tillsammans med justitieministeriet över villkoren för hur partistödet får användas. Dessutom utövar Statens revisionsverk tillsyn över partistödet beträffande den del som används till finansiering av val. Statens revisionsverk är med och förbereder reglerna för hur partistödet får användas.

Utrikesministeriet

Utrikesministeriet framhåller att de aktuella statsunderstöden ingår under momenten 24.10.21 Civilpersonalens deltagande i krishantering, 24.20.66 Närområdessamarbete, 24.30.66 Egentligt utvecklingssamarbete och 24.90.50 Vissa statsunderstöd.

Civilpersonalens deltagande i krishantering

Årligen beviljar utrikesministeriet fyra frivilligorganisationer statsunderstöd från anslagen till civil krishantering. Huvudsakligen beviljas statsunderstöden efter ansökan och ministeriet avtalar med bidragstagarna om användningen och villkoren för den. I samband med den normala ekonomiplaneringsprocessen gör ministeriet en bedömning av hur nödvändiga understöden är och vilka belopp som behövs. Ingen separat utbildning om statsunderstödslagen har arrangerats. Uppföljningen baserar sig på uppgifter som kommer via understödet (verksamhetsberättelser, bokslutskalkyler m.m.) och myndighetsdokument. I rapporteringen ingår ett intyg från en utomstående legitimerad revisor över hur medlen har använts. Ministeriet samlar in information om bidragsbesluten, hur understöden har använts och hur de har avrapporterats. Vilka resultat statsunderstöden har gett följs upp via rapporter från bidragstagarna, inbegripet ekonomisk rapportering. Dessutom träffar ministeriet företrädare för de stöddagande organisationerna dels separat, dels genom att delta i gemensamma evenemang för bidragsgivarna. Bidragen från momentet för civil krishantering påverkar inte konkurrensen i den mening som 36 § i statsunderstödslagen avser.

Närområdessamarbete

Årligen beviljas finländska frivilligorganisationer för sina projekt och små och medelstora företag för etableringsprojekt i Ryssland medel från anslaget för närområdessamarbete. Bidragen har varit relativt små, i snitt 20 000 euro per projekt (maximalt 60 000 euro) till små och medelstora företag och cirka 30 000–40 000 euro per år till frivilligorganisationerna. Bland de största kostnadsposterna märks löne- och resekostnader för de stödtagande organisationernas (eller i fråga om frivilligorganisationer den ryska partnerorganisationens) egen verksamhet, och upphandlingarna har i dessa projekt stått för en relativt liten andel. Därför har inga särskilda kurser och anvisningar om upphandling erbjudits stödtagarna. Upphandlingarna inom frivilligorganisationerna har styrts av utrikesministeriets allmänna villkor, medan styrningen av och rådgivningen till små och medelstora företag är utlagda på Finnvera.

I egenskap av statsbidragsmyndighet har ministeriet årligen via läges- och/eller slutrapporter om projekten bevakat hur statsunderstödet har använts och vilka resultat det har gett. Ministeriet har krävt att rapporterna ska åtföljas av yttranden från revisorn att stödet har använts på rätt sätt. Vidare lät ministeriet 2010 göra en oberoende utvärdering av närområdessamarbetet där det också ingick bedömningar av hur ändamålsenliga, framgångsrika, effektiva, slagkraftiga och hållbara projekten med stöd till frivilligorganisationerna och stöd till små och medelstora företag hade varit. På grund av att stödet till små och medelstora företag är så litet har det klassificerats som så kallat de minimis-stöd som inte anses ha konkurrensnedvridande effekter.

Närområdessamarbetet i sin nuvarande form upphör i och med 2012.

Egentligt utvecklingssamarbete

Statsunderstöden från anslagen till utvecklingssamarbete beskrivs genom administrationscykeln för finansieringen där beviljnings- och rapporteringsprocessen för statsunderstöden ingår. I beviljningsprocessen infördes i år det elektroniska systemet AHA-kyt som ska vidareutvecklas för att täcka in rapporteringsfasen. Systemet tjänar också som elektroniskt arkiveringsinstrument, vilket betyder att alla dokument i processen arkiveras på samma ställe. Bidragstagarna rapporterar årligen hur stödet har använts och rapporten måste åtföljas av ett yttrande från revisorn där det framgår att medlen har använts enligt reglerna.

Det finns anvisningar för olika stödformer och de innefattar bland annat stöd villkor, ansöknings- och beviljningsförfaranden, tillåtna användningsändamål, rapporteringskrav och krav på att planera projekten eller programmen. Tjänstemännen på enheten för frivilligorganisationer träffar företrädare för stödtagarna och inspekterar projekten. Samtidigt kan de verifiera hur medlen används och projekten administreras.

Stödtagarnas verksamhet och användningen av statsunderstöden övervakas genom granskningar som görs av ministeriets internrevision och genom uppföljning av granskningarna. Hur nödvändiga upphandlingar har varit bedöms i samband med utvärderingen av projektplanen. Upphandlingsprinciperna presenteras i anvisningarna om stödet till frivilligorganisationer, och hur de följs upp kontrollerar ministeriet med hjälp av rapporter, inspektioner och annan typ av kontakt.

Resultaten och hållbarheten bevakas under hela administrationscykeln från bedömningen av ansökningarna till slutrapportering och eventuell slutevaluering. De kan också verifieras i samband med projektbesök, i förekommande fall också efter avslutad finansiering. Det nya systemet AHA-kyt kommer att medge mer systematisk resultatuppföljning när planerade mål och resultat i fortsättningen kan jämföras i samma system.

De tjänstemän som administrerar statsunderstöden till frivilligorganisationer deltar i utbildning som ministeriet ordnar (t.ex. introduktionskursen Kevalku, förvaltning och förfaranden i utvecklingssamarbete, evaluering, upphandling) och i utomstående kurser och evenemang kring olika teman inom utvecklingssamarbete ordnade av ministeriet och andra. Den enhet på ministeriet som handlägger stöden satsar på teamarbete och intensivt informationsutbyte mellan tjänstemännen, vilket ger större kompetens.

Kepa rf ordnar utbildning för personalen på de stödtagande organisationerna. Dessutom har personalen tillgång till anvisningar från ministeriet och rådgivning från ministerietjänstemän i olika sammanhang. Två gånger om året ordnar den handläggande enheten på ministeriet ett seminarium för organisationer som söker eller får stöd. Seminarierna behandlar aktuella frågor, exempelvis effektiv hjälp och projektadministration. Dessutom ordnas det partnerskapsforum två gånger om året för de så kallade partnerskapsorganisationerna.

För att hjälpa upp kompetensen bland de partner som stöder projekt i mottagarländerna finns ministeriets anvisningar också på engelska och stödtagarna förväntas ge dem vidare till sina partner för kännedom. Anvisningarna ger råd för val av partner, och i handläggningen av ansökningar om stöd fäster man sig vid hur projektet har tänkt stärka partnernas kompetens.

Den uppföljning som 36 § i statsunderstödslagen kräver genomförs i olika faser av administrationscykeln på det sätt som sägs ovan. Anvisningarna innehåller en del restriktioner beträffande de sökande och deras samarbetspartner som genomför projekten i mottagarländerna. Den som söker stöd avsett för frivilligorganisationer ska vara en förening eller en stiftelse registrerad i Finland och samarbetspartnern i mottagarlandet får exempelvis inte vara ett vinstdrivande företag.

Vissa statsunderstöd

Under momentet Vissa statsunderstöd beviljas de organisationer som nämns i dispositionsplanen i budgeten statsunderstöd. Från anslaget till Medborgarorganisationernas Europainformation avsätts också medel till Finland i Europa rf och Informationscentralen Alternativ till EU rf.

Statsunderstöden beviljas huvudsakligen på ansökan från frivilligorganisationerna. För anslagen till Medborgarorganisationernas Europainformation, organisationer som stöder OSSE:s verksamhet och stöd till organisationer för mänskliga rättigheter har ministeriet lagt ut ansökningsinformation och allmänna anvisningar om användning och rapportering av statsunderstöd i enighet med statsunderstödslagen på sin webbsida. Ministeriet ingår avtal om användningen av och villkoren för statsunderstödet med stödtagarna. I samband med den normala ekonomiplaneringsprocessen bedömer ministeriet årligen hur nödvändiga statsunderstöden är och till vilka belopp. Ingen särskild utbildning om statsunderstödslagen har ordnats.

Uppföljningen baserar sig på uppgifter som kommer via understödet (verksamhetsberättelser, bokslutskalkyler m.m.). I rapporteringen ingår ett intyg från en utomstående legitimerad revisor över hur medlen har använts. Dessutom utför ministeriet revisioner och utomstående evalueringar med jämna mellanrum samt nyttiggör uppföljningsmaterial som andra bidragsgivare har tagit fram. Ministeriet försäkrar sig om att de uppgifter som bidragstagarna lämnar är riktiga och samlar in information om bidragsbesluten, hur stöden har använts och hur de har avrapporterats.

Vilka resultat statsunderstöden har gett följs upp via rapporter från bidragstagarna, inbegripet ekonomisk rapportering. Dessutom träffar ministeriet företrädare för de stödtagande organisationerna dels separat, dels genom att delta i gemensamma evenemang för bidragsgivarna. Informationen kompletteras av ministeriets egna evalueringar.

Bidragen från momentet för vissa statsunderstöd påverkar inte konkurrensen i den mening som 36 § i statsunderstödslagen avser.

Justitieministeriet framhåller följande med anledning av förfrågan:

Ministeriet beviljar själv statsunderstöden under moment 25.01.50 Understöd (3 788 000 euro 2012) och övervakar hur de används. Merparten (3 187 000 euro, 84 procent 2012) av understöden under momentet går till att upprätthålla samernas kulturella autonomi. Största delen (3 067 000 euro 2012) av stöden för ändamålet beviljas samtinget med stöd av 2 § i sametingslagen i form av allmänt stöd enligt 5 § i statsunderstödslagen och resten (120 000 euro) som särskilt stöd till det ändamål som avses i 31 § i samiska språklagen.

Det allmänna stödet respektive verksamhetsbidraget till samtinget beviljas efter ansökan och betalas ut i lagom stora delar. Samtinget skickar årligen sin ekonomi- och verksamhetsplan till justitieministeriet så snart den har fastställts.

Samtinget har två revisorer och två revisorssuppleanter. Den ena revisorn och suppleanten väljs av justitieministeriet och den andra och suppleanten av sametinget. För varje räkenskapsperiod ska revisorerna lämna en skriftlig revisionsberättelse till samtingets styrelse. Berättelsen ska innehålla ett utlåtande bland annat om uppgifterna om användningen av statsunderstöden i verksamhetsberättelsen är riktiga.

Senast sex månader efter utgången av räkenskapsperioden ska samtinget till justitieministeriet sända in en bestyrkt kopia av resultaträkningen och balansräkningen inklusive uppgifterna i bilagorna till dessa samt av verksamhetsberättelsen och revisionsberättelsen. Handlingarna utgör det grundläggande underlaget för uppföljningen av hur statsunderstödet har använts. Kompletterande uppgifter begärs om de behövs. Någon specialrevision (15 § i statsunderstödslagen) eller något återkrav av statsunderstödet (21, 22 och 35 §) har inte behövts.

De understöd som avses i 31 i samiska språklagen utlyses i två dagstidningar med stor spridning som kommer ut i samarens hembygdsområde. Ansökningstiden infaller så att information om hur understöden för året innan har använts finns tillgänglig när besluten om understöd fattas. Vanligen brukar det finnas 8–10 sökande och understöden varierar mellan 50 och 200 000 euro. Uppgifterna om användningen kontrolleras när understöden beviljas och det finns sällan något att invända. Inga specialrevisioner eller återkrav har behövts.

De övriga stöden (601 000 euro 2012) under moment 25.01.50 används till projekt för brottsbekämpning, omkostnader för brottsofferjouren samt mindre bidrag till exempelvis Opinionsnämnden för massmedier och för att utveckla och sprida information om rätts-systemet.

Inrikesministeriet

Inrikesministeriet uppger att det inte har den typen av statsunderstöd som förfrågan avser. Under inrikesministeriets huvudtitel finns fortfarande i budgeten för 2012 moment 26.30.31 (Statsunderstöd till räddningsväsendet), men det föreslås bli slopat i budgeten för 2013. Användningen av anslaget regleras av lagen om statsunderstöd till det lokala räddningsväsendet (1122/2003) och räddningslagen (379/2011).

Brandskyddsfonden framhåller följande:

Enligt 14 § i lagen om brandskyddsfonden (306/2003) kan fonden för att nå lagens syfte inom ramen för sina medel och den årliga dispositionsplanen bevilja allmänt understöd eller specialunderstöd. På understöd som beviljas ur brandskyddsfonden tillämpas vad som bestäms i statsunderstödslagen (688/2001), och i fråga om dessa understöd är fonden statsbidragsmyndighet enligt statsunderstödslagen.

Enligt ansökningsreglerna ska sökandena i sin ansökan lämna riktiga och tillräckliga uppgifter till fonden om hur understödet kommer att användas och om andra omständigheter som fonden behöver för att kunna avgöra ansökan. I förekommande fall ombeds sökandena komplettera sina ansökningar för att fonden i tillräckligt stor utsträckning ska kunna ta ställning till hur lämpligt, nödvändigt, genomförbart och effektivt ett projekt är. Fonden försöker bedöma konkurrens effekterna när ansökningarna behandlas. Ansökningar om projekt där enskilda företag har ansetts ha nytta för sin produktutveckling eller i kommersiellt hänseende har avslagits.

Ansökningar om specialunderstöd bedöms dels av sekretariatet, dels av ett expertråd bestående av företrädare för de viktigaste aktörerna inom området. På så sätt kan fonden försäkra sig om att inga överlappande eller ogrundade projekt får bidrag. Dessutom vill fonden före stödbeslutet försäkra sig om att de personer som är föreslagna till styrgruppen verkligen är engagerade i projektet.

Vid bedömningen av projekten på förslag till specialunderstöd tar styrelsen för Brandskyddsfonden särskild hänsyn till projekt med den typen av teman som ingår i forskningsprogrammet för räddningsväsendet och som gäller åtgärder för att förebygga bränder och förbättra räddningsverksamheten.

Stödtagaren måste ingå avtal med den som genomför verksamheten eller projektet om hur statsunderstödet får användas, hur användningen ska övervakas och vilka villkor som gäller, när statsunderstödet beviljas för ett ändamål enligt stödbeslutet men det används till att stödja någon annans verksamhet eller projekt än stödtagarens.

Ansökan om specialunderstöd måste åtföljas av information om projektets genomslag (mål, planerade resultat eller planerad avkastning och hur resultaten kan utnyttjas och tillämpas för att förebygga bränder eller främja räddningsverksamheten), hur effektiviteten kommer att mätas och bedömas och hur resultaten kommer att publiceras, ges spridning och

nyttiggöras inom räddningsväsendet. Vid projekt som gäller forskning och utveckling eller upplysning och rådgivning ska ansökan åtföljas av en bilaga med en tabell över effektmålen.

I förekommande fall ska ansökan också innehålla uppgifter om de särskilt vägande skäl som avses i 17 § 1 mom. i lagen om brandskyddsfonden, om det sökta beloppet är högre än 50 procent av de godtagbara kostnaderna. Vidare ska det ingå uppgifter om verksamheter, projekt eller evenemang som sökanden har fått eller ansökt om allmänt understöd för från Brandskyddsfonden och hur de har beaktats i ansökan om specialunderstöd och om undantag med hänvisning till särskilt vägande skäl för fri och gratis tillgång till resultaten eller avkastningen för myndigheterna inom räddningsförvaltningen.

Slutredovisning för utbetalning av understödet ska göras senast det datum som anges i beslutet. Vanligen är fristen 3–4 månader efter det avslutningsdatum för projektet som sökanden uppger. Slutredovisningen ska åtföljas av en skriftlig slutrapport och en effektivitetsanalys.

För att styrelsen för Brandskyddsfonden ska kunna övervaka att villkoren i beslutet följs måste stödtagaren lämna riktiga och tillräckliga uppgifter. Stödtagaren ska genast underätta fondstyrelsen om det sker ändringar som påverkar möjligheterna att fullfölja syftet med stödet eller andra ändringar som påverkar användningen av understödet.

Extra och/eller särskilda villkor anges i sammanfattningen av varje beslut om specialunderstöd. Om projektet pågår mer än ett och ett halvt år begärs en halvtidsrapport om projektfaserna och tidsschemat. För projekt som pågår i minst två år ska det lämnas in särskilda årsmål. Halvtidsrapporter begärs också om kortare projekt om det är viktigt för att säkerställa att projektet avancerar. Förskott kan betalas på statsunderstödet, om sökanden ansöker om det och motiverar sin ansökan och förutsatt att det är motiverat med tanke på användningen av statsunderstödet och ändamålsenligt med tanke på övervakningen av användningen (12 § 2 mom. i statsunderstödslagen; 688/2001).

Dessutom ingår följande mening i beslutsvillkoren: I övrigt tillämpas statsunderstödslagen (688/2001) på understödet. Om understödet är högre än 50 procent hänvisar stödbeslutet till upphandlingslagen (lagen om offentlig upphandling 348/2007).

På materiel och terminaler anges årligen ett högsta belopp för kostnader som tillåter att understöd enligt prövning beviljas. Det lokala räddningsverket upprättar en egen prioritetsordning för projekten och regionförvaltningsverket en prioritetsordning för sitt distrikt innan ansökningarna skickas in till Brandskyddsfonden. Vid materiel- och systemprojekt får stödet utgöra högst 40 procent av de godtagbara totala kostnaderna.

Försvarsministeriet

Försvarsministeriet framhåller som bakgrundsinformation till förfrågan att anslaget under moment 27.10.50 (Stödande av försvarsorganisationernas verksamhet) är relativt litet, 2 028 000 euro 2012, och att följande statsunderstöd beviljades: Försvarsutbildningsföreningen 1 754 000 euro, Försvarsfrämjandet rf 150 000 euro, Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry 112 000 euro, Maanpuolustusnaisten Liitto ry 10 000 euro och Krigshistoriska kommissionen i Finland 2 000 euro.

Redan före riksdagens skrivelse hade försvarsministeriet arbetat med att anpassa hela statsunderstödsprocessen inom sitt förvaltningsområde till statsunderstödslagen. I utlys-

ningarna av understöd uppmanas sökandena bifoga de uppgifter som nämns i 10 § i statsunderstödslagen. Det nämns också att bestämmelserna i 4 och 5 kap. i statsunderstödslagen tillämpas på användningen och övervakningen av statsunderstöden och på eventuella återbetalningar och återkrav. I beslutet räknas stöd villkoren upp och det upprepas vilka bestämmelser i statsunderstödslagen som tillämpas på användningen och övervakningen av statsunderstöden och på eventuella återbetalningar och återkrav.

Kraven och bestämmelserna i statsunderstödslagen nämns också i ministeriets utlysning av understöden och i stödbesluten. På möten tillsammans med de stödtagande organisationerna och på eventuella inspektioner kommer ministeriet i den utsträckning det är möjligt att ge de ansvariga personerna mer information om gällande bestämmelser.

I stödbeslutet anger ministeriet vilka villkor som gäller för stödtagarna. Föreningarna är bland annat skyldiga att upprätta bokslutet så att föreningens alla tillgångar och skulder tydligt framgår av balansräkningen och så att det av resultaträkningen tydligt framgår hur resultatet för finansåret har utfallit och hur statsunderstödet har använts i verksamheten.

I stödbesluten framhåller ministeriet dessutom att det är förvaltningspolitiska avdelningen som svarar för övervakningen av hur stödet används och att bestämmelserna i 4 och 5 kap. i statsunderstödslagen (688/2001) tillämpas på användningen och övervakningen av statsunderstöden och på eventuella återbetalningar och återkrav. Alla föreningar som fått understöd ska skicka in en rapport till försvarsministeriet om hur de har använt medlen och göra det i januari eller februari året efter understödsåret. Dessutom ska de lämna in verksamhetsberättelse, bokslut och revisionsberättelse för understödsåret senast i maj året efter understödsåret. I förekommande fall gör ministeriet nödvändiga inspektioner. Vidare förordnar ministeriet den ena av de två revisorerna i den största stödtagande föreningen, nämligen Försvarsutbildningsföreningen, i överensstämmelse med 15 § i lagen om frivilligt försvar (556/2007).

Ministeriet försöker utvärdera effekterna genom att sökandena ombeds att i sin ansökan beskriva på vilket sätt understödet medverkar till den samhällsliga effekten och de funktionella resultaten av den avsedda verksamheten, inklusive kvalitativa och kvantitativa uppgifter om utfallet.

Utvärderingen av resultaten i den största stödtagande föreningen, Försvarsutbildningsföreningen, är ordnad på så sätt att de preliminära resultatmålen årligen skrivs in i statsbudgeten. De slutliga resultatmålen och uppföljningen av måluppfyllelsen läggs fast i resultatkontraktet mellan försvarsministeriet och Försvarsutbildningsföreningen efter att riksdagen har fastställt budgeten. Utvärderingen av effekterna görs enligt den normala statliga uppföljningsprocessen.

De statsunderstöd som beviljas av finansministeriet bedöms inte ha snedvridande effekter för konkurrensen eller på marknaden i någon stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Utvärderingar av konkurrens effekterna har därför inte gjorts.

Finansministeriet framhåller följande:

Kommun- och regionförvaltningsavdelningen på finansministeriet förbereder samarbetsunderstöden till kommunerna och besluten om bidrag till förundersökningar av kommunsammanslagningar. Dessutom beredde avdelningen 2002–2006 besluten om inves-

terings- och utvecklingsprojekt i samband med ändringarna av kommunindelningen. På alla dessa beslut tillämpas statsunderstödslagen, också 15 och 36 §. Varje understöd är förenat med rapporteringsskyldighet och utifrån rapporten bedöms användningen, effekterna och behovet av stöd fortlöpande.

Samarbetsunderstöden till kommunerna

Enligt 67 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) kan finansministeriet 2010–2012 bevilja kommunerna samarbetsunderstöd enligt prövning, om samarbetet mellan kommunerna är betydande för översynen av kommunernas servicestruktur, för utvecklandet av servicen eller för dess produktivitet samt stöder uppnåendet av de mål som ställs upp i lagen om en kommun- och servicestrukturereform (169/2007). Understöden beviljas efter prövning och på ansökan av kommunerna.

Samarbetsunderstöd beviljades kommunerna redan 2005–2009 och stödet har alltså funnits i åtta år. Understödet ges ut sista gången 2012. Det är finansministeriet som fattar stödbeslutet och därefter betalas hela beloppet ut på en gång till kommunerna.

Samarbetsunderstöd kan beviljas en kommun ansökningsåret och året därpå för kostnaderna för utvecklingsverksamhet, det vill säga till kostnader för högst två år i följd. Understödet kan bara beviljas för särskilda kostnader för att utveckla samarbetet och alltså inte till kostnader för att ordna sedvanlig service. Enligt lagen får samarbetsunderstöd beviljas för utvecklingsverksamhet bara om det finns ett beslut om verksamheten. Följaktligen kan understöd inte beviljas bara för kostnaderna för att utreda samarbetsprojekt eller för pågående projekt utifrån avsiktsförklaringar. Men kostnaderna för utredningar kan däremot beaktas i initialkostnaderna. Samarbetsunderstödet får vara högst 70 procent av de godtagbara kostnaderna exklusive moms.

Ett villkor för att statsunderstöd ska betalas ut är att samarbetsprojektet genomförs enligt det som uppges ansökningsen. Information om hur samarbetsprojektet avancerar i initialfasen och hur stora kostnaderna är ska lämnas in i en separat rapport på en gång efter det sista året då understödet har använts. Rapporten får vara formulerad fritt, men den måste innefatta uppgifter om hur samarbetet har avancerat och hur stora kostnaderna har varit. Stöd som inte har använts eller betalats ut till för stort belopp eller delar av det måste återbetalas. Stöd har återkrävts när kostnaderna inte har varit så stora som det angetts i ansökan.

Understöd för förundersökningar

Åren 2004–2012 beviljade finansministeriet årligen bidrag till kostnaderna för att utreda kommunsammanslagningar. Bidragen beviljades de deltagande kommunerna efter ansökan för de särskilda kostnaderna för utredningarna, exempelvis för utredningar utförda av utomstående konsulter, men inte för verksamhet inom ramen för kommunernas normala tjänste- och förtroendemannaarbete.

Understödet fick vara högst 70 procent av de godtagbara utredningskostnaderna exklusive moms, men högst 40 000 euro. Villkoret var att kommunerna förbinder sig att slutföra förundersökningen på det sätt som de angav i sin ansökan.

Kommunerna skulle skicka in uppgifter om förundersökningen och kostnaderna till finansministeriet när utredningen var klar. Slutrapporten skulle ge information om det totala

kostnadsutfallet och kommunerna skulle återbetala eventuella medel som inte använts eller betalats ut till förstort belopp eller delar av dem.

Resultaten av förundersökningarna följdes upp årligen. Informationen gav vid handen att stödet medverkade till att sänka tröskeln för kommunerna att gå med i en utredning om sammanslagning. Ungefär 50 procent av utredningarna resulterade i kommunsammanslagning.

Stöd till investerings- och utvecklingsprojekt

Åren 2002–2006 beviljade ministeriet 28 kommuner stöd till investerings- och utvecklingsprojekt, totalt 35 461 000 euro. Stödet beviljades på grundval av 40 § i den då gällande kommunindelningenslagen för utvecklingsprojekt som eftersträvade större kostnadseffektivitet och bättre resultat genom att samordna kommunernas servicestrukturer eller genom att stärka näringsbasen. Stödet till investerings- och utvecklingsprojekt var högst 1 700 000 euro per ändring i kommunindelningen. Stödet till ändringar i kommunindelningen som trädde i kraft 2003–2006 betalades ut som engångsersättning när ändringen trädde i kraft.

År 2005 invände Statens revisionsverk mot praxis att utbetala stödet till investerings- och utvecklingsprojekt. Praxis ändrades för de ändringar i kommunindelningen som trädde i kraft den 1 januari 2007 eller senare. Detta innebär att stödet har betalats ut i två delbetalningar för varje objekt: den första utbetalningen (50 procent) när investeringen eller utvecklingsåtgärden har startat och den andra utbetalningen (50 procent) när investeringen eller utvecklingsåtgärden har avslutats.

De kommuner som fick stöd till investerings- och utvecklingsprojekt skulle årligen lämna in en rapport om hur projekten hade fortskridit och när de räknade med att genomföra projekten. Gränsen för att slutföra projekten är den tid som sammanslagningsavtalet gäller (fem år enligt den då gällande kommunindelningenslagen).

Efter avslutade projekt har kommunerna avkrävt rapporter om statsunderstöden med riktiga och tillräckliga uppgifter för att det ska gå att övervaka att kommunerna har följt stödbeslutet och statsunderstödslagen. Det har inte varit godtagbart att använda stödet till något annat ändamål än det som det ursprungligen beviljades för. Stöd som inte har använts enligt stödbeslutet har därför återkrävts. I vissa fall har ett särskilt beslut om ändrat användningsändamål fattats om det har visat sig vara oändamålsenligt eller omöjligt att använda medlen för det ursprungliga ändamålet.

De kommuner som fick stöd för investerings- och utvecklingsprojekt har avslutat projekten och lämnat in slutrapporter – så när som på en kommun.

Undervisnings- och kulturministeriet framhåller följande:

Tillsyn enligt 15 § i statsunderstödslagen

Enligt arbetsordningen för undervisnings- och kulturministeriet hör kontrollen av statsbidrag till förvaltningsavdelningens ansvarsområde. I förvaltningsavdelningens interna arbetsordning har uppgiften lagts på ekonomienhetens ansvar. Undervisnings- och kul-

turministeriets ekonomistadga föreskriver åter att utredningarna om hur statsunderstöd har använts granskas inom ekonomienheten och godkänns av den föredragande som har lagt förslag om att bevilja understödet.

För närvarande har fyra anställningar inom ekonomienheten anvisats för granskningen av utredningarna om hur understöden har använts. I samband med anpassningen av de senaste årens allt knappare ekonomiska resurser har man även inom tillsynsverksamheten tvingats reducera vakanserna med en. Resurstilldelningen till tillsynsverksamheten kommer att ägnas större uppmärksamhet i framtiden.

Tillsynen har som mål att verksamhetsunderstöden ska vara granskade innan understöden för följande år beviljas så att de som föredrar besluten att bevilja understöd har tillgång till granskningsobservationerna vid beredningen av de nya besluten. Utredningarna om särskilda understöd granskas så snart som möjligt när de har kommit in.

Vid undervisnings- och kulturministeriet fattas det varje år i genomsnitt cirka 3 000 beslut att bevilja understöd. De beviljade understöden uppgår till belopp som varierar från några hundra euro till tiotals miljoner euro. På basis av en riskanalys har ministeriet utarbetat en plan för arbetet med granskning av utredningarna om hur understöden har använts. Denna granskningsplan innefattar alla byggnadsunderstöd, verksamhetsunderstöd till idrotts- och ungdomsorganisationer samt alla övriga understöd som uppgår till minst 15 000 euro. Genom slumpmässigt urval har 20–30 procent av understöden som är mindre än 15 000 euro valts ut för granskning. Granskningsplanen har årligen omfattat minst 70 procent av de beviljade understöden. Sporadiska granskningar av understödstagares finanser och verksamhet har också utförts på ort och ställe.

Enligt 16 § 2 mom. i statsunderstödslagen kan statsbidragsmyndigheten genom ett beslut bemyndiga en annan myndighet eller en utomstående revisor att utföra granskningar som gäller understödstagarens ekonomi och verksamhet. Undervisnings- och kulturministeriet har på våren 2010 konkurren utsatt revisionssammanslutningar enligt lagen om offentlig upphandling. Ett ramavtal har ingåtts med tre olika revisionssammanslutningar. En utomstående revisionssammanslutning har 2010 börjat utföra granskningar under ledning av ministeriets interna revision.

Undervisnings- och kulturministeriets enhet för intern revision utarbetar årligen en granskningsplan samt leder, styr och koordinerar granskningsarbetet. I granskningsplanen intas varje år granskningsobjekt på basis av en riskanalys, ett slumpmässigt urval samt klagomål och övriga särskilda observationer. Ministeriets avdelningar och enheter hörs i samband med förarbetena till granskningsplanen. I fortsättningen kommer även ekonomienheten att inrikta kontrollen av hur understöden används på granskningar på ort och ställe.

Granskningar av statsunderstöden som utförs på ort och ställe innebär noggrann undersökning av bl.a. vilka verkningar konkurren utsättning i anknytning till statsunderstöden har medfört samt av anskaffningarna enligt lagen om offentlig upphandling.

I fråga om sådana problem som revisionsutskottet har lyft fram i sitt betänkande beträffande användningen och allokeringen av samt tillsynen över statsunderstöden kan det konstateras att Statens revisionsverk nyligen har utfört en granskning av understöd som har beviljats för främjande av idrott och fysisk fostran, vetenskap, konst och ungdomsarbete från vinstmedel av tippning och penninglotterier (revisionsberättelse 14/2012). I detta sam-

manhang utvärderade Statens revisionsverk undervisnings- och kulturministeriets praxis med avseende på användningen, allokeringen och tillsynen över statsunderstöden. Med anledning av observationer som gjorts under själva granskningen har det redan vidtagits ändringar i vissa praktiska förfaranden. Revisionsberättelsen beaktas dessutom i uppdateringen av anvisningarna till dem som bereder statsunderstödsärenden om förfaringsättet, som för närvarande ses över (Anvisningar till beredare vid undervisnings- och kulturministeriet om förfarandet för att utlysa statsunderstöd, ansökan, beviljande, utbetalning, användning och övervakning av användningen).

Avdelningarna och de separata enheterna som beviljar ministeriets understöd deltar i arbetet med att utveckla tillsynen i samråd med ekonomienheten och den interna revisionen.

Utvärdering enligt 36 § i statsunderstödslagen av statsunderstödens verkningar

I 36 § i statsunderstödslagen sägs att statsbidragsmyndigheten ska med jämna mellanrum utvärdera nödvändigheten av statsunderstöden och behoven av att utveckla dem. Enligt anvisningarna för förfarandet som gäller processen med undervisnings- och kulturministeriets statsunderstöd är det för utredandet av statsunderstödens nödvändighet och behoven av att utveckla dem utöver den årliga uppföljningen av statsunderstöden nödvändigt att utföra en separat utvärdering av statsunderstöden med jämna mellanrum, exempelvis med fem års intervaller.

Inom undervisnings- och kulturministeriet ligger allmänt taget utredningarna som kommit in om statsunderstödens användning samt själva ansökningsprocessen till grund för en utvärdering av verkningarna. Därtill utnyttjas externa utvärderingar, arbetet i arbetsgrupper samt information som olika expertorgan har lämnat. Nödvändigheten av statsunderstöd bedöms ytterligare i förhållande till exempelvis motiveringen för anslagen, regeringsprogrammet och de strategiska riktlinjerna för politiska sektorer.

I den ovan nämnda revisionsberättelsen konstaterade statens revisionsverk att det förekommer skillnader mellan enheternas praxis för att utvärdera understödets verkningar, men som helhet sett ansågs utvärderingen till sina väsentliga delar ha blivit utförd på det sätt som statsunderstödslagens 36 § förutsätter. Verket ansåg dock att det speciellt finns skäl att utveckla uppföljningen av till vilka resultat användningen av understöd har lett.

Allmänna bestämmelser om intern kontroll vid undervisnings- och kulturministeriet

Enligt 24 b § i lagen om statsbudgeten (423/1988) och 69 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) ska ett ämbetsverk och en inrättning se till att den interna kontrollen och riskhanteringen är ordnade på ett ändamålsenligt sätt i deras egen verksamhet samt i verksamhet för vilken ämbetsverket eller inrättningen svarar. Förfarandena ska också omfatta skötseln av penningmedel som ämbetsverket eller inrättningen förmedlar.

Den gällande arbetsordningen för undervisnings- och kulturministeriet (42/2012) uppger bestämmelser om ministeriets viktigaste förvaltnings- och tillsynssystem, uppgifter och verksamhetsområden. 3 § i undervisnings- och kulturministeriets ekonomistadga (2/200/2010) innehåller allmänna bestämmelser om ministeriets interna kontroll, enligt vilka ministeriets ledning och alla de enheter som ansvarar för att resultatmålen uppfylls

även ansvarar för intern kontroll i tillräcklig omfattning och för att behövliga granskningar utförs.

En riskbedömning utförs årligen som ett led i undervisnings- och kulturministeriets resultatplaneringsprocess.

Understöd som undervisnings- och kulturministeriets kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelning beviljar

Inom verksamhetsområdet för kultur-, idrotts- och ungdomspolitik innehar statsunderstödssystemet en viktig roll i egenskap av styrmedel för verksamhetsområdet och det beviljas förhållandevis mycket statsunderstöd. Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen arrangerar utbildningsdagar om förfaringssätten i samband med statsunderstöden för den personal som deltar i behandlingen av statsunderstöd.

En del av de problem som revisionsutskottet har tagit upp i sitt betänkande gäller understödets effekt i anknytning till utvecklandet av datasystemen för social- och hälsovården. Inom verksamhetsområdet för kultur, idrott och ungdomspolitik har det inte beviljats understöd för liknande informationssystemprojekt.

Statsunderstödslagen säger 36 § att statsbidragsmyndigheten ska på ett lämpligt sätt följa resultaten och ändamålsenligheten i fråga om användningen av statsunderstöd som den beviljat samt dess verkningar på konkurrensen och olika befolkningsgruppers ställning liksom deras miljökonsekvenser och andra verkningar. I det ställningstagande som riksdagen godkänt har särskilt nämnts utvärderingen av verkningarna på konkurrensen. Till denna del kan det konstateras att inom verksamhetsområdet för kultur, idrott och ungdomspolitik beviljas merparten av understöden till icke-vinstdrivande samfund eller till kommuner för sådana ändamål som inte konkurrerar med någon marknadsstyrd verksamhet. Utvärderingen av verkningarna på konkurrensen har således inte haft någon central roll inom avdelningens verksamhetsområde på det sätt som avses med utvärdering enligt 36 § i statsunderstödslagen.

Allmänt taget kan det konstateras beträffande utvärderingen inom avdelningens verksamhetsområde att som grund för utvärderingen ligger utredningarna som kommit in om hur understöden har använts samt ansökningsprocessen och externa utvärderingar, dessutom har man utnyttjat den information som arbetsgrupper och olika expertorgan har tagit fram. Avdelningen har för avsikt att i fortsättningen utveckla och systematisera den utvärdering som ska utföras enligt 36 § i lagen om statsunderstöd.

Understöd som utbildningspolitiska avdelningen beviljar

Utbildningspolitiska avdelningen förfogar över utvecklings- och tilläggsunderstöd som kan beviljas utbildningsanordnare för allmänbildande utbildning och yrkesutbildning i anslutning till systemet med statsandelar enligt lag. Statsunderstödens belopp och betydelse i förhållande till finansieringen med statsandelar är som helhet betraktad mycket obetydlig. Dessutom finns det understöd inriktade på att utveckla respektive utbildningar och statsunderstöd för anläggningsprojekt inom grundläggande utbildning och gymnasieutbildning att tillgå.

Understöd för utvecklandet av verksamhetsområdet för allmänbildande utbildning ingår i statsbudgeten på moment 29.10.20 och för statsandelar och statsunderstöd som beviljas utbildningsanordnare för anordnandet av förskoleundervisning och grundläggande utbildning, grundläggande konstundervisning och gymnasietutbildning på momenten 29.10.30–34. Via statsunderstöd som beviljas utbildningsanordnare enligt prövning har ministeriet tillfälle att allokera finansieringen i form av specialunderstöd som gör det möjligt att realisera sådana utbildningspolitiska prioriteringar som är centrala vid den aktuella tidpunkten. Av denna orsak är statsunderstöden till sin natur huvudsakligen understöd för utvecklingsarbete. Statsunderstödens användningsändamål har i regel blivit fastställda redan genom den detaljerade indelningen av budgeten. Dessutom upptar ansökningsfasen en detaljerad redogörelse för till vad understödet får användas samt på vilka villkor utbildningsanordnare kan beviljas understöd. De viktigaste understöden är ytterligare förenade med en särskild rapporteringsskyldighet som möjliggör en fortlöpande utvärdering av understödets användning, deras måluppfyllelse och behovet av understöd.

För en del av den finansiering som beviljas anordnare av grundläggande utbildning i form av statsunderstöd är det dessutom bestämt i lag att finansieringen beviljas anordnare som uppfyller vissa villkor. Enligt Statens revisionsverks rapport från granskningen av styr- och finansieringssystemet för den grundläggande utbildningen 2009 fungerar styr- och finansieringssystemet för den grundläggande utbildningen genomgående väl.

Statsbidragsmyndigheter för statsunderstöd för allmänbildande utbildning är beroende på understödet ministeriet, Utbildningsstyrelsen och när det är fråga om understöd för undervisning på samiska regionförvaltningsverket. Närings-, trafik- och miljöcentralerna beviljar i egenskap av statsbidragsmyndigheter statsunderstöd för projekt i syfte att anlägga läroanstalter för allmänbildande utbildning inom ramen för det anslag som reserverats på undervisnings- och kulturministeriets moment 29.10.34 på basis av en finansieringsplan som ministeriet har godkänt. Dessutom beviljas statsunderstöd från moment 29.10.51 till stöd för verksamheten Suomi-koulut och till vissa organisationer för verksamhet med hemgrundskola.

Understöden som är avsedda för att utveckla yrkesutbildningens verksamhetsområde ingår på moment 29.20.21 i statsbudgeten och statsunderstöden som beviljas utbildningsanordnare på moment 29.20.30.4–8. I de flesta fall är Utbildningsstyrelsen den statsbidragsmyndighet som beviljar utbildningsanordnarna understöd. I den detaljerade indelningen av budgeten har en del av understöden anvisats Utbildningsstyrelsen.

När det gäller understöd avsedda för att utveckla yrkesutbildningen har undervisnings- och kulturministeriet överenskommit med Utbildningsstyrelsen om bredbasiga utvecklingsprogram enligt Planen för utveckling av utbildningen och forskningen samt regeringsprogrammets målsättningar. Inom ramen för utvecklingsprogrammen försöker man fördela understöden huvudsakligen till nätverk med flera anordnare av yrkesutbildning. Vid rapporteringen om projekten är uppmärksamheten koncentrerad såväl på att finansieringen används enligt givna anvisningar som på att framför allt försöka utreda effekten av den finansiering som använts i perspektivet av de utbildningspolitiska mål som regeringen har uppställt och anordnarnas verksamhet. Tillvägagångssättet har gjort det lättare att hantera användningen av understöden när de fördelas som större tillskott. Likaledes

har det ökat understödets effekt när det redan i annonsen om att understöden kan sökas ingår definitioner på de utbildningspolitiska mål som eftersträvas med hjälp av understöden. Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen överenskommer om utvecklingsprogrammen och följer årligen upp hur de genomförs som en del av resultat- och målstyrningen och samarbetet i syfte att utveckla yrkesutbildningen.

På de statsunderstöd som ministeriet beviljar för allmänbildande utbildning och yrkesutbildning tillämpas statsunderstödslagen och med stöd av denna upprättade villkor för undervisnings- och kulturministeriets statsunderstöd. Därtill kopplas till en stor del av understöden en separat rapporteringsskyldighet för uppföljningen av hur understöden används och deras effekt. När det gäller användningen av understöd som beviljas för att utveckla såväl den allmänbildande utbildningens som yrkesutbildningens verksamhetsområde iaktas lagstiftningen om upphandling.

Understöd som högskole- och forskningspolitiska avdelningen beviljar

Statsbudgeten upptar understöd som är avsedda för utvecklandet av högskoleväsendet och forskningen på moment 29.40.20, understöd som beviljas yrkeshögskolor på moment 29.40.30 och understöd i anknytning till forskningsinfrastrukturprojekt på moment 29.40.22. Via statsunderstöd som är avsedda att beviljas enligt prövning för utvecklandet av högskoleväsendet och forskningen har ministeriet möjlighet att allokera finansieringen så att utbildnings- och vetenskapspolitiska prioriteringar som är aktuella vid tidpunkten blir genomförbara. Finansieringen sker som större tillskott för att stärka understödets måluppfyllelse. Dessa anslag fördelas inte på någon skild ansökan. Understöden är förenade med en särskild rapporteringsskyldighet som möjliggör en fortlöpande utvärdering av användningen, effekten och behovet av understöd. I förekommande fall görs en årlig justering av prioriteringarna.

Understöden från Veikkaus Ab:s tippnings- och penninglotterivinstmedel för främjandet av vetenskapen ingår i statsbudgeten på moment 29.40.53. Största delen av anslaget har anvisats Finlands Akademi. På understöd som ministeriet beviljar för vetenskapen samt för främjandet av växelverkan mellan vetenskapen och samhället tillämpas statsunderstödslagen och villkor som undervisnings- och kulturministeriet har upprättat med stöd av nämnda lag. Därtill utför undervisnings- och kulturministeriet under 2012 en övergripande granskning av ändamålsenligheten och effektfullheten av ifrågavarande anslag. I granskningsarbetet har man använt sig av en enkät riktad till förmånstagarna, utredningarna om hur understöden har använts, förmånstagarnas bokslut och verksamhetsberättelser samt rådplågningar med förmånstagarna.

Jord- och skogsbruksministeriet

Jord- och skogsbruksministeriet framhåller det med hjälp av en ekonomistadga och interna proceduranvisningar har medverkat till att statsunderstöden administreras enligt författningarna och god förvaltningssed (gäller alla statsbidrag oberoende av om de medfinansieras av EU eller inte). I administrationen av statsunderstöd har avdelningarna på ministeriet tillgång till ett antal instrument för att hantera typiska risker. De beskrivs närmare nedan.

Ministeriet har en handbok för administration av statsunderstöd. Syftet med den är att samordna stödpraxis, främja laglig verksamhet och god förvaltning och därmed ge de ansvariga tjänstemännen adekvat kompetens. Det ordnas utbildning för tjänstemännen om aktuella teman. De som svarar för delegerade uppgifter som statsbidragsmyndighet, exempelvis Finlands skogscentral, styrs av den ansvariga avdelningen på ministeriet genom stöd villkor och föreskrifter. Sökandena ges råd om allmänna kriterier och stöd villkor i ansökningsanvisningarna.

De största statsunderstöden under ministeriets huvudtitel ingår i de stödsystem som medfinansieras av EU. Följaktligen ingår bestämmelserna om tillsyn över statsbidragen i EU:s rättsakter. När det gäller statsunderstöd som helt och hållet finansieras nationellt är statsbidragsmyndighetens tillsyns rätt och bidragstagarens skyldighet att lämna information och skyldighet att bistå vid inspektioner inskrivna i stödbeslutet. I stöd villkoren förpliktas den som får riktat allmänt stöd att inom utsatt tid lämna information till ministeriet om hur statsunderstödet för året innan har använts. Finlands skogscentral, som är den största bidragstagaren, lämnar in redovisning och rapport om de subventionerade åtgärderna varje månad. De som får specialstöd för sina projekt ska rapportera hur stöden har använts när de anhåller om utbetalning, som det sägs i stöd villkoren. Utöver sin egen interna övervakning beställer avdelningarna granskningar av statsunderstödsanvändningen av landsbygdsverket och ministeriets ekonomienhet. Bestämmelser om riskhantering i statsbidragssystemen ingår i ministeriets ekonomistadga. Den kräver att avdelningarna har en kontrollkartläggning och en övervakningsplan för de statsbidragssystem som de administrerar.

Handboken om statsunderstöd behandlar kraven i upphandlingslagen. Den ger bland annat information om när det är fråga om statsunderstöd som kan beviljas och när det är fråga tjänster som en myndighet köper. Vid enskilda projektstöd ingår en bedömning av konkurrens effekterna i avdelningarnas prövning när de beviljar statsunderstöd. Avdelningarna har getts rådet att i sina stödbeslut inkludera ett villkor beträffande åtgärder för att främja konkurrensupphandling.

Informationstjänstprojekt inom ministeriets förvaltningsområde som finansieras med anslag till statsunderstöd både utvärderas och konkurrensupphandlas. Inom viltsektorn bildar aktörer inom jord- och skogsbruksministeriet och förvaltningen under det en offentlig viktkoncern med en informationsförvaltningsgrupp som utvärderar effektivitet, lämplighet och resultat avseende varje projekt. Gruppen förbereder en plan för utveckling av informationssystemen och arkitekturbeskrivningarna inom förvaltningsområdet. Inom skogsektorn är det Finlands skogscentral som upphandlar informationssystem enligt bestämmelserna om offentlig upphandling och dessutom deltar i de flesta av de offentliga upphandlingarna inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.

Ministeriets statsbidragssystem utvärderas i olika sammanhang. I vissa fall beställer avdelningarna utvärderingar av utomstående aktörer. I synnerhet bedömningar av bidragens effekter för konkurrensen görs bland annat när ett bidragssystem inrättas eller ändras. I vissa stödsystem måste effekterna utvärderas varje gång en ny fondperiod inom EU är förestående eftersom EU:s riktlinjer måste beaktas i utformningen av stödsystemet. I EU:s godkännandeprocess är det kommissionen som bedömer om stödsystemen är lämp-

liga och vilka konsekvenser de har. Hur stödsystemen inom skogsbruket fungerar och hur effektiva de är kommer att bedömas i regeringens kommande skogspolitiska redogörelse.

Kommunikationsministeriet framhåller följande om statsbidragssystemen inom sitt förvaltningsområde:

I den bifogade tabellen har ministeriet sammanställt information om de statsunderstöd som det själv eller något ämbetsverk inom förvaltningsområdet är statsbidragsmyndighet för. Av tabellen framgår det hur förvaltningsområdet sörjer för kompetens och utbildning beträffande statsbidragslagen, hur 15 och 36 § i statsbidragslagen tillämpas och hur man går till väga i de problematiska fall som revisionsutskottet har lyft fram, om problemet har relevans med avseende på statsbidraget.

Statsunderstödslagens 15 och 36 § tillämpas på de flesta stöd som förvaltningsområdet beviljar. När stödet beviljas eller senare skaffar statsbidragsmyndigheten fram ingående information av stödtagarna om hur stödet ska användas eller har använts. I de flesta fall beviljas stöd utifrån genomförda projekt och kostnaderna för dem. Då kan den som beviljar stöd i förväg försäkra sig om att stödet går till rätt ändamål. Inspektioner görs i fråga om vissa statsunderstöd. Allmänt taget är principen att ett stöd återkrävs om det uppdragas att stödtagaren inte har följt stödvillkoren.

Vad beträffar kompetens och utbildning om statsunderstödslagen är läget relativt bra inom förvaltningsområdet. Man känner till bestämmelserna och statsbidragsmyndigheten informerar också stödtagarna om bestämmelserna. I fråga om vissa stöd är det svårt att behålla hög kompetensnivå på grund av personalomsättningen. Personalen går på utbildning om frågor kring statsunderstöd. Inom statskoncernen behövs det emellertid betydligt mer utbildning än det nu erbjuds.

De problem som revisionsutskottet lyfter fram i sitt betänkande förekommer som regel inte i statsunderstöden inom förvaltningsområdet eftersom det finns fungerande praxis alternativt eftersom just de problemen inte gäller de aktuella statsunderstöden. I de flesta fall går stödet direkt till stödtagarens utgifter för verksamheten och stödtagaren upphandlar inte utomstående tjänster. I de fall då problemet inte gäller ett stöd är kolumnen tom.

Sammantaget kan det sägas om de stöd som förvaltningsområdet beviljar att villkoren i stödbesluten följs väl och att statsbidragsmyndighetens råd och anvisningar ligger på relativt god nivå. Utvärderingarna av effekterna vidareutvecklas och bland annat konkurrens effekter har utvärderats om sådana förekommer. Tabellen visar om något statsunderstöd kommer att ändras eller om det behöver ses över eller förbättras.

Kommunikationsministeriet har gjort en inventering av stöden inom sitt förvaltningsområde och samtidigt undersökt hur 15 och 36 § i statsunderstödslagen tillämpas på dem. Inventeringen gällde följande:

- bättre utbildning och kompetens om 15 och 36 §
- kompetens i upphandling och konkurrensutsättning
- hur stöd- och finansieringsbesluten följs
- hur upphandlingslagen följs
- om det uppstår landsomfattande resultat
- utvärdering av konkurrens effekterna

- ogrundade direktupphandlingar
- bristande anvisningar för projektgenomförande
- otydliga roller för ministeriet och ämbetsverken.

Arbets- och näringsministeriet framhåller följande om sitt förvaltningsområde:

Beträffande stöden från regionavdelningen framhåller ministeriet att begäran om åtgärder att döma av riksdagens skrivelse 10/2012 rd och revisionsutskottets betänkande 2/2012 rd – Ö 3/2012 rd inte gäller projekt som delfinansieras med medel från strukturfonderna.

I stället för 15 och 36 § i statsunderstödslagen tillämpas bestämmelserna i rådets allmänna förordning (EG) nr 1083/2006 och kommissionens genomförandeförordning (EG) nr 1828/2006 som är direkt förpliktande för och tillämpliga på medlemsstaterna och deras myndigheter på EU:s strukturfondsprogram och strukturfondsprojekt. Detta föreskrivs också i 2 § i statsunderstödslagen (688/2001). Vidare säger 3 § i statsunderstödslagen att lagen är sekundär i förhållande till speciallagstiftning.

Statsunderstödslagens 15 och 36 § åsidosätter artikel 9.3 och 9.5, artikel 37 c, artikel 47.1 och 47.2, artikel 48.2 andra stycket, artikel 60–67 och artikel 70 i rådets allmänna förordning och i synnerhet artikel 13 i kommissionens genomförandeförordning. Vår nationella strukturfondsplan (1401/2006) och strukturfondsplan (311/2007) innehåller bestämmelser för att säkerställa att den allmänna förordningen och kommissionens genomförandeförordning kan genomföras på behörigt sätt.

Energiavdelningen framhåller att energistödet inte behöver granskas fristående från den allmänna genomgången. Dessutom är det inte särskilt svårt att övervaka att stödet används rätt och det har inte framkommit missbruk av stödet.

Avdelningen för sysselsättning och företagande framhåller följande om understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av företagets verksamhetsmiljö samt om startpeng, sysselsättningsbaserat investeringsstöd och sysselsättningsarbetsprogram enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002):

Kompetens och utbildning för de myndigheter som beviljar dessa stöd (personalen på närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna) främjas genom att det regelbundet ordnas rådslag och videobaserad utbildning där bland annat författningsändringar, tillämpning av författningar och anvisningar och eventuella ändringsbehov behandlas. Kurser ordnas i synnerhet när författningar ändras.

Användningen av stöden övervakas beträffande både stödtagarna och de beviljande myndigheterna. Övervakningen utförs av dels de beviljande myndigheterna, dels internrevisionen på arbets- och näringsministeriet och den gäller både projekt som finansieras nationellt och projekt som medfinansieras av EU. Projekt med EU-medfinansiering övervakas också av revisionsmyndigheten för strukturfondsprogrammen. Uppgifter om hur stöden har använts och andra kontrolluppgifter kommer bland annat via rapporteringssystemet Yrtti.

Utöver detta är stödtagarna skyldiga att lämna rapporter till den beviljande myndigheten om hur projekten har genomförts och vilka effekter de haft (bland annat rapportering i samband med den sista utbetalningen eller redan innan om det anses nödvändigt). För en utvärdering av effekterna måste den som beviljar stöd kräva att stödtagaren avrapporterar resultaten tidigast två år efter att den sista delbetalningen har betalats ut. Dessutom

följs effekterna och funktionen upp genom regelbundna utvärderingsstudier. Som ett led i effektivitets- och funktionalitetsstudierna undersöks det också om stöden har negativa effekter, exempelvis konkurrenssnedvridande effekter.

Avdelningen för arbetslivs- och marknadsfrågor framhåller att besluten om stöd till de sammanslutningar (i detta fall Konsumentförbundet och Finlands Standardiseringsförbund SFS rf) som ingår i avdelningens resultatstyrning fattas enligt statsunderstödslagen. För några år sedan utfördes en specialrevision av Konsumentförbundet. Också statunderstödet till SFS granskades för ett antal år sedan dels av en utomstående aktör beställd av ministeriet, dels av ministeriets internrevision (HIM). Föreningens kontron granskas dessutom av en utomstående revisor och ministeriet har godkänt bokslutet i egenskap av medlem i föreningen. Finland har anmält sitt nationella standardiseringsorgan till EU-kommissionen på det sätt som det behöriga direktivet kräver. De nationella standardiseringsorganen är medlemmar i motsvarande europeiska och internationella organ. Av dessa skäl påverkas konkurrensutsättning och vissa ansökningar om bidrag.

Social- och hälsovårdsministeriet framhåller följande:

Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde är Kaste-programmet det viktigaste projektet med anknytning till förfrågan från finansministeriet.

Kaste

Ända sedan 2008 har social- och hälsovårdsministeriet gjort genomgripande förändringar i sin projektförfinansiering och projektadministration och anpassat dem till de krav som Statens revisionsverk ställt i sin revisionsberättelse. Ändringar har också gjorts i verkställigheten av det nationella programmet för utveckling av social- och hälsovården (Kaste, den första programperioden 2008–2011 och den andra programperioden 2012–2015).

Numerera genomförs betydligt färre projekt med statsunderstöd. Programperioden 2004–2007 (det nationella hälsovårdsprojektet, programmet för utveckling inom det sociala området och alkoholprogrammet) var projekten med statsunderstöd ungefär 450 och nästa period hade de minskat till cirka 30. Därmed har man kunnat säkerställa att projekten administreras och övervakas effektivare. De projekt som får stöd inom ramen för Kaste-programmet är omfattande och viktiga i både regionalt och nationellt hänseende. Också på så sätt kan bättre administration garanteras, liksom att projektresultaten kan utnyttjas bättre och ge större resultat.

Under båda programperioderna har ministeriet gett ut en handbok om stöd till utvecklingsprojekt och Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland har utarbetat anvisningar för utbetalning. Anvisningarna skickas ut till alla projekt. Ministeriet och regionförvaltningsverket ordnar en gemensam styrtillställning för nya projekt några månader efter att stödbesluten har fattats. På så sätt kan de försäkra sig om att projektet har rekryterat personal och att personalen nås av informationen om gällande regler så heltäckande som möjligt. På tillställningarna ges information om författningar, vad anvisningarna och besluten säger om projektorganisation, genomförande av projekt, ansökan om stöd, utbetalning av medel och rapportering av projekt. På begäran har det arrangerats rådgivning och styrtillställningar extra för vissa projekt, om det har funnits särskilda behov.

Social- och hälsovårdsministeriet utser en övervakare för varje projekt. Övervakaren ska bevaka att projektet genomförs i överensstämmelse med planen och stödbeslutet. Vidare ska övervakaren ha kontakt med projektet och bland annat delta i styrgruppens möten. Övervakaren har rätt att få all den information om projektet som behövs för övervakningen och är skyldig att underrätta ministeriet om det uppdagas olägenheter. En tjänsteman kan övervaka flera projekt om det anses nödvändigt för ett gemensamt tema eller bättre nätverkande.

Varje Kaste-projekt som har fått statsunderstöd inspekteras minst en gång i syfte. I inspektionsbesöket deltar företrädare för avdelningen för främjande av välfärd och hälsa och de projektansvariga medarbetarna från Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland. Dessutom deltar projektövervakaren samt chefen för interna revisionen på ministeriet, om personen så vill. Vid besöket behandlas projektadministration, bokföring och ekonomi, projektinnehåll och måluppfyllelse.

I stödbesluten ställs det som villkor att projekten ska följa lagen om offentlig upphandling i sina upphandlingar. En upphandling kan inte beviljas statsunderstöd om det framkommer klart och tydligt att projektet har gjort en upphandling som strider mot lagen. Projekten måste skaffa tillstånd från ministeriet i förväg för IT-innehåll och IT-upphandlingar. På så sätt kan ministeriet försäkra sig om att projekten tar hänsyn till utvecklingsverksamhet på nationell nivå.

I uppföljningen av sin berättelse ”Hankerahoitus ohjausvälineenä” (147/2007) ställde Statens revisionsverk några frågor till social- och hälsovårdsministeriet om projekten inom Kaste-programmet. Utifrån uppgifterna från ministeriet framhöll revisionsverket att projekten har dragit nytta av erfarenheterna från projektfinansieringen.

I statsunderstödslagen (688/2001) föreskriver 15 § att statsbidragsmyndigheten ska övervaka statsunderstödet på behörigt sätt och tillräckligt genom att inhämta uppgifter om användning och uppföljning av statsunderstödet samt andra uppgifter liksom genom att vid behov utföra granskningar. Beträffande hur paragrafen har följts hänvisar ministeriet till det som sägs ovan om att övervakningen av projektstöden till Kaste har blivit betydligt effektivare och bättre.

Enligt 36 § i statsunderstödslagen ska statsbidragsmyndigheten på lämpligt sätt följa resultaten och ändamålsenligheten i fråga om användningen av statsunderstöd som den beviljat samt deras verkningar på bland annat konkurrensen. Dessutom ska statsbidragsmyndigheten med jämna mellanrum utvärdera nödvändigheten av statsunderstöden och behoven av att utveckla dem. Effekterna av statsunderstöden till utvecklingsprojekt inom Kaste-programmet utvärderades vid en utomstående bedömning under programperioden 2008–2011. Bedömningen genomfördes i flera steg medan programmet pågick och den visade att stöden på vissa ställen hade genererat bestående effekter för verksamheten. Exempel på god praxis som tagits fram i projekten sprids också av Institutet för hälsa och välfärd inom ramen för innovationsmiljön Innobyn. En utomstående utvärdering kommer att göras av det nya Kaste-programmet 2012–2015.

En utvärdering av verkningarna för konkurrensen har inte varit aktuell i utvärderingen av utvecklingsprojekten. Det beror delvis på att inga IT-projekt har fått stöd sedan 2008, utom bara i yttersta undantagsfall. Projekten har företrädesvis gällt åtgärder för att förbättra arbetsmetoder och arbetssätt. Kommunerna och samkommunerna förutsatts följa

upphandlingslagstiftningen och det är en av de viktiga frågor som undersöks vid inspektionsbesöken.

I förberedelserna för Kaste-programperioden 2012–2015 fördes det en omfattande diskussion om det allmänna behovet av att se över utvecklingsprojekten och hur de ska gå till. Detta är nödvändigt också av den orsaken att budgetramen krymper. Anslagen till Kaste-programmet och utvecklingsprojekten har minskat från drygt 100 miljoner euro den första programperioden till 58 miljoner euro för den fyraåriga programperioden 2012–2015. Pengarna kommer att gå till effektiva projekt med exakt fokus.

Läkar- och läkarhelikopterverksamhet

Läkar- och läkarhelikopterverksamheten drevs tidigare av en stödförening och verksamheten finansierades med insamlade medel och bidrag från Penningautomatföreningen. Sedan 2011 har läkarhelikoptrarnas flygverksamhet finansieras med anslag från social- och hälsovårdsministeriet. Enligt hälso- och sjukvårdslagen som trädde i kraft 2011 är det centralen för prehospitalet akutsjukvård i respektive specialupptagningsområdets sjukvårdsdistrikt som ska planera och besluta om läkarhelikopterverksamheten i sitt distrikt. Finnhems, som ägs av universitetssjukhusen, ska administrera läkarhelikopterverksamheten i Finland och vara strategisk partner för sjukvårdsdistrikten i den prehospitala akutsjukvården. Statsunderstödet har gått till Finnhems. En extern granskning av stöd användningen har gjorts för 2011 och användningen har dessutom kontrollerats via regelbundna rapporter från företaget. Med lagstadgade ändringar och centraliserad förvaltning har fortsatt och säker läkarhelikopterverksamhet, jämn service, hög kvalitet och övervakad finansiering eftersträvats.

Riskhantering och övervakning

Social- och hälsovårdsministeriet satsar också på att utveckla riskhantering, övervakning och internrevision inom förvaltningsområdet i den resultatstyrning där ämbetsverken har getts gemensamma resultatmål. Det betyder att ämbetsverken 2015 kommer att ha tillgång till systematisk riskhantering plus heltäckande övervakning och anknytande internrevision. Målet har preciserats årligen.

Målet för 2013 är (preliminärt): Ämbetsverken ska utföra systematisk internrevision i alla verksamheter. Risker ska fortsatt kartläggas regelbundet i samråd med personalen. Nödvändiga åtgärder för att minimera riskerna kommer att vidtas och metoderna för riskhantering vidareutvecklas. Vidare ska metoderna för intern revision vara lämpliga. Ämbetsverken ska rapportera sina åtgärder till ministeriet enligt anvisningarna.

Samarbetet genomförs i nätverket för kontaktpersoner för den interna revisionen (nätverket Sita) inom förvaltningsområdet där de resultatstyrda ämbetsverken och ministeriet är företrädare. Under ledning av ministeriets chef för interna revisionen behandlar nätverket övervakning, riskhantering och internrevision med målet att utbyta information, förbättra kompetensen och tillsammans dra nytta av resultaten. Projektkompetensen har förbättrats genom konkurrensutsättning av en riskhanteringskonsult och internrevisionen i samarbete med företrädare för ämbetsverken och genom att delta i förberedelserna för ett ramavtal med Hansel. Genom informationsutbyte och utbildningssamarbete drar man nytta

av resultaten från granskningarna. Via konkreta exempel har problem och risker lyfts fram och omständigheter påpekats där övervakningen måste bli bättre och metoderna ses över bland annat i projektverksamheten och statsbidragsverksamheten.

Nätverket för kontaktpersoner för den interna revisionen (nätverket Sita) har funnits inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde sedan 2009. Syftet är att förbättra övervakningskompetensen inom hela förvaltningsområdet och att dra nytt av övervakningsresultaten i arbetet för att utveckla förvaltningen. Nätverket har behandlat frågor kring övervakningen på ämbetsverken och konkurrensupphandlat den gemensamma interna revisionstjänsten för de resultatstyrda ämbetsverken, det vill säga social- och hälsovårdsministeriet (SHM), Institutet för hälsa och välfärd (THL), Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet (Fimea), Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), Strålsäkerhetscentralen (STUK), besvärnämnden för utkomstskyddsärenden och besvärnämnden för social trygghet. Den 30 maj 2011 ingicks ett avtal med Oy Audiator Ab och det gäller till och med den 30 maj 2013. I avtalet ingår en option på två år, till och med den 30 maj 2015.

Riskhanteringen utvecklas också i samarbete med ämbetsverken inom förvaltningsområdet. Först konkurrensupphandlades en gemensamkonsult. En gemensam kurs för ledningen inom förvaltningsområdet ordnades den 20 september 2010. Redan 2011 gjorde ämbetsverken riskbedömningar och de fortsätter med det 2012.

Utbildning

Den 8 juni 2012 ordnade social- och hälsovårdsministeriet en heldagskurs om statsbidragsfrågor för ämbetsverk inom sitt förvaltningsområde på Strålsäkerhetscentralen. Kursen hade konkret nytta av de iakttagelser som har gjorts inom den interna revisionen inom förvaltningsområdet. Internrevision tillhandahålls för de resultatstyrda ämbetsverken av Oy Audiator Ab som konkurrensupphandlats gemensamt för dem. Detta kom också till nytta på kursen. De teman som behandlades var: juridiska frågor kring projekt med statsunderstöd, problem som uppdragats vid revision av projekt med statsunderstöd, vad kan göras annorlunda – riskhantering och övervakning. Också för avdelningarna på ministeriet har det ordnats utbildning, kurser om projektadministration och stöd.

I november och december 2012 stod skillnaderna mellan statsunderstöd och avtalsbaserad projekt- och utvecklingsverksamhet i fokus. Dessutom kommer det att tas fram anvisningar om frågor kring att bevilja statsunderstöd och övervaka användningen. Kasteprgrammet baserar sig på sÄrlagstiftning och anvisningarna har redan setts över. Våren 2012 ordnades det utbildning i projektadministration för personalen vid vissa ministerieavdelningar.

Vidare föreskriver upphandlingsanvisningarna att avtal värda över 10 000 euro ska kontrolleras av en jurist innan de föredras för kanslichefen. Dessutom ges det numera mer juridisk rådgivning när finansieringsbeslut bereds.

Sammanfattningsvis kan det sägas att ministeriet utvecklar övervakningen, riskhanteringen och revisionen inom hela förvaltningsområdet med målet att de ska bli mer systematiska. Detta innebär att det tillförs mer planering och att nödvändiga åtgärder genomförs.

Miljöministeriet framför följande:

Miljöministeriets statsunderstöd är av den arten att de problem som behandlas i betänkandet från revisionsutskottet inte gäller dem. Följaktligen har ministeriet inte behövt ta hänsyn till problemen i den verksamhet som gäller statsunderstöd.

År 2010 överfördes samordningen av statsunderstöd till förvaltningsenheten. Enheten svarar bland annat för att utarbeta och uppdatera anvisningar om ministeriets statsunderstöd och ge juridisk konsultation i frågor om statsunderstöd som kommer från de enskilda avdelningarna.

Miljöministeriet utarbetade den första instruktionen för statsunderstöd 2011–2012. Den måste följas av alla som beviljar statsunderstöd eller i övrigt arbetar med statsunderstöd. Lagstiftningen om statsunderstöd behandlas ingående i instruktionen.

Två gånger om året ordnar förvaltningsenheten feedback- och utvecklingsmöten för alla tjänstemän som arbetar med statsunderstöd. Där går man bland igenom ansökningsprocessen för året innan. Ansökningsprocessen ses över årligen utifrån de kommentarer som kommer in. Vidare diskuteras till exempel budgetändringar i ministeriets statsunderstöd på mötena.

Miljöministeriet övervakar hur statsunderstöden används i första hand genom att förplikta varje stödtagare att rapportera hur stödet används. De som får allmänt understöd ska avge rapport om sin verksamhet i allmänhet genom att skicka sin verksamhetsberättelse till miljöministeriet. I fråga om de största stödtagarna utför ministeriet regelbundet utvärderingar och granskningar av verksamheten och ekonomin.

Ministeriet bedömer årligen i samband med budget- och ramprocessen hur nödvändiga statsunderstöden är, vilka effekter de ger och om de bör omprioriteras.

Miljöministeriet bedömer att dess statsunderstöd inte har den typen av konkurrens effekter som 36 § i statsunderstödslagen avser. Vad beträffar miljöeffekterna enligt samma paragraf anser ministeriet att statsunderstöden har antingen direkta eller indirekta positiva effekter för miljön. Det hänger samman med verksamhetens karaktär inom miljöministeriets förvaltningsområde.

2. Informationssystemen inom social- och hälsovården och finansieringen av dem

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet tillsammans konstaterat följande:

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och med det snaraste utnyttjar informationsförvaltningslagens möjligheter att genom förordning föreskriva om bl.a. öppna gränssnitt. Samtidigt som beslut fattas om servicestrukturerna och organiseransvaret inom social- och hälsovården bör den behörighet och det ansvar som informationsförvaltningsstrukturen kräver läggas fast så att ingen som helst ovisshet råder om vilken aktör som bär ansvaret i sista hand. Den 20 december lämnade regeringen en utredning till riksdagen om informationssystemen inom social- och hälsovården och finansieringen av dem (TRO 1/2013 vp, RSk 10/2012 rd – TRO 4/2012 vp – Ö 3/2012 rd – ReUB 2/2012 rd).

Redan i början av 2000-talet startade social- och hälsovårdsministeriet arbetet med att öka interoperabiliteten enligt informationsförvaltningslagen som trädde i kraft i september 2011. Då gällde arbetet standardisering av datainnehåll och kods-system inom hälso- och sjukvården samt projektet KanTa. Drygt 25 procent av social- och hälsovården är privat verksamhet och den berörs inte av informationsförvaltningslagen. I fortsättningen måste lagstiftningen om interoperabilitet för informationssystem också reglera kunduppgifter inom den privata sektorn. Följaktligen behövs det speciallagstiftning inom social- och hälsovården vid sidan om informationsförvaltningslagen.

I dagsläget styrs interoperabiliteten för informationssystemen i social- och hälsovården genom lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om elektroniska recept (61/2007) och bestämmelser som utfärdas med stöd av dem. Utifrån lagarna har nationella hälsoarkiv (KanTa-tjänsterna) byggts upp. De ger tillgång till uppdaterade patientuppgifter och tillåter att information arkiveras.

I KanTa-tjänsterna ingår en elektronisk recepttjänst som är tillgänglig på alla apotek i Finland och den används i stor omfattning av den offentliga hälso- och sjukvården. Senast den 1 april 2013 ska den offentliga hälso- och sjukvården genomgående ha infört elektroniska recept. Ett år senare ska systemet vara infört i den privata hälso- och sjukvården. Det elektroniska patientdataarkivet medger att uppgifter registreras centralt, informationssäkert och samordnat i ett rikstäckande arkiv. Tack vare arkivet kan personalen på olika enheter inom hälso- och sjukvården använda alla uppgifter som finns om en patient i arkivet, förutsatt att patienten ger tillstånd till det. Ett försök med elektroniskt patientdataarkiv startade i Kuopio 2011. Den offentliga hälso- och sjukvården ska gå med i patientdataarkivet senast den 1 september 2014 och den privata hälso- och sjukvården ett år senare.

Samtidigt som dessa lagar verkställs, införs nationella definitioner och öppna gränssnitt i de informationssystem som behandlar patientdata. Lagarna gäller både den offentliga och den privata hälso- och sjukvården. Dessutom är en ändring under arbete och den innebär att ett revisionsförfarande för att påvisa överensstämmelse blir lagstadgad för alla patientdatasystem i KanTa.

Den planerade nya socialvårdslagen kommer att innehålla en likadan plikt att registrera uppgifter som social- och hälsovårdslagen. När socialvårdslagen har trätt i kraft kommer skyldigheten i lagen om klientuppgifter att utsträckas till behandling av handlingar inom socialvården. För närvarande har definitioner av gränssnitt för socialvården utarbetats, men skyldigheten att använda dem kommer först med lagändringen.

Lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011, informationsförvaltningslagen) föreskriver om främjande och säkerställande av interoperabilitet för informationssystemen inom den offentliga förvaltningen, inklusive kommunerna. Lagen har i stort sett samma mål som lagen om klientuppgifter. En skillnad är dock att informationsförvaltningslagen inte gäller privat hälso- och sjukvård, utom när den utövar offentlig makt. Informationsförvaltningslagen gäller inte heller Folkpensionsanstalten. Följaktligen tillåter lagens bemyndigande att utfärda förordning praktiskt taget inte någon mer omfattande styrning av informationsförvaltningen inom hälso- och sjukvården än den som är tillåten enligt lagen om klientuppgifter och lagen om elektroniska recept. Social- och hälsovårdsministeriet utreder dock hur man genom en förordning

som utfärdas med stöd av informationsförvaltningslagen kunde komplettera och eventuellt också utsträcka kraven på interoperabilitet för informationssystem till systemen inom socialvården.

Lagen om klientuppgifter har bestämmelser om hur ansvaret för att genomföra, styra och övervaka tjänsterna för rikstäckande informationssystem inom hälso- och sjukvården är fördelat i statsförvaltningen mellan social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, Befolkningsregistercentralen, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och Folkpensionsanstalten. Ansvarsfördelningen är följande:

- Social- och hälsovårdsministeriet har ansvar för strategisk styrning av och lagstiftning om KanTa-projektet.

- Folkpensionsanstalten ska bygga upp och uppdatera informationssystemtjänsten för elektroniska recept och den anknyttande riksomfattande läkemedelsdatabasen, informationssystemtjänsten för riksomfattande journalhandlingar och åtkomsten till uppgifter för patienter. Vidare svarar Folkpensionsanstalten för bakgrundsstöd och stödtjänster för informationssystem. Den ska också bygga upp tekniken för en nationell kodtjänst och samordna den gemensamma testningen.

- Institutet för hälsa och välfärd står för den operativa styrningen av elektronisk informationsförvaltning inom hälso- och sjukvården och ska definiera de data och begreppsmodeller som ingår i KanTa-tjänsterna och ha hand om de datastrukturer som stöder verksamhetsprocesserna. Från och med den 1 januari 2012 har institutet haft till uppgift att styra, producera och ge råd om material som medverkar till att anslutningen till KanTa går enligt tidsplanerna.

- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården upprätthåller roll- och attributdatatjänsten i centralregistret över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvård (Terhikki) som behövs i rikstäckande informationssystem. Dessutom har verket hand om så kallade Valvira-kodsystem.

- Befolkningsregistercentralen tillhandahåller autentisering och certifiering för informationssystemtjänster.

Lagen om klientuppgifter har varit en av förebilderna för informationsförvaltningslagen och tack vare det finns det inga konflikter mellan lagarna. Styrstrukturen och definitionerna av gränssnitt kommer att anpassas till kraven i informationsförvaltningslagen, även om social- och hälsovårdsministeriet styr sitt område i första hand genom en egen speciallag. Informationsförvaltningslagen och bestämmelserna om klientuppgifter inom social- och hälsovården harmonierar således väl med varandra och kraven i informationsförvaltningslagen har så långt som möjligt beaktats i den fortsatta beredningen av informationsförvaltningen inom social- och hälsovården. Arbetet pågår de facto redan nu och det fortskrider väl tack vare likheterna mellan lagarna. Åtgärderna för att anpassa definitionerna och beskrivningarna av gränssnitten i behandlingen av klientuppgifter inom social- och hälsovården till kraven i informationsförvaltningslagen har avancerat i den takt som informationsförvaltningslagen kräver.

Den 1 januari 2011 trädde hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) i kraft. I 9 § ingår bestämmelser om ansvaret för att föra register över patientuppgifter inom hälso- och sjukvården. Journalhandlingarna inom den kommunala primärvården och specialiserade sjuk-

vården för dem som bor inom området för en samkommun för ett sjukvårdsdistrikt bildar ett gemensamt register inom hälso- och sjukvården. Alla verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården som har anslutit sig till det gemensamma registret är registeransvariga när det gäller deras egna journalhandlingar. Som regel är det kommunerna eller samarbetsområden bildade av kommuner som svarar för tjänster inom socialvården. Följaktligen är de enligt personuppgiftslagen (523/1999) skyldiga att föra register över klientuppgifter.

En arbetsgrupp som utrett servicestrukturen och organiseringsansvaret inom social- och hälsovården överlämnade sin promemoria den 11 januari 2013 (STM rapportteja 2012:30). Rapporten har ett kapitel (5.4) om behandling av patient- och klientuppgifter, där det sägs följande (rapporten på finska):

”Det är motiverat att informationsförvaltningen beträffande behandlingen av klient- och patientuppgifter läggs upp så att den som svarar för att ordna servicen också svarar för informationsförvaltningen inom sin egen verksamhet. Kommunerna och social- och hälsovårdsområdena med organisationsansvar kommer att vara många. Därför är det viktigt att informationsförvaltningen samordnas mellan dem. Detta bör göras via specialupptagningsområdena, det vill säga kommunerna, social- och hälsovårdsområdena och specialupptagningsområdena kommer tillsammans överens om den regionala övergripande arkitekturen inom social- och hälsovården och hur den ska genomföras. De måste då beakta bestämmelserna i lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011). Den övergripande arkitekturen ska dessutom ta hänsyn till bestämmelserna om rikstäckande datasystemtjänster enligt lagen elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om elektroniska recept (61/2007). Lokala och regionala informationssystem har samband med de rikstäckande systemen.

De nödvändiga reformerna av informationsförvaltningen och informationssystemen ska samordnas med genomförandet av de riksomfattande informationssystemtjänsterna (KanTa). Tack vare tjänsterna kan organisationer sinsemellan, också offentliga och privata, behandla klient- och patientuppgifter.

De organisationsansvariga kommunernas, social- och hälsovårdsområdenas och specialupptagningsområdenas informationsförvaltning och informationssystem kommer att anpassas till den övergripande arkitekturen enligt en särskild tidsplan. Här kommer deras gemensamma upphandlingar, centraliserade underhåll och samarbete att vara till nytta.”

Regionala lösningar utreds i fem grupper ledda av en utredare. Arbetet ska vara klart den 28 februari 2013. Därefter börjar social- och hälsovårdsministeriet bereda lagstiftningen. Samtidigt läggs det närmare fast befogenheterna och ansvaret för informationsförvaltningen ska fördelas i den nya servicestrukturen inom social- och hälsovården.

För närvarande planerar finansministeriet en sektion för övergripande arkitektur som ska vara knuten till delegationen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (Juhta). Sektionen ska stödja arkitekturarbetet inom de berörda områdena och medverka till att den integrationsplattform som eventuellt kommer med den nationella tjänsteorienterade arkitekturen kan införas med framgång inom sektorerna, också inom social- och hälsovården. Den nya sektionen införs och den inleder sitt arbete våren 2013.

Informationsstyrning är det primära styrmedel som finansministeriet enligt informationsförvaltningslagen har för att utveckla den övergripande arkitekturen inom enskilda

sektorer. Informationsstyrningen kan bestå i att styra planeringen och beskrivningen av den övergripande arkitekturen, sammanställa och uppdatera beskrivningar och definitioner av interoperabilitet och styra åtgärder som är nödvändiga för gemensamma tjänster och samordnad informationsförvaltning. Det gemensamma arkitekturarbetet syftar till att tillföra den offentliga förvaltningen adekvat kompetens och samordna planeringsmetoderna i utvecklingsarbetet så att de ligger på ett plan som tillåter att interoperabiliteten definieras och beskrivs på relevant nivå.

Den 9 januari 2012 öppnade finansministeriet på portalen yhteentoimivuuus.fi ett samordnat genomförandesätt för gränssnittstjänster i datalagren för tekniska definitioner (PERA). Det ger ett ramverk för att ta fram de entydiga definitioner för enskilda sektorer och målområden som det krävs för att föra över information. I informationsförvaltningslagen föreskriver 8 § följande: ”Ministerierna ska inom sina ansvarsområden se till att beskrivningar och definitioner av interoperabiliteten mellan informationssystemen inom deras ansvarsområden utarbetas och uppdateras. Bestämmelser om innehållet i beskrivningar och definitioner av interoperabiliteten mellan informationssystemen inom ansvarsområdet får utfärdas genom förordning av ministeriet.”

Enligt 6 § i informationsförvaltningslagen får finansministeriet besluta att en rekommendation som delegationen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen utfärdar när det gäller den gemensamma övergripande arkitekturen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen och de beskrivningar och definitioner av interoperabiliteten som den övergripande arkitekturen förutsätter ska vara standard för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen. I 4 § sägs det vidare att det genom förordning av statsrådet får utfärdas bestämmelser om den gemensamma övergripande arkitektur för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen som grundar sig på den standard som avses i 6 §, till den del det är fråga om informations-, system- och teknikarkitektur och innehållet i de beskrivningar och definitioner av interoperabiliteten som den övergripande arkitekturen förutsätter. Varje ministerium svarar för att ta fram rekommendationer för enskilda sektorer inom sitt förvaltningsområde. Färdiga rekommendationer kan godkännas som standarder för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen, om de uppfyller kraven.

För att införa öppna gränssnitt krävs det dels att informationsförvaltningslagen verkställs, dels att det vidtas andra åtgärder för att garantera öppen dataöverföring och användbarhet för informationen. Med öppet gränssnitt avses vanligen ett gränssnitt där alla egenskaper är offentliga och som kan användas utan restriktiva villkor (exempelvis konstruera ett program som utnyttjar ett gränssnitt utan extra godkännande av tillverkaren eller obligatoriska licensavgifter).¹⁶ De beskrivningar av interoperabiliteten som informationsförvaltningslagen nämner skapar en grund för att införa samordnade öppna gränssnitt som stöder samordnad verksamhet i informationssystemen inom den offentliga förvaltningen. För att ett gränssnitt ska kunna införas och användas öppet räcker det dock inte med att det finns en definition i beskrivningen och att den införs. Det krävs också att man avtalar

16 Det nationella digitala biblioteket: Helhetsarkitekturen, ordlista (på finska) <http://www.kdk2011.fi/fi/konaisarkkitehtuuri/sanasto>

med de serviceansvariga om öppen användning eller att man förvärvar äganderätten till gränssnittet för att garantera tillgängligheten.

Informationsförvaltningslagen lägger ansvaret för att fullfölja interoperabiliteten i de informationssystem som genomför och styr tjänsteverksamheten inom den offentliga sektorn på det ministerium som ska styra den aktuella sektorn. Ministerierna svarar också för det funktionella arkitekturarbetet inom den övergripande arkitekturen inom den offentliga förvaltningen. Informationsförvaltningslagen föreskriver följande i 9 §: ”Myndigheterna inom den offentliga förvaltningen ska se till att deras informationssystem överensstämmer med de krav på interoperabilitet enligt 4 och 8 § om vilka föreskrivs genom förordning av statsrådet eller ministeriet när informationssystemen ändras väsentligt eller när nya informationssystem och tjänster upphandlas eller när informationssystemen i övrigt utvecklas eller senast när serviceavtalen för informationssystemen löper ut.” För att öppna gränssnitt ska kunna utnyttjas behövs det dels definitioner av gränssnitten för enskilda sektorer, dels ändringar i alla informationssystem som använder dem. På grund av att enskilda organisationer har egna avtal om utveckling och uppdatering och immaterialrätten ställer vissa krav på besittningsförhållandena bör ändringar planeras och genomföras med stor noggrannhet för att felfri funktion i informationssystemen ska kunna garanteras under alla omständigheter.

För att informationssystemen inom hälso- och sjukvården ska vara interoperabla, applikationstjänsterna utnyttjas gemensamt och öppna gränssnitt kunna införas utöver den övergripande arkitekturen för den offentliga förvaltningen har finansministeriet styrt och finansierat utvecklingsprojekt inom den offentliga förvaltningen för att nödvändiga definitioner för interoperabilitet ska kunna tas fram. Styrningen av utvecklingsprojekten har planerats och genomförts i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

Finansministeriet finansierade 2011 ett projekt för planering av regional och lokal arkitektur inom hälso- och sjukvården, som Finlands Kommunförbund svarade för. I överensstämmelse med den gemensamma metoden för en övergripande arkitektur inom den offentliga förvaltningen beskrev projektet en nationell referensarkitektur som stöd för arbetet att ta fram regionala och lokala informationssystem för hälso- och sjukvården¹⁷. Projektet utmynnade i gemensamma beskrivningar av ändringar, nuläge och konsekvenser av ändringar i regionala och lokala informationssystemlöningar för hälso- och sjukvården. Det togs fram realistiska utvecklingsalternativ på medellång sikt för arkitekturen för informationssystem på regional och lokal nivå. Dessutom sammanställdes en utvecklingsplan för systemarkitekturen.

Hösten 2012 förberedde finansministeriet tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet och Finlands Kommunförbund ett stödprojekt¹⁸ (STM/370/2013) för den regionala övergripande arkitekturen inom social- och hälsovården. Ministeriet ansvarade för projektet och det var en fortsättning på Kommunförbundets projekt. Målet med stödprojektet är att medverka till planeringen av en regional målbild för en reform av servicestrukturen

17 http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/tietojarj-sahkoiset-palv/tapas/Documents/TAPAS-yhdistetty_paadokumentti_2011-12-02.pdf

18 Finansministeriet, finansieringsbeslut 18.2.2013 (VM/201/02.02.03.09/2013)

inom social- och hälsovården. Därför knyts åtgärderna för att utveckla informationshanteringen och informationssystemen till arbetet med att se över tjänster och strukturer. Projektet genererar också information som kan utnyttjas i planeringen och genomförandet av förändringsstöd för den rikstäckande informationsförvaltningen och informations- och kommunikationstekniken i kommunreformen och reformen av servicestrukturen inom social- och hälsovården. För att interoperabilitet ska gå att genomföra är målet dels att öka det regionala samarbetet inom hälso- och sjukvården, dels att identifiera behoven av interoperabilitet på riksnivå och av utvecklingsarbete med informationssystemen, eftersom detta är en förutsättning för att översynen av verksamheten och de regionala informationssystemen ska kunna omsättas i praktiken¹⁹.

Utöver planeringen av den övergripande arkitekturen inom hälso- och sjukvården håller finansministeriet och de utvecklingsprojekt som styrs av ministeriet på att bli klara med de nödvändiga beskrivningarna av interoperabiliteten, bland annat som ett led i programmet för påskyndande av elektronisk ärendehantering och demokrati (SADe), och närmare bestämt i programmets servicefunktion för social- och hälsovården med tjänster för att upprätthålla och främja människors välbefinnande och hälsa (bl.a. tillgång till vård, tidsbokning, servicecheckar och köp av tjänster).

Finansministeriet har varit aktivt engagerat i arbetsgruppen ICT 2015 som startade våren 2012. Arbetsgruppen publicerade en rapport den 17 januari 2013, där den föreslår att det byggs upp en nationell serviceorienterad arkitektur. Målet med arkitekturen och dess centrala del, integrationsplattformen, är att tjänster ska kunna skapas lättare över organisationsgränserna. För att främja måluppfyllelsen och för bättre interoperabiliteten har finansministeriet börjat planera en lösning för integrationsplattformen som ska stödja målen i och nödvändig informationsöverföring för den nationella tjänsteverksamheten. För planeringsarbetet har det inrättats ett projekt för att definiera den nationella lösningen, där målet är att bilda ett dataförmedlingssystem med information som tjänster i olika miljöer behöver. Informationen ska vara tillgänglig över öppna gränssnitt för alla tjänster som behöver den. De tjänster som är förknippade med respektive plattformar ska svara för att den information som andra behöver finns tillgänglig via en förmedlingsplattform och med hjälp av gemensamt överenskomna gränssnitt.

3. Rapportering av punkt 1 och 2 i revisionsanmärkningsställningstagandena

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Riksdagen har förutsatt att regeringen rapporterar åtgärderna i punkt 1 och 2 under 2012 och presenterar en utredning om dem i statens bokslutsberättelse för 2012. Den 20 december 2012 lämnade regeringen en utredning om informationssystemen inom social- och hälsovården och finansieringen av dem till riksdagen (TRO 1/2013 vp, RSk 10/2012

¹⁹ Stödprojektet för den regionala övergripande arkitekturen inom social- och hälsovården, projektplan v0.85 (4.1.2013)

rd – TRO 4/2012 rd – Ö 3/2012 rd – ReUB 2/2012 rd). Regeringens svar på ställningstagandena till punkt 1 och 2 från riksdagens revisionsutskott ingår i svaren ovan.

RSk 18/2012 rd — B 10/2012 rd — B 14/2012 rd — ReUB 4/2012 rd

1. Rapportering av det beräknade skattefelet och beloppet för skatteresterna samt förändringar

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Enligt de gällande dokumenten för resultatstyrning mellan finansministeriet och Skatteförvaltningen är en av Skatteförvaltningens viktigaste uppgifter att trygga skatteinkomsterna och minska skattefelet. Skatteförvaltningen tryggar skatteinkomsterna genom att främja en positiv inställning till att betala skatt, ge proaktiv styrning och utföra skattetillsyn på ett trovärdigt sätt.

I fortsättningen behövs det mer information om vilka fenomen som inverkar på skattefelet för att resurser och åtgärder ska kunna sättas in så effektivt och riktigt som möjligt. I sitt resultatkontrakt har finansministeriet och Skatteförvaltningen kommit överens om att tillsammans med utomstående aktörer starta en utredning i syfte att förbättra metoderna för att uppskatta storleken på skattefelet och utvärdera bidragande delfaktorer. Målet är att uppgifter om skattefelet ska kunna lämnas i regeringens årsberättelse för 2013.

2. Statens lokalförvaltning

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

I överensstämmelse med riktlinjerna för statens ägande av sina lokaler, som härstammar från 1990-talet, har staten koncentrerat lokalerna till Senatfastigheter som är ett affärsverk. Samtidigt har staten infört principer för uthyrning av sina lokaler. Ämbetsverk och inrättningar kan antingen välja lokaler bland det statliga lokalutbudet eller anlita utomstående lokalleverantörer. De måste dock alltid utreda det statliga utbudet innan de ingår hyreskontakt med utomstående hyresvärdar. Av alla lokaler som statliga ämbetsverk och inrättningar har till sitt förfogande är ungefär en sjättedel hyrda av utomstående eller privata hyresvärdar.

Senatfastigheter har i uppgift att i egenskap av statens interna (in house) lokalexpert ta fram lokaler för statsförvaltningen och anknytande tjänster, på ett effektivt och ansvarsfullt sätt och med hänsyn till statens samlade intresse. Den centraliserade modellen ger stordriftsvinster och möjliggör granskning av lokalanvändningen och återanvändning över förvaltningsgränserna, vilket är viktigt inte minst vid omstruktureringar. Exempel på tjänster som stöder ämbetsverkens hantering och planering av lokaler är projekt för att utveckla arbetsmiljön, upphandling av lokaler på marknaden, koncept för nätverksbygge, lokalstrategier, konsultation för lokalförvaltning och vidareuthyrning av lokaler.

På begäran av finansministeriet startade Senatfastigheter 2010 i samarbete med ministerierna, ämbetsverken och inrättningarna arbetet med att samla in information om lokaler inom statsförvaltningen i ett särskilt informationssystem (projektet Hallinnon tilahallinta (HTH)). Projektet har samlat in information om hyresavtal och utifrån dem uppgifter om tillgängliga statliga lokaler. Dessutom har en informationstjänst införts. Den innehåller ett verktyg för visning av respektive ämbetsverks lokaler och uppdatering av uppgifter. Vidare finns Konsernikanava med sammanfattande information och nyckeltal om lokaler i hela staten. Under året fortsatte ämbetsverken att införa systemet. Några återstod för 2013: bl.a. polisen, Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet som ännu inte har gått med i lokaltjänsten. Tack vare det gemensamma kunskapsunderlaget kan informationen jämföras och rapporteras för enskilda ämbetsverk och förvaltningsområden och för hela staten. Systemet stöder lokalhanteringen och uppföljningen av målen.

Hur bindande avtalen på hyresmarknaden är spelar en väsentlig roll för systemets funktion, oberoende av om lokalerna hyrs ut av staten eller hyrs av utomstående. Omregleringar av hyresavtal i samförstånd med hyresvärden är också en naturlig del av fastighetsägarnas verksamhet. I november 2012 preciserade regeringen sina tidigare riktlinjer för att lösa ämbetsverkens och inrättningarnas lokalfrågor, när de har lokaler som de inte behöver på grund av oförutsedda händelser eller omständigheter som har att göra med regeringens riktlinjer. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa att ämbetsverken och inrättningarna inte hamnar i oskäligt svåra situationer vid oförutsedda omställningar, men så att de trots allt har kvar ansvaret och prövningsmöjligheten när de ingår hyresavtal (t.ex. avtalstiden). De preciserade riktlinjerna förtydligar reglerna vid omstruktureringar och förändringar. De utgår från en modell med engångsersättning, där ämbetsverket eller inrättningen försöker komma överens med hyresvärden om villkoren för att avsluta hyreskontraktet i förtid för lokaler som inte längre behövs. Från fall till försöker man hitta tilläggsanslag i budgeten för ändamålet, men ämbetsverket eller inrättningen behåller ett visst egenansvar. Hälften av den inbesparade hyreskostnaden kan återbetalas till förvaltningsområdet. Riktlinjerna kan tillämpas både på hyresavtal för statens egna lokaler och på hyresavtal för utomstående lokaler.

I Senatfastigheters mål för i år ingår det att särskilt satsa på lösningar som stöder ämbetsverkens funktionella förändringar och att upprätta ett omstruktureringsscenario för statsförvaltningen med tanke på möjligheterna att hantera förändringar och leda lokalförvaltningen. Ämbetsverken och inrättningarna kan dra nytta av Senatfastigheters expertis också i lägen när de måste omförhandla hyresåtaganden med privata hyresvärdar och exempelvis skaffa en ny hyresgäst.

Tomma lokaler som det inte finns någon ändamålsenlig användning för i staten bjuds ut till försäljning genom ett offentligt och öppet förfarande. Tack vare Senatfastigheters aktiva insatser för att sälja fastigheter som staten inte behöver kan staten använda sitt kapital effektivare. År 2011 var utnyttjandegraden för statens fastighetsegendom 96,4 procent.

3. Budgetuttalanden

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de åtgärder som utskottet nämner i betänkandet i samband med budgetuttalandena. Regeringens svar på enskilda uttalanden från riksdagens finansutskott och revisionsutskott ingår i avsnitt 4, Regeringens svar med anledning av riksdagens budgetuttalanden i denna berättelse.

4. Strykning av riksdagens revisionsanmärkningsställningstaganden

Med anledning av anmärkningarna till denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Riksdagen har förutsatt att regeringen på behörigt sätt beaktar det som sägs i revisionsutskottets betänkande ReUB 4/2012 rd om att stryka av riksdagen godkända ställningstaganden som kommit till på revisionsutskottets initiativ.

I sitt svar beaktar regeringen att riksdagen i betänkandet från revisionsutskottet under rubriken Revisionsanmärkningsberättelsen har strukit de av riksdagens ställningstaganden, där åtgärderna är tillräckliga eller ställningstagandena i övrigt inte längre är aktuella.

STATSRÅDETS KANSLI

SNELLMANSGATAN 1, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
tfn 0295 16001
fax 09 1602 2165
julkaisut@vnk.fi
www.vnk.fi/julkaisut

ISBN Tryck 978-952-287-025-4
ISBN PDF 978-952-287-026-1
ISSN 2323-962X